Simplitatea aparentă a scrierii derivă din capacitatea de a transmite cât mai fidel şi mai autentic ceea ce simţi în relaţie cu experienţa vieţii. Cu precizia unui meşteşugar medieval, impresiile se aştern pe portativul sentimentelor ce răzbat cu fiecare notă interpretată sub bagheta Timpului. Si astfel iau naştere forme pline de farmec ce răzbat din orizontul interior al sufletului ca reflectare a concretului şi imaginarului realităţii. De aceea, actul scrierii are valenţe eliberatoare, purificatoare şi înnobilatoare pentru fiinţa umană în relaţie cu lumea în care trăieşte.

Motto: ,,Arta reprezinta un popas de frumusete in mijlocul unei lumi urate sau indiferente''

(Tudor Vianu, Estetica, editia 1945)

ISBN 9781500996017
90000 >
9 781500 996017

In Vizita la Negustorul de Iluzii

OCTAVIAN LUPU

IN VIZITA LA NEGUSTORUL DE ILUZII

Jurnal Cultural si Literar

Octavian Lupu

ÎN VIZITĂ LA NEGUSTORUL DE ILUZII

Jurnal Cultural și Literar

Ecouri din Secţiunea Timpului Intermediar

Volumul I

OCTAVIAN LUPU

BUCUREȘTI
2014

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

OCTAVIAN, LUPU

În vizită la negustorul de iluzii / Octavian Lupu ; il.: Octavian Lupu. – București : Editura Confluențe Literare, 2014. – 325 p. 23 cm

ISBN 978-1500996017

I. Octavian, Lupu (il.)

821.135.1.09=111=135.1

Octavian Lupu este fondatorul publicaţiei Confluenţe Literare (confluente.ro), proiect început în cursul anului 2011 şi care reuneşte contribuţia a sute de autori din România şi diaspora.

Acest volum cuprinde cele mai reprezentative articole scrise în perioada 2011 – 2014, în special cele având un caracter cultural şi literar.

Toate drepturile de publicare şi distribuire sunt rezervate de către Octavian Lupu, dar pot fi acordate la cerere oricărei edituri interesate.

Copyright © 2014 Octavian Lupu
All rights reserved.

PREFAȚĂ

Motto: „Arta reprezintă un popas de frumusețe în mijlocul unei lumi urâte sau indiferente" (Tudor Vianu, Estetica, ediția 1945)

Simplitatea aparentă a scrierii derivă din capacitatea de a transmite cât mai fidel și mai autentic ceea ce simți în relație cu experiența vieții. Cu precizia unui meșteșugar medieval, impresiile se așternpe portativul sentimentelor ce răzbat cu fiecare notă interpretată sub bagheta Timpului. Și astfel iau naștere forme pline de farmec ce răzbat din orizontul interior al sufletului ca reflectare a concretului și imaginarului realității. De aceea, actul scrierii are valențe eliberatoare, purificatoare și înnobilatoare pentru ființa umană în relație cu lumea în care trăiește.

Dar scrierea artistică reprezintă ceva mai mult fiindcă prin adăugarea dimensiunii estetice exprimarea gândurilor atinge nivele superioare de percepție a frumuseții lumii în mijlocul căreia trăim. Dacă am ști să distingem detaliile înălțătoare pentru suflet ale vieții, experiența noastră ar fi îmbunătățită semnificativ. Din nefericire, în ziua de astăzi tot mai puține persoane își mai rezervă timp să mai distingă farmecul existenței umane și al istoriei la care participăm.

Înglodați în griji fără număr și bombardați de canale media năucitoare prin formă și conținut, uităm repede destinul nostru de a lumina cu putere în această lume și de a face posibil cerul pe pământ. De fapt, creația artistică își are originea în dorința fiecăruia dintre noi de a oferi ceva durabil și expresiv comunității din care facem parte. În acest moment, cu o referire specială, mă voi întoarce către cel mai important izvor al oricărui gen de scriere: experiența personală. Astfel, am alcătuit o scurtă culegere a celor mai importante materiale pe care le-am realizat cu migală și răbdare în ultimii trei ani cu dorința sinceră de a contribui cumva la renașterea culturală, literară și spirituală a națiunii noastre, de care mă simt legat prin naștere, educație și cugetare. Cu un simț al valorii clădit pe lucrările autorilor din perioada interbelică, am convingerea că prin racordarea la acea epocă este posibilă refacerea culturală a spațiului românesc, aceasta fiind singura cale de ieșire din confuzia și dezordinea prezentă.

Prin urmare, lectura acestor articole pe care le-am alcătuit de-a lungul timpului doresc să fie un popas de frumusețe în mijlocul unei lumi urâte sau indiferente, așa cum a ajuns societatea contemporană. Întotdeauna firele de iarbă vor crește chiar și în crăpăturile inospitaliere ale betoanelor sau sub covorul amorf al asfaltului cu speranța că într-o zi vor acoperi și disloca fragmentele de bolovani care blochează dezvoltarea armonioasă a unei națiinobile cu origini latine, dacice, asiatice și slave așa cum este națiunea română. Într-o sinteză originală și minunată, România poate renaște în timpul generației prezente, iar acest lucru m-a determinat să scriu toate acest rânduri și gânduri.

București 29 august 2014

CUPRINS

CULTURĂ ȘI CIVILIZAȚIE 9

Binele și Răul în Creștinism și Taoism....9
Creativitatea Umană Dominată de Inteligența Artificială....11
Existența și Cunoașterea dincolo de „Big-Bang”....14
Întrebările Regelui Milinda către Înțeleptul Nagasena....16
Ordine și Dezordine în Paradis....18
Principiul Taoist „Wu-Wei” din Perspectivă Creștină....20
Pe Urmele Înțelepciunii Străvechi – Mozi Sau Idealul Echității Sociale....22
Perfecțiunea Spirituală în Scrierile lui Confucius....24
Posibile Conexiuni dintre Biblie și Coran....26
US Navy și Războaiele din Nordul Africii....28
Zece Mari Principii în Concepția Zen....30

EDITORIAL 33

Am Văzut un Chip de Femeie Gravat pe o Camee....33
Chipul Primăverii Răsfrânt în Feminitate....34
Dorințe și Sentimente la Sfârșit de An....36
Ființă Umană nu este un Obiect de Consum....38
Declarația Mea de Dragoste....41
Din Iubire pentru Umanitate și Pasiune față de Semeni....43
Dinamismul Conexiunilor din Sine și Univers....44
În Pragului Noului An....48
Nostalgia Zilei de 1 Mai de Altădată....50
Nu Doresc să Trec Indiferent pe Cărarea Vieții....51
Să Fii Bun Presupune Să Fii Puternic....53
Sărbătoarea Învierii Domnului....55
Sfârșit de An în București....57
Sfârșitul de An este un Prilej de Bucurie și Melancolie....60

EXPERIENȚA VIEȚII 63

Amprente Încrustate în Cărămidă Roșie....63
Cochilia unei Realități și Imposibila Întoarcere în Trecut....65
Clipa Întâlnirii cu Mine Însumi....67
Eu sunt cu Tine și Mereu până la Capăt....69
Farmecul Unei Vârste Nemuritoare....70
Ieșirea Din Labirint....71
În Ritm de Pas de Defilare....73
La Răscruce de Drumuri sub Cerul Nemărginirii....75
Lumina Timpului Reflectată în Oglinda Cărții de lângă Mine....77
Ochii Verzi ai Primăverii....79
Profunzimea Lucrurilor Simple din Viață....82
Un Alfabet Învățat Cu Durere....83

EXISTENȚĂ ȘI CUNOAȘTERE 85

Ecoul Luminii Reflectate Multicolor în Oglindă....85
Jocul Dorinței și Imaginației pe Tărâmul Umbrelor....88
Jocul Percepției Reflexiilor Multiple....90
Orizontul Dual al Realității....92
Un Răsărit de Soare pentru Fiecare Zi....94
Melcul Cel Anonim și Discreția Înțelepciunii....96

Deprogramarea Condiției de Spectator al Propriei Vieți 98
Despre Primul Pas în Cunoaștere 100
Mergând pe Drumul Întâlnirii Echinocțiului de Toamnă 102
Prezentul este o Punte dinspre Trecut spre Viitor 105
Puterea Cunoașterii ce Preschimbă Lucrurile 107
Sfârșitul Lumii între Mit și Realitate 109

INDIVID ȘI SOCIETATE 113

Arta Zen a Managementului Afacerilor în Viziunea lui Konosuke Matsushita 113
Calea Războinicului Anonim (Bushido) pe Înțelesul Tuturor 116
Campania Împotriva Celor Patru Animale Dăunătoare 118
Descătușarea Energiei Interioare a Individului și Controlul Societății 120
Răbdarea Pământului și Dorințele Nestăvilite ale Omului 122
Mitologia și Cultul Lucrului Neterminat la Români 124
Chipul Eternității Răsfrânt în Oglinda Timpului 126
Conspirația Tăcerii și Puterea de Dominație a Sistemelor Totalitare 128
Dăruirea de Sine Într-o Lume Individualistă 131
Disprețul Față de Educație și Față de Viitor 134
Efectul Pustiitor Al Suburbiei Extinse La Nivel Național 136
Evadarea din Realitate 139
Forța de Nestăvilit a Emoțiilor 141
Jocul de-a Religia 144
Lipsa Unei Reale Conștiințe Europene 146
Mărgăritar sau Mărgea de Porțelan? 149
Natura Umană Sub Formă de Grafit sau Diamant 151
Omul ca Maestru care Nu Respectă Regulile 154
Privind Viața cu Ochi de Copil 156
Religia între Teatru și Circ Roman 159

LITERATURĂ 162

Bariera se Ridică după Trecerea Trenului 162
Castele de Nisip pe Țărmul Mării 163
Copacul Viu își Leapădă Frunzele Veștede în Bătaia Furtunii 165
Cu Gândul la Harry Potter 167
Dincolo de Negura Prezentului 169
Germenul Vieții în Așteptarea Primăverii 171
Glasul Roților Rostogolite Peste Falia Timpului 174
În Vizită la Negustorul de Iluzii 176
Magia Fulgilor de Zăpadă 179
Mirajul Fericirii Reflectat în Oglinda Timpului 181
Orice Drum Se Parcurge Pas cu Pas 184
Podul se Sprijină pe Maluri 187
Partea Plină a Unui Pahar Golit de Conținut 189
Revenirea din Spațiul Cosmic pe Pământ 191

MEDIA ȘI INTERNET 193

„Breaking News" pe Înțelesul Tuturor 193
Cine Are Nevoie de Pronunție Corectă? 194
Emoticonul ca Subsitut al Emoției Comunicării Non-Verbale 197
Farmecul Scrierii Gândurilor, Trăirilor și Emoțiilor 199
Forța Gândurilor Exprimate prin Cuvinte 201

Goana după Audiență și Masificarea Individului 203
Haosul Informațional în Bazarul Numit Internet 205
Învierea ca Expresie a Dorinței de a Trăi 206
Limbajul de Dincolo de Cuvinte 208
Magia Cuvintelor în Jocul Vieții și Morții 210
Nevoia de Evadare din Spațiul Media Autohton 213
Să Scriu pe Blog sau Într-o Publicație Electronică? 215
Scrierea „La Comandă" și Exprimarea Dictată de Audiență 217
Vrei Să Blogăm Împreună? 219
Vrei să Publicăm Împreună? 221
NOTE DE CĂLĂTORIE 225
Arcul de Triumf și Piața Charles de Gaulle 225
Champs-Élysée sau Eternul Bulevard de Promenadă 229
Cu Trenul de Sărbători 232
Despre Farmecul Prefecturii Fukushima 234
Diversitate și Armonie în Peisajul Urbanistic al Municipiului Cluj-Napoca 236
Farmecul Stațiunii Baden-Baden 238
Farmecul Grădinii Tuileries și al Palatului Luvru 240
Impresii Gotice din Baden-Baden 245
Insula Cetății și Catedrala Notre Dame din Paris 248
În Drum spre Coasta Dalmației 251
În Palatul lui Dioclețian și în Drum spre Casă 254
Liniile de Forță ale Turnului Eiffel și Câmpului lui Marte 257
Lumea de Dincolo și de Dincoace de Barieră 260
O Plimbare Fermecătoare prin Cartierul Latin 265
O Vacanță pe Valea Jiului 269
Parisul ca Sinteză a Istoriei Medievale, Moderne și Contemporane 272
Pe Drum spre Stațiunea Baden-Baden 275
Piața Ludovic al XV-lea, Revoluției și Concordiei 278
Sub Spectrul Munților Pădurea Neagră 281
SPIRIT ȘI RAȚIUNE 284
Agresivitatea ca Tipar Comportamental în Relații Interumane 284
Dincolo de Orizont Se Află Mereu Albastrul Nemărginirii 287
Drumul Regăsirii Speranței, Renașterii și al Unui Nou Început 289
Esența Armoniei și Repausul Sufletului Omenesc 290
Gândirea Pozitivă în fața Circumstanțelor Negative 292
Impresii din Labirintul Simulării Cosmice 294
Impresiile Trecutului ca Trepte de Avansare spre Orizontul Viitorului 296
Invitat Fără Voie în Sala de Proiecție a Imaginației 300
Motivația unei Gândiri Pozitive 301
Originile Literaturii Motivaționale 304
Proiecția Pozitivă a Imaginației 307
Proiecția Tulburătoare a Neliniștii asupra Drumului Vieții 310
Puterea Contextualizării în Dobândirea Controlului Emoțional 312
Puterea Gândului în Modelarea Realității 314
Saltul Interior al Bucuriei 316
Sensibilitatea Interioară – Dovadă a Slăbiciunii sau Puterii? 318
Viața ca Amestec de Lumină și Culoare 320

CULTURĂ ȘI CIVILIZAȚIE

Binele și Răul în Creștinism și Taoism

Nu este simplu să găsești un criteriu de identificare a binelui într-o lume în care acesta este atât de amestecat cu răul. De-a lungul timpului s-au încercat diferite maniere de a defini binele și de a demasca răul. Însă nu este simplu dă definești aceste noțiuni, iar de multe ori, din nefericire, identificarea răului a condus la abuzuri și persecuția diferitelor categorii sociale pe criterii de rasă, religie sau altele în genul acestora. Totuși, o definiție simptomatică a binelui și răului, mai bine zis evidențiind anumite principii ce le caracterizează, ar fi utilă pentru fiecare dintre noi.

Am avut ocazia de a citi mai multe principii de învățătură taoistă cu ceva timp în urmă, și am rămas impresionat de modul în care se poate departaja manifestarea binelui de cea a răului pe baza unei abordări relaționale, nu neapărat etice, așa cum se întâmplă în creștinism. Astfel de principii au inspirat și realizarea mai multor producții cinematografice în genul celor intitulate „Războiul stelelor” („Star Wars”), „Poarta stelară” („Star Gate”) și „Star Trek”.

Punctul de plecare îl constituie faptul că natura umană urmează dinamica de expansiune a întregului univers. Fiecare persoană are nevoie de putere pentru a supraviețui și a se dezvolta în decursul vieții. Realitatea este că orice om dorește să acceadă în sfere tot mai înalte de existență atât la nivel material, cât și spiritual. Nu este nimic rău în acest lucru, fiindcă Dumnezeu a pus în noi această dorință de progres, de dezvoltare și perfecționare continuă.

Dacă mergem mai departe în această direcție de cugetare, ne dăm seama că dorința de a fi ca Dumnezeu nu este rea în sine, ci metoda, calea, face diferența. Când citim în Sfânta Scriptură că Dumnezeu a făcut pe om „după chipul Său”, înțelegem că posibilitățile oferite ființelor omenești sunt nesfârșite, că există un progres continuu în creșterea în asemănare cu Creatorul nostru, în măsura în care noi urmăm calea Sa, respectând legile pe care El le-a pus în toate lucrurile.

Revenind la încercarea de a oferi o definiție de principiu, în gândirea taoistă binele se manifestă atunci când încerci să dobândești putere pe baza legăturii cu nivele superioare din punct de vedere moral și existențial. Aceste lucru se reflectă prin căutarea armoniei, acțiunii în acord cu legile universului și însușirii energiilor superioare ce ne sunt puse la dispoziție sub felurite forme, atunci când avem o atitudine corectă față de lume și viață.

Realizând o conexiune biblică, se poate înțelege că binele se manifestă atunci când intrăm în legătură cu Dumnezeu, cu îngerii Săi cei sfinți, cu Cuvântul Său și cu Duhul Sfânt. Astfel dobândești putere, primind chiar de la Dumnezeu această capacitate extraordinară de creștere și dezvoltare. Întreaga Scriptură este o pledoarie în favoarea ideii că toată puterea de care avem nevoie pentru a ne dezvolta armonios vine de la Dumnezeu, că El lucrează în favoarea noastră. Fie că ne referim la biruințele obținute de poporul evreu pe câmpul de luptă, fie că ne gândim la beneficiile aduse prin jertfa Domnului Hristos, transpuse în viața noastră prin credință, vom percepe același principiu al divinității care ne oferă din abundență toate

resursele necesare dezvoltării, împlinirii și trecerii în nivele superioare de existență, culminând cu intrarea în lumea cea veșnică.

În opoziție, răul se manifestă atunci când se încearcă accederea la nivele superioare prin dobândirea resurselor necesare de la celelalte ființe, asemenea cu noi sau de la cele ce se află pe nivele inferioare de cunoaștere și existența. Mai concret, răul se manifestă prin transformarea în sclavi a semenilor, prin încălcarea drepturilor pe care le are orice om, și prin extensie, orice formă de viață ce ajunge în sfera noastră de acțiune. Orice formă de exploatare, de nesocotire a ceea ce se cuvine unei persoane, reprezintă un lucru rău, fiindcă în esență înseamnă să dobândești putere prin a-i distruge pe ceilalți, prin jefuirea a ceea cei ei dețin.

În acest moment ne putem gândi, conform concepției biblice despre lume și viață, la poruncile date de către Dumnezeu în Vechiul Testament, care sancționau orice formă de atentare asupra vieții și bunurilor semenilor. Sau la Noul Testament, când până și gândirea violentă era adusă sub sancțiunea judecății avându-se drept referință principiul „ceea ce vrei să îți facă ție ceilalți, fă tu mai întâi”.

Mai departe, un alt principiu din gândirea taoistă pentru identificarea binelui și a răului ține de motivul pentru care dorești dobândirea puterii și evoluției în planuri superioare. Astfel, cel care se află pe calea binelui va căuta să obțină putere pentru a-i ajuta deopotrivă pe ceilalți să crească și să se dezvolte, mergându-se până la sacrificiul de sine, dacă acest lucru este necesar. Mai precis, binele este întotdeauna altruist în manifestarea sa. În concepția celor „trei pietre prețioase”, sau „trei comori” ale lui Tao, sunt incluse următoarele atitudini fundamentale: compasiunea, moderația și umilința. Aceste trăsături disting în mod clar manifestare a ceea ce este bine de urmat, de ceea ce este rău.

În opoziție, cel aflat pe calea răului va dori putere pentru a se ridica deasupra semenilor, pentru a stăpâni peste ei. Într-un cuvânt, răul se bazează pe înălțarea de sine, fiind profund egoist, manifestându-se prin cruzime, exces și trufie. De fapt, atunci când cineva încearcă să își impună planurile sale egocentrice, el va afecta echilibrul universului, aducând durere și suferință peste tot.

Așadar, atât metoda de dobândire a puterii, cât și motivația ce se află la originea acestei dorințe, fac diferența dintre bine și rău, între cele două aspecte ale existenței în mijlocul căreia trăim. Ca o conexiune biblică ne putem gândi la „Lucifer”, care a dorit să obțină calitatea de a fi la fel ca Dumnezeu prin viclenie și violență. Planurile sale pline de ură nu au făcut decât să încalce legile puse de către Creator în univers, aducând nenorocire și suferință pretutindeni. Aici de fapt ajungem la un așa numit criteriu al „armoniei” în sensul în care binele va aduce întotdeauna armonie cu întregul univers și ne va integra în ordinea originară, în timp ce răul va conduce numai la conflict și dezordine. Peisajul lumii în care trăim vorbește grăitor despre aceste lucruri.

Prin urmare, chiar dacă nu deține o definiție „etică” a binelui și a răului, gândirea taoistă ne oferă posibilitatea de a ajunge la o identificare precisă a celor două componente, fapt similar ca rezultat al aplicării învățăturii creștine. De fapt, se aplică principiul expus de către Domnul Hristos că „pomul bun se cunoaște după roadele sale” și „nimeni nu poate culege struguri din spini sau smochine din mărăcini”.

Să nu fiu înțeles greșit, în sensul că nu am dorit să fac o pledoarie în favoarea taoismului prin aceste rânduri. Însă nu pot să nu remarc posibilele conexiuni ce se

pot stabili cu creștinismul în anumite puncte de interes comun ale celor două curente de gândire. În esență binele va fi mereu altruist, motivându-ne să accedem la sfere tot mai înalte de cunoaștere și putere cu scopul de a dărui mai departe întregului univers. Este aceeași idee care decurge din principiul expus de către Domnul Hristos prin cuvintele „Cereți și vi se va da", urmate de „Dați și vi se va da".

În opoziție, răul ne va conduce să acumulăm egoist orice fel de resursă, indiferent prin ce mijloace, aducând mereu suferință și durere. Criteriul „armoniei" ne va spune de fiecare dată de ce parte suntem în diferitele ocazii ale vieții, fiindcă a fi asemenea cu Dumnezeu înseamnă să porți chipul Său, motivațiile Sale și modul Său de a fi în viața ta, în chiar inima ta. Este asemenea unei peceți lăuntrice pe care o porți în suflet dându-se pe față în fiecare gest, cuvânt sau faptă. De ce parte suntem? Unde ne aflăm? Armonia cu Dumnezeu va da răspunsul pentru prezent și pentru veșnicie.

Creativitatea Umană Dominată de Inteligența Artificială

Nu este vorba despre serialul de televiziune „Battlestar Galactica", în care oamenii se luptă cu roboții pentru supremație, sau despre vreun roman aparținând genului științifico-fantastic, în care computerele ajung să dicteze asupra umanității într-o manieră despotică și lipsită de milă. Dacă așa ar sta lucrurile, atunci „inamicul" ar fi bine precizat, iar forțele ar fi desfășurate în derularea conflictului ireconciliabil dintre mașini și creatorii lor.

Până la atingerea acestui nivel „cosmic", inteligența artificială mai are multe etape de parcurs, în prezent ea prezentându-se docil înaintea noastră prin terminale prietenoase de calculator și servere având un conținut atractiv, adaptat diversității impresionante de gusturi sau preferințe. De fapt, putem spune că trăim doar o etapă incipientă a dependenței de „laptop" sau de telefonul mobil, devenit în ultimii ani tot un fel de calculator la purtător.

Și acest lucru devine tot mai evident în măsura în care devenim tot mai atașați de aceste dispozitive, fără de care constatăm că nu mai putem să avem o viață normală, cel puțin în noile coordonate ale dezvoltării tehnologice. Oriunde am merge, dacă nu avem la dispoziție o conexiune de Internet și acoperire radio, atunci ceva nu este în regulă, fiindcă dincolo de marea „rețea" sunt o mulțime de prieteni cu care comunicăm, nesfârșite discuții ce se cer continuate sau pagini interesante pe care încă nu le-am citit.

Nu este nimic rău în acest lucru, ba chiar putem spune că în sfârșit există un mediu de comunicare cu restricții minime, ce ne permite accesul la o sursă practic nelimitată de informații. În plus, prin intermediul „cutiei minune" a calculatorului, putem ține legătura cu persoane dragi, aflate la distanțe foarte mari, poate chiar pe alt continent, la un cost nesemnificativ, la orice oră din zi sau din noapte.

Tocmai de aceea, pentru mulți dintre noi noaptea devine zi în fața terminalului de calculator, constatând în scurt timp că douăzeci și patru de ore sunt mult prea puține pentru cât am avea de spus sau de aflat. Iar această expandare a noțiunii de timp, ne conduce la situații amuzante, interesante sau chiar dramatice, totul depinzând de context și de nivelul de dependență la care am ajuns.

Fiindcă mai devreme sau mai târziu, tehnologia informației generează un atașament cognitiv și emoțional de care nu se poate scăpa atât de ușor pe cât ne-am putea închipui. Iar orice lucru ce ne înrobește, cu siguranță că ne va provoca o mulțime de necazuri, sau chiar de probleme ce nu vor fi ușor de depășit.

Dar să ne întoarcem puțin în timp, mai precis la nivelul anilor ’80 din „mileniul” trecut, când un calculator avea nevoie de o găzduire pe o suprafață impresionantă, de dimensiunile unei mici hale, cu dispozitive de climatizare care zgomotos își făceau datoria în menținerea unei temperaturi acceptabile pentru „creierul electronic” ce își întindea neuronii prin cabluri groase de date între nenumărate „dulapuri” în care clipoceau mistic o mulțime de beculețe într-un ritm de neînțeles pentru mintea umană.

Era etapa „dinozaurilor” informatici, impresionanți prin dimensiune și aspect, dar modest echipați la capitolul inteligență, însă putând să execute rapid o mulțime de instrucțiuni, cam un milion pe secundă, lucru imposibil pentru mintea umană. Și aici era de fapt puterea lor, în ciuda comunicării primitive prin cartele perforate ce erau citite și tone de hârtie tipărită ca rezultat al procesării acestora.

Îmi vine să zâmbesc când îmi aduc aminte cum mergeam cu câteva sute de cartele la centrul de calcul, le lăsam în niște cutii special desemnate și etichetate, fiind rulate în timpul nopții, pentru ca a doua zi să văd pe „cearșaful” de hârtie, numit și „listing”, rezultatul a ceea ce formulasem sub forma instrucțiunilor program. Nu de puține ori, mici erori de logică produceau acea faimoasă „buclă infinită”, ceea ce conducea la oprirea programului, afișarea unui „cod mașină” plin de cifre, și eventual câteva zeci de pagini de listing cu caractere neinteligibile.

Totul s-a schimbat din momentul când au apărut minicalculatoarelor, de dimensiunea unui dulap obișnuit, care aveau aceeași capacitate de calcul cu „dinozaurii mâncători de cartele”, fiind însă mult mai rapide și oferindu-ți un terminal de lucru, compus dintr-un ecran și o tastatură, înlocuind hârtia cu discuri detașabile, numite „floppy-disk-uri”. Ce entuziasm am trăit când am putut lucra la o astfel de „creatură” mult mai prietenoasă, un fel de „cașalot” în comparație cu o „balena” etapei anterioare.

Etapa a fost relativ scurtă, fiindcă la începutul anilor ’90 au apărut microcalculatoarele, și ulterior, calculatoarele personale, care într-o „cutie” de dimensiuni acceptabile, la care erau atașate terminalul video și tastatura, puteau să îți ofere o capacitate de lucru superioară și un confort al utilizării incomparabil. Fericirea era la maximum pentru toți utilizatorii, iar succesul a fost favorizat de apariția interfețelor grafice, în genul Windows-ului, lucru ce de fapt a propulsat în prima linie și „anonima” companie numită Microsoft.

Însă marea revoluție a constituit-o apariția rețelelor de calculatoare și mai ales a Internet-ului, care în spațiul românesc a pătruns în perioada anilor ’94 – ’96, permițând pentru prima dată comunicarea la mare distanță și menținerea legăturii cu persoane dragi aflate peste hotare, într-o perioadă când tot mai mulți compatrioți erau nevoiți să aleagă drumul exilului din cauza condițiilor interne tot mai vitrege. Eram copleșit de tezaurul de informații pus la dispoziție în mod gratuit de către diferitele universități, biblioteci sau grupuri de pasionați din diferitele zone ale lumii, fapt dealtfel fără precedent în istorie.

Cine își mai amintește de servicii de comunicare în genul: Archie, Gofer și WAIS, de primele browsere numite: Mosaic și Netscape Gold, sau de unele dintre

primele programe de e-mail, cum ar fi Eudora? Și acum zâmbesc cu condescendență față de acele timpuri când Internet-ul se afla în faza de pruncie, având nevinovăția și primitivismul oricărui început. Era o perioadă eroică, iar lucrul la „prompt" nu reprezenta ceva neobișnuit, web-ul impunându-se într-un ritm destul de lent, din cauza puterii de calcul reduse a serverelor și a liniilor de comunicație realizate în principal prin costisitorul „dial-up", mai precis prin telefon.

Marele „boost", sau imbold, a fost dat de către apariția laptop-urilor performante în partea de utilizator, de generalizarea conexiunii prin cablu și fibră optică, de dezvoltarea de servere deosebit de puternice, precum și de apariția unor servicii de căutare, gen Google, care au condus la o „democratizare" fără precedent a Internet-ului. Nu în ultimul rând, evoluția relativ recentă a rețelelor de socializare gen Facebook, precum și a serviciilor de comunicare multimedia gen Skype, plus transferul gratuit de fișiere prin tot felul de programe „torrent", au adus un plus de utilitate și informație care au schimbat complet modul în care comunicăm unii cu alții.

Toate bune și frumoase, însă această evoluție pe parcursul a aproximativ douăzeci și cinci de ani în domeniul tehnologiei informației nu a fost dublată și de o pregătire a utilizatorilor pentru folosirea ei. Este ca și cum ne-ar fi fost pusă la dispoziție o energie uriașă, dar pe care nu știm exact cum să o stăpânim. Și de fapt, orice lucru pe care nu îl poți controla, ajunge în cele din urmă să te controleze, generând un fenomen periculos de dominare și dependență cu consecințe nefaste pe termen lung.

Practic s-a trecut de la penuria de informație la supra-abudența acesteia, de la deficiența de comunicare la supra-saturarea capacității noastre de a relaționa prin prea multe canale, fapt ce conduce inevitabil la superficializarea acesteia și la fenomenul de „oboseală cronică". Iar acest lucru devine tot mai evident dacă privim deopotrivă la noi înșine, precum și la cei din jurul nostru.

De ce oare nu reușim să ne stăpânim în a limita în timp și spațiu accesul la calculator? De ce nu ne mai simțim bine, dacă nu „clapetăm" la laptop sau dacă nu ne vedem zilnic pagina de Facebook, pentru a nu mai vorbi de „tonele" de mail-uri ce ne așteaptă cuminți, dar insistente în „Inbox"?

Ignoranța nu este niciodată o alternativă, însă saturarea informațională reprezintă o extremă nu mai puțin periculoasă. Iar găsirea unei căi „de mijloc" ar fi cea mai bună soluție pentru a beneficia optim de ocazia fără precedent oferită de acest mijloc de comunicare. Însă acest lucru nu este simplu și necesită un autocontrol ce se poate dezvolta doar prin impunerea de reguli bine alese și prin exercițiu.

Pentru a vă testa gradul de dependență, vă propun ca un week-end pe lună să nu vă atingeți de „clape" și să observați cât de ușor sau de greu vă este să faceți acest lucru. Un alt test, este ca atunci când veniți acasă, după orele de serviciu, să aveți două zile de „post" pe săptămână, în care să nu deschideți cutia magică a laptop-ului. Dacă puteți face acest lucru fără să aveți probleme deosebite, înseamnă că încă sunteți „stăpânul" și lucrurile sunt sub control.

O altă variantă este să vă puneți un ceas cu alarmă, care să vă semnalizeze după două ore de „lucru", faptul că este timpul să vă opriți. Dacă atunci când timpul a expirat începeți să negociați mărirea duratei sau pur și simplu treceți nepăsători,

zicând că mai stați doar puțin, înseamnă că nivelul de dependență este semnificativ și măsurile vor trebui să fie drastice, altfel veți ajunge sclavul tehnicii de calcul.

Această „boală" am observat-o prima dată la programatorii profesioniști, care practic ajungeau să își desfășoare întreaga lor viață în jurul calculatorului. Da, este o boală profesională de natură psihologică, care trebuie tratată prin limitarea expunerii, ba chiar prin „abstinență" temporară sau definitivă, după caz.

Suprasolicitarea informațională aduce după o sine o mulțime de rele ce nu pot fi evaluate suficient în cuvinte, dar dintre care aș aminti în primul rând alterarea capacității de a gândi independent, omul devenind astfel rob al lucrurilor pe care le „consumă" de pe net. De asemenea, această încărcare nesănătoasă a minții produce deficiențe privind buna funcționare a organismului, printr-o încordare care se transmite organelor provocând în timp boli cronice, greu de tratat și epuizarea energiei vitale.

De aceea, găsirea „căii de mijloc" prin planificarea riguroasă a expunerii la calculator și limitarea timpului de „lucru" reprezintă cerințe de primă urgență, fără de care mai devreme sau mai târziu vom ajunge la o dependență de care nu vom mai putea scăpa niciodată, un fenomen similar fumatului, alcoolismului sau mâncatului peste măsură. Iar această „bulimie" informațională ne va împiedica să privim clar în jurul nostru, să comunicăm cu cei de lângă noi și să putem să ne mai adâncim cugetarea privind albastrul cerului și verdele pădurilor ce se întind maiestuos peste munți și câmpii.

Creativitatea umană s-a născut nu în fața unui terminal, ci în contactul direct cu natura înconjurătoare, rezultând din acea capacitate extraordinară de contemplare a naturii, oamenilor și a persoanei proprii. Calculatorul este bun pentru a exprima toate aceste lucruri, dar el nu trebuie să devină stăpânul nostru, pentru că inteligența artificială trebuie să rămână acolo unde îi este locul, adică în postura de partener ce ne ajută și ne susține, fără să îi permitem să depășească în vreun fel această limită. De fapt, problema se află în interiorul nostru, iar soluția trebuie să vină tot din aceeași direcție prin dezvoltarea capacității de a stăpâni o formă de inteligență ce ne întrece ca volum, dar niciodată în privința complexității, diversității și creativității. Nu omul a fost construit după chipul unei mașini, ci mașina a fost întocmită după chipul omului. Să nu inversăm rolurile!

Existența și Cunoașterea dincolo de „Big-Bang"

Nu am ceva împotriva teoriei „Big-Bang". Nici împotriva teoriei relativității, indiferent de implicațiile filozofice ale acesteia. În fond, nimeni nu cunoaște cum a luat naștere universul fizic și ce legi îl guvernează pe deplin. Aici va fi o temă de studiu continuu și de reformulări periodice a ceea ce am crezut că știm pe deplin. Pe de altă parte, nici fizica și nici filozofia nu ne pot vorbi despre originile existenței, ci ele doar mărturisesc despre ceea ce există, fără a putea pătrunde dincolo de limita de la care au apărut toate lucrurile. Necazul începe când știința se unește cu speculația filozofică pentru a zămisli „certitudini". Cred că nu există un mariaj mai nefericit, cu atât mai mult cu cât scopul este doar cel de a demola orice viziune ce transcende „universul vizibil". Și aici mă refer direct la religie.

De ce să ne ascundem după degete? Religia nu mai este interesantă în secolul XXI, cum dealtfel nu a fost luată în seamă nici în secolul XX. Dar nu doresc

învierea religiei medievale și nici măcar a celei antice. Cred că datoria fiecărei generații este de a redescoperi cunoașterea de Dumnezeu în coordonate proprii și conforme cu ceea ce a ajuns să cunoască la respectiva dată. Revenind la spinosul „dialog" dintre religie pe de o parte, și uniunea știință – filozofie pe de altă parte, nu pot să nu observ cum multe persoane pretins credincioase ajung să lase cu ușurință armele în fața „argumentelor de netăgăduit ale științei". Cu siguranță că nu trebuie nici să apărăm dogmele trecutului. Personal, urăsc dogmele, fiindcă suprimă gândirea și individualitatea.

Însă, dacă discutăm problema „Big-Bang", aș putea spune că Biblia nu face o directă referință la modul în care au fost zămislite corpurile cerești, sau „bolovanii și praful cosmic" din universul în care ne aflăm. Ea pur și simplu pornește din momentul în care au fost create formele de viață pe pământ, nu prin evoluție, ci direct prin „programarea codului vieții" așa cum citim din cartea Genezei. De ce suntem atât de mirați când ni se spune că „Dumnezeu a zis și s-a făcut"? În era informaticii și a programării calculatoarelor să fim surprinși de acest exercițiu de „programare" făcută chiar de către Creatorul nostru? Dacă noi, oameni limitați, utilizăm programarea pentru a genera lucruri noi, de ce să nu ne gândim că și Dumnezeu poate să procedeze în mod similar, dar la o scară mult mai largă?

De ce să ne fie rușine de raportul biblic și să apelăm la evoluționism, pe care deși îl respect nu pot să îl aprob. Există cu adevărat o progresie, o evoluție, a formelor de viață, dar universul fizic nu poate genera de la sine viață. Însă dacă este programat, da, poate zămisli viață, fiind însă nevoie de un „programator", corect? Este o absurditate să crezi că lucrurile se pot autoprograma, conducând în mod automat la apariția vieții și a formelor de viață inteligente. Nici un sistem de operare nu poate apărea la întâmplare, combinațiile necesare fiind imposibile din punct de vedere practic, în absența unor programatori special instruiți.

Pe de altă parte, nu pot să mă alătur „creaționiștilor" care neagă realizările științei și ale tehnologiei și dau la o parte „teoriile eretice". De multe ori din ceea ce părea a fi erezie s-a putut deduce adevărul. Prejudecata nu poate lua locul argumentelor și logicii. Așadar, nu trebuie apărat un front într-un domeniu în care Dumnezeu nu a dorit să ofere detalii. Nu geneza universului fizic este problema. Nu aici trebuie consumată „muniția" argumentelor pertinente și a cercetării. Ci apariția formelor de viață este ceea ce ne interesează cel mai mult.

Într-un moment în care viața este pusă în pericol pe pământ, este necesar mai mult decât oricând să înțelegem cine suntem, de unde venim și încotro trebuie să ne îndreptăm. Nu universul fizic este în primejdie, ci viața, lucrul cel mai de preț din univers. Știința vieții este covârșitor de importantă pentru noi, iar primul pas în accederea pe drumul cunoașterii existenței, se află în recunoașterea Creatorului cerurilor și al pământului, adică a lui Dumnezeu.

Dacă Dumnezeu folosește „Big-Bang-ul" pentru a crea un univers, nu știm precis, dar faptul că El ne-a creat, nu ar trebui să comporte nici o îndoială, fiindcă „Dumnezeu a făcut pe om după chipul Său, l-a făcut după chipul lui Dumnezeu" (Geneza 1:27). De aceea, știința vieții și a sufletului omenesc reprezintă cea mai înaltă disciplină de studiu, fiindcă ea poartă pecetea asemănării cu Dumnezeu. Iar a purta chipul divin, înseamnă să recunoști pe Creatorul întregului univers și pe Părintele nostru ceresc.

Sună acest lucru a religie? Depinde cum privim lucrurile, dar eu cred că seamănă mai degrabă cu un adevărat „creștinism biblic", de care avem nevoie mai mult decât oricând cu scopul recâștigării demnității umane și redescoperirii legăturii cu Cel Veșnic. Iar alianței filozofie – știință opun cunoașterea de Dumnezeu prin intermediul Sfintelor Scripturi ce se reflectă în frumusețea vieții și a sufletului omenesc în desăvârșirea sa originară.

Întrebările Regelui Milinda către Înțeleptul Nagasena

Cu greu ne-am putea imagina prosperitatea pe care a avut-o în trecut anumite regiuni ale pământului. De multe ori ne este imposibil să distingem măreția unor civilizații de mult apuse, privind la ruinele sau vestigiile care au mai rămas. Unde este gloria Romei? Dar imperiul lui Alexandru Macedon? Sau unde este Persia lui Darius cel Mare? Toate acestea au dispărut de mult, iar ceea ce a rămas ne vorbește prea puțin despre ce au însemnat ele de-a lungul veacurilor. Dacă nu ar fi fost inventat scrisul, chiar și amintirea lor ar fi dispărut cu totul.

O astfel de regiune deosebit de bogată în urmă cu 2.000 de ani, a fost și zona de est a Pakistanului, precum și o mare parte a Afghanistanului. Este incredibil cum locuri despre care aflăm din buletinele de știri cu privire la diferitele confruntări militare cu talibani nemiloși, unde distrugerile prin atentate cu bombe reprezintă ceva obișnuit, au avut perioada lor de înflorire undeva, în trecut.

Așa cum aminteam, în regiunea Afghanistanului a existat o interesantă cultură, ce a îmbinat elementele de civilizație elenistică, împreună cu cele de sorginte indiană, mai precis budistă. Este vorba despre Gandhara, un regat foarte puternic, care la apogeul dezvoltării sale l-a avut drept conducător pe Menander I Soter, care în tradiția indiană a rămas cu numele de regele Milinda.

Interesant este că acest rege, grec în ce privește originea, a purtat un dialog interesant cu Nâgasena, un învățat budist de mare marcă, un fel de Dalai-Lama al acelui timp, fapt consemnat într-o carte numită „Întrebările regelui Milinda" . Mai mult decât atât, convins fiind de spiritualitatea deosebită a religiei budiste, regele Menander s-a convertit la această religie, care era în multe privințe superioară, dacă privim peste veacuri, păgânismului elen.

Am răsfoit cu interes prin această carte disponibilă pe Internet în momentul de față în limba engleză, și am descoperit o mulțime de învățături ce pot deveni elemente de conexiune cu religia creștină și chiar cu psihologia secolului XXI. Fără a deveni un adept al budismului, nu pot să nu recunosc profunzimea și valabilitatea multor afirmații pe care Nâgasena le oferă ca răspuns întrebărilor minții elenistice, deosebit de abile, a lui Menander.

Ca manieră de prezentare a învățăturilor din această carte, am constatat o similaritate izbitoare cu parabolele sau pildele Domnului Hristos, sau cu limbajul profeților Vechiului Testament, și mai ales cu genul stilistic al cărții Proverbelor. Citind tot mai mult, am observat mulțimea de întrebări și de răspunsuri, fiecare urmând o logică a dialogului deschis, sincer, între două persoane cu orientări culturale diferite, fiecare încercând să surprindă cât mai plastic diferitele idei sau învățături.

Cu titlu de exemplu, am preluat dialogul cu privire la puterea asocierii dintre senzații, mai bine zis percepții, și gânduri, o temă deosebit de importantă în psihologia modernă:

Și regele Milinda a întrebat: „Gândul ia naștere ori câte ori privirea sesizează un anumit lucru?"

Înțeleptul Nâgasena a răspuns: „Da, cele două sunt legate între ele, astfel că ori de câte ori va exista una, va exista și cealaltă."

Dar regele a continuat: „Dar care totuși este prima dintre ele? Gândirea sau privirea?"

Nâgasena: „Mai întâi privești, iar după aceea apare și gândul."

Milinda: „Înseamnă că privirea are puterea de a porunci gândului? Sau gândul se pune imediat la dispoziție pentru a da înțeles la ceea ce privești?"

Nâgasena: „Nu se poate spune că gândul poruncește privirii, sau reciproc."

Milinda: „Atunci cum se explică apariția gândului ori de câte ori privirea sesizează ceva?"

Nâgasena: „De fapt există o tendință naturală care cauzează acest lucru, pe baza unei căi de acces și a unui obicei deja creat de a asocia o anumită privire cu un anumit sau anumite gânduri."

Milinda: „Cum poate fi așa ceva? Oferă-mi o ilustrație asupra gândurilor ce apar datorită privirii, în baza unei tendințe naturale" .

Nâgasena: „Ce crezi mărite rege, atunci când plouă, unde se va duce apa ce va cădea pe pământ?"

Milinda: „Va urma tendința naturală de curgere la vale, către locurile dispuse la o mai joasă altitudine."

Nâgasena: „Iar dacă va ploua din nou, unde se va duce această apă?"

Milinda: „Va urma același traseu de scurgere."

Nâgasena: „Tot astfel, prin rațiunea tendinței naturale de scurgere, atunci când privim, privirea în cauză va determina apariția gândurilor. Nu este vorba despre faptul că privirea domină gândirea, sau reciproc. Tot acest proces este bazat pe o tendință naturală ce există în noi."

Dialogul se continuă cu multe alte detalii, dar învățătură este clară, că atunci când privim, gândurile vor apărea în mod inevitabil, urmând o anumită tendință naturală, similară pantei de scurgere a apei. Nu am putut să nu mă gândesc la ceea ce stă scris despre Eva, în timp ce contempla pomul cunoștinței binelui și răului, când a răsărit gândul că „pomul este plăcut de privit și de dorit pentru a mânca din rodul său" .

„Tendința naturală” în cazul Evei a fost rezultatul încălcării poruncii divine de a nu da atenție acelui pom, care prin puterea asocierii de porunca „Să nu mănânci din el” , genera în mod inevitabil gânduri de răzvrătire. De aici o primă concluzie, și anume de a nu da atenție lucrurilor pe care Dumnezeu ni le-a interzis sub o formă sau alta. Orice atenție acordată unui lucru rău va genera gânduri care ne vor adânci în starea de păcat.

Pe de altă parte, nu pot să nu mă gândesc la afirmația pe care o face apostolul Pavel, că „privind suntem schimbați, din slavă în slavă, prin Duhul Domnului” . Dacă vom privi către Hristos, atunci gândurile, în baza unei „tendințe înscrise în noi de către Duhul Sfânt” , vor urma un traseu ascendent, în sensul înnobilării interioare și asemănării cu Dumnezeu.

În acest moment, nu pot să nu mă întreb cu privire la cantitatea de gânduri rele ce rezultă în urma vizionării de emisiuni violente fie la televizor, fie pe calculator, pentru a nu mai vorbi de ceea ce se întâmplă în viața de zi cu zi în familie, biserică sau la locul de muncă. Nu putem să „glumim” cu păcatul, fiindcă tendințele naturale înscrise în noi vor lucra prin puterea asocierii spre distrugerea noastră. Și pentru a confirma învățătura oferită de înțeleptul Nâgasena, voi cita cuvintele lui Hristos din „predica de pe munte” : „Ochiul este lumina trupului. Dacă ochiul tău este sănătos, tot trupul tău va fi plin de lumină; dar dacă ochiul tău este rău, tot trupul tău va fi plin de întuneric. Așa că, dacă lumina care este în tine este întuneric, cât de mare trebuie să fie întunericul acesta!” (Matei 6:22-23).

În final, cred că este bine să înțelegem că pentru multitudinea de întrebări pe care le avem, similare în mare măsură celor puse de către regele Milinda, există răspunsuri de mare valoare în Sfânta Scriptură, în această carte de unii ignorată, de alții idolatrizată, însă cu toate acestea, puțin înțeleasă în aspectele ei practice, aplicate vieții de zi cu zi.

Ordine și Dezordine în Paradis

Dacă vom privi la scara istoriei vom constata o alternanță interesantă între perioade caracterizate de o relativă ordine și intervale destul de lungi de anarhie și dezordine în care toată structura este pusă în discuție sub imperativul unor deziderate profund diferite față de perioada anterioară. Această dialectică dintre cele două stări fundamentale ale naturii în toate dimensiunile ei, ne conduce la constatarea că totul este de fapt trecător, cel puțin la scara „paradisului” terestru și a universului ce îl înconjoară, concluzia imediată fiind dacă nu pesimistă, totuși în mare măsură lipsită de acel optimism pe care ni l-am dori cu toții.

Și atunci, atât societatea, cât și individul încearcă să evadeze într-un spațiu „virtual”, construind „castele de nisip” în care să își hrănească iluzia eternității în mijlocul temporalității. Din acest punct de vedere, întreaga civilizație umană nu reprezintă altceva decât un efort de a contracara trecerea inevitabilă a timpului și expirarea pentru fiecare dintre noi a intervalului de existență pe acest pământ. Însă efortul uman nu se oprește aici, fiindcă alături de construcția socială, religia vine în ajutorul construirii spațiului virtual dincolo de existența prezentă oferind punți mai mult sau mai puțin ingenios construite peste linia de demarcație dintre lumea aceasta și „cealaltă”, presupusă a fi la fel de reală și mai presus de orice îndoială.

Fără a intra în polemică în vreun fel cu construcția religioasă, pot totuși să-i evidențiez fundamentul bazat pe credință, mai degrabă decât pe logică sau rațiune, fapt care oferă multe puncte de atac din partea scepticismului, care pune sub semnul întrebării ceea ce nu se bazează pe elemente tangibile și măsurabile. În ceea ce mă privește, având un simț înnăscut al „transcendenței" sau al lumii de „dincolo", pot spune că dorința de a pune la îndoială religia nu m-a caracterizat niciodată. Însă pe de altă parte, componenta rațională din mine mi-a cerut mereu dovezi și argumente pentru credința pe care o am, provocându-mă să caut iarăși și iarăși noi temeiuri pentru demersul spiritual-religios.

Și în acest sens, pot spune că alternanța ordine-dezordine m-a dezorientat încă de la început, înțelegând că simțământul apocaliptic, adică de sfârșit de lume, l-au avut toate generațiile care au trăit în perioade de tranziție, de desfacere a unei anumite structuri și de prefacere într-o nouă ordine, proces dealtfel dureros și plin de pierderi aparent inutile de valori materiale, dar și de vieți omenești. Fiindcă indiferent dacă ne place sau nu, crearea unei noi ordini se bazează pe costuri ce întrec orice rațiune de sorginte umanistă sau ecologistă.

Dezordinea ne sperie, are cumva spectrul invaziei popoarelor barbare și prăbușirea civilizației în ruine, ceea ce seamănă într-un fel cu un sfârșit de lume. Toate culturile care au fost distruse au trecut prin astfel de simțăminte, fiindcă în final fiecare om și fiecare popor caută sub o formă sau alta să supraviețuiască în „paradisul" suprafeței acestui fragment de obiect cosmic numit „Pământ". Dar pe de altă parte, de îndată ce distrugerea și-a realizat rolul de măturare a structurilor existente, noile structuri de ordine încep să se facă vizibile, făcând să renască civilizația și să apară zorile unei noi lumi.

Fie că este vorba despre potopul biblic, de scufundarea Atlantidei, sau pur și simplu de distrugerea unor imperii străvechi în genul Persiei, Greciei sau Romei, dezordinea nu a făcut altceva decât să genereze germenii unei noi ordini, mult mai avansate și trecerea către un orizont cu totul nou. Cu alte cuvinte, orice perioadă apocaliptică are și o valență de progres, de trecere într-o realitate nouă, superioară celei precedente, generând o evoluție evidentă la scara perioadelor istorice.

Toate bune și frumoase, dar durata vieții unui om este foarte mică în comparație cu scara timpului în desfășurarea proceselor istorice. Iar dorința de a ne trăi existența în condiții decente ne împinge spre disperare când avem nesansa de a ne afla sub spectrul Apocalipsei schimbării, a disoluției nemiloase a ordinii sub incidența căreia am apărut sau revenirii barbariei sub diferite forme. Mă opresc pentru moment cu scopul de a rememora tranziția de la sistemul comunist la cel capitalist pe care l-am trăit pe o perioadă de peste douăzeci de ani și nu pot spune altceva decât că am simțământul irosirii fără sens a resurselor țării, precum și a vieții fiecăruia dintre noi.

Uneori, privind în față această realitate, mă încearcă un sentiment de profundă dezamăgire, chiar de disperare, fiindcă nu pot să pun cap la cap experiența pe care am avut-o. De la cadrul dictatorial, decorat în culorile „roșii" ale socialismului, însă totuși ordonat și previzibil, la cel al disoluției într-un univers impredictibil, aflat sub semnul hazardului și neprevăzutului, întreg spațiul românesc a fost supus unor forțe de deformare și torsiune care au zămislit o structură grotescă, care ne sperie pe toți. Cu toate acestea, nici pe departe nu se întrevede mult dorita ordine, iar prefacerea își continuă implacabilul joc al distrugerii până la temelii a tot ceea ce a fost înainte de căderea „conducătorului preaiubit".

Monstruozitatea unei perioade caracterizate de dezordine constă în încleștarea dintre vechea ordini ce încearcă să revină la suprafață și noua ordine ce caută să se înfiripeze generând în funcție de evoluția acestui conflict tot felul de „mutanți", adică de încercări nefericite de împăcare a celor două aspecte aflate în conflict. Deși sunt de acord cu dorința de a împăca pe cât posibil elementele contrarii, uneori acest lucru este imposibil, iar efortul de a realiza o sinteză între cele două va conduce inevitabil la prelungirea agoniei și la compromiterea noii ordini. Ba mai mult, efortul de a susține structuri perimate este mai costisitor pentru societate și individ, decât trecerea hotărâtă la o nouă structură, care chiar dacă nu este la fel de performantă, totuși poate fi perfectibilă.

De aceea, cred că pericolul dogmatizării realizărilor din trecut, al idealizării excesive a unor anumite tradiții de gândire, nu face altceva decât să ne împiedice în ajustarea dinamică necesară supraviețuirii într-un context care s-a schimbat. În acest sens, aș oferi imaginea unui vas de pasageri condamnat să se scufunde, dar care în mod paradoxal nu este părăsit de către cei de la bord din rațiuni de confort momentan și de speranță în producerea unei minuni salvatoare. De multe ori, religia a oferit un suport nefericit pentru continuare rămânerii pe o corabie care se scufundă în locul mobilizării celor prezenți în a găsi o soluție de plecare și salvare.

Universul este dinamic, acest lucru fiind vizibil atât la scară atomică, precum și la nivel cosmic, al galaxiilor aflate într-o continuă mișcare. Nimeni, în afară de om, nu încearcă să oprească în vreun fel ritmurile universale, rezultatul neputând fi decât unul dramatic, ba chiar tragic. Plecând de la faptul că suntem trecători pe pământ, nu ar trebui să ne atașăm excesiv de feluritele forme de ordine, ce oricum vor trece, și în felul acesta să ajungem să ne prăbușim o dată cu acestea. În plus, teza mea este că scopul existenței umane, în opoziție cu orice altă formă de existență, se află sub semnul căutării și chiar al găsirii „transcendenței", fapt ce presupune o mișcare continuă la nivel fizic, dar mai ales la cel mental. Orice agățare excesivă de forme sau structuri de orice fel, nu se poate solda decât cu un final nefericit, fiindcă mai devreme sau mai târziu timpul ce ne este alocat va expira și vom fi expulzați în neființă fără nici un fel de recurs și fără a mai putea întreprinde ceva.

Iar găsirea „transcendenței" reprezintă o experiență interioară care o dată atinsă ne va conferi puterea de a trece cu bine prin ordine sau dezordine în orice situație, având simțământul că indiferent ce se poate întâmpla cu noi, totuși vom avea întotdeauna ceva util de învățat. Iar faptul că nu putem trăi mii de ani pentru a putea vedea rezultatele la scara istoriei, nu va mai fi un lucru care să ne producă nefericirea, fiindcă în final toate structurile de ordine nu reprezintă altceva decât etape pe drumul devenirii umanității către „transcendența finală", pe care o putem numi „nemurire".

Principiul Taoist „Wu-Wei" din Perspectivă Creștină

În aceste zile caracterizate de incertitudine și lipsă de armonie în găsirea unei soluții acceptabile de ieșire din criza economică, m-am gândit că ar fi interesant să privim puțin și dincolo de limita confesională, sau culturală, creștină, pentru a explora diferitele concepte ce fac referință la nevoia permanentă de echilibru. De mai mult timp am fost fascinat de noțiuni ce au fost adânc exprimate în diferitele culturi și religii ale umanității. Una dintre acestea este și cea numită în concepția taoistă cu expresia „wu-wei", care în traducere înseamnă „a acționa fără efort". La ce se referă această

noțiune? Ca orice învățătură spirituală de tradiție chineză, sensurile sunt multiple, fapt pentru care de data aceasta mă voi rezuma la doar unul dintre ele. De aceea, voi reda principiul mai sus enunțat cu următoarea expresie în mare măsură echivalentă: „a acționa fără a fi obsedat de rezultatele obținute".

Lumea în care trăim este în mod special determinată de ideea atingerii de felurite obiective duse la extrem, de realizarea diferitelor proiecte ambițioase sau de altele în genul acesta, generând o alergare nebunească pe cărarea vieții, ce ne răpește timpul și disponibilitatea de a ne bucura de acest dar inestimabil de care dispunem în momentul de față, acela de a trăi. Societatea modernă, orientată pe profit și consum, sau pe piață cum se mai zice, nu face altceva decât să ne transforme în niște mașini de producție, forțându-ne să urmăm un ritm tot mai accelerat, neafișând nici un fel de înțelegere pentru cei care nu pot ține pasul. Practic, rezistă doar cel care este mai performant decât ceilalți, mai abil în utilizarea împrejurărilor, mai lipsit de scrupule în depășirea adversarilor sau mai cinic în a-și părăsi vremelnicii „tovarăși de drum". Din acest punct de vedere, nici societatea numită „socialistă" nu era mai umană, fiindcă întreaga națiune era aservită unor ambiții și ținte fantasmagorice, care distrugeau orice urmă de sensibilitate și de compasiune umană.

Revin însă la conceptul de „wu-wei", adică la desfășurarea de acțiuni fără obsesia rezultatelor, adică de a realiza lucruri în viață nu din rațiuni egoiste de a-i depăși pe ceilalți, ci pur și simplu din dorința de a face un lucru frumos, durabil și de folos pentru toți. De fapt, gândirea creștină nu este străină de această idee, fiindcă suntem în mod lămurit îndemnați să vindem pe mamona și să Îl urmăm pe Hristos. Transpunerea practică a acestei învățături se referă la abandonarea dorinței după câștig, a tendinței de a o lua înaintea celorlalți, de a-i domina și de a le smulge bunurile pe care le au, în favoarea unor acțiuni armonioase de a aduce bucurie și împlinire în această lume, din rațiuni de principiu, fără a avea obsesia rezultatelor, pe care numai Domnul le poate socoti.

În opoziție față de gândirea creștină din vremea în care au fost scrise Evangheliile, era spiritul lumesc din cultura greco-latină, axat pe exploatarea fără milă a milioanelor de sclavi din imperiu și pe necontenita luptă pentru putere a păturilor dominante, generând o atmosferă similară celei din zilele în care trăim. Din acest punct de vedere, creștinismul a reprezentat un lucru extraordinar, fiindcă aducea o nouă perspectivă asupra vieții și bineînțeles asupra scopului pentru care trăim. Astfel, omul nu mai era doar o „mașină de muncă", un sclav aflat în slujba unor interese economice egoiste, ci el devenea un copil al lui Dumnezeu, creat pentru a intra în armonie cu natura divină ce a generat întregul univers, prin intermediul lui Isus Hristos.

În plus, conceptul de „odihnă în Hristos" și de pace lăuntrică aduse de către creștinism, generau o nouă manieră de raportare chiar și la lucrurile obișnuite din viața de zi cu zi. Astfel, activitatea economică și relațiile sociale deveneau mijloace de a aduce binecuvântare semenilor și de a-i conduce să privească mai sus, către Cel care în providența Sa ne oferă toate lucrurile. O astfel de perspectivă nu putea aduce decât un simțământ de armonie și de bucurie, o experiență cu nimic mai prejos decât cea sugerată de conceputul taoist de „wu-wei".

Mergând mai departe, într-o anumită împrejurare în Evanghelii a fost redat și cazul „tânărului bogat", căruia Domnul Hristos i-a spus că pentru a intra în Împărăția cerurilor trebuia mai întâi să vândă tot ce avea, după care să înceapă o viață de

ucenic și apostol al Domnului. Un înțeles modern al acestei întâmplări poate fi și acela prin care tânărul bogat reprezintă orice persoană dornică de succes material, fapt ce nu îi conferă nici un fel de odihnă interioară, chiar dacă tânjește după acel lucru. Soluția de a vinde totul se referă la aplicarea principiului „acțiunii fără obsesia rezultatului", mai precis de trecere la o nouă perspectivă, în care bunurile materiale devin doar mijloace pentru a intra în armonie cu Dumnezeu prin actul binefacerii și prin cel al împărtășirii cu semenii a cunoașterii divine prin Isus Hristos.

Aș mai putea adăuga, de data aceasta referindu-ne chiar și la acțiunile evanghelistice, sau de răspândire a cunoașterii de Dumnezeu, că obsesia rezultatelor, dorința de întâietate și multe altele în felul acesta, reprezintă obstacole în aplicarea principiului „acțiunii dezinteresate", care în final conduce la adevăratul succes și la adevărata realizare spirituală, care întotdeauna va fi interioară, dar cu multe roade pe care toți le vor putea vedea. Aici este o învățătură spirituală importantă pentru orice confesiune religioasă creștină. Niciodată obsesia după mărirea numărului de locașuri de închinare, de membri sau de donații materiale, nu va aduce după sine promovarea reală a învățăturilor lui Hristos, ci doar la distrugerea armoniei cu Dumnezeu, care ar trebui să fie ținta oricărei confesiuni ce se consideră deținătoare a adevărurilor lăsate de către Domnul nostru. Prin urmare, conceptul „wu-wei" reprezintă o chemare de a ne lăsa călăuziți de principii durabile, axate pe armonia cu Dumnezeu și pe o acțiune lipsită de egoism sau înălțare de sine, cu scopul de a face ceea ce trebuie, pur și simplu fiindcă așa este normal să procedăm, lăsând toată grija pentru rezultate în seama Celui Atotputernic.

Pe Urmele Înțelepciunii Străvechi – Mozi Sau Idealul Echității Sociale

Am avut ocazia să citesc mai multe cărți și documente privind literatura clasică chineză, în special genul filozofic, și am fost impresionat de varietatea ideilor de valoare pe care am putut să le identific, multe dintre acestea având o actualitate ce nu poate fi pusă la îndoială. Din această cauză, am căutat să vă ofer câteva cugetări pline de înțelepciune scrise de către Mozi, un autor ce a trăit între anii 480 – 390 î.Hr. fiind considerat primul filozof adevărat al Chinei cunoscut până în clipa de față.

Mozi a fost interesat de arta argumentației și dialogului, în acest sens dezvoltând un sistem de analiză și critică a opiniilor contrare, precum și de susținere a tezelor proprii în cadrul dezbaterilor publice. Deși s-a născut într-o familie săracă, totuși tezele sale filozofice sunt de nivel înalt, cu impact asupra ansamblului societății în mijlocul căreia a trăit continuând tradiția de gândire inițiată de către Confucius.

În același timp, din dorința de a schimba starea de lucruri a timpului său, Mozi a organizat o mișcare socială angajată în acțiune directă, incluzând chiar și aspecte militare necesare apărării provinciilor și orașelor în fața politicii de expansiune a diferitelor centre de putere ale vremii. Fiind înzestrat cu o charismă puternică, Mozi a reușit să își inspire discipolii în a se dedica idealului justiției sociale pe care el o proclama sub forma unei structuri statale centralizate, organizate și unificate ideologic.

Din punctul de vedere al lui Mozi, o cauză principală a suferinței umanei era datorată diferențelor ideologice dintre oameni și numeroaselor facțiuni ce existau în societate, fiecare disputându-și întâietatea. De aceea, el a criticat aspru sistemul politic și etic al promovării pe bază de apartenență la familiile considerate nobile,

precum și spiritul de clan, din cauza inerentului spirit partinic în administrarea intereselor societății.

Mozi considera că problema etică fundamentală provenea din cauza excesului acestui aspect partinic generator de inechitate la nivel de individ și societate. Prin urmare, scopul principal în contracararea acestui principiu consta în schimbarea și cizelarea comportamentului față de oameni prin cultivarea controlului dorințelor, dispozițiilor și atitudinilor astfel încât acestea să reflecte idealul echității sociale. Pentru realizarea acestui lucru, Mozi a considerat că printr-o argumentație rațională și temeinică se poate realiza motivarea oricărui om în a acționa în conformitate cu principii de gândire superioare, fără a fi necesară folosirea forței.

Pentru a oferi o ilustrație practică a cugetării lui Mozi, am preluat mai multe fragmente din scrierile sale pe care le voi expune în continuare. Se va remarca cu ușurință cât de actuale sunt sfaturile sale și cât de bine ar fi ca ele să fie luate în considerare de către factorii de răspundere ai lumii în care trăim.

„Învățătorul nostru Mozi a spus: Regii, nobilii și marii oficiali doresc ca diferitele regiuni pe care le conduc să fie bogate, populația să fie numeroasă și ordinea să domnească în administrație. Însă cel mai adesea, sărăcia domnește pretutindeni, oamenii sunt puțini, iar haosul predomină în locul ordinii. Astfel, toți acești conducători nu reușesc să își atingă ținta pe care o doresc, iar în schimb au parte de opusul așteptărilor pe care le au.

De ce se întâmplă toate acestea?

Învățătorul Mozi a spus: Aceste lucruri se întâmplă din cauză că regii, nobilii și mari oficiali în cauză, nu sunt capabili să onoreze și să angajeze oameni capabili în realizarea actului de conducere. Astfel, într-o regiune în care există mulți oameni de valoare puși la locul potrivit, ordinea și prosperitatea vor fi consecința directă și imediată. Dar într-o regiune în care sunt puțini astfel de oameni, dezordinea și sărăcia vor domni cu siguranță. De aceea, principala datorie a conducătorilor constă în a crește numărul oamenilor de valoare și de a-i promova în administrație pentru asigurarea dezvoltării societății.

Dacă așa stau lucrurile, atunci care ar fi cea mai bună cale pentru a crește numărul oamenilor de valoare?

Învățătorul Mozi a spus: Acest lucru este asemănător situației în care se dorește sporirea numărului de arcași sau de călăreți de bună calitate. Pentru aceasta, este necesar ca liderul să recompenseze și să aprecieze oamenii de valoare, să îi recunoască, să îi laude și să îi promoveze. Numai pe această cale se poate realiza un sistem de apărare performant. În mod similar, conducătorii trebuie să recunoască și să promoveze oamenii de valoare, mai precis acele persoane ce dovedesc un comportament caracterizat prin virtute, înțelepciune în vorbire și o largă cunoaștere. Astfel de oameni se constituie ca avuția cea mai de preț a societății, ei sunt pilonii adevăratei ordini publice, garanția prosperității economice și progresului regiunii în care locuiesc.

Astfel de persoane trebuie să fie recunoscute, apreciate, răsplătite, lăudate și promovate, iar în măsura în care se realizează acest lucru, numărul lor va crește, aducând bunăstare pentru întreaga provincie. De aceea se spunea în vechime de către regii înțelepți ce domneau în acele timpuri:

Pe cel ce nu este un om drept, nu îl voi îmbogăți. Pe cel ce nu este un om drept, nu îl voi răsplăti. Pe cel ce nu este un om drept, nu îl voi considera ca fiind de un neam cu mine. Pe cel ce nu este un om drept, nu îl voi tolera în prezența mea.

Exemplul dat de către conducători va conduce la o reformă a întregii societăți, fiecare om înțelegând că nu este suficient să aparțină unei caste nobiliare sau să fie rudă cu regele pentru a obține privilegii și poziții de răspundere. Iar astfel, chiar și aceste persoane ar fi nevoite să își modifice modul de a fi pentru a rămâne în grațiile unui astfel de conducător."

Mă opresc aici cu acest citat plin de semnificații, dar nu înainte de a expune un alt principiu enunțat de către Mozi și anume că o persoană ce are talent și dovedește valoare în exercitarea profesiei pe care are, fie ea cât de umilă, va reuși să dovedească talent și valoare în orice poziție de conducere ar fi promovat. Astfel, oamenii potriviți pentru a fi selectați în sistemul administrativ se regăsesc în mijlocul bunilor artizani, fermieri, muncitori sau militari, indiferent de natura profesiei pe care o au. Un om adevărat își menține valoarea pe care o are indiferent de poziția pe care o deține în societate.

În acest moment nu pot să nu constat similitudinea cu învățăturile Bibliei în aceste cuvinte pline de înțelepciune provenind din altă parte a lumii: „*Dacă vezi un om iscusit în lucrul lui, acela poate sta lângă împărați, nu lângă oamenii de rând" (Proverbe 22.29) sau „Când se înmulțesc cei buni, poporul se bucură, dar când stăpânește cel rău, poporul geme" (Proverbe 29.2).* Cât adevăr sunt cuprinse în ele și cât de simplu s-ar putea evita multe rele în lumea în care trăim dacă astfel de cuvinte ar fi cunoscute și urmate!

Închei expunerea succintă a personalității complexe a lui Mozi, dar voi mai reveni cu citate similare de îndată ce voi mai avea ocazia. În orice caz, dacă în societatea românească ar exista o minimă bunăvoință în a se acorda atenție acestor principii simple, dar deosebit de puternice, atunci situația noastră ar fi cu totul alta. Admirăm societatea germană pentru spiritul ei de ordine, echitate și promovare a valorii, dar nu facem nimic pentru ca astfel de principii să funcționeze și în locul în care trăim. Însă totdeauna cauza va fi urmată de consecințe, care nu vor putea fi înlăturate indiferent de măsurile ce se vor lua împotriva lor. Întotdeauna răspunsul la orice întrebare se află la îndemână. Totul este să îl poți vedea și să ai tăria să îl urmezi. Iar acest principiu deși este simplu, necesită tărie interioară pentru a-l aplica.

Perfecțiunea Spirituală în Scrierile lui Confucius

Este imposibil să te gândești la China și să nu îți vină în minte numele lui Confucius, de fapt Kongzi, unul dintre cei mai mari învățați din Extremul Orient. El a trăit între 551 și 479 î.Hr, oferind o viziune unică asupra guvernării și căii pe care trebuie omul să o urmeze pentru a fi în armonie cu legile cerului. Înțelesul profund al spiritualității chineze își are într-o mare măsură originea în ceea ce a lăsat peste veacuri prin scriere și tradiție marele maestru Kongzi.

Dintre multiplele documente rămase din acea perioadă se disting într-un sens deosebit așa numitele Analecte, de fapt „Lunyu" în chineză, care înseamnă „Învățături secrete", prin intermediul cărora avem ocazia să privim asupra unor

cugetări care au modelat evoluția Chinei de-a lungul veacurilor. În esență, Confucius avea convingerea că Epoca de Aur a umanității fusese atinsă în timpul dinastiei Zhou (1045 – 771 î.Hr.).

Conducătorii acestei dinastii ajunseseră la o relație specială cu Cerul, în chineză „Tian", prin intermediul unei ascultări sincere și corespunzătoare a unui set de practici sau obiceiuri, denumite în mod colectiv ritualuri, sau „Li". Domeniul de acțiune al acestor ritualuri era foarte vast mergând de la conducerea marilor chestiuni de stat și până la cele mai mici detalii privind viața personală a fiecărui om. Ca urmare a unei depline ascultări atât în lucrurile mari, cât și în cele obișnuite, dinastia Zhou a fost răsplătită prin primirea mandatului, sau Ming, de a guverna China, acest lucru fiind manifestat prin intermediul unei puteri charismatice numită Virtute, sau „De".

La data când trăia Confucius aceste lucruri țineau deja de domeniul trecutului, China fiind fărâmițată administrativ între diferiți conducători locali, lipsiți de moralitate și responsabilitate, iar oamenii de rând erau influențați de atitudinea lor coruptă. Cu toate acestea, Confucius credea că Epoca de Aur va putea reveni, fiindcă scrierile clasice ale perioadei Zhou erau încă păstrate de un grup restrâns de cărturari, numiți „Ru". De aceea, el a hotărât să își dedice întreaga viață transmiterii acestei moșteniri spirituale către contemporani prin învățătură și exemplu, având speranța că într-o zi lumea decăzută în care trăia se va întoarce la adevărata Cale, sau „Dao".

Prin urmarea Căii, omul putea ajunge să dobândească în mod intuitiv capacitatea de a păstra ritualurile sacre atingând statutul de Maestru, sau „Junzi", posedând virtutea supremă a Adevăratei Umanități, sau „Ren". O astfel de persoană ajungea să stăpânească pe deplin Calea, aceasta devenind una cu propria sa natură atingând starea de perfecțiune spirituală numită Wuwei, sau de acțiune fără efort, o stare de armonie spontană între înclinațiile individuale și Calea cea sfântă a Cerului.

Prin intermediul Virtuții, o astfel de persoană intra într-o deplină armonie cu Cerul, putând să conducă în mod spontan și fără efort chiar întreaga lume. Fără a fi nevoie de armate, legi instituționalizate sau decrete, întreaga lume ar fi fost unită de către un conducător ce ar poseda pe deplin Virtutea aducând pe oameni în armonie cu cerul într-un mod similar corpurilor cerești ce sunt legate între ele de către astrul cel mai puternic.

Sincer să fiu, după ce am sistematizat toate aceste afirmații am fost surprins într-un mod plăcut de paralele cronologice ce se pot realiza cu mărturiile din Biblie cu privire la istoria dinastiei regale a lui Israel și Iuda, precum și cu învățăturile spirituale oferite prin intermediul Legii lui Moise. Astfel, dinastia Zhou a fost contemporană cu David (1040 – 970 î.Hr.), care a fost desemnat de către Dumnezeu să guverneze peste Israel în baza Legii date lui Moise cu peste trei secole înainte. De asemenea, Legea lui Moise era o expresie a voinței lui Dumnezeu realizată prin respectarea de către națiunea aleasă a ritualurilor sfinte prescrise în aceasta. Mandatul divin funcționa doar în baza respectării în literă și spirit a acestor rânduieli, ca efect David și descendenții săi primind o charismă care le permitea să guverneze peste Israel fără a folosi puterea armată.

La fel ca în cazul Chinei, urmașii lui David s-au depărtat de la Calea lui Dumnezeu suferind consecințele neascultării, iar domnia s-a fărâmițat conducând la decădere și corupție generalizată. Din fericire, un grup de profeți și cărturari au salvat Scrierile Sfinte, oferind ocazia unei renașteri a națiunii alese prin ascultarea de Calea

adevărată. În acest moment, merită să ne aducem aminte că primii creștini își spuneau că aparțin Căii lui Dumnezeu, fapt care îmbogățește foarte mult acest termen.

Prin intermediul ascultării de Legea lui Dumnezeu omul intră într-o stare de armonie cu Cerul atingând starea de sfințenie, primind adevărata umanitate prin naștere din nou, fiind capabil să îi conducă și pe ceilalți la Dumnezeu, precum și să guverneze peste semeni. O astfel de putere se manifestă printr-o atracție irezistibilă a maselor față de el, fapt care îi permite să conducă doar prin Cuvânt, fără a folosi forța armată, fapt ce decurge din virtutea morală a unei astfel de persoane. Într-un mod deplin, acest lucru este realizat prin Mesia, care întrupează pe deplin toate acest caracteristici, fiind capabil și reușind să unifice întreaga lume sub o conducere unitară în armonie cu Dumnezeu și Legea Sa cea sfântă.

Privind dincolo de veacuri, câtă vreme există Scripturile Sfinte, Epoca de Aur a umanității poate reveni, iar acest lucru este posibil în măsura în care oamenii se vor întoarce la respectarea Scripturilor Sfinte, fapt care ne va aduce în armonie cu Cerul și ne va permite să trăim sub conducerea deplină a lui Dumnezeu. Recunoașteți mesajul Bibliei prin intermediul a ceea ce ne-a lăsat Confucius prin scrierile Sale?

Posibile Conexiuni dintre Biblie și Coran

În urmă cu ceva timp, am avut ocazia să urmăresc o emisiune pe canalul National Geographic despre conținutul credinței islamice. Noutatea acestei emisiuni consta în faptul că erau expuse într-un mod comparativ diferitele curente de opinie din lumea islamică, făcându-se o comparație și cu credința creștină. O idee interesantă se referea la simplitatea, profunzimea și universalitatea credinței islamice, în sensul în care orice credincios are acces direct la Dumnezeu atunci când Îl cheamă. De asemenea, conform Coranului nu există noțiunea de templu în sensul clasic, mai precis Dumnezeu vine în contact cu noi acolo unde ne aflăm, fără a exista nici un fel de mijlocitori, în varianta sunită.

Nu în ultimul rând, toți credincioșii au același statut înaintea lui Dumnezeu, indiferent de rangul social, rasă sau alte clasificări de acest gen, fapt care creează premisele unei fraternități universale între cei ce împărtășesc același crez. Paralela care se mai făcea între islam și creștinism reliefa similitudinea dintre islamul sunnit și creștinismul protestant, în care accentul este pus pe relația directă cu Dumnezeu, respectiv islamul șiit și creștinismul tradițional, în care există cler, mijlocitori și cinstire a celor sfinți, răspândit în special în Iran, Siria și Irak.

De îndată ce am vizionat această emisiune, am început să mă documentez asupra credinței islamice, având dorința sinceră de a evidenția eventualele conexiuni cu creștinismul. Am plecat „la drum” alungând orice fel de prejudecată pe care aș fi să o am. De fapt, în orice ocazie când am încercat să înțeleg o altă concepție despre lume și viață decât cea creștină, am încercat să nu mă las influențat de propria mea credință, încercând să identific elemente de valoare și de îmbogățire spirituală reciprocă.

În acest sens, specificul acestor gânduri s-ar putea să fie original în mare măsură, fiindcă nu am încercat să apăr un anumit curent de opinie, ci descoperind și evaluând rațional cu dorința de a înțelege și pe cei care au o altă opțiune de credință, am vrut să observ modul în care diferitele religii ale lumii au o tratare comună în

multe puncte de interes general. În plus, am convingerea că diversitatea de credință este benefică pentru dezvoltarea umanității, iar prozelitismul agresiv trebuie să dispară ca noțiune, lăsând loc liber alegerii personale. Deși suntem departe de acest ideal, eu am convingerea că există similitudini între orice credincios sincer, indiferent de religie, fapt care ar trebui să ne apropie unii de alții.

Primul pas a fost să citesc în mod deosebit din Enciclopedia Wikipedia, continuând cu Enciclopedia Britannica. În privința credinței islamice, aveam ceva cunoștințe în special asupra perioadei „clasice", sau „de aur", din primele secole de după „Hegira", de la care începe datarea perioadei islamice. Aș menționa faptul că în momentul de față există o mulțime de traduceri de uz laic ale Coranului, fapt care ușurează într-o mare măsură cunoașterea acestei religii cu impact internațional.

Mai departe, am încercat să identific anumite studii care să mă ajute în înțelegerea Coranului și asupra modului de interpretare a învățăturilor sale. Un astfel de studiu l-am găsit la o universitate americană și drept urmare, voi reda câteva idei care mi s-au părut în mod special de valoare. „Mărturia centrală a Islamului constă în faptul că nu există decât un singur Dumnezeu, iar primul act de credință se referă la supunerea față de autoritatea Sa, aceasta fiind prima datorie a celui credincios. Cel care se supune adevărului divin ajunge să observe cum toate lucrurile atât din Coran, cât și din univers mărturisesc despre Dumnezeu, toate acestea fiind semne, simboluri și referințe către El.

Dumnezeu ne vorbește prin „semnele" Coranului, precum și prin „semnele" cosmice. Astfel, întregul univers, cu tot ce îl compune, reprezintă un fel de vorbire a lui Dumnezeu. Astfel, Dumnezeu a vorbit în Coran prin cuvinte, iar în univers El „a vorbit" prin acțiunile pe care le-a întreprins. Un renumit teolog islamic definea Coranul ca „un traducător etern al cărții minunate a întregului univers și interpret al modului în care acesta a fost creat. Semnele din Coran traduc semnele cosmice într-un mod accesibil înțelegerii noastre, descoperindu-le adevăratul sens".

Mai departe, Coranul ne explică modul în care fiecare ființă sau eveniment reprezintă un semn ce ne indică existența lui Dumnezeu și a modului în care El se face cunoscut prin diferite nume și atribute ale desăvârșirii Sale. Astfel, Dumnezeu în îndurarea Sa a inclus „întregul" în părți, într-un mod similar unei holograme, astfel ca omul, având o capacitate limitată de înțelegere, să poată surprinde întreaga revelație a Coranului în fiecare dintre părțile sale. Același lucru este valabil și pentru semnele cosmice, în sensul în care fiecare ființă, lucru sau eveniment se află într-o strânsă legătură unele cu altele, iar ele au înțeles doar în contextul multitudinii de relații ce se stabilesc.

Punctul esențial constă în faptul că semnele sau versetele Coranului, precum și semnele sau „versetele" cosmice, sunt accesibile înțelegerii umane într-o manieră precisă tocmai datorită acestor relații multiple ce se stabilesc. Și astfel, chiar dacă un om nu poate cuprinde totul, totuși el poate atinge sfera universală prin concentrarea pe aspectele particulare ale descoperirii divine. Dintr-o altă perspectivă, se poate spune că semnele cosmice dezvăluie realitatea semnelor din Coran. Astfel, Dumnezeu creează în timp ce ne vorbește prin Coran. De exemplu, El creează hrană pentru noi, în timp ce El ni se descoperă prin Coran, ca fiind un Dumnezeu plin de îndurare, ce susține ființele pe care le-a adus la existență. Cuvintele și acțiunile Sale se îmbină, astfel încât El se descoperă simțurilor noastre prin ceea ce face, și ne comunică prezența Sa prin ceea ce ne vorbește. De aceea, răspunsul celui credincios constă în a asculta și învăța de la Dumnezeu, privind către semnele Sale

cosmice și ascultând ceea ce ne spune prin semnele sau descoperirea Sa din Coran."

Acest material de sinteză este deosebit de valoros, conturând profunzimea unei credințe religioase de excepție, axată pe un monoteism foarte bogat în sensuri și semnificații. De aceea, recomand lectura integrală a acestui material. Trecând în sfera posibilelor conexiuni biblice, mă gândesc la modul în care Dumnezeu a creat „prin cuvânt" tot ceea ce există, că așa cum citim în cartea Genezei „El a zis și s-a făcut" și astfel toate lucrurile au luat ființă. Nu în ultimul rând există declarația din psalmul „creației" în genul „Cerurile spun slava lui Dumnezeu, și întinderea lor vestește lucrarea mâinilor Lui. O zi istorisește alteia acest lucru, o noapte dă de știre alteia despre el. Și aceasta fără vorbe, fără cuvinte al căror sunet să fie auzit, dar răsunetul lor străbate tot pământul, și glasul lor merge până la marginile lumii".

În privința îndurării divine, declarația de la Sinai răsună peste timp „Și Domnul a trecut pe dinaintea lui Moise și a strigat: Domnul Dumnezeu este un Dumnezeu plin de îndurare și milostiv, încet la mânie, plin de bunătate și credincioșie". Un aspect important este acela că Dumnezeu ne vorbește prin semne atât în lumea naturală, cât și din Scriptură, așa cum citim la începutul cărții Apocalips: „Descoperirea lui Isus Hristos pe care i-a dat-o Dumnezeu, ca să arate robilor Săi lucrurile care au să se întâmple în curând. Și le-a făcut-o cunoscut (prin semne (traducere conform cu versiunea greacă), trimițând, prin îngerul Său, la robul Său Ioan".

În concluzie, studiind spiritualitatea de excepție a Coranului am regăsit multe elemente de teologie biblică, fapt pentru care nu pot decât să afirm că a respecta credința celuilalt reprezintă un act de înțelepciune și de înțelegere a „semnelor" prin care Dumnezeu ne vorbește tot timpul simțurilor și minții noastre. Sunt sigur că dacă ar exista mai multă dorință de cunoaștere reciprocă, multe dintre tensiunile care au marcat relațiile dintre diferitele credințe religioase s-ar estompa semnificativ. Așa cum am mai afirmat, secolul XXI ar trebui să fie unul al diversității de credință și al convergenței în punctele fundamentele ce compun închinarea la singurul, eternul și adevăratul Dumnezeu, Cel care a creat cerurile, pământul, marea și tot ce există în acestea, adică Dumnezeul oricărei ființe din univers.

US Navy și Războaiele din Nordul Africii

Când scriu aceste rânduri mă gândesc cu tristețe la viețile ce sunt curmate în războiul din Libia, o țară supusă la grele încercări de-a lungul veacurilor. În primul rând doresc să îmi exprim dezacordul pentru prezentarea unui conflict armat sub forma unui joc pe calculator sau a unui meci sportiv, în care sunt detaliate „punctele" obținute de către părți în lupta pentru victorie. Imaginile obsedant reluate de către agențiile de știri ale rachetelor de croazieră și ale avioanelor de luptă decolând de pe portavioane generează o senzație de război purtat în stil „industrial" în care șeptelul sacrificat este format din oameni, deveniți dintr-o dată „ținte" ce trebuie să fie distruse. Nu sunt de acord cu regimurile totalitare. Nu am astfel de nostalgii, dar nici intervențiile violente, uneori poate necesare, nu îmi sunt pe plac, fiindcă soluția uciderii reprezintă întotdeauna eșecul în a purta negocieri și în a obține pacea prin alte mijloace.

Fiindcă implicarea Statelor Unite în acest conflict este directă și fără echivoc, am căutat să identific și alte evenimente în care puterea militară a republicii americane s-a desfășurat în largul coastelor africane. În mod surprinzător am constat

că înființarea flotei de război, cunoscută sub numele de US Navy, a fost declanșată de un conflict localizat în partea de nord a Africii, în regiunea numită Maghreb ce reunește teritoriile Marocului, Algeriei, Tunisului și Libiei. În perioada secolelor XVI – XIX, în această regiune au activat o mulțime de negustori de sclavi și de pirați care atacau corăbiile civile, precum și regiunile de coastă din zona Mării Mediterane, capturând și comercializând în cuprinsul Imperiului Otoman sclavi provenind din Europa și Africa. De aici și numele de „Coasta Barbară" dată acestei regiuni dispuse pe coasta maritimă de nord a Africii.

Această „Coastă Barbară" nu reprezenta o entitate politică distinctă, ci era compusă din mai multe entități aflate sub conducerea pașei de Alger, a beiului Tunisiei și a beiului de Tripoli, care la rândul lor se aflau sub suzeranitatea sultanului otoman, având însă o deplină libertate de acțiune. Atacurile frecvente asupra navelor civile din Mediterana aduceau grave prejudicii comerțului în regiune, fapt care conducea la necesitatea escortării de către vase de război, precum și organizarea de sisteme de apărare împotriva raidurilor din regiunile de coastă maritimă ale Europei.

De-a lungul acestei perioade de peste 250 de ani, statele europene au încercat diferite metode de a reacționa, între ele fiind și aceea de a se plăti un „tribut" către entitățile de pe „Coasta Barbară", cu scopul de fi protejate navele civile. De asemenea, s-a încercat dezvoltarea de vase de război performante, care să poată proteja convoaiele de corăbii ce traversau partea de sud a Mării Mediterane.

Din acest punct de vedere, tânăra republică americană, fondată relativ recent, mai precis în anul 1776, a fost confruntată cu o situație inedită, când în încercarea de a-și dezvolta comerțul mondial a fost nevoită să se supună practicii tributului către entitățile Coastei Barbare. Problema era deosebit de dificilă, fiindcă la aceea dată Statele Unite se întindeau în principal de-a lungul coastei Oceanului Atlantic, iar rutele comerciale cu Orientul și cu Europa de sud treceau obligatoriu prin partea de nord a Africii.

De aceea, într-o scrisoare trimisă de către George Washington către marchizul de La Fayette din anul 1786 se menționa: „Într-o epocă atât de luminată și de liberală, cum este posibil ca marile puteri europene să se supună obligației plății unul tribut anual către micile state de pe Coasta Barbară? Ar trebui să dispunem de o flotă capabilă să pună capăt unor astfel de practici pentru totdeauna".

Cert este că pentru început Statele Unite a trebuit să se conformeze practicii de răscumpărare a persoanelor capturate de către pirați și chiar să plătească tribut pentru a preveni astfel de atacuri, conformându-se astfel practicii statelor europene. Un lucru era cert și anume că un conflict în regiune însemna o declarație de război împotriva Imperiului Otoman, care la acea dată era în mod necondiționat sprijinit de către Franța și Anglia, principalele puteri ale Europei, ca mijloc de încetinire a expansiunii Rusiei și Austriei către Europa de Sud și de Sud-Est.

În cele din urmă situația a devenit de nesuportat și în legea elaborată de către Congresul Statelor Unite din 1794, cunoscută și sub numele de „Naval Act of 1794", s-a dispus construirea și înzestrarea primelor fregate militare, care aveau să fie utilizate ca escortă militară și ca forță de intervenție contra pirateriei din Marea Mediterană. Astfel a fost constituită marina de război a Statelor Unite ale Americii, iar prima misiune de luptă de renume efectuată în afara teritoriului american s-a concretizat în bătălia de la Derne, Tripoli, din anul 1815, care a marcat sfârșitul celui de-al război cu Statele Barbare, primul fiind purtat în perioada 1801 – 1805.

Primul și al doilea război dintre Statele Unite și aceste sultanate au condus la sfârșitul practicii de plată a tribului și la declinul pirateriei în Marea Mediterană prin implicarea în cele din urmă a puterilor europene prin intermediul Angliei și Olandei. În felul acesta Statele Unite a reușit să se impună treptat dar sigur ca putere maritimă mondială, fiind capabilă să poarte un astfel de război în teritorii aflate pe alte continente decât cel american.

De ce am adus vorba despre acest eveniment? Pur și simplu fiindcă aș dori ca implicarea Statelor Unite și a puterilor occidentale din nou în această regiune să fie pe linia împărtășirii valorilor democrației în întreaga lume. Sunt convins că idealurile ce au fost stabilite prin Declarația de independentă sunt deosebit de valoroase cu condiția ca ele să fie urmate de fiecare generație a celor ce sunt descendenții direcți ai acelei generații de excepție ce a pus bazele națiunii nord-americane.

Însă până când istoria va menționa acest lucru, nu pot decât să deplâng fiecare viață care se stinge pe tărâm african în fiecare zi din acest conflict, fie că este vorba de arabi, berberi, europeni sau americani. Oare când vor înceta războaiele pe pământ? Când va înceta vărsarea de sânge? Îmi doresc din suflet ca acest lucru să fie cât mai curând, iar următoarele cuvinte să devină realitate: „Domnul va fi Judecătorul neamurilor, El va hotărî între un mare număr de popoare; așa încât din săbiile lor își vor făuri fiare de plug, și din sulițele lor cosoare; niciun popor nu va mai scoate sabia împotriva altuia și nu vor mai învăța războiul.” - Isaia 2.4

Zece Mari Principii în Concepția Zen

Mi-am propus în urmă cu mai multe săptămâni să dedic mai multe articole spiritualității Zen, cu scopul de a pune în valoare posibilele conexiuni cu creștinismul. De la bun început vreau să subliniez faptul că nu mi-am propus să promovez acest mod de gândire, ci mai degrabă să identific posibile precepte și învățături care să ne ajute în descoperirea universului infinit și fascinant al spiritului uman. Cred că atunci când devenim dogmatici și închistați într-un sistem de gândire comitem cea mai de seamă greșeală împotriva actului de cunoaștere, fapt cu efecte nefaste asupra modului nostru de a fi. Intoleranța față de semeni, lipsa de omenie, orice formă de cinism și de violență își au izvorul în faptul că nu suntem capabili să ne ascultăm unii pe alții, că ne lăsăm influențați de idei preconcepute ce ne răpesc în final bucuria de a trăi.

Schemele și șabloanele societății, utile până la un anumit punct, devin în timp un obstacol major pentru dezvoltarea deopotrivă a individului și a colectivității. Atunci când tiparele devin literă de lege, când nu mai este lăsat spațiu pentru creativitate și comunicare, rezultatul se concretizează în faptul că devenim niște mașini ce acționăm rigid și fără sensibilitate. Dar astfel umanitatea din noi începe să dispară, chipurile devin întunecate, privirile impersonale, atingerea capătă forma frigului ce te pătrunde în oase. Într-un cuvânt, ne pierdem esența și ajungem să fim doborâți de forța malefică a ignoranței.

Așadar, prin căutările mele în efortul de a înțelege ceva din gândirea Zen, am reușit să descopăr expuse într-un mod sintetic, dar explicit cele zece mari precepte într-o carte intitulată „Urmând calea Zen”. Traducerea din limba engleză a acestor precepte a fost o provocare pentru mine, dar în esență cred că am reușit să redau o

exprimare relativ fericită pentru limba română. Pe scurt, aceste precepte se enunță astfel:

1. Să nu ucizi.
2. Să nu furi.
3. Să nu folosești sexul în mod necorespunzător.
4. Să nu minți.
5. Să nu folosești narcotice.
6. Să nu vorbești despre greșelile altora.
7. Să nu te înalți pe tine și să nu abuzezi de ceilalți.
8. Să nu aduci vătămare valorilor universului.
9. Să nu fii tolerant cu mânia.
10. Să nu batjocorești cele trei comori: divinitatea (Buddha), universul (Dharma) și tot ce există (Sangha).

Pentru comparație cu creștinismul, voi reda sintetic cele zece porunci astfel:

1. Să nu ai alți dumnezei în afară de Domnul (Yahweh).
2. Să nu te închini idolilor.
3. Să nu batjocorești Numele Domnului.
4. Să respecți ziua de odihnă (Shavat-ul).
5. Să-ți cinstești părinții.
6. Să nu ucizi.
7. Să nu comiți adulter.
8. Să nu furi.
9. Să nu depui mărturie mincinoasă.
10. Să nu poftești ceea ce nu este al tău.

O primă observație privind codul moral Zen constă în relativa absență a divinității, care apare eventual sub o formă mai difuză la porunca a zece-a privind cele trei comori, însă se remarcă faptul că nu este prima pe listă. Pe de altă parte, pe primul loc sunt puse chiar acele precepte care se referă la relațiile dintre oameni în genul „să nu ucizi" sau „să nu furi". O posibilă conexiune am putea să o facem cu relatarea din Evanghelii în care Domnul Hristos răspunde unui tânăr bogat că pentru a fi desăvârșit trebuie să respecți în primul rând poruncile cu privire la relațiile dintre oameni: „să nu ucizi", „să nu comiți adulter", „să nu furi" etc. acestea fiind o dovadă clară a nivelului de spiritualitate la care ai ajuns.

Deși putem vorbi despre o „absență" a divinității, în înțelesul iudeo-creștin al cuvântului, totuși se observă un accent pus pe relațiile dintre oameni: „să nu vorbești despre greșelile altora" sau „să nu te înalți pe tine și să nu abuzezi de ceilalți". În acest moment mă gândesc la faptul deplâns de mulți autori creștini că nu există o explicită condamnare biblică a mândriei, exprimată printr-o poruncă. Ca o observație generală, vedem că mânia este în mod special menționată, fiind necesar să nu o tolerăm în viața noastră. Nu pot să nu remarc asemănarea cu porunca rostită de către Domnul Hristos de a nu ne mânia unii pe alții, acest lucru fiind echivalent cu uciderea. Din acest punct de vedere, am convingerea că există corespondențe interesante cu Evanghelia lui Hristos, lucru ce ar permite o evaluare corectă a gândirii Zen dintr-o perspectivă creștină.

În privința calomniei, bârfei și a altor obiceiuri de felul acesta avem porunca „să nu vorbești despre greșelile altora", ceea ce dă o nuanță puternică moralității Zen și „tăcerii" semnificative față de nedesăvârșirile altora, caracteristică definitorie a poporului japonez. Bineînțeles că există corespondențe creștine în învățăturile date de către apostolul Pavel, dar nu avem un cod dat ca poruncă în această privință în

creștinism. De asemenea, „vătămarea” universului reprezintă un element specific gândirii Zen și imediat îmi imaginez armonia din grădinile japoneze, de fapt grădini Zen, în care simplitatea și rafinamentul generează o atmosferă care vorbește mai bine decât o mie de cuvinte despre ce înseamnă să lași la o parte orice formă de violență și să înveți că ești o mică parte a unui mare univers. Cu privire la acest aspect, creștinismul, dată fiind originea iudaică și propagarea în lumea greco-latină, nu a fost niciodată sensibil față de univers, deși se menționează faptul că este creația lui Dumnezeu. De aici se poate înțelege că violența a însoțit evoluția sa, deși Evanghelia lui Hristos ar putea fi privită ca o expresie supremă a opririi „vătămării” universului de către om.

Am dorința să revin cu mai multe detalii asupra fiecăruia dintre aceste precepte, fiindcă intenția mea este de a surprinde și de a înțelege, atât cât este posibil, spiritualitatea felurită a oamenilor care locuiesc pe planetă Pământ. Din respect pentru diversitate, consider să analizez aceste lucruri fără a manifesta prejudecată, având grijă să conturez ceea ce este de valoare pentru a obține astfel acces la cunoașterea felurită pusă la dispoziția umanității de către Dumnezeu. „Comuniunea în concepția Zen reprezintă microcosmosul relațiilor dintre toate lucrurile și cu toate ființele, precum și cu aspectele nevăzute sau necunoscute ale realității. O percepție profundă asupra acestui lucru se obține atunci când atingem armonia cu ceilalți, fapt care se exprimă prin cele zece mari precepte ale urmașilor lui Buddha.”

Putem spune că gândirea Zen nu este nici pe departe caracterizată de singurătate, ci de o comuniune activă cu tot ceea ce există, o pătrundere dincolo de aparențe ce nu lasă loc superficialității, o experiență ce te conduce la respect față de orice formă de existență, la prețuirea semenilor și la modestie în ce privește realizările personale în raport cu un univers mereu fascinat și niciodată cunoscut pe deplin.

Ce credeți? Avem și noi ceva de învățat din toate aceste lucruri? Putem să ne îmbogățim experiența creștină privind și la celelalte religii? Eu unul spun că răspunsul este evident și dacă vom face acest lucru vom constata că Evanghelia lui Hristos reprezintă o învățătură al cărei înțeles trece dincolo de tot ceea ce ne-am fi putut imagina vreodată.

EDITORIAL

Am Văzut un Chip de Femeie Gravat pe o Camee

Mantia timpului ne înfășoară pe nesimțite cu faldurile ei pe măsură ce clipele trec unele după altele într-un șir nesfârșit. O lucrare măiastră se cizelează pe suprafața nevăzută a sufletului prinzând contur în priviri, gesturi și trăsăturile feței. Uneori rezultatul este magnific, alteori mediocru, depinzând de calitatea experiențelor prin care ne este dat să trecem pe cărarea finită a vieții. Cu toate acestea, timpul poate zămisli forme pline de stil în ființa noastră lăuntrică, pentru ca ulterior acest lucru să se observe prin tot ceea ce exprimăm prin intermediul gândurilor, cuvintelor, gesturilor și acțiunilor. Frumusețea autentică se naște și se dezvoltă din interior, revărsându-se ulterior printr-o cascadă de simțăminte ce se manifestă spontan în relație cu toți oamenii și cu tot ce există.

Natură, univers sau societate, nu contează, au parte de o continuă prefacere ce nu se oprește vreodată sub mâna marelui maestru numit Timp, care niciodată nu se dă bătut și mereu este nemulțumit de tot ceea ce a realizat până în clipa de față. Nu este de mirare cu câtă ușurință aruncă la coș astăzi creațiile de ieri, pentru ca mereu să o ia de la capăt într-un joc aparent nesfârșit. Dar lucrurile sunt doar aparente în această privință, fiindcă există creații pe care le iubește și pe care le aduce la perfecțiune cu o răbdare care întrece orice imaginație. Ce poate fi mai frumos decât un apus de soare? Sau adierea brizei marine în răcoarea serii pe țărmul mării, cine o poate întrece? Sau foșnetul frunzelor în bătaia vântului pe culmea aspră a unui munte, cine o poate reproduce pe deplin?

Există creații care se apropie de ceea ce numim noi perfecțiune în lumea naturală din jurul nostru, dar pentru care nu avem răgaz să le acordăm atenție. Sunt multe flori de o frumusețe ieșită din comun pe lângă drumul pe care tocmai trecem, dar noi privind dincolo de volan sau afundați în problemele de zi cu zi, uităm să le mai privim, să le mai admirăm și să le mai aruncăm măcar o privire. Sunt atât de multe fațete ale realității, care se cer explorate și de care depinde fericirea noastră, dar pe care le ignorăm sau le călcăm în picioare din neatenție sau din neglijență.

Zâmbetul pe care suntem datori să ni-l acordăm unii altora lipsește, deși are în el esența perfecțiunii. Gestul de încurajare, cuvântul care motivează și mâna care sprijină sunt cu totul absente în climatul unei competiții devastatoare în lăcomia susținerii unui standard de viață ce ne ucide în cele din urmă. Timpul este irosit, ocaziile sunt date uitării, iar viața trece într-o atmosferă anostă, care în cele din urmă se curmă brusc sub impactul viguros al unei realități ignorate, dar care nu poate să ne mai tolereze în neștiința noastră.

Cu toate acestea, lucrarea timpului se gravează în fiecare clipă pe suprafața, uneori netedă, alteori aspră, a sufletului, așa cum cu migală se cizelează chipul unei femei pe o piatră semiprețioasă zămislind o camee de mare preț. Uneori modelul reușește, iar atributele frumuseții încununează un efort de o viață, strălucind prin stil, armonie și bun gust. Atunci gravura realizată prin intermediul minții și trupului prinde contur spre bucuria maestrului care nu se dă bătut până când nu își finalizează opera.

Prin excelență primăvara are impactul modelator cel mai puternic, fiindcă materialul este încă proaspăt, crud, iar mugurii abia au apărut. Cât timp elasticitatea este încă prezentă, modelarea se poate realiza cu ușurință, iar rezultatul devine magnific. Ulterior vara va întări formele gravate, iar toamna îi va oferi acea patină prețioasă a vechimii și durabilității, care va trece asprul test al iernii. Sub mlădierea unduioasă, dar fermă, a trecerii șuvoiului de clipe peste materia vie abia ieșită la lumină, primăvara este primul artist ce își pune amprenta pe lucrarea interioară a sufletului și pe cea exterioară a expresivității chipului trecerii noastre.

Însă dintre atributele cele mai frumoase ce pot fi inscripționate în cameea vieții noastre, nimic nu se compară cu idealul adevăratei feminități, care prin valorile pe care le poartă ne transmite simțul echilibrului formelor, armoniei principiilor și universalității exprimării. Prin excelență, latura feminină este tributară noțiunii de estetic, de frumos, care se suprapune utilității până la estomparea acestui ultim aspect. Aceste aspecte pot da multă bătaie de cap bărbaților, mult prea grăbiți să treacă la acțiune, ignorând șoaptele frunzelor și mirosul plin de parfum al florilor la început de primăvară. Însă cameea se realizează în timp, pe măsură ce i se oferă ocazia de a modela ființa noastră lăuntrică.

Uneori ea ajunge la stadiul final, rezultatul fiind admirat cu încântare de către posesor, dar și de către cei care știu să aprecieze adevărata calitate umană. Alteori ea rămâne la nivel de schiță, cu un chip gravat superficial, detaliile fiind puține la număr, ca o mărturie a unei lucrări abandonate sau compromise din cauza proprietarului. Este straniu să observi o femeie ce se îndepărtează de feminitate evoluând către materialism, prost gust și grobianism. Să auzi cuvinte de ocară pornind de pe niște buze care ar fi trebuit să exprime sensibilitate și iubire, sau vărsând ură amestecată cu mânie, în locul cuvintelor de îmbărbătare și compasiune.

Dacă există o șansă ca umanitatea să învețe lecția practică a iubirii, atunci aceasta este tocmai cea oferită prin menținerea idealului de feminitate, de robustețe a laturii estetice în fața asaltului dur al bădărăniei unite cu materialismul deșănțat al vremurilor de față. Și de aceea, venirea primăverii ne amintește mereu de cameea plină de frumusețe ce se zămislește în interiorul nostru, având obligatoriu gravat chipul de femeie al iubirii. Dincolo de caracterul comercial al sărbătorilor de primăvară, totuși aducerea aminte a idealului renașterii și frumuseții merită să fie consemnată prin cuvintele pline de candoare pe care ar trebui să le adresăm unii față de alții și prin aprecierea celor care ne sunt prietene, soții, mame sau colege, indiferent de rolul lor, tocmai pentru ca imaginea perfecțiunii sub formă de camee să ajungă la final.

Cu această ocazie, adresez cele mai alese gânduri către toate persoanele de sex feminin, cu dorința sinceră ca aceste puține cuvinte pe care le-am așternut în scris să aducă bucurie, motivație și speranță. Nu este simplu să treci prin încercările acestei vieți, însă de fiecare dată este util să ne aducem aminte că o camee se zămislește în mintea și trupul fiecăruia dintre noi, iar chipul ei obligatoriu va purta atributele feminității, care în ciuda aparentei fragilități, ascunde puterea irezistibilă a iubirii.

Chipul Primăverii Răsfrânt în Feminitate

Sunt multe cuvinte ce pot fi spuse în ocaziile de sărbătoare ce trec de-a lungul anului lăsând în urmă bucurie și nostalgie deopotrivă, dar acum, în prag de primăvară, gândurile mi se îndreaptă către imaginea primăverii răsfrânte în feminitate pe chipul persoanei dragi sub formă de iubită, soție, soră, mamă, prietenă, rudă sau prietenă. Nu în ultimul rând, nu voi uita acele persoane singure, abandonate de către societate și familie, care în aceste zile ale sărbătorii renașterii vieții nu vor avea poate parte de atenția semenilor. Prin urmare, față de toate aceste persoane dragi, îmi îndrept cugetarea cu dorința de a aduce lumină, bucurie, speranță și un strop de sensibilitate, de care au atât de mare nevoie.

De fapt, de când am început să scriu și să îmi împărtășesc impresiile sub formă de articole pe diferite teme, am avut intenția de a descătușa exprimarea plină de atenție, cultivarea frumosului și aprecierea lucrurilor obișnuite ale vieții, trăsături prin excelență feminine, după cum mi-am dat seama ulterior. Bărbat fiind și crescut în medii masculine în cea mai mare parte a vieții, am realizat după o anumită vârstă lipsa interioară a acestor trăsături ce îmbogățesc viața, așa cum florile multicolore reușesc să umple o grădină bine lucrată.

Nu știu în ce măsură am reușit acest lucru, dar de fiecare dată când am alcătuit un material, indiferent de forma lui, am avut în vedere aceste valori pe care am deprins să le învăț de la personajele feminine care au trecut sau fac parte în prezent din viața mea. Din acest punct de vedere, gândirea masculină axată pe o utilitate strictă și pe o performanță vecină cu solitudinea reprezintă un impediment major în înțelegerea complexității realității și a vieții.

Într-o societate axată pe câștig și profit, pe competiție și abandon al celor slabi, feminitatea sub forma gingășiei, sensibilității, frumuseții și compasiunii, reprezintă cea mai mare nevoie, iar acest lucru, ca bărbați, nu putem să îl învățăm decât de la cele care ne sunt prietene, iubite sau mame, după caz. Și de aceea, în prag de primăvară vă recomand să recunoașteți în fiecare semen de sex feminin de lângă voi o persoană de valoare, ce merită prețuirea și aprecierea noastră atât prin oferirea tradiționalului mărțișor sau prin oferirea unei flori, precum și printr-o atitudine de respect, iubire și tandrețe.

Evaluând reacțiile de la cititori la diferitele articole publicate, am constatat aceeași constantă prezență a auditoriului feminin prin mesaje de încurajare, prin observații pertinente, precum și prin aprecierea conținutului de valoare. De fapt, dacă cititorii ar fi fost numai de sex masculin, cred că nu aș fi știut niciodată unde mă aflu de fapt în privința nivelului de audiență și nici nu aș fi putut ajusta cu claritate profilul de publicare, adică aș fi avansat într-un necunoscut lipsit de o reacție clară, demotivant și lipsit de perspectivă.

Nu în ultimul rând am constatat faptul că partea cea mai activă a colectivelor de autori ale diferitelor publicații continuă să fie reprezentată de către sexul feminin, care prin articole pline de sensibilitate și valoare aduc frumusețe și farmec publicației, lucru pe care am putut să îl constat de-a lungul întregului an de existență al publicației. Prin urmare, nu am motive decât de bucurie în prag de primăvară și de caldă apreciere a femeilor care scriu și citesc articolele prezente din cadrul publicațiilor de cultură din spațiul românesc.

Este adevărat că „iarna” tranziției societății românești nu a trecut încă, dar totuși primăvara poate prinde deja contur în sufletele noastre prin intermediul unor atitudini pozitive și pline de speranță, care vor străpunge norul temerilor și gândirii

negative ce ne înconjoară. Redobândirea umanității este lucrul cel mai important pentru noi ca români și ființe umane deopotrivă, iar trăsăturile feminității ne vin în ajutor prin exprimarea iubirii, blândeții și compasiunii.

Prea mult timp falsa masculinitate s-a manifestat în societate, transformând lumea într-un crud câmp de bătălie și dezumanizând noțiunea de femeie prin transformarea ei într-un obiect de consum, de care te servești și după aceea îl arunci. Consecințele rele ale unei astfel de atitudini nu vor putea fi niciodată măsurate cu adevărat.

De aceea, prin cele două sărbători ale primăverii, avem ocazia să ne gândim că realitatea poate fi și alta, iar atmosfera inspirată de gestul oferirii unei flori sau a unui mărțișor este recomandabil să ne însoțească de-a lungul întregului an. Doar atunci vom înțelege semnificația deplină a acestui gest.

Nu în ultimul rând, gândul meu se îndreaptă către acele femei exploatate, nedreptățite, abuzate de către bărbați sau familie, purtând poveri care întrec cu mult forța lor fizică sau psihică, strivindu-le în cele din urmă și forțând o moarte prematură. Nu voi uita nici pe femeile agresate sau abuzate sexual sau emoțional, nici pe cele care trec prin suferința chinurilor avorturilor și a sarcinilor nedorite, abandonate de îndată ce nu mai prezintă interes sau devin o povară de nedorit, și nici pe acele femei care poartă urmele traumatismelor provocate de cei care se cred „bărbați”.

De-a lungul vieții am observat urmele acestor agresiuni, de multe ori ascunse în spatele vieții de familie, sau mai grav, al religiei, fapt ce m-a determinat să reconsider toate aceste noțiuni prin intermediul prezenței sau absenței umanității și a respectului față de semeni. De aceea, către toate aceste persoane îndurerate mă adresez cu înțelegere, compasiune și cu dorințele cele mai alese în pragul primăverii anului 2012.

În final, tuturor femeilor din această lume și din spațiul românesc, le adresez cele mai sincere și mai pline de sensibilitate felicitări, dorindu-le să rămână atașate de valorile eterne ale feminității, așa cum au fost ele definite de către Marele Autor, să nu abandoneze speranța, încrederea, frumusețea și lumina din privire niciodată, indiferent cât de mult sau de puțin va fi apreciat acest lucru de către bărbatul sau bărbații din jur. A fi femeie este o vocație sfântă ce trebuie să fie trăită, ca experiență, până la capăt. Doar așa noțiunea de om poate avea un sens deplin, numai astfel ființa umană se va transforma până la capăt, ajungând la stadiul transformării plenare și al marelui salt în eternitate, dincolo de realitatea prezentă. Aceasta înseamnă în cele din urmă să devii om cu adevărat pentru temporalitate și pentru nemurire.

Dorințe și Sentimente la Sfârșit de An

Cu fiecare clipă care ne apropie de sărbătoarea nașterii Domnului și de sfârșitul de an, am o dorință tot mai puternică să împărtășesc bucuria ce trebuie să ne însoțească o dată cu intrarea în noul an, deopotrivă astronomic și calendaristic. Nu este vorba de un simbolic și poate devenit banal „La mulți ani”, ci de un sentiment mult mai profund care mă determină să mă adresez direct tuturor colaboratorilor și cititorilor revistei Confluențe Românești, precum și tuturor publicațiilor media cu care am avut ocazia să colaborez în acest an. Mai precis, am convingerea că înaintea noastră se află un nou început, o nouă șansă de a corecta tot ce a fost greșit în trecut și de a zămisli lucruri noi, frumoase, chiar grandioase.

Cugetul mi se îndreaptă deopotrivă spre întregul spațiu românesc, atât cel din țară, cât și cel din străinătate, cu aceleași simțăminte calde și pline de simpatie, fiindcă indiferent unde ne-am afla, totuși împreună suntem părți ale colțului de univers numit România. Dincolo de discursul politic, pe care personal nu îl agreez, sau de cel metafizic, aflat uneori mult prea departe de realitate, acest cuvânt, acest nume de „român" este destinat să ne unească chiar dacă suntem la mii de kilometrii unii de alții.

Suntem o singură mare familie, care avem nevoie să conștientizăm mai mult decât oricând identitatea noastră unică în această lume. Suntem o singură esență materializată în milioane de ipostaze, din care nu trebuie să lipsească niciuna pentru ca întregul să poată fi reconstituit. Suntem legați printr-o identitate ce ne marchează, ne determină, dar ne și oferă posibilități nebănuite.

Cu gândul către milioanele de oameni ce trăiesc sub cerul de multe ori cenușiu al acestei țări sau dincolo de hotare, am dorința ca anul ce urmează să fie mai bun, să ne apropie mai mult unii de alții și să ne aducă mai multă speranță pentru viitor.

Pentru toți cei care au urmărit paginile revistei Confluențe Românești, am cea mai aleasă considerație, prețuire și respect. Intenția mea a fost de a crea o publicație care să reflecte elementele de valoare din sufletul românesc. Nu știu cât de mult am putut realiza ceva din acest ideal înalt, dar cred că totuși pași importanți au fost făcuți în această direcție.

Pentru toți cei care au avut „curajul" de a se abona și primi pe e-mail mesajele noastre, deseori confundate în mod nefericit cu spam-uri, am cea mai de seamă prețuire. Fiindcă a te abona la o publicație presupune un atașament special față de ceea ce se distribuie și o răbdare plină de înțelegere atunci când conținutul nu este totdeauna conform cu ceea ce te-ai fi așteptat.

Pentru toți care au comentat paginile noastre în sistemul Facebook, am o recunoștință aparte, fiindcă astfel fiecare dintre autorii de articole au avut ocazia de a înțelege mai bine profilul de audiență pe care au reușit să îl atragă. De fapt, nici un autor nu se poate perfecționa dacă nu are comentarii care să îl ajute să se îndrepte în ceea ce scrie și să urmeze direcția spre care este încurajat.

Pentru toți cei care au contribuit cu materiale publicistice, mai precis către autori, am un salut special de călduroasă simpatie și prietenie. Eu însumi autor, simt mai mult decât pot spune în cuvinte legătura de suflet care s-a stabilit între toți cei care au scris de-a lungul acestui an la Confluențe Românești. Voi sunteți cei care dați viață revistei prin expunerea publică a ideilor, emoțiilor și trăirilor, al acelui univers interior ce se descoperă prin intermediul cuvintelor exprimate armonios prin articole pe diferite teme și nu în ultimul rând prin lirica poeziei.

Pentru editurile și publicațiile prietene ce ne-au ajutat în promovarea conținutului revistei Confluențe Literare, am o considerație cu totul aparte și adresez cele mai sincere mulțumiri, fiindcă deși publicația noastră este atât de tânără (abia s-au împlinit nouă luni de la lansare), totuși a fost considerată ca un partener de încredere prin promovare directă sau prin preluare de conținut.

În final, pentru anul care urmează urez la toți cei care citesc aceste rânduri multă bucurie, împlinire și binecuvântare alături de cei dragi. Fie ca anul care urmează să aducă apusul unui ev al cenușiului și să fie începutul unei etape pline de lumină, încredere și speranță pentru întreg spațiul românesc. Fie ca România să renască, iar românii să aibă parte de bucurie în această lume!

Ființă Umană nu este un Obiect de Consum

În urmă cu mai multe zile mergeam grăbit pe o stradă din Geneva, când privind înainte am zărit pe trotuar silueta unei prostituate de culoare în căutare de posibili clienți. Era o zi foarte geroasă, o dimineață posomorâtă în care tremurai chiar fiind bine îmbrăcat. Însă această femeie era destul de subțire îmbrăcată, cu o fustă suficient de scurtă pentru a etala partea de interes pentru bărbați, fără nimic pe cap, având un tremur imperceptibil și un zâmbet plăcut pe față, destinat să atragă pe amatorii de sex contra cost.

Involuntar am privit către ea, dar nu spre partea de „interes", ci direct în ochii ei, care dincolo de mimica atent aranjată trăda tristețe și multă suferință. Fără să insist, am memorat acea strălucire a sufletului unei femei ce își vindea trupul pentru a-și câștiga existența, trăind un sentiment de profundă compasiune.

Nu pot spune că aș avea vreo preferință pentru femeile de culoare, dar de data aceasta am constatat că niciodată nu am văzut pe cineva cu o siluetă atât de bine armonizată și cu un aspect atât de atractiv, în care se îmbina prospețimea tinereții cu trăsăturile fine ale feței într-un mod cu totul unic. De regulă, prostituatele au un aer relativ „obosit", sau confecționat, lipsit de acea strălucire naturală a feminității, cel puțin așa cum o percep eu. Însă nu acesta era cazul acelei femei fără nume, stând pe un trotuar gol pe „Rue de Monthoux", într-o dimineață geroasă în Geneva.

Bineînțeles, m-a întrebat într-o franceză impecabilă dacă doresc să îi fiu client, atunci când am trecut pe lângă ea. Pentru o secundă am văzut în imaginație coridoarele clădirii cu geamuri fumurii în fața căreia stătea, și am avut conștiința a ceea ce se întâmplă acolo, făcându-mă să mă cutremur interior. Normal, am refuzat, dar în același timp am sesizat condiția de potențial client pe care o avusesem cu câteva clipe înainte.

În astfel de momente un „da" sau un „nu" fac toată diferența, dincolo de orice alt aspect financiar. Un „da" pentru a te folosi de o femeie frumoasă ca de un obiect de consum, ca de un fel de aparat de bărbierit sau similar, sau un „nu", care te lasă în același timp cu gustul amar că alții vor spune „da" și vor continua procesul de întinare a unei ființe umane.

De fapt, cred că problema mea este că nu pot separa sexul de sentimente, că există o componentă „feminină", care mă determină să privesc deopotrivă sufletul și trupul persoanelor ce trec prin viața mea în diferitele lor calități. Însă dincolo de a incrimina o anumită practică, aș vrea să atac chestiunea tratării omului ca un obiect de consum, ce este folosit și după aceea este aruncat la coș.

Există lucruri ce te marchează printr-o singură privire mai mult decât o mie de cuvinte, ce îți rămân în țesătura memoriei dincolo de consumarea unui anumit eveniment. Ceva în genul acesta s-a întâmplat în acea dimineață cu mine, mai ales

că drumul meu ducea tocmai la o biserică pe care doream să o vizitez, ce se afla la extremitatea opusă a acelei străzi.

Am avut brusc senzația unei polarizări extreme, dintre lumea prostituției și cea a religiei, fiecare evoluând independent, dar fiind situate pe aceeași stradă a existenței umane, două elemente ce se exclud reciproc, cel puțin în teorie, în practică lucrurile fiind în mare măsură amestecate. De ce spun aceste lucruri? Pur și simplu fiindcă la o extremă se comercializează trupul, iar la cealaltă sufletul, ambele făcând obiectul unei tranzacții.

Fiindcă așa cum nu pot separa sexualitatea de sentiment, nu pot să despart exercițiul religios de căldura prețuirii ființei umane, fără de care orice ritual devine doar o metodă de exploatare a sufletului omenesc. Să nu fiu înțeles greșit, în sensul că nu voi pune pe același taler vinderea trupului cu cea a sufletului. Nu voi face acest lucru fiindcă pur și simplu cea de a doua este mult mai gravă decât prima.

Între aceste două locații extreme ale străzii „Rue de Motheaux", erau dispuse o mulțime de alte clădiri cu o funcționalitate normală, în care mulți oameni locuiau, cumpărau sau mergeau la serviciu. Tot astfel, pe scara rolurilor din viață, suntem actori ce jucăm în anumite piese, ignorând să privim ansamblul lucrurilor în mijlocul cărora trăim.

Jucându-ne de-a comerțul, uităm că nu orice lucru se pretează la un astfel de tratament, că din principiu ființa umană, atât ca trup, cât și ca suflet, ar trebui să nu fie niciodată cumpărată sau vândută, că statutul de obiect nu i se potrivește defel, că este un lucru grav să promovezi astfel de practici. Obișnuiți atât de mult să ne vindem forța de muncă, ajungem să trecem dincolo de limita demnității umane.

Astfel, relațiile dintre noi se prăbușesc, conflictele apar la tot pasul, iar întrebarea care se pune este: „Cine va juca rolul prostituatei ce se va vinde în piesa sau actul următor?" Bineînțeles, că nu îți dorești un astfel de rol, dar în cele din urmă tot vei fi forțat să îl joci, atâta timp cât sistemul te va împinge la acest lucru, forțându-te cel mai adesea cu rațiunea supraviețuirii sau subzistenței.

Dar poate mă vei întreba: „De ce ai amestecat și religia într-o astfel de discuție?" Răspunsul meu va fi însă relativ simplu, fiindcă religia fără o credință autentică și fără prețuirea semenilor își pierde orice valoare, rămânând doar o formă de manipulare lipsită de cel mai elementar scrupul. Adică, tot o formă de prostituție, dar în care se tranzacționează sufletul și nu trupul.

De fapt, când privesc în jurul meu am deseori sentimentul că mă aflu în mijlocul unui bazar imens, populat cu obiecte de diferite dimensiuni, între care cu mare greutate se poate distinge prezența umană. Este ca și cum universul imediat ar fi fost invadat de lucruri neînsuflețite ce estompează aproape complet căldura sensibilității trăirilor specifice omului, o senzație teribilă a invadării conștiinței umane cu elemente ce o desfigurează cu totul.

Fără să vreau, meditez în astfel de momente la cuvintele filozofilor raționaliști care enunțau faptul că omul este la fel ca o mașină. Însă chiar așa stau lucrurile? Oare tot ceea ce ține de sufletul omenesc să se reducă în final doar la o sumă de trebuințe și de nevoi executate prin intermediul unei ciclicități mecanice, realizate în mod similar proceselor de funcționare ale unei mașini?

Nu în ultimul rând, contemplând evenimentele din lumea întreagă, trăiesc profund senzația că întreaga noastră condiție s-a golit de conținut, că am devenit obiecte de consum în ghearele unui sistem creat tot de noi, care însă acum ne devorează fără milă. Axați prea mult pe respectarea unor reguli stabilite de-a lungul timpului, uităm că nu există nici un sistem desăvârșit, că lucrurile trebuie perfecționate de la o etapă la alta, altfel ajungându-se la limitarea posibilităților de dezvoltare ale ființei umane.

Fermecați de magia numerelor, care însă nu pot surprinde cu adevărat conținutul, ajungem să fim târâți în cenușiul unei gândiri lipsite de viață, care cel mai adesea sub forma valorii financiare ne suprimă puterea de a crea și de a visa. Realitatea este că forța spiritului uman derivă din această forță extraordinară a imaginației ce proiectează viitorul înainte ca acesta să se nască, ce zărește culmea dincolo de vale și măreția dincolo de suferința prezentă.

Lăsând la o parte idealurile, ajungem să ne frângem în mijlocul unei existențe absurde, lipsite de cea mai elementară căldură umană, devenind tot mai răi, și comportându-ne unii față de alții asemenea unor mașini lipsite de sentimente. Nimic nu este mai trist decât că omul devine un simplu articol de consum pe rafturile și așa pline cu atâtea deșertăciuni ce se topesc la scurt timp după întrebuințare.

În lupta cu un mediu ostil, am ajuns să ne întoarcem armele unii împotriva altora, slăbindu-ne forțele și ratând posibilitățile ce ne-au fost oferite la nivel de individ și de umanitate, ajungând fără putere în fața adevăratelor probleme ce vin asupra noastră. Și tocmai de aceea, este necesară o trezire, o regenerare, o cale de a redescoperi vocația extraordinară a condiției de a fi om pe acest pământ.

De aceea, în mod repetat voi respinge ideea să îmi tratez semenii ca obiecte de consum, de care te folosești și după aceea le arunci la coș, fiindcă în felul acesta nu voi face altceva decât să hrănesc o forță de distrugere ce se va întoarce în cele din urmă și asupra mea. Dar cred, că dacă vom putea să ne reevaluăm relațiile prin prisma adevăratului umanism, atunci existența va deveni mai frumoasă și mai interesantă din toate punctele de vedere.

Însă, nu cred că demersul dogmatic religios va fi suficient, ca să nu spun că de fapt orice formă de dogmatism reprezintă o limitare a puterii creativității umane. Nici soluțiile de urgență oferite de către diferitele curente filozofice axate mai mult sau mai puțin pe așa zisa „gândire pozitivă” nu vor oferi un remediu de lungă durată.

Însă cred în forța sensibilității umane, care are capacitatea de a transforma întreaga lume, de a descătușa energiile interioară, ce se vor revărsa ulterior asemenea apelor ce vin din izvoarele adâncului, înlăturând ariditatea secetei și transformând pustiul în paradis. Utopie sau realitate? Poate, dar acest lucru depinde în final de fiecare dintre noi.

Natura nu răspunde la sentimente, însă are reguli pe care trebuie să le respecți, caz în care ea va fi alături de tine. Omul are sentimente, dar tinde prea adesea să ignore legile ce guvernează natura, încercând în mod ridicol să impună precepte inventate universului înconjurător. Însă atunci când imaginația specifică spiritului uman este adusă în armonie cu legitățile naturii în care trăim, rezultatul nu poate fi decât grandios.

Atunci, în loc să mai fim obiecte de consum, vom deveni modelatori înțelepți ai universului în care existăm și vom trăi o viață frumoasă pe pământ. Când

creativitatea se va sprijini pe forțele realității, posibilitățile vor începe să se deschidă în mod neașteptat, iar lumea va putea primi un nou veșmânt.

Creativitatea și sensibilitatea sunt cele două aspecte motrice fundamentale ale sufletului uman; unite ele vor conferi valoare la tot ceea ce întreprindem într-o armonie ce va aduce rezolvare la toate conflictele prin care trecem în clipa de față. Iar dacă oamenii care prezintă aceste caracteristici vor fi selectați în ierarhia socială, atunci sistemul de organizare va putea fi perfecționat asigurând dezvoltarea întregii umanități. Numai astfel, etapa transformării ființei umane în obiect de consum va lua sfârșit, iar vinderea trupului și a sufletului va înceta, aducând liniștea armoniei de care avem atât de mare nevoie.

Lăsând aceste gânduri în urma mea, trec mai departe grăbit pe strada „Rue de Montheaux" în drumul meu printre case și oameni, fără însă să pot uita atât de ușor acea privire, amestec de suferință și inocență reprimată, pe o față atractiv machiată, a unei prostituate anonime de culoare, într-o dimineață geroasă de iarnă. Acest lucru m-a determinat să scriu, să îmi aștern gândurile pe hârtie și să cizelez o posibilă soluție la drama transformării omului în obiect de consum.

Declarația Mea de Dragoste

Ori de câte ori am ocazia să ascult melodiile formației Modern Talking trăiesc din nou impresiile și simțămintele adolescenței. Niciodată nu voi putea uita profunzimile emoțiilor specifice acelei vârste, când totul devine posibil și lumea ți se pare atât de mică pentru mulțimea visurilor tale. Chiar dacă timpul a adăugat strat după strat de amintiri peste acea perioadă interesantă a vieții, puterea unui simplu ritm din aceste frumoase melodii și farmecul versurilor asociate sunt de ajuns să determine trezirea acelei vibrații lăuntrice pe care și tu și eu am trăit-o ca un fior ce preceda invariabil sentimentul extraordinar al dăruirii și iubirii. Exprimarea acestor simțăminte nu trebuie să se stingă vreodată, fiindcă aceasta definește profunzimea naturii umane și dovedesc unicitatea ta și a mea deopotrivă.

Ca orice altă trăsătură de caracter, dăruirea de sine trebuie să fie în mod constant cultivată și dezvoltată. Dar poate îmi vei spune că viața de zi cu zi și ritmul alert al unei societăți obsedate de acumulare și câștig material nu au cum să îți permită să manifești astfel de sentimente. La urma urmei, trebuie să supraviețuim cu toții, nu-i așa? Iar compromisul și lepădarea simțămintele sunt obligatorii pentru succes, corect? Este așa și totuși nu, fiindcă iubirea reprezintă etapa primă și ultimă în dezvoltarea naturii umane, iar "a vinde" acest ideal sacru pentru "arginții" care fură inima, reprezintă un act de sinucidere interioară pe care conștiința ta niciodată nu va fi în stare să o accepte, indiferent de justificările ulterioare.

Poate există scuze pentru a fi ateu, dar nu există justificare pentru a fi fără inimă, lipsit de sensibilitate interioară și incapabil de a înțelege ce simte cel de lângă tine. Poate anumite trăsături nefericite de caracter ți-au fost sădite de către alții printr-o educație deficitară la capitolul iubirii de oameni. Dar nimic nu îți va da dreptate pentru faptul că nu ai smuls aceste buruieni otrăvite din inima ta și le-ai lăsat să crească în voie sub spectrul violenței.

Revenind la anotimpul primelor iubiri ale adolescenței, nu pot să nu rămân surprins de transformarea tânărului sau tinerei vibrând de o iubire sinceră și autentică în adultul pragmatic de mai târziu, care a înțeles că totul se rezumă la bani și

avantaje, iar iubirea transformată cu totul în joc sexual reprezintă de fapt o marfă pusă la bătaie ca articol cu o anumită valoare în economia de piață a lumii. Această alchimie ciudată a sentimentelor abandonate pentru câștig, reprezintă blestemul fundamental al unei condiții umane supuse nefericirii prin alegerile greșite, dar repetate, ale fiecăruia dintre noi.

Uneori această transformare se petrece de la sine. Alteori părinții și anturajul dau o serioasă "mână de ajutor" în a te descotorosi de o relație pe care ei o consideră că nu mai este de tine, fiindcă ții mai sus. Iar sărmana ființă căreia i-ai declarat o iubire sinceră și care ți-a împărtășit din tot sufletul simțămintele este aruncată la categoria "obiectelor scoase din uz". Chiar dacă ulterior vei "da lovitura" cu o partidă mai bună, ceva în interiorul tău se va schimba ireversibil, fiindcă deja ai făcut primul pas decisiv în direcția dezumanizării și transformării într-o persoană lipsită de iubire și de simțăminte. Iar "epava" sau "epavele" pe care le lași în urmă ca "tovarăși de drum" buni la vreme de nevoie, vor cădea fie în abisul disperării, fie în cinismul pierderii încrederii în oameni, ceea ce reprezintă un echivalent tragic pentru pierderea respectului de sine și al dezumanizării prin înșelarea așteptărilor în urma unui cuvânt dat, dar niciodată asumat de cel care ți-a declarat iubire din tot sufletul său și pe urmă a uitat de aceasta.

De aceea, declarația mea de dragoste va rămâne mereu aceea de a iubi până la capăt și cu tot sufletul rămânând consecvent primei iubiri în măsura în care acest sentiment continuă să fie împărtășit de către persoana iubită. Aici nu este vorba de calcule, compromisuri sau de evaluări comerciale în genul cântăririi avantajelor și dezavantajele. Astfel de calcule iubirea nu le face, ci ea caută doar un singur lucru și anume reciprocitatea deplină și totală a afecțiunii trăite și exprimate. Iar acest lucru continuă să rămână cea mai extraordinară dimensiune a naturii umane și anume de a putea iubi deplin, până la capăt, și de a avea acest sentiment reflectat total în cel pe care îl iubești.

Este acest lucru o utopie, o șansă sau un ideal intangibil? Nu aș putea spune acest lucru, fiindcă totul s-ar schimba în măsura în care acest sentiment ar fi lăsat să își urmeze calea până la capăt și fără a se ceda tentației compromisului. Atunci fiecare om ar ajunge să trăiască pe deplin marea iubire a vieții sale, ar avea șansa să renască și să transfigureze într-o condiție superioară celei prezente. Poate realizările materiale ar fi mai mici, poate chiar perspectivele "strălucite" ale iubirii de câștig nu ar mai fi aceleași, însă în orice caz viața ta ar dobândi sens și nu ți-ar părea rău că ai trăit pe Pământ. Multe dintre spaimele cu care te confrunți ar dispărea, fiindcă prin experimentarea iubirii dobândim simțul tainic al înțelesului existenței și rostului nostru în această lume.

Dacă iubirea ar fi unită cu o fidelitate reciprocă și deplină, atunci viața noastră pe pământ ar fi transformată și transfigurată dobândind culoare și sens. În felul acesta am putea accede la înțelesul marii iubiri a lui Dumnezeu pentru noi, am avea puterea de a împărtăși lumină semenilor noștri, iar ființa noastră interioară ar trăi bucuria împlinirii depline. De aceea, să nu ucizi niciodată puritatea sentimentelor ce se nasc în mod tainic, dar providențial în inima ta, fiindcă "dacă dragoste nu este, nimic nu este", iar idealul este de a ne naște din iubire și de a o dărui nealterată, îmbogățită mai departe. Aceasta înseamnă să fii și să rămâi un om adevărat pe pământ. Iar cu economia de piață a avantajelor, ce să faci cu ea? Nimic altceva decât să o lași celor ce își doresc din tot sufletul să devină nefericiți și săraci interior pe pământ.

Din Iubire pentru Umanitate și Pasiune față de Semeni

Din iubire pentru umanitate, din pasiune pentru semeni și din dorința de a aduce lumina în sufletele oamenilor, am început să caut, să investighez și să culeg nestemate de mare preț din tezaurul cugetării diferitelor culturi, religii și popoare. Este posibil ca motivația mea să fi fost într-un fel sau altul generată de aprofundarea revelației lui Dumnezeu prin Sfintele Scripturi. La fel de posibil este ca această motivație să fi decurs din conștiința pe care în mod progresiv am primit-o sau din cunoașterea la care în mod continuu am continuat să acced. Însă indiferent de sursa acestui imbold lăuntric, am ajuns să înțeleg cât de important este să ne cunoaștem unii pe alții, să comunicăm, să ne respectăm părerile și să le acceptăm.

În gestul primordial al Evangheliei avem tocmai această acceptare supremă a lui Dumnezeu față de întreaga rasă umană, o identificare cu năzuințele nobile ale celor ce locuiesc pe pământ. Această revărsare a emoției și bucuriei divine se manifestă printr-o irezistibilă dorință de unire, transformare și înălțare a umanității mai presus de orice închipuire având o exprimare deplină în noțiunea de Împărăție a cerurilor.

De multe ori am crezut că trebuie să îi condamn pe cei care au o părere diferită de a mea, mai ales dacă aceștia nu aparțineau religiei creștine sau orientării spirituale din care fac parte, să îi consider „pierduți și rătăciți" pe cei care aveau o altă gândire. Îmi aduc cu mare părere de rău aminte de orele și zilele petrecute în discuții contradictorii cu unul dintre cei mai buni prieteni pe care i-am avut vreodată, din cauză că aveam opinii diferite asupra divinității, universului și naturii umane. Eram prea tânăr ca vârstă, iar experiența îmi era puțină, și nu îmi dădeam seama ce mult aș fi avut de câștigat dacă aș fi știut să ascult, să înțeleg și să comunic încercând să stabilesc conexiuni utile de ambele părți.

Acum este prea târziu să mai repar ceea ce s-a distrus atunci fiindcă pur și simplu timpul a trecut, iar acea persoană de multă vreme nu mai există, fiind răpusă de un sfârșit violent la o vârstă la care oamenii nu ar trebui să moară. Regret de asemenea, tensiunile create în timpul când eram student la Academia Tehnică Militară, când îngustimea vederilor pe care le aveam m-au adus în pragul de a deveni martir, pierzându-mi însă prospețimea tinereții ce se cerea exprimată prin iubire, toleranță și înțelegerea celor din jur.

De ce scriu aceste rânduri? Pentru că îmi dau seama că este atât de greșit modul în care am perceput creștinismul și persoana Domnului Hristos, că luat de valul interpretărilor făcute de oameni care nu au cunoscut vreodată iubirea lui Dumnezeu, am ajuns să îmi sărăcesc singur spectrul trăirilor deopotrivă laice și religioase. Adevărata împlinire se câștigă atunci când fiind conștient de apartenența ta la Împărăția cerurilor devii capabil să te deschizi față de ceilalți, față de lume și față de întregul univers așa cum florile se deschid în zori de zi către lumina solară. Nu este nimic mai nociv decât închistarea în spatele zidurilor, ascunderea de realitate și înălțarea de pereți despărțitori dincolo de care să te refugiezi pentru a-ți păstra puritatea crezului. Dacă într-adevăr ceea ce crezi trebuie să fie apărat prin izolare, înseamnă că experiența pe care o ai este șubredă, că undeva nu ai ajuns să fii pe deplin fundamentat în adevăr, fiindcă în mod cert atunci când ești zidit pe adevăr nu mai trebuie să îți mai fie teamă de experiența cunoașterii și a vieții.

Domnul Hristos a spus că „Nu oricine-Mi zice: "Doamne, Doamne!" va intra în Împărăția cerurilor, ci cel ce face voia Tatălui Meu care este în ceruri." (Matei 7.21),

iar acest lucru se referă la faptul că pentru aceasta este fundamentală cunoașterea ce se realizează prin iubirea de Dumnezeu, de om și de întreaga lume. Această triplă manifestare a iubirii este capabilă să modeleze personalitatea umană și să înlăture orice urmă de egoism sau împotrivire.

În altă parte stă scris că „Împărăția cerurilor se mai aseamănă cu un negustor care caută mărgăritare frumoase." (Matei 13.45), dar eu te întreb pe bună dreptate, cât de frumoase sunt mărgăritarele concepției pe care o ai? Cât de atractive sunt cuvintele pe care le spui? Cât de încântătoare sunt gândurile pe care le nutrești sau faptele pe care le realizezi? Unde este acea religie ce este reprezentată ca un mărgăritar de mare valoare, de dorit pentru oricine pentru a dobândi adevărata înțelepciune? Acea nestemată mai atractivă decât pomul cunoașterii răului din această lume?

Aici nu mai este vorba nici de vreo superioritate doctrinară, nici de atașamentul orb la un crez, ci pur și simplu despre respectul pe care îl dovedești față umanitate prin înțelegerea diversității și stabilirea de punți de comunicare peste zidurile ce ne despart. O religie ce se închistează, ce se vede pe sine depozitară a adevărului unic, nu poate decât să conducă la dezbinare, ceartă și ură, dar o credință care știe să îmbrățișeze pe toți oamenii așa cum sunt și să îi conducă spre ceea ce trebuie să devină prin harul divin, o astfel de spiritualitate așadar, nu poate să vină decât de la Dumnezeu.

Fiindcă „Împărăția cerurilor se aseamănă cu un grăunte de muștar pe care l-a luat un om și l-a semănat în țarina sa." (Matei 13.31), iar rezultatul: „Grăuntele acesta, în adevăr, este cea mai mică dintre toate semințele; dar, după ce a crescut, este mai mare decât toate plantele și se face un copac, așa că păsările cerului vin și își fac cuiburi în ramurile lui."

Nu poți să rămâi doar un practicant mut al religiei creștine, ci trebuie să înveți marea artă de a cultiva „grăuntele de muștar" al iubirii divine, să investești totul în „mărgăritarul de mare preț" și să împlinești voința divină prin deschiderea inimii față de Dumnezeu, semeni și univers. Abia atunci vei putea să înțelegi pe ceilalți, iar inima ta se va umple de o bucurie lăuntrică în recunoașterea adevărului prin exprimarea lui fără de seamăn dincolo de orice barieră posibilă.

Astfel, când studiez budismul Zen regăsesc frânturi din adevărul cuvintelor lui Hristos, când admir taoismul, observ cum Mântuitorul nostru a pregătit pe oameni pentru Evanghelia Sa și când deschid paginile hinduismului îmi dau seama cum învățăturile Sale au mers dincolo de granița confesiunii creștine. A sosit timpul să începem o lucrare deosebită pentru Maestrul nostru divin, pentru cei care nu au avut încă ocazia de a cunoaște pe deplin învățăturile Sale și am dorința de a fi la înălțimea evenimentelor ce se vor deschide înaintea noastră. De ce toate acestea? Pur și simplu din iubire pentru umanitate, din pasiune pentru semeni și din dorința de a aduce lumina în sufletele oamenilor.

Dinamismul Conexiunilor dintre Sine și Univers

Nu este simplu să scrii despre tine, să întocmești o prezentare care să nu semene cu un CV bun de trimis la firme, dar impersonal în a comunica trăirile lăuntrice și motivația ascunsă a sufletului în dorința de a transmite un mesaj plin de substanță potențialilor cititori. Cu toate acestea, merită să spun câteva cuvinte

despre experiența pe care am acumulat-o în ce privește scrisul, mai ales că izvorul gândurilor exprimate sub formă de articole, broșuri sau emisiuni radio / televizate este reprezentat în principal de ceea ce am cunoscut, experimentat și trăit de-a lungul vieții.

Dar înainte de a expune datele sintetice ale evenimentelor relevante pentru experiența scrisului, aș dori să subliniez motivația pe care o am dincolo de cuvintele pe care le exprim prin scriere sau vorbire. În primul rând, cititorul sau cel care vizionează programele pe care le alcătuiesc reprezintă cel mai important personaj din viața mea atunci când încep să rostesc, să exprim, să aștern pe hârtie sau să dactilografiez în calculator. Transfigurarea pe care o trăiesc îmi creează o comuniune lăuntrică ce mă determină în alegerea formei de expresie, în utilizarea sau nu a anumitor cuvinte, în accentul pe care îl pun asupra unor idei în detrimentul altora. Acest lucru îmi modelează vorbirea sufletului, fiindcă în cele din urmă mesajul pe care doresc să îl transmit este unul pozitiv, plin de substanță, care să determine explozie și fuziune deopotrivă în cugetul celui care citește.

M-am născut în orașul de la poalele Tâmpei, mai precis în Brașov într-o frumoasă duminică de florii, pe data de 14 aprilie 1968, la ora 5 dimineața după o noapte teribilă pentru cea care mi-a dat viață. Poate tocmai de aceea am iubit mereu primăvara și dimineața, ca anotimp și moment al zilei. Toamna și asfințitul de regulă mă deprimă, fiindcă iubesc cu toată ființa viața, mișcarea, explozia sevei pline de substanță la început de aprilie. Ofer aceste detalii fiindcă ele continuă să îmi modeleze existența și modul de exprimare chiar și în prezent, fiind asemenea unui „big – bang” în urma căruia am apărut și care prin forța sa de expansiune mă direcționează încă.

Am locuit în mega-cartierul muncitoresc „Steagul Roșu”, trăind în mijlocul „clasei muncitoare”, învățând la școli obișnuite, de cartier. Am învățat astfel de timpuriu lecția dură a batjocoririi celui care caută să studieze, să învețe, să aprofundeze, atât din partea colegilor, ceea ce oarecum era explicabil, dar și din partea profesorilor, ceea ce a fost de-a dreptul lipsit de justificare. De aceea, în decursul timpului am înlocuit studiul materiilor de învățământ cu ceea ce studiam în particular, de unul singur. De la început m-au atras „cartea” și scrisul. În prima îmi găseam inspirația, în al doilea mă refugiam din fața unei realități pe care într-o formă sau alta doream să o modelez, să o schimb.

Aveam obiceiul de a vorbi cu obiectele încă de când eram foarte mic, deoarece îmi închipuiam că ele au un suflet al lor ce nu trebuie rănit sau distrus. Cu siguranță că în altă cultură aș fi devenit un „animist” convins. Dar această dorință de a vorbi, de a exprima, neavând un partener pe măsură, m-a condus către scris. Colindam librăriile de cartier sau cele din centrul Brașovului și îmi cumpăram cărți ce depășeau condiția mea de elev de gimnaziu și le studiam pe îndelete acasă. Așa s-a născut în mine pasiunea pentru istorie, geografie și știință. Lecturam din Nicolae Iorga, Xenopol sau Oțetea cu o bucurie negrăită. Bineînțeles că nu înțelegeam totul, dar puterea copilăriei nu stă în a înțelege ci în a reține. Astfel, prin lecturi felurite mi-am format un bagaj de cunoștințe ce aveau să mă însoțească mai târziu.

De asemenea, scriam lucrurile pe care le trăiam la început sub formă de jurnal, ulterior ca mini-eseuri. Uneori mă exprimam liber împotriva comunismului și a regimului corupt, a minciunii și fricii pe care o trăiam „la colectiv” cu toții. Bineînțeles că îmi era teamă de ceea ce exprimam și distrugeam după aceea totul, dar satisfacția era imensă, pe măsură.

Perioada liceului a fost extrem de dură. Deși eram o fire singuratică, la insistențele tatălui meu, fost ofițer de carieră, am încercat și din păcate am reușit la liceul militar din Breaza. Am început astfel o experiență pe care consider că în mod normal nu ar fi trebuit să o cunosc. Dar destinul nu întreabă pe nimeni, cel puțin, așa consider în momentul de față. Cei patru ani petrecuți la Breaza (1982 - 1986) m-au marcat profund. Viața în comun, lipsa unui „spațiu personal", programul orar, disciplina cazonă, dar și isteria cadrelor militare din timpul perioadei decadente a regimului comunist, alături de ironia crudă a colegilor mi-au afectat profund structura interioară. Fiind o fire foarte sensibilă, am recepționat în mod dureros loviturile primite în acel liceu, devenit un fel de „lagăr de detenție" atât la propriu, cât și la figurat, pentru niște adolescenți prinși în capcană din neștiință sau din cauza părinților lor.

În această perioadă, lipsit de cea mai elementară intimitate, am învățat să mă ascund în spatele studiului matematicii, fizicii, dar și al istoriei. Practic, studiam înainte materiile de curs pentru a putea dispune de un timp personal, după care citeam și aprofundam diferitele cărți pe care mi le procuram în scurtele „învoiri" sau „permisii". Scriam foarte mult, dar mă exprimam codificat, fiindcă știam că întotdeauna exista un „Big Brother" atoatevăzător, care ne supraveghea neîncetat, întrupat în ofițeri zeloși după avansare și colegi „binevoitori". În vacanțe însă îmi permiteam să mă exprim liber în jurnale de impresii sau în mini-articole, ce știam că oricum nu puteau să fie publicate. Așa am învățat arta „ascunderii gândurilor în spatele cuvintelor", a încifrării mesajului și a criptării exprimării.

Dar experiența cea mai teribilă din timpul „pregătirii militare" a urmat după admiterea la Academia Tehnică Militară din București. Timp de nouă luni a trebuit să execut stagiul militar cu termen redus, lucru ilogic dată fiind absolvirea unui liceu militar și admiterea la o instituție militară. Astfel, am cunoscut la modul extrem, ca infanterist, ce înseamnă frigul, foamea și privarea de somn. Am fost șocat să văd că viața din unitățile militare semăna cu film ce avea la bază un scenariu siberian, demn de un lagăr de concentrare. Impresiile culese m-au determinat să caut o cale de scăpare, ceea ce mă conducea invariabil către scris și studiu. Reușeam de multe ori „să dispar" prin locurile pustii ale unității militare, și acolo în plin ger sau ploaie, sub acoperișuri improvizate, studiam cărți de matematică, de limbi străine, de psihologie sau de filozofie, în special existențială. Era greu să ascund aceste cărți în condițiile în care aveam doar o valiză la dispoziție, dar preferam să renunț la haine sau alte la articole pentru a avea totdeauna măcar o carte cu mine și bineînțeles un caiet în care scriam sau îmi notam impresiile. După ce scriam, rupeam foile și le distrugeam. Acesta-i prețul libertății în regimurile totalitare. Scrii, exprimi și reții în conștiință, după care distrugi urmele.

La Academia Militară lucrurile nu au stat mai bine. Deși eram un elev de elită, totuși nu eram bine văzut de către cadrele „politice" ce mă solicitau să fiu turnător pentru colegi și să-mi lingușesc superiorii. După un an, mai precis în vara anului 1988 înainte de sesiune, am fost descoperit cu o Biblie în format redus asupra mea. Imediat mi s-a înscenat un „proces" în fața consiliului profesoral și al colegilor. Este adevărat că timp de un an de zile frecventasem aproape constant slujbele ținute de către preotul Galeriu la biserica Sfântul Silvestru. În acea perioadă am învățat să dezvolt tehnica scrierii de eseuri pe teme filozofice și religioase, precum și arta de a vorbi în public. Aveam un jurnal consistent pe care nu l-am mai distrus și în care am consemnat toate experiențe mele, precum și încercările de natură literară.

După acest eveniment s-a decis să fiu exmatriculat, dar după aceea s-a revenit asupra acestei hotărâri, urmând ca în mod progresiv să mi se scadă notele la

examinările de curs, până când în urma presiunii psihologice „să îmi ies din parametrii". Nu s-a întâmplat însă acest lucru fiindcă a intervenit revoluția din decembrie 1989, după care am putut pleca fără să îmi pară rău și să finalizez studiile universitare la Institutul Politehnic București.

După absolvirea facultății de electronică și telecomunicații în anul 1992, am avut ocazia de fi angajat la un institut de cercetare și timp de 8 ani să avansez în direcția cercetării științifice. În paralel am continuat să studiez intens lucrări de literatură și teologie, iar în plus am avut ocazia de a publica mai multe articole în care analizam impactul introducerii diferitelor tehnologii de comunicații, în special al telefoniei mobile și Internet-ului. Am constatat în scurt timp că partea care mă atrăgea în expunerile pe care le făceam nu era cea tehnică, pe care mai totdeauna o puneam „în fundal", ci componenta umană, de comunicare, de transmitere a viziunii și gândirii către potențialul cititor.

Cu titlu de exemplu, începeam să scriu un articol pur tehnic și după câteva rânduri vorbeam despre impactul asupra utilizatorului, încercam să intru în dialog cu cititorul, analizam canalul de comunicare creat prin intermediul a ceea ce exprimam ș.a.m.d. Un astfel de articol, destul de amplu ca volum, a fost „Creștinismul și Societatea Informațională", care s-a bucurat de o bună audiență în acea perioadă, mai precis în cursul anului 1996 și ulterior. De îndată ce a apărut Internet-ul, am avut șansa să pot descărca materiale și cărți de a căror existență nici măcar nu știam. În mod special am fost atras de literatura motivațională fiindcă îmbina laolaltă elemente componente din cadrul psihologiei, teologiei și filozofiei.

După anul 2000 am decis să părăsesc terenul „cercetării" prost plătite și în proces de dispariție din România, și am început să lucrez ca inginer de telecomunicații. Timpul dedicat pentru activități „extra" s-a restrâns considerabil, dar am devenit mai selectiv și mai eficient în utilizarea lui. Astfel, am reușit să alcătuiesc mai multe broșuri din diferitele articole pe care le-am scris și am început să le distribui pe Internet și sub formă de materiale tipărite având titluri în genul: „Vindecare prin Cuvânt", „Experiența vindecării spirituale", „Putere pentru ziua de azi" și „Pași prin credință". În paralel, am avut ocazia de a participa sau chiar de a realiza emisiuni radiofonice, cum ar fi „Școala Cuvântului" și „Jurnal de studiu". În plus, am susținut mai multe prelegeri publice pe teme de natură spiritual – motivațională, dintre care unele au fost înregistrate și distribuite prin Internet. Ocazional am participat și la emisiuni de televiziune dedicate impactului tehnologiilor moderne de comunicare asupra societății contemporane.

Nu aș putea spune că merită să îți faci prea multe planuri pentru viitor, fiindcă totdeauna realitatea, în veșnica ei schimbare, te va determina să modifici sau chiar să abandonezi ceea ce ți-ai propus. Cu toate acestea, intenția mea este de a continua scrierea de articole, eseuri și materiale pe teme spiritual-motivaționale, în principal fiindcă orientarea experienței mele de viață este în această direcție. În plus, am experimentat realizarea de articole ce exprimă confluența diferitelor curente spirituale majore din istoria lumii și a corespondențelor ce pot fi stabilite între acestea. Astfel, am explorat „tărâmul" conexiunilor dintre creștinism și alte curente majore în genul taoismului, budismului și islamului. Am în pregătire astfel de abordări și în raport cu alte curente dispărute în negura istoriei în genul maniheismului, zoroastrismului, mazdeismului etc.

În final, de ce mă interesează toate aceste lucruri? De ce să investești timp și efort pentru ceva ce nu îți aduce nici un fel de remunerație materială? Răspunsul pe

care pot să îl dau decurge din faptul că am înțeles valoarea fundamentală a următoarelor valori ce merită să fie promovate într-o lume care încă își mai caută reperele:

1. în primul rând, bucuria de a trăi și de a învinge dificultățile, de a nu abandona niciodată lupta vieții;
2. mai departe, libertatea de a exprima ceea ce gândești sau simți în adâncul ființei tale, fără să îți fie teamă de eventualele consecințe acționând în deplin acord cu propria ta conștiință;
3. și nu în ultimul rând, acceptarea și promovarea diversității de viziune asupra existenței, vieții și rostului pentru care suntem pe acest pământ.

Este posibil ca fragmentul de memorie al experienței mele să ajungă astfel să se integreze în memoria infinită a universului prin gânduri pe care nu le-am lăsat să treacă fără a fi consemnate, prin file de jurnal rupte, dar ale căror idei au răsărit cu și mai mare putere atunci când iarna totalitarismului a trecut, sau prin simțăminte care transcend finitul în nemărginire, asemenea râului care în cele din urmă se varsă în ocean.

În Pragului Noului An

Deși anii au trecut cu o repeziciune extremă, iar evenimentele din viața mea s-au succedat năucitor, undeva în interiorul sufletului meu am simțit o constanță a sentimentelor pe care le aveam în perioada copilăriei, dar mai ales a adolescenței. Tânărul rebel nu a dispărut cu totul din firea mea, iar dorința de a schimba lumea în care trăiesc, atât de aspru sancționată de adulții din vremea „epocii de aur”, nu m-a părăsit niciodată. Cred că sunt un idealist fără leac, un visător al unui veac al binelui, frumosului și iubirii.

Decepționat în repetare rânduri, părăsit nu de puține ori, am înaintat cu simțământul unei transcendențe providențiale care mă cheamă mereu înainte, care nu îmi permite momente de complacere conforme cu sloganul „fă ce face toată lumea”. Având undeva în interiorul meu un ecou de altă lume am căutat răspunsuri în multe direcții încercând știința, filozofia și religia, fără a dori să fiu dogmatic, cel puțin fără motiv. Nu întotdeauna rezultatul a fost pe măsura așteptărilor și în repetate rânduri am avut convingerea că sunt înfrânt în lupta conceptuală cu „nimicul” atotdistrugător, fiindcă pentru mine răul și nimicul sunt în mare măsură sinonime.

Dar cu o forță a reculului direct proporțională cu intensitatea respingerii din partea diferitelor medii sau grupuri în care am evoluat, mi-am cizelat un zigzag interesant prin mijlocul labirintului vieții, fapt care întotdeauna m-a fascinat atunci când am privit retrospectiv. Și din acest joc al posibilului și imposibilului, al extremelor ce te supune diferitelor eforturi de întindere, îndoire și torsiune, am ajuns încetul cu încetul să discern proiecția unor dimensiuni interioare și exterioare nebănuite.

Astfel, am ajuns să cunosc și să mă cunosc, să încep să am un înțeles tot mai amplu al lumii înconjurătoare și deopotrivă al „abisului” din mine, ajungând să intuiesc noțiunea de „om” și să îmi devină tot mai dragă. Ulterior, ipostazele acestui concept am reușit să le văd materializate atât în mine cât și în cei din jurul meu, țesând o rețea de relații în mare măsură ne-explorate. Din acest punct de vedere, anul pe care tocmai îl voi încheia, a marcat o mutație fundamentală ce a echilibrat balanța interioară a spiritului meu.

Fiindcă dacă până în acest an intuiția prezenței „Marelui Autor” m-a învăluit prin mister și aventură, descoperirea „omului” a condus la o justă materializare a conceptelor abstracte, fapt ce m-a condus invariabil la „idealismul” adolescentin. Astfel, dacă în anii de început ai vieții aveam o dorință lipsită de pricepere, dacă în acei ani visam fără să îmi dau seama cum trebuie făcute lucrurile, la peste douăzeci și cinci de ani pot adăuga o experiență ce îmi amplifică intensitatea crezului meu de a schimba realitatea, de a aduce armonie, speranță și lumină în universul în care am avut șansa sau destinul să exist.

De aceea, privind către viitor întrezăresc un nou ev, o schimbare care își așteaptă oamenii prin intermediul cărora să se materializeze, un destin ce se vrea imortalizat prin intermediul adevăratei noțiuni de om transpuse în miliarde de ipostaze individuale, ce vor conduce inerent la un nou destin al umanității. Să nu fiu înțeles greșit, fiindcă nu am pretenții nici de Mesia, nici de profet, fiind doar un „om între oameni”, fără a mă considera mai presus sau mai prejos decât semenii mei, însă într-un fel sau altul am convingerea că anii care vor urma ne vor oferi șansa apropierii de lumină și adevăr într-un mod mult mai lămurit decât tot ce a fost în prezent.

O altă „descoperire” a anului care a trecut s-a regăsit prin identificarea laturii „artistice”, a unei chemări lăuntrice de a împărtăși, de exprima și de a scrie. Bucuria de a expune sentimente înălțătoare prin cuvinte bine alese, mi-a călăuzit pașii trecând prin cele mai variate genuri și subgenuri literare incluzând meditația, eseul, schița, povestirea și reportajul.

Îmi aduc aminte de anii de școală generală când tremurând mă prezentam cu o compunere de câteva rânduri, scrisă stâlcit și cu niște caractere deformate pe hârtie, ce îmi aduceau cele mai mici note la caligrafie, precum și la cursurile de limba română. Ideea de a veni o zi când să îndrăgesc scrisul și „estetica” scrisului mi s-ar fi părut imposibilă.

Într-o perioadă când latura umanistă era aservită ideologic partidului și iubitului conducător, mi se părea lipsită de sens o investiție într-o astfel de direcție. Însă, privind în urmă îmi dau seama cât de mult am greșit gândind astfel, fiindcă abia peste câteva zeci de ani urma să înțeleg că exista o chemare, un talant nebănuit, ce strălucea difuz în adâncul sufletului meu.

De asemenea, în decursul acestui an am redescoperit spațiul românesc dintr-o perspectivă nouă prin intermediul a sute de autori pe care am avut ocazia să îi cunosc prin intermediul mediului virtual. Creativitatea și prospețimea au fost notele dominante ale acestor întâlniri cu oameni deopotrivă talentați și animați de dorința de a exprima frumos lucruri de valoare. Pot spune că dacă inițial eram tentat să abandonez orice speranță de renaștere pentru spațiul autohton, acum am cu totul alte simțăminte prin faptul că am înțeles că niciodată nu există o cădere fără un drum de întoarcere, că întunericul nu are cum să suprime lumina.

Descoperirea genului literar prin persoane pline de pasiune și publicații care de multe ori evoluează pe nedrept în umbra anonimatului, m-a insuflat să ader la această dorință de a scrie „artistic”, de a exprima frumos ceea ce mă animă, impresiile care mă determină pas cu pas și idealurile pe care le doresc manifestate în întreg spațiul românesc. De aceea, în prag de an nou îmi îndrept cu sfială gândurile către evenimentele ce au apus în anul care tocmai a trecut, atingând cu sensibilitate

fiecare trăire și fiecare impresie ce mi-au marcat trecerea prin această cuantă de timp spre pragul unui an nou și al unui nou început.

Nostalgia Zilei de 1 Mai de Altădată

Nu am o amintire în mod special plăcută a zilei de 1 Mai de altădată, dar nici nu pot spune că îmi displăcea această sărbătoare a cărei principală semnificație pentru un tânăr consta în deschiderea sezonului estival, cel puțin sub o formă de avanpremieră. Dealtfel, nici nu aș putea spune că îmi displăcea faptul că pentru mai multe zile școlile își întrerupeau activitatea oferind o frumoasă „minivacanță", un fel de substitut pentru vacanța de Paști desființată de către regimul comunist.

De fapt, ziua de 1 Mai m-a impresionat prin amintirea grevelor de la Chicago din luna mai 1886, destinate modificării legislației privind limitarea timpului de lucru în întreprinderi la 8 ore. Chiar dacă atunci când studiam istoria modernă acest eveniment era prezentat sub o formă ideologizată, totuși, comemorarea jertfei acelor muncitori care își cereau un drept legitim a rămas pentru mine adevărata semnificație a ceea ce ar trebui să fie pentru totdeauna această dată calendaristică. Ba chiar aș putea spune, că prin această amintire se realiza cumva suplinirea nevoii unui sacrificiu „Christic" cu valențe ispășitoare la început de primăvară.

Paradele din timpul comunismului și manifestațiile de stradă aveau un aer „aranjat" și destinat să înalțe pe cei care conduceau destinele țării la acea dată, însă imediat ce ele se încheiau, bucuria „câmpenească" își urma cursul, iar voioșia venirii primăverii ieșea imediat la lumină. Și poate tocmai de aceea, alături de scurtele vacanțe pe litoral sau la munte, sărbătoarea de 1 Mai devenea brusc una a anotimpului vieții și renașterii, un aspect ce transcende imuabil timpurile și veacurile.

Sunt sigur că ziua de 1 Mai nu a fost niciodată dorită de către patronat, amintind mereu că trebuie să existe o limită a numărului de ore în care își pot exploata mai mult sau mai puțin „sălbatic" angajații. Acest drept inalienabil, pierdut în mare măsură după decembrie 1989, am constatat cu surprindere că este încă avut în vedere în mai toate țările industrializate dezvoltate din vestul Europei.

De exemplu, nu este ceva ieșit din comun ca la orele 18:00 sau 19:00, după caz, să fii invitat politicos să ieși din magazin, fiindcă acesta se închide, chiar dacă mai sunt o mulțime de clienți dornici să cumpere din mărfurile expuse. Iar acest lucru l-am văzut în mod repetat în Franța, Germania, Elveția, Irlanda și Austria, ceea ce implicit m-a condus cu gândul la sărbătoare zilei de 1 Mai. Fiindcă deși comuniștii au căutat să confiște comemorarea ei, alterându-i de cele mai multe ori sensul, ea continuă să fie dedicată tuturor celor ce muncesc, indiferent de epocă sau de coordonate geografice.

Și poate tocmai de aceea, în loc de „grătăreala" cu care ne-am obișnuit cu această ocazie, poate ar fi bine să existe o reflectare serioasă asupra drepturilor angajaților într-o societate dedicată banului și câștigului cu orice preț. Fiindcă de multe ori, „mila" pentru utilajele de muncă, ce necesită timpi de reparații și întreținere, este mai mare decât cea pentru sărmanele „utilaje" însuflețite, care sunt oamenii. Dezumanizarea specifică secolului al XIX-lea și frumos ilustrată cinematografic mai târziu prin actori de talia lui Charles Chaplin, nu este cu mult diferită de cea pe care o trăim de data aceasta în fața terminalelor de calculator, precum și în diferitele sectoare de activitate ale societății moderne.

Uneori mă gândesc că poate una dintre cele mai mari rele ale perioadei trecute a fost tocmai această deturnare a mișcării sindicale și muncitorești, în mod normal menite să contrabalanseze dorințele întotdeauna greu de stăvilit ale patronatelor. Și tocmai de aceea, pierderea semnificației acestei zile, devenită un fel de anexă la week-end, ar trebui să ne dea de gândit, în condițiile în care drepturile celor ce muncesc trebuie să fie protejate în mod continuu, riscând să fie pierdute de îndată ce nu mai există un interes clar pentru susținerea lor.

Duritatea conflictului din mai 1886 a fost amplificată și de faptul că sindicatele și forțele de ordine ale poliției se aflau față în față, iar deschiderea focului de către reprezentanții legii nu s-a justificat decât prin dorința de a suprima cu brutalitate acea manifestație în favoarea dobândirii unui drept legitim și firesc. De aceea, indiferent cât de „pierdut" în negura vremii ar fi acest eveniment, totuși semnificația sa continuă să rămână mereu actuală.

Chiar dacă ulterior s-a adăugat și o „zi a tineretului", menită să extindă minivacanța de 1 Mai, totuși niciodată nu ar trebui să fie uitat faptul că drepturile de care beneficiem astăzi au la bază un sacrificiu de sânge, pe care anumite generații și l-au asumat. Iar acest lucru ne obligă ca măcar o dată pe an să ne gândim la cei care trudesc din greu pentru subzistența zilnică, plătiți cu salarii mizere, ce nu reflectă deloc munca pe care o depun, precum și la toți cei care sunt lipsiți de un loc de muncă, fiind siliți să supraviețuiască la limită prin mila celorlalți.

Și de aceea, aș dori ca ziua de 1 Mai să își redobândească acea conotație a compasiunii față de angajați, pe care ar trebui să o dovedească patronii, și a împăcării între diferitele categorii sociale care compun lumea în care trăim. Fără a exploata nuanța „explozivă" a luptei de clasă, cred totuși că puterea reflecției și a memoriei ar putea să ne ajute să facem din această zi un simbol al respectului față de ființa umană, care niciodată nu trebuie să devină un obiect de consum sau doar o un instrument de muncă, de care te folosești fără scrupul și fără simțăminte.

De fapt, nu am nostalgia unor zile de 1 Mai la iarbă verde sau pe litoral, ci a unei sărbători care să ne aducă mai aproape unii de alții, care să înlăture barierele artificiale dintre diferitele categorii sau clase sociale, și care să ne redea acel umanism primordial pe care fiecare ființă umană ar trebui să îl aibă. Istoria se scrie cu evenimente, fapte și oameni care doresc să aducă un progres real umanității. Să nu uităm niciodată acest lucru.

Nu Doresc să Trec Indiferent pe Cărarea Vieții

Nu doresc să trec indiferent pe cărarea vieții și nici nu vreau să duc cu mine povara amintirilor neplăcute, ce m-au lovit cu putere până la limita rezistenței de-a lungul timpului. Sunt nenumărate impresiile pozitive și luminoase pe care le întâlnesc, și de aceea, am convingerea că derularea experiențelor prin care trecem poate avea un caracter ascendent, așa cum plantele se înalță vertical în dorința de a se apropia tot mai mult de cer. Și privind întinsul câmpiilor ce înverzesc în prag de primăvară, nu pot decât să împărtășesc această bucurie a renașterii ce se revarsă peste chipul naturii în fiecare an.

Primăvara reprezintă prin excelență un anotimp al învierii trăirilor ascunse în perioada aprigă a iernii, o refacere unită cu rememorarea etapelor prin care am trecut

de-a lungul scurtei noastre existențe terestre. Deopotrivă, în aceste trei luni de înnobilare a naturii cu noi forme de viață, latura estetică își pune accentul cu prisosință înainte de venirea căldurii toropitoare a verii. Și nu întâmplător idealurile renașterii și frumuseții se unesc în conturarea laturii sensibile a noțiunii de om, ce se exprimă prin ceea ce este adevărata feminitate.

Trăind într-un mediu dur și lipsit de compasiune în prima parte a vieții, elev fiind în felurite instituții militare de învățământ, mi-a fost dificil să pot înțelege ulterior cât de mare este nevoia manifestării componentei afectiv-emoționale pentru experimentarea bucuriei lăuntrice și transformării într-o ființa umană autentică. Ulterior, am fost profund afectat de tot ce am trăit în perioada dramatică de bulversare a societății românești de după revoluție, în care principiile lipsite de suflet ale capitalismului au desăvârșit brutalitatea deceniilor comuniste. Astfel, am fost martor la reușita inoculării acestei periculoase dorințe de câștig, orice lucru devenind o marfă ce se poate vinde sau cumpăra în funcție de cerere și ofertă.

Am remarcat cum sub impactul consumismului promovat la loc de frunte de către inițiatorii noii ordini, societatea s-a contorsionat dramatic, banul luând primul loc, iar sentimentele devenind un balast ce te dezavantajează pe piața muncii sau în relațiile apropiate cu semenii. Nu este de mirare că noțiunea de frumos și-a schimbat înțelesul devenind sinonimă cu cea de monden. Iubirea a devenit o marfă de schimb, având o durată finită, cel mai adesea fiind confundată cu manifestarea sexualității sub formele cele mai primitive cu putință.

Însă într-o lume în care femeile au devenit obiecte de consum într-o industrie a prostituției și sexului, când hărțuirea sexului opus devine un sport favorit între cei care se cred bărbați, adevărata feminitate continuă să strălucească prin idealul purității imaculate și al renașterii interioare. Trecând dincolo de păgânismul formelor de exprimare al multor religii prezente sau apuse, de reprimarea brutală a femininului prin restricții absurde și abuzive, dublate de exploatarea fără milă a multor ființe lipsite de apărare, nutresc totuși convingerea că forța sensibilității și exprimarea sentimentelor pozitive nu au cum să apună vreodată.

Deși prin natura lor sunt efemere, totuși trăirile luminoase conferă viziune și sens drumului pe care îl avem de parcurs pe căile întortocheate ale lumii. Chiar și rațiunea, oricât de mult s-ar mândri cu rezultatele ei grandioase, se pleacă în cele din urmă neputincioasă în fața celor mai simple emoții interioare. De aceea, cultivarea sensibilității autentice ne va conduce către idealul purității și renașterii interioare, care ulterior își va revărsa exprimarea prin gânduri frumoase, cuvinte alese și acțiuni ce vor aduce înnobilarea umanității. Așa au fost modelați adevărații sfinți, artiști și înțelepți din toate veacurile, indiferent de coordonatele geografice.

Însă noi umblăm grăbiți pe coridoarele lumii și ne izbim neglijent unii de alți, de multe ori călcându-ne în picioare la modul propriu. Nu avem timp să ne uităm pe unde mergem, ci doar gonim năvalnic spre ținte ce se dovedesc iluzii de îndată ce le atingem. Alteori, ne retragem pe fotolii cu telecomanda în mână urmărind programe lipsite de sens până dincolo de miezul nopții în încercarea de a fugi de o realitate ce nu ne convine, care ne apasă, ne agită și ne distruge în cele din urmă. Sub teroarea temerii că viața este prea scurtă, iar timpul trece prea repede, avem senzația că evadând în spațiul virtual al calculatorului vom putea cumva să oprim clipele efemerei noastre existențe, dar cel mai adesea devenim tot mai însingurați până când la final cercul se închide dureros și întrerupe brutal șirul nenumăratelor gânduri ce nu își mai găsesc liniștea.

Avem impresia că am devenit stăpâni peste spațiu și timp, dar realitatea ne contrazice la fiecare pas. Ne credem atotputernici, dar de fapt suntem mult mai vulnerabili decât generațiile ce au trecut înaintea noastră. Înșelăciunea virtualului se adaugă nenumăratelor surogate oferite de către societatea de consum, în care cel care cumpără devine stăpânit de lucrul achiziționat, iar obsesia posesiei distorsionează țesătura fină a umanului, care se află la nivel potențial în fiecare dintre noi. Și astfel, viața își pierde treptat substanța, omul devenind o ființă egoistă, nefericită și supusă disperării, fapt ce dezintegrează progresiv sufletul, trupul dând o mărturie exterioară prin ridurile ce se adaugă pe fețe crispate și contorsionate de viciul posesiei excesive.

Dar primăvara are forța de a regenera ființa lăuntrică, de a înlătura prin căldura renașterii interioare sloiurile de gheață ale iernii, iar astfel să îmblânzească emoțiile și să înalțe gândurile. Anotimpul pe care îl traversăm ne oferă o pildă explicită asupra posibilităților nesfârșite de revenire pe drumul devenii către noțiunea de om, către aceea ființă superioară, care știe să trăiască și să moară cu noblețe, care prețuiește comunitatea și semenii, care nu se dă înapoi în fața sacrificiului necesar, dar respinge cu toată forța mediocritatea, obtuzitatea, brutalitatea și nepăsarea. Indolența lipsită de sensibilitate a generației prezente va costa mult devenirea societății în care trăim pentru o lungă perioadă de acum înainte. Refuzul avansării pe scara progresului interior va aduce cu sine o lungă notă de plată cu valori astronomice puse în dreptul trăsăturilor negative, care riscă să compromită dezvoltarea pe mai departe a ființei umane.

Nu doresc Apocalipsa și nu doresc să fiu asemenea Casandrei, care neputincioasă încerca să dea pe față viclenia lui Ulise în fața apărătorilor Troiei, aceștia fiind însă prea încrezători în propria lor înțelepciune pentru a mai asculta de sfaturile unei femei fricoase și lipsite de pricepere în arta războiului. În cele din urmă, ceea ce părea a fi un dar al zeilor s-a dovedit a fi un subterfugiu al adversarului pentru cucerirea și ulterioara distrugere a cetății. Dar istoria riscă să se repete, iar avertismentele celor care își dau seama de înșelăciunea clipei prezente nu sunt luate în considerare de meșterii ocupați până la refuz cu ridicarea unui nou Turn Babel. Natura lui poate fi oarecum diferită. Există turnuri Babel realizate din materiale de construcție, ce își dovedesc fragilitatea în fața intemperiilor naturii. Există turnuri Babel financiare, în care specula și cămătăria generează iluzii periculoase distrugătoare pentru națiuni. Există turnuri Babel ale înarmării cu mijloace inutil de sofisticate și periculos de distructive. Iar lista poate continua la nesfârșit, însă la urma urmei, poate ar fi util să dai răspuns la o singură întrebare și anume: Care este Turnul Babel din viața ta?

Să Fii Bun Presupune Să Fii Puternic

De multe ori îmi aduc aminte de anii de școală generală și mai ales de orele de educație fizică, sau de sport, cum se mai spunea atunci. De fiecare dată când trebuia să avem aceste ore, trebuia să trec prin supliciul îngrozitor al dezbrăcării de hainele de școală și îmbrăcării în echipamentul sportiv. Aveam și de ce să fiu jenat. Eram cel mai gras din clasă, iar ora de sport era o ocazie de amintire plină de ironii a acestui fapt.

În plus, nu reușeam să trec nici una dintre normele sportive, nu numai din cauza greutății, dar și datorită faptului că nu se făcea nici un fel de antrenament de-a lungul trimestrului. Orele de sport aveau, de regulă, constau dintr-o scurtă încălzire,

după care eram lăsați să jucăm fotbal, un sport pe care nu am reușit să îl practic niciodată. Dar la sfârșit de trimestru, eram examinați la probele de atletism cu cronometrul în mână, iar la gimnastică eram obligați să executăm figuri pe care în ruptul capului nu reușeam să le fac.

În consecință, aveam note bune la materiile ce presupuneau studiu, și note foarte slabe la sport. Cred că și alții au avut această experiență. Îmi mai aduc aminte și de o anumită ocazie, când la o probă de alergare de rezistență, ceva în genul unei curse de o mie de metri, eu am ajuns ultimul, ca de obicei, și la fiecare tură mi se striga ceva în genul „Aleargă mai repede grasule!”. Senzația de umilire încercată atunci, cu greu avea să mi se mai șteargă din minte vreodată. Astfel am ajuns să urăsc orele de sport, acele ore când atât colegii cât și profesorii râdeau de mine și de aspectul meu exterior.

Ceea ce vreau să comunic prin această experiență nu se referă la vreun gând de frustrare sau de răzbunare în scris peste ani, ci la faptul că este cu neputință să reușești să treci peste niște norme sportive dacă nu ai condiția fizică necesară. Iar acesta se formează prin antrenament sistematic. Practic, dacă profesorii mei de sport ar fi făcut un antrenament sistematic în cursul trimestrului cu clasa mea, dacă nu ar fi apelat la jigniri și nu ne-ar fi lăsat să batem mingea, atunci cu siguranță că atât eu, cât și alți colegi la fel ca mine, ar fi trecut cu bine de probele de la final. Nu este oare acesta scopul unui sistem educațional?

Cam așa stau lucrurile și atunci când dorești să practici binele în această viață. Ai un standard al binelui, care de dorit este să fie preluat din Sfintele Scripturi pe baza unei studieri competente, dublate de un studiu personal. Dar pentru a putea să atingi acest standard, este necesar să ai o anumită condiție corespunzătoare din punct de vedere psihoemoțional și fizic, ca să nu spun și spiritual, deși acest termen poate suna cam mistic.

Cu alte cuvinte, pentru a putea să faci binele, trebuie să dobândești o anumită putere interioară, care să te susțină, fiindcă întotdeauna a face ceea ce este bun și drept presupune un anumit sacrificiu. Sau mai bine zis, presupune să lași de la tine, să oferi, să dai, fără să aștepți ceva în schimb. Adică așa cum a făcut Isus Hristos și apostolii Săi.

Din acest punct de vedere, nimic nu este mai revoltător decât manipularea oamenilor prin sloganuri, de multe ori chiar religioase, de a face lucruri pentru care nu sunt antrenați corespunzător să le execute. Este exact experienței „grasului”, care încearcă să treacă de probele sportive, dar nu reușește din lipsă de antrenament.

Cu siguranță că nici Dumnezeu, dacă nu ar fi atotputernic, nu ar putea să fie bun. Fiindcă a fi bun într-o lume rea, înseamnă un permanent consum ce nu se realimentează din partea celor care sunt beneficiarii efortului depus. Așa este viața. Însă nu trebuie să ne dăm bătuți, fiindcă a face binele reprezintă condiția de a intra în viața veșnică și de a fi o binecuvântare pe pământ, aducând simțământul adevăratei împliniri.

Dar pentru a fi și mai concret. Îmi aduc aminte de primii ani de după convertirea mea creștină, când încercam să urmez diferitele îndemnuri de a face felurite lucruri din rațiuni religioase, fără însă a avea pregătirea sau chiar chemarea necesară. Deseori am auzit spunându-se că toți trebuie să facă lucrare, să se implice în acțiuni de difuzare a mesajului creștin, în acțiuni sociale sau altele în genul acesta.

Atât eu, cât și mulți dintre cei care erau „de o seamă cu mine” în ce privește învățarea alfabetului credinței, am ajuns în scurt timp descurajați de rezultatele nesemnificative în raport cu uriașul efort fizic și psiho-emoțional depus, și epuizați din toate punctele de vedere, inclusiv spiritual. De aici începeau să se manifeste sentimentele de vinovăție, și încercarea de a te implica și mai mult în astfel de condiții, te poate aduce în situația chiar să capotezi în fața unor sarcini pentru care practic nu erai pregătit.

Ce vreau să spun? În primul rând, că a vorbi oamenilor să facă diferite lucrări, fără a le oferi călăuzire competentă și exemplu personal, reprezintă o cale sigură de a-i descuraja și de a-i arunca în crize personale, care ulterior pot evolua chiar până la abandonul credinței. Pe de altă parte, chiar dacă ai fi pregătit pentru o anumită lucrare, dar dacă ești încărcat cu prea multe lucruri, sau ai probleme de sănătate, este înțelept să te limitezi exact la cât poți să duci, fără a ajunge să clachezi ulterior din toate punctele de vedere. Însă și aici, dacă ești o persoană care îți asumi responsabilități, în scurt timp vei ajunge să fii sufocat de diferitele sarcini puse de către alții, și dacă nu vei fi suficient de înțelept și de ferm pentru a refuzat atâtea „chemări”, vei ajunge să mergi în avarie, ba chiar să te prăbușești.

Eu cel puțin, nu mai sunt din categoria „super-eroilor”, care merg înainte mușcând din ei înșiși, chiar și atunci când simt că nu mai pot. Am făcut acest lucru de-a lungul a șapte ani de instituții militare de învățământ și la începutul vieții mele de credință, până când am realizat că de fapt, chemarea la lucrare făcută de către Domnul Hristos, nu va contrazice niciodată realitatea faptică, rațiunea și bunul simț, care în final ne conduc la afirmația, valabilă dealtfel și pentru Dumnezeu, că „pentru a fi bun, trebuie să fii puternic”, sau înzestrat corespunzător.

Chiar și afirmațiile lui Pavel că „atunci când sunt slab, sunt puternic” și „pot totul în Hristos care locuiește în mine”, în context fac referință la „o putere nemaipomenită care lucrează în noi”, adică reluând ideea de la început: „pentru a fi bun, trebuie să fii, sau să primești, putere”. Gândul meu se îndreaptă în aceste clipe către toți cei care au părăsit credința creștină, fiindcă în timpul „prunciei” lor duhovnicești, au fost puse tot felul de sarcini peste ei, necorespunzătoare în raport cu puterea lor fizică, mentală și spirituală de la acea dată. Mulți s-au descurajat, alții au deviat spre ritualism, alții au capotat mintal, alții fizic, iar alții chiar s-au dus în mormânt. Știu astfel de experiențe și pentru toți cei care se confruntă cu astfel de situații, le aduc aminte că Dumnezeu nu ne va cere niciodată ceva care să ne depășească puterea, sau să fie împotriva rațiunii și a bunului simț.

Până la următorul editorial, vă urez să fiți înțelepți în tot ceea ce faceți, și să nu deveniți victimele celor care nu au discernământ spiritual sau moral, în ceea ce cer de la ceilalți. Cu alte cuvinte, „să nu vă faceți robi oamenilor” nici atunci când este vorba de religie. Dumnezeu nu cere de la noi așa ceva și nu este bine să devenim martiri într-un mod absurd, neglijând de fapt lucrarea cea mai importantă pe care o avem în fața ochilor indiferent de situație și anume de „a crede în Fiul lui Dumnezeu, trimis în această lume” și de a primi mântuirea oferită în dar. Aceasta este adevărata lucrare, iar toate celelalte nu sunt decât pur și simplu consecințe.

Sărbătoarea Învierii Domnului

Cu greu pot să îmi stăpânesc emoția în aceste zile ce sărbătoresc amintirea jertfei Fiului lui Dumnezeu pentru noi, fapt pentru care îmi este dificil să exprim

totalitatea simțămintelor pe care le trăiesc în clipa de față. Mai întâi precizez faptul că nu îmi place dogmatismul de nici un fel, ci mai degrabă apreciez acel gen de credință ce se naște printr-un proces tainic în adâncul sufletului și iese la suprafață asemenea plantelor ce apar după trecerea iernii în anotimpul primăverii.

Este asemenea unei renașteri ce cheamă la viață ceea ce era mort, pierdut și uscat datorită asprimii condiției muritoare. Și tocmai de aceea, mesajul primăverii și cel al sacrificiului urmat de înviere ne dezvăluie într-un mod inconfundabil iubirea Fiului lui Dumnezeu pentru fiecare dintre noi. Ce poate fi mai emoționant decât acest lucru?

Când aștern aceste gânduri cu greu îmi pot stăpâni lacrimile și sentimentele de apreciere față de acest gest cu totul excepțional și nemeritat de către noi al dăruirii vieții ca sacrificiu printr-o moarte atât de crudă, încât cuvintele nu sunt în stare să redea intensitatea sfâșierii interioare a Celui Neprihănit. Și din această cauză, îmi este greu să îmi cenzurez exprimarea și cuvintele când disting tot mai clar înțelesul acestui sacrificiu atât de sublim și de agonizant, deopotrivă.

În urmă cu o săptămână meditam într-un loc retras asupra cuvintelor sacre ale Scripturii ce redau acest eveniment în același timp trist și glorios. În mijlocul naturii și departe de zgomotul orașului distingeam aievea în freamătul copacilor și al verdelui de april intensitatea vieții ce se revarsă către fiecare om printr-o chemare irezistibilă plină de o tandrețe maternă. De fapt, din fragedă copilărie am simțit această chemare prin fiecare copac înflorit și plin de mireasmă pe care îl întâlneam în cale.

Inițial era ca o visare cu ochii deschiși, transportat fiind prin intermediul simțurilor într-un spațiu al purității desăvârșite, ce îmbracă întreaga lume. Eram invadat de o bucurie ce nu își avea rațiunea în cruzimea lucrurilor ce se întâmplau în fiecare zi, ci de o „transcendență” a unei iubiri inexplicabile venind parcă de nicăieri, dar inspirând mereu încredere și speranță pentru viitor.

Asemenea unui glas vorbindu-mi prin simțuri deslușeam o chemare tainică, venind din adâncurile existenței și ale ființei mele, deopotrivă. Uneori această trăire mă copleșea până la lacrimi, iar alteori mă invada cu o trăire plină de pace, așa cum nu cred că poate exista pe pământ. Fără cuvinte sau viziuni, aceste trăiri simple mi-au transmis și ulterior hrănit credința în Cel ce trece dincolo de învelișul vizibil al lumii.

Ulterior, prin cuvintele Scripturii am putut percepe aceeași trăire, aceeași vibrație lăuntrică, pe care întreaga natură mi-o transmitea neîncetat. Prin atingerea lor aveam o descoperire tot mai profundă, mai rațională și mai lămurită al acelui glas al simțurilor în fața miracolului de a exista și de a fi.

De fapt, în fiecare zi sunt surprins de această fericire a existenței, a vieții care se reînnoiește pentru a-mi oferi o nouă ocazie să pășesc pe drumul cunoașterii și experienței. Este ca și cum aș renaște în fiecare zi, iar veșmântul de astăzi ar înlocui complet pe cel de ieri, fără regret și fără nici un alt gen de păreri de rău.

Când mai târziu s-a căutat inocularea dirijată prin educație a ateismului, am respins în totul această plăsmuire a întunericului, ce nu oferă speranță, ci doar o disperare fără leac pentru cine o primește. La început prin rezistență interioară, ulterior prin expunerea fățișă a convingerii mele, am învățat să urc pe această scară a experienței de a fi tu însuți, de a nu te pleca în fața vremelniciei ignoranței și fricii.

Iar după aceea, în timpurile „capitaliste”, când atracția materialistă a căpătat un caracter de masă sluțind fețele și împietrind inimile, am regăsit glasul purității perceput din zorii existenței mele. Acest lucru m-a determinat să mă întorc mereu către izvorul cristalin al începutului și către acea trăire primordială ce m-a călăuzit tot timpul pe drumul vieții. Tocmai de aceea, la acest început de aprilie simt aceeași energie ce transcende orizontul timpului și al spațiului către o lume mai presus de cea pe care o distingem în clipa de față. Astfel, am învățat să depășesc propriile mele prejudecăți, să iubesc deopotrivă pe om și pe Creatorul Său, indiferent de epocă, rasă sau coordonate geografice.

Acest simțământ m-a determinat să îmi deschid sufletul asemenea unei flori de april către razele ce vin din fiecare fragment de existență cu care vin în contact, să disting lumina ce străpunge orice gen de întuneric, să deslușesc chipul inconfundabil al Creatorului în fiecare cuantă de timp sau particulă din care este compus spațiul. Sintetizând rațiunea și credința am avut o apreciere tot mai profundă a iubirii Sale și un simț al prezenței Sale care mi-a conferit puterea să privesc existența cu încredere și fără teamă, având o speranță fermă pentru prezent și viitor. În teofania unei experiențe ce periodic se înnoiește neașteptat atunci când te simți zdrobit, am înțeles că jertfa Fiului lui Dumnezeu reprezintă garanția unei victorii continue pentru fiecare dintre noi, o identificare deplină cu viața fiecărui om de pe pământ. Acea forță de excepție, ce nu poate fi înfrântă, se poate manifesta în fiecare dintre noi în ciuda evenimentelor prin care trecem.

Ecoul unei vieți nemuritoare se poate auzi din nou prin manifestarea sa continuă în experiența cotidiană, în confruntarea zilnică de care avem parte indiferent că dorim sau nu, prin izbucnirea plină de credință a bucuriei, speranței și iubirii. Este o posibilitate pe care ateii nu au putut să o intuiască, iar materialiștii au pierdut-o din vedere, dar ea există ori de câte ori ne întoarcem privirile către chipul Celui ce ne iubește desăvârșit.

Suntem copii de Dumnezeu și acest lucru nu trebuie să îl uităm vreodată, iar condiția actuală este temporară și nu trebuie să ne atașăm excesiv de ea. Să nu ne pierdem niciodată speranța, fiindcă totdeauna soarele strălucește dincolo de nori, iar după un timp întunecat vine și vremea luminii. Nu am apărut la întâmplare, iar destinul nostru nu poate fi decât etern atunci când urmăm glasul Marelui Autor.

De aceea, cu speranță să privim chipul Celui Răstignit și să nu lăsăm să treacă ocazia de a prinde razele speranței ce se revarsă din fiecare trăsătură a trupului Său oferit pentru noi. Sfințenia nu este o chestiune de cuvinte, ci o experiență vie ce te pătrunde, te transformă și îți dezvăluie adevărata identitate de fiu sau fiică a lui Dumnezeu. Omul nu este o creatură obținută prin evoluție, ci manifestarea materială a Chipului divin. Să nu uităm niciodată acest lucru și să nu ne lăsăm copleșiți de ignoranță sau de uitarea acestui adevăr fundamental. Veșnicia se află înaintea noastră, iar nu peste mult timp îi vom trece pragul cu bucurie! Vă doresc Sărbători Binecuvântate și un Paște Fericit!

Sfârșit de An în București

Uneori evenimentele pot avea o întorsătură neașteptată indiferent câte măsuri de prevedere ți-ai putea lua, fiindcă întotdeauna vor exista o mulțime de cauze importante ce nu pot fi nici identificate, nici estimate suficient. Universul în care trăim este atât de vast încât efortul de a-ți planifica în mod riguros viața va sfârși mai

devreme sau mai târziu să fie tot mai greu de susținut. Sunt prea multe corecții ce trebuie să le adaugi la orice gen de plan, încât în final când privești calea pe care ai străbătut-o nu poți decât să te miri de imprevizibilul ce te-a călăuzit în a lua cele mai importante decizii.

Poate în acest lucru constă și farmecul vieții, mai precis faptul de a nu putea ști cu precizie ce va urma te va conduce întotdeauna într-o zonă a misterului și riscului cu fascinanta sau chiar aberanta atracției de a merge spre un pericol, în ciuda celor mai evidente avertizări. Acest gen de sfidare a realității reprezintă o caracteristică definitorie a spiritului uman mereu în căutarea aventurii, în continuu antrenat să dorească mai mult și să meargă mai departe. Este asemenea unui imbold lăuntric căruia nu poți să i te opui, un fel de transă în care intri mergând magnetizat spre o destinație necunoscută, sacrificând previzibilul pentru imprevizibil și certitudinea pentru iluzoriu.

De regulă, trecerea timpului și înaintarea în vârstă te determină să fii tot mai conservativ, încercând să menții situația prezentă cât mai mult timp cu putință. Ce deosebire față de anii de elan ai tinereții, de acele vremuri când riscai nebunește, fiind dispus să plătești chiar prețul suprem, dacă acest lucru ți-ar fi adus împlinirea interioară! Realismul anilor de pe urmă contrastează flagrant cu idealismul de la început, cu energia de nestăvilit a primăverii vieții.

Și tocmai de aceea, la acest final de an nu pot să fac altceva decât să constat îmbătrânirea în gândire și atitudine a societății în care trăim, o resemnare tăcută în fața „sorții” și a „vremelniciei”, o abandonare în fața cenușiului nihilist ce se întrupează în tot felul de îngeri ai morții, care acum bat la ușile caselor de peste drum, dar care în curând vor veni și la tine pentru a te anunța morbid finalul de existență. Poate că tocmai această acceptare a implacabilului înainte de a se fi produs reprezintă cel mai mare pericol pentru mintea umană, mai precis pentru acea scânteiere de viață din care ar trebui să erupă creativitatea, iubirea, pasiunea sau dorința arzătoare de a aduce lumină și bucurie în univers.

Chemarea de a fi om nu se poate realiza într-o trăire gregară, lipsită de demnitate, orizont și speranță, ea nu se poate împlini din perspectiva consumatorului de resurse, mereu cerșind fără a oferi nimic la schimb. Cred că o astfel de imagine degradează la maximum noțiunea de om, distorsionând ceea ce ar trebui să fii de fapt, paralizând dezvoltarea personală și deopotrivă a societății în mijlocul căreia trăiești. Este ca și cum diamantul ar deveni grafit fără valoare din cauză că focul sacru a dispărut din suflet, fiind înlocuit de surogatul unei aparente siguranțe care nu are cum să dureze la nesfârșit.

De aceea, mai devreme sau mai târziu vei fi surprins de faptul că nu există o minciună mai mare decât a siguranței atinse prin stagnare, fiindcă chiar dacă lucrurile par să fie la fel de la o zi la alta, totuși factorul timp a intervenit deja, iar în spatele scenei cauzele au fost modificate substanțial înainte de a deveni evidente pentru toți. De fapt, siguranța autentică este atinsă prin dinamica mișcării, prin evoluția către forme tot mai perfecționate de gândire și acțiune, prin permanenta perfecționare a realității prezente. Într-un fel sau altul apocalipsa, sau sfârșitul de lume, este în fiecare dintre noi atunci când părăsim drumul devenirii personale, când punem la schimb idealurile nobile pentru obiecte materiale ce dispar de îndată ce le folosești. Pare utopic? Nu aș putea spune acest lucru, fiindcă a fi om presupune o aventură a cunoașterii ce poate să nu se termine vreodată în măsura în care o urmezi.

Nu este vorba de fuga în spatele drogurilor, băuturii, mâncării sau banilor, ci de o înaintare eroică prin furtuna evenimentelor către idealul cunoașterii depline a adevăratelor valori. Nu stând într-un scaun confortabil sau prin îmbuibarea cu tot ce poți acumula se dobândește o astfel de știință. Nici prin vizionarea programelor ce îți încarcă mintea cu tot felul de cunoștințe nefolositoare nu se poate ajunge la țintă, ci doar prin consecvența de a-ți urma chemarea de a fi om, de a fi o lumină în univers, o flacără ce aduce bucurie, încredere și speranță în mijlocul unei existențe umbrite de forme fără sens și de minciuni la tot pasul.

Privesc peste mulțimea de clădiri ce alcătuiesc Bucureștiul, acest oraș a cărui identitate a fost mutilată în fel și chip, peste cenușiul tern al cerului plumburiu al acestui colț de univers și mă gândesc la milioanele de ființe ce îl populează, la dramele nenumărate ce se întâmplă în fiecare clipă la nivel individual sau colectiv. Unde sunt acei oameni care ar putea aduce bucurie pe chipul locuitorilor acestui mare oraș? Privesc mai departe și văd marile orașe ale României, disting Brașovul, orașul în care m-am născut, lipsit nu numai de industrie, dar și de speranța de a se putea câștiga cele necesare vieții, silind mulțimi nenumărate să ia drumul exilului și să părăsească patria mamă. De ce nu există nimeni care să ofere alternative viabile la acest exod distrugător pentru întreaga națiune?

Disting mai departe celelalte localități din cuprinsul țării, lâncezind lipsite de speranță, cu oameni tot mai puțini și tot mai bătrâni. Oare chiar nu poate exista o speranță în acest colț de univers? Paradisul sau iadul vin din interiorul nostru înainte de a se manifesta în exterior, iar întunericul vine repede atunci când lumina abia mai pâlpâie.

Deși este un banal sfârșit de an, am impresia apusului unui ev, al unei ere, ba chiar al unui destin și nimeni nu realizează tragedia pe care o trăim. Prin schimbări succesive, ai devenit atât de adaptat încât crezi că vei găsi de fiecare dată o cale de supraviețuire. Dar acest lucru nu se oferă decât celor care sunt vii în interior, care și-au menținut vitalitatea în organele interne, dintre care conștiința și sufletul sunt cele mai importante.

Detest amintirea comunismului pentru distrugerea valorilor naționale și individuale, pentru schimonosirea chipului interior, fapt pentru care plătim și acum tribut prin lipsa liantului social, prin bâjbâirea din ultimii douăzeci de ani în căutarea unei identități tot mai disprețuite atât de noi, cât și de străini. Undeva, tragedia prezentă reprezintă continuarea logică a traumelor distrugerii idealurilor autentice și înlocuirea cu falsuri ideologice sau clișee lipsite de valoare.

Însă pe de altă parte, acest exercițiu de conștientizare a durerii poate deveni benefic, dacă vei înțelege că universul lucrează prin principii pereche, iar pentru orice rană există un remediu la îndemână, pentru orice cădere este posibilă revenirea, iar orice munte de pe care ai căzut, poate fi din nou escaladat, dacă vei ști să schimbi direcția de înaintare. De aceea, privind dincolo de cenușiul prezentului pot distinge o realitate alternativă luminoasă ce se poate materializa în măsura în care vei alege să îți aduci aminte de elanul idealurilor tinereții, de nebunia încrederii în oameni, destin și iubire, lucruri ce sunt mai de preț decât orice altceva.

De aceea, la final de an nu pot dori decât ca acesta să fie ultimul din seria cenușie a perioadei de după căderea comunismului, iar proiecția unui trecut care ne-a determinat atât de mult timp să dispară cu desăvârșire. Și astfel, mă gândesc la renașterea țării noastre, la refacerea distrugerilor materiale, morale și emoționale din

ultima perioadă de timp și la intrarea în partea ascendentă a ciclului de evenimente prin care a trebuit să treacă țara noastră mamă.

Iar aceste cuvinte aș vrea să devină vestitorii unei dimineți în care lumina va lua locul întunericului, iar fericirea va prinde un contur bine definit pentru toți cei care locuiesc în București sau Brașov, precum și în cuprinsul întregii Românii, atât cea din țară, cât și cea de peste hotare. Fiindcă indiferent unde te-ai afla, legătura sufletească dintre tine și țară nu se va putea rupe pe deplin vreodată.

Sfârșitul de An este un Prilej de Bucurie și Melancolie

O stranie melancolie mă încearcă la finalul fiecărui an pe măsură ce sunt tot mai aproape de sărbătorile de Crăciun. Imagini din diferitele momente similare ale vieții îmi vin cu putere în fața ochilor minții. Retrăiesc clipe din copilărie când simțeam mirosul puternic al bradului împodobit ca un amestec de rășină revărsată din seva sa interioară și de ciocolată emanată de nenumăratele bomboane care atârnau pe toate crengile sale. De fapt, nimic nu îți conferă mai multă pace decât admirarea unui pom de Crăciun, de preferință natural, ce are darul de a-ți fixa în memorie impresii de neșters.

Sunt clipe unice, pe lângă care trecem de multe ori nepăsători, iar alteori prea grăbiți pentru a le mai da atenție, momente când eternitatea pare să ne zâmbească binevoitor în ciuda efemerității noastre. Sunt adieri diafane ale unei plăcute făgăduințe că anul care va urma va fi mai bun, mai plin de realizări și mai fericit, că tot ce este rău sau încurcat s-a topit, iar un nou început îți stă în față de acum înainte. Nu este de mirare că mulți dintre noi încearcă în astfel de clipe să promită schimbări majore ale vieții și să fie sinceri în dorința de a schimba tot ceea ce s-a dovedit a fi lipsit de sens sau conținut.

Dar pentru alte persoane sfârșitul de an poate însemna retrăirea acelor fragmente de timp când erau încă alături de cei dragi și care din diferite rațiuni au dispărut din cercul celor apropiați. Fie au plecat de lângă noi în lumea cea mare, fie au trecut dincolo de orizontul acestui timp pe care îl trăim. Și atunci, experiența devine cumplit de dureroasă, chiar agonizantă, înnegurând viziunea pentru ceea ce va urma în noul an. Nu este nimic mai descurajator decât să ai înaintea ta imaginea unei experiențe fericite ce nu se mai poate repeta vreodată.

În urmă cu două săptămâni am avut ocazia să mă pot plimba pe malurile pitorești ale lacului Leman, mai precis să pot vizita vechea cetate a Genevei. Decorul era splendid, imaginea munților proiectându-se maiestuos, dar protector asupra nenumăratelor așezări umane răspândite la poalele lor. În interiorul orașului deja erau făcute pregătirile pentru apropiatele sărbători fapt vizibil printr-o mulțime de brazi împodobiți și instalații electrice dintre cele mai ingenioase dispuse de-a lungul străzilor principale ale cartierului medieval.

Toate magazinele erau pline de persoane dornice să cumpere bogăția de mărfuri expuse, prețurile fiind accesibile pentru locuitorii orașului, însă destul de scumpe pentru turiștii aflați în această perioadă. Cu toate acestea, o reținere interioară mă oprea să mă pot bucura de feeria sărbătorilor care deja se simțea în tot cuprinsul localității. Privind de la fereastra hotelului unde stăteam observam mișcarea ordonată a oamenilor plecând și venind sau a mijloacelor de transport în comun, cu

silueta lor inconfundabilă și cu ritmul lor bine reglat asemenea unui ceas cu adevărat elvețian.

Deși ningea, așa cum îmi place, imagine ce îmi aduce mereu aminte de orașul meu natal Brașov, gândurile îmi rămâneau în zona orizontului „cenușiu", fără a putea să mă desprind de impresia de sfârșit de ev ce îmi tulbura sufletul. În zadar mă plimbam pe străzi, vizitam magazine sau încercam să mă bucur de ceea ce era în jurul meu. Chiar și vizita pe la persoane cunoscute nu mi-a adus mai multă împăcare, iar în cursul lungilor nopți când nu puteam să dorm, aveam tot timpul necesar pentru a retrăi cu putere perioada sărbătorilor de iarnă cu o nostalgie sfâșietoare.

Cred că niciodată nu l-am înțeles mai bine pe Albert Camus decât în această scurtă săptămână petrecută în Geneva, oraș al lui Ioan Calvin – omul credinței, dar și al lui Jean Jacque Rousseau – omul „ateismului luminat", proiecția celui din urmă fiind mai puternică decât a primului în conștiința mea. Întrebările fundamentale pe care mereu am încercat să le evit îmi reveneau cu putere până când durerea semnului de întrebare mă contorsiona în neputința de a da un răspuns suficient de clar pentru a-mi liniști sufletul.

În această stare de apăsare am stat până în penultima zi a scurtului meu sejur, abia așteptând să mă pot întoarce în țară. Însă nu m-am lăsat până nu am ajuns la catedrala Sfântul Petru, pe care nu pot să o ignor ori de câte ori am ocazia să călătoresc pe aceste meleaguri. Astfel, din momentul în care am trecut de poarta înaltă și impozantă de la intrare, am simțit că o rază de lumină începe să se distingă la orizont. Atmosfera înălțătoare a acestui sanctuar era de natură să înlăture impresiile discordante ale trăirilor mele confuze.

Am înaintat cu reverență către zona altarului și m-am așezat pe o bancă în încercarea de a contempla măreția sa arhitecturală, care semăna izbitor cu interiorul Bisericii Negre din Brașov, locul fiind însă mult mai puternic luminat și mult mai plin de istorie. Deși zidurile erau fără ornamente, blocuri mari de piatră distingându-se cu ușurință sub forma unei austerități similare unei fortărețe militare, senzația de siguranță se făcea imediat simțită, așa cum un dig puternic oprește năvălirea apelor mării asupra uscatului.

Abia în acel loc am putut să mă bucur de apropierea sărbătorii Nașterii Domnului și a sfârșitului de an. Doar în acele clipe am putut discerne, privind cu uimire către cupola ridicată la zeci de metri deasupra mea, cum cuvintele Scripturii prind din nou viață și sens, iar îndoiala se năruia sub impactul credinței. Cenușiul pe care îl simțeam în oraș nu putea să intre în acest Templu, iar bucuria lua locul întristării.

Chiar în acele clipe am simțit că o oază de lumină s-a deschis în mijlocul întunericului ce mă împresura nemilos zi și noapte, cu o putere greu de descris în cuvinte. Doar aici, groaza sfârșitului nu mă mai teroriza, finalul terestru având înțelesul unui nou început. Era ca și cum descoperisem o poartă deschisă către cer prin care puteam discerne umbra eternității răsfrânte pe pământ.

Intrând într-o capelă atașată încăperii principale a bisericii, nu mică mi-a fost mirarea când am distins pentru prima dată mesajul central înscris pe vitralii și scris pe peretele din spatele unui mic amvon. Acesta era: „Post Tenebras Lux", adică „După întuneric va veni lumina". Pentru mine a fost ca un răspuns la tensiunea

interioară pe care o simțeam de mai mulți ani, dar care atinsese un apogeu neașteptat cu acea ocazie.

Nu putea exista o făgăduință mai frumoasă pentru noul an decât aceea că după întuneric cu siguranță va veni lumina, că binele, frumosul și adevărul în cele din urmă vor învinge brațele tentaculare ale abisului ce stă gata să ne înghită mereu. Că în cele din urmă credința că Dumnezeu există și intervine pentru noi nu reprezintă o minciună sau un basm inventat pentru „motivarea" maselor de oameni disperați ai acestui pământ. Că nu suntem o specie condamnată să dispărem ca indivizi și colectivitate într-un timp mai lung sau mai scurt.

De fapt, bucuria pe care am avut-o în acel loc sfânt m-a urmărit și după ce am părăsit biserica Sfântul Petru, care în continuare se înălța mai presus decât toate celelalte clădiri ale orașului. Coborând către șoseaua de pe malul lacului m-am oprit încă o dată pentru a privi turla impunătoare care străpungea ceața, norii și întunericul din jur înțelegând încă o dată că sensul nostru nu poate fi înțeles decât în lumina credinței insuflate de puterea Sfântului Cuvânt.

Nașterea lui Hristos nu reprezintă o povestire relatată într-o carte alcătuită de oameni, ci ea este în primul rând o experiență pe care orice om o poate trăi în conștiința sa ca alternativă la disperarea, bucuria oarbă și dorința de petrecere a unei lumi ce se îndreaptă către neantul fără de întoarcere al neființei. Ea reprezintă singurul antidot împotriva neliniștii existențiale în fața întrebărilor fără răspuns, ce ne terorizează mai mult sau mai puțin evident conștiința. De fapt, doar după trecerea acestei experiențe am putut să retrăiesc pe deplin farmecul sărbătorilor de odinioară, când prospețimea tinereții și încrederea de la începutul vieții îmi confereau o bucurie durabilă și imaculată, asemenea fulgilor de nea căzând din cer într-o frumoasă noapte de decembrie.

EXPERIENȚA VIEȚII

Amprente Încrustate în Cărămidă Roșie

Merg grăbit spre locul de muncă. Fără să privesc în dreapta sau stânga, mă strecor printre ceilalți călători mereu cu atenția încordată către ceasul pe care îl port pe mâna mea cea stângă. Nu pot să îmi permit luxul de a întârzia la locul de muncă și de aceea încerc să recuperez minutele prețioase pe care le-am pierdut în așteptarea unei garnituri de metrou mereu amânate din rațiuni necunoscute.

Dar mintea nu pare să se poată fixa pe subiectul impus al ajungerii la timp la serviciu. Fără să vreau, gânduri din trecut și proiecții din viitor se revarsă asupra mea, chiar dacă nu le acord atenție. Chiar în această clipă trec pe lângă mai mulți muncitori care repară drumul. Un miros dens de motorină îmi atrage atenția. Înainte de a remarca alte detalii, brusc în fața ochilor îmi apare imaginea sălii de clasă a școlii în care am învățat în perioada în care am locuit la Petroșani. În acea vreme, podelele exalau un miros proaspăt de motorină, mai ales la începutul anului școlar.

Disting cele două pavilioane, fiecare având două etaje, în care erau dispuse sălile de învățământ. În afară de acestea, mai exista o sală de sport și o cantină, unde se servea masa de prânz pentru elevii aflați în regim de semi-internat, printre care mă aflam și eu. Această școală se afla în prelungirea unui cartier numit „Colonia” fiindcă în trecut aici locuiau minerii proaspăt aduși de către autoritățile habsburgice la data când s-a înființat exploatarea minereului de cărbune din regiune.

Cu străzi lungi și drepte, croite conform planurilor topografice austriece, Colonia păstra vie atmosfera perioadei ei de început. Diferența o făceau doar oamenii, care în mare parte nu mai lucrau în minerit. În plus, casele-tip se aflau într-un stadiu de degradare destul de avansată mărturisindu-și vârsta trecută de o sută de ani de la data construcției.

Pe aceste străzi mergeam către școală în dimineți geroase, fiind mereu fascinat de aspectul arhaic și totuși prietenos al înșiruirii de case aproape identice de-a stânga și de-a dreapta drumului. Bineînțeles, asfaltul reprezenta o raritate, dar prin supraînălțarea carosabilului cu steril, mai precis cu piatră, se obținuse evitarea formării de noroi. Ploile erau destul de dese. Nu de puține ori, furtuni puternice izbucneau din senin fie pe timp de zi, fie noaptea.

Uneori, când stăteam singur în casă, izbucnirea elementelor naturii mă înfricoșa. Energia electrică deseori se întrerupea, fiind necesare ore de așteptare până la remedierea deranjamentelor. Cu toate acestea, Colonia mă fascina și îmi oferea gustul perioadelor de pionierat al așezărilor nou constituite la frontiera civilizației. Simt și acum mirosul de lemn impregnat cu petrol al gardurilor ce delimitau între ele grădinile dintre case și frontul stradal al acestora. Vechimea lor mă atrăgea, chiar dacă timpul își pusese pecetea asupra lor șubrezindu-le structura de rezistență.

Revenind la imaginea școlii, revăd culoarele lungi, sălile de clasă, biblioteca și ferestrele înalte pe care le întâlneam mereu. Dintotdeauna mi-a plăcut să privesc cerul în timp ce stăteam în bancă. Cumva, desprins de contextul locului și al timpului,

bolta sa albastră brăzdată de nori albi și pufoși îmi oferea un prilej de contemplație asupra vastului univers ce mă înconjura. La fel ca în Brașov, era imposibil să nu distingi o coamă de munte oriunde ți-ai fi întors privirea. Cerul și muntele făceau parte din ființa mea lăuntrică, alături de pădurile ce se întindeau aparent la nesfârșit oferind perspectivă și adâncime întregului peisaj.

Revăd profesorii și colegii și simt emoțiile momentelor când eram invitat să răspund în fața clasei. Tabla înmulțirii am învățat-o în acest loc. Nu a fost ușor. Memorarea mecanică a cifrelor în jocul înșiruirii lor împreună cu operațiile matematice mă înfricoșa. Experiența avută în anul anterior la Brașov, când învățarea alfabetului fusese umbrită prin comportamentul brutal al cadrelor didactice mă urmărea. Dar atmosfera era cu totul alta. Învățătorii se purtau frumos cu noi și căutau să ne ajute. După-amiaza, rămâneam la ore de meditație în care ni se clarificau subiectele mai dificile ale materiilor de învățământ.

Astfel, m-am îndrăgostit de aritmetică așteptând cu nerăbdare orele de curs ale acestei materii abstracte, dar mereu fascinante. Zâmbesc fără să vreau. Îmi dau seama că de fiecare dată când mă întorc la Petroșani simt nevoia să mă plimb din nou prin Colonie, să revăd, măcar de departe, școala la care am stat numai un an de zile. De fapt, a fost singurul an în care m-am simțit bine ca elev într-o unitate de învățământ.

Colegii de clasă erau prietenoși. Nici vorbă de brutalitate în relațiile dintre elevi. Nu am asistat la nici un act de agresiune și la nicio bătaie între copii. În Brașov lucrurile erau complet diferite. Oraș mult mai mare, aflat în plină expansiune economică prin construirea marilor platforme industriale, Brașovul oferea ocazia manifestării brutalității. Amestecul forțat de oameni veniți din toate părțile într-un timp foarte scurt genera o presiune socială enormă asupra celor care locuiau în cartierele muncitorești.

Dar în Valea Jiului, perioada colonizării se afla undeva în trecut, fiind desfășurată pe o perioadă îndelungată. În plus, lucrul în mină modela diferit comportamentul interuman. Când se intra în subteran, orice disensiune trebuia să dispară. Un singur adversar pândea din întuneric în adâncimea muntelui, fapt ce obliga acțiunea coordonată a întregului grup. Acest lucru își punea amprenta și la suprafață, oamenii fiind mai puțin înclinați spre conflict. Pe cale de consecință, copii minerilor se purtau mai frumos și erau mai amabili decât cei ai muncitorilor din fabricile brașovene.

Cărămida roșie a clădirilor publice din Petroșani reprezenta un alt punct de atracție pentru mine. Îmi plăcea să ating zidurile construite din acest material. Toate casele erau construite din astfel de cărămizi, dar de regulă o tencuială groasă le ascundea privirii. În Brașov, toate clădirile din zona muncitorească erau construite din beton. Astfel, frigul își făcea ușor simțită prezența. Însă cărămida oferea protecție, chiar dacă încălzirea se făcea cu sobe de teracotă având drept combustibil cărbunele.

Acasă, la școală și în orice alt loc, cărbunele reprezenta principalul agent folosit în obținerea căldurii. Atunci am îndrăgit mirosul său inconfundabil, venit din adâncul pământului de unde fusese extras cu mare dificultate. Și acum, de îndată ce intru în Valea Jiului, caut să identific prezența sa, tot mai restrânsă din cauza înlocuirii cu gazul metan și cu alți combustibili mai mult sau mai puțin fosili.

Un claxon puternic al unei mașini așteptând la semafor mă trezește brusc din reverie. Agitația din București își face din nou simțită prezența. Câteva înjurături între șoferii participanți la trafic se disting cu claritate pe fundalul zgomotos al orașului. Evit câteva bălțoace și sar peste mai multe cabluri uitate de-a lungul drumului. Încă o sută de metri și voi ajunge la locul de muncă. Cerul este plumburiu și se distinge cu greu din cauza clădirilor înalte. Din fericire, am ajuns la timp și mă felicit pentru acest lucru. Dar undeva, în adâncurile sufletului, imaginile culese în perioada copilăriei și adolescenței continuă să mă urmărească cu dorința reîntoarcerii.

Cochilia unei Realități și Imposibila Întoarcere în Trecut

Am revenit cu drag în Brașov după o lungă perioadă de timp, căutând într-un fel sau altul să retrăiesc vremurile când copil fiind, mergeam la o școală din cartierul numit pe atunci “Steagul Roșu” . Am trecut pe străzi ce îmi erau bine-cunoscute pentru a constata că deși decorul nu s-a schimbat semnificativ, actorii sunt cu totul alții.

Dorința mea a fost de a regăsi ceva din acea perioadă în care cu ghiozdanul atârnat pe spate mă îndreptam către școală, rugându-mă în gând să nu fiu ascultat la orele de curs. Am parcurs de mai multe ori drumul către școală, așteptându-mă să regăsesc câte ceva din realitatea ce a existat acum treizeci de ani.

Însă în afară de străzile și blocurile bine-cunoscute, nimic nu mai amintea de tot ce a fost. Sincer să fiu, trăiam impresia că am înaintea mea o cochilie goală, din care viața a dispărut, rămânând doar mărturia mută a tot ce a fost odinioară.

Străbătând de mai multe ori străzile pline de amintiri, mi-am dat seama că trecerea timpului șterge totul, nelăsând în urmă nimic din tot ce a fost. Am căutat să iau legătura cu foștii mei colegi, dar în mod surprinzător nu am mai regăsit pe niciunul. Doar adrese la care locuiau alte persoane îmi stăteau înainte, iar căutarea pe Internet nu a condus la niciun rezultat.

Ce noțiune stranie este și timpul! Este asemenea curgerii unei ape, ce niciodată nu se mai întoarce către izvoare. Astfel, chipul realității se află într-o continuă schimbare, generând mereu noi personaje și menținând mai mult sau mai puțin decorul exterior al lucrurilor.

Doream foarte mult să îmi reîntâlnesc colegii de odinioară, la treizeci de ani de la absolvire, să ne mai vedem o dată înainte de a ne pierde pentru totdeauna în țesătura nesfârșită a spațiului și timpului. Dar se pare că în afară de mine, nimeni nu s-a mai gândit la o astfel de posibilitate după atât de multă vreme.

Trecând pe lângă clădirea școlii generale, acum aflată în proces de anvelopare și de transformare într-un liceu sportiv, vedeam cum urmele trecutului dispăreau încetul cu încetul în spatele geamurilor termopan și a polistirenului aplicat peste pereții scorojiți de vreme ai clădirii.

Geamurile pictate de fosta mea profesoară de desen, dirigintă la o clasă paralelă, cu puțin timp înainte de a muri, erau treptat înlocuite cu ferestre noi, însă lipsite de viața acelor imagini lăsate asemenea unui testament pentru generațiile următoare de elevi.

Trecând pe lângă fostul stadion ICIM, aveam impresia că sunt iar elevul de atunci, când la orele de sport eram mereu ultimul la toate probele, fiind cel mai gras din toată clasa, obiect de ironie și uneori de batjocură din partea celorlalți. Paradoxal, acum aș fi cel mai slab! Și chiar mi-ar fi plăcut să mă autoironizez de data aceasta în fața foștilor mei colegi, de metamorfoza petrecută cu mine peste timp.

Văzând din exterior curtea școlii, imaginea adunărilor “de unitate” , cu detașamente de elevi aranjate în stil “nord-coreean” , cu salutul stupid de “Tot înainte!” , îmi revenea dureros în minte. Iar puțin mai încolo, zăream corpul de clădire unde se afla atelierul, loc în care de atâtea ori ne pierdeam timpul îndreptând platbande de oțel, trăgând de bomfaiere ce îți făceau bășici în palmă sau sudând în arc electric tot felul de piese metalice.

Dar cel mai dureros era amintirea întoarcerii de la școală, a emoției ce însoțea grupurile de elevi ce pe întuneric se îndreptau către casă. De ce dureros? Fiindcă dacă totuși clădirile au rezistat vremii, totuși, toate aceste persoane au dispărut înghițite fiind de implacabila trecere.

Uneori mă întreb dacă toate aceste lucruri au existat cu adevărat, dacă nu cumva imaginația mea bogată a zămislit aceste amintiri ce mă determină să caut un trecut ce poate nici nu a existat. În lipsa personajelor, gândurile și impresiile se împletesc fantastic într-un decor mitic, desprins de vremea prezentă, amintirile evoluând circular în jurul ființei mele, declanșate fiind de senzațiile cele mai diverse, zămislind o senzație de gol lăuntric, ce nu mai poate fi umplut vreodată.

Se pare că după treizeci de ani, acea realitate a copilăriei și a anilor de școală a dispărut cu desăvârșire, înghițită fiind de tot ce a urmat. De aceea, oarecum resemnat, am renunțat să mai caut urmele trecutului în prezent și astfel am reușit să înțeleg la modul cel mai practic cu putință despre implacabila trecere a tuturor lucrurilor.

Această efemeritate a plăsmuirilor realității mi-a devenit dureros de evidentă și imposibil de evitat. Și totuși, există oare nemurirea? Există oare un spațiu al întâlnirii cu tot ce a fost, cu realități, lucruri și oameni, care sub o formă sau alta au făcut parte din viața ta? Oare totul nu este decât țărână care dispare în suflarea vântului?

Nu am un răspuns clar în clipă de față, însă îmi dau seama mai mult decât oricând că suntem cu toții călători pe pământ. Acest gând mă înfioară și îmi creează multă suferință, observând noile generații ce vor trăi aceeași dramă a iremediabilei treceri, în fața căreia spațiul și timpul se pleacă în neputință.

Brașovul meu drag, pe care niciodată nu aș fi dorit să îl părăsesc rămâne astfel în urma mea pe măsură ce trenul în care călătoresc în clipa când scriu aceste rânduri, mă poartă tot mai departe către o țintă pe care nu o știu și nici nu o zăresc. Am păstrat însă în suflet imaginea unei cochilii “anvelopate” într-un prezent străin, detașat iremediabil de amintirea foștilor mei dascăli, prieteni sau colegi. Întâlnirea după treizeci de ani nu mai pare posibilă, însă amintirea acelor vremuri va rămâne cu mine până la capăt. La revedere vă spun cu drag tuturor celor care m-ați însoțit de-a lungul perioadei școlii generale, care mi-ați fost tovarăși de existență în acel loc situat pe strada Cocorului din Brașov, și care ați format împreună cu mine promoția anului 1982. Cu bine, pentru totdeauna!

Clipa Întâlnirii cu Mine Însumi

În urmă cu mai multe săptămâni am avut ocazia să petrec mai multe zile în Brașov, orașul meu natal. Am regăsit cu bucurie locuri dragi, pline de amintiri din perioada copilăriei și adolescenței. Nu întâmplător, din momentul în care am zărit din tren silueta inconfundabilă a Tâmpei, am simțit cum deodată revin asupra mea cu putere impresiile trecutului.

Aș putea spune că fiecare parte din acest oraș are o corespondență în structura mea interioară, rezonând cu putere la atingerea realității acelor locuri. De aceea, senzația trăită era asemenea reflexiei unui fascicul de lumină între două oglinzi paralele, una fiind propria mea conștiință, iar cealaltă fiind existența ce își manifesta prezența înaintea mea.

Chiar în momentul când scriu aceste rânduri, pot revedea cu precizie imaginea blocului în care am locuit înainte de divorțul părinților mei. Ori de câte ori treceam cu trenul prin dreptul acestui bloc situat la câteva zeci de metri de calea ferată, simțeam o emoție dureroasă în suflet, ce persista ulterior mai multe ore în șir. Însă de această dată am avut un simțământ neutru, fără vreo conotație afectivă specială și am putut să rămân detașat interior atunci când imaginea copilăriei a apărut înaintea mea suprapusă peste cea a locurilor cunoscute. Era ca o suprapunere între mai multe planuri temporale, o sincronizare între mai multe universuri paralele, unul trecut, iar altul prezent, aflate într-o continuă prefacere, ce niciodată nu are vreun sfârșit. Priveam detașat conturul locurilor ce mi-au fost așa de familiare în urmă cu peste treizeci de ani și surprinzător, tensiunea interioară nu a mai apărut.

Cred într-un fel că tot acest conflict sufletesc pe care l-am simțit o bună parte a vieții mele a rezultat în principal din neputința de a armoniza diferitele fragmente de memorie rezultate în urma coliziunii ființei mele cu o realitate zbuciumată și contradictorie, cu evenimente declanșate de alte persoane cu impact direct asupra mea. O bună parte din viață pot spune că s-a concretizat într-o revoltă surdă împotriva diferitelor sisteme sociale în care am evoluat succesiv. Familia, școala, liceul, armata și facultatea, ulterior locurile de muncă, au fost câteva dintre grupurile în mijlocul cărora am experimentat mai devreme sau mai târziu conflicte pustiitoare.

În mare măsură inadaptabilitatea pe care am avut-o în fiecare dintre aceste medii a fost rezultatul direct al tensiunii sufletești menționate. Și de aceea, involuntar am căutat soluții dintre cele mai diferite, incluzând religia, filozofia și știința. Din nefericire, toate aceste căutări interioare și exterioare s-au izbit de zidul rece, reprobator al celor din jur, în cele din urmă fiind nevoit să mă descurc de unul singur. Îmi dau seama cât de mult mi-a lipsit un maestru, o călăuză spirituală care să îmi ofere indicii asupra drumului pe care se poate ieși din labirintul confuziei trăirilor contradictorii și al unei conștiințe divizate cu fragmente provenind din mii de surse diferite.

Însă revenind la călătoria din urmă cu două săptămâni la Brașov, pot spune că aceasta mi-a oferit ocazia unei călătorii spirituale în delicata lume a amintirilor. Astfel, în mai multe rânduri m-am plimbat prin oraș și am revăzut străzile și locurile de care am fost atașat emoțional în prima perioadă a vieții. Era ca și cum parcurgeam din nou etapele ce m-au condus către cel care sunt în clipa de față. Pe măsură ce avansam în explorarea diferitelor străzi, alei, blocuri sau clădiri de tot felul, alături de parcuri și locuri de joacă, simțeam cum un înțeles tainic începea să lege laolaltă

sumedenia de impresii ce nu îmi dădeau pace. Nu pot spune că am putut descifra pe deplin acel înțeles, dar cel puțin am avut intuiția prezenței lui impregnat fiind în realitatea ce m-a adăpostit timp de aproape patrusprezece ani, întreruptă din păcate abrupt de plecarea mea la liceul militar din Breaza.

Nu pot afirma că am avut ceea ce se cheamă o copilărie prea fericită. Din fire am fost foarte bolnăvicios, iar clima destul de aspră de la Brașov mi-a creat multiple probleme de sănătate. În plus, fiind o persoană mai solitară, nu pot spune că am avut prea mulți prieteni de care să mă simt legat în mod special. Cu toate acestea, trăirile înmagazinate în ființa mea au generat o țesătură interioară cu multiple tensiuni, ce au creat la rândul lor simțăminte contradictorii. De exemplu, atunci când mă gândesc la primii ani de școală, îmi este imposibil să evit retrăirea atmosferei glaciale și lipsite de sensibilitate din sala de clasă. Sau când sunt confruntat cu diferite obstacole din prezent, îmi este dificil să aduc la tăcere glasul batjocoritor ce îmi spune că nu este nimic de capul meu și că nu voi reuși, ecou fiind al cuvintelor aspre și descurajante ale diferiților adulți sau educatori din perioada școlii generale sau a liceului. Lista cu astfel de exemple poate continua.

Ceea ce nu se poate înțelege de către persoanele lipsite de sensibilitate față de simțămintele altora, este tocmai acest aspect al rănirii interioare prin cuvinte, gesturi și atitudini defăimătoare. Tocmai de aceea am urât atât de mult perioada comunistă, fiindcă violența verbală, de atitudine și comportamentală la care generația mea a fost supusă, a lăsat răni adânci, deformări grotești și a produs tulburarea creșterii normale în perioada copilăriei, adolescenței și primei tinereți. Și din această cauză am înțeles cât de nociv poate fi un sistem despotic pentru ființa umană și cât de important este ca valorile democrației să fie în mod real asimilate în societate și în formarea noilor generații.

Însă vizionând încă o dată toate aceste locuri, lipsite în momentul de față de actorii provocatori de suferință și de realitățile ce m-au marcat negativ, am trăit o unificare interioară a întregii experiențe din acea perioadă, iar simțământul sensului predefinit inserat în tot acest continuum plin de contradicții aparente a prins contur în conștiința mea aducându-mi o liniște sau o pace a minții, cum nu am mai trăit vreodată. Observând această efemeritate a tuturor lucrurilor și trecerea implacabilă a prezentului, am avut intuiția extraordinară a prezenței unui destin și a unui Creator ce l-a zămislit din eternitate. În acele clipe pot spune că m-am întâlnit cu mine însumi. Era ca și cum două persoane ce evoluaseră distinct în același trup și în aceeași experiență s-au întâlnit și s-au unit într-o structură nouă și lipsită de contradicțiile trecutului. Aveam impresia că reflectarea realității a devenit pură, luminoasă și fără distorsiuni, iar mărturia prezenței lui Dumnezeu a prins contur în tot ce există, inclusiv în mine.

Ridicându-mi privirile către înălțimile munților, am distins frumusețea cerului, armonia sunetelor, indescriptibila estetică a culorilor pădurilor bogate ce îmbracă orice înălțime din frumoasa Țară a Bârsei. Practic, pot spune că niciodată nu am fost mai fericit ca în acele momente, iar acest simțământ nu m-a mai părăsit din acea clipă.

Astfel, când trenul m-a purtat înapoi spre București, unde locuiesc în prezent, nu am mai simțit nostalgia sfâșietoare după acele realități pe care mi le-am dorit în trecut și nu au mai apărut vreodată. Nu mi-au mai lăcrimat ochii sub senzația teribilă a ruperii interioare, ci dimpotrivă, cu calm, am fost capabil să întorc pagina acelei perioade a vieții, pe care atât de mult mi-aș fi dorit să fie altfel. Și toate acestea s-au întâmplat fiindcă la peste treizeci de ani după acele evenimente, toate acele trăiri s-

au unit într-o țesătura nouă și unică, pe care o pot identifica în clipa de față fără greș ca fiind rezultatul alegerii și destinului deopotrivă cizelând noțiunea mea de a fi și de a exista.

Eu sunt cu Tine și Mereu până la Capăt

Gândurile mi se întorc spre trecut, spre acele vremuri când copil fiind, stăteam și mă jucam cu felurite obiecte în fața unei oglinzi montate deasupra unui fel de noptieră. Era un gen de mobilă specifică acelor timpuri, care cu siguranță că nu mai este astăzi la modă, dar care era larg răspândită la acea dată. De multe ori mă surprindeam privind în acea oglindă, ce mi se părea deosebit de mare, și nu mică îmi era surpriza când îmi zăream chipul reflectat de acel obiect tainic pentru mine, neînțelegând exact cum era cu putință așa ceva. Uneori îmi priveam fața, alteori trupul micuț, de copil care încă nu învățase bine să meargă.

Într-o zi, pe când distingeam trăsăturile persoanei reflectate în oglindă, am remarcat cât de mici erau dimensiunile ei față de lucrurile înconjurătoare. Realitatea la care priveam ridicându-se înaintea mea, mi se părea uriașă, impresionantă, copleșitoare. Fără să vreau, am încercat să mă privesc direct și mi-am văzut mâinile, care în oglindă păreau foarte mici, însă care la o examinare mai atentă păreau și mai mici, fragile, incapabile să facă față unei lumi formate din lucruri mari și impersonale.

Când mi-am văzut acele degete micuțe și mâinile ce păreau a fi ceva minuscul față de toate celelalte lucruri, când m-am zărit în oglindă, mic și neajutorat în fața unei realități uriașe, o puternică senzație de teamă și de neputință a pus stăpânire pe mine și involuntar, un gând mi s-a articulat în minte, exprimând echivalentul cuvintelor: „Cum voi rezista eu, o ființă atât de mică, de firavă, în fața unei lumi atât de mari, de înfricoșătoare? Cum aceste mâini mici vor putea să mă apere și să mă ajute în fața a tot ce este în jurul meu?”.

Negăsind nici un răspuns, am început să plâng, fiindcă nu vedeam nici o ieșire din impas. Mă aflam într-un univers incapabil să mă înțeleagă, singur, neajutorat, fără putere, simțeam cum mă prăbușesc interior și nimeni nu are cum să îmi vină în ajutor. Însă deodată, pe când lacrimile îmi curgeau pe obraz, un alt gând mi-a străfulgerat orizontul minții. Era o impresie caldă, luminoasă, o proiecție a ceva ce venea de dincolo de realitatea vizibilă, dar care în același timp venea în atingere cu simțurile mele, cu gândirea mea. Ca un fior plăcut, acest gând s-a materializat asemenea unui glas, al cărei timbru aducea cu al unei persoane pline de bunătate, dar și de putere.

Impresia era asemenea unui ecou ce relua ceea ce spunea acel gând, acel glas, iar conținutul cuvintelor a fost următorul: „Nu te teme! Voi fi alături de tine mereu! Voi fi cu tine până la capăt! Să nu îți fie teamă!”. De îndată ce am înțeles aceste cuvinte, norii de întuneric s-au dat la o parte și un simțământ de liniște a spus stăpânire pe mine. Nu mai îmi era frică de profilul gigantic al universului care mă înconjura. Și mulți ani după aceea, trecând prin experiențe crude și dureroase, acel glas avea să revină, cu impresia de lumină și putere, spunând de fiecare dată: „Nu te da bătut! Nu renunța! Ridică-te! Mergi înainte! Sunt alături de tine, cum ți-am spus de la început și voi fi cu tine până la capăt!”. Astfel, în anii de mai târziu, când la școală învățătorii și profesorii încercau să ne determine să nu credem în vreun fel în Dumnezeu, aceste cuvinte mi-au rămas în suflet și niciodată nu am putut să devin

ateu sau să afirm că Dumnezeu nu ar exista sau că nu ar fi aproape de fiecare dintre noi, în inima noastră."

Am inclus această experiență fiindcă ne ilustrează într-o manieră explicită, cât de dramatică poate fi trăirea unui copil în fața unei realități ce-i depășește capacitatea de înțelegere și de acțiune asupra ei. Cred că este fundamental să înțelegem că gama de trăiri pe care le experimentăm încă de timpuriu, are un domeniu foarte larg de acțiune și ne influențează puternic asupra deciziilor pe care le vom face mai târziu. Este necesar să fim suficient de conștienți asupra acestui aspect pentru a da un răspuns clar la întrebări în genul: „Cum de ai ajuns să crezi în Dumnezeu?" sau dimpotrivă „De ce nu poți să crezi în Dumnezeu?". Răspunsul se află oricum întipărit în prima noastră impresie asupra unei realități copleșitoare și de modul în care am răspuns ecoului acelui glas care a încercat mereu să ne spună: „Eu sunt cu tine mereu și până la capăt!".

Farmecul Unei Vârste Nemuritoare

"Who wants to live forever" (Cine vrea să trăiască veșnic) este una dintre cele mai sensibile melodii cântate vreodată de către regretatul Freddie Mercury, solistul trupei Queen. Împreună cu eternul "Last Christmas" (Ultimul Crăciun) al lui George Michael, acest cântec readuce în suflete nostalgia anilor '80 pentru toți cei care erau adolescenți sau tineri la acea dată. În mod surprinzător, ori de câte ori am avut ocazia să audiez din nou aceste melodii, involuntar am trăit un sentiment de părere de rău pentru anii care au trecut fără să materializeze așteptările unei vârste la care crezi că orice lucru dorit este posibil, fiind doar o chestiune de voința sau perseverență pentru a ajunge la împlinirea lui.

Într-un anumit sens, nimic nu se compară cu perioada adolescenței, cu acea treaptă intermediară dintre copilărie și maturitate, acea interferență stranie, dulce și amară deopotrivă, dintre năzuința de a deveni ceva cu totul deosebit și imaginea unei realități potrivnice pe care crezi că o poți învinge eroic la fiecare pas. Și de aceea, nu pot decât să mă opresc la marginea timpului acelei perioade și să strig din adâncul ființei mele dorința de a putea retrăit farmecul unei vârste nemuritoare.

În ce mă privește, amintirile din acea perioadă se amestecă năucitor cu impresiile cele mai neobișnuite generate de experiența trecerii printr-un liceu militar. Uneori am senzația că toți acei ani, nu mai mulți, dar nici mai puțini de patru, au fost în mod brutal înlocuiți de instrucție militară, plantoane, șmotru de tot felul, precum și de urletele comandanților strigând la mine că nu mă supun disciplinei militare. Aceste senzații profunde s-au amestecat spasmodic cu amintirea colegilor de clasă sau de ani, care nu de puține ori râdeau de mine sau de modul meu de a fi.

Adevărul este că nu aș fi putut să îmi închipui că rănile emoționale produse la acea vârstă aveau să fie atât de profunde încât să continue să mă urmărească zeci de ani mai târziu. Smuls brutal din brațele copilăriei, am avut senzația că m-am pierdut cu totul în jungla acelor ani petrecuți la Breaza, când întreaga mea sensibilitate interioară avea să fie răvășită de o experiență pentru care nu aveam cum să fiu pregătit mai dinainte. În mijlocul anilor dementi ai construcției socialiste, am fost surprins la o vârstă nepotrivită de răutatea naturii umane dezlănțuite asupra unor tineri abia intrați în anii adolescenței.

Îmi aduc aminte cu precizie de nesfârșitele adunări pe platou, la fel de inutile ca mărimea numărului lor, de jignirile continue la care eram supuși zi și noapte, precum și de duritatea relațiilor dintre colegi. Îmi revine în minte concurența acerbă în dobândirea de note cât mai mari față de ceilalți sau permanenta încercare de a dobândi avantaje stranii pentru acea vârstă, în genul obținerii de învoiri sau permisii de a pleca din unitate. Nefiind o experiență obligatorie în genul efectuării stagiului militar, trecerea printr-o astfel de "unitate de învățământ" avea un aspect de zece ori mai frustrant și mai dureros.

Cu toate acestea, în acei ani am învățat prin chiar obstacolele ce au fost puse în fața mea, că dincolo de experiența nefericită a prezentului, există mereu un spațiu, un orizont intangibil al libertății interioare ce se constituie ca o proiecție continuă a ideii de nemurire. Reușind să depășesc momentele de cumpănă ale compătimirii de sine și în sens contrar dorințelor celor ce ne "educau" prin brutalitate și exercitarea forței, am ajuns să am acel simț cu totul rar al transcendentului, ce m-a călăuzit ulterior spre Dumnezeu și spre Scriptură.

De îndată ce acest simț a prins contur în adâncul ființei mele, am fost convins că nimic și nimeni nu aveau să mi-l mai smulgă vreodată din suflet și astfel am descoperit că poți bloca trecerea timpului în inima ta, că poți face un "stop-cadru" interior asupra acelor impresii și trăiri pe care ai ales să ți le întipărești pentru totdeauna în structura de nești a conștiinței tale. Iar o astfel de descoperire poartă amprenta și gustul nemuririi.

Un astfel de stop-cadru s-a petrecut și cu mine, iar acea perioadă netrăită a adolescenței avea să îmi stabilească reperul interior al ființei mele la o vârstă cuprinsă între șaisprezece și șaptesprezece ani. Aș putea spune că am rămas de atunci un veșnic adolescent în ce privește valorile și perspectiva vieții, mereu la granița dintre copilărie și maturitate, având continuu în față dorința devenirii în a fi altfel decât "toată lumea", în a mă minuna de fiecare dată în față miracolului existenței clipei prezente și în revoltă supremă împotriva oricărei forme de compromis.

De aceea, ori de câte ori am ocazia să ascult melodiile anilor '80, senzația plină de prospețime a vârstei adolescenței pune din nou stăpânire pe mine, amintindu-mi că deși au trecut atât de mulți ani, sufletul meu a rămas sub puternica impresie a farmecului unei vârste ce nu cunoaște moartea. Are acest lucru ceva din gustul fericirii? Nu știu exact părerea ta, dar în ceea ce mă privește nu pot să spun decât un simplu: Da.

Ieșirea Din Labirint

Sunt puține visele care au cu adevărat o semnificație sau o învățătură de la Dumnezeu. În ceea ce mă privește, aș putea număra pe degete acele vise care au fost cu adevărat de valoare, vorbind despre viitor într-un mod credibil și realist. Totuși, voi selecta în continuare un vis pe care l-am avut acum mai mulți ani, cam prin 1996, și care consider că merită să fie relatat. Dar ca în visele lui Nabucodonosor, acest vis a venit ca un răspuns la o anumita problema ce mă preocupa la acea dată, fiind un sfat divin, cel puțin așa mi s-a părut mie să fie, pentru ceea ce ar fi trebuit să fac și ce atitudine să adopt în respectiva situație.

Începând cu anul 1995, o mulțime de colegi de facultate sau de serviciu au plecat să muncească în străinătate. De asemenea, mulți prieteni și membri ai bisericii din care fac parte, se gândeau și plănuiau cum să ajungă în SUA sau Europa, pentru a-și face un rost în viață. Erau dese situațiile în care unii dintre ei plecau la studii în străinătate, cu gândul de a rămâne acolo, iar alții pur și simplu traversau granița pentru a ajunge în Germania, în Spania sau în Franța, în speranța găsirii unui loc de munca, indiferent care ar fi fost acela.

Dat fiind aceste lucruri, și în urma multor discuții avute cu persoane care fie plecaseră deja, fie urmau să plece, m-am întrebat dacă nu trebuia să fac și eu la fel. Aș vrea să menționez faptul că pană în acel moment, gândul de a pleca din țară mi-a fost complet străin, deoarece imediat ce am primit credința creștină, adică în 1991, m-am gândit că atâta timp cât am asigurat un minim în ce privește nevoile personale și libertatea personală, nu este cazul să mă avânt să doresc mai mult din lucrurile lumii acesteia, deoarece venirea lui Hristos este oricum, foarte aproape. Pe de altă parte, faptul că multe persoane dintre cele plecate, s-au realizat, m-a făcut îmi pun problema oportunității plecării mele, fapt pentru care am cerut în răspuns de la Dumnezeu. Răspunsul l-am primit prin visul pe care îl voi relata în ceea ce urmează.

Am visat că mă aflam într-o încăpere care făcea parte dintr-un labirint uriaș. Respectiva cameră avea uși pe toate cele patru laturi, astfel încât se putea trece dintr-o cameră în alta. Din camera în care mă găseam puteai trece în alta ș.a.m.d. Aceste camere erau diferite ca mobilier. Unele erau mai frumoase, altele mai simple, unele bogat ornamentate, altele sărăcăcioase. Imediat ce m-am văzut în mijlocul acelei camere, am sesizat că alături de mine erau multe persoane din biserică. De asemenea, toate camerele labirintului erau pline de frați și surori din biserică.

Ușile erau deschise și un adevărat du-te vino avea loc, dintr-o cameră în alta, fiecare încercând să ajungă într-o cameră mai frumoasă, mai deosebită. Iureșul era atât de mare, încât oamenii se călcau în picioare, alergând fără să țină cont de ceilalți. Într-un fel sau altul, cu toții căutau o ieșire din acel labirint, deși unii se opreau în câte o cameră și abandonau să mai încerce să găsească ieșirea. Frenezia era foarte mare, până acolo încât nu mai era clar în ce direcție să mergi. Eu însumi eram în mijlocul unui astfel de iureș. Ceea ce era trist consta în faptul că nimeni nu reușea să iasă din labirint. Încăperile se închideau una în alta, în mijlocul unei agitații generale și am înțeles că nu exista ieșire din labirint, dacă lucrurile ar fi continuat astfel. Nici goana după încăperi bogate și nici dorința de a găsi o ieșire nu aveau vreun rezultat. Atunci am sesizat că în felul acesta nu vom face altceva decât să ne epuizăm viața într-o căutare fără rost, fără a ajunge la țintă. Iar dacă ținta nu era atinsă, însemna că pierdem totul, indiferent cât de bogată ar fi fost camera în care ne găseam.

M-am oprit și le-am strigat celorlalți: „Nu aceasta este calea. Timpul vieții ni se va scurge fără sens. Trebuie să căutăm altfel ieșirea.” Atunci i-am rugat pe cei din jur formam o grupă de rugăciune. Ne rugam pe rând, ca Dumnezeu să ne descopere ieșirea din labirint. Ne țineam de mâini și ne rugam. Eu am fost ultimul care a rostit rugăciunea. La sfârșit, ceilalți s-au ridicat, dar eu am continuat sa mă rog. În timp ce mă rugam, scriam pe o hârtie niște versuri, care sunau astfel:

„În Eden, în Eden,
Acolo este slava, puterea și speranța,
Acolo sunt pacea și bucuria
Date de Dumnezeu.

În Eden, în Eden,
Acolo sunt speranța și fericirea,
Împlinirea și bogăția
Date de Dumnezeu."

Pe măsură ce scriam aceste versuri, unii dintre cei prezenți au început să le copieze, astfel că tot mai mulți învățau acest cântec. Pe măsură ce aceste cuvinte se răspândeau, tot mai mulți le repetau și le reluau, ca într-un cor, crescând mereu în intensitate. În cele din urmă, răsunetul acestui cântec a devenit atât de puternic, încât pereții camerelor și întregul labirint s-au prăbușit. Când am privit în jur, labirintul dispăruse și noi toți ne-am trezit în mijlocul unei pajiști încântătoare, scăldată în lumina soarelui, în mijlocul unei priveliști asemenea celei descrise de Sfânta Scriptura ca fiind Edenul și Noul Pământ.

Ceea ce am înțeles din acel vis era să nu doresc după lucrurile și bogățiile lumii, care nu te conduc decât la o alergare nebunească, prin labirintul vieții, pentru că viața îmi va trece fără să ating ținta pusă de Dumnezeu. Trebuia să caut ieșirea din labirintul acestei lumi, pe calea rugăciunii și a puterii lui Dumnezeu, care va face infinit mai mult decât am putea face noi înșine.

În Ritm de Pas de Defilare

Într-o zi de toamnă așa cum este cea prezentă am pășit pentru prima dată ca elev pe poarta unui anumit liceu militar. Alături de mine erau mulți alți tineri de vârsta mea, adolescenți proaspăt veniți din ultima clasă de școală generală, având în minte și în suflet copilăria ce abia se terminase. Parcă retrăiesc acele clipe când am zărit nesfârșita alee cu plopi de la intrare, care patru ani avea să mă intimideze cu perspectiva ei sobră, pornind de la punctul de control și terminându-se în vecinătatea comandamentului și a platoului de adunare.

Îmi aduc aminte cum în doar câteva zile trebuia să învățăm să mergem în formație pentru a defila și noi în ziua de începere a anului școlar, fapt pentru care ore în șir comandanții exersau cu noi acest gen de deplasare, care era cu totul inedită pentru fiecare dintre noi. În mintea noastră era cu totul neclar ce însemna de fapt armata, totul părea a fi doar ca o tabără mai prelungită în care vom sta și vom învăța cum să ne apărăm țara sau cum să luptăm împotriva inamicilor ei. Nici pe departe nu întrezăream că de fapt instrucția militară nu era destinată neapărat unor astfel de scopuri, cât mai degrabă înregimentării indivizilor în structuri monolit, percepute mai degrabă ca mase amorfe de elemente, decât de personalități ce trebuie tratate diferențiat.

Aceeași lună de septembrie un an mai târziu oferea o cu totul altă priveliște, în sensul în care foștii copii, acum adolescenți în toată regula, erau strânși pe același platou fără margine, de data aceasta pentru a fi mustruluiți pentru întârzierea venirii în formație, urmăriți pentru fumat și consumul de băuturi alcoolice și taxați indiferent de ocazie ca nesimțiți și neisprăviți de către cadrele militare. Fără să se țină seama de specificul unei vârste dificile și contradictorii, toți elevii din primii ani erau lăsați la bunul plac al celor ajunși în anii terminali, într-un mod similar cum în satisfacerea stagiului militar obligatoriu „veteranii” îi frecau pe „bibani” .

În plus, nici vorbă de mult visata instrucție militară pentru apărarea țării, ci mai degrabă nesfârșite sectoare ce așteptau să fie curățate de către elevi, precum și

participarea cu entuziasm la preamărirea conducătorului iubit prin suprimarea brutală a vacanțelor de vară. Nu în ultimul rând, plecarea din unitate reprezenta o mare problemă, cea mai mare parte a timpului noi, cei fără „pile" , fiind consemnați să stăm în cadrul acelui perimetru îngust format din cele câteva pavilioane în care aveam dreptul să intrăm, însă numai în conformitate cu „programul orar" , ce împărțea cele douăzeci și patru de ore în felii mai mari sau mai mici destinate diferitelor activități.

Apropos, timpul de somn de la orele 22:00 la 06:00, nici un minut mai mult, era destinat activității de odihnă, aceasta atunci când nu erai numit la rând sau peste rând să faci planton și să păzești bocancii colegilor de pe holuri să nu fie furați sau să dai raportul vreunui comandant isteric ce avea ideea diabolică de a te controla în miez de noapte. Nimeni nu se gândea la nevoile acelei vârste deosebit de sensibile, la traumatismele interioare pe care le sufereau niște adolescenți, aleși dintre cei mai buni din școlile României. Nimeni nu își punea problema asupra dezamăgirii trăite în condiții precare de igienă și de expunere la violența unor cadre militare nedemne de calitatea de educatori sau la discriminările create între diferitele clase de elevi în funcție de proporția de „pile" deținută sau nu.

Nu pot să uit nopțile de veghe în care eram treziți pentru a ne face bocancii la ore târzii, de nebunia deșteptării pentru a ne alinia în pijamale rupte sau uzate pe coridoarele lungi din fața dormitoarelor sau de alergările pe la orele două noaptea pe platou, pentru a ne învăța că elevul nu are alte drept decât acela de a executa ordinele comandanților indiferent de absurditatea lor. Din punctul de vedere al unui fals sistem educațional, căratul tomberoanelor, răscolitul prin gunoaie, măturatul frunzelor de sub copacii de pe spațiul verde și mozolirea cu cârpe murdare a scărilor sau culoarelor de acces, reprezentau cunoștințele de bază pe care trebuia să le aibă viitoarele cadre ale armatei. Dar nimeni nu se gândea la abuzul unor minori, la faptul că nu puteai să te retragi din cauza unor sume fabuloase ce îți erau puse ca notă de plată în cazul în care doreai să abandonezi pregătirea pentru nimic de care aveai parte.

Când revăd acele timpuri simt cum tot interiorul meu se revoltă într-o încleștare mută împotriva celor care au schilodit sensibilitatea interioară a unor copii înzestrați, prinși în plasa unui sistem ce le-a deformat percepția de sine și le-a limitat dezvoltarea normală. Însă niciodată, nimeni nu a avut curajul să spună adevărul, doar din când în când anumiți „nebuni" ca mine mai îndrăzneam să ne afișăm public dezacordul față de acea falsă educație și față de acel abuz emoțional inacceptabil.

Aș dori să cred că lucrurile s-au schimbat, că acum realitățile sunt cu totul altele decât cele de acum douăzeci și cinci de ani, că în sfârșit un liceu militar reprezintă ceea ce ar trebui să fie, adică un loc în care tinerii sunt învățați valorile abnegației, devotamentului și sacrificiului pentru țară și pentru semeni deopotrivă. Am scris aceste rânduri tocmai fiindcă niciodată nu doresc să se mai repete tragedia generației mele, condamnată să fie compusă din indivizi fără personalitate sau din oameni obedienți indiferent de prostia ce le este ordonată. Aș dori ca aceste licee să devină adevărate școli de cadeți, care să contribuie cu oameni valoroși atât în sistemul militar, cât și în celelalte componente ale sistemului de apărare, precum și în viața civilă, oameni puternici, integri, unde profesorii și cadrele militare să aibă o pregătire corespunzătoare în educația adolescenților, iar astfel de realități triste să nu se mai repete.

Nu port supărare nimănui, practic sistemul a fost de vină, iar acum, cu ocazia apropiatei întâlniri de douăzeci și cinci de ani, aș dori să găsesc o altă realitate decât aceea pe care am lăsat-o în urmă, când despărțindu-mă de colegi mi-am dat seama

că este posibil să nu ne mai întâlnim niciodată. Am fost victimele unui sistem care se baza pe distrugerea respectului de sine și pe contaminarea cu felurite vicii vătămătoare, dintre care cel mai perfid cred că este acela de a-ți abandona idealurile, de a te lăsa purtat într-o masă care se deplasează amorf sub ordinele absurde ale unui comandant suprem.

Las aceste impresii în urmă să se ducă asemenea curgerii apei la vale pe albia unui râu. Uneori mă întreb, însă, dacă au avut vreun sens absurdităţile pe care le-am trăit? Dacă a existat o fărâmă de logică în abuzurile la care am fost supus în diferitele momente ale vieţii?

Ce să mai spun? Că am dorit să mă sinucid după primul an de liceu militar? Că numai credinţa în Dumnezeu pe care o aveam în mod nativ şi un anumit simţ mistic al unei suprarealităţi m-au oprit de la acest gen necugetat? Sau să mai vorbesc despre tentativele de suicid ale mai multor colegi de an, foarte buni la învăţătură, dar care nu au putut să reziste agresiunii sistemului de represiune a identităţii practicat în acei ani? Sau multele altele întrebări, care mai mult ca sigur că vor rămâne fără răspuns? Cu siguranţă, am iertat acele lucruri, dar unele fapte nu pot fi pur şi simplu date uitării, fiindcă ar fi nedrept faţă de suferinţa îndurată şi faţă de distrugerea sufletească a unor tineri aflaţi la vârsta adolescenţei. Las ca frunzele toamnei să acopere sub mantia lor şi această amintire dureroasă ce a durat patru ani din viaţă, practic toată adolescenţa mea.

La Răscruce de Drumuri sub Cerul Nemărginirii

De curând am avut ocazia să vizitez din nou localitatea Buşteni. Deşi am mai trecut deseori prin această localitate, totuşi nu mă mai oprisem de peste douăzeci şi patru de ani în acel loc. Îmi aduc aminte de parcă ar fi fost ieri, cum împreună cu mai mulţi tineri de vârsta mea am urcat atunci pe vârful Omul folosind un traseu deosebit de frumos pe Valea Cerbului.

Cu acea ocazie am avut şansa de a sta o noapte la cabana de pe vârful Omul şi să contemplu frumuseţea fără de seamăn a bolţii cereşti de la o înălţime ce întrecea plafonul de nori ce înconjura din toate părţile muntele. Îmi aduc aminte că am stat ore în şir în frigul de afară pe o stâncă în timp ce toţi ceilalţi dormeau, încercând să disting glasul naturii şi al destinului vorbindu-mi deopotrivă.

Simţeam că eram în acele clipe într-un punct de răscruce al vieţii, un loc de unde porneau mai multe cărări distincte, problema dificilă constând în a face alegerea cea bună. Urma ca peste câteva zile să încep cursurile primului an de facultate în Bucureşti, însă gândurile mele mergeau mult mai departe către viitor. Astfel, stăteam neclintit pe acea stâncă contemplând natura şi mişcarea tăcută a norilor sub puterea nevăzută a vânturilor de mare altitudine.

Privind retrospectiv, pot spune că facultatea de profil tehnic la care eram admis, nu a reuşit să vină în întâmpinarea vocaţiei mele umaniste. Mă atrăgea foarte mult etnologia, istoria, geografia şi literatura, pentru a nu mai vorbi despre religie şi filozofie. Mi-aş fi dorit o carieră multidisciplinară, o aventură a cunoaşterii în câmpul conştiinţei umane sub feluritele ei forme de manifestare simbolică şi artistică. Însă factori ce nu depindeau de mine mă împinseseră într-o direcţie contrară vocaţie mele, lipsită fiind de pasiune şi suflet.

Bucureștiul, acest oraș aglomerat al României, nu mă atrăgea deloc, ba chiar dimpotrivă, simțeam un puternic de respingere. Pot spune că și acum, la douăzeci și cinci de ani de ședere în capitală, nu mă simt deloc “acasă” , așteptând cu nerăbdare ziua când voi pleca definitiv întorcându-mă în Petroșani sau poate în Brașov, cele două locuri de care sunt atât de profund legat în câmpul conștiinței mele. Cel mai mare coșmar mi s-ar părea să rămân pentru totdeauna în acest loc lipsit de viață, abrutizat și abrutizant deopotrivă, dar am speranța că nu va fi cazul și la momentul potrivit mă voi întoarce de acolo de unde am venit. Dar în acea noapte mi-am propus să savurez momentul, convins fiind că niciodată nu aveau să se mai repete trăirile acelor clipe, când am avut sentimentul copleșitor al unirii cerului cu pământul pe vârful cel mai înalt al masivului Bucegi.

Din fire sunt o persoană ce nu se sperie de singurătate, ba chiar o caută cel mai adesea, cu scopul de a obține acea detașare meditativă ce îți permite să explorezi necunoscutul și tainele universului înconjurător. Înzestrat cu o anumită percepție a supranaturalului, întotdeauna m-am simțit înconjurat de forțe nevăzute intervenind constant în favoarea mea. De fapt, dacă pentru alți oameni lumea aceasta este “acasă” , pentru mine ea este doar o trecere, un popas, un fel de cămin colectiv uriaș pe care într-o zi îl voi părăsi pentru a da marele test final și a trece într-o altă dimensiune a existenței.

Acest simțământ m-a călăuzit inevitabil către religie, nu neapărat și creștină. Însă tocmai căutarea căii către “dincolo” , care sub o formă sau alta a fost înscrisă în mine asemenea unei constante chemări, m-a condus la o anumită lipsă de adaptabilitate în diferitele colectivități din care a trebuit să fac parte. Familia, școala, din păcate și biserica, nu mi-au oferit suportul necesar în a mă ajuta în această căutare. Atât la școală generală, cât și la liceu, în continuu eram îndoctrinat cu acel “nu există Dumnezeu” , iar în familie teama era mult prea mare pentru a discuta astfel de subiecte. Însă în acea noapte de septembrie am fost hotărât să mă las călăuzit de inspirația clipei, de glasul nevăzut, dar sigur, al destinului meu.

Puteam să fiu studentul disciplinat al unei facultăți militare din București, supus docil al unui regim dictatorial și politizat la extrem. Sau puteam să îmi canalizez revolta mea sub o formă religioasă, mergând în fiecare duminică la biserică, având o mică Biblie la mine și ținând toate posturile de peste an. În felul acesta, fără a mă manifesta în mod ostentativ, urma să îmi aduc mărturia mea tăcută asupra credinței mele în Dumnezeu, asupra convingerii mele că deasupra tuturor oamenilor, indiferent cât de mari se cred ei, se află Marele Judecător, care va da fiecăruia după faptele sale. Dacă până în acea clipă am oscilat în a lua o astfel de decizie, care inevitabil avea să mă conducă la un conflict deschis cu sistemul opresiv, deodată mi-a fost clar faptul că lucrul cel mai de valoare ce se află în mine este conștiința, această oglindă a sufletului, ce nu suportă niciun fel de pată sau murdărie.

Pentru omul care nu simte vibrația lăuntrică a chemării divine, care nu se emoționează în fața glasului naturii, care nu simte cum universul și conștiința formează un tot, astfel de cuvinte par a fi fără sens. De ce să te complici cu decizii care să îți facă viața un calvar, doar fiindcă este vorba despre niște principii pe care le conștientizezi tot mai puternic că de fapt fac parte din ființa ta lăuntrică, din esența ta? De ce să fii la fel ca toată lumea în ce privește platitudinea și mulțumirea cu un orizont terestru ce se termină brutal într-o zi?

Oricât aș retrăi acele clipe, nu cred că aș lua o altă decizie decât pe cea care am luat-o în acea zi sub cerul deschis al nemărginirii. Am hotărât să nu mă

conformez sistemului, să merg înainte și să îmi manifest credința în Dumnezeu. Nu conta compromiterea carierei mele, nici faptul că fiind absolvent al unui liceului militar și admis la facultate cu nota maximă aș fi avut un viitor promițător în cadrul armatei. Ceea ce conta pentru mine era urmarea glasului lăuntric, ce mă determina să merg înainte indiferent de costuri către dorința cea mai de seamă a ființei mele manifestată prin iubirea de Dumnezeu.

Indiferent cât de indispus aș fi, oricât de slăbit aș fi de feluritele încercări ale vieții, niciodată nu a dispărut farmecul și bucuria gândului întâlnirii cu Creatorul întregului univers. Ar putea să nu existe nici un fel de carte sacră pe pământ, dar mărturia Sa tot ar dăinui în creație și în conștiință. Chiar dacă nu am avea detaliile credinței, această mărturie, dacă este ascultată, te va conduce în cele din urmă la destinația corectă, însă cu o condiție: să nu te oprești niciodată, să nu te declari niciodată mulțumit cu locul în care ai ajuns, să mergi până la capăt, până la capătul căii tale unde te vei întâlni cu veșnicia.

De aceea, revenind în localitate Bușteni, spectrul trecutului și chipurile persoanelor care m-au însoțit pe cel mai înalt al masivului Bucegi mi-au revenit cu putere în minte, până acolo încât aveam senzația că se materializează înaintea mea. Dar indiferent de nostalgia trecerii timpului, nu regret decizia luată, încercările care au urmat și tot traseul meu spiritual de atunci și până în prezent. Poate că nu am ales calea cea mai ușoară, dar am convingerea că era singura care mă conducea către Marele Creator al tuturor lucrurilor. De ar fi să îmi dau viața de o mie de ori, însă niciodată nu voi putea să uit sau să las să treacă de la mine acest dor mistuitor, această iubire ce îmi luminează adâncul ființei mele, conștiința, întreaga mea gândire și tot ce sunt. Nimic nu se compară cu acest dar, nimic nu merită să dai în schimb, nimic nu poate să ia locul iubirii de Dumnezeu.

Lumina Timpului Reflectată în Oglinda Cărții de lângă Mine

Calitatea cea mai de seamă a timpului, fluiditatea lui, îmi oferă perspective nebănuite de contemplare a realității în mijlocul căreia am apărut în urmă cu mai multe decenii. Chiar dacă segmentele sale se înfățișează disparat în fața memoriei, totuși înțelesul profund al evenimentelor prin care am trecut se conturează tot mai clar pe măsură ce străbat învelișurile succesive de impresii și emoții felurite ce îmi perturbă obiectivitatea contemplării. Chipuri disparate, frânturi de peisaje și tensiunea întâmplărilor vin asemenea unui vârtej asupra mea în clipele de răgaz, când încerc să stau liniștit în mijlocul năvalei vieții.

În ce mă privește, când disting culorile amintirilor copilăriei, mă încearcă un abisal sentiment al nostalgiei față de realități ce ar fi putut decurge și altfel decât ce s-a petrecut. Există anumite alegeri ce mi-au determinat parcursul ulterior pe care le reconsider periodic cu intenția de a mă înțelege mai bine și de a discerne dacă am procedat corect sau dimpotrivă, am mers în direcția greșită. Și nu sunt puține sentimentele de părere de rău, cu un fundament real sau imaginar, ce mă atrag într-un vârtej al disperării din care cu greu pot să reintru în câmpul realității. Astfel, am înțeles că întoarcerea în trecut, chiar dacă reprezintă doar un simplu exercițiu de imaginație, poate constitui o experiență suficient de riscantă în lipsa unor repere sigure ancorate în concretul prezentului.

Cu titlu de exemplu, ales cumva la întâmplare, mă regăsesc adeseori plimbându-mă pe aleile cartierului în care am locuit cea mai mare parte în primii ani

ai vieții și mă revăd cum privesc familiarele siluete dreptunghiulare ale blocurilor, formele fosnitoare ale copacilor plantați din loc în loc de-a lungul străzilor și decoloratele magazine afectate de eroziunea anotimpurilor. Atmosfera de șantier mă învăluie imediat când încerc să mă deplasez prin acest oraș imaginar, un „Second Life" ce se reconstruiește treptat în mintea mea cu atmosfera unui timp de mult apus.

Un edificiu special se profilează maiestuos și înspăimântător din negura evocării când disting zecile de copii ce se înghesuiau mergând spre el sau venind dinspre scările sale sobre aruncate către marginea străzii. Cu imaginea unui prădător antedeluvian, clădirea Școlii mi-a inspirat de la început o malefică teamă ce m-a urmărit mereu până la deplina absolvire de purgatoriul învățării forțate sub supravegherea atentă a unor dascăli impersonali. Printr-un straniu joc al imaginației, realitatea colorată din jur devine cenușie, cu tonuri de alb și negru, când intru pe teritoriul Școlii și încerc să îi ating pereții coridoarelor reci și întunecate.

Paradoxal, am iubit mult cartea și studiul lucrărilor din cele mai variate domenii ale cunoașterii în genul matematicii, fizicii, istoriei și filozofiei. Cumva, am avut intuiția că există o valoare intrinsecă în efortul nobil de înțelegere a lumii în care trăim. Dar Școala a reprezentat mereu pentru mine o caracatiță cu douăsprezece tentacule menite să te prindă și să te subjuge. De unde a pornit o astfel de viziune? Poate de la un alfabet învățat sub durerea loviturilor aplicate pe vârful degetelor pentru fiecare greșeala făcută. Sau poate de la o tablă a înmulțirii rescrisă de zeci de ori ca pedeapsă pentru fiecare eroare de calcul. Sau poate de la orele de educație fizică, unde eram mereu ultimul în realizarea normelor sportive. Sau poate din orele de atelier în care am cărat o mulțime de fiare ruginite și am săpat șanțuri în jurul școlii. Nu știu precis, dar Școala a fost mereu edificiul bizar al cunoașterii ignorante multiplicate în mințile nefericiților mei colegi de generație. Și când privesc la fețele de copil ale celor care m-au însoțit în acea perioadă a vieții, mă cuprinde din nou nostalgia și părerea de rău că timpul a trecut prea repede, iar curgerea sa a fost ireversibilă prin consecințele ce au urmat.

Dar trec mai departe, mă plimb pe străzile amintirii cu dezinvoltură și mă izbesc de obstacolele ce mi-au marcat existența. Zgomotul basculantelor de mare tonaj și praful de ciment al unei cariere intravilane mă învăluie într-o ceață fonică și vizuală ce estompează alte detalii pe care doresc să le disting. Timpul fluid curge, îmi scapă printre degete, vrea să scape și se disimulează asemenea unui șarpe ce se ascunde sub pământ într-un efort de a-mi ascunde lucrurile pe care trebuie să le zăresc din acea vreme.

Revăd masa la care citeam în fiecare seară cărți pe care mi le alegeam cu grijă din librărie sau din biblioteca de cartier. Ele constituiau alternativa la programa școlară pe care mă mărgineam să o parcurg la limita promovării decente. Cărțile mă atrăgeau prin puterea lor evocatoare ce sfida trecerea vremii. Dascălii mei erau acei autori necunoscuți, de mult dispăruți din realitatea vizibilă, dar care mă îndrumau mai direct și mai precis decât cadrele didactice din regimentul Școlii. Cu o libertate de alegere neîngrădită, parcurgeam cărți de istorie, știință, filozofie și geografie, alături de romane ce populau această lume a simbolurilor și îi insuflau elementul vieții.

Manualele școlare, seci și lipsite de atractivitate, se dădeau la o parte în fața vibrației cuvintelor însuflețite de creatori autentici, dedicați și pasionați ai cunoașterii. Fiindcă dincolo de mlaștina reprezentărilor mediocre, am distins mereu oceanul ideilor de valoare ce strălucesc perpetuu nesupuse deșertăciunii timpului. Așa am ajuns să îndrăgesc idealuri ce mi-au insuflat curaj și putere în fața prădătorilor de care a trebuit să depind vremelnic în anumite etape ale vieții.

Cartea mi-a fost un refugiu față de Școală printr-un contrabalans al noțiunii de învățare, care se poate realiza doar în prezența unor adevărați dascăli, capabili să observe omul din tine și nu doar obiectul de care se servesc vremelnic în predarea unor noțiuni lipsite de viață. Iar Studiul mi-a fost bariera de rezistență în fața Dictatului cunoștințelor impuse de un sistem menit să suprime individualitatea și gândirea liberă.

Dar de ce mi-au venit toate acestea în memorie? Nu pot să spun precis, însă undeva, în adâncul sufletului îmi dau seama că o mare parte a întunericului pe care l-am strâns și cu care mă mai lupt încă s-a acumulat în perioada în care Școala și Dictatul s-au aflat în conflict deschis într-un efort direcționată să suprime Cartea și Studiul din propria mea conștiință.

Ies acum din labirintul acelor vremuri pentru a cugeta detașat la timpul care în trecerea sa nivelează totul sub pașii grăbiți ai constructorilor de castele de nisip pe malul oceanului nemărginirii. Mă mărginesc să stau, să privesc și să zâmbesc la toate aceste impresii trecute și prezente pe măsură ce continui să citesc cu atenție Cartea de lângă mine.

Ochii Verzi ai Primăverii

M-a întrebat dacă îmi plac ochii verzi, privindu-mă într-un fel mai aparte, nerăbdătoare fiind să îmi afle părerea. S-au așternut mai multe clipe de tăcere, timp în care mi-am dat seama că de fapt niciodată nu m-a interesant culoarea ochilor persoanelor cu care avem de-a face, fapt pentru care am rămas puțin derutat.

De fapt, culoarea mea preferată este albastrul deschis, asemenea cerului, precum și galbenul închis, către culoarea lutului, dar verdele niciodată nu îl luasem vreodată până la acea dată în calcul. De aceea, pentru a nu deveni o situație stânjenitoare, am răspuns că nu cred că îmi plac neapărat ochii verzi.

O umbră de tristețe s-a așternut pe fața fostei mele colege de școală generală, fără să înțeleg legătura cu răspunsul pe care îl dădusem. Nedumerit, am întrebat-o la rândul meu, de ce mi-a pus o astfel de întrebare, care la drept vorbind mă surprinsese nepregătit. Răspunsul ei m-a întristat și m-a determinat să nu uit niciodată această amintire, fiind deosebit de simplu, și anume că ochii ei erau tocmai verzi, amănunt pe care niciodată nu îl remarcasem în toți anii, cel puțin cinci la număr, în care am fost colegi. Bineînțeles că am încercat să repar această gafă neintenționată, dar într-un fel momentul legării unei prietenii fusese compromis, fapt care s-a și adeverit ulterior, când drumurile noastre s-au despărțit pentru totdeauna.

După mai mulți ani de la această întâmplare, mai precis după ce am reușit să scap de sistemul militar în care mă aflam de la vârsta de paisprezece ani, am avut ocazia să cuget mai profund la diferențele de percepție ce există dintre lumea masculină și cea feminină. Și astfel, am început să îmi dau seama de superficialitatea de care dau dovadă bărbații în a sesiza nuanțele și diferențele din realitatea înconjurătoare, cu implicații directe asupra modului în care percep și își tratează semenii, cu accent deosebit asupra persoanelor de sex opus.

Cred într-un fel că o cauză principală a tuturor formelor de violență exercitată asupra femeilor se datorează tocmai acestei deficiențe de percepție, care conduce în

timp la înstrăinare și conflict, ba chiar la deznodăminte dramatice. De fapt, percepția masculină asupra realității este mult mai schematică, simplificată chiar, acest lucru aducând o eficiență crescută în luarea deciziilor, dar putând la fel de bine să conducă rapid la decizii greșite, cu consecințe grave pe termen lung.

Nu întâmplător o femeie, de regulă, se decide mai greu, fiindcă diversitatea situațiilor pe care le întâlnește necesită o analiză mai atentă, fapt care bineînțeles că presupune un timp mai îndelungat. Însă pentru un bărbat deciziile se iau mai repede, uneori chiar sub impresia emoțiilor de moment, lucru ce necesită ulterior o corecție la fel de rapidă, conducând uneori chiar la decizii contradictorii de la o zi la alta, ba chiar de la o oră la alta. Acest caracter vijelios al modului în care bărbații judecă lucrurile, bun poate în vremuri de criză, este totuși cumplit de ineficient și generator de conflicte în timpuri normale, când nu este necesar să te lupți nici cu „dușmanul invadator" și nici nu este o situație de „pericol iminent".

Prea adesea ne pregătim pentru situații de urgență, când de fapt marea parte a vieții este compusă din situații normale, comune, ba chiar banale. În astfel de împrejurări ego-ul masculin se plictisește de moarte, își pierde interesul, iar în căutarea de provocări care să îi atâțe simțurile, se lansează în tot felul de acțiuni riscante, iar dacă nu își permite așa ceva, recurge la declanșarea de conflicte, cel mai nimerit fiind cu o persoană feminină lipsită de apărare, sau cu cineva pe care să își exerseze „mușchii", demonstrând cât de mare, puternic și inteligent este el de fapt.

Nu în ultimul rând, ego-ul masculin condamnat la o viață normală, încearcă și varianta excitantelor în genul alcoolului, condusului cu viteză mare la volanul unei mașini puternice și nu în ultimul rând sexul excesiv, cu partenere multiple sau exploatându-și irațional propria soție, condamnată la abuzuri de tot felul. Tocmai fiindcă refuză să dea atenție laturii feminine, bărbatul ajunge astfel să trăiască o viață anostă, lipsită de o satisfacție durabilă, fiind nefericit și provocând nefericire în jur. Nu de multe ori, femeia de lângă un astfel de bărbat ajunge în cele din urmă să se stingă în suferință sau chiar să fie distrusă direct de acțiunile sale.

Dacă noi, bărbații, am fi dispuși să învățăm de la femeile care trec prin viața noastră maniera în care privesc ele lucrurile, atunci experiența noastră ar fi mult îmbogățită, iar „monotonia" vieții normale, fără nimic senzațional, nu ne-ar mai plictisi, fiindcă am putea discerne farmecul detaliului, armonia lucrurilor ce ne înconjoară și pasiunea pentru frumos, care sunt specificul definitoriu al feminității.

Într-o altă împrejurare în urmă cu mai mulți ani, am avut ocazia să iau parte la o întrunire internațională, unde diferitele subiecte de interes erau discutate în mai multe grupuri de lucru. În general, dezbaterile erau aprinse, iar discuțiile în contradictoriu dădeau o notă dominată în mai toate aceste grupuri. Marea majoritate a celor participanți erau bărbați, iar conducătorii de grup erau de asemenea, selectați dintre aceștia.

Însă a existat și o excepție de la această regulă nescrisă, prin numirea unei femei, având o vârstă undeva în jurul lui patruzeci de ani, la conducerea unui astfel de grup, compus din câteva sute de persoane, în principal bărbați, așa cum am menționat. Diferența derulării dezbaterilor era de-a dreptul șocantă, în sensul în care în locul ciocnirilor de păreri, atmosfera era constructivă, iar problemele mai dificile erau sortate distinct și rezolvate pe un ton amabil, fără imprecații lipsite de sens.

Demnitatea acelei femei mi-a lăsat o amintire de neșters, deopotrivă cu echilibrul, stăpânirea de sine și dominarea unei săli de minți înfierbântate și „gata de luptă” ori de câte ori apăreau cele mai mici diferențe. A fost interesant faptul că această doamnă deși nu ridica niciodată tonul, și deopotrivă, fără a exprima nici cea mai mică urmă de violență în limbaj sau atitudine, totuși reușea imediat să se facă ascultată, respectată și luată în seamă.

Eram dea dreptul fascinat de charisma pe care o răspândea, într-un fel inconștient, un calm care aducea liniștirea interlocutorilor recalcitranți și impunerea unei ordini constructive, fapt care s-a concretizat în obținerea într-un timp relativ scurt a consensului asupra diferitelor puncte ce trebuiau să fie dezbătute de pe o ordine de zi întotdeauna plină cu o mulțime de probleme de toate felurile. Imediat m-am gândit că dacă și ceilalți conducători de grup ar fi învățat de la această femeie, atunci lucrările s-ar fi desfășurat într-o atmosferă mult mai prietenoasă și rezultatele ar fi fost mult mai bune.

Diferența era realizată de o percepție feminină asupra realității, de o impunere calmă, fermă, dar amabilă și deschisă dialogului, o sesizare a diferențelor fără a fi respinse și o intuiție a detaliului, plictisitor din punct de vedere masculin atunci când nu există un interes imediat. Și astfel, am înțeles cât de important ar fi ca în toate funcțiile de conducere să existe o reprezentare echilibrată dintre bărbați și femei, acest lucru putând să aducă beneficii multiple în rezolvarea diferitelor probleme cu care ne confruntăm.

De fapt, chestiunea fundamentală se referă la stabilirea unor raporturi de colaborare între cele două „lumi”, cea a bărbaților și cea a femeilor, care să nu conducă la discriminări și din care fiecare parte să învețe de la cealaltă ceea ce este cu adevărat de valoare. Cultivarea percepției feminine de către bărbați și a celei masculine de către femei, ar fi un exercițiu util, care ar aduce armonie între oameni și o percepție mult mai echilibrată asupra realității, indiferent dacă trecem prin timpuri normale sau prin vremuri de criză. Aceasta este una dintre marile lecții pe care ar trebui să le deprindem din experiența noastră ca oameni pe acest pământ, fapt ce ar conduce la o cultivarea unei atitudini binevoitoare, concretizată prin dorința de a învăța unii de la ceilalți înainte de a încerca să ne impunem propria noastră opinie indiferent de consecințe.

Revenind la amintirea de la început, îmi dau seama că în experiența dură pe care am trăit-o în diferitele internate militare timp de peste șapte ani, mi-ar fi fost de folos să am și o percepție feminină, multidimensională asupra realității. Dacă ar fi fost așa, atunci multă suferință personală ar fi fost evitată și niciodată nu aș mai fi ajuns la acea acumulare zdrobitoare de ură, ce m-a determinat ulterior să părăsesc armata, însă din nefericire cauzându-mi și probleme serioase de sănătate pe care încă le mai port asupra mea.

Iar în privința culorii ochilor, acum aș răspunde ferm că da, îmi plac ochii verzi la fel de mult cât apreciez și pe cei albaștri, căprui sau de orice altă culoare ar putea exista. Fiindcă dincolo de culoarea ochilor, ceea ce contează este privirea ce se transmite prin ei și deopotrivă frumusețea sufletului ce se distinge dincolo de strălucirea lor, conferind un farmec personal și o charismă mai de preț decât cea mai aleasă comoară ce ar putea exista în această lume. Experiența de a fi om și cea de a fi cu adevărat femeie, ambele luate ca un întreg, reprezintă un lucru cu totul deosebit și vrednic de dorit pe acest pământ exprimând bucuria de a trăi și pasiunea de a renaște mereu indiferent de vreme.

Profunzimea Lucrurilor Simple din Viață

În urmă cu mai multe luni de zile am achiziționat „o mașină de făcut pâine” - cum îi este dat numele de către distribuitorii de echipamente electrocasnice. După ce am instalat respectivul dispozitiv, am început să citesc cu atenție manualul de utilizare cu dorința sinceră de a trece cât mai repede la fapte, mai precis la realizarea primei pâini făcute în casă. Ideea de a-mi pregăti singur acest aliment de bază mă entuziasma peste măsură. Aveam sentimentul că mă întorc în timpurile când pâinea se realiza în casă, fiind cu totul necunoscută producția industrială, eficientă în ce privește cantitatea, dar mult inferioară la capitolul calității rezultatului oferit unor consumatori adaptați la un standard, din nefericire, denaturat.

Într-adevăr, mare mi-a fost bucuria de a constata cât de ușor se putea pregăti o pâine de calitate și fără conservanți. Sau cel puțin în teorie, așa stăteau lucrurile. De aceea, după ce mi-am făcut „temele” prin citirea tuturor informațiilor ce mi s-au părut esențiale, am trecut la proba practică. Astfel, am pregătit drojdia uscată conform indicațiilor producătorului, permițând „desfășurarea” a două linguriță de microorganisme într-o cantitatea mică de apă în care diluasem în prealabil două linguri de zahăr. Spectacolul ce a urmat a fost magnific. După un sfert de oră întreaga bucătărie se umpluse de mirosul inconfundabil al drojdiei dospite, în amintire revenindu-mi imaginea fabricii de pâine la care lucra pe vremuri bunica mea.

Mai departe, am adăugat, conform indicațiilor, în prețioasa cuvă a aparatului toate ingredientele în ordinea menționată, inclusiv o jumătate de kilogram de făină recomandată pe Internet, cu speranța ca rezultatul să fie pe măsură. Am fixat programul de lucru și am dat drumul mașinăriei să își facă treaba în timp ce eu, mirat, priveam misterioasa frământare a aluatului prin „hubloul” decupat în partea superioară a aparatului. Observam transformările succesive ale aluatului, care devenea tot mai dens, mai bine frământat și mai dospit pe măsură ce procesul de realizare își urma cursul programat.

Totul a durat în jur de trei ore și jumătate. La final am putut admira o pâine interesantă ca formă, dar necunoscută, încă, la gust. După ce s-a răcit „agregatul”, am desprins cu grijă pâinea, am tăiat mai multe felii și am gustat cu nerăbdare. Rezultatul a fost încurajator, dar pâinea se „prăbușise” puțin, fiind la limita acceptabilă consumului casnic. În nici un caz nu era de oferit vreunei persoane cunoscute gen rude, prieteni sau vecini! Eram la începutul unei astfel de activități, fiind nevoit să experimentez diferite formule de realizare folosindu-mă de informații pe care încă nu reușeam să le pun în totalitate în ordine.

Am reluat ulterior experiența, constatând că de fiecare dată trebuia să modific câte ceva în procesul de producție, ca și cum ingredientele și-ar fi schimbat proprietățile de la o zi la alta. O pâine a fost prea crudă. Alta avea gust de cauciuc. Alta era prea arsă. Iar alta în ruptul capului nu dorea să crească. De mai multe ori am apelat la cuptorul clasic pentru a salva o pâine ce părea compromisă, bineînțeles, totul fiind în zadar. Enervarea era maximă, iar tendința de a abandona creștea pe zi ce trece, de fiecare dată punându-mi întrebarea dacă mai avea sens să continui. Când revăd această experiență de început, pot spune că a doua oară nu aș mai fi încercat o astfel de acțiune, temerară și frustrantă în același timp.

Scorul inițial de 2 - 0, adică două reușite la zero rebuturi, s-a schimbat succesiv în 2 – 2, 3 – 2, 3 – 3, 5 – 3, 5 – 5, 5 - 7 etc. într-o serie ce uneori mă încuraja, alteori mă descuraja, iar alteori pur și simplu mă încăpățâna să nu mă dau bătut. Însă după mai multe luni de practică, am învățat acea cale sigură de a face o pâine de calitate, dar nu înainte de a fi încercat toate erorile majore posibile. Acum stau și mă gândesc cât de simplu reușea bunica mea să facă o pâine bună fără o mare bătaie de cap, folosind un simplu cuptor al unui aragaz alimentat cu gaz metan de la butelie.

În clipa de față reușesc să „produc" o pâine de un kilogram pe săptămână, ceea ce pentru mine este suficient. Dar lecția de bază pe care am învățat-o a fost că orice îndeletnicire din lumea aceasta își are tainele ei, care este bine să îți fie arătate de către cineva mai experimentat cu scopul de a reduce, pe cât posibil, durata de învățare prin încercări succesive. Deși orgoliul ne îndeamnă să nu cerem sfatul altora, totuși schimbul de experiență și dispoziția de a învăța de la ceilalți ne poate ajuta să evităm descurajări ce nu sunt neapărat necesare.

O altă lecția învățată a fost aceea că o pâine bună presupune realizarea unui bun echilibru între cantitățile de făină, apă și drojdie, un acord optim între componente de naturi diferite. Pot să afirm că a face o pâine de calitate necesită aptitudini similare celor impuse realizării unui reglaj fin în procesele de proiectare și execuție ale unui prototip de echipament industrial. Bineînțeles, un standard mediocru se poate obține ușor, dar eu mă refer la ceea ce înseamnă adevărata calitate, care niciodată nu se poate atinge fără respectarea detaliilor de finețe necesare realizării de înaltă performanță.

Priceperea pe care o dovedim în orice ramură a activității umane are în esența ei principii similare, indiferent de natura ei. Astfel, un bun profesionist va intui de fiecare dată elementele fundamentale de organizare ale universului în care trăim, caracterizat de: armonia între părțile sale componente, utilizarea eficientă a materiilor prime, reglajul fin al relațiilor și rezultatul optim obținut în mod repetat, nu ca un rod al întâmplării, ci prin respectarea riguroasă a unor reguli simple, realiste și mereu îmbunătățite.

A face o pâine bună seamănă cu proiectarea unui circuit electronic complex, programarea unor funcții de sistem informatic sau realizarea unui subansamblu mecanic de precizie. Efortul de creație este similar, diferența constând numai în obiectul de activitate și natura instrumentelor utilizate. De aceea, vă invit să apreciați orice lucru realizat cu pricepere, dăruire și talent, indiferent cât de umilă ar fi întrebuințarea sa. Un astfel de gest ar fi o dovadă supremă a înțelepciunii ce transcende orgoliul ieftin și mândria lipsită de conținut.

Un Alfabet Învățat Cu Durere

Voi reda o experiență, de data aceasta a unui copil având dificultăți în învățarea alfabetului din cauza durității personalului didactic în relație cu elevii aflați în îngrijire și educare. Cred că problema violenței în unitățile de învățământ reprezintă un subiect de actualitate indiferent de timp, de fiecare dată lăsând răni adânci în conștiința copiilor aflați în procesul educațional.

„Îmi aduc aminte cu o precizie fantastică de anii de școală generală și mai ales îmi vin în minte primele impresii produse asupra mea de către cei care se numeau a

fi învățători. Dintre toate amintirile pe care le mai am din acea perioadă, nu pot să dau uitării procedeul folosit de către unii dintre învățători pentru a ne îndruma în învățarea alfabetului.

Principiul era simplu, practic, cine nu era în stare să citească bine alfabetul, era scos în fața clasei și i se aplica un număr de lovituri cu linia peste palme proporțional cu numărul de greșeli sau de neștiința constatată. Uneori, pentru a amplifica efectul acestei proceduri, cel pedepsit trebuia să țină vârfurile degetelor unite, astfel încât lovitura să vină exact peste acestea. Pot să spun din experiență, că după câteva lovituri simțeai că ți se fac bucăți degetele și o durere puternică îți săgeta întreaga mână mult timp după aceea.

Nu puteam să înțeleg de ce era nevoie să fim pedepsiți în felul acesta, mai ales fiindcă în cazul meu și al altor colegi, nu era vorba de rea voință, ci pur și simplu de emoție sau de stângăcie. Drept consecință, când în fiecare seară stăteam cu lecțiile de învățare a alfabetului în fața mea, gândul că voi fi oricum pedepsit nu îmi dădea pace și făcea să se topească din mica mea minte orice lucru pe care încercam să îl memorez.

Țin minte cum deseori plângeam, având capul plecat pe acea carte de studiu, fiindcă pur și simplu eram copleșit de pedeapsa sigură ce avea să vină peste mine și de rușinea de a sta în fața clasei ca exemplu de elev slab la învățătură. Nu exagerez faptul că după orele de clasă eram deseori ridiculizat de către ceilalți colegi, ca urmare a pedepsei primite de la învățătoare, iar în consecință nimeni nu mai dorea să aibă de-a face cu mine. Pot spune cu siguranță că izolarea și batjocura erau rezultatul sigur al „procedeului” de a învăța pe niște copii din prima clasă de școală generală cel mai elementar lucru: alfabetul.

Mă gândeam să abandonez școala și să fiu lăsat în pace. Doream să evit pe cât posibil să mai fiu obiectul de bătaie de joc al învățătorilor și al colegilor de clasă, de a abandona un sistem educațional care nu făcea altceva decât să mă umilească fără milă, fără să țină cont de structura psiho-emoțională deosebit de sensibilă a copiilor, de a nu mai urma un proces de învățământ agresiv și lipsit de inimă.

În acea perioadă am început să nu mai merg pe la școală, să colind pe străzi în timpul în care ar fi trebuit să fiu la clasă, tocmai fiindcă nu mai puteam suporta durerea fizică și psihică a ceea ce mi se întâmpla deja în mod regulat în sala de clasă. Cei mari nu puteau să mă înțeleagă, iar părinții erau la mâna învățătorilor, crezând doar ceea ce spuneau ei. Îmi era imposibil să îi fac să înțeleagă impactul emoțional devastator al unor oameni lipsiți de cele mai elementare simțăminte.

Până la urmă am reușit cu mult efort și cu multă ură să învăț alfabetul, și astfel să nu mai apar în fața clasei. Dar senzația dureroasă a loviturilor primite m-a urmărit mult timp de atunci înainte și aș putea spune că rănile interioare nu au putut niciodată să se vindece pe deplin. Iar glasurile colegilor ce răsdeau de mine și mă batjocoreau, m-au determinat să nu mai am încredere în cei din jur nu numai atunci, dar chiar și după aceea.

Însă evoluția ulterioară a demonstrat în cele din urmă că nu eram totuși un elev slab la învățătură, dar lipsa de încurajare, de metodă și aplicarea unor procedee brutale au întârziat dezvoltarea mea normală în însușirea cunoștințelor din materiile de învățământ, până când am ajuns la vârsta la care aveam să mă deprind să nu mă mai las copleșit de răutatea și indiferența celorlalți.”

EXISTENȚĂ ȘI CUNOAȘTERE

Ecoul Luminii Reflectate Multicolor în Oglindă

„Disting trăirile tale lăuntrice
Strălucind cu putere;
Observ toate aceste trăiri
Și de aceea te iubesc mult.

Nu împiedica să se vadă
Trăirile tale adevărate,
Trăiri atât de frumoase
Asemenea curcubeului.”

(Refrenul melodiei „True Colours” interpretate de Cyndi Lauper și Phil Collins)

Lumina se proiecta în raze distincte peste bănci în sala de clasă. Profesoara de limba engleză se pregătea să ne dea un extemporal neanunțat. Nu era vestea cea mai bună pe care o aștepta un student. Tensiunea așteptării se profila amenințător. Liniștea devenise adâncă. Se auzea tramvaiul cum trecea la câteva sute de metri distanță. Podeaua scârțâia la cea mai mică atingere. Băncile de lemn păreau că trosnesc zgomotos. Așteptam și timpul trecea încet, încet, fără să se grăbească.

Mâinile îmi transpirau cu putere. Căldura năvălise cu putere în corpul meu. Colegul din dreapta se ștergea mereu cu o batistă mototolită. Mă enervau gesturile lui, dar îmi dădeam seama că simțea aceeași încordare ca mine. Nici el nu se pregătise pentru așa ceva. De regulă, extemporalele se anunțau din vreme la această materie. La limba română era cu totul altceva fiindcă se presupunea că oricând trebuie să fii pregătit. Și de fapt, în decada anilor ’80 cine s-ar fi gândit la utilitatea unei limbi străine?

Dar tăcerea nu dură atât de mult și profesoara ne spuse: „Vă surprind cu un extemporal neanunțat, însă scopul meu nu este acela de a umple catalogul cu note proaste. Dimpotrivă, doresc să vă înțeleg mai bine și m-am gândit să vă ofer ocazia să vă exprimați trăirile, bineînțeles în limba engleză, să vă expuneți dorințele și aspirațiile pe care le aveți de la viață.”

Am tresărit. Nimeni nu spunea clar ceea ce gândea. Mereu mă cenzuram când era vorba de exprimarea a ceea ce îmi venea în minte. Deseori avusesem necazuri din cauză că îmi făcusem cunoscut punctul de vedere. Nu așa se proceda. Nu era bine. Să fii avut vreun plan ascuns profesoara de engleză? Să fi fost înțeleasă cu ofițerul de contrainformații? Nu îmi puteam da seama. Dar în mod cert eram hotărât să rămân în propria mea carapace.

„Îmi dau seama că deja vă gândiți că doresc să mă folosesc de ceea ce îmi veți scrie, dar lucrurile stau altfel. Învățarea unei limbi, și aici includ deopotrivă limba maternă și orice altă limbă străină, presupune capacitatea de a pune în cuvinte ceea ce gândești și de a exprima clar ceea ce se află în adâncul sufletului,” continuă în timp ce se plimba printre bănci și ne privea cu blândețe.

„Nu este suficientă învățarea unor reguli gramaticale și memorarea mecanică a multor cuvinte. Trebuie să distingi sufletul respectivei limbi. Orizontul pe care ți-l deschide trebuie să fie mereu înaintea ta asemenea unei ferestre deschise către cer," spuse mai departe îndreptându-se către catedră. „De aceea, vă rog să scoateți o foaie de hârtie, să vă semnați, și după aceea să compuneți un scurt paragraf cu privire la cartea sau filmul care v-a impresionat cel mai mult și rațiunea acestui lucru."

Gestul neașteptat a provocat surprindere și freamăt. Profesorii erau adversarii noștri. Nu puteam să îi vedem altfel decât ca pe niște agenți plătiți ai regimului pentru a ne educa în spiritul orânduirii comuniste. Niciodată nu eram întrebați ce simțim cu adevărat. Mereu ni se dădeau ordine cărora trebuia să ne conformăm. Dacă făceai altfel, pedeapsa venea imediat. Nu aveai cum să scapi. Regula o deprinsesem încă de pe băncile școlii generale, când primul lucru ce ni s-a spus a fost acela de a deschide gura doar când erai întrebat.

Însă ceva în interiorul meu mă determina să dau curs invitației profesoarei de limba engleză de a exprima cu adevărat ceea ce simțeam. Trăirile trebuiau codificate adecvat prin comentariul unei cărți sau al unui film. Acesta era mesajul suplimentar al cuvintelor sale. Prin urmare, eventuala acuzație că ai fi spus ceva necorespunzător putea fi ingenios evitată fără repercusiuni ulterioare.

Dar despre ce să vorbesc? Ce anume să aleg din noianul de gânduri ce îmi veneau în minte? Surprinzător, în fața unei provocări blocajul survine fie din lipsa, fie din abundența de opțiuni ce le întrezărești ca posibile căi de rezolvare. Din fericire, în urmă cu mai multe zile avusesem ocazia de a viziona ecranizarea celui mai cunoscut roman al scriitoarei Charlotte Brontë. Bineînțeles, mă refer la „Jane Eyre", ce prezintă o poveste țesută în jurul vieții personajului omonim pe parcursul mai multor etape: copilărie, adolescență și prima tinerețe. Cumva, experiențele înfățișate în această scriere, și bine redate pe marele ecran, aveau un profund ecou pentru mine.

Și atunci am înțeles. Nu era necesar să vorbesc despre mine, ci mai degrabă despre acest personaj fictiv, reliefând ceea ce doream să comunic în dreptul său și nu al meu. M-a fascinat imediat acest joc în care spuneai și în același timp ascundeai adevăratul înțeles pentru cel neavenit. Și astfel, am început să îmi scriu gândurile, așa cum le simțeam, dar fără a face referire la mine. În Jane Eyre mă regăseam în multiplele ei experiențe ce marcau o copilărie nefericită, o adolescență supusă brutalității unui internat funcționând sub standardele necesare unui sistem de educație și o primă tinerețe în care ți se cerea la fiecare pas să faci compromis și să cedezi ca individualitate.

În timp ce alți colegi abia scriau câteva rânduri, coala mea de hârtie devenise deja plină pe o parte și mă pregăteam să trec mai departe. Nu aveam cea mai bună exprimare în limba engleză, dar ideile îmi erau clare. Știam ce doream să spun și nu ezitam. Concis, dar și punctând în profunzime, am schițat anumite trăsături de caracter ale personajului Jane Eyre, care în mare măsură corespundeau cu profilul meu interior. Cumva, intuiam intenția lui Charlotte Brontë de a lupta împotriva nedreptăților din acea epocă marcată de fățărnicie, ignoranță și bigotism.

Rândurile se adăugau tot mai mult, dar profesoara interveni și ne ceru să ne apropiem de încheiere: „Vă rog să nu uitați să scrieți la final o propoziție sau o frază care să redea concis înțelesul la tot ceea ce ați așternut pe hârtie. Consider că este important să reliefați o anumită idee care să vă reprezinte intențiile și aspirațiile."

„O frază de încheiere? Cam greu de alcătuit. Mai degrabă o propoziție sau chiar un cuvânt ar fi mai potrivit," m-am gândit în timp ce reciteam tot ce scrisesem. Dar care să fie exprimarea cheie, acele cuvinte în jurul cărora a gravitat toată expunerea? Revedeam secvențele principale din film. O aveam pe Jane Eyre în fața mea asemenea unui personaj real. Îi distingeam năzuințele și dezamăgirile. Observam capacitatea sa de a o lua de la capăt, chiar și în circumstanțe ostile. Mă regăseam în respingerea compromisului la fiecare pas și în evitarea conformismului. Da, Jane era un personaj revoluționar, dar care își ducea lupta la modul solitar.

Izolată de marea masă și neînțeleasă de cei apropiați, ea continua să meargă înainte în armonie cu ceea ce simțea. Această fidelitate față de propriile trăiri și năzuințe reprezenta ceva nou pentru mine. În jur distingeam mereu reluarea iarăși și iarăși a sloganului „fii la fel ca toată lumea". Dar cum poți să te conformezi curentului general când acest lucru presupune minciună, fățărnicie și slugărnicie la fiecare pas? Cum să înaintezi când de fapt nu faci altceva decât să îți calci în picioare dorințele și aspirațiile ignorând ceea ce simți cu adevărat?

„A sosit momentul să strângem tot ce ați scris. Șeful de grupă să înceapă să adune toate lucrările," spuse profesoara. Doar câteva secunde mai aveam pentru propoziția finală. Colegii din banca alăturată deja predaseră lucrarea. Acum era rândul meu. Am ezitat puțin, dar deodată mi-am dat seama care era tâlcul întregii povestiri pe care o scrisesem. Cu câteva zvâcniri de stilou am adăugat gândul care îmi venise în acele clipe, după care am predat compunerea.

Lucrările au fost strânse și înmânate profesoarei. „Mă bucură faptul că ați răspuns invitației de a scrie și exprima liber gândurile pe care le aveți. Fiindcă am remarcat pe un anumit student, care a manifestat un interes mai special, aș dori să îl invit să ne spună succint ce anume a prezentat și concluzia finală." Și astfel, mă invită să mă ridic și să spun întregii grupe despre ce am scris.

Vizibil emoționat, m-am ridicat. Îmi era teamă că nu îmi voi găsi cuvintele. Un tremur ușor mă încerca, dar am reușit să îl stăpânesc. Am început să redau ideile principale și circumstanțele în care vizionasem respectivul film. Am punctat acele scene ce mi s-au părut mai relevante și am redat dramatismul conflictului. Toți colegii mă urmăreau cu atenția încordată. Profesoara manifesta un profund interes și părea vizibil impresionată.

În cele din urmă am adăugat: „Iar înțelesul vieții lui Jane Eyre se poate rezuma succint prin cuvintele: 'Să fii mereu tu însuți, indiferent de condițiile prin care trebuie să treci'. Aici este cheia adevăratei împliniri." O tăcere densă urmă cuvintelor mele. Din nou se auzeau zgomotul tramvaielor trecând la câteva sute de metri de locul în care ne aflam. Dar nu dură mult și profesoara mă întrebă direct: „Și așa vrei să faci și tu?". Fără ezitare i-am răspuns: „Da. Nu cred că pot face altfel decât să fiu fidel propriei mele conștiințe."

Soneria sună gălăgios în curte. Se intra în pauză. Uși se deschideau și se închideau spre coridoare pe măsură ce studenții ieșeau din clase. Profesoara nu mai adăugă nimic. Se ridică, își luă rămas bun și părăsi clasa. Dar colegii se uitau temător la mine. Ceea ce spusesem încă mai răsuna în auzul lor. Cu toate acestea, îmi era indiferent de ceea ce se va crede sau se va raporta despre mine. Am părăsit sala de clasă, însă involuntar, când am trecut prin dreptul unei oglinzi am remarcat lumina soarelui cum se reflecta cu putere având irizații de curcubeu. „Să fii tu însuți și să fii natural asemenea luminii soarelui sau adierii vântului. Cred că acesta reprezintă

etalonul după care trebuie să îți trăiești viața," îmi răsună spontan în minte în timp ce mă îndepărtam tot mai mult de acel loc, iar imaginile se estompau înapoia mea.

Jocul Dorinței și Imaginației pe Tărâmul Umbrelor

Privesc pe fereastră trecerea lină a norilor, ce își proiectează umbrele asupra întregului pământ până la unirea sa cu cerul pe linia orizontului. Dansul norilor este unul dintre cele mai fascinante spectacole pe care le putem urmări, fiind mereu o schimbare într-un ritm lent, „zen" aș adăuga, care se concretizează ca un ecou al permanentelor transformări ce marchează întreaga natură în orice parte a vastului univers. Deși fenomenul fizic al mișcării acestor mase imense de vapori a fost în mare măsură elucidat, totuși jocul lor constituie o exprimare plină de patos și măiestrie a creativității naturii în schimbarea perpetuă ce se poate intui mereu la intersecția cosmică dintre spațiu și timp.

În aceste clipe de reverie am impresia transpunerii în lumi paralele ce își dispută întâietatea în a mă captiva cu atracția lor predominant spirituală sau materială în funcție de structura lor. Dar este posibil să existe astfel de lumi? Dincolo de scenariile de anticipație, cum se poate înțelege existența unui paralelism al formelor pe care le vedem sau le intuim dincolo de limita vizibilului? Sau poate totul este doar un joc al imaginației, ce trasează lumi nevăzute pornind și întorcându-se către singura realitate în care de fapt evoluăm?

Răspunsul exact va întârzia de-a lungul prezentei vieți, anume croită pentru a ne ascunde marele mistere ale universului, dar imaginația va continua să țese tot felul de plăsmuiri plecând de la proiecția amestecată a norilor pe suprafața denivelată a pământului. Iar aici nu mai este vorba doar de legile fizicii, deopotrivă fiind implicate cele mai profunde dorințe și motivații ce ne urmăresc de-a lungul perioadei noastre de evoluție terestră. Din această mișcare a gândurilor se naște pasiunea, dorul, abnegația, dorința și zborul minții peste orizontul terestru, fapt care se numește imaginație.

Răsucind și dezlegând sub forma unor posibile interpretări umbrele proiectate de către obiectele „cerești", imaginația începe să plăsmuiască lumi noi, posibile sau plauzibile, și își dă propria ei explicație pentru tot ceea ce există. Zâmbesc când îmi aduc aminte când fiind copil îmi ofeream cele mai năstrușnice interpretări la tot ceea ce vedeam în jurul meu, fără însă a putea înțelege corect complexitatea realității la nivelul informațiilor de care dispuneam la acel moment. De fapt, fiecare dintre noi rămâne un copil ce află lucruri noi în permanență și se minunează de fiecare dată de ceea ce există sau ar putea exista, uneori nefiind posibil să facă distincția dintre acestea.

Știința este prin natura ei bazată pe scepticism, lucrând mereu sub semnul întrebării asupra ceea ce investighează. Dimpotrivă, arta este afirmativă, chiar dincolo de ceea ce este rațional, sondând în profunzime imaginația, acest tezaur al posibilului dincolo de limita restrictivă a probabilului, forțând exprimarea până la nivelul imposibilului, distorsionând chiar și cele mai bine așezate valori în cazul în care acest lucru este necesar. Pe aceeași linie, religia se agață ferm prin actul credinței de latura transcendentă, ce trece dincolo de ceea ce putem simți direct sau interpreta cu mintea noastră. Ea depășește arta, fiindcă numește imposibilul posibil și ceea ce nu se vede ca fiind perfect vizibil, de aceea ea dezamăgește cel mai puternic

atunci când se pare că „nu își ține cuvântul” în a ne conduce la seducătoarea promisiune a nemuririi.

Dar de fapt, există o armonie desăvârșită între cele trei componente fundamentale ale ființei umane, mai precis una care investighează prin întrebări, alta care explorează prin afirmații, iar cea de-a treia prin „aruncarea” năvalnică dincolo de umbre prin actul mistic, dar transcendent, al credinței. Dacă una dintre componente lipsește, ființa umană nu va fi completă, iar ascensiunea ei va fi undeva limitată în devenirea cosmică de la pământ către ceruri. Fiindcă presați de temporalitatea condiției prezente, trebuie mai devreme sau mai târziu să ne dezmeticim și să ne înălțăm vertical către următoarea treaptă a evoluției noastre ca ființe care într-o zi vor intra în lumea „zeilor”.

Zâmbesc când disting umbrele pașilor mei prin această viață începând din cea mai fragedă copilărie, mai ales când îmi amintesc o mulțime de stângăcii cu privire la ceea ce am crezut, afirmat sau încercat la acea dată. Uneori am impresia că efortul de a merge pe propriile mele picioare nu s-a încheiat, ci mereu trebuie să mă izbesc de diferite obstacole, să îmi adun iarăși puterile și să îmi corectez modul de a acționa pentru a ajunge să progresez în arta de a mă deplasa cu ușurință prin decorul schimbător al existenței. Și de aceea, cred că sub o formă sau alta vom rămâne niște copii mai mici sau mai mari, ce vor trebui să învețe continuu, fără ca acest proces să se oprească vreodată.

Privesc în jurul meu și observ tensiunea de pe fețele oamenilor, mersul lor grăbit spre diferitele destinații ale zilei sau nopții, într-o alergare ce pare că nu mai are sfârșit decât atunci când puterile cedează definitiv, iar umbrele iau locul realității prezenței celor care au fost până de curând plini de vlagă. Această efemeritate a existenței ce se topește după o durată mai scurtă sau mai lungă m-a determinat că caut cu febrilitatea „portalul” prin care se poate ajunge la ceea ce se numește „veșnicie”. Există un instinct lăuntric pus în noi, asemenea modului în care plantele simt puterea gravitației și se orientează vertical în sensul opus ei, ce ne îndeamnă mereu să căutăm, să nu ne lăsăm bătuți și să descoperim în final „portalul” nemuririi.

Dar pe drumul prăfuit al pământului, acest instinct începe să devină tot mai mult estompat de detaliile mai mult sau mai puțin plăcute a ceea ce întâlnim. Întâmplările nefericite ne răpesc bucuria de a trăi și speranța unui progres real, iar obstacolele în loc să ne ajute să privim spre cer pentru a le depăși, ne determină să privim prea mult la detaliile lor neplăcute. Și nu întâmplător, în perioada contemporană pe care o trăim scepticismul a înlocuit „zborul” imaginației artistice și „saltul” credinței ferme în realități veșnice. Paradoxal, acest scepticism ne ajută foarte mult pentru perfecționarea tehnologiilor de care ne folosim și în progresul științei sub diferitele ei ramuri, dar ființa umană rămâne sărăcită prin lipsa celorlalte două componente vitale, care ar trebui să stea alături cu „știința” pentru ca experiența noastră să fie deplină.

Suntem tot mai „bogați” în lucruri materiale și tot mai „săraci” în cele spirituale, tot mai puternici în exteriorul nostru și tot mai slabi în interiorul ființei noastre, iar când timpul sfârșitului efemerității noastre se apropie, neliniștea ia locul complet bucuriei, iar disperarea ne aruncă într-un neant din care nu se mai poate ieși. Și atunci, soluția imediată este uitarea, ignorarea acestui aspect neplăcut, fără a se intui că de fapt astfel se adoptă o atitudine defensivă în fața realității în care am fost aduși la existență. În loc să ne preocupe găsirea „tâlcului” vieții pe care o trăim, ajungem să ne lăsăm induși în eroare de formele mereu schimbătoare din jurul

nostru, care de fapt niciodată nu vor ajunge la un final armonios, mișcările fiind reluate iarăși și iarăși într-o periodicitate ce distruge și cea mai bine educată răbdare.

Arta ne ajută să dăm farmec vieții, iar exercițiul credinței ne oferă posibilitatea de a străpunge conceptual vălul de întuneric ce separă lumea aceasta de cea viitoare. Și din această cauză, cred că este important să dobândim acele deprinderi ce ne vor ajuta să avem un înțeles mai clar al „tâlcului" realității de care suntem înconjurați. Numai așa spiritul uman devine pregătit pentru marele salt al nemuririi și poate distinge calea dincolo de umbrele proiectate de necunoscutul ce se desfășoară înaintea noastră.

Suntem încântați de operele artistice ale trecutului mai mult sau mai puțin îndepărtat, sau suntem surprinși de credința unor epoci în care oamenii își dedicau întreaga viață unui ideal transcendent. Dar opera cu adevărat artistică este expresia idealismului unui creator care a uitat pur și simplu de cadrul descurajator al vieții pe care o trăia și s-a ridicat prin inspirație, imaginație și talent deasupra condiției muritoare. Iar pentru cei care și-au trăit credința cu forța întregii lor vieți, se potrivește același model al transcenderii efemerului și al străpungerii umbrei prin certitudinea ecoului veșniciei.

Dar omul modern se află într-o condiție cu totul dramatică, lipsit de arta care să îl încânte prin dezlănțuirea autentică a creativității și deopotrivă separat de izvorul sublim, unic și de neînlocuit al conștiinței existenței divinului în adâncul sufletului omenesc și deopotrivă în înaltul cerului, mai presus decât orice alt lucru. Înconjurat de „jucării" mecanice și electronice, de tehnologii performante, dar fără suflet, de calculatoare care gândesc asemenea nouă, dar nu au deloc spirit, ci doar ne reflectă ceea ce gândim, omul zilelor noastre își trăiește clipa, încercând să uite de farmecul inspirației creatoare și de extazul atingerii transcendenței și depășirii condiției muritoare.

Cu siguranță că dacă această lume va mai exista, în cele din urmă omul va ajunge să își pună singur capăt evoluției sale efemere din cauza lipsei de sens, iar civilizația se va prăbuși în barbarie sau într-un haos ce nu va mai lăsa decât ruine în urmă. Fără latura estetică și fără cea transcendentă, gândirea științifică se va anihila pe ea însăși într-o spirală a scepticismului în labirintul întrebărilor fără răspuns, care se vor strânge tot mai mult în jurul nostru și se vor multiplica la infinit dincolo de orizonul efemer al vieții noastre. Însă acest proces poate fi evitat dacă vom ști să ne educăm gândirea și simțurile pentru a contempla frumusețea existenței pe care o trăim, să primim lecția blândă a naturii, ce mereu se dăruie pe sine renăscând de fiecare dată mereu mai tânără, mereu mai proaspătă, și în final, să adăugăm elementul transcendent al credinței, care nu este altceva decât ecoul nemuririi ce ne așteaptă la capătul tărâmului umbrelor prin care trebuie să trecem în această viață efemeră.

Jocul Percepției Reflexiilor Multiple

Privesc în jurul meu și observ detaliile nesfârșite ale unei realități aflate mereu în mișcare și prefacere lăuntrică. Mă aplec cu gingășie să culeg impresii și trăiri felurite ce se convertesc ulterior în sentimente profunde de apreciere a spectacolului cosmic la care asist de peste patru decenii. Și cu toate acestea, nu mă simt plictisit,

iar viața mi se pare pe zi ce trece tot mai interesantă și mai plină de sens. Fiecare clipă devine un prilej de încântare și bucurie indiferent de vreme. Astfel, retrăiesc la timpul prezent amintiri felurite la care privesc cu interes, chiar dacă sunt mulți ani de când toate acele lucruri s-au întâmplat.

Cu toate acestea, puține persoane prețuiesc viața la justa ei valoare. Surprinși de permanenta ei schimbare ce suprimă, uneori brutal, formele de exprimare ale realității, mulți oameni ajung să se afunde în blazare, depresie și rutină. Alții încearcă să experimenteze senzații extreme fiind mereu în căutarea aventurii și suspansului. Dar în ambele situații percepția se îngustează și devine tot mai restrânsă cu tot mai puține detalii ce se scufundă progresiv în cenușiu și întuneric. De aceea, în jocul reflexiilor multiple dintre realitate și conștiință, percepția poate să evolueze către o proiecție punctiformă către ceea ce strict te interesează sau dimpotrivă, să evolueze către o spațialitate a reprezentării cu înglobarea întregii realități înconjurătoare.

În geometrie punctul reprezintă elementul fundamental din care se constituie ulterior toate formele planare sau spațiale. Prin esența sa, punctul nu poate fi distins decât în cazul în care se află dispus la intersecția a două linii drepte, caz în care va purta și un nume cu scopul individualizării sale. Tot astfel, o percepție punctiformă presupune o îngustare extremă a atenției ce se acordă lucrurilor înconjurătoare prin eliminarea strictă a tot ceea ce nu se află între obiectele de interes. Asemenea persoane pot trece pe lângă tine fără să fie interesate și conștiente că tu exiști. Orice s-ar întâmpla, chiar în imediata vecinătate, lor nu le pasă, fiindcă oricum nu dau atenție decât strict la ceea ce le interesează. Și de aceea, astfel de oameni comunică foarte puțin, chiar telegrafic, generând multiple probleme în familiile și comunitățile din care fac parte. Acești oameni rămân mereu blocați în punctele lor de interes pe care cu încăpățânare încearcă să le impună și altora.

O linie reprezintă o înșiruire ordonată de puncte, nesfârșite la număr, dar limitate de direcția și dispunerea acestei forme geometrice. Prin urmare, percepția liniară va permite o focalizare multiplă pe mai multe obiecte de interes, însă condiția fiind apartenența lor la „linia” interioară a ceea ce persoana în cauză urmărește. Mobilitatea pe care ți-o conferă o linie, fie ea dreaptă sau curbă, poate oferi posibilitatea de a avea relație cu multe persoane, însă doar pentru acele puncte de intersecție cu propriul tău interes. Însă relația cu astfel de persoane se aseamănă mersului pe sârmă când un pas la stânga sau la dreapta va conduce la căderea în dizgrație și la dărâmarea relației din cauza unor lucruri dintre cele mai nesemnificative.

Suprafața se definește ca o mulțime de puncte în plan sau spațiu ce înconjoară orice gen de obiect al realității. Percepția superficială aduce în plus posibilitatea explorării multiplelor fațete ale lumii ce ne înconjoară. Din această categorie se desprinde cu predilecție pasiunea pentru aspectul exterior ce poate evolua către cultivarea excesivă a imaginii, indiferent de conținut. Ambalajul devine deosebit de important, chiar dacă interiorul lasă mult de dorit. În această categorie regăsim cu predilecție spiritul monden, bazat pe etalarea formelor, și politicul, la rândul său axat pe impresionarea vizual-auditivă. Nu în ultimul rând, marketingul face apel la forma de prezentare a produselor cu scopul de a determina reacția de cumpărare din partea publicului larg.

Profunzimea dezvăluie esența ce se ascunde în spatele formei și deschide accesul la spațiul delimitat de un anumit obiect al realității. O percepție spațială va merge dincolo de formă, va distinge nenumăratele puncte și drepte din care este

compus orice corp geometric, dar în plus va putea sonda adâncimea și înălțimea oricărei reprezentări. Prin explorarea esenței va dobândi o înțelegere superioară, ce va fi capabilă să ofere răspunsuri corecte asupra naturii reale a lucrurilor. Cei superficiali nu pot să treacă de granița formei, ci doar pot fi niște buni imitatori ai unor persoane cu adevărat cunoscătoare a realității. Dar cei care ajung să vadă lucrurile în profunzimea lor pot să ofere sfaturi de valoare prin care societatea și lumea în care trăim să devină mai bune. Din această categorie fac parte marii inventatori, adevărații scriitori și filozofi, dar și orice om care își stăpânește pe deplin obiectul său de activitate indiferent cât de mare sau mic ar fi el.

O femeie care își cunoaște foarte bine copilul și îl educă într-o manieră adecvată pentru a deveni un om adevărat al generației sale, face o lucrare similară unui mare savant. Un lucrător care execută activități în domeniul construcțiilor, dar care stăpânește deplin tehnicile și cunoștințele necesare va dezvolta o cunoaștere similară cu aceea a unui mare explorator. Și de fapt, orice profesie sau activitate bine stăpânită până la cel mai mic detaliu va aduce o împlinire și o bucurie similare celei descoperirii unei invenții fundamentale. Fiindcă în cele din urmă, fericirea sau suferința decurg din jocul percepției pe care o avem asupra realității înconjurătoare.

Dacă trăim pe niște puncte presărate din loc în loc, vom fi nefericiți, ne vom simți singuri și vom deveni disperați în fața unui univers ce ne amenință necontenit. Dacă ne limităm existența doar de-a lungul unei „linii” moștenite de la predecesori, nu vom putea să evităm „mersul pe sârmă”, care mereu ne va scoate în afara a ceea ce ne-am propus, fiindcă viața pe care o trăim în clipa de față diferă dramatic de ceea ce au experimentat alte persoane în alte contexte și în alte timpuri.

Pe de altă parte, dacă percepția noastră va rămâne de suprafață, atunci vom fi veșnic manipulați de negustorii de iluzii, care ne vor îmbăta ego-ul în timp ce ne vor goli buzunarele de resurse prețioase. Și nu mă refer numai la bani, ci deopotrivă la energia cheltuită inutil și timpul irosit în încercarea de a fi altceva decât suntem de fapt. Dar dacă vom avansa către o percepție de profunzime a realității, atunci adevărata ei natură ni se va descoperi și vom înțelege cât de frumoasă poate fi viața pe care o trăim și cât de multe lucruri avem de dăruit acestei lumi și semenilor care ne înconjoară.

Ființa ia naștere dintr-o celulă ce începe să se dividă generând noi celule, care imediat încep să se grupeze în jurul liniilor directoare de dezvoltare. Ulterior pe aceste linii se dezvoltă forma viitoarelor organe, care nu după mult timp sunt realizate printr-un efort de profunzime și de detaliu care transformă schița în realitate. Și tot astfel, se constituie noi puncte de expansiune, ce se extind sub formă de noi drepte, noi suprafețe și noi spații ce sunt completate până când ființa umană devine deplină. Și am convingerea fermă că acest proces se poate derula la nesfârșit cu condiția de a evolua mereu de la ceea ce este inițial punctual la ceea ce va deveni ulterior universal.

Orizontul Dual al Realității

Relația dintre emoții, gânduri și înfățișare decurge după reguli ce sfidează simpla exercitare a logicii. Depășind sfera raționalului, simțămintele se orientează obsesiv către lucrurile triste prin care am trecut, lăsând să treacă pe lângă noi impresiile pozitive pe care le-am experimentat.

Raportată la axa timpului, dictatura pasiunilor ne determină să ignorăm prezentul în favoarea fantasmelor trecutului și a temerilor ce vin dinspre viitor. Și de aceea, emoțiile pot să ne dea o bătaie de cap mai mare decât ne putem imagina. Ele au un talent ascuns de a ne chinui prin nesfârșite retrăiri ce se finalizează cel mai adesea în întunericul depresiei și descurajării. Pe de altă parte, nici nu putem să le dăm la o parte, rolul de spectator al propriei vieți nefiind nici realizabil, nici de dorit.

Și atunci, nu ne rămâne decât să le filtrăm prin atenția pe care o acordăm aspectelor pozitive ale trăirilor pe care le avem. Fiindcă oricât de cenușie ar fi viața noastră, până la urmă ea reprezintă unei interferențe continue dintre pozitiv și negativ, alb și negru sau bine și rău. Prin selectarea trăirilor pozitive se poate dobândi o gândire optimistă și o înfățișare plăcută, lucru de folos atât pentru noi, cât și pentru cei din jurul nostru.

A zăbovi prea mult în întunericul negativului ne va răpi energia interioară, ne va face vulnerabili în fața încercărilor prezentului și ne va distruge bucuria de a trăi. Doar din lumină se naște lumina. Capacitatea de a extrage albul din cenușiu reprezintă o cerință de prim ordin în lumea crepusculară în care trăim, în care totul se prezintă amestecat în nuanțe și culori dintre cele mai bizare, având înțelesuri duale în funcție de modul în care le privim.

Dorințele sunt dictatoriale. Nu acceptă decât totul sau nimic. Ele ne dictează alegerile asemenea unor stăpâni cu toane, care acum îți spun să faci un lucru și imediat se răzgândesc în sens contrar. De fapt, schimbarea dispoziției interioare poate fi declanșată de cele mai neașteptate dorințe ce stau în umbră până în momentul când prind ocazia să se manifeste, declanșate fiind de cei mai neînsemnați stimuli.

Fluxul de gânduri ne este dominat de asaltul dorințelor, care gălăgios își dispută întâietatea, fără să cedeze vreuna dintre ele. Imaginile se amestecă amețitor în minte pe măsură ce turbulența generată de dorințe se încarcă tot mai mult cu frustrări, temeri și așteptări de tot felul. Iar dacă nu veghem, atunci ele vor prelua controlul determinându-ne să acționăm sub impulsuri de moment, fapt ce ne va determina să regretăm mai târziu.

Soluția? Simplă: stăpânirea de sine; mai precis un control detaliat al trăirilor. Acest lucru nu se deprinde în școli. Bisericile nu sunt interesate să îl predea. Societatea nu este bucuroasă să îl accepte. Dar fără această calitate esențială, viețile noastre vor semăna cu niște corăbii care nu au cârmă și sunt la dispoziția vântului ce mereu își modifică direcția din care bate.

Metoda? La fel de simplă: repausul și contemplația; mai precis cultivarea deprinderii de a distinge apropierea dorințelor, venite fie din interior, fie insuflate de către cei din jur, însoțită de exercitarea voinței de alege în direcția cea bună mereu.

Dacă nu știi ce înseamnă repausul, nu vei înțelege deloc natura mișcării. Dacă nu știi să stai liniștit și să observi lucrurile interioare și exterioare, nu vei avea nici un reper pe drumul care îți stă înainte pe cărarea vieții.

Așteptarea precedă bucuria întâlnirii. Dacă ea nu există, atunci pregătirea va fi superficială. Așa stau lucrurile și în privința revenirii lui Hristos. Pe măsură ce vom

deprinde arta așteptării, bucuria întâlnirii cu El va crește tot mai mult până când ne vom întâlni cu Domnul la finalul rătăcirii noastre pe acest pământ.

Astăzi învață să aștepți și să nu te mai grăbești. Învață să aștepți în intervalele de repaus ce se succed intenționat sau nu pe parcursul zilei. Deprinde arta de a te relaxa în timpul activităților pe care trebuie să le desfășori. Bucură-te de faptul că Domnul merge alături de tine și gândește-te la clipa în care vei intra în lumea nemuririi.

Într-un sens simbolic, locuința primilor oameni a fost o grădină dispusă către Răsărit. Astfel, razele soarelui ofereau o priveliște magnifică copacilor și plantelor felurite din Eden, prilej de bucurie și contemplare senină.

Chiar dacă lumea în care trăim nu mai are nimic comun cu Edenul, totuși rămâne deschisă posibilitatea de a distinge, simbolic și spiritual, răsăritul unui tărâm neîntinat și plin de lumină. În fiecare dimineață minunea Răsăritului se repetă cu scopul de a ne aminti originea și destinul nostru ca oameni, călători pentru o vreme, dar aflați pe drumul unei înnoiri perpetue în fiecare zi.

Ai distins profilul copacilor Edenului în ziua pe care acum o trăiești? Sau ai prins razele soarelui răsărind din nou în această zi? Dacă da, atunci păstrează în suflet aceste imagini și adaugă cât mai multă lumină pe cărarea pe care mergi!

Un Răsărit de Soare pentru Fiecare Zi

De pe terasa hotelului priveam valurile mării cum brăzdau suprafața orizontului până departe în zare. Strigătele pescărușilor sfredeleau liniștea zorilor de zi înainte de apariția zgomotului produs de nenumăratele autovehicule ale orașului. Mirosul sării se amesteca în bătaia vântului răcoros, însă totuși plăcut la atingere, pe măsură ce rafale dinspre mare veneau asupra mea. Și amestecate cu aceste nenumărate senzații, o mulțime de imagini îmi veneau în minte din vremuri de mult apuse, dar care prin alchimia misterioasă a memoriei, mai stăruiau cu prospețimea experiențelor din nou trăite la o aceeași intensitate dureroasă.

Îmi aduc aminte, când copil fiind, veneam în tabără pe litoral, de regulă la Eforie Nord, cu dorința de a mă bucura de experiența atingerii mării. Valurile nu mă speriau, ci dimpotrivă, îmi generau o atracție aproape irezistibilă. Știam să înot, puteam să mă deplasez cu ușurința pe suprafața apei, dar cel mai mult îmi plăcea să simt nisipul călcat sub picioare și curentul puternic ce mereu își schimba direcția ce te împingea înainte și înapoi fără nicio regulă.

Dialogul cu marea se rezuma la un fel de joc al atracției și respingerii într-o succesiune imprevizibilă. Cam în felul acesta percep curgerea timpului în momentul de față, ca o scufundare într-un ocean de particule ce alterează regulile spațiului. Acesta din urmă ajunge să se fărâmițeze sub acțiunea picăturilor eterice ale vremii ce transformă mereu chipul lucrurilor văzute. Imaginile trecutului apar și dispar înșiruite caleidoscopic; trăirile asociate apasă cu putere asupra harpei sufletului; noi impresii ies la suprafața cu intenția unei clarificări necesare, dar imposibil de realizat.

În cele din urmă, dificultatea integrării fragmentelor de memorie ajunge să mă obosească fiindcă etalonul logicii nu poate să pună ordine în trăirile ce s-au acumulat în nenumărate straturi de-a lungul vieții. Și atunci, mă las în voia valurilor timpului,

care mă poartă pe drumuri ce mereu se schimbă în jocul dantelat al iluziei sau realității efemere.

Dar pe măsură ce dansul imaginilor se încheie, reverberațiile armoniei îi iau locul. Cu vibrații ce transcend orizontul imediat și pe măsură ce orizontul privirii devine mai clar, lumina sensului ce străbate veacurile începe să se facă simțit, chiar dacă el nu poate fi redat prin cuvinte. Fiindcă undeva, dincolo de înțelesul obișnuit al vorbirii se așterne infinitatea combinațiilor posibile, ce niciodată nu va fi epuizat pe deplin.

Din nou, disting profilul nisipului de pe plajă, undeva în Mamaia, loc prin care am trecut de multe ori. Disting valurile mării, care macină, asemenea timpului, stâncile adâncului și le transformă în particule fine pe care le aruncă pe mal împreună cu o puzderie de cochilii ale diferitelor animale marine. Iar acest lucru mă conduce să contemplu efemeritatea tuturor lucrurilor până la punctul în care se pare că distrugerea va deveni universală, fără putință de evitat.

Însă imediat, gândul îmi este atras de imaginea răsăritului de soare, care m-a fascinat de fiecare dată când am venit pe aceste meleaguri. Din fericire, de pe litoralul românesc este imposibil să vezi asfințitul în mare al soarelui, însă răsăritul său se profilează magnific în fiecare dimineață. Prin raze strălucitoare de culoare galben-portocalie, astrul generator de lumină se ridică din mare înconjurat de raze ce se proiectează magnific pe fundalul cerului. Acest spectacol se desfășoară pe durata câtorva zeci de minute, până când intensitatea sa devine prea puternică pentru privirile noastre. Acest salut oferit de soare întregii naturi pune totul în mișcare și determină uitarea instantanee a nopții care a trecut împreună cu visele, himerele și umbrele ei.

Însemnătatea răsăritului de soare a fost mereu avut în vedere în toate culturile majore ale lumii. De exemplu, egiptenii se temeau ca nu cumva soarele să nu mai răsară pe cer după trecerea timpului nopții. Această viziune a propulsat cultul acestui astru în centrul întregului sistem religios de la acea dată, iar acest gând mă determină să reflectez din nou, dar într-o direcție diferită.

Amintirile se transformă într-un nisip dens sub acțiunea devoratoare a timpului, însă imaginea răsăritului de soare îmbracă mereu viziunea prezentului și perspectiva viitorului. Cumva, noi, ființele omenești, avem această vocație a viitorului și mai puțin, sau chiar deloc, a trecutului. O senzație de zădărnicie ne va întâmpina ori de câte ori încercăm să ne cantonăm în experiențele și evenimentele din decursul timpului ce s-a scurs. Aceasta este o dimensiune insondabilă a realității prin care trecem, iar a insista asupra ei reprezintă o greșeală.

Mult mai importantă rămâne capacitatea de a trăi în fiecare zi experiența răsăritului de soare; să iei viața de la capăt zilnic reprezintă un act de înțelepciune; să trăiești la maximum clipa prezentă înseamnă să te bucuri mereu de darul vieții; să ignori feluritele umbre ce încearcă să se așterne în inima ta îți oferă posibilitatea de a fi cu adevărat fericit. Și de aceea, în acea dimineață în care priveam superbul răsărit de soare de pe terasa unui hotel de pe litoral, am înțeles că dincolo de crepusculul dimineții se află, cu siguranță, o nouă zi.

Bineînțeles, există un crepuscul al asfințitului asupra căruia stăruie involuntar mintea noastră, o viziune ce se termină cu întunecimea impenetrabilă a nopții. Asemenea unor tentacule invizibile, această imagine ne sfredelește inima și ne

tulbură emoțiile prin așteptări negative pline de neprevăzut. În această perspectivă dureroasă mi-am petrecut o mare parte a vieții până când am ajuns să sondez adâncimea acestui abis existențial, ce tinde să distrugă complet bucuria vieții.

Din fericire, ceva din interiorul meu a refuzat să meargă până la capăt pe acest drum și astfel, am intuit realitatea celuilalt crepuscul, de dimineață, care are un cu totul alt înțeles. Este ca și cum ai intra pe un alt tărâm în fiecare zi. Realitatea poate fi oarecum similară, dar de fapt ea se schimbă de fiecare dată. Ziua de astăzi poate să semene cu cea de ieri, dar are multe lucruri schimbate, cel mai important factor fiind timpul, care a alterat creativ spațiul pe care l-am părăsit o dată cu începerea nopții.

Și astfel, am părăsit terasa de pe care priveam tăcut nașterea unui nou spațiu-timp cu hotărârea fermă de a nu mai lăsa niciodată ca perspectiva apusului să mai îmi umbrească ziua continuă pe care mereu doresc să o trăiesc de acum înainte. Acest salt de perspectivă m-a determinat să împărtășesc impresiile ce m-au condus la intuiția începutului ce se desfășoară în fiecare experiență prin care cumva trebuie să trecem. A distinge germenul nașterii vieții în țesătura prezentului reprezintă fundamentul înțelepciunii practice pe care fiecare dintre noi ar trebui să o aibă.

De aceea, puterea de a privi dincolo de întuneric ascunde în ea vocația de a fi capabil să distingi răsăritul soarelui în fiecare zi și de a înțelege că un nou continuum spațiu-timp ne este pus la dispoziție. Trecutul s-a fărâmițat în particule de nisip, dar prezentul și viitorul se desfășoară larg înaintea noastră. De fapt, aici se află capacitatea de a trăi fiecare zi în perspectiva renașterii și regenerării interioare. Cât de înălțătoare ar fi gândurile noastre dacă le-am lăsa să se prindă de tabloul luminos al zilei ignorând noaptea ce se așterne mereu în urma noastră!

Melcul Cel Anonim și Discreția Înțelepciunii

Într-o zi de toamnă am avut ocazia să disting în iarba de pe marginea drumului o creatură cu totul neobișnuită. De la depărtare părea să fie doar o bucată de lemn aruncată neglijent. Dacă te apropiai, deja detaliile deveneau tot mai pronunțate prin contururi ce semănau cu striațiile conului de brad. Dacă, în sfârșit, ajungeai la cea mai mică distanță, îți era clar că aveai în față suprafața lucioasă de un galben-maroniu al unui obiect cu totul neinteresant. Dar dacă aveai răbdare, puteai să observi mișcarea molatică a unor coarne de melc ce explorau mediul din imediata vecinătate.

M-am aplecat cu atenție să identific natura acestei vietăți neobișnuite, fiindcă din sumarele mele cunoștințe de zoologie, nu știam de existența vreunui melc fără cochilie. De fapt, renunțând la renumita „casă dusă în spinare”, acest gen de melc a ajuns să folosească cu măiestrie tehnica veche a camuflării. Neinteresant pentru prădători, el putea să își trăiască viața mai departe printre frunze proaspăt căzute pe pământ și ierburi suficient de înalte, care să nu permită ieșirea excesivă în evidență.

Cu gesturi calme, câțiva metri mai încolo, am remarcat un alt melc ridicat câțiva centimetri față de pământ în timp ce își lua cina, fiindcă tocmai era seară, hrănindu-se cu frunzele proaspete ale unei plante. Oferind o lecție interesantă despre ce înseamnă să fii discret, această vietate își putea duce mai departe viața fără să fie deranjată de cei interesați să o aibă drept ingredient pentru un „fast-food” pe marginea drumului. Bineînțeles, nenumăratele vrăbii din preajmă ar fi năvălit imediat

dacă ar fi știut că sub aparențele unui con de brad căzut pe marginea drumului se afla un melc gustos și bun de mâncat.

Această scenă m-a dus cu gândul la o povestire taoistă despre ce înseamnă să ieși în mod necugetat în evidență. Astfel, se spune că un mare învățător se plimba prin pădure împreună cu discipolii săi în timp ce oferea o mulțime de pilde cu privire la natura înțelepciunii. Poteca pe care mergeau a ajuns deodată într-o poiană în care se aflau o mulțime de lucrători forestieri care doborau copaci, îi tăiau în bucăți mai mici și ulterior așezau în căruțe lemnele rezultate.

Multă vreme a privit înțeleptul toate aceste detalii ale unei munci dificile, ce presupunea îndemânare, concentrare și un efort bine direcționat. Discipolii urmăreau și ei, dar fără să înțeleagă exact învățătura pe care trebuiau să o dobândească. Surprinzător, chiar în fața lor se afla un pom care fusese cruțat de către tăietorii de lemne. De la depărtare părea a fi un copac la fel ca toți ceilalți, dar în realitate exista o diferență semnificativă, însă misterioasă pentru privitori.

În cele din urmă, înțeleptul s-a apropiat de căpetenia lucrătorilor și l-a întrebat: „De ce nu tăiați și acest copac? Nu observ nicio diferență între el și cei din jurul său!”. Imediat acest lucrător experimentat i-a răspuns: „Aparent nu este nicio diferență, însă în realitate, acest gen de copac nu prezintă o rezistență suficientă pentru a fi folosit în construcții, iar dacă îl folosești pentru foc, lemnul său va scoate un fum gros fără să ofere nici un fel de căldură. De aceea, acest pom este complet nefolositor și nu avem nici un interes să ne pierdem vremea să îl mai tăiem.”

Răspunsul primit l-a impresionat pe înțelept, care i-a chemat pe toți ucenicii și după ce le-a relatat povestea acestui pom, le-a spus: „Să fiți nefolositori ca acest copac, dacă vreți să aveți zile îndelungate! Să nu ieșiți în evidență nici prin puterea voastră, care imediat va fi pusă la lucru de stăpâni nemiloși până vă vor epuiza, și nici prin capacitatea voastră de a vă mistui oferind căldură, care în scurt timp va fi folosită de cei care profită de pe urma celor nechibzuiți. Rămâneți anonimi, confundați-vă cu mediul înconjurător, nu ieșiți în evidență, nu fiți „folositori” și așa vă veți putea prelungi existența, iar tăietorii de lemne nu vă vor remarca!”

De aceea, urmărind melcii fără cochilie din iarbă mi-am adus aminte de multele situații în care am ieșit „în relief”, fapt ce mi-a atras de fiecare dată probleme nenumărate ce puteau fi evitate. Există o puternică tendință în natura interioară a fiecărui om de a ieși în evidență, de a etala feluritele calități înaintea celorlalți și de a crede că ai făcut un lucru bun printr-un astfel de comportament. Dacă privești cu atenție în jur, vei remarca imediat eforturile nenumărate depuse de aproape fiecare persoană pentru a atrage privirile prin gesturi, cuvinte sau vestimentație. Prin eleganță, iar alteori prin vulgaritate, distingi nenumărați oameni aflați în cursa de a deveni lemne pentru construcție sau vreascuri pentru foc. Dar indiferent cât de falnic poate fi un catarg, copacul din care a fost realizat a murit de mult din clipa în care a fost atins de securea tăietorilor de lemne.

Toată această dorință de etalare a calităților reale sau presupuse nu reprezintă altceva decât un joc al deșertăciunii. Ca un melc ce traversează neatent o potecă din pădure, cel care își prezintă „utilitatea” va deveni în scurt timp o marfă ieftină pe taraba negustorilor de iluzii, care nu au nici un fel de sentimente, ci doar crudul simț al banului ce alunecă rece în portofele reci și lipsite de suflet. Ca un copac ce se ridică falnic peste restul pădurii, cel care se crede mai inteligent decât

ceilalți va ajunge o bucată de lemn în construcția unor proiecte utopice sau un mănunchi de vreascuri aruncate în cuptorul sacrificiilor fără rost.

Jocul vieții nu cunoaște milă și nu are sentimente, ci numai reguli. De aceea, înțelepciunea melcului ce știe să rămână în iarbă și să preia chipul lucrurilor umile, lipsite de interes, ascunde o mare știință pe care puțini sunt dispuși să o învețe. Dar în timp ce reflectam la toate aceste lucruri, melcul din fața mea s-a făcut nevăzut, iar locul în care fusese doar cu câteva minute înainte nu amintea cu nimic despre umila sa trecere. Doar o mică bucată de frunză mai grăia despre cineva care se hrănise din ea, deși mai degrabă semăna cu o fărâmă verde smulsă de vânt și zdrențuită sub pașii vreunui animal al pădurii. Melcul cel anonim dispăruse, dar învățătura despre ce înseamnă să fii discret într-o lume crudă mi-a rămas pentru totdeauna în minte.

Deprogramarea Condiției de Spectator al Propriei Vieți

De multe ori am senzația că sunt doar un simplu spectator al propriei sale vieți, un fel de martor tăcut în fața unor evenimente asupra cărora nu am niciun fel de control. Alteori simt că privesc ceea ce mi se întâmplă asemenea unei persoane căreia i s-a impus doar să se uite la jocul pe care alții îl fac cu propriul său destin, incapabile să influențeze ceea ce se întâmplă în derularea rundelor succesive ale confruntării dintre echipe mediocru alcătuite, ce își urmăresc interesul personal și nimic mai mult. Deși astfel de descrieri sunt revoltătoare chiar prin simpla lor menționare, totuși ele redau destul de bine condiția nefericită a celor care au avut nesansa de a se naște și trăi în societăți nedemocratice, din acest punct de vedere comunismul fiind un bun exemplu. De fapt, într-un astfel de sistem social profund injust, individul nu dispunea decât de un set extrem de redus de libertăți fundamentale, cenzura funcționând la toate palierele de organizare.

Este adevărat că avantajul major al unor astfel de orânduiri era acela de a permite concentrarea maximă a resurselor unei națiuni în mâna unui grup restrâns de persoane făcând posibilă inițierea așa numitelor „lucrări faraonice”, mai mult sau mai puțin utile funcțional, însă emblematice în preaslăvirea marilor conducători. Astfel de realități nefaste au putut fi observate și în spațiul românesc în special în perioada „sistematizării” orașelor țării, schimbării arhitecturii urbanistice a capitalei sau în realizarea marilor construcții socialiste, care ulterior s-au dovedit a fi niște proiecte lipsite de conținut. Cu toate acestea, scopul a fost atins, mai precis acela de a imprima în mentalul colectiv proiecția paranoică a unei ideologii manipulative și toxice pentru toți cei expuși influenței acesteia.

De fapt, nocivitatea mentalităților și obiceiurilor deprinse în perioada „Epocii de aur” se poate observa chiar și în prezent prin deruta continuă a societății românești, incapabile să își identifice clar reperele în raport cu care să se dezvolte. Prin distrugerea sistematică a creativității și inițiativei personale, prin deformarea noțiunilor fundamentale privind adevărul, binele și frumosul, precum și prin generarea unor categorii sociale dependente economic și ideologic de regimul totalitar, șansele redresării democratice ale României au fost reduse într-o măsură semnificativă, iar rulajul generațiilor s-a dovedit a fi insuficient pentru înlăturarea umbrelor plasate de către vechii conducători în conștiința colectivității din care suntem condamnați să facem parte.

Și tocmai de aceea, chiar și cele mai bune eforturi de relansare a societății românești au avut un final lamentabil neputând să aducă o schimbare pozitivă a

realităților de zi cu zi. Mai mult decât atât, criza socială prelungită a accentuat nenumăratele drame individuale ale unor generații ce nu își mai regăsesc menirea, fapt distructiv în modelarea tineretului ce a avut neșansa de a se naște în această țară. În plus, spiritul de îmbogățire prin orice mijloace, chiar călcând în picioare semenii, a agravat lipsa simțământului de apartenență la o comunitate și a deteriorat conștiința că facem parte dintr-o națiune. În consecință, aproape fiecare tânăr a ajuns să își dorească să plece, ba chiar să fugă, din România, să evadeze din „lagărul" lipsei de perspectivă și al șomajului perpetuu. În realitate, desprinderea de comunism nu se va putea realiza decât prin promovarea valorilor autentice și prin demararea marilor proiecte cu adevărat benefice pentru întreaga colectivitate, lucru ce presupune respectarea normelor onestității, abnegației și onoarei, care au fost afectate în cel mai înalt grad în orânduirea trecută.

Criza prezentă a societății românești presupune o reconstrucție materială și morală fără de care țara noastră se va prăbuși ireversibil anulându-se tot ceea ce s-a realizat în ultimii două sute de ani. Dezinteresul și diletantismul pun mereu în primejdie existența noastră ca națiune, iar condiția de spectatori în care am fost „programați" de către vechiul regim ne condamnă la o distrugere sigură într-un timp relativ scurt. Nu trebuie să ne jucăm cu ocaziile pe care istoria ni le oferă, fiindcă într-o lume aflată mereu în schimbare oportunitățile prezentului nu se vor mai regăsi în viitor. De fapt, în acest efort al supraviețuirii pe care fiecare dintre noi trebuie să îl depună, ratarea ocaziilor se plătește scump.

Dacă ne vom uita în jurul nostru, vom observa că fiecare țară caută sub o formă sau alta să își întărească structurile reducând dezbinările interne la minimum. În fața crizei prezente a capitalismului mondial, disensiunile de orice fel ne slăbesc tot mai mult generând vulnerabilități tot mai dificil de remediat. Faptul că am fost obișnuiți să fim doar niște spectatori pasivi în timp ce alții ne hotărau destinul ne-a condus la această optică a neimplicării așteptând mereu ceea ce se hotărăște „de sus". Această mentalitate nefastă se regăsește în mai toate organizațiile și instituțiile de stat sau private, fapt ce nu permite descătușarea energiilor latente ale societății, precum și ale indivizilor ce o compun.

De aici decurge și acel straniu simțământ de neputință, care paralizează până și gândirea în găsirea de soluții autentice. Nu pot să uit imaginea orașelor îmbătrânite ale României populate de pensionari dependenți de un sistem de stat falit, ce își trăiesc ultimele decade ale vieții alături de copii lăsați în țară de părinți aflați la muncă în străinătate și de șomeri fără număr, disperați de faptul că nu își mai pot plăti ratele la bancă sau nu mai au nicio perspectivă de reangajare fiind nevoiți mai devreme sau mai târziu să ia drumul „bejeniei".

În mijlocul scandalului politic ce nu se mai termină, în care diferitele partide își dispută resursele tot mai puține ale țării, dincolo de zgomotul mediatic produs de emisiuni „formatoare" de opinie publică, se derulează realitatea cenușie și tristă a unei națiii ce nu a reușit să se desprindă de scaunul de spectator al propriei vieți, care într-o zi se va frânge dureros pentru a nu mai rămâne nimic în urmă. Într-un mod ironic imnul național se numește „Deșteaptă-te române", dar fervoarea și zelul celor care l-au cântat pentru prima dată în timpul Revoluției de la 1848 din Transilvania a dispărut de mult. Somnul și amorțeala au pus din nou stăpânire pe spațiul românesc, iar mirajul unor lucruri iluzorii continuă să capteze atenția milioanelor de români ce stau hipnotizați în fața canalelor media fără a întreprinde nimic concret pentru a ieși din situația nefastă în care se găsesc.

Fără descătușarea creativității și talentului autentic - aceste resurse bogate ce zac îngropate adânc în sufletul românesc - nu va fi posibilă redresarea țării noastre de care, fie că o iubim sau nu, depindem cu tot ceea ce suntem. Fără canalizarea pozitivă a energiei nestăvilite a tinerei generații nu se va putea opri căderea în abisul fără întoarcere al dezintegrării morale și fizice a națiunii din care facem parte. Familia și națiunea nu ni le putem alege, ci ele sunt un „dat" al fiecărui om care intră în această lume, iar datoria față de ele este necondiționată, indiferent cât de bine sau de rău am fi tratați.

Trebuie abandonată această mentalitate de a fugi din fața realității, de a ne tăgădui frații de familie și de limbă abandonându-ne în brațele seducătoare, dar totuși dispreţuitoare și crude, ale străinătății. Locul nostru este în această țară frumoasă, bogată în resurse și primitoare, dar trebuie să ne schimbăm modul de a fi, să ieșim din condiția de spectatori ai vieții pe care o trăim, să ne investim talentul cu nădejde și credință pentru generația prezentă, precum și pentru cea viitoare. Egoismul consumist trebuie să înceteze, iar cultura orientării pe sine, articol de import ce are consecințe devastatoare, trebuie să fie înlocuită de omenie, altruism și idealul renașterii ca indivizi și națiune.

În ceea ce mă privește, am convingerea că prezenta stare de lucruri poate fi schimbată, că renașterea României este posibilă, dar o reformă serioasă trebuie să înceapă cu fiecare dintre noi. Condiția de spectatori trebuie înlocuită cu cea de actori, de participanți activi care nu mai permit ca alții să le joace viața așa cum doresc. Aici este esența democrației, iar acest lucru poate fi vizibil în societățile mai avansate, fapt pentru care guvernele din aceste țări nu își pot permite să ia orice fel de măsuri fără a fi imediat sancționate public și forțate să își revizuiască deciziile ce aduc atingere bunăstării națiunii.

Dictatura se impune brutal de simplu, însă democrația se învață pas cu pas, etapă cu etapă, progresând mereu. Despotismul nu necesită acordul maselor și impune domnia bunului plac a celor aflați în frunte, însă democrația presupune acord și consens social, conducând treptat la o societate în care să avem loc cu toții și să ne bucurăm de viața pe care o avem de trăit pe pământ. De aceea, dictatorii nu au nevoie de școală multă, dar o conducere democratică presupune un sistem de educație bine pus la punct și o integrare socio-economică bazată pe competență a tinerilor ce ajung la vârsta maturității.

În ciuda amintirilor dureroase din perioada comunistă și a multiplelor nedreptăți pe care a trebuit să le îndur, niciodată nu am reușit să urăsc această țară sau să mă abandonez condiției de spectator pasiv. Dimpotrivă, am crezut și am încă această convingere că destinul României poate fi altul, că într-o zi soarele își va trimite razele sale și peste noi, că putem deveni o națiune puternică și respectată în Europa și în lume. Dar un astfel de proiect are nevoie de actori, regizori și scenariști care să vină din rândul milioanelor de spectatori ce asistă pasiv la trecerea propriei vieți în așteptarea venirii neantului nimicitor. Această programare trebuie să înceteze, fiindcă în adâncul conștiinței noastre setea de a trăi este mult mai puternică decât orice falsă educație am fi primit de-a lungul vieții, iar chemarea pe care o avem este de a face ca România să renască din propria ei cenușă, să iasă din orizontul negru în care a fost aruncată de sorții nedrepți ai istoriei.

Despre Primul Pas în Cunoaștere

Ne naștem într-un univers al cărui sens îl distingem cu greutate, iar taina existenței ne rămâne cel mai adesea ascunsă, fără a ne putea preciza niciodată un punct de vedere definitiv. Și cu toate acestea, de îndată ce suntem în stare să articulăm primele cuvinte, deja începem să punem întrebări de tot felul. În anii de început ai vieții nu avem cum să știm că multe dintre întrebările noastre vor rămâne fără răspuns. De fapt, viața încetează atunci când încetăm să mai punem întrebări, fie din cauză că avem convingerea că știm totul, fie deoarece am ajuns să abandonăm orice speranță pentru viitor. Dar cu siguranță, cât timp suntem încă în putere, întrebările noastre nu vor avea sfârșit.

Mă întorc în timp, și îmi aduc aminte de începutul drumul credinței mele în Dumnezeu și îmi dau seama că noțiunea Ființei supreme s-a țesut în jurul întrebărilor la care nu găseam răspuns, fiindcă într-un fel sau altul doar Cel Atotcunoscător putea să știe ceea ce eu doream să aflu. De aceea, cred că primul atribut al divinității, pe care l-am avut în vedere de la început, a fost cel al omniscienței.

De fapt, întrebările ne descoperă dorința noastră de a cunoaște, de a ști, de a afla și spune mai departe ceea ce am ajuns să înțelegem. Nu întâmplător, ca dovadă a faptului că existăm cineva spunea că dacă avem încă puterea de a gândi, înseamnă că de fapt continuăm să existăm, sau „cogito ego sum”. Însă nu orice fel de cunoaștere este de folos și multe sunt căile care duc spre drumuri nefericite ce se sfârșesc într-o direcție greșită. Tocmai de aceea, dorința mea după răspuns la întrebările fără răspuns, m-au condus către Biblie.

La început am fost surprins de limbajul oarecum străin de experiența noastră de zi cu zi, plin de termeni ce de multe ori m-au pus în dificultate. În plus, multitudinea de interpretări m-a năucit la început, fiindcă aceleași fragmente de text erau interpretate diferit în funcție de comentator. Dar în cele din urmă, după mult efort de studiere individuală, am înțeles că totuși, Biblia se poate înțelege în măsura în care ești dispus să îți deschizi inima față de Dumnezeu, să primești puterea Sa înviorătoare prin intermediului Cuvântului Sfânt. De aceea, pentru a începe să înțelegem cunoașterea acestui univers, vom folosi ca referință chiar Scripturile Sfinte, cu dorința de a ajunge să dobândim acea putere interioară ce ne va oferi suport pentru a trăi o viață cu folos și plină de bucurie.

Vom începe prima lecție în ce privește cunoașterea cu următoarele versete din Iosua 3:10-11 „Iosua a zis: "Prin aceasta veți cunoaște că Dumnezeul cel Viu este în mijlocul vostru și că va izgoni dinaintea voastră pe canaaniți, pe hitiți, pe heviți, pe fereziți, pe ghirgasiți, pe amoriți și pe iebusiți: Iată, chivotul legământului Domnului întregului pământ va trece înaintea voastră în Iordan.” Cel mai important dintre toate lucrurile este de a cunoaște că alături de tine există Cineva care stăpânește peste toate circumstanțele vieții și îți deschide calea la fiecare pas. Cine sunt acești canaaniți pentru noi? Cu siguranță că nu este vorba neapărat despre persoane și popoare, ci în primul rând despre orice lucru ce ne împiedică înaintarea. Pot fi dificultăți financiare. Sau probleme de sănătate. Sau nemulțumiri interioare. Sau orice alt lucru. Însă, important este să trecem mai departe de acești „vrăjmași” interiori sau exteriori și să menținem o legătură vie cu Cel care ne poate deschide calea.

În față de multe ori ne stă un „Iordan”, o barieră naturală ce nu ne permite să vedem ce este dincolo de zare, oprindu-ne înaintarea pe cărarea vieții. Dar dacă împreună cu noi se află Cel Atotputernic, toate aceste opreliști sunt date la o parte, fiindcă înaintea noastră va merge chiar El, iar legământul Său, preînchipuit prin acel

chivot de lemn purtat de leviți în vechime, va fi o mărturie în fața căreia nimic nu poate să stea. Așadar, primul pas în cunoașterea universului este cel de a intra într-o legătură puternică și vie cu Dumnezeu, pe baza legământului Său.

Înaintea noastră se află un drum care duce în Canaanul unui viitor fără de seamăn, într-o lume în care toate aspirațiile nobile se vor împlini. De aceea, dacă vom menține imaginea Celui care ne deschide calea la fiecare pas, nu vom ajunge nici să murmurăm și nici să cădem, indiferent cât de greu ni se va părea drumul pe care suntem conduși. Vă invit prin urmare, să pășim pe calea cunoașterii desăvârșite, având drept temei Cuvântul Sfintelor Scripturi.

Mergând pe Drumul Întâlnirii Echinocțiului de Toamnă

Este o dimineața ploioasă de octombrie cu o zi înainte de echinocțiul de toamnă și mă aflu într-un tren care mă poartă alene către Sibiu, spre locul în care mă voi întâlni cu foștii colegi din Academia Tehnică Militară la aniversarea a douăzeci de ani de la absolvire. De fapt, nu am terminat facultatea în cadrul acestei unități militare de învățământ, fiindcă în cursul anului trei, mai precis în primăvara lui 1990, m-am transferat la Universitatea Politehnică București pe care am absolvit-o doi ani mai târziu. Împrejurările în care am luat acea decizie de mutare au fost dintre cele mai tulburi, așa cum se prezintă și natura la care privesc prin fereastra stropită de ploaie a compartimentului în care mă aflu acum, când scriu aceste rânduri. Să nu credeți cumva că duc după mine un laptop, oriunde merg. Nicidecum, ci doar tastez rar la telefonul mobil, în ritmul liniștit al gândurilor ce îmi vin în minte evocând amintiri păstrate în adâncul memoriei din acele timpuri negre și lipsite de speranță ale comunismului.

Pe colegii din Academie i-am cunoscut la începutul unui stagiu militar cu termen redus, adică vreo nouă luni, într-o cazarmă dispusă pe Șoseaua Olteniței în dreptul indicatorului de ieșire din București. Aceasta a fost perioada cea mai întunecată din viața mea, fiindcă am fost nevoit să îndur restricțiile absurde privind normele de hrană, de îmbrăcăminte și de cazare impuse de regim, în încercarea de strivire a demnității umane a românilor și de demoralizare prin foame, frig și represiune a celor care ar fi îndrăznit să aibă speranța schimbării prin căderea celor care distrugeau sistematic identitatea "marii mase de supuși". Însă, acesta a fost și timpul unei profunde metamorfoze interioare în urma căreia prioritățile vieții aveau să îmi fie schimbate radical.

Răsfoind printre amintiri, rememorez cu o ironie amară iarna teribilă dintre anii 1986 - 1987, când mă aflam în respectiva unitate militară anterior menționată, temperatura exterioară ajungând frecvent la minus douăzeci de grade. Interiorul clădirii în care se afla batalionul din care făceam parte nefiind bine încălzit devenea un fel de frigider imens în care te apuca tremuratul de îndată ce intrai. Ca să vă imaginați cât de frig putea să fie, voi aminti faptul că pentru o perioadă de două luni de zile apa a înghețat pe conductele interioare ale clădirii, astfel încât pentru cei cinci sute de oameni din batalion mai rămăseseră doar patru robinete de la parter unde apa mai continua să curgă cu o presiune redusă pentru spălare și curățenie. În astfel de condiții era normal ca igiena să fie precară, iar disconfortul maxim. Colegii care locuiau în București aveau șansa de a mai pleca în scurte învoiri pentru a-și curăța îmbrăcămintea sau să se spele, dar pentru cei din provincie, iar eu făceam parte dintre aceștia, situația devenea de nesuportat.

Îmi aduc, de asemenea, aminte de marșuri nesfârșite, inclusiv pe timp de noapte, la capătul cărora mă aruncam murdar și epuizat pe o saltea tare ca scândura, de tragerile cu arma din poligon la care am fost silit să particip chiar dacă timp de mai multe săptămâni am avut o febră de aproape patruzeci de grade în urma unei infecții a căilor respiratorii și a frigului, momente când la modul propriu am crezut că nu voi mai trăi. Nu pot uita nici istovitoarele gărzi cu schimb la trei ore desfășurate în perioada iernii, când de multe ori gândul sinuciderii mi-a surâs ca o alternativă mai plăcută decât un prezent pe care nu eram în stare să îl mai suport.

Dar poate cel mai trist a fost simțământul straniu al însingurării și efortul continuu de a ascunde ceea ce gândești, de a-ți tăinui revolta și ura împotriva "iluștrilor conducători", precum și a acelor cadre militare, având un comportament brutal și lipsit de milă, puse drept comandanți peste niște tineri aflați la sfârșit de adolescență și început de maturitate. Acest ultim aspect mi s-a părut cel mai greu de justificat, chiar de neiertat, iar simțământul nedreptății avea să mă conducă la o revoltă interioară și la o ură de nestins împotriva comunismului, a comandantului suprem și a acelui gen de armată destinată mai degrabă exterminării decât pregătirii militare autentice.

De ce oare nu pot să uit acele impresii? De ce nu pot să le șterg cu buretele ca și cum nu ar fi fost? De ce pot reda cu atâta precizie aceste lucruri dureroase, ce m-au lovit puternic în forul interior? Nu am un răspuns clar, însă știu cu siguranță că mi-am propus să exprim toate acestea lucruri tocmai pentru a nu se mai repeta vreodată.

Este un lucru barbar și criminal să atentezi asupra integrității ființei umane prin fapte și gesturi menite să îi deformeze conștiința interioară, să îi scadă simțământul valorii personale și să îi distrugă nobilele idealuri pe care în mod normal fiecare dintre noi ar trebui să le aibă. Generațiile care au fost supuse tratamentului de "zombificare" s-au dovedit ulterior a fi lipsite de acea vitalitate necesară pentru refacerea României după schimbarea de regim din 1990. În plus, deformările de comportament produse în acea perioadă, precum și precaritatea sistemului educațional comunist au împins pe tinerii din decada anilor '80 spre o inerție și un pasivism fatal, ce au permis continuarea dramei naționale prin postcomunism. Lipsa de solidaritate atent inoculată de către fostul regim a produs roade nefaste, dispărând cu totul simțământul apartenenței la comunitate, accentuând egoismul și individualismul, precum și turnătoria celui de lângă tine atunci când ar fi îndrăznit să gândească altfel decât normele trasate "de sus".

Referitor la acest ultim aspect, plecarea mea din Academia Tehnică Militară a fost rezultatul firesc și logic al "turnării" de către persoane binevoitoare a faptului că deși eram student al unei facultăți militare, totuși, în fiecare zi de duminică mergeam la slujbele oficiate de către regretatul părinte Galeriu la biserica Sfântul Silvestru din București. În plus, lucru relativ ușor de demonstrat prin percheziție, s-a dovedit faptul că purtam mereu asupra mea un articol religios, de regulă un Nou Testament redus ca dimensiuni sau o carte de rugăciuni.

Dar pentru a fi mai precis, în vara anului 1988 în urma unui control de "rutină" înscenat de o patrulă a garnizoanei București, a fost identificat un student al Academiei Tehnice Militare având asupra sa un Nou Testament. După cercetările amănunțite ce au urmat s-a stabilit că respectiva persoană prezenta carențe grave din punct de vedere ideologic prin faptul că nu și-a însușit concepția materialistă despre lume și viață, fiind profund religioasă și având credință în Dumnezeu. Prin

urmare, măsurile de "represiune" au fost luate imediat, respectivul student fiind înlocuit din funcția de șef de grupă pe care o deținea, iar notele acordate la examen neavând voie să depășească cinci sau șase indiferent cât de bine s-ar fi prezentat, cu perspectiva imediată a exmatriculării pentru indisciplină și cu interdicția de a mai urma o altă formă de învățământ superior.

Din fericire, tonul a fost ulterior înmuiat, dar presiunea a fost mare pentru a mă determina să cedez nervos și să fiu catalogat drept necorespunzător cu scopul de a nu fi acuzați ulterior cei care au dispus aceste măsuri.

De ce îmi aduc aminte de toate aceste lucruri? De ce nu le pot "îngropa" pentru totdeauna? Care este acea cauză ascunsă ce le ridică la suprafață? Nu aș putea spune. Însă când privesc vremea mohorâtă de afară și ploaia dezlănțuită deasupra dealurilor din Breaza, locul unde am urmat cursurile liceului militar, îmi dau seama că într-un fel sau altul toate aceste realități m-au determinat să mă îndrept către explorarea adâncimii condiției umane, spre investigarea fundamentelor parțial tenebroase și parțial luminoase ale adâncului sufletului omenesc în încercarea disperată de a găsi o explicație și de a afla un răspuns valabil la întrebările fundamentale ale vieții.

În ciuda multiplelor resentimente pe care le-am adunat, totuși, am căutat să elimin sentimentul de ură inspirat de acele vremuri dureroase și să explorez cât mai obiectiv criza de identitate din spațiul românesc ce durează de peste șaptezeci de ani. Cumva am înțeles că orice dramă individuală nu reprezintă altceva decât o mică parte a unui scenariu întunecat extins la scara întregii colectivități. De aceea, extrapolând acest principiu, am înțeles că toate aceste experiențe au reprezentat o provocare pentru a adânci drumul cunoașterii de sine, precum și a realității din care fac parte.

Însă timpul merge mai departe, așa cum și trenul în care mă aflu se strecoară în continuare printre munți. Chiar acum disting Caraimanul cu acea cruce imensă, ce aduce mereu aminte de jertfa de sânge a armatei române în timpul Primului Război Mondial. În spatele acestui pisc semeț se intuiește profilul vârfului Omul, un loc sacru pentru mine, fiindcă într-o noapte de toamnă din 1987 când am urcat pe acest masiv, am luat decizia de a crede până la capăt în Dumnezeu și de a-mi păstra vie flacăra speranța în mijlocul păgânismului ateu ce continua să își arunce umbra întunecată peste țară.

Uneori mă întreb dacă toate aceste gânduri vor impresiona pe cineva? Dacă împărtășirea acestor trăiri va stârni un oarecare interes legat de înțelegerea unui timp pe care suntem obligați să îl descifrăm pentru a ne elibera definitiv de el? De fapt, intuiesc o anumită nevoie de a conștientiza până la capăt experiența vieții cu bunele și relele ei, și tocmai de aceea, întâlnirea de douăzeci de ani cu acei colegi care au fost martori la lupta mea spirituală cu întunericul acelor vremuri, m-a determinat să scriu aceste rânduri și să le ofer publicului cititor.

Nu peste mult timp voi ajunge la Brașov, locul în care m-am născut și în care mi-am petrecut copilăria. Va urma Codlea și Făgăraș, două binecunoscute localități din județul Brașov, iar după aceea Ucea, Avrig și Tălmaciu cu destinația finală a călătoriei de astăzi și anume: Sibiu. Am plecat rememorând episoade dureroase din trecut, dar acum disting un sens mai larg, un cadru mult mai bogat ce îmi permite să zâmbesc cu condescendență tânărului de douăzeci de ani, care credea, conform cu elanul vârstei, că lumea poate fi schimbată și că lumina poate să străpungă oricând întunericul. Să mă îndoiesc de acest lucru în clipa de față? Nu aș putea răspunde cu

precizie, însă totuși constat că deopotrivă cu rememorarea acelor timpuri, din adâncurile ființei revin la suprafață cu putere și acele nobile idealuri având o aceeași prospețime plină de farmec. Da, cred că România poate să renască, că teama și pasivitatea pot fi depășite, că un viitor frumos se află ca o posibilitate realizabilă înaintea noastră și că depinde doar de noi ca toate aceste lucruri să prindă contur. Echinocțiul de toamnă ar putea reprezenta, prin urmare, ocazia nesperată a unui nou început.

Prezentul este o Punte dinspre Trecut spre Viitor

Nu pot să nu fiu nostalgic atunci când contemplu trecerea timpului și constat cum urma prezentului se pierde într-un trecut mai mult sau mai puțin îndepărtat. Și este tragic faptul că nimic nu mai rămâne din tot ce a fost, iar amintirile se proiectează virtual undeva în vecinătatea fantasticului amestecându-se cu plăsmuirile imaginației până când nu mai poți să mai faci distincția dintre ele. Și de aceea, confuzia dureroasă dintre realitate și dorință produce o suprapunere de planuri ce te împinge spre abisul pierderii conștiinței de sine și a ceea ce ești cu adevărat.

De fapt, ființa umană comportă o definiție dinamică, o transformare continuă dinspre copil spre adult, iar după aceea spre zenit și apus de existență, dincolo de care logica se oprește neputincioasă în a discerne un nou tărâm. Iar această limitare a orizontului te determină să te concentrezi strict pe ceea ce vezi, lucru ce îți induce o senzație abisală pe măsură ce marginea acestuia se apropie tot mai mult de tine, fără a putea să eviți în vreun fel coliziunea finală, în urma căreia nu poți distinge decât neantul.

Este tristă condiția umană, cu accente dramatice progresând către o tragedie pe care o trăiești în mod inevitabil pe drumul ce leagă trecutul de viitor, prezentul fiind doar o secvență scurtă ce dispare de îndată ce ai zărit-o. În acest sens, timpul este cel mai puternic agent coroziv al universului, transformând materia oriunde o găsește în cuprinsul spațiului și simplificându-i tot mai mult formula de compoziție până la dispariția totală. Iar timpul este cel mai mare adversar al existenței tale efemere, un devorator al vieții și al oricărei exprimări a naturii în mijlocul căreia trăiești.

Dar fără timp, nu am putea să mai trăim, derularea acestuia oferind această călătorie prin existență cu toată suita ei de bucurii și tristeți, împliniri și dezamăgiri sau urcări și coborâri abrupte. Timpul este cel mai mare creator de forme, el, cel care ulterior le și distruge într-o plăcere masochistă a eternei prefaceri, a renașterii a ceea ce a fost pentru a înlocui ceea ce este într-un joc nesfârșit, ale cărui reguli le intuim mereu fragmentar, dar niciodată în totalitatea lor.

Chiar și așa-zisele legi ale naturii, nu sunt altceva decât observații mai mult sau mai puțin îndelungate ale acțiunii timpului asupra materiei, ale acestei eroziuni continue dinspre forme mai complexe către cele mai simple, pentru ca ulterior ordinea să se inverseze, iar maestrul creator al devenirii să nască forme tot mai complicate, până când acestea ajung să se prăbușească sub propria lor greutate făcând loc haosului și renașterii simplității. Așa se întâmplă și la nivel social, ba chiar istoric, prefacerile urmând traiectorii nebănuite, ondulații în nisipul eternității din care provine și unde se întoarce timpul.

Și propria ta persoană, supusă acțiunii acestui factor distructiv și creator, se confruntă cu aceleași conflicte pe care trecerea timpului le generează, cu contradicții

parcă anume făcute pentru a produce o mișcare continuă, uneori spasmodică, alteori lină, către un final, care la momentul prezent nu îți spune nimic precis. Copilul de ieri este străin de adolescentul de astăzi, prefacerea fiind profundă, chiar dramatică în disjuncția pe care o realizează între aceste două etape ale vieții. Iar adolescentul de astăzi va deveni un străin față de adultul de mâine, care va arunca la coș idealurile de o clipă ale unei perioade relativ scurte din viață, pentru a deveni ființa pragmatică și dispusă la compromis din rațiuni de supraviețuire de mai târziu. Iar adultul puternic și sigur pe sine va deveni în curând bătrânul șovăielnic și mereu bulversat de o lume ale cărei reguli ne le poate înțelege, trăind în imaginație acele vremuri „bune", când viața i se desfășura la picioare cu ispititoare oportunități și nesfârșite alegeri. Ce diferență de la o etapă la alta și ce schimbare tragică între momentele vremelniciei condiției noastre umane!

Am avut ocazia să trec prin locuri pe care nu le mai revăzusem de peste douăzeci de ani, deși locuiam în același mare oraș București. Senzația revederii unor fragmente de realitate care cândva îmi erau familiare a fost puternică, ca și cum numai o săptămână trecuse din vremea când treceam pe străzile aglomerate și pline de praf ale respectivului cartier. Dar totul nu era decât un joc al imaginației, fiindcă deja „cochilia" a devenit goală, iar viața a dispărut din acea felie de realitate, rămânând doar anumite elemente fizice degradabile mai greu sub acțiunea timpului.

Acest joc al iluziei amintirilor ce refuză să dispară, dar care generează impresii puternice chiar și în prezent, îți menține pentru o vreme senzația că ești stăpân pe situație, că poți face aproape tot ce îți dorești, că mereu câmpul alegerilor se va deschide generos înaintea ta. Dar realitatea este cu totul alta, fiindcă fiecare pas făcut pe axa timpului reprezintă în mod dureros o restricționare tot mai accentuată, până când „înghețul final" pune capăt unei alergări ce s-a întins pe mai multe decenii, foarte puține dacă stai să te gândești cât reprezintă aceasta la scara derulării naturii.

Dar nu doresc să am o notă pesimistă, fiindcă viitorul totuși există dincolo de momentul prezentului, valențele sale nefiind totdeauna clar înțelese, iar posibilitățile pe care le aduce neputând fi restricționate pe deplin. Uneori anumite porți se închid pentru a face loc altor uși să se deschidă, iar ceea ce a fost un exces de energie în clipele tinereții se poate converti în profunzime și pătrundere în tainele existenței, undeva dincolo de suprafața spoită a prezentului. Iar în final, cine știe dacă nu cumva stingerea existenței efemere nu este altceva decât trecerea printr-un portal spre ceva mult mai înalt, o devenire într-o secvență a universului în care acțiunea timpului își pierde amprenta sa corozivă? Cine poate ști acest lucru? Greu de spus, dar intuiția te poate ajuta acolo unde logica își descoperă limitele ei.

Însă nu vreau să susțin necondiționat demersul transcendent al religie sau filozofiei, fiindcă nu am calitatea de a recomanda o anumită cale, acest lucru fiind supus propriei tale deveniri, care poate diferi substanțial de cea pe care eu merg în clipa de față. Dar în același timp am intenția de a sublinia necesitatea cugetării asupra naturii timpului, acest prieten și vrăjmaș, deopotrivă, și detașării de implicarea excesivă în materialitatea lumii în care trăim. De multe ori, dorința de a avea, de a deține tot felul de valori materiale, te poate bloca pe calea avansării în ce privește cunoașterea lumii în care trăiești. Sunt multe persoane care își dedică aproape tot timpul efemerității lor acumulării obsesive de obiecte și mijloace, strângând provizii pentru sute de ani, lăsând o amprentă grotescă în urma lor. Mai există persoane ahtiate după putere, acaparând cu avariție poziții de răspundere, de unde să comande peste ceilalți, care să le ofere senzația că sunt un fel de semizei plasați mai presus de muritori. Jocul politic se bazează pe o astfel de dominație iluzorie, ce sfârșește mai devreme sau mai târziu în cădere și dezamăgire.

Alteori, există situația când tot scopul vieții este orientat către satisfacerea diferitelor plăceri costisitoare sau poftelor de tot felul, trecând dincolo de simpla, dar profunda, bucurie a vieții. Și aici, puterea de a chefui se micșorează în timp, slăbind ființa umană și accentuând decăderea ei, ce se termină abrupt și fără sens în mod neașteptat.

Și tocmai de aceea, atâta vreme cât te afli pe puntea prezentului ce unește trecutul de viitor, este util să nu te atașezi de jocul iluziilor, ci să privești șansa vieții ca pe o experiență a cunoașterii și ca o trecere către un orizont superior. Pornind de la această imagine a călătorului printr-o lume mereu străină, poți să ajungi să te transformi împreună cu timpul, să sublimezi progresiv în structura sa, ce nu cunoaște atașament față de ceea ce este, ci mereu față de ceea ce va fi. Lăsând în urmă structuri nefinalizate și ruine ale unor monumente veșnic dispărute, cel care călătorește împreună cu timpul, are satisfacția de a nu se lega mai mult decât este necesar de materialitatea lumii, putând astfel să treacă la final prin portalul ce duce la nemurire, a cărei existență deși pare ilogică, totuși o simțim ca fiind adevărată în adâncul ființei noastre.

Și cine știe? Poate ființa umană nu este altceva decât un fragment de timp ce traversează spațiul și materia, așa cum cuantele de energie, sau fotonii, traversează nesfârșitele întinderi ale eternității. Dacă așa stau lucrurile, atunci înseamnă că timpul este chiar structura fundamentală a ființei noastre și undeva, prin intermediul său, ne vom reîntâlni într-un alt spațiu și sub un alt orizont mai generos decât cel al prezentului clipei de față.

Puterea Cunoașterii ce Preschimbă Lucrurile

În mijlocul unui ev ce se transformă neîncetat am apărut și noi, această generație a celor născuți în anii apusului erei comuniste. Chiar dacă această trecere spre asfințit a durat atât de mult, iar zenitul s-a prelungit dincolo de orice limită, orizontul schimbării este însă tot mai aproape.

Indiferent că ne place sau nu, ceasurile astrale au o precizie ce nu poate fi pusă la îndoială decât de cei care nu au răbdare să înțeleagă sau măcar să perceapă trecerea clipelor înșiruite ordonat pe axa timpului. Și chiar dacă am încerca să oprim această devenire, tot ne-ar fi imposibil, fiindcă ar fi ca și cum am dori să oprim revărsarea mării în ocean. Nimic nu poate opri devenirea naturii, societății și a tuturor lucrurilor din universul în care trăim, un macrocosmos ce întinde pe spații nesfârșite, ce nu pot fi înțelese niciodată pe deplin. Cu toate acestea, omul, această îngemănare paradoxală dintre spirit și materie, încearcă să se autodefinească ca un fel de zeu în mijlocul naturii, ca un împărat peste atomi și peste energiile telurice primordiale. În imaginația sa de excepție, decade adeseori crezând că lucrurile pe care le zămislește vor dura veșnic, iar prins în jocul vieții uită prea repede cât este de muritor.

Cât de mult valorează o clipă de viață? Dar o zi, cât preț ar putea avea? Și cine ar putea adăuga timp la propria sa viață, cumpărându-l cumva de la un fel de talcioc cosmic? Bineînțeles că acest lucru este cu neputință, dar imaginația refuză limitele, forțează materia dincolo de limitele ei firești, târând-o prematur în neființă. Și ce rămâne atunci, decât ruină și deznădejde, și mai ales, un amar pustiu?

Totul este făcut să dureze doar pentru o perioadă de timp. Ere, epoci, perioade și timpuri se duc fiecare unele după altele, pregătind de fiecare dată etapa următoare și preluând doar pe cei care într-un fel sau altul s-au pregătit, învățând lecția transformării interioare deopotrivă cu schimbarea perpetuă a cosmosului înconjurător. Cunoașterea ce se preschimbă în auto-cunoaștere are o valoare neprețuită într-un astfel de context, oferind posibilitatea saltului de la un ev la altul, de la o dimensiune la alta, pentru ca la final prin marele salt să se atingă nemurirea. Pare surprinzător, chiar nebunesc, un astfel de gând, dar prinși în ghearele temporalității, prea puțini reușesc să se elibereze de legăturile fatale ale predestinării clipei ce piere imediat ce apare.

Destinul omului este grandios, dar realizabil numai prin atașarea fermă de principiile ce guvernează transformarea ireversibilă a universului. În afara supunerii față de aceste legi, ființa umană este la fel de neputincioasă ca un asteroid sortit arderii în atmosfera densă a planetelor pe lângă care trece sau prin topirea definitivă în sorii incandescenți din cuprinsul spațiului nesfârșit. Iar la nivel global, umanitatea poate face saltul doar atunci când se organizează pe nivele tot mai superioare, când progresează prin zămislirea de sisteme tot mai perfecționate ce armonizează tot mai bine dorințele societății cu esența creației în mijlocul căreia existăm. Doar prin punerea de acord cu aceste legi imuabile, umanitatea poate progresa la nesfârșit, iar devenirea va fi atunci înălțătoare și nu distructivă.

Ne temem de natură, ea înfățișându-se ca un monstru capricios ce ne domină și ne aruncă în tenebrele adâncului fără fund. Ne temem de noi înșine, ne este frică să contemplăm abisul din noi, ce se deschide prăpăstios sorbindu-ne imaginația asemenea unei găuri negre în cuprinsul eternității. Ne temem unul de altul și ne respingem la fiecare pas, încercând doar să profităm cât mai mult unii de alții, uitând că doar împreună putem reuși în marea aventură a vieții, că împreună formăm un tot inseparabil ce exprimă în mod plenar noțiunea de om. În schimb, ne prindem cu nădejde de ceea ce piere, de valori materiale perisabile, de idealuri ce dispar o dată cu simpla întrebuințare. Ne agățăm cu disperare de tradiții și forme, ignorând fondul ce se discerne dincolo de simpla aparență. Reprimăm gândul veșniciei și urâm pe cei care ne aduc aminte de ea. Ne creăm o lume atipică, izolată de univers, evoluând amorf și schizofrenic prin încălcarea flagrantă a marilor legi ce se exprimă prin adevăr, frumos și lumină.

Și atunci, surprinși de consecințe ne topim în așteptarea unei judecăți ce nu poate fi o veste bună, a unei examinări pe care o negăm asemenea delicventului ce refuză aducerea în fața curții de jurați. Și astfel, ura împotriva semenilor, ura împotriva universului și chiar împotriva propriei ființe amorsează deopotrivă distrugerea personală și colectivă, asemenea unei bombe sinucigașe declanșate prin gestul nebunesc al aruncării fără a te gândi în vâltoarea evenimentelor uitând de sine, sfidând consecințele. Este acesta un eroism? Nicidecum, ci doar elanul celui care se răzvrătește împotriva legilor ce guvernează ființa, a celui ce nesocotește autoritatea spirituală așezată asupra noastră prin zămislirea în condiția umană. Iar teribila frică de moarte ne anihilează puterea, ne deformează, ne aduce în întunericul neființei.

Însă dincolo de toate aceste lucruri ce evoluează negativ, se poate discerne strălucirea cunoașterii ce nu poate fi biruită, lumina ce vine din adâncul ființei noastre ca răspuns la chemarea exterioară a cuvintelor ce zămislesc un nou ev și o nouă viață. Și astfel, renașterea devine posibilă, iar căderea poate deveni într-o clipă înălțare. Nu este vorba de poezie sau de un joc straniu al limbajului, ci de o realitate palpabilă ce se acordează cu sunetele fundamentale ce țin la un loc lumea, universul

și pe fiecare dintre noi. Este muzica ce vine din sferele eterne, de la Marele Autor, o descoperire inefabilă, dar în final lămurită, a ceea ce vom fi atunci când răspundem chemării de a fi oameni cu adevărat prin dovedirea supremației spiritului asupra materiei și a luminii asupra întunericului.

Și astfel, prin accederea la lumina transformării depline, chipul Autorului ne devine tot mai clar, frica dispare, iar puterea ia locul slăbiciunii. Atunci, totul devine posibil, iar cel mai slab dintre noi, devine o forță irezistibilă. Este acesta un joc al imaginației? Într-un fel da, dar al unei imaginații ce se articulează ferm pe realitate și pe adevăr. Schimbarea este posibilă oricând și nicio cădere nu este ireversibilă, dacă avem tăria de a face pașii necesari ai declanșării proceselor regeneratoare, lucru valabil pentru individ, societate și pentru întreaga lume. Este o aventură a cunoașterii pe care nu trebuie să o ratăm într-o așteptare fără rost.

Sfârșitul Lumii între Mit și Realitate

Nu trebuie să surprindă pe nimeni gândul sfârșitului aceste lumi în condițiile în care tot mai multe argumente se acumulează dramatic structurând o viziune nu tocmai optimistă cu privire la viitor. Dar nici nu este cazul să alunecăm spre pesimism ca urmare a zvonurilor răspândite de către mulți „profeți" de ocazie sau jurnaliști dornici de un material senzațional. În plus, majoritatea producțiilor cinematografice sau de televiziune continuă să exploateze o astfel de tematică din dorința de a oferi „senzații tari" celor care au devenit dependenți de televizor. De aceea, abordarea temei sfârșitului civilizației prezente comportă o paletă largă, extremele fiind cel mai ușor de urmat, iar deformarea subiectului conducând mai devreme sau mai târziu la banalizarea gravității sale.

Încă din primele secole ale ciclului istoric în care se încadrează și scurta noastră viață, subiectul finalului a fost mereu de actualitate. Exprimarea cea mai concretă a acestei tendințe se poate urmări la toate popoarele lumii, „numărătoarea inversă" având la bază diferite calcule derivate din observarea deplasării astrelor pe bolta cerească. Dacă am fi trăit într-o perioadă de la începutul istoriei, atunci cu siguranță că privind spre cer am fi avut senzația că observăm un imens orologiu cosmic, care sub o formă sau alta imprimă anumite ritmuri realităților terestre, similitudinea mergând uneori până la sincronizarea și fuziunea dintre cer și pământ.

Trăind între aceste două „planuri" ce se intersectează pe linia orizontului, omul a fost astfel martor al armoniei și contradicției dintre cele două, experimentând tensiunea celui prins la mijloc între două forțe ce își dispută supremația. Însă de fiecare dată cerul a avut atuul de necontestat al stăpânirii timpului, pământul trebuind să se mulțumească doar cu o secțiune limitată și temporară a spațiului. De aceea, „numărătoarea inversă" a avut o influență puternică asupra tuturor concepțiilor despre lume și viață de pe tot cuprinsul mapamondului, consecința imediată fiind o profundă teamă mistică în încercarea de prevenire a marii catastrofe, când pământul fie va fi înghițit de ape, fie va fi topit prin foc venit din cer, atunci când marele orologiu cosmic va fi atins numărul deplin al ciclurilor astrale acordate răzvrătitei planete Pământ.

Astfel se traduce interpretarea majoră a mesajului religios încifrat sub felurite forme la diferitele popoare, acest lucru conducând inevitabil la cerințele judecății, pedepsei și restabilirii ordinii. Mai precis, universul are o serie de legi imuabile care atunci când sunt încălcate aduc după sine mânia zeilor asupra celor care au

nesocotit autoritatea cerului. Din această cauză, introducerea unor ritualuri de „îmbunare” a divinității a fost următorul pas logic în prevenirea „apocalipsei”, adică a sfârșitului lumii. De aceea, orice gen de practici religioase au drept scop final prevenirea, iar alteori înlăturarea, dizgrației divine asupra unei anumite comunități umane.

Tema „blestemului” poate fi cu ușurință pusă în evidență chiar și la o analiză sumară a curentelor spirituale și filosofice, indiferent de zona geografică, conturând o preocupare constantă ce transcende veacurile. Rezolvarea este însă de fiecare diferită, antichitatea dând mărturie despre jertfe sângeroase înlăturate doar prin trecerea la monoteism. În ce privește evul mediu, ritualul și-a continuat evoluția sub o formă mai spiritualizată, cu accente puse pe „evlavia” personală. Cu toate acestea, conștiința umană niciodată nu s-a simțit la adăpost față de „stihiile” primordiale, fapt pentru care în cele din urmă a trecut la elaborarea de tehnologii tot mai sofisticate cu scopul stăpânirii naturii.

Însă este greu de crezut ca în epoca modernă, și mai ales în zonele dezvoltate ale lumii, tema blestemului să mai genereze un ecou semnificativ. Grație dezvoltării cunoașterii științifice și a tehnologiei, multe temeri „sacre” au fost demitizate și au primit o explicație rațională. Cu toate acestea, tensiunea interioară în fața unui univers straniu și misterios a continuat să evolueze generând angoasele și spasmele omului contemporan în fața unui „necunoscut” ce stă gata în orice clipă să invadeze și să distrugă realizările prezentului. Din această frică ancestrală aducătoare de vinovăție, care a fost resortul intim al nevoii de religie, s-au născut nevrozele, depresiile și complexele milioanelor de oameni ce populează regiunile prospere ale umanității.

Locul religiei a fost luat de cel al științei, iar confesarea la un duhovnic s-a transformat în consilierea de specialitate a unui psihoterapeut. Ritualul bisericesc a fost transformat în „cultul” mall-ului și al cumpărăturilor mai mult sau mai puțin extravagante, pentru ca la final mondenul și divertismentul să detroneze cu ușurință orice interes spiritual aparținând etapelor „depășite” ale istoriei. Cu toate acestea, condiția umană nu s-a modificat în esența ei, ci doar în ceea ce privește aspectul ei exterior, mai bine ambalat decât în trecut, dar mai lipsit de rezistență, dată fiind cultura economiei de „consum”, ce nu produce mărfuri de lungă durată.

Orice lucru pe care îl putem studia din jurul nostru are o anumită durată de existență dictată de substanțele din care este alcătuit și de utilitatea pe care ne-o oferă. Similar, lumea în care trăim are și ea o durată finită pe parcursul căreia se derulează viața noastră. Prin urmare, istoria întregii umanități este subsumată marilor „cicluri” universale, care conferă o perioadă de existență universului, galaxiei și sistemului solar din care face parte planeta Pământ. Mai departe, există un interval în care condițiile oferite de către scoarța terestră permit manifestarea vieții, iar în final găzduirea rasei umane nu poate fi decât temporară pe acest fragment de „bolovan” cosmic rătăcitor prin spațiul sideral.

Logic, va exista un sfârșit de lume, iar dacă nu ni se va oferi șansa de a traversa un „portal” spre o altă secțiune a universului, atunci înseamnă că undeva în viitor umanitatea va înceta să mai existe. În plus, la nivel individual, viața este extrem de scurtă pe o durată ce atinge un maxim de mai multe decade, distribuția ei fiind extrem de variabilă la scara întregii populații a lumii. Iar din acest punct apar alte întrebări legate de preexistența și postexistența ființei umane, de posibilitatea „întrupării” sub alte forme după ce durata terestră a expirat. Într-un fel sau altul,

misterul persistă la nivel personal și colectiv, însă extrapolând înțelegem că un final vine pentru fiecare dintre noi, precum și pentru întregul ansamblu social.

Modalitățile practice de „lichidare" a conținutului planetei Pământ variază de la scufundarea biblică sau atlantă, la prăbușirea în „fântâna abisului", la „raderea" prin foc stelar și la explozia finală ce spulberă întregul ecosistem terestru. Care este diferența dintre aceste metode? Mai întâi, scufundarea a reprezentat o metodă barbară și lentă de extincție, aplicabilă unor populații trăind liber prin munți, păduri și pe câmpii, adică unor comunități umane incapabile să rezolve „tehnologic" această provocare prin construirea de ambarcațiuni care să le ajute să supraviețuiască. De aceea, tiparul apelor ce se revarsă pe pământ reprezenta pentru omul din antichitate cel mai grozav lucru ce se putea întâmpla.

Tema prăbușirii în fântâna abisului comportă o nuanță mai elaborată, mai întâi fiindcă termenul în sine este mult mai abstract și mai greu de imaginat. Este ca și cum lumea ar sta deasupra unui imens gol, o cavernă al cărei tavan riscă să se prăbușească la orice mișcare telurică mai puternică. O astfel de temere relevă o societate sedentară, concentrată în mari centre urbane cu clădiri mai mult sau mai puțin fragile față de mișcările scoarței terestre.

„Arderea" reprezintă un procedeu mai rapid și mai eficient, constând în trecerea sub un „șuvoi de foc" a întregii suprafețe planetare. Viziunea este oarecum inspirată din imaginea vulcanilor ce aruncă vertical jerbe incandescente de lavă, care după aceea se revarsă pe pământ sub forma unor scurgeri piroclastice devastatoare. Cu siguranță că această abordare relevă o manieră terifiantă de a pedepsi umanitatea pentru încălcarea codului „cosmic" al non-violenței, precum și pentru nerespectarea legilor universale ale conștiinței morale. Pentru oamenii antichității târzii și evului mediu, o astfel de temere a „prăbușirii" firmamentului stelar și revărsării energiei telurice primordiale a reprezentat mereu o provocare la care nu aveau cum să facă față, disperarea fiind o consecință sigură.

Însă pentru omul modern, „călit" în războaie mondiale pustiitoare, explozia se pare că este cea mai preferată prin spulberarea într-o singură clipă a tot ceea ce există. Metoda este mai puțin „barbară", suferința fiind eliminată prin scurtimea duratei, dar în același timp această viziune este tributară fragilității tehnologiilor de care dispunem, care într-o singură clipă pot ceda făcând să dispară totul. În realitate, tema „exploziei" exprimă o vulnerabilitate extremă, care se poate manifesta neașteptat și letal, fără a oferi o a doua șansă. Fiindcă din potop se mai poate scăpa, prăbușirea poate să nu fie totală, focul stelar mai poate oferi câteva locuri de rezistență prin ascunderea „sub munți", dar explozia spulberă totul și dacă este atomică, atunci nu există scăpare cumulând într-una singură toate celelalte „procedee" de curățare și selecție a rasei umane.

Deschiderea omului contemporan către cunoașterea științifică și spre zămislirea diferitelor tehnologii este în mod surprinzător proporțională cu ignoranța pe care o manifestă în abordarea temelor fundamentale ale existenței, care în trecut a condus la apariția religiei și filozofiei. Trăind la timpul prezent, devenit „rob" al mașinăriilor pe care și le-a construit, omul zilelor noastre este în același timp cumplit de vulnerabil când vine vorba de angoasele temerilor primordiale ce apar în relația directă cu un univers misterios, călăuzit de legi necunoscute, care solicită compensarea prin „pedeapsă" a încălcării acestora.

Deja am început să culegem primele „roade” ale ignorării naturii prin fenomene meteorologice extreme și tot mai stranii. Suprapopularea, dublată și de un consum exagerat al combustibililor fosili, va genera o criză energetică fără precedent în următoarele decade, pe măsură ce rezervele se micșorează rapid, dar cerințele cresc exponențial din partea tuturor națiunilor lumii. Acești trei „vectori” sunt prin ei înșiși generatori de „apocalipsă”, aducând tema sfârșitului lumii în actualitate, mai întâi în glumă, dar ulterior în serios. Dincolo de calcule ezoterice, mai mult sau mai puțin relevante, realitățile zilei reclamă o atenție sporită, fiindcă ele pot fi cu adevărat semne ale „sfârșitului”.

Șansele de supraviețuire ale unei civilizații sunt dependente de eforturile depuse pentru corectarea deficiențelor sale, mai precis prin armonizarea cu legile naturii, controlul numărului de indivizi și consumul rațional, ba chiar minimal, al resurselor. Dacă astfel de măsuri ar fi luate în considerare, atunci logic vorbind, tema „sfârșitului” ar fi amânată sau poate chiar îndepărtată din dreptul umanității. În ce mă privește, nu știu dacă întoarcerea la religie ar fi soluția cea mai bună, fiindcă roadele acesteia din timpul antichității și evului mediu nu o recomandă în vreun fel, însă manifestarea unei conștiințe superioare, care să conducă la respect față de natură și semeni, ar fi o necesitate de prim rang pentru ca „jocul” cosmic al umanității să continue.

Dacă vom învăța să contemplăm cu atenție și respect universul din jurul nostru, dacă vom ști să ne apropiem unii față de alții și dacă ne vom limita consumul la strictul necesar, atunci porți nebănuite se vor deschide înaintea noastră. Poate aceasta este lecția principală pe care trebuie să o învățăm în această viață. Poate tocmai de aceea am apărut în această lume ca specie și indivizi, fapt care conturează un sens frumos și ascendent ființei umane. Iar dacă la finalul însușirii acestei lecții vom avea și revelația descoperii Autorului a tot ceea ce există, atunci înseamnă că experiența noastră a devenit deplină și astfel, poate, ne vom reîntâlni într-o altă secțiune a universului după ce durata evoluției noastre terestre se va fi încheiat.

INDIVID ȘI SOCIETATE

Arta Zen a Managementului Afacerilor în Viziunea lui Konosuke Matsushita

„Dacă îți propui un scop în viață și depui eforturi constante pentru a-l atinge, atunci în mod sigur te vei dezvolta și vei crește. Repetă zilnic aceste eforturi până când scopul propus pătrunde atât de adânc în mintea ta încât devine propriu tău crezul. Având acest gând în minte, am elaborat Cele 7 Principii ale managementului afacerilor. În esența lor, acestea încorporează dorința mea profundă de a atinge orice gen de scop ce te provoacă prin intermediul unei abordări de acțiune „pas-cu-pas" în viața de zi cu zi." (Konosuke Matsushita, 1935)

Cu o profundă admirație am citit aceste gânduri scrise de către Konosuke Matsushita, cel care în cursul anului 1918 a pus bazele companiei Matsushita Electric, care ulterior a devenit cunoscută sub numele de Panasonic. Viața sa plină de abnegație, perseverență și spirit de sacrificiu a inspirat pe mulți oameni de-a lungul timpului oferind perspectiva unui alt gen de afaceri decât cel bazat pe dorința de câștig și pe lupta de a fi primul strivind pe ceilalți. Acest lucru este cu atât mai neașteptat, cu cât viața lui Konosuke Matsushita a fost marcată de spectrul sărăciei și lipsurilor de tot felul, fapt pentru care nu a reușit niciodată să parcurgă mai mult decât primele clase primare ale sistemului public de educație.

Însă fiind un spirit autodidact și dovedind un profund simț al evoluției tehnologiilor electrice și electronice aflate la început în acea perioadă, Konosuke Matsushita a reușit să inoveze acolo unde alții, deși aveau studiile de rigoare, eșuau și să depășească mentalitatea comodă și birocratică a marilor corporații dornice doar de un câștig maxim cu eforturi minime. Încercând iarăși-și-iarăși, eșuând și luând-o de la capăt, riscând totul și investind tot ce avea material și uman, Konosuke Matsushita a oferit imaginea unui adevărat samurai modern, neatașat unui clan sau vreunui interes de grup, ci acționând pentru bunăstarea generală și pentru progresul său ca ființă umană responsabilă față de colectivitate și universul înconjurător.

Ulterior, crezul său a fost exprimat sub forma a 7 principii scurte, similare celor din codul Bushido al samurailor anonimi, care ne oferă perspectiva unei abordări alternative a activităților de afaceri față de cea occidentală axată pragmatic, dar inuman, doar pe ideea de profit cu orice preț. Esența gândirii sale, așa cum este enunțată de fragmentul anterior, ne amintește că doar prin eforturi perseverente și sistematice putem să evoluăm individual și colectiv, că nu putem înainta dacă nu avem un scop nobil și profund în viață. De fapt, un om de afaceri nu este altceva decât un războinic aflat în slujba colectivității din care face parte și deopotrivă a umanității de care aparține.

<u>Obiectivul Fundamental al Managementului de Afaceri</u>

„Recunoscând responsabilitatea noastră în calitate de agenți economici, ne vom dedica progresului și dezvoltării societății, precum și bunăstării oamenilor prin intermediul activităților noastre de afaceri, contribuind astfel la creșterea calității vieții la nivel mondial."

Scopul pentru care un om de afaceri derulează activități comerciale nu are drept principal obiectiv numai dobândirea unui câștig maxim cu investiții minime, ci deopotrivă se referă la oferirea unor servicii de calitate care să aducă bunăstare și progres comunităților umane în contextul cărora evoluează. Ulterior, cercul de interes al omului de afaceri trebuie să se extinde la nivelul întregii umanități, care sub o formă sau alta devine beneficiara acțiunilor pe care le întreprinde. Dacă doar interesele financiare sunt cele care conferă sens afacerilor sale, atunci acțiunile pe care el le generează nu vor avea un sens benefic, ci doar vor cauza probleme înlănțuite tot mai dificil de soluționat. Scăderea calității vieții în multe zone ale lumii se datorează tocmai unei abordări unilaterale din partea unor oameni de afaceri dezinteresați de semenii lor.

1. Contribuția Socială

„Ne vom comporta în toate ocaziile în conformitate cu Obiectivul Fundamental al Managementului de Afaceri, îndeplinindu-ne cu fidelitate responsabilitățile pe care le avem în calitate de agenți economici către comunitățile umane în mijlocul cărora ne desfășuram activitatea."

Orice om de afaceri are o anumită contribuție socială pozitivă sau negativă în cadrul comunităților în mijlocul cărora își desfășoară activitatea. Un aspect particular al gândirii Zen se referă la interdependența dintre toate ființele și toate lucrurile. Astfel, orice acțiune desfășurată asupra unei părți va afecta în cele din urmă și întregul, fiind vorba doar de timp până când faptul devine vizibil. Ignorarea contribuției sociale de către oamenii de afaceri generează perturbații negative ce afectează în cele din urmă chiar și pe cei care le-au inițiat. Nu de puține ori, lăcomia agenților economici a generat nemulțumiri și tulburări sociale care au condus ulterior la apariția unor sisteme politice restrictive pentru derularea pe mai departe a afacerilor.

2. Cinstea și Onestitatea

„Vom fi cinstiți și onești în cursul tuturor activităților de afaceri și în viața personală. Nu contează cât de talentați sau cunoscători putem să fim, fără integritate personală nu vom merita respectul celorlalți și nici nu ne vom întări respectul de sine."

Integritatea oamenilor de afaceri reprezintă o problemă sensibilă și de regulă, se caută ascunderea aspectelor sensibile generate de încălcarea normelor de cinste și onestitate în funcție de interesele personale sau de grup. Însă, de fiecare dată când minciuna și frauda sunt alese ca modalitate de dezvoltare a unei afaceri, spectrul întunecat al consecințelor nu va întârzia. Pe de altă parte, respectul de sine nu poate să se dezvolte pentru o ființă umană dedată înșelării semenilor și însușirii de avantaje ce nu i se cuvin. Doar acțiunile cu motivație nobilă vor conduce la evoluția unui om de afaceri către o persoană nobilă și demnă de încredere, lucru obligatoriu în afaceri. Însă orice acțiune negativă pe care o comite se va răsfrânge în cele din urmă și asupra sa.

3. Cooperarea și Spiritul de Echipă

„Ne vom uni capacitățile noastre pentru a ne îndeplini scopurile comune. Nu contează cât de talentați suntem la nivel individual, fără cooperare și spirit de echipă vom fi o companie doar cu numele."

Individualismul reprezintă un obstacol major în constituirea și derularea unei afaceri. Ciocnirea de orgolii și dorința de a conduce cu orice preț vor ruina chiar și cea mai prosperă corporație. Ființa umană este destinată să se dezvolte și să evolueze în cadrul unui grup, adică a unei echipe, fie ea familie, școală sau loc de muncă. Doar prin unirea talentelor diferite se poate ajunge la performanța întregului. În gândirea Zen se consideră că distincția dintre individ și ceilalți este artificială, fiind mai degrabă o convenție de limbaj decât o realitate. Talentele contopite ale multor persoane acționând unitar vor aduce efecte mult mai ample decât însumarea capacităților individuale, dar lipsite de corelare. Competiția trebuie înlocuită cu cooperarea, iar individualismul cu spiritul de echipă pentru a avea o afacere de succes.

4. Efortul Neobosit pentru Îmbunătățire

„Vom căuta constant să ne îmbunătățim capacitatea de a contribui la bunăstarea societății prin intermediul activităților de afaceri. Numai printr-un astfel de efort neobosit vom putea atinge Obiectivul Fundamental al Managementului de Afaceri și să contribuim la realizarea unei păci și prosperități fără sfârșit."

Nu există vreo limită de creștere pentru ființa umană. Similar, orice afacere se poate derula la nesfârșit dacă ea respectă principiile armoniei universale. Dorințele negative și ignorarea bunăstării celor din jur reprezintă factori perturbatori ce afectează dezvoltarea celui care le propagă. Concepția Zen despre lume și viață accentuează importanța cultivării armoniei între toate lucrurile și stingerii conflictelor de orice fel. Pe de altă parte, îmbunătățirea continuă nu se obține fără un efort constant direcționat către scopul final care nu poate fi altul decât pacea și armonia pe pământ. Un om de afaceri este asemenea unui misionar aflat în slujba îmbunătățirii vieții pe pământ. El nu trăiește pentru sine sau pentru satisfacerea plăcerilor egoiste, ci de fiecare dată se gândește în ce măsură acțiunile sale vor aduce un impact pozitiv asupra lumii în care trăim.

5. Amabilitatea și Modestia

„În toate ocaziile vom manifesta cordialitate și modestie respectând drepturile și nevoile celorlalți cu scopul de a întări relațiile sociale și de a îmbunătăți calitatea vieții în comunitățile noastre."

Înălțarea de sine și afișarea zgomotoasă a meritelor personale, chiar dacă ele există, reprezintă un afront față de ceilalți și o afirmare a unei superiorități lipsite de temei. Chiar dacă un om de afaceri este mai dotat într-o anumită direcție față de ceilalți, nu trebuie să uite vreodată că acest lucru îl datorează tuturor celor din jurul său, care sub o formă sau alta l-au orientat, l-au îndrumat și l-au sprijinit. Nimeni nu se realizează doar prin sine. De fiecare dată există factori în jurul ființei umane care o ajută pe drumul progresului interior. De aici decurge amabilitatea față de orice semen, ba chiar față de orice ființă sau lucru. În sens opus, violența, chiar și numai cea de limbaj, nu face altceva decât să distrugă și să otrăvească relațiile dintre oameni prin răspândirea semințelor distrugerii. Calea adevărată presupune ca omul de afaceri să continue să rămână un adevărat „om între oameni" în toate circumstanțele vieții.

6. Adaptabilitatea

„Ne vom adapta continuu gândirea și comportamentul pentru a face față condițiilor mereu schimbătoare din jurul nostru având grijă să acționăm în armonie cu natura pentru a ne asigura progresul și succesul în tot ceea ce realizăm."

Universul în care trăim este dinamic și supus unei transformări continue. Natura își schimbă mereu căile și legile de manifestare. Nimeni nu poate să se dezvolte dacă nu este dispus să se schimbe neîntrerupt. Calea armoniei presupune o modificare continuă încât armonia să se mențină în cele mai diferite circumstanțe. Indiferent de obstacolele pe care le întâlnește un om de afaceri, dacă va distinge oportunitățile ce i se deschid înainte, va putea să treacă mai departe cu succes. Rămânerea prelungită în anumite clișee de gândire și tipare comportamentale nu pot genera decât stagnare. În concepția Zen, ființa umană trebuie să fie flexibilă asemenea apei care poate lua orice fel de formă, dar fără a-și schimba în vreun fel natura ei interioară. Astfel, adaptabilitatea îi oferă posibilitatea unui om de afaceri de a face față oricărui gen de circumstanțe prin care ar putea să treacă el sau corporația pe care o deține.

7. Spiritul de Recunoștință

„Vom acționa într-un spirit de recunoștință pentru toate lucrurile bune pe care le primim încrezători că această atitudine va deveni o sursă de nesfârșită de bucurie și vitalitate care să ne întărească să depășim orice gen de obstacole am întâlni pe calea vieții."

Omul de afaceri modern privește cu mândrie către sine pentru cât de multe a realizat, dar acest lucru nu dovedește decât ignoranță. Succesul pe care îl are se datorează unor factori nenumărați care l-au favorizat în marea competiție cu scopul de a-i asigura mijloacele necesare pentru a manifesta o recunoștință pe măsură. În primul el datorează o atitudine de respect față de cei care i-au dat viață, l-au crescut și l-au educat. Ulterior, ca om de afaceri, el a beneficiat de ajutorul multor persoane de la care a deprins arta de a conduce o activitate economică. Recunoștința îi oferă acum ocazia de a returna ceea ce a primit și de a experimenta o bucurie lăuntrică dătătoare de vitalitate autentică. Orice succes în afaceri trebuie să aibă drept rezultat cultivarea recunoștinței față de semeni și față de mediul înconjurător. Nimeni nu trăiește izolat în raport cu ceilalți. Barierele sunt artificiale și trebuie date la o parte. Astfel, deopotrivă afacerile și persoana proprie vor prospera!

Viziunea lui Konosuke Matsushita asupra managementului afacerilor reprezintă o transpunere modernă a concepției Zen despre lume și viață, precum și o translatare a principiilor codului Bushido al războinicilor anonimi. Progresul micii sale afaceri din domeniul electricității, prin evoluția ulterioară a companiei care mult timp i-a purtat numele, ne oferă posibilitatea de a proba adevărul principiilor pe care și le-a asumat drept crez personal în viața de afaceri. Sunt sigur că exemplul său ar trebui să fie mult mai atent studiat și luat în considerare de către cei care sunt oameni de afaceri, precum și de către toți cei implicați în vreun fel sau altul în managementul activităților de afaceri, fie ele publice sau private.

Calea Războinicului Anonim (Bushido) pe Înțelesul Tuturor

În urmă cu mai multe zile am avut prilejul să cumpăr o carte ce expunea concis principiile de bază ale „Căii Războinicului” (Bushido). Cu interes am parcurs fiecare pagină citind cu atenție diferitele reguli specifice mai multor școli de instruire în această filozofie de viață cu rădăcini seculare în Japonia. Surprinzător, indicațiile se derulau succint, în secvență logică și pe înțeles, dar aprofundarea lor presupunea o experiență continuă mereu rafinată în contact cu realitățile concrete ale vieții.

Diferită de codurile cavalerilor medievali din Europa, această „Cale a Războinicului” mi-a oferit prilejul adâncirii unei viziuni inedite prin accentul pus pe viața de zi cu zi în care se dezvoltă adevăratul luptător. În mod neașteptat, adevărata sală de antrenament era constituită din întreaga experiență a vieții cu neașteptatele și sinuoasele ei transformări. În plus, am remarcat accentul pus pe interiorizarea luptei, ca o cale de explorare a universului prin evoluția conștiinței către noi trepte de realizare spirituală.

De aceea, am preluat șapte principii de bază și am încercat în rândurile care urmează să le ofer o scurtă expunere în context european. Pe scurt, acestea sunt: judecată dreaptă, curaj, bunăvoință, amabilitate, corectitudine, demnitate și loialitate. Această listă nu poate fi completă, dar ea exprimă acele elemente fundamentale pentru ce înseamnă să fii un adevărat războinic.

Așa se enunță principiul de bază al acțiunii corecte. Niciodată nu trebuie să cauți cearta, controversa și lupta. Nici nu este recomandat să bravezi și să cauți să te impui în fața altora prin puterea și aptitudinile tale. Un războinic se află întotdeauna în slujba unei cauze drepte și intervine ca apărător al respectării dreptății. Într-un alt text de referință se spune că un luptător niciodată nu trebuie să atace primul, ci el trebuie să aștepte prima mișcare a celui ce intenționează să îi fie adversar. Acest principiu exclude cruzimea și actele de agresiune inutilă desfășurate împotriva celor nevinovați.

Sacrificiul inutil trebuie evitat, ca dealtfel și jertfirea pentru o cauză nedemnă fiindcă ele nu reprezintă respectarea standardului desăvârșirii. Dimpotrivă, dacă merită să trăiești, atunci trebuie să cauți acest lucru cu toată puterea ta. Un luptător nu este un ucigaș dornic de plăceri crude sau masochiste. De fapt, el este o persoană nobilă care iubește viața, fără însă să se atașeze de ea dincolo de ceea ce este drept pentru sine și ceilalți. Aici se află adevărata sursă a curajului care nu poate fi înfrânt, fiindcă el se articulează pe o intenție nobilă și lipsită de egoism.

Bunătatea, dragostea, afecțiunea pentru ceilalți, simpatia și noblețea sentimentelor sunt cele mai înalte atribute ale sufletului. Ele conferă consistență interioară pentru toate calitățile unui adevărat luptător. Niciodată el nu se va lăsa călăuzit de ură sau de interese egoiste și nici nu va desconsidera pe altcineva, nici măcar pe adversari. De fapt, cel mai mare dușman se află în chiar interiorul sufletului și de aceea, orice impuls spre violență, asemănător cu focul, trebuie să fie stins prin revărsarea bunătății în toate împrejurările vieții și față de orice om.

Amabilitatea nu trebuie să izvorască din dorința de a evita să jignești pe cineva. Mai degrabă, ea reprezintă manifestarea simpatiei față de sentimentele celorlalți. Orice formă de grosolănie trebuie exclusă cu desăvârșire indiferent de manifestarea ei. Prin rafinament succesiv, actele de amabilitate te conduc la o iubire plenară față de semeni și la compasiune. Acest lucru te va motiva să acționezi corect indiferent de împrejurare.

Corectitudinea trebuie să se manifeste în fiecare clipă a vieții. Ascunderea lucrurilor, denaturarea lor și minciuna dezonorează pe cel care merge pe Calea Războinicului. Cuvântul dat trebuie să fie respectat până la ultimele consecințe, chiar dacă acest lucru presupune sacrificii din partea ta. Niciodată nu este permis să promovezi minciuna și să îți induci în eroare semenii. Un adevărat luptător a învățat să își subordoneze întreaga voință încât ea să reflecte pe deplin calea pe care el merge până la capăt.

Demnitatea presupune o vie conștientizare a valorii personale, indiferent de ce spun cei din jur. Ea dinamizează întreaga viață conferind sens și dinamism dezvoltării personale pe drumul perfecționării luptei împotriva întunericului, nedreptății și minciunii. Un om lipsit de demnitate este slab prin excelență și nu va putea să se ridice la adevărata împlinire pe care poate să o aibă în decursul acestei vieți. Dinamismul promovării sau respingerii demnității se reflectă prin reducerea sau întinderea elementelor josnice de caracter, care în final ajung să fie vizibile pentru toți.

Spre deosebire de slugărnicie, loialitatea se referă la concordanța față de propria ta conștiință ce te determină să acționezi ferm și până la capăt indiferent de afecțiuni sau consecințe. Un luptător nu va acționa din frică față de alții sau din spirit constrângere, ci din convingerea că este dreaptă calea pe care merge și justă în raport cu standardele adevărului. Fără a fi mituit de răsplată sau împins de frică, un luptător merge înainte acceptând prețul pe care trebuie să îl plătească pentru a deveni un adevărat războinic în lupta cu dușmanii interiori și exteriori ai dreptății.

Acestea au fost doar câteva principii expuse sumar asupra unei filozofii de viață ce pune în umbră spiritul meschin al vremurilor pe care le trăim caracterizate de compromis, ipocrizie, minciună și lașitate. Chiar dacă principiile Bushido au fost încălcate în Japonia de către cei care au provocat ultimele războaie mondiale, totuși adevărații luptători din Țara Soarelui Răsare nu au dispărut niciodată. Fără arme de luptă sau vestimentații bizare desprinse din evul mediu, luptătorii anonimi au adus prosperitate și au reclădit țara distrusă de un război pustiitor, cum niciodată nu a mai fost pe pământ. Cu siguranță, că și noi, românii, am avea nevoie de astfel de războinici anonimi care să apere judecata dreaptă, curajul, bunăvoința, amabilitatea, corectitudinea, demnitatea și loialitatea. Te-ai gândit vreodată că un astfel de războinic ai putea să fii și tu?

Campania Împotriva Celor Patru Animale Dăunătoare

Observ neliniștea mediatică cum crește necontenit prin atenția acordată unor subiecte până nu demult banale. Prin puterea de expresie a sistemelor de televiziune, speakeri bine plătiți formează opinia publică să consimtă la directive primite din partea celor ce au interesul să obțină anumite foloase de pe urma credulității celor care urmăresc show-uri prelungite până târziu, în noapte. Disting cenușiul prezentărilor ce demonizează partea adversă și dezumanizează pe cel detectat a fi adversar comun și vinovat pentru tot răul ce se întâmplă în societate și în lume.

De aici, doar un singur pas mai rămâne de făcut până când dreptatea populară începe să își facă simțită prezența prin acțiuni violente îndreptate împotriva celui detectat a fi vrăjmașul umanității, cu scopul bine intenționat de a pune o dată pentru totdeauna capăt acestei situații devenite brusc de nesuportat. Ceea ce ieri

trecea drept nesemnificativ, astăzi devine cu totul important și atrage măsuri drastice din partea justițiarilor de tot felul.

Cu un zel exemplar, voluntari se oferă să ajute autoritățile în curățenia necesară a fi realizată în cel mai scurt timp. Și astfel, mânia populară începe să se facă simțită pentru eradicarea cauzelor suferinței de pe pământ. Bineînțeles, vinovatul presupus nu are cum să se apere, iar dacă nici nu poate face acest lucru, fiind uneori necuvântător, lucrurile se desfășoară și mai bine.

Nu întâmplător, îmi aduc aminte de „Campania Împotriva Celor Patru Animale Dăunătoare" ordonată în vremea regimului maoist și inițiată în cursul anului 1958, când a fost dispusă exterminarea în masă a țânțarilor, puricilor, șobolanilor și vrăbiilor. Mulțimile mobilizate exemplar au trecut la acțiune pentru a distruge toți acești dăunători prin inventarea celor mai năstrușnice metode.

În privința primelor trei categorii de dăunători, nu am prea multe de comentat, fiind uneori „victima" agresiunii lor, totuși extinderea asupra vrăbiilor mi se pare cu totul interesantă. Astfel, cete de cetățeni indignați și-au luat în primire instrumentele acustice, în genul tobelor, oalelor și tigăilor de tot felul, destinate să sperie respectivele păsări. În plus, agilitatea tinerilor s-a dovedit utilă pentru cățărarea în copaci și distrugerea cuiburilor nefericitelor păsări.

În regiuni mai bine „echipate", armele de foc și-au făcut simțită prezența prin oferirea unor partide de vânătoare inedite pentru cei mereu dornici să se bucure de sângele vărsat de animale nevinovate. Însă, nu numai vrăbiile au făcut obiectul mâniei populare, multe alte păsări fiind adăugate pe lista dăunătorilor, ce distrugeau recoltele bogate ale Chinei. Astfel, vrăbiile, socotite drept dușmani ai economiei și progresului social, nu și-au mai făcut simțită prezența spre bucuria și satisfacția tuturor.

Dar nu a trecut multă vreme, fiindcă în cursul anului 1960 liderii politici și-au dat seama că prin exterminarea vrăbiilor insectele se înmulțiseră necontenit, iar recoltele deveniseră tot mai sărace sub asaltul hoardelor de dăunători, de data aceasta imposibil de eradicat pe deplin. În consecință, Mao Zedung a scos de pe „lista neagră" vrăbiile, acestea fiind înlocuite cu ploșnițele, al căror număr întrecea orice imaginație în satele și orașele Chinei. Iarăși, subscriu la această listă actualizată, dar în privința consecințelor distrugerii vrăbiilor lucrurile nu s-au îmbunătățit.

Scăpate de vrăbii, lăcustele s-au înmulțit necontrolat fapt ce a condus la devastarea recoltelor și pădurilor pe arii extinse. În zadar s-au folosit pesticide pe scară largă, fiindcă poluarea rezultată a generat pagube suplimentare pentru întreaga societate. Imediat, s-a instalat o foamete fără precedent, care în contextul ineficienței economice, a provocat moartea multor oameni, numărul estimat fiind cuprins între 20 și 43 de milioane. Bineînțeles, nu doar exterminarea vrăbiilor a cauzat acest lucru, „Campania Împotriva Celor Patru Animale Dăunătoare" fiind doar una dintre măsurile draconice de restructurare economică a Chinei derulate pe fundalul unor experimente sociale dramatice, inumane și păguboase.

Mai recent, mai precis în cursul anului 1998, o campanie similară s-a desfășurat, dar lista fiind puțin modificată prin cuprinderea: țânțarilor, puricilor, șobolanilor și gândacilor de bucătărie. Cumva, subscriu la această idee, care poate s-ar putea dovedi benefică și în România. Din fericire, vrăbiile nu au mai fost incluse

pe acea „listă a morții" folosită drept „paratrăsnet" pentru descătușarea mâniei populare.

În realitate, există nenumărate evenimente ce ne provoacă revărsarea mâniei și frustrării pe care le acumulăm zilnic prin trăirea unei vieți ce nu se ridică la nivelul așteptărilor. Prin nedreptăți de tot felul, agentul coroziv al răului ne încearcă și ne afectează sensibilitatea lăuntrică. Iar dacă sistemul în care evoluăm hrănește și accentuează această involuție, în scurt timp ajungem să explodăm interior și exterior. În realitate, ineficiența și indolența nu pot fi eradicate prin pogromuri, iar suferința provocată unor ființe nevinovate nu poate fi compensată printr-o altă suferință pusă asupra presupusului adversar, descoperit și generalizat propagandistic.

În lanțul trofic al naturii, fiecare element își are rolul său, problema fiind aceea de a echilibra de fiecare dată acele elemente ce își depășesc menirea în contextul ansamblului. De aceea, măsurile asimetrice de exterminare pot cauza la rândul lor dezechilibre în altă parte a vastului sistem în care existăm. Astfel, trebuie evitate excesele ce iau naștere din clipa în care propaganda anihilează gândirea logică și patima ia locul rațiunii. „Partea interioară a paharului trebuie să fie curățată mai întâi", însă de câte ori nu începem cu aspectul exterior, interiorul rămânând mereu necurățat datorită neglijenței, indolenței și neștiinței? În consecință, orice sistem trebuie perfecționat prin îmbunătățiri treptate și continue, dar niciodată prin măsuri violente luate sub impactul emoțiilor de moment.

Descătușarea Energiei Interioare a Individului și Controlul Societății

Am fost educat într-o societate care te obliga să îți reprimi sistematic trăirile de fiecare dată când ele veneau cumva împotriva cadrului stabilit de către cei care o conduceau. Cel mai mare pericol era acela de „a gândi altfel" decât așa cum era impus printr-un fel de exercițiu de programare socială. În plus, colegii, formați pe un asemenea tipar, nu puteau să înțeleagă cât de mult se pierdea prin eliminarea impulsurilor creatoare doar din rațiuni ce țineau de confortul adulților ce nu doreau niciun fel de modificare a cadrului existent la acea dată. În felul acesta am ajuns să meditez mai profund asupra raportului ce trebuie să existe între individ și societate.

Însă, nu înseamnă că permiterea necenzurată a oricărui gen de manifestare reprezintă un lucru benefic. Dimpotrivă, într-o astfel de perspectivă se ajunge la extrema opusă, ce suprimă construcția colectivității, ce presupune mai mult sau mai puțin respectarea unor seturi obligatorii de reguli acceptate de către toți cei care o compun. Astfel, evoluția post-decembristă din țara noastră a constituit o trecere de la rigiditatea unei construcții „perfecte" la fragilitatea unei întocmiri lipsite de principii clare și respectate de către toți. Mai precis, o trecere de la suprimarea individului la cea de contestare a socialului, de aici decurgând în mare măsură neputința redresării României din ultimii 20 de ani.

Dialectica raportului dintre individ și colectivitate nu reprezintă un fenomen nou, dar tranziția prin care trece spațiul românesc a pus în evidență mai mult decât în alte perioade ale istoriei acest balans între extreme fără să se ajungă la un echilibru benefic. În realitate, reculul individualist din perioada actuală reprezintă într-o mare măsură descătușarea energiei negative acumulate excesiv în etapa anterioară a

construirii unei societăți ce călca în picioare noțiunea de individ promovând doar utopicul ideal al „omului nou”.

Dacă vom extinde cadrul de observație, vom remarca în decursul secolului trecut o alternanță de evoluții în perioade ce au durat de regulă mai multe zeci de ani. Astfel, secolul XX a debutat prin regimuri totalitare gata de război, care treceau cu brutalitate peste aspirația către libertate a fiecărei ființe umane. Putem vorbi despre un cult al socialului în detrimentul individului, fapt care a făcut posibilă lansarea ucigașului proiect de nimicire a milioane de oameni pe fronturile Primului Război Mondial.

După ce forțele totalitare au fost înfrânte, a urmat o perioadă de explorare a unei libertăți individuale fără precedent, fapt care a condus la o explozie economică, din păcate insuficient controlată, ce a permis afirmarea multor oameni de valoare în toate domeniile. Din nefericire, lipsa de discernământ în gestionarea acestor noi posibilități a adus o criză economică prin intermediul căreia idealul „societății perfecte” a pus din nou stăpânire peste multe zone ale lumii generând a doua mare conflagrație a secolului XX. Forțele aflate în conflict își disputau de fapt dreptul de a controla masele de oameni ale acestui pământ trecând peste aspirația către libertate și dreptate ce subzistă în fiecare ființă umană.

Perioada postbelică a fost într-o zonă de „gri” prin faptul că lumea s-a scindat într-o tabără care punea preț pe valoarea individului, în timp ce alta accentua idealul totalitar al societății ce subsumează complet pe acesta într-o masă amorfă cu un singur vârf vizibil: Conducătorul Iubit, un fel de Mesia care gândește, plănuiește și acționează în numele tuturor. Războiul „rece” care a urmat nu a făcut altceva decât să continue la nivel ideologic, dar și prin nenumărate războaie regionale, această dispută dintre două sisteme ce nu puteau să ajungă la un compromis. Cu argumente din ambele tabere, această „conflagrație” a durat până către ultima decadă, când blocul totalitar s-a fărâmat grație paradoxalei dorințe de libertate a elitelor din cercurile de la vârf, doritoare să se manifeste într-un cadru lipsit de constrângere.

A urmat o perioadă în care haosul a luat locul ordinii rigide, rezultatele nefiind pe măsura dorințelor maselor largi, iar echilibrul dintre individ și societate rămânând ca un ideal pentru o altă epocă. Astfel, construcția socială a avut mult de suferit punând în pericol chiar noțiunea de organizare statală, fapt ce a condus la dezmembrarea unor structuri ce păreau solide în perioada anterioară și la războaie ce au degenerat până la nivel de ură dintre rase și etnii. În plus, perioada de relaxare a controlului individului a permis reapariția fenomenelor de corupție din perioada interbelică, lucru ce a condus la subminarea structurilor fundamentale ale statului în genul: educației, sănătății, sistemului de asistență socială, ordinii publice și chiar apărării.

Oferindu-se prea multă libertate s-a constatat că individul nu este totuși pregătit să acționeze responsabil în folosul comunității, ci dimpotrivă, el ajunge să se izoleze de ceilalți sau să se întovărășească în „găști” distructive ce ignoră dorințele legitime ale semenilor. Și astfel, am intrat în secolul XXI cu o dilemă nerezolvată în perioada anterioară, mai precis cu o restanță la impresionanta lecție de istorie pe care trebuie să o învețe întreaga omenire.

Totalitarismul a continuat în anumite zone ale lumii oferind un model de stabilitate și de ordine aparent mai profitabil decât cel al permiterii libertății individuale. Companii importante au intuit potențialul afacerilor cu producție în zona

totalitară și distribuție în cea liberă, fără să ia în calcul jocul periculos pe care îl fac prin transferul de putere economică spre zone ale lumii ce pot relua oricând disputele secolului trecut.

Prin urmare, mă aștept la o perioadă în care căutarea echilibrului dintre individ și societate să își găsească o soluție mai bună decât ceea ce s-a oferit până în prezent prin intermediul unei societăți cu reguli clare și principii armonioase, dar și cu indivizi care nu își reprimă creativitatea în a aduce tot ce poate fi mai bun în progresul lumii din care facem parte. Dincolo de evenimentele istorice, la care din păcate nu putem asista mai mult de câteva zeci de ani, există o nevoie stringentă pentru soluționarea adecvată a raportului dintre colectivitate și oamenii ce o compun.

Este posibil ca evoluțiile recente din domeniul tehnologiei informației prin dezvoltarea fără precedent a Internetului să permită o mai mare flexibilitate în rezolvarea „temei de casă" pe care secolul trecut ni l-a lăsat. La fel de posibilă este și reluarea ciclurilor distructive cu nuanțe totalitare, ce din păcate, continuă să existe și să își facă simțită prezența de fiecare dată când oamenii uită că nimeni nu trăiește doar pentru sine, ci fiecare ființă umană trebuie să slujească deopotrivă colectivității din care face parte.

Răbdarea Pământului și Dorințele Nestăvilite ale Omului

Îmi plac povestirile orientale, mai ales cele care încorporează înțelesuri adânci prin cuvinte bine așezate și puține la număr. În vechime se considera că învățături profunde puteau fi astfel transmise sub o formă accesibilă marelui public fără a se recurge la un limbaj abstract prin natura sa limitat doar la un număr redus de inițiați. Și de aceea, toate marile religii ale lumii au apelat constant la acest gen de comunicări narative ușor de memorat și relativ simplu de înțeles.

În tradiția creștină sunt bine cunoscute pildele rostite de către Iisus din Nazaret alături de povestirea având un caracter fantastic și cu simboluri încifrate, dar ușor de vizualizat, cunoscută sub numele de „Apocalipsa". Rădăcinile acestei maniere de exprimare se află de fapt în tradiția iudaică bine conturată în cărțile Vechiului Testament, care la rândul ei a preluat o mulțime de povestiri din literatura egipteană și babiloneană. Cu alte cuvinte, prin intermediul rostirii de parabole, sau alegorii, s-a putut ajunge la transmiterea unor învățături de mare valoare peste veacuri ajungându-se până în zilele noastre.

Se spune că un anumit om, ce avea o mulțime de bogății și un palat impresionat, s-a gândit să cheme un înțelept pentru a-i arăta tot ceea ce a reușit să acumuleze pe parcursul vieții sale. Nu era un lucru neobișnuit pentru el să își etaleze avuțiile, dar de data aceasta era pentru prima oară când urma să arate chiar tot ce poseda.

Și astfel, înțeleptul, de condiție modestă, chiar săracă, a venit în palatul omului bogat pentru a vedea cât de multe lucruri se pot strânge de către o persoană prieptă și chibzuită. Fiindcă, dacă acest lucru nu a fost clar de la început, omul bogat nu era necinstit în afacerile sale, dar deținea o inteligență aparte în agonisirea de valori materiale.

Palatul era așezat la vedere pe culmea unei înălțimi de unde putea fi distins cu ușurință de către călătorii care traversau orașul din apropiere. Orice om și-ar fi dorit să beneficieze de condițiile oferite de către întinsa proprietate, fapt pentru care de-a lungul unei întregi zile omul bogat i-a arătat înțeleptului toate încăperile și tot ceea ce ele conțineau.

Către asfințit, obosiți de toată această călătorie prin interiorul palatului, amândoi s-au așezat pentru a vorbi. Imediat, bogatul l-a întrebat: „Nu-i așa că ești impresionat de tot ce am putut realiza în decursul vieții? Nu-i așa că palatul pe care mi l-am zidit este cu totul deosebit?" După aceea a continuat lăudându-și talentele pe care le avea în a realiza tot ceea ce își propunea.

Înțeleptul nu a răspuns imediat, ci s-a gândit îndelung, iar după aceea i-a spus omului bogat: „Da, sunt peste măsură de impresionat, dar nu atât de ce anume am văzut în palatul tău, cât mai degrabă de faptul că pământul poate încă să mai suporte o așa mare acumulare de bogății și de lucruri fără să se scufunde sub greutatea lor. Ba mai mult, privindu-te pe tine și observând câte talente ai, mă mir că pământul poate suporta chiar și greutatea ta, care întrece tot ce am văzut de-a lungul întregii mele vieți! Povara pe care tu și palatul tău o pun asupra pământului este așa de mare încât este o minune faptul că acesta continuă să vă susțină. De acest lucru sunt impresionat cel mai mult!"

În urmă cu mai multe zile am putut urmări la televizor detaliile de construcție ale uneia dintre cele mai mari clădiri din lume, mai precis „Shanghai Tower". Finalizarea sa este așteptată în decursul anului 2014, ținta fiind de a se inaugura al doilea, ca record, dintre cei mai înalți „zgârie-nori" din lume. Ridicat cu peste 632 metri față de nivelul solului, cu 121 de etaje și 380.000 de metri pătrați disponibili în interior, această structură va domina întregul oraș fiind vizibilă de la mare distanță.

Dar să nu credeți că acest record va dura prea mult, fiindcă până la finalizarea anunțată, un alt turn va fi ridicat, mai precis „Sky City One" în orașul Changsa în partea de sud a Chinei. Această construcție va avea o înălțime de 838 de metri și va depăși „Burj Khalifa" din Dubai, Emiratele Arabe Unite, care are „numai" 830 de metri. Cu alte cuvinte, în decursul următorului an cele mai înalte construcții se vor afla în China, lucru exploatat în media cu scopul atragerii de turiști și de investitori dispuși să își deschidă afaceri în această țară aflată în plină expansiune economică.

Obișnuit cu ritmul de melc în care se construiesc clădirile în România, nu pot fi decât impresionat de rapiditatea ridicării unor turnuri care aparent sfidează legile gravitației și se pierd în mijlocul cerului într-un elan care pare neverosimil. Cu toate acestea, la fel ca în povestea bogatului și înțeleptului, te cuprinde mirarea că pământul poate suporta structuri atât de împovărătoare ca greutate concentrată pe o suprafață de susținere extrem de îngustă. Vulnerabilitatea lor iese în evidență, chiar dacă nu ești un specialist în materie de construcții.

Dar nu este prima oară când tendința ascensiunii pe verticală a ocupat imaginația oamenilor. De-a lungul vremii dorința de etalare și-a pus amprenta în toate culturile, cea mai cunoscută fiind istoria construirii miticului „Turn Babel", ce își propunea să concentreze întreaga umanitate într-o singură și mare construcție. Conform „Cărții Jubileelor" din tradiția iudaică, acest turn avea o înălțime de 2484 metri, cam de trei ori mai înalt decât „Burj Khalifa", acest lucru fiind în armonie cu estimări recente cu privire la rezistența materialelor folosite la acea dată. Ideea centrală este că s-a mers cu construcția până când ea pur și simplu s-a prăbușit sub

povara imensei sale greutăți. Că a fost vorba despre o fundație insuficient consolidată, de pământul care nu putut suporta o greutate atât de mare sau de materiale de construcție ce au cedat la o tensiune mecanică mult prea mare, nimeni nu știe. Însă „performanța" mitologică se lasă încă așteptată, fiindcă la peste 6000 de ani după de acel eveniment, omenirea poate ridica turnuri ce se opresc la o înălțime ce atinge numai o treime din valoarea presupusă pentru Turnul Babel. Cu alte cuvinte, mai există o cale lungă de parcurs până când structurile moderne de construcție vor ajunge și depăși înălțimea imaginii arhetipale a Turnului Babel.

De fapt, undeva, în interiorul omului, se află mereu dorințe ce depășesc tot ceea ce a fost realizat vreodată. Grandoarea lucrurilor mari și strălucitoare concentrează mereu atenția oamenilor generând noi și noi „palate", ce aparent sfidează legile elementare ale fizicii. Cu toate acestea, înțelepciunea autentică își pune mereu aceeași întrebare: „Cum este posibil ca pământul să suporte o atât de mare povară pusă de către oameni pe umerii săi? Și cât de mult poate el să mai îndure ambițiile nestăvilite ale unei umanități pline de vanitate în ciuda fragilității condiției sale trecătoare?"

Mitologia și Cultul Lucrului Neterminat la Români

Uneori lucrurile nu trebuie să fie duse până la ultima lor consecință, cel puțin aceasta este concluzia la care am ajuns după mai bine de douăzeci de ani de la căderea comunismului. Bineînțeles, acest „trebuie" nu derivă dintr-o cerință obiectivă ce guvernează cumva destinul fiecăruia dintre noi. Nicidecum, ci mai degrabă fac referință la o anumită trăsătură ce ne definește în special pe noi românii, mai precis așa-numitul „cult al lucrului neterminat".

Printr-un fatal joc al destinului, fiindcă nu doresc să incriminez în vreun fel nobilele trăsături ale națiunii de care aparțin, a finaliza un proiect echivalează cu un fel de sacrilegiu, mai precis cu o încălcare a regulilor ce guvernează spațiul și timpul în care ne aflăm. Nu este vorba doar despre legenda „Meșterului Manole", care la drept vorbind mi se pare a fi mai mult decât un mit, prin intermediul căreia suntem inițiați încă de pe băncile școlii în specificul autohton al percepției realității înconjurătoare. Dar meșteri sau calfe, mari sau mici, după caz, cu toții continuăm să dăm dreptate celor care spun că nu vom fi în stare niciodată să ducem un lucru până la bun sfârșit.

Și chiar dacă, după un eroic, dar rar întâlnit, efort, ajungem să punem și ultima cărămidă pe un înalt edificiu, cu stupoare vom constata că „vodă" cel schimbător, la fel de autohton ca și noi, din invidie, nepăsare sau dispreț, va ordona ridicarea schelelor înainte ca nefericiții, și aș spune nesăbuiții, constructori să fi coborât de pe înălțimile monumentalului așezământ. Și astfel, mitul se repetă în diferitele perioade ale istoriei cu actori diferiți, dar cu același nefericit deznodământ. Morala? Nu construi lucruri prea mari. Nu te lăuda că poți mai mult. Nu te fă remarcat. Și mai ales, nu da crezare niciodată lui „vodă", indiferent cine este acesta. Actorii se schimbă, dar metehnele rămân aceleași.

Am citit de curând dintr-un anumit autor – numele îl voi oferi cu o altă ocazie fiindcă merită o dezbatere mai amplă – că în fiecare dintre noi există tendința de „a închide cercurile". Mai precis, dacă vom desena un arc de cerc, vom avea imediat

dorința de a-l continua până la unirea sa cu punctul de plecare. De fapt, mintea umană are această orientare de a finaliza cumva ceea ce a început.

De exemplu, ne-am îndrăgostit, normal de persoana nepotrivită, dar cu toate acestea vom avea înclinația de a persevera în respectiva relație, chiar dacă faptul în cauză devine nerealizabil. În ciuda absurdității situației, dacă realitatea ne va refuza finalizarea marii noastre iubiri, atunci imaginația ne va da o mână de ajutor generând fantezii de tot felul și populându-ne lumea viselor cu speranțe dintre cele mai stranii, care se pot întinde pe perioade îndelungate, ba chiar de-a lungul întregii vieți.

Cine dintre noi nu simte un fior lăuntric la amintirea primei iubiri? Sau când treci pe străzile unde te plimbai de mână cu persoana iubită din adolescență, eventual din prima tinerețe, nu simți cum freamătă interiorul tău asemenea frunzelor mișcate de un vânt ce încă mai adie cu putere? Imediat fantezia își ia zborul și începi să te gândești ce ar fi fost dacă ai fi făcut o altă alegere sau dacă ai fi înțeles faptul că atunci ți se oferise șansa unei adevărate iubiri. Și așa, cercul se închide în orizontul imaginației ce nu cunoaște limite, ci doar culori, forme și trăiri.

Mai nou, cercul se poate închide și „virtual", mai precis prin Internet, unde pe una dintre popularele rețele sociale poți reîntâlni chipuri iubite din trecut sau compensa trecerea timpului cu substitute dintre cele mai inedite. Și în încercarea de a închide cercul cu orice chip, te trezești făcând cele mai absurde declarații sau intrând într-un joc ce te poate conduce departe de datoriile de moment ale condiției în care te afli. Mai precis, să uiți de soția, sau soțul pe care îl ai, sau de copiii pe care trebuie să îi întreții.

De aceea, să nu uităm acest lucru: „Nu toate cercurile trebuie să fie neapărat închise". Multe construcții personale vor rămâne veșnic neterminate, ca turlele unor ruine ce își înalță silueta către cer, dar în același timp izolate și bântuite de fantasmele ipoteticei realități alternative ale lucrurilor ce ar fi putut să fie, dar nu s-au împlinit din diferite motive.

Deși ne-am dori cu toții o viață fără de sfârșit, evoluția noastră rămâne limitată fiind determinați de lumini crepusculare. În zorii existenței suntem puternic luminați de soarele ce strălucește înaintea noastră cu promisiunea unei vieți puternice, viguroase și pline de împliniri. Sub aceste raze parcurgem cu răbdare treptele pregătirii profesionale și ne angajăm în cele mai năstrușnice proiecte cu dorința de ajunge la cele mai înalte cote ale realizării interioare. O mulțime de cercuri se deschid în dreptul profesiei, iubirii și dezvoltării personale, încât avem impresia că așa va fi mereu.

Orbiți de lumina tot mai puternică a soarelui zilei pe care o trăim, ajungem să sfidăm condiția muritoare în care ne aflăm și să forțăm la maximum limitele impuse printr-o condiție ce ni se pare înrobitoare. Ne avântăm plini de încredere în cele mai ciudate aventuri și gustăm din plin senzația pericolului pe care îl sfidăm cu profunda senzație a biruinței.

Dar soarele stă doar puțină vreme la zenit, după care încet, dar sigur, se profilează crepusculul asfințitului. La început nu sesizăm această schimbare de tonalitate, fiindcă ne simțim încă în putere, iar cercurile pe care le-am deschis ne ocupă toată mintea în încercarea de a le închide. Dar treptat, constatăm că tot mai multe proiecte rămân neterminate, că nu mai dispunem de timpul și energia necesare pentru a le finaliza. Încet, încet ne obișnuim cu ideea de a abandona ceea ce am

început, ba chiar ne facem obiceiul de a nici nu ne mai gândi la final. În această etapă, forța mitului „Meșterului Manole” începe să fie simțită tot mai puternic, fiindcă orice piatră pusă pe edificiul la care lucrăm ne costă tot mai mult, până acolo încât ni se cere chiar ce avem mai scump: sănătatea, relația cu cei dragi sau ceva similar.

Stăm tot mai mult „peste program”, dar nesiguranța se simte. Ce astăzi construim, mâine se dărâmă. Pământul pare să nu mai primească lucrarea noastră. Este mult prea împovărător pentru el ceea ce noi îi oferim și caută să scape de ceea ce noi vrem să lăsăm pentru eternitate. Chiar și jertfa absurdă a lucrătorului care uită de sine și de tot ce are nu ajută la nimic, fiindcă într-o manieră clasică, dar mereu adevărată, „vodă” va ucide pe meșteri din dorința de a-și însuși ceea ce alții au realizat. Normal, lucrătorii nu au nici un merit, ci doar „vodă” în numele căruia s-a realizat!

Iar lumina crepusculului dinspre asfințit se micșorează tot mai mult pe măsură ce umbrele se lungesc și realitatea devine treptat doar o simplă imaginație, un vis a ceea ce ar fi putut să fie, dar printr-un ciudat joc al sorții, nu a ajuns la împlinire. Nu-i nimic, alți actori se vor înrola pentru a relua proiectele neterminate sub nume diferite, dar de fiecare dată dureros de similare.

Cert este că în spațiul românesc nu ai cum să te plictisești. O realitate contondentă te lovește la fiecare pas prin dezordinea ce te înconjoară și haosul pe care îl generează. Lângă un bloc de sticlă, dizgrațios prin design și amplasament, observi relicvele betonate ale perioadei comuniste înconjurate de ruinele perioadei interbelice. Atmosfera de maidan este completată de căldura tot mai insuportabilă a unei clime modificate prin prezența deșertului urban. Praful se înalță sub forma unui colb gros ca de pe ulițele unei comune fără canalizare stradală în timp ce oamenii ce umblă pe marile bulevarde sunt preponderent încălțați cu șlapi de proastă calitate, ca pe plajă, îmbrăcați fiind în pantaloni scurți gen pijama de parcă ar fi coborât direct din patul în care au dormit peste noapte.

Într-o atmosferă de suburbie extinsă la scara întregii țări, proiectele neterminate ale comunismului se amestecă haotic cu fanteziile edilitare post-revoluționare într-o sinteză a absurdului trăit în fiecare zi la modul cel mai concret. Umbrele crepusculului ce preced asfințitul le distingi proiectate pe fiecare dintre acestea. Fantezii interbelice pre și post-carliste se amestecă cu fantasmele postbelice pre și post-ceaușiste într-o interferență greu de deslușit a pre și post-comunismului generând un șantier perpetuu al lucrurilor mereu începute, dar niciodată terminate.

Meșterul Manole nu mai este ușor de găsit, dar „vodă” continuă să domine peisajul mediatic în căutarea unor noi megalomanii pe care să le așeze drept ținte pentru masele de oameni aflate mereu în căutarea a ceea ce nu poate fi găsit, angajate în închiderea absurdă a cercurilor ce vor rămâne mereu deschise și obișnuite mereu cu abandonarea timpurie a ceea ce ar fi putut să fie realizat dacă nu am fi fost bântuiți de un mit ce ne afectează încă ființa la nivel individual și colectiv.

Chipul Eternității Răsfrânt în Oglinda Timpului

Pe măsură ce lupta politică devine tot mai acerbă și mai pasională, iar criza economică devine tot mai evidentă, subiectivismul începe să ia locul judecății raționale, iar declarațiile se interpun în locul demonstrației și logicii. Prea puțin interesați de consecințe, trusturile media în goană după audiență își continuă cursa

de promovare a diferitelor interese de grup, în timp ce destinul țării se derulează mai departe pe o traiectorie mai mult sau mai puțin descendentă. De fapt, niciodată discordia nu a condus la ceva constructiv, iar când părinții se ceartă, casa începe să se dărâme. De aceea, lucrurile evidente ajung să devină ascunse, iar cele presupuse sunt trecute în prim plan și amplificate până la estomparea contextului din care au fost preluat. Așa se obține impactul maxim, însă efectul de durată fiind doar cel de tocire a sensibilității publicului spectator, incapabil să mai deosebească adevărul de minciună și realitatea de iluzie.

Cu toate acestea, eternitatea ne zâmbește condescendent atunci când privim chipul mereu schimbător al naturii din jurul nostru și când timpul își sapă adânc trecerea pe trupurile noastre supuse evoluției și degradării până la momentul marii despărțiri. De fapt, trecerea noastră prin această secțiune a universului nu este atât de lungă pe cât ni se pare, iar cele câteva zeci de ani pe care majoritatea le experimentează pe pământ nu sunt suficiente pentru a-ți forma o imagine clară asupra a ceea ce se întâmplă cu tine și cu această lume. Și astfel, ființa umană prinsă în păienjenișul de impresii felurite și în jocul iluziei ce își schimbă mereu înfățișarea, ajunge să nu mai înțeleagă cu precizie scopul pentru care există pe pământ. Iar negustorii de fantasme te înghesuie să le cedezi resursele tale prețioase pentru a-ți vinde la schimb o mulțime de deșertăciuni ce te vor ajuta să uiți de durata finită a trecerii, răpindu-ți în schimb conștiința urgenței de a te pregăti pentru următorul nivel al existenței.

Dar toată această vrajă încetează când privești chipul eternității răsfrânt în oglinda timpului, mai precis când observi cum totul este supus schimbării după reguli dintre cele mai simple, iar finalul pândește la orice început de drum. În astfel de momente, putem realiza cât de înșelați suntem de o lume care a uitat de vulnerabilitatea ființei umane în fața unui univers ce nu cunoaște sentimente, ci numai reguli pe care le respectă implacabil, indiferent de ceea ce dorim sau nu.

De aceea, nu putem rămâne indiferenți în fața trecerii timpului, care ne smulge în fiecare clipă încă o fărâmă de vitalitate, încă o posibilitate pe care am avut-o pentru a rămâne vii pe pământ. Iar dacă tragismul condiției în care ne aflăm nu este suficient să ne motiveze să fim obiectivi, atunci să privim la tot ceea ce a trecut din viața noastră și să observăm că în urmă au rămas doar carcase golite de conținut și cochilii din care lipsesc realitățile sau persoanele pe care le-am întâlnit cândva, în trecut.

Mă plimb uneori pe străzile și aleile din orașul meu natal, Brașov, retrăind emoții puternice la fiecare pas, având uneori impresia că în urmă cu câteva zile m-am născut, am copilărit și am traversat anii de școală generală. Cu toate acestea, realitatea s-a schimbat dramatic și nicio persoană cunoscută nu mai locuiește acolo, deși amintirile au continuat să rămână vii în mintea mea. Jocul iluziei este atât de puternic, încât uneori am senzația refacerii atmosferei acelor timpuri și trecerii dincolo de poarta impersonală a prezentului ce stă înaintea mea. Acest proces lăsat să se deruleze în voia lui îmi generează o durere teribilă atunci când sunt forțat să revin la realitate și să constat că toate aceste lucruri pe care le port în mine au dispărut de mult timp. Suntem ființe create pentru prezent și viitor, iar trecutul nu ne ajută prea mult atunci când trebuie să experimentăm evenimente noi pe drumul devenirii. Dar și în acest sens, riscăm să uităm cât de finiți suntem, iar planurile pe care ni le facem se pot nărui într-o clipă datorită schimbării ce năvălește din toate părțile și ne împresoară în cele mai neașteptate momente, prin evenimente ce vin de multe ori asupra noastră ca niște oaspeți nedoriți și nepoftiți.

Viitorul autentic poate fi rapid obturat de iluzie, atunci când nu știm să privim cu atenție în oglinda timpului, iar planurile deseori ajung să fie nerealiste, dacă ele nu urmăresc progresul conștiinței și perfecționarea morală. Într-un carnaval al deșertăciunii, ofertele de visare cu ochii deschiși sunt dintre cele mai felurite, adaptate posibilităților de cumpărare ale pieței. Fie că este vorba de televizor, calculator sau de „jocuri" reale, iluziile o dată intrate în minte, nu fac altceva decât să ne creeze o dependență periculoasă ce ne îndepărtează de substratul profund al vieții.

Uităm de cei din jur, de adevăratele valori și chiar de noi înșine pentru a ne arunca în beția simțurilor desprinse de bunul simț, învăluindu-ne cu tentații nefirești, ce ne distrug valoarea noastră de ființe umane. În vârtejul „trăirii vieții" devenim cu totul nepregătiți pentru experiența cunoașterii transformatoare și pierdem ocazia de a deveni mai buni, mai puternici și mai plini de sensibilitate. Fugind dintr-o parte în alta a lumii, din țări sărace în țări mai bogate, credem că am reușit să rezolvăm problemele critice ale existenței umane, pentru a descoperi ulterior că raiul nu se află pe pământ, iar tensiunile interioare ne-au urmat oriunde am mers. Iar timpul trece, iar eternitatea continuă să se oglindească în jurul nostru, așa cum cerul își răsfrânge nemărginirea albastră pe chipul finit al mării.

Suntem doar niște atomi într-un vast univers, fragmente de conștiință dispersate în oceanul timpului, desprinse dintr-un tipar original și destinate să evolueze prin cunoaștere și perfecționare continuă. Dacă acest scop va fi urmat, atunci porțile destinului se vor deschide larg înaintea noastră, însă dacă vom ignora acest lucru, distrugerea va deveni sigură. Ființa umană se aseamănă cu un creuzet în care au fost turnate aceste conștiințe, unde printr-un misterios fenomen de contopire și separare prin cunoaștere, esența devine mai pură și mai rafinată, până când strălucirea ei devine deplină. Abia atunci, chipul eternității ajunge să se răsfrângă în această nouă oglindă, ce a devenit o parte integrantă din structura primordială a timpului. Și atunci, ființa umană își atinge destinul devenind părtașă nemuririi.

Conspirația Tăcerii și Puterea de Dominație a Sistemelor Totalitare

S-ar putea considera un capriciu al dictatorilor acela de a nu permite libera circulație a informației, de a restrânge libertatea de exprimare și cea de mișcare a oamenilor, precum și de a defini un sistem de control al conștiinței colective. De fapt, ținta oricărui sistem despotic constă în aservirea deplină a grupului asupra căruia își exercită influența și în acapararea adeziunii tuturor indivizilor ce îl compun. Însă un factor determinant în atingerea acestui deziderat se află în ceea ce se numește "conspirația tăcerii" .

Ce se înțelege prin această expresie? La ce face referință? Nu este stranie această cenzurare a ideilor și simțămintelor exprimate, mergându-se până la obsesia privind detaliile personale ale vieții fiecărui individ?

Ca orice structură sau sistem social, despotismul, sau cultul conducătorului iubit, presupune realizarea unei conștiințe colective, ce are drept element central persoana dictatorului. Acest lucru presupune mutații și salturi de gândire ce trebuie propagate de la nivelul declarațiilor propagandistice la cel de conștiință individuală prin modificarea ierarhiilor de valori și deopotrivă, a modului de a gândi.

Obsesia dictaturii absolute merge până la nivelul rescrierii istoriei, deformării înțelesului evenimentelor prezente și jalonării "viitorului luminos" . Iar dacă are ocazia, sistemul despotic va atinge și nivelul filozofic al genezei universului, materiei sau apariția formelor de viață pe pământ. Prin contrafacere, presupunere și inventarea diferitelor supoziții, despotismul caută întotdeauna să se impună, iar când argumentele nu mai sunt suficiente, atunci se trece la eficienta exercitare a forței brute.

Dar toate aceste eforturi trebuie să fie dublate de o conspirație a tăcerii, adică de împiedicarea liberei exprimări, de filtrarea ideilor vehiculate în societate și de reprimarea fermă a alternativelor propuse față de sistemul ideologic totalitar. În schimb, printr-un efort bine direcționat de re-educare a indivizilor, această cenzură ajunge să fie impusă încă din fragedă copilărie, inducându-se ideea de vinovăție în cazul nerespectării ei și de pedeapsă sigură pentru încălcarea regulii tăcerii în fața absurdității sistemului și a aberațiilor emise de către conștiința colectivă a acestuia.

Să nu credem cumva că doar comunismul s-a comportat în felul acesta. De exemplu, sistemul feudal era bazat pe despotismul exercitat de rege sau de nobilime. În antichitate, cultul cezarului sau al faraonului atingea cote aberante, greu de imaginat în perioada modernă, fapt pentru care fenomenul despotic se poate spune că a însoțit întreaga evoluție a umanității.

Prin interdicția discutării subiectelor "sensibile" , precum și prin suprimarea opiniilor contrare, despotismul a reușit să se mențină sub felurite forme de-a lungul veacurilor. De fapt, diferitele variante consemnate de istorie nu fac altceva decât să confirme această stranie tendință a naturii umane de dominație brutală asupra conștiinței semenilor, de desconsiderare a drepturilor civice prin instaurarea ierarhiilor de privilegii și a claselor de privilegiați. Nu întâmplător persoanele ce îndrăzneau să pună în discuție publică subiectele interzise, erau în mod special detectate, urmărite și suprimate prin "convingere" sau prin forță.

În opoziție cu despotismul, democrația este axată pe egalitatea indivizilor, pe libera exprimare a opiniilor indiferent de natura lor și pe libertatea de gândire a fiecărui om. De aceea, putem spune că despotismul este un sistem închis, concentraționar, ce reduce libertatea individului și suprimă evoluția spiritului uman, în timp ce o reală democrație permite afirmarea plenară a omului și descătușarea energiilor latente ale acestuia.

Se poate spune că într-un real sistem democratic, nu poate exista o conspirație a tăcerii, o ascundere a problemelor cu care se confruntă societatea și indivizii ce o compun. Dimpotrivă, prin expunerea lor, problemele pot fi formulate adecvat și soluții inovatoare pot fi imaginate pentru depășirea lor prin efortul unit al întregii comunități.

Însă cel mai adesea geneza despotismului se regăsește în cadrul unei familii rigide, în care unul dintre părinți își exercită în mod tiranic puterea asupra membrilor ce o compun. Sau în cadrul sistemului educațional, cadrele didactice excesiv de severe, precum și "găștile" de tineri constituite pe principii

de competiție și dominație, pot deveni incubatoare în toată puterea cuvântului pentru dezvoltarea viitorilor dictatori.

Locul de muncă, adunările religioase, ca să nu mai vorbim de întrunirile politice, oferă și ele un suport semnificativ pentru reapariția sau menținerea despotismului în societate distrugând beneficiile nete ale unei democrații autentice.

Revenind la subiectul inițial, impunerea tăcerii are drept principală consecință suprimarea gândirii oamenilor și mai ales a variantelor alternative la sistemul opresiv. În felul acesta, puterea de influențare a acestuia este menținută, iar evoluția spre democrație este blocată. În mod inerent, căderea unui sistem totalitar nu aduce cu sine democrația, ci a treia stare de "organizare" a societății și anume anarhia. De multe ori, după parcurgerea unui ciclu despotic urmează o perioadă anarhică pe o durată nedefinită, fapt ce conduce la posibila basculare a sistemului social înapoi către totalitarism. În astfel de împrejurări, charisma vreunui lider mesianic însoțită de organizarea de grupuri de asalt pentru dobândirea puterii, pot readuce sistemul social într-un despotism de facto, mai mult sau mai puțin formalizat explicit. De aceea, cel mai adesea sistemele despotice alternează cu perioade de anarhie ce le regenerează, ambele situații fiind opuse democrației, ce presupune o construcție inteligentă, progresivă și armonioasă, lucru ce presupune o relativ lungă perioadă de timp.

Însă niciodată nu ar trebui să confundăm democrația cu anarhia și libera exprimare cu vorbăria goală sau cu lipsa de ordine în exprimare sau gândire. Democrația se bazează pe educarea indivizilor în spiritul dialogului constructiv, al solidarității umane, al respectului față de ceilalți echilibrat cu cel de sine.

Proiecția la indigo a conspirației tăcerii din regimurile totalitare o reprezintă cacofonia mediatică a anarhiei, mai precis mondenizarea și tabloidizarea comunicării, ce își pierde astfel conținutul de valoare, locul fiind umplut de banalități și de informații nefolositoare, aruncate fără noimă asemenea unui real bombardament informațional asupra sistemului social.

De exemplu, când vizionezi talk-show-urile de calitate îndoielnică afișate pe ecranele de televiziune, când reality-show-uri lipsite de un mesaj de valoare sau alcătuite la întâmplare sunt furnizate telespectatorilor sau când emisiunile de știri prezintă disproporționat informațiile zilei, atunci rezultatul nu poate fi decât cel al dezvoltării tendințelor anarhice, care mai devreme sau târziu vor conduce la soluția mesianică a despotismului.

În perioada de după 1989, România a intrat într-o perioadă amestecată de anarhie și de refacere a democrației. Din nefericire, spiritul civic și democratic nu a fost suficient de puternic în contracararea anarhiei, fapt care poate conduce la intrarea într-un nou ciclu despotic. Aici nu este vorba de anumite personalități ce au un impact major în societate sau de charisma unor anumiți lideri, ci de un mecanism de protecție socială, care în lipsa spiritualității autentice a democrației se întoarce către domnia ierarhiilor de forță, specifice regnului animal. Dezordinea este întotdeauna o amenințare reală pentru orice sistem social, iar autoconservarea lui obligă la una dintre cele două variante.

Natura umană este duală, încorporând elementele regnului animal, precum și proiecția spirituală a unei deveniri transcendente către valorile fundamentale ale binelui, frumosului și adevărului. Construcția despotică se află într-o strânsă legătură cu ierarhiile de dominație și supunere ale regnului animal. În schimb, construcția democratică presupune colaborare, încredere, susținere reciprocă și aplicarea "regulii de aur" a respectului față de semeni. Astfel, în locul masculului "alfa" , dominator peste turmă sau a cocoșului ce se impune în fața "turmei" de găini,

democrația propune egalitatea membrilor, realizarea de echipe dedicate promovării valorilor fundamentale în aplicarea lor concretă în diferitele aspecte ale vieții.

Dialogul constructiv și critica sau judecata de valoare sunt instrumente valoroase ce trebuie cultivate în mijlocul familiei, școlii, religiei, locului de muncă, precum și al mișcărilor politice indiferent de orientarea lor. Acestea sunt mijloacele cele mai eficiente în contracararea efectului deșertificator al anarhiei, precum și a apariției sumbre la orizont a conspirației tăcerii, al semnului pus "pe frunte sau pe mână" , adică în gândire și acțiune, aplicat indivizilor pentru a susține feluritele forme de manifestare ale despotismului.

Și pentru a da o conotație generală a noțiunii de democrație, ar fi bine să ne gândim că izvorul ei se află în egalitatea ființelor umane prin naștere în această lume și prin statut existențial înaintea Marelui Autor al tuturor lucrurilor. Din această perspectivă, orice om este deținătorul de drept al demnității de "a fi făcut după chipul lui Dumnezeu" , iar orice demers laic sau religios ar trebui să țină cont de acest lucru, evoluând către o construcție democratică bazată pe sprijin și respect reciproc. În astfel de condiții, niciodată nu ar mai putea să apară despotismul, iar anarhia ar fi contracarată printr-o ordine armonioasă, ce se perfecționează la nesfârșit. Aș dor foarte mult ca spațiul românesc să evolueze în această direcție, aceasta fiind singura soluție pentru dilemele de ordin moral, spiritual și economic ale națiunii noastre.

Dăruirea de Sine Într-o Lume Individualistă

Timpul trece cu repeziciune și tot mai mulți ani ne separă de perioada în care ni se cerea să ne oferim „voluntari" pentru proiecte ce țineau de ambițiile „societății socialiste multilateral dezvoltate". Epopeea șantierelor de muncă ale tineretului în genul celor de la Bumbești - Livezeni sau Salva - Vișeu este de mult timp apusă dezvăluind cruda realitate a voluntariatului impus unor tineri aflați la final de adolescență, care în loc să descopere valorile adevărului și dreptății erau trimiși în lagăre de muncă forțată.

Aberația comunistă a costat mult societatea românească, iar generații întregi au plătit tributul lor adus cultului minciunii și depersonalizării individului în numele unor ideale utopice și ale unor ambiții ce nu aveau legătură cu dezvoltarea ființei umane. Din nefericire și în perioada de după decembrie 1989, conceptul extraordinar al dăruirii de sine a fost deformat și demonetizat, fiecare dintre noi căutând să se izoleze în raport cu ceilalți în numele competiției specifice economiei de piață.

În această alergare nebună, am uitat că suntem finiți, că viața se scurge repede, că murim chiar înainte de a ne da seama că ne pierdem în mod progresiv sufletul, omenia, bunătatea și sensibilitatea față de lumea ce ne înconjoară. Îndemnați să ne luptăm unii cu alții pentru a ne defini „teritorii" în mijlocul junglei consumismului fără frâu, uităm că am apărut și trăim pe fața acestui pământ fiindcă au existat oameni care s-au dăruit pe ei înșiși pentru a ne putea educa, crește și oferi un viitor mai bun. Aceștia ar putea fi părinții pe care i-am avut, educatorii și dascălii ce ne-au oferit abecedarul cunoașterii, colegii și prietenii ce ne-au înconjurat cu bunătatea lor la vreme de nevoie. Prin urmare, de ce să dorim să tot primim fără a oferi nimic la rândul nostru?

Esența creștinismului constă în a primi și în a da „fără plată”, acest lucru decurgând din umilirea și jertfa lui Hristos în favoarea noastră, aceasta fiind temelia adevăratului umanism indiferent de epocă. De aceea, cred că într-un fel sau altul va trebui să redobândim înțelesul adevăratei dăruiri de sine, care fără îndoială ne va aduce beneficiul trăirii unei vieți cu sens, în armonie cu marile legi morale ce guvernează întregul univers.

Reluând modelul economiei capitaliste, am căutat în vasta literatură americană de profil să înțeleg în ce măsură această societate mult mai avansată decât cea românească a reușit să mențină spiritul dăruirii de sine în mijlocul unui mediu social secular și materialist. Într-o lucrare intitulată „Viziuni asupra lucrării de caritate: lucrători voluntari și comunitatea morală” am citit următoarele:

„Comentatorii din domeniul sociologiei au remarcat reminiscența în societatea americană a idealurilor altruiste și voluntariste. Astfel, în 1838 Alexis de Tocqueville reflecta asupra participării democratice în activitățile de voluntariat ca fiind o modalitate eficientă de contrabalansare a individualismului excesiv specific societății americane. Cercetătorii din domeniul social au continuat examinarea acestui fenomen, fiind interesați de modul în care spiritul de ajutorare voluntară a condus la o întărire a trăsăturilor de înaltă moralitate și responsabilitate. Însă la mai bine de un secol după Tocqueville, un alt cercetător (David Riesman – 1961) oferea o viziune întunecată a Americii, ce oferea imaginea unei lumi însingurate și a unei națiuni alienate moral în ce privește disponibilitatea ajutorării semenilor.”

Într-un fel sau altul, s-a putut constata cum bunăstarea economică nu a adus un progres al evoluției individului sub aspect moral și spiritual, ci dimpotrivă, acumularea de bogății a adus cu sine exacerbarea egoismului și a noului său nume, acela de individualism. Această experiență am putut să o experimentăm din plin și noi în România, fapt ce ridică întrebări serioase în legătură cu viitorul unui astfel de model social.

Într-o altă lucrare intitulată „Individualismul imoral” se menționează: „Individualismul, în context istoric și antropologic, se află într-o directă opoziție cu noțiunile de familie, comunitate și națiune. Din perspectivă americană, individualismul a evoluat pe măsura dezvoltării economice și urbane.” De aceea, se poate spune că atunci când discutăm despre voluntariat sau dăruire de sine, dorim de fapt să promovăm valorilor fundamentale ale unei societăți structurate pe familie, comunitate și națiune. Aflat într-o directă opoziție, individualismul subminează toate aceste instituții, generând o „atomizare” ce distruge relațiile dintre oameni, subminând cea mai elementară încredere față de ceilalți, fără de care societatea se prăbușește în haos.

De fapt, când avem curajul „dăruirii de sine” dovedim că avem încredere în noțiunea de om, de societate și de colectivitate, fie ea restrânsă sau extinsă. Când oferim doar din rațiuni ce țin de altruism, înseamnă că avem respect pentru ființa umană, că prețuim demnitatea fiecărei persoane pe care o întâlnim pe cărarea vieții. Din acest punct de vedere, putem spune că societatea ajunge să fie edificată, construită pe temelii solide, asigurând o dezvoltare durabilă când privim către viitor.

În acest sens, într-o altă lucrare de referință intitulată „Încrederea supusă la încercare” se face următoarea mențiune: „Încrederea reprezintă un fundament temeinic pentru o societate bazată pe mecanisme de guvernare superioare celor ce folosesc controlul individului. Acest lucru este posibil deoarece încrederea permite comunicarea directă între oameni și rezolvarea rapidă a problemelor ce apar. În plus,

la nivel de organizații și companii s-a constatat că încrederea reciprocă și spontană conduce la derularea tranzacțiilor economice într-un mod mult mai eficient, fără a mai fi necesară definirea unor sisteme complicate de monitorizare și de rezolvarea a litigiilor".

Cu alte cuvinte, încrederea simplifică lucrurile fiindcă ea are la bază o conștiință superioară ce se dezvoltă prin dăruirea de sine. Din acest punct de vedere, forma cea mai elementară de „dăruire" se referă la acordarea încrederii în relațiile dintre oameni. Dar dacă societatea este axată pe individualism, dacă fiecare persoană încearcă să-și rezolve problemele fără să se intereseze de ceilalți, ba poate chiar și în detrimentul celor din jur, situație dealtfel tipică în România, ajungem să se distrugă ideea de familie, colectivitate și națiune, pentru ca în final să ajungem să suferim cu toții datorită degradării noțiunii de încredere. De fapt, în modul acesta nu facem altceva decât să continuăm promovarea tendințelor negative elaborate în timpul „epocii de aur", când întreaga societate a fost debusolată prin inducerea fricii de celălalt, a suspiciunii și neîncrederii reciproce.

În ce privește impactul sentimentelor negative anterior menționate, într-o altă lucrare intitulată „Factorul frică sau ce se întâmplă atunci când frica blochează Wall Strett-ul", se fac următoarele afirmații: „Suntem confruntați cu o realitate deloc confortabilă și anume că frica sau alte influențe similare de natură psihologică pot distorsiona piețele economice generând cele mai mari probleme ce pot fi imaginate pentru economiști, politicieni și tehnocrați. Astfel, toate modelele pe care ei le folosesc în mod curent ajung să fie spulberate atunci când spiritul de turmă al fricii blochează economia modernă."

Astfel avem o imagine relativ completă a mecanismului sărăcirii unei națiuni pornindu-se de la diminuarea dăruirii de sine, continuând cu exacerbarea individualismului ce aduce după sine reducerea încrederii față de semeni, pentru ca în final să se ajungă la o frică ce pregătește dezastrul economic. Calea de a ieși din acest proces distructiv constă în întoarcerea la fundamentele morale ale bunătății, încrederii și dăruirii de sine.

Poate privim la generațiile de politicieni apăruți după revoluție, ca la o clasă de oameni haină și coruptă de care nu avem cum să scăpăm, ci trebuie să suportăm situația sau să ne răzbunăm când pe unii când pe alții. Cu toate acestea, nu ar trebui să uităm că oamenii care ajung în fruntea unei națiuni sunt cel mai adesea expresia gândirii de grup ce se manifestă la acea dată. Dacă la nivel de indivizi vom continua să hrănim partea negativă, dacă vom fi excesiv preocupați de noi înșine ignorând ansamblul în mijlocul căruia evoluăm, vom ajunge prizonieri unei condiții ce ne condamnă la suferință, iar în viitor poate chiar la dispariție. Nu trebuie să ajungem însă atât de departe, ci este necesar doar să dăm valoare lucrurilor elementare ce constituie pilonii de rezistență ai spiritului uman.

Comunismul a șters ideea de Dumnezeu din mințile oamenilor transformându-i în animale ce luptă pentru supremație. Capitalismul post-decembrist a accentuat aceste tendințe și ne-a oferit mijloace de promovare a acelui gen de individualism ce nu are nici un fel de sensibilitate față de semeni. Însă astfel am ajuns să sărăcim interior și exterior, cu rezultatul nefast concretizat într-o societate ce încă mai bâjbâie în negura unei interminabile tranziții.

De aceea, România trebuie eliberată de acest trecut ce s-a materializat în prezent printr-un individualism exacerbat, ce înăbușă dezvoltarea normală a țării

pentru prezent și viitor. A fi voluntar pentru sprijinirea semenului, atunci când acest lucru devine o practică pe scară largă, ne va conduce să simțim că facem parte dintr-o familie unită, că aparținem unei comunități robuste și că împreună constituim o națiune puternică, ce rezistă cu fruntea sus în fața încercărilor vieții. Abia atunci încrederea va lua locul fricii, iar bunăstarea mult visată va putea să apară și pe îndureratul plai românesc.

Disprețul Față de Educație și Față de Viitor

„Azi nu voi merge la școală", mi-am spus în acea dimineață de sfârșit de mai, ferm hotărât să îmi continui obiceiul de a nu mai frecventa orele de clasă primară. Nu era prima oară când procedam în felul acesta și în mare măsură mă apropiasem de pragul periculos al abandonului școlar din cauza absențelor nemotivate acumulate pe tot parcursul ultimului an de învățământ. Eram în clasa a treia, dar nu avem dorința de a mai absolvi vreodată etapele puse înaintea mea de un sistem educațional care nu mă motiva în nici un fel să merg mai departe.

Și nu era vorba de lipsă de interes din partea mea. Dimpotrivă, întotdeauna am fost atras de cunoașterea lucrurilor de valoare și de împărtășirea cunoștințelor dobândite prin experiență și învățare. Îmi plăcea foarte mult istoria, fiindcă reușeam să retrăiesc etape impresionante din istoria umanității și îmi oferea șansa de a intui principii de valoare din derularea diferitelor evenimente marcante consemnate de-a lungul veacurilor. De asemenea, matematica mi se părea interesantă prin formalismul abstract ce îți permitea să exprimi exact realitatea imediată în modele ce ulterior se constituiau ca un fundament pentru alte discipline „exacte" în genul fizicii sau chimiei.

Dar atmosfera din sălile de clasă, maniera brutală și lipsită de simpatie manifestată de către multe cadre didactice, grosolănia și violența dintre elevi, găștile de cartier care te urmăreau când ieșeai de la școală pentru a-ți cere bani sau pentru a te bate pur și simplu de plăcere, erau tot atâția factori care mă îndepărtau progresiv, dar sigur, de porțile unității de învățământ. Și nu în ultimul rând, ideologizarea excesivă a procesului educațional și obligativitatea participării la activități de „slăvire a iubitului conducător" îmi induceau un sentiment de respingere și de dispreț profund față de materiile de învățământ. Oricum, perspectiva de a accede prin învățătură nu era deloc clară, fiindcă posturile și privilegiile erau acordate pe criterii de relații, fiind condiționate de subordonarea obedientă față de un sistem corupt și lipsit de umanitate.

Acesta era mediul școlar în care am crescut și am fost educat, opțiunea de abandon fiind în cele din urmă depășită doar de rațiunea pragmatică a evitării variantei mult mai dure a excluderii din cauza lipsei diplomei de absolvire a etapelor obligatorii de pregătire educațională. Însă în mod fundamental am știut un singur lucru și anume că școala nu avea nimic de-a face cu pregătirea reală pentru viață, iar rezultatele obținute contau prea puțin pentru încadrarea ulterioară în societatea „multilateral dezvoltată".

De aceea, m-am bucurat foarte mult când „noua orânduire" a apus în decembrie 1989, fără să mă gândesc în vreun fel că multe dintre problemele cu care mă confruntasem aveau să se repete mai mult sau mai puțin similar. Astfel, într-o anumită ocazie am putut să mă adresez mai multor tineri cu prilejul unei tabere organizate într-o regiune pitorească din județul Hunedoara. În acel timp lucram într-o

unitate de cercetare în care avusesem șansa de a fi angajat în urma unui concurs foarte dur, imediat după absolvirea facultății.

Era un timp în care credeam într-o manieră pe care acum o consider naivă, că România va renaște grație energiilor descătușate ale națiunii și mai ales ale tinerei generații. Idealismul meu plin de speranță ignora tarele educaționale ale generațiilor crescute în perioada comunistă, când în mod deliberat disprețul pentru o educație autentică a fost injectat mai mult sau mai puțin subtil chiar prin sistemul școlar pe care dorisem să îl abandonez atunci când eram mic.

În timp ce vorbeam acelor tineri despre șansa de a se fi născut într-o perioadă de libertate, despre perspectivele ce se deschideau înaintea lor și despre încrederea pe care o aveam în potențialul pe care îl aveau, atenția mi-a fost atrasă de un fel de murmur pe care l-am auzit la începutul și la sfârșitul prezentării mele. După ce am încheiat, am întrebat pe unul dintre prietenii mei, despre ce vorbeau acei copii și adolescenți atunci când am fost prezentat și ce au spus ulterior.

Ceea ce mi-a mărturisit acel prieten m-a determinat să rămân înmărmurit. Astfel, mi-a spus că imediat după ce am fost prezentat, mai bine zis de îndată ce s-a făcut cunoscută profesia mea de cercetător, s-a auzit un murmur în genul „Ce este aceasta? Cercetarea înseamnă cultură și noi nu vrem cultură, pe noi nu ne interesează așa ceva!”. Practic, fusesem perceput ca un intrus, ca o persoană care nu merita atenție și nici interes pentru ceea ce spuneam. Ei bine, acești tineri nu doreau decât să se distreze, să râdă și să se joace, având un dispreț profund față de tot ceea ce se putea eticheta sub titlul „educație” sau „cultură”.

Acest lucru m-a determinat să îmi aduc aminte de colegii mei din diferitele unități de învățământ, care în mare majoritate considerau a fi lipsite de interes disciplinele cu care luau contact, așteptând cu dor „marea eliberare” de sub obligativitatea de a studia și de a învăța. Nu întâmplător, mi-a fost aproape imposibil să am prieteni cu care să discut chestiunile „serioase” ale vieții, tocmai fiindcă eram taxat ca un „tocilar” sau ca un „geniu pustiu”, care obișnuia să citească mult în loc să piardă timpul jucându-se în jurul blocului sau intrând în fel de fel de aventuri amoroase mai târziu.

Într-o altă ocazie am putut discuta cu mai mulți părinți, care îmi spuneau că nu mai reușesc să ofere o motivație clară copiilor pentru a continua să învețe, fiindcă oricum acest lucru nu avea să le folosească prea mult în viață. Dorința de distracție și cea de a face bani erau singurele care îi mai motivau, dar în mod inerent îi îndepărtau de studiu și de aprofundarea cunoștințelor furnizate prin sistemul educațional.

Și atunci mi-am dat seama de al treilea „vector” al dezinteresului pentru educație rezultat în urma expunerii necontrolate la mijloace de informare în genul televizorului și al calculatorului, la emisiuni mondene de proastă calitate, ce promovează „subcultura” prostului gust, bădărăniei și etalării grosolane a averilor strânse în mod necinstit sau prin ignorarea valorilor morale fundamentale. Prin intermediul unor astfel de programe, tinerii ajung să înțeleagă faptul că tot ce se învață este lipsit de sens, fiindcă în final succesul în viață este asigurat prin alte mijloace și nu prin învățare, cultură și un efort susținut de o educație continuă.

Într-o societate orientată spre câștig prin orice mijloace, educația și cultura pot deveni obstacole majore, fiindcă ele te determină moral să nu accepți orice fel de

condiții care îți sunt impuse. Și tocmai datorită tarelor educaționale, atât elitele societății, cât și masele, ajung într-un cerc vicios al disprețului pentru valoare, care mai devreme sau mai târziu conduce la decădere și prăbușire, aceasta fiind cauza majoră a problemelor de natură economică ale lumii contemporane.

Simpla, dar nemăsurata dorință de câștig, indiferent de mijloace, se află în spatele sistemului speculativ care a ademenit masele largi printr-o îndatorare excesivă. Lipsa de educație și de bun simț a completat dezastruos acest scenariu prin faptul că nimeni nu s-a gândit cât de periculoasă este îndatorarea pe termen lung, deși în istoria recentă au existat astfel de experimente nefericite, iar o cunoaștere temeinică ar fi condus la împiedicarea repetării lor.

În zadar se mută banii dintr-o parte în alta a lumii, iar fonduri de „salvare" a națiunilor îndatorate excesiv sunt injectate în economii mai mult sau mai puțin falite, fiindcă lipsa de educație și-a arătat roadele printr-un consumism iresponsabil, care a alterat rezervele viitoare pentru cel puțin o generație de acum înainte. Dacă ar fi existat un adevărat respect pentru educație, atât elitele, cât și masele, ar fi putut face față cu succes tentației de a consuma astăzi banul ce va fi câștigat mâine, iar societatea ar fi cunoscut o dezvoltare durabilă conducând la un real progres.

Disprețul pentru o autentică educație se află la originea relelor cu care ne confruntăm, iar roadele nefericite le culegem în fiecare clipă, rezultatul fiind amar și dureros. Iar din nefericire, în loc să se investească în sistemul educațional pentru pregătirea tot mai profesionistă a tinerei generații, se caută dimpotrivă sacrificarea lui din rațiuni de costuri financiare ce nu mai pot fi susținute în condițiile deturnării investițiilor către alte destinații mai mult sau mai puțin „exotice".

Iar înainte de a încheia aceste rânduri, gândul mă poartă către generațiile de tineri talentați ce se află în momentul de față pe băncile școlii, viitorii adulți care ar putea să aducă progres și ieșirea din criză pentru societatea și lumea în care trăim. Nu vreau să cred că acești tineri vor îngroșa rândurile șomerilor din țară sau al românilor plecați la munca de jos din străinătate, în timp ce România se afundă iremediabil în datorii tot mai mari, iar contracția economică distruge iremediabil orice șansă de redresare pentru următorii zeci de ani.

Mai mult decât oricând, în acest timp de criză, investiția în educație reprezintă una dintre metodele cele mai eficiente de ieșire din situația generată de lipsa de pregătire a societății, ce a făcut-o vulnerabilă în fața speculei financiare și a tentației de câștig iresponsabil, ignorându-se legile stricte ce guvernează economia și lumea naturală în care trăim. Și tocmai de aceea, printr-o educație adecvată se va putea realiza saltul de conștiință care va transforma criza prezentă într-o oportunitate neașteptată de trecere la un nou nivel de dezvoltare a umanității.

Efectul Pustiitor Al Suburbiei Extinse La Nivel Național

Zilele trecute am avut ocazia să ascult din nou una dintre formațiile mele preferate, mai precis Pet Shop Boys, piesa fiind „Suburbia". Ascultând mai atent versurile, mi-am dat seama că ele exprimau actualitatea de care eram înconjurat și prin urmare, am căutat pe Internet lyrics-ul, sau textul, respectivului cântec. De abia am citit câteva propoziții și am izbucnit involuntar în râs, fiindcă se potriveau de

minune cu delirul în care evoluează România, precum și întreg spațiul românesc fie el real sau virtual.

Voi reda refrenul într-o traducere aproximativă, invitându-i pe amatori să caute întreg textul pentru a extinde imaginea oferită de „suburbia" din toate timpurile: *„Hai să facem o plimbare, să alergăm împreună cu câinii (vagabonzi) în această seară / În Suburbia / Nu te poți ascunde, ci doar să alergi cu câinii diseară / În Suburbia"* („Let's take a ride, and run with the dogs tonight / In Suburbia / You can't hide, run with the dogs tonight / In Suburbia"). Iar introducerea este realizată de imaginea unui om pierdut în mijlocul unui bulevard, câinii alergând nebunește pe stradă, iar copiii urlând în stil „suburban" și împingând neglijent pe trecătorii care aveau curajul să se avânte prin astfel de locuri.

Astfel, tocmai când nu mai știam ce „metaforă" să mai utilizez pentru a ilustra realitățile dureroase ale țării noastre, întâlnirea peste timp cu această melodie mi-a oferit ocazia de a reflecta mai profund asupra țintei spre care se îndreaptă cu toată forța societatea românească. De fapt, bâlciul mediatic și politic la care asistăm de peste șapte ani, nu reprezintă altceva decât apropierea de apogeul declinului pe care spațiul românesc l-a urmat o dată cu venirea comunismului și accentuat în perioada ce a trecut din decembrie 1989. Într-un fel sau altul, ne îndreptăm către „vortexul", sau centrul, unui ciclon care bântuie România distrugând tot ce întâlnește în cale și lăsând munți de gunoaie în urma sa, nimicind fără discriminare totul.

De fapt, „suburbia" este ceea ce a ajuns să definească aproape fiecare oraș al României, inclusiv capitala, prin amestecul amețitor de planuri urbanistice dintre cele mai contradictorii, distrugându-se identitatea locurilor sub furia buldozerelor proletare. Însă ceea ce s-a întâmplat cu clădirile reflectă în mică parte ceea ce s-a produs în structura interioară a celor care compun populația acestei țări. Suburbia a ajuns să iasă din zona ei de acțiune – în trecut i se spunea mahala – și a ajuns să se extindă către centrul localităților, devenind dominantă prin cultura prostului gust, a scuipatului pe stradă, a grosolăniei și mârlăniei, urcând toate palierele sociale prin inversarea valorilor și promovarea unor persoane necorespunzătoare în diferitele funcții de răspundere.

Oricât de mult am ignora mizeria de afară, este doar o chestiune de timp până când ea va ajunge în cele din urmă în mijlocul casei, fără să mai putem face față avalanșei de gunoaie ce impregnează atmosfera, solul, practic întregul spațiu fizic și spiritual. Oricât de mult am dori să ne ocupăm strict doar de noi înșine, invazia barbară a „suburbiei" nu ne va lăsa în pace, fiindcă ne place sau nu, încă trăim în această țară, iar emigrarea nu poate fi o soluție pentru toți.

În urmă cu câțiva ani am avut ocazia să călătoresc împreună cu niște turiști polonezi, veniți în vizită în România cu dorința de a petrece mai multe zile în Munții Retezat. Drumul cu trenul de la București până la Petroșani, care de regulă durează cam șapte ore, mi-a oferit suficient spațiu pentru a discuta și schimba impresii despre România, respectiv Polonia, pe care în particular o admir foarte mult. Eram bucuros că puteam primi informații la prima mână despre evoluția societății poloneze, mult mai avansată în ce privește evoluția către civilizație și capitalism decât România.

După mai multe ore de conversație, unul dintre turiști, de profesie inginer naval, mi-a spus că a mai fost în România și a putut să viziteze Munții Făgăraș. În acest sens, a avut cuvinte de admirație față de peisajele pe care le-a putut vedea, incluzând și impresii plăcute despre oamenii pe care i-a întâlnit. Toate bune și

frumoase, până când a ajuns la un „detaliu” mai puțin plăcut. De fapt, totul s-a întâmplat când a dorit să facă o baie în mijlocul unui pârâu de munte, ocazie cu care a constatat că erau atât de multe gunoaie deversate în apă sau aruncate pe mal, încât și-a dat seama că nu era tocmai cea mai bună idee. Mai mult, a observat că nenumărate erau locurile în care zăceau aruncate resturi menajere, mai precis pe marginea drumurilor, pe lângă garduri sau chiar în piețe, fapt care l-a pus serios pe gânduri.

În final, mi-a spus că a remarcat faptul că această aruncare neglijentă a resturilor se repeta în toate localitățile prin care trecea, și de aceea m-a întrebat la modul cel mai direct: „Te rog să îmi explici, cum este posibil ca oameni atât de amabili și de cumsecade cum sunt românii, să fie atât de neglijenți când este vorba de mediul în care trăiesc, aruncând unde apucă resturile și gunoaiele? Am nevoie să înțeleg acest lucru, fiindcă așa ceva nu am mai văzut nicăieri pe unde am călătorit în lume!”. Această contradicție semnalată atât în mediul rural, cât și în cel urban, l-a frapat în cel mai înalt grad.

Nu am putut să îi ofer un răspuns clar, fiindcă încercând să scuz, sau măcar să justific, astfel de practici, ajungeam să mă contrazic după câteva fraze. Mi-a părut însă bine că nu a reușit să distingă limbajul vulgar, plin de înjurături, al românilor, sau bădărănia și brutalitatea ce se manifestă la toate nivele sociale. Într-un mod ironic, tocmai când încercam să „dreg” situația, trenul a trecut pe lângă un râu mai mare, iar nesuferitele gunoaie au putut fi distinse de la mare distanță și pentru mult timp, acest lucru determinându-mă să mă simt rușinat și neputincios.

A doua zi m-am reîntâlnit într-una din piețele din Petroșani și mi-a spus zâmbind că de un sfert de oră caută un coș de gunoi și nu îl găsește. Inițial m-am gândit să îi sugerez să scape de resturile menajere pe unde poate, eventual printr-un tufiș, dar m-am abținut. În schimb, mi-a spus că nu se va da bătut nici dacă își pierde o jumătate de zi, fiindcă pur și simplu nu poate arunca plasa de resturi decât la coșul de gunoi. I se părea un act barbar și strigător la cer să procedezi altfel, fiind un afront adus naturii și societății, deopotrivă.

Nu ne-am mai întâlnit după aceea, dar m-am bucurat că nu a trebuit să fiu martor la „cunoașterea” câinilor vagabonzi ce alergau nestingherit după lăsarea întunericului sau a altor forme de agresiune suburbană. Însă pot spune că de atunci înainte niciodată nu am mai aruncat gunoiul decât la coș, indiferent cât de mare sau mic era obiectul în cauză, iar cât privește alte „apucături” preluate din cultura „suburbană” în care am crescut sau culese din mediile „grobiene” pe care le-am traversat, nu pot spune decât că le-am abandonat, fiind atent la exemplul pe care eu însumi îl ofer altora.

În momentul de față există prea puțin interes pentru educație, iar tinerii sunt lăsați să crească la întâmplare fără a avea modele demne de urmat din partea adulților. Mai mult, la vârsta la care ar trebui să fie integrați în activitatea economică, oferta de locuri de muncă este foarte redusă, determinând intrarea în șomaj a unei forțe de producție de înaltă clasă. Cine poate, „fuge” peste graniță, urmând îndemnul anumitor politicieni de a nu căuta să se implice în ceea ce se întâmplă în țară. Dar dacă lucrurile vor continua așa, România se va împotmoli într-o Suburbie cenușie, care în cele din urmă se va transforma într-un maidan mizerabil. Nu trebuie ca acest proces să fie lăsat să își urmeze cursul, ci trebuie lansate noi eforturi de „civilizare” și de „urbanizare” adevărată a țării.

Trebuie recâștigată identitatea personală, comunitară și națională. La fel cum suntem structurați noi, oamenii, și localitățile au propria lor identitate, aceasta fiind expresia colectivităților umane care le dau viață. De aceea, „Suburbia" trebuie alungată oriunde o întâlnim, iar educația autentică trebuie să se manifeste din nou la toate nivelele. Nu este o rușine să înveți, chiar dacă vârsta este înaintată, dar este lipsită de scuze nepăsarea în fața răului și inerția în a merge pe o cale ce se dovedește a fi greșită. România trebuie să renască din propriile ei ruine și împreună cu ea trebuie să ieșim din Suburbia în care barbaria ne-a aruncat în ultimele șase decenii! Dacă nu facem acest lucru, atunci Suburbia va înghiți pentru totdeauna, asemenea unui deșert pustiitor, orice șansă de redresare a națiunii române. Am speranța că nu se va întâmpla așa ceva!

Evadarea din Realitate

Cu siguranță că viața este frustrantă, iar obstacolele pe care ți le scoate în față au darul de a te determina să te oprești din alergare și să te întrebi pe bună dreptate: Ce sens au toate acestea? Citeam de curând într-un autor de factură religioasă, că substratul existenței umane este tragic, că totul se află sub condamnarea sumbră și inexorabilă a morții, un „dat" ce nu poate fi în vreun fel remediat.

Când ești copil te gândești că ai un viitor înainte, că va exista o vreme când vei putea să te afirmi personal, să arăți tuturor de ceea ce ești în stare. Mai târziu, când ajungi la maturitate, observi că lucrurile sunt mult diferite față de ceea ce te gândeai când erai mic, iar relativitatea este o regulă și nu o excepție privind evoluția fiecărui om. Șansa, contextul sau împrejurările dictează mai mult decât toate înzestrările pe care le ai prin naștere sau prin învățare.

Dacă treci și de această perioadă, începi să simți panta căzătoare a vieții. Observi cum detaliile exterioare se modifică tot mai accentuat, iar interior trăiești disperarea progresivă a însingurării în fața unei realități ce nu știe nici de reguli, nici de sentimente. Obosit să mai cauți idealuri, care mai totdeauna se dovedesc a fi utopice, începi să cauți un substitut, ba chiar încerci să fugi de tine, de tot ceea ce ai fost sau ai fi vrut să fii.

În cazul meu, ori de câte ori am probleme ce mă depășesc, revin la studiul limbilor vechi, în genul greaca sau ebraica, pentru a evada într-un spațiu virtual în care învăț noțiuni ce mă ajută să evadez din realitate. În acest sens, Internet-ul m-a ajutat și el foarte mult în a uita de mine însumi, de a-mi crea un spațiu al libertății ideatice, în care să mă simt oarecum satisfăcut în a avea un teritoriu al meu, în care să îmi definesc propriile reguli.

Dar ce sens au toate aceste gânduri? Pur și simplu am ajuns la concluzia că toate viziunile spirituale își au limitele lor în fața confruntării dureroase cu lumea înconjurătoare. De fapt, cel mai adesea demersul către spiritualitate reprezintă o formă de a încerca să evadezi din realitate, de a inventa sau însuși un cod de semne și simboluri care să ofere o descriere cât de cât coerente la ceea ce se întâmplă. Hazardul reprezintă, cel puțin aceasta este părerea mea, cel mai mare adversar conceptual, fiindcă el nu cunoaște și nici nu operează cu noțiunea de ordine. Hazardul își are propria sa regulă lipsită de reguli. Ori aici este tragedia condiției umane și anume lipsa de predictibilitate relativ la ceea ce ți se întâmplă sau la ce va fi.

Oricât de mult ai dori să stai „tare”, până la urmă valurile împrejurărilor schimbătoare tot te vor disloca și arunca în oceanul ce nu cunoaște margini. Din acest punct de vedere, evadarea din realitate reprezintă o necesitate și toată antroposfera, acest spațiu al existenței umane, reprezintă un substitut pentru o realitate ce nu ne place, ne este potrivnică de multe ori, iar alteori este pur și simplu indiferentă.

„O, deșertăciune a deșertăciunilor, zice Eclesiastul, o deșertăciune a deșertăciunilor! Totul este deșertăciune. Ce folos are omul din toată truda pe care și-o dă sub soare? Un neam trece, altul vine, și pământul rămâne veșnic în picioare. Soarele răsare, apune și aleargă spre locul de unde răsare din nou.”

Nu am înțeles niciodată așa de bine ca în timpul de față aceste cuvinte. Lipsa lor de sens este extraordinară prin sensul pe care îl conferă naturii haosului în mijlocul căruia existăm ca indivizi și umanitate. Condiția noastră este izolată în mijlocul nimicului, care în cele din urmă înghite totul.

Când eram mic trăiam din plin spaima morții. Fiind deseori bolnav și având febră pe o durată îndelungată, simțeam că energia vieții se scurge din mine, că nu voi mai putea să mai continui, fiindcă puterea fizică se va epuiza cu totul. Acest lucru m-a împins involuntar către „superstițiile copilăriei” în genul credinței că tot ce există în jur are un suflet cu care poți comunica. Mai târziu, am cunoscut atracția transcedentului, fapt ce m-a împins pe cărări care puteau să se sfârșească nu tocmai bine. Vorbesc despre mine, dar de fapt fiecare persoană are o metodă proprie de a evada din realitate. Chiar și jocul reprezintă o uitare de sine, o umplere a unui gol existențial care pur și simplu simți că explodează în tine. Ce situație contradictorie: un gol care explodează! De fapt, dacă ar fi gol, nu ar trebui să explodeze, ci doar cel mult să facă implozie, adică să se scufunde în sine până când nu mai rămâne nimic.

Exercițiul religios de mai târziu mi-a oferit un substitut interesant pentru realitate, mai ales că pentru prima dată aveam acces la un sistem bine închegat prin rațiune, logică și ritual, în a te încredința de ceea ce de fapt nu poți să vezi sau să simți. Mistica a fost la un pas și doar conservarea de sine m-a păzit de o astfel de cale. Colegii mei de generație preferau alte metode de evadare, în genul consumului de băuturi alcoolice sau sexului. Mie nu mi s-au potrivit niciuna dintre ele. Cel mai urât slogan pe care îl auzeam ca adolescent era de „a fi ca toată lumea”.

„Toate râurile se varsă în mare, și marea tot nu se umple: ele aleargă necurmat spre locul de unde pornesc, ca iarăși să pornească de acolo. Toate lucrurile sunt într-o necurmată frământare, așa cum nu se poate spune; ochiul nu se mai satură privind, și urechea nu obosește auzind. Ce a fost, va mai fi, și ce s-a făcut, se va mai face; nu este nimic nou sub soare.”

Am încercat mai multe sisteme de gândire filosofică sau religioasă, dar în final am înțeles că spiritualitate autentică nu poate fi exprimată prin cuvinte, ci ea reprezintă un „dat” pe care fie îl primești, nu știu exact prin ce metodă, fie nu. Dar în orice caz, dacă religia ta reprezintă doar o evadare din realitate, atunci este o mare problemă. Pentru cei mai mulți, poate evadarea din realitate se realizează prin supramuncă, prin ascunderea în spatele a munți de dosare sau de probleme ce nu se mai termină vreodată. Dar indiferent cât de iscusit poți să fii în a reduce volumul glasului interior, mai devreme sau mai târziu descoperi din nou deșertăciunea.

Așadar, nici spiritualitatea religiei și nici cea a „muncii”, nu pot aduce alinare în fața teribilului final ce vine în dreptul fiecăruia într-o zi. Până atunci evadăm, uităm și ne comportăm ca și cum nu ar exista acest lucru. Este bine să facem așa, dar uneori simți că pur și simplu nu mai faci față. Și atunci fie îl descoperi cu adevărat pe Dumnezeu, fie se termină totul.

„Dar adu-ți aminte de Creatorul tău în zilele tinereții tale, până nu vin zilele cele rele și până nu se apropie anii, când vei zice: Nu găsesc nici o plăcere în ei; până nu se întunecă soarele, și lumina, luna și stelele, și până nu se întorc norii îndată după ploaie; ... până nu se rupe funia de argint, până nu se sfărâmă vasul de aur, până nu se sparge găleata la izvor, și până nu se strică roata de la fântână; până nu se întoarce țărâna în pământ, cum a fost, și până nu se întoarce duhul la Dumnezeu, care l-a dat.”

Am reușit sau nu să îl găsesc pe Marele Creator dincolo de abis? Sau poate prin scufundarea în abis am ajuns să Îl cunosc mai bine? Nu aș putea spune, însă în orice caz de multe ori în abisul disperării mi-a fost dat să pot distinge mai bine Chipul său decât în timpul când lucrurile păreau normale. O fi un mecanism ascuns în natura umană? Cine știe? Însă nu poți fugi de realitate la nesfârșit. Într-o zi tot te ajunge din urmă și atunci nu vei mai avea încotro să mergi. Cred că existența lui Dumnezeu este singura care poate da o explicație suficientă, dar și acest lucru reprezintă o experiență și nu o fugă de realitate.

Forța de Nestăvilit a Emoțiilor

Stând pe malul unui râu poți observa cum curgerea sa este perturbată dramatic de trecerea peste pietre, trunchiuri de copaci sau alte obstacole mai mult sau mai puțin naturale. Este ca și cum cineva ar încerca să stăvilească forța năvalnică a apei care caută în permanență calea cea mai simplă în a avansa către zonele aflate la o altitudine mai joasă. Bineînțeles că ea nu poate fi oprită, ci doar deviată, abătută pentru o vreme, dar niciodată stăvilită pe deplin.

Alteori, stând pe marginea unui baraj de acumulare, ești impresionat de volumul imens de apă strâns în spatele unor pereți de beton, de această forță potențială de excepție, capabilă să miște munții, strânsă prin captarea unor curgeri de apă relativ modeste, în cazul unui baraj aflat la mare altitudine. Intuind potențialul forței ce se strânge în timp, omul s-a gândit să realizeze acest lucru pentru a-și atinge scopul în a realiza energie mecanică pe care să o convertească ulterior în electricitate și să o distribuie pe arii întinse, departe de sursa de unde a fost obținută.

Iar în alte ocazii, ai putut privi forța valurilor mării izbind țărmul cu putere, modelând în timp aspectul litoralului fie aducând nisip din belșug generând plaje întinse, fie distrugând faleze și promotorii ce îi disputau teritoriul stăpânirii sale. Impresionantă este această capacitate a revenirii succesive, de neobosit, o insistență pe care numai o forță a naturii o poate avea până când „obiectivul” urmărit este realizat pe deplin.

Ceea ce este comun în aceste imagini se referă la puterea de care poate da dovadă un element atât de fragil, cel puțin în aparență, atât de domol și de supus atunci când se află în cantitate mică, de care te poți folosi după bunul plac și peste care te crezi stăpân. Însă de îndată ce îi vei oferi ocazia să se adune, vei constata că

rolurile pot ajunge să se schimbe, iar acest element miraculos, apa, să devină un puternic agent al distrugerii de care nu poți să scapi.

Ce anume realizează diferența? În principiu două lucruri: cantitatea și contextul, mai precis volumul mare și situația în care te poate surprinde, fiindcă indiferent cât de puternice ar fi barajele pe care le clădim în calea curgerii apei, străpungerea lor este doar o chestiune de timp, dacă nu vom ști să ținem cont de forța ei, de măreția de care este capabilă. Un element al naturii care a modelat suprafața întregului pământ poate fi un aliat de nădejde sau un monstru de temut, acest lucru depinzând de modul în care înveți cum să îl stăpânești și deopotrivă, să îl respecți.

Tot astfel, șuvoiul trăirilor ce izvorăsc în cursul experienței vieții, uneori domol și calm, în timp, prin acumularea în structura interioară a conștiinței, precum și în funcție de context, poate conduce la răsturnări dramatice ale lumii interioare, la revoluții cognitive și emoționale pe care nu le poți intui pe deplin. Fiindcă forța impresiilor este asemenea apei, pe care dacă nu știi să o stăpânești, atunci vei ajunge să fii stăpânit de ea, aruncându-te nu de puține ori în abis.

De exemplu, din momentul în care întâlnești o persoană de sex opus care îți place cum arată, șuvoiul impresiilor se declanșează, putând să genereze în timp sentimente tot mai puternice, care pot ajunge de nestăvilit în cele din urmă. O dată ajuns în acest punct, nici un argument rațional nu mai poate să fie interpus ca „baraj" și atunci cu siguranță vei ajunge să înțelegi că te-ai îndrăgostit. La început au fost câteva mici impresii amestecate printre multe altele, după aceea prin reîntâlnirea persoanei în cauză, acestea s-au multiplicat vertiginos, pentru ca în final „paharul să dea pe dinafară" într-un sentiment ce nu mai poate fi ținut ascuns.

Din acel moment, forța impresiilor acumulate se va „converti" în cea a sentimentelor, care vor ajunge sub o formă sau alta să îți dicteze comportamentul și alegerile. Este ceva rău în acest lucru? Depinde de context, mai precis situația poate evolua către o frumoasă poveste de dragoste sau o căsătorie reușită, dar și către un adulter imposibil de evitat sau o istorie tristă a unor aventuri ascunse, iar alteori către o manipulare sentimentală periculoasă.

Mai departe, să ne imaginăm situația unei persoane pe care nu o poți suferi din cauza comportamentului sau a unei situații nefericite prin care ai trecut în relație cu aceasta. Impresiile negative, mai ușor de ținut în frâu la început, ajung să se multiplice vertiginos pe măsură ce ești nevoit să te tot reîntâlnești cu persoana în cauză, care poate fi un coleg de muncă sau un membru al familiei. În timp, dacă nu se realizează o „drenare" a situației, acumularea de impresii negative se va converti „energetic" în sentimente de ură și dușmănie, care vor putea evolua necontrolat în situațiile cele mai neașteptate.

De aceea, cele mai puternice conflicte se nasc în familie, în colectivitățile școlare și la locul de muncă, iar nu de puține ori citim sau auzim despre răzbunări crude și lipsite de rațiune, aparent de neexplicat. Nu-i așa că suntem șocați de actele de violență, ce țin prima pagină a știrilor din media, de agresiuni conjugale uimitoare sau de răzbunări lipsite de milă orientate împotriva foștilor colegi sau angajatori? În toate aceste situații, forța acumulării de resentimente pe parcursul unui interval suficient de timp a fost determinantă în a declanșa o astfel de evoluție a evenimentelor.

Dar să privim și către situații mai puțin dramatice, dar nu mai puțin dureroase, când emoția legăturii dintre soți se stinge în timp, când sub impactul cotidianului și al contactului direct dintre „asperitățile" pe care le are fiecare, se poate ajunge la o acumulare de impresii negative, care după ce ating un prag critic se convertesc în sentimente de durată ce conduc la răcirea sau chiar la ruperea relației. Câți dintre noi nu am trecut sau nu am experimentat o astfel de situație?

De fapt, nu există o reală gândire negativă, ci mai degrabă o impresionare negativă a ceea ce simțim, a conotației trăirilor pe care le avem, care fie vor da o tentă luminoasă experienței vieții, sau dimpotrivă, o tentă cenușie, întunecoasă, cu neputință de suportat. Puterea impresiilor este cea care dă savoare, culoare și sens la tot ceea ce trăim, dar ea poate dărâma cu ușurință tot universul nostru interior în mod ireversibil. Este asemenea descătușării forțelor naturii după o perioadă de abținere prelungită.

Structura emoțională a modului în care gândim a fost prea puțin explorată, plecându-se de multe ori de la premisa parțial corectă, că reacțiile umane sunt preponderent dictate de o logică mai mult sau mai puțin precisă numită rațiune și de imperativul nevoii de supraviețuire, care te împinge la cele mai neașteptate soluții sau compromisuri trecând peste sentimente, motivații și atitudini. Nu întâmplător, sistemele educaționale sunt construite pe aceste premise, forțând acumularea de cunoștințe generale și gândirea logică, uitându-se substratul profund emoțional al alegerilor pe care omul le face de-a lungul vieții.

De la alegerea profesiei sau a partenerului de viață, trecând la modelul sau culoarea autovehiculului personal, design-ul interior sau exterior al casei de locuit, sau la procurarea unui animal de companie, ca să nu mai includem preferințele culinare și de distracție, ei bine, toate acestea se află în principal sub imperativul emoției, sentimentului, lucru generator de fericire sau nefericire, după caz. Dacă în locul multelor materii școlare lipsite de aplicație viitoare, s-ar preda cu adevărat arta controlului și canalizării emoțiilor, atunci copii și adolescenții ar fi mult mai bine pregătiți pentru viitor.

Revenind la subiectul acumulării de tensiuni și emoții negative în structura interioară a ființei umane, soluțiile ce pot fi aplicate sunt similare metodelor „hidrotehnice" de drenare sau canalizare a acestora, precum și a celor de „barare" temporară cu „ecluzare" ulterioară. Mai precis, prin dialog și comunicare multe astfel de situații ar putea fi rezolvate, iar emoțiile „negative" ar putea fi convertite în sentimente pozitive prin înțelegerea celuilalt, prin conlucrare, precum și prin redefinirea relației cu persoana în cauză.

Înainte de a veni „viitura", problemele trebuie discutate cât mai deschis cu putință, încercându-se o rezolvare adecvată a situațiilor tensionate apărute. Uneori este nevoie de o schimbare a anumitor situații, alteori este necesară amânarea și răbdarea, iar alteori separarea amiabilă poate fi o soluție, însă niciodată nu trebuie să se recurgă la izbucnirea plină de furie a resentimentelor și la puhoiul năvălitor, lipsit de cea mai elementară logică, a răzbunării.

Așa cum am mai precizat, gândurile cenușii și depresive nu sunt rezultatul unui proces pur rațional, ci a unuia preponderent emoțional, rezultat al unei acumulări de impresii cu conotații negative. Eliberarea de aceste tensiuni se poate realiza în majoritatea situațiilor prin preîntâmpinarea situațiilor de pierdere a controlului datorită

acumulării unei tensiuni ce nu mai poate fi suportată, iar acest lucru este posibil cât timp nu se trece de „limita” de la care nu mai există întoarcere.

Revenind la imaginile de la început, aș reține atenția asupra altui aspect ce derivă din „studiul” forțelor elementare ale naturii. Mai precis, caracteristica principală a apei este curgerea, această capacitate de a traversa diferite medii, atrasă fiind de forța gravitațională către locuri tot mai joase. Este o tendință, ba chiar o mișcare, irezistibilă și fără putință de oprire decât temporar, modelând totul prin trecerea ei. Tot astfel, mulțimea de emoții și simțăminte ce traversează structura noastră interioară realizează o modelare extraordinară a sufletului uman, conferindu-i tipare unice, șlefuind aspectele colțuroase, creând văi adânci, iar alteori dărâmând munții și obstacolele ce i se opun.

Cu alte cuvinte, forța trăirilor generate de experiența vieții generează în cele din urmă o structură unică a personalității și o arhitectură complexă a conștiinței, conferind valoare existenței umane în procesul cunoașterii realității în care trăim. Și tocmai de aceea, speranța, lumina și culoarea trebuie să fie mereu la îndemână, pentru ca această construcție să se înalțe ferm către viitor, conferind un sens ascendent experienței personale. De fapt, nimic și nimeni nu va putea sonda pe deplin complexitatea universului ascuns în fiecare dintre noi și nici valoarea de drept a fiecărui om de pe pământ.

Jocul de-a Religia

De curând stăteam de vorbă cu o persoană apropiată și încercam să definesc ce înseamnă „să primești bine ce cel slab în credință” , conform cu sfaturile date de către apostolul Pavel în epistola sa către romani, capitolul 14. Lucrul care mă determina să stărui asupra acestui subiect, era o anumită amintire de pe vremea când copil fiind, obișnuiam să particip la diferite jocuri inventate de către cei de o seamă cu mine sau preluate de la cei mai în vârstă, deja maeștri în a ni le prezenta.

De fapt, orice fel de joc are o anumită încărcătură magică, dacă nu chiar religioasă pentru mintea proaspătă a unui copil. Pe lângă acest lucru, orice joc realizează o divizare a lumii între cei care iau parte la joc și cei care nu. Scopul suprem este de a rămâne în joc până la capăt, și astfel, să devii învingător. Bineînțeles, în astfel de situații gloria era efemeră, fiindcă mai totdeauna jocul se relua de la capăt, iar învingătorul de acum, putea deveni cu ușurință, mai ales dacă și competiția era cinstită, cel ce avea să piardă la următoarea rundă de desfășurare.

Și fiindcă putem spune că etapa copilăriei reprezintă într-o mare măsură oglinda maturității de mai târziu, imaginea jocului ne oferă o răsfrângere a comportamentului adult în fața diferitelor alte jocuri, de data aceasta considerate serioase, la care oamenii iau parte de-a lungul vieții de mai târziu. Însă dintre toate jocurile copilăriei, nu îmi amintesc vreunul în care să fi fost bine primiți „cei slabi” , fiindcă ținta era de fiecare dată aceea de a dovedi că ești puternic, că ești capabil să fii mai presus decât ceilalți. Astfel, jocul sublinia elita și arunca în derizoriu pe cei care pierdeau sau nu erau suficient de abili în a se menține între cei câștigători.

Cu siguranță că orice joc are niște reguli care îl definesc. Dar de multe ori aceste reguli sunt adaptate de către un grup pentru a servi propriilor lor interese, iar toți ceilalți care ar intra în competiție să piardă. Nu este la fel și în viață? Participăm la jocuri pe care le considerăm serioase și drepte, învățând pe brânci în timpul școlii,

făcându-ne datoria la locul de muncă, dorind să fim niște soți sau soții de excepție, sau niște părinți autentici. Dar nu de puține ori constatăm că seriozitatea noastră nu ne este împărtășită, că de partea cealaltă lucrurile sunt luate mult mai în ușor, că nu există criterii clare de descalificare a celor ce încalcă regulile și altele în felul acesta.

De multe ori într-o familie, unul dintre soți tratează jocul cu seriozitatea de adult, iar celălalt doar „se joacă" , se amuză, folosindu-se la celălalt. La fel și în alte situații care pot apărea de-a lungul „locurilor de joacă în mijlocul cărora evoluăm" . Însă jocul cel mai trist, atunci când este răstălmăcit, contrafăcut prin ipocrizie și necinste, este cel al religiei, când de o parte avem oameni sinceri ce doresc să intre cu seriozitate în provocarea Evangheliei, iar alții, care au avut avantajul primilor veniți, nu fac altceva decât să profite de naivitatea celor prea creduli sau prea sinceri în dorințele lor.

Un test pentru autenticitatea unui astfel de joc se află în capacitatea de „a primi bine pe cel slab în credință" , pe cel care face primii pași în deslușirea alfabetului spiritual al Bibliei și Evangheliei lui Hristos. Aici nu este vorba de orice fel de primire, ci de o primire bună, caracterizată de îngăduință, simpatie și dorință de călăuzire sinceră.

De câte probleme ar fi fost scutit creștinismul, dacă oamenii care se pretind a fi credincioși ar fi știut să dovedească toleranță față de semeni, și ar fi demonstrat că au capacitatea de a îndemna cu blândețe pe noii convertiți. Dar nu a fost așa. Impunerea brutală a crezurilor și dogmelor, intoleranța aspră a celor întâi veniți față de următorii, au condus la o atmosferă de excludere în care s-a confundat credința în Hristos cu ascultarea rigidă de reguli realizate de oameni.

Când la ușa unei comunități sau biserici creștine apar persoane noi, dornice să cunoască adevărul mântuitor, ce fel de învățături le punem înainte? Ce atitudine avem față de ele? Le vom judeca după aspect? Le vom descoase pentru a ști ce cred, iar ulterior le vom pune înainte un standard rigid care în mod sigur le va descuraja? Oare biserica este făcută doar pentru cei puternici? Pentru cei care „strâng din dinți" în ciuda atmosferei glaciale din interior?

Cunosc o anumită grupare creștină care face mult caz de această „călire" în vederea unei mari încercări sau „strâmtorări" din viitor. Dar oare în acești termeni vorbește Biblia și Hristos când se face referință la biserică? Ce fel de călire este aceea ce se aplică pe nou veniți, care sunt siliți să îndure asemenea militarilor din primul ciclu de instrucție, loviturile de bocanc ale celor ce nu au alt merit decât că au sosit mai devreme, cel mai adesea prin naștere și nu prin alegere?

Jocul de-a religia poate fi serios sau profund neserios în funcție de cei care participă la el și de interesele ce se manifestă în spatele său. Dar orice pom bun va face roade bune, iar orice om va recunoaște că într-un anumit loc se află Spiritul lui Hristos după modul în care va fi acceptat în ciuda diferențelor și prețuit în ciuda anumitor deosebiri de gândire în acele lucruri ce niciodată nu vor fi un standard pentru adevărata spiritualitate, ci doar pentru ridicarea de ziduri de despărțire între oameni.

Călirea în lupta creștină nu se realizează în mijlocul unei biserici care se luptă fratricid, ci în conflict cu puterile rele ale acestei lumi, fiind în special o chestiune de natură spirituală. Întotdeauna orice formă de război civil nu conduce decât la distrugere, iar acolo unde domnește discordia, câștigarea de suflete nu mai are nici o

importanță. Până când vom ajunge să gândim și să acționăm ca niște urmași ai lui Hristos, va trebui să ne examinăm propria noastră „joacă de-a religia” , pentru a vedea unde ne aflăm și dacă nu cumva am ajuns atât de înrăiți încât să nu mai vedem sentința condamnării care stă deasupra noastră, pe care cu siguranță o vom citi atunci când în mod solemn o voce solemnă din ceruri va anunța individual sau colectiv că „Jocul s-a sfârșit!” .

Lipsa Unei Reale Conștiințe Europene

Ce reprezintă conștiința europeană? Greu de spus, sau mai bine zis, greu de precizat în lipsa unei reprezentări clare a ceea ce înseamnă apartenența la spațiul european. Dacă ne referim la toți cei care locuiesc pe continentul numit Europa, atunci conștiința europeană s-ar aplica deopotrivă la toate aceste persoane, așa cum a fi american presupune să ai un domiciliu stabil și o cetățenie într-un stat de pe continentul american.

În realitate, deși sunt multe persoane europene în ce privește localizarea, conștiința apartenenței la un spațiu comun de cultură și civilizație este mai mult decât fragmentară, având chiar accente utopice. De fapt, putem vorbim de mai multe „subcontinente” desfășurate pe suprafața Europei, putându-se vorbi despre diferitele „spații” în genul celui germanic, francez, englez, sudic latin, balcanic etc. mai mult sau mai puțin legate între ele prin datini, tradiții, sau mai grav, războaie de cucerire și dominație. Și de aceea, se poate vorbi despre conștiințe de apartenență la fiecare dintre aceste spații având mai mult sau mai puțin accente contradictorii atunci când se trece de la o zonă la alta.

Cert este că trecutul istoric nu s-a putut șterge în cele câteva decenii de când s-a început construcția europeană contemporană, ca o alternativă la globalismul american, sovietic, iar ulterior asiatic în varianta japoneză, chineză sau indiană. De fapt, idealul Uniunii Europene a pornit din rațiuni pragmatice în condițiile în care foștii adversari au înțeles că efectele celor două războaie mondiale au condus la slăbirea ireversibilă a combatanților din Europa și la pierderea supremației globale. Prin urmare, chiar dacă sentimentele nu erau dintre cele mai plăcute, totuși s-a trecut la unificarea economiei dintre principalele țări europene și formarea uneia dintre cele mai mari piețe de producție și consum din lume.

În ciuda unui imens cor de critici venite din interiorul țărilor europene sau de peste ocean, construcția a mers mai departe într-un parteneriat ce părea că va da rezultate și va permite menținerea prosperității economică în perioada postcomunistă. Dar așa cum spune proverbul că „totul este până la bani”, adevăratul test al coeziunii a fost cel al integrării monetare prin folosirea unei monede unice numite „euro”. Cred că nu a fost o fericire mai mare pentru adversarii din afara și din interiorul Uniunii Europene ca această inițiativă care a pus pe aceeași linie state cu decalaje semnificative în ce privește rata inflației și nivelul datoriei publice, politica fiecărui guvern fiind specifică și diferită de la o țară la alta.

A fost ca și cum ar fi fost cuplate în același sistem energetic mai multe generatoare, fiecare având o viteză de rotație diferită, lucru imposibil tehnic în absența sincronizării prealabile a acestora. Tocmai de aceea, după perioada de euforie, ce a coincis mai mult sau mai puțin fericit cu cea de speculă financiară internațională, s-a constatat că toată bunăstarea din țările hiperinflaționiste s-a bazat pe o îndatorare publică dusă până la nivele ce nu puteau fi susținute pe termen lung.

De aceea, de îndată ce efectele crizei financiare a început să lovească Europa, au devenit clare consecințele cheltuielilor nesăbuite, iar țările care au permis acest lucru au fost primele afectate, existând speranța emisiei de masă monetară „euro" pentru acoperirea datoriilor publice. Acest mecanism folosit de către toate statele lumii în condițiile deținerii unei monede naționale, nu a putut fi pus în aplicare din cauza țărilor cu o economie preponderent neinflaționistă în genul Germaniei sau Olandei, care nu au dorit să devină solidare cu statele din sud, mari cheltuitoare de resurse. De aceea, s-a preferat mecanismul împrumutului în condițiile impunerii de restricții privind cheltuielile de către statele aflate în dificultate.

Bineînțeles că astfel s-a pus sub semnul întrebării suveranitatea națională, iar reacția inițială a fost cea de respingere a unei astfel de impuneri și de amestec în „afacerile interne". Însă pe de altă parte, odată ce s-a intrat în acest sistem al folosirii monedei unice, a devenit evident faptul că orice ieșire nu se poate realiza decât prin faliment și haos economic, în același timp menținerea presupunând ajustări structurale duse până la limita suportabilității sociale sau poate chiar dincolo de ea.

În absența unei reale conștiințe europene, interesul pentru criza profundă a statelor din sudul Europei a fost în mare parte discutat la nivel teoretic în țările în care nivelul datoriei publice s-a menținut la un nivel acceptabil în raport cu dezvoltarea economică. Și așa, încă o dată fabula „greierului și a furnicii" s-a dovedit a fi realistă, „furnica" nefiind dispusă să ofere nimic din proviziile strânse în perioada de prosperitate unui „greier" care a cântat și s-a distrat toată vara. Prin urmare, „greierul" a fost condamnat să sufere de foame și chiar să moară înghețat, „furnica" putând să se bucure nestingherită de proviziile strânse cu sârguință.

Însă spre deosebire de fabula anterior amintită, o mare parte a prosperității „furnicii" s-a datorat cheltuielilor nesăbuite ale „greierului", care o dată dispărut va lua după el și consumul în baza căruia „furnica" aduna tot mai multă avuție. Realitatea este că integrarea monetară a fost precedată de cea economică, astfel încât consumul din sudul Europei a permis dezvoltarea puternică a nordului, lucru pe care se pare că l-au uitat cei care acum se cred marii beneficiari ai crizei. De peste două decenii economiile țărilor europene au devenit tot mai dependente una de alta, fapt care nu permite decuplarea cu ușurință a unei părți fără să sufere întregul sistem.

Tocmai din această cauză, s-a evitat o acțiune punitivă de la început, ba chiar s-au oferit tot felul de fonduri de salvare, care să permită o plată eșalonată a datoriilor, care în realitate erau imposibil de a mai fi achitate vreodată. În afara întoarcerii unei părți din banii furnizați în țările creditoare și o întârziere a deznodământului, altceva nu s-a putut obține la un nivel semnificativ. De fapt, statele cu datorie ridicată au fost lăsate să se descurce mai mult sau mai puțin singure în fața unui electorat care deodată s-a simțit mințit și lăsat fără resursele prosperității cu care se obișnuise în ultimele decenii.

Dar acest lucru nu înseamnă că unirea țărilor europene într-o singură structură economică și politică reprezintă o greșeală. Dimpotrivă, aceasta este soluția și provocarea istorică pentru toate națiunile sau popoarele care locuiesc în Europa, iar formarea unei conștiințe europene reprezintă o necesitate de prim ordin. În măsura în care acest lucru va apărea, atunci fenomenele „extreme" de consum excesiv sau de ajutorare condiționată vor dispărea, făcând loc unei reale cooperări regionale. Dar apariția acestei conștiințe nu poate fi rezultatul întâmplării, ci doar al unei educații

bine direcționate, dublate de o realitate faptică în care îmbinarea energiilor creative ale statelor europene va conduce la o prosperitate durabilă.

În ceea ce mă privește, am convingerea că nu există o altă alternativă pentru dezvoltarea Europei decât prin unirea națiunilor ce o compun într-o structură unică, dinamică și creativă, care să permită îmbinarea armonioasă a specificului fiecărei țări membre. De asemenea, uniunea monetară „euro" nu este o greșeală, ci reprezintă un pas firesc, care trebuie să fie urmat de etape de consolidare a gestionării colective a resurselor spațiului european. În ciuda scepticismului, aparent justificat, Europa este un continent mult prea mic pentru a permite fărâmițarea economică și socială între nenumăratele state care o compun. De aceea, integrarea reprezintă singura opțiune viabilă în ciuda resentimentelor și prejudecăților care continuă să persiste.

O adevărată conștiință europeană, de apartenență la acest spațiu social și cultural, reprezintă o construcție îndrăzneață, ce trebuie să integreze specificul național și local, fără a-l distruge. Aici este loc pentru creativitate și cercetare, iar eforturile depuse în această direcție vor aduce rezultate benefice pentru întregul continent. De fapt, formarea unei astfel de conștiințe ne va pregăti pentru integrarea mult mai profundă la nivel mondial prin apariția unei conștiințe planetare, de apartenență la rasa umană și la spațiul oferit de către planeta Pământ.

Noțiunea de om reprezintă mai mult decât cea de individ izolat care se luptă pentru supraviețuire, având în față doar categoriile de prieteni și adversari. Dezvoltarea istorică ilustrează un progres în ce privește definirea ființei umane, trecându-se la construcții sociale tot mai îndrăznețe și înglobându-se arii tot mai întinse. Experimentând momente de haos și de stabilitate, de barbarie și de civilizație, de anarhie, despotism și democrație, societatea umană a progresat spre forme tot mai complexe de dezvoltare conducând la un nivel de conștiință tot mai avansat.

De aceea, confuzia prezentă în ce privește identitatea europeană va avea un sfârșit pe măsură ce o reală conștiință regională va lua locul egoismului individual sau național. Iar în momentele de criză, cei care au resurse ar trebui să știe să vină în ajutorul celor lipsiți de ele, fiindcă altfel întregul sistem va ajunge să fie pus în pericol. Ca de obicei, problema nu o reprezintă neapărat capitalismul, ci „capitaliștii" care nu reușesc să vadă ființa umană dincolo de balanța strictă a „profitului și a pierderilor". Și de aceea, cred că țările aflate în dificultate economică ar merita o „a doua șansă" pentru o dezvoltare durabilă, în loc să fie executate „silit" să plătească datorii imposibil de achitat, chiar și de către țările bogate.

Întotdeauna există mai multe variante de acțiune, dar niciodată nu trebuie sacrificate ființele umane sau popoare din rațiuni pur financiare, în condițiile în care modelul consumist a fost promovat de către toți „actorii" din toate colțurile lumii. Pentru o „vină" colectivă nu este normal să plătească doar o parte dintre cei implicați, iar ignorarea suferinței altora nu va face decât să se extindă problemele prezente dincolo de frontierele sau granițele de orice fel. Construcția europeană trebuie să continue, dar principiile ei trebuie să fie adaptate pentru a permite definirea unei adevărate identități europene. Aici se află marea provocare pentru generația prezentă, dar și singura soluție posibilă pentru a merge mai departe deopotrivă la nivel de individ și societate.

Mărgăritar sau Mărgea de Porțelan?

Imaginează-ți o situație în care ai avea la dispoziție un vas în care ar fi amestecate perle de mare valoare și imitații din sticlă, plastic sau porțelan de o densitate similară fără a exista o regulă de separare între acestea. Problema care s-ar pune ar fi să determini și eventual să separi ceea ce este autentic de ceea ce este doar o imitație sau mai precis un fals. Ce criterii ai folosi? Cum ți-ai da seama că ai în mână o perlă de autentică valoare și nu o bucată de plastic sau sticlă bine șlefuită?

Nu voi intra în amănunte tehnice pe care nu este neapărat necesar să le știi, însă cu siguranță că fără a cunoaște în amănunt cum arată o perlă, va fi practic imposibil să distingi dintre cele două categorii de materiale. Fără a avea noțiunile de bază ale recunoașterii diferitelor genuri de obiecte prețioase, nu-ți va rămâne decât să încerci la întâmplare existând un risc semnificativ de a greși în a considera o perlă de mare preț ca fiind un fals, iar o mărgea de porțelan să fie luată drept o piatră semiprețioasă de mare valoare.

Revenind la realitatea cotidiană, distingerea dintre valoarea autentică și fals reprezintă o necesitate de prim ordin ca rațiune pentru deciziile pe care trebuie să le iei în decursul jocului vieții. Însă nu de puține ori, prin încercări dureroase ajungi în cele din urmă să distingi pas cu pas literele fundamentale din marele alfabet al existenței. Calea nu este simplă și uneori trebuie să reiei de mai multe ori aceeași lecție până când ajungi să pricepi înțelesul și să îl urmezi.

În opoziție cu calea încercărilor repetate se află drumul înțelepciunii, care presupune însă obligatoriu împărtășirea de experiență de la persoane care s-au confruntat cu probleme similare. În marea urnă a vieții valoarea și falsul sunt amestecate de așa manieră încât fără o minimă instruire este practic imposibil să ajungi să le distingi pentru a face alegeri corecte. A avea simțul adevăratei valori, nu reprezintă un lucru ce apare la întâmplare, ci decurge din instruirea primită de la un părinte cu judecată, de la un educator plin de pricepere, de la un prieten adevărat sau de la un partener de viață care respectă standarde de înaltă moralitate.

În lipsa unui astfel de sprijin, nu îți rămâne decât să iei la întâmplare ceea ce găsești în urna întâmplărilor de zi cu zi și să încerci prin experiență autenticitatea lucrurilor cu care ai de-a face. Aceasta reprezintă o cale dureroasă, însă nu este exclus ca situații neobișnuite să vină înaintea ta și nimeni să nu îți poată oferi nici cel mai mic sfat despre calea pe care trebuie să mergi. Și atunci îți stă la dispoziție flerul, imaginația, asumarea riscului sau pur și simplu aruncarea în vâltoare, fără să te mai gândești la ceea ce va urma. Dar cum rămâne cu urna vieții? Cu mărgăritarele de mare preț pe care le-ai considerat lipsite de valoare? Sau cu obiectele false ce ți-au captat în mod inutil atenția investind prostește pe o direcție ce te conduce într-o fundătură fără putință de ieșire?

Chiar în clipa aceasta privesc clipitul intermitent becurilor luminoase de pe placa de rețea prin care comunică laptop-ul la care scriu și mă gândesc la nenumăratele pagini de Internet pe care le-am vizitat, fără a putea spune precis cât de valoroase au fost cunoștințele pe care le-am acumulat. Cine poate oferi un criteriu al corectitudinii pentru tot ceea ce citești sau vizionezi? Popularitatea nu este suficientă, dacă așa ar sta lucrurile, atunci valoarea s-ar regăsi în site-urile pornografice sau cele care oferă jocuri de noroc. Dacă mulțimea de imagini ar fi suficientă, atunci paginile cu filme sau de jocuri video ar fi pe primul loc, fără putință de a fi egalate.

Prin urmare, aspectul nu este suficient, iar conținutul rămâne greu de verificat în absența unor criterii ce se deprind prin experiență și împărtășire de cunoștințe de la persoane cu o reală experiență de viață, pe care le găsești tot mai rar. De aceea, cred că vulnerabilitatea noastră devine evidentă în fața asaltului de informații ce ajung la noi pe diferitele canale ale tehnologiei moderne prin calculator, telefonul mobil sau televizor. Aș putea spune că niciodată mintea umană nu fost supusă la o solicitare așa de mare ca în momentul de față, iar amestecul dintre adevăr și fals în urna cunoașterii bivalente a binelui și răului te aduce în fața unei dileme aproape imposibil de rezolvat.

Când conștientizez dimensiunea abisală a acestei probleme îmi vine să iau la întâmplare mărgelele din urna vieții și să nu mă mai intereseze deloc în ce măsură sunt ele de valoare sau nu. Și cred că nu greșesc când afirm că de multe ori așa se procedează chiar și atunci când există criterii clare de departajare dintre cele două. Alteori, se poate cădea în altă extrema prin a se considera că toate pietrele sunt prețioase, ceea ce te va conduce să guști iarăși și iarăși amarul deziluziei, fiindcă îți place sau nu, pietrele false sunt mereu mai numeroase decât cele adevărate, iar o experiență nefericită te marchează mai mult decât una plăcută.

Iar alteori, se poate cădea în acea extremă care evaluează toate pietrele din vasul ce îți stă înainte ca fiind false, ignorând mărgăritarele de mare preț pe care le arunci cu dispreț în țărână, fără a ține seama de faptul că viața are și aspecte luminoase, că întunericul nu este totuși atotcuprinzător. Din cenușiul unei astfel de situații se nasc monștrii care te devorează interior, proiectând nefericire în jur și umbre oriunde ai merge.

Și atunci, unde să găsești criteriul de departajare? Unde poți găsi un maestru artizan, care să nu poată fi înșelat de aparențe? Există așa ceva? Din acest punct de vedere, cred că este necesară o căutare a criteriilor de valoare care să facă o distincție clară dintre adevăr și fals, dintre valoare și opusul ei.

Fără a formula o soluție generală, doresc doar să spun că în ceea ce mă privește am ajuns la concluzia că intuiția necesară separării adevărului de falsitate se formează deopotrivă prin experimentare și contemplare. De fapt, nu există o copie perfectă a unei pietre prețioase, totdeauna rămânând o distincție clară la nivel de detalii relativ la acele proprietăți ce identifică unic un obiect de valoare. De exemplu, în lumina curată a soarelui strălucirea diamantului este diferită de a sticlei fără a fi posibil să le confuzi vreodată. De aceea, falsul copiază adevărul doar până la un anumit punct și dacă reușești să treci de acesta, distincția va deveni clară, fără putință de a da greș.

Din această cauză, graba și ritmul alert sunt necesare în impunerea nonvalorii, în caz contrar, prin decantare și minimă contemplație, natura falsă ajunge să se trădeze singură, iar demonstrația se realizează de la sine. Întotdeauna presiunea ce se exercită de către un negustor necinstit asupra potențialului client este direct proporțională cu dimensiunea lucrului fals ce se dorește a fi furnizat contra unei valori asociate obiectului de valoare imitat. Și în general marketing-ul de orice fel are o componentă de supraevaluare a ceea ce se oferă presând audiența în a lua o decizie rapidă, ca și cum s-ar risca pierderea unei mari ocazii, când de fapt singurul risc este ca întregul șiretlic să devină evident pentru potențiala victimă.

Rațiunea umană nu a fost creată pentru decizii de moment, făcute sub influența unor emoții puternice, fără o deliberare interioară, cumpănire și definirea

unei hotărâri în cunoștință de cauză. Pe de altă parte, toate formele de fals au trăsături comune, astfel încât dacă deja ai avut o experiență pozitivă sau negativă în acest sens, îți va fi ușor să recunoști capcana data viitoare. Există totuși o condiție și anume aceea de a-ți aduce aminte de respectiva situație și de a nu fi greoi în a învăța lecțiile vieții, altfel riscând repetarea iarăși și iarăși la nesfârșit a acelorași greșeli.

Mărgăritar sau mărgea de porțelan? Ce ai în mână în clipa de față? Poate este vorba de o anumită alegere a partenerului de viață sau a unei profesii sau orice altceva. Însă cu siguranță că „negustorul" ce îți oferă respectiva șansă poate fi cinstit sau nu, fără a putea să cercetezi în amănunt un astfel de lucru. Și atunci, observația, experiența trecutului și impunerea unui interval de reflecție te vor ajuta să detectezi adevărata condiție a lucrurilor.

Și mai rămâne un instrument deosebit de prețios în detectarea falsului, și anume arta de a pune întrebări, respectiv de a analiza răspunsurile primite. Uneori la o întrebare simplă dialogul se blochează din lipsă de argumente, alteori emoția negativă evidentă a „negustorului" îți va alerta nonverbal senzorii de primejdie, fiindcă în mod clar, nimeni nu emite astfel de semnale decât dacă are ceva de ascuns. De aceea, nu ești chiar atât de neajutorat în fața necunoscutului, chiar dacă nu ai totdeauna „expertul" la îndemână. Dar înțelepciunea unită cu prudența se află la îndemâna ta indiferent de ocazie, dacă vei ști să te oprești și să reflectezi în liniște situațiile ce apar pe drumul vieții. Trebuie numai să ai răbdare pentru a observa, să fructifici la maximum experiența trecută, să pui întrebările ce se impun și să analizezi răspunsurile pe care le primești. Este simplă și totuși complexă această abordare, dar în final este bine să nu joci zaruri în propria ta viață, cu deciziile pe care le iei. Chiar dacă lucrurile par de multe ori haotice, ordinea este mult mai prezentă decât gândești, iar regulile de recunoaștere a adevărului nu presupun „alergarea până la marginile pământului", fiindcă întotdeauna acesta se află aproape de tine, fiind necesară doar activarea capacității de a-l recunoaște indiferent de împrejurare.

Natura Umană Sub Formă de Grafit sau Diamant

Îmi aduc aminte cu plăcere de orele de chimie din timpul școlii generale și ulterior al liceului, când învățam despre diferitele forme sub care se poate prezenta elementul numit „carbon". Erau dimineți plăcute, în care mirosul înțepător al diferitelor substanțe din laboratorul de chimie îmi dădeau senzația intrării în atmosfera densă a unei alte planete din sistemul nostru solar. De fapt, chiar așa și era, fiindcă de îndată ce treceai de pragul acelui tărâm ce părea mistic pentru elevi, ajungeai în fața meselor pe care erau dispuse tot felul de instrumente specifice în genul eprubetelor, paharelor de tot felul, retortelor sau a altor dispozitive ingenioase pentru manipularea moleculelor și atomilor.

Pot spune că am îndrăgit chimia chiar de la început, fiindcă era fascinant cum puteai, asemenea unui alchimist medieval, să combini substanțe având anumite caracteristici bine definite, pentru ca ulterior să obții ceva nou, complet diferit, bineînțeles în mod intenționat, dar uneori și din întâmplare. Nu pot să uit acele lucrări de laborator la care rezultatul era cu totul altul decât cel prevăzut, iar nu de puține ori eprubeta colegului se colora în nuanțe ce trădau un rezultat neașteptat, ba chiar nedorit, dacă este să ne gândim la nota pe care trebuia să o obținem.

Cine nu s-a distrat copios la orele de chimie, când panglica de magneziu fie nu lua foc, fie ardea mai mult decât trebuia, spre delirul celui care o ținea cu o pensetă lungă? Sau cine mai nu mai ține minte frica fetelor, care la cea mai mică „aprindere” nedorită sau bubuitură, datorită substanțelor puse în cantitate mult prea mare, erau gata fie să fugă din laborator, fie să se ascundă pe sub mesele din încăpere? Oricum, farmecul laboratorului de chimie rămâne aparte pentru fiecare generație de elevi, mai dificil fiind pentru profesori să stăpânească elanul inventiv sau distructiv al „învățăceilor” în ce privește arta combinării elementelor.

Dintre lecțiile cele mai interesante pe care le-am învățat despre „taina” atomului, cel mai mult m-a impresionat cea cu privire la chimia carbonului, care se află la baza a tot ceea ce are viață pe pământ. Carbonul și hidrogenul, aceste două elemente aflate într-un permanent mariaj mai mult sau mai puțin poligam, ne oferă exemplul complexității și simplității, deopotrivă. Complexitate datorită nesfârșitelor lanțuri moleculare, care pot avea chiar dimensiuni macroscopice, vizibile cu ochiul liber, dar și simplitate, fiindcă la bază se află o legătură numită „covalentă”, de punere în comun a electronilor din stratul final, sau de „valență”, un fel de modalitate de unire a elementelor, de iubire chiar!

Legat de carbon ca element pur, acesta se va afla obligatoriu în structuri compacte dezordonate, acesta fiind cazul grafitului, sau total ordonate, acesta fiind cazul diamantului. Surprinzător sau nu, grafitul, sau cărbunele din care se realizează minele de creion, și diamantul cel atât de prețios au aceeași compoziție chimică, diferența fundamentală fiind absența sau prezența ordinii riguroase. Există o ordine și a grafitului, însă ea este doar la nivel de „colectivități de atomi”, care glisează una peste alta, conducând la dezagregare la cea mai mică tensiune mecanică aplicată. În cazul diamantului, structura este compactă, partea fiind cuplată deplin în întreg, astfel încât tensiunea mecanică se distribuie în tot volumul, nefiind capabilă să desprindă nici cel mai periferic atom.

Pornind de la acest ultim aspect, au existat cercetări pentru transformarea grafitului în diamant, lucru ce s-a obținut, conducând la apariția așa numitelor „diamante industriale”, similare celor naturale. Procesul în sine presupune exercitarea unei presiuni mecanice considerabile, care să forțeze „colectivitățile” dezordonate de atomi de carbon să se alinieze într-o structură cristalină compactă. Acest aspect în mare măsură teoretic, s-a verificat experimental, dar dimensiunea diamantelor industriale rămâne destul de mică în raport cu a celor naturale. Mai precis, știința omului nu întrece deocamdată știința naturii și mai sunt încă multe de învățat din ceea ce ne este pus la îndemână în realitatea înconjurătoare.

Dar nu doresc să predau lecții de chimie, ci mai degrabă să ofer o ilustrație relevantă pentru modul în care este alcătuită natura noastră interioară, acea țesătură delicată de gânduri, dorințe, motivații și idealuri, numită metaforic „sufletul omenesc”. În mod sincer cred în destinul ființei umane, care depășește cu mult tot ceea ce am putea visa, fiindcă mai presus de orice altă putere ce se află în noi, nimic nu se compară cu capacitatea de transformare, de evoluție a conștiinței pusă în fiecare om.

Bineînțeles, se pornește de la nivelul „grafitului”, adică al zămislirii de conglomerate în mare măsură dezordonate, care oferă la nivel individual și colectiv o perspectivă deloc promițătoare. De câte ori nu ne-am poticnit pe diferitele drumuri ale vieții? De câte ori nu am abandonat ceea ce am început? Sau de câte ori nu am fost forțați să ne întoarcem de la destinul mult visat, pentru a o lua de la capăt?

Slăbiciunea naturii umane nu trebuie să ne conducă însă la disperare, fiindcă indiferent de cât de multe ori se cade, capacitatea de revenire există în fiecare dintre noi. Puterea omului stă tocmai în această forță a revenirii, care în cele din urmă dă la o parte obstacolul, indiferent de înălțimea lui. Iar când acest proces al revenirii este amorsat pe deplin, grafitul începe să devină diamant, unind într-o structură unică tot câmpul cunoașterii și rezistând la orice efort „mecanic", indiferent de intensitatea lui.

Ce anume vreau să spun este că tensiunea creată de obstacole și de forța depășirii acestora creează condiții optime pentru rearanjarea „straturilor" interioare, așa cum se întâmplă în cazul atomilor de carbon. Învingând dificultăți dintre cele mai comune, ființa umană progresează în cunoaștere și experiență, trecând prin etapele de transformare, care duse până la capăt o transformă pe deplin.

Nu voi încerca să aplic categoriile specifice unei anumite religii, atunci când afirm aceste lucruri, dar în mod cert o experiență de valoare în domeniul spiritual va fi aceea care îți va da puterea de a merge înainte, de a nu abandona și de a simți legătura profundă dintre tine și ceilalți, dintre tine și univers, dintre tine și Sursa a tot ceea ce există. Dacă acest lucru nu se realizează, atunci ceva nu este bine, iar a rămâne doar grafit reprezintă soarta cea mai lamentabilă pe care o poate avea un om pe pământ.

Diamantul este de preț fiindcă este rar, dar și din cauză că este atât de frumos. Prelevat din natură, el are tot felul de inserții de metale rare, care îi conferă nuanțe fără egal în lumina soarelui, pe care o descompune în raze de curcubeu plăcute la privit. Tot astfel, în experiența fiecărui om există „inserții" specifice, conferite de propria sa individualitate, care oferă o strălucire unică „diamantului" din suflet. Aceste elemente, adăugate în mod tainic în structura interioară, impurități la origine, aduc un farmec aparte, purtând amprenta mediului în care acesta s-a dezvoltat.

Plecând din „noroiul" unei societăți ce își disprețuiește valorile, traversând straturile de „asfalt" al unei alte societăți care te ignoră și te calcă în picioare sau purtând urmele particulelor de nisip al colectivităților care desconsideră frumusețea interioară, diamantul format din grafit poartă în cele din urmă strălucirea unei transformări naturale cu totul speciale. Aici este forța naturii umane, aceea de a putea sublima pe deplin în perfecțiunea noțiunii de „om", indiferent de condițiile socio-istorice în care s-ar putea afla.

Aplicând la mediul românesc, în care a arunca la gunoi oamenii de valoare este o regulă și unde a lua în derâdere caracterul este o practică generală, șansa ca grafitul să devină diamant este mult mai mare, chiar dacă acest lucru nu devine vizibil imediat. Însă de îndată ce acest lucru are loc, puterea de dominare a grafitului se estompează în fața strălucirii diamantului. Iar un obiect de grafit aflat în contact cu diamantul se va frânge imediat, neputând decât să murdărească pentru o scurtă perioadă de timp suprafața acestuia, dar fără a putea să-l strice în vreun fel.

Cred sincer în nașterea unei noi generații, care venind din haosul și tumultul unei societăți aflate într-o mișcare aparent fără finalitate, va reuși să aducă la lumină frumusețea de a fi om și român deopotrivă. Cred că sunt multe suflete în care procesul transformării grafitului în diamant se află la lucru, iar într-un viitor mai mult sau mai puțin îndelungat acest lucru va ajunge la lumină. Și tot în mod sincer, cred într-un proces similar la nivelul întregii umanități. Sunt un visător, lipsit de simțul realității? Nu știu ce să spun, dar în orice caz numai timpul îmi va da sau nu dreptate

în această privință, însă studiind natura umană pot spune că aceasta urmează în mod uimitor legile naturii în ce privește chimia elementului numit „carbon”.

Omul ca Maestru care Nu Respectă Regulile

Orice privire poate fi o fereastră către cer, o descoperire a unui orizont nou și o dezvăluire a unui detaliu inedit. Orice gest poate reprezenta atingerea frumuseții lumii în care trăim, descătușarea unei trăiri lăuntrice profunde sau dezvăluirea unui gând cunoscut doar de către noi înșine. Prin orice impresie și prin orice faptă venim în contact cu un univers prieten sau ostil, apropiat sau distant, și indiferent de conotație, cu o lume de care depindem și care deopotrivă, depinde într-o anumită măsură de fiecare dintre noi.

Nu există indiferență în relația dintre ființa umană și realitatea exterioară, aceasta fiind sursa a unei game nesfârșite de emoții, ce dau culoare fiecărei experiențe, conturând, exagerând sau diminuând impactul acesteia asupra lumii din interiorul fiecăruia dintre noi. De aici și reacțiile diferite în funcție de context, chiar și în cazul aceleiași persoane la momente diferite pe axa timpului.

De fapt, natura nu posedă sentimente, ci are doar reguli, unele mai lejere, altele mai stricte, care în funcție de respectarea sau nerespectarea lor, generează consecințe de care fie că dorim sau nu, trebuie să ținem cont. Nu te poți juca iresponsabil, fiindcă mai devreme sau mai târziu vei constata că „vei culege ceea ce ai semănat”, și tocmai de aceea cunoașterea autentică te ajută să ai cunoștință de aceste legi ce guvernează tot ce există în această lume.

Însă ființa umană este caracterizată de trăiri și emoții, care conduc la sentimente și preferințe de lungă durată, ce definesc în cele din urmă totalitatea alegerilor pe care le facem, oricât de raționali am încerca să fim. Oricât de mult ne-am înfrâna, ne-am educa și am încerca să ne convingem cu privire la justețea urmării unei căi, dacă nu există un acord emoțional, atunci totul se va nărui mai devreme sau mai târziu.

Este nobilă ideea datoriei mai presus de sentimente, dar a forța lucrurile dincolo de măsura interioară a sentimentelor, conduce mai devreme sau mai târziu la monstruozitate și nefericire. Acest lucru este valabil când ne întemeiem o familie, când ne alegem un loc de muncă sau când căutăm să ne conformăm unei religii. Indiferent de situație, dacă nu există acordul sentimentelor, atunci realizarea lucrului în cauză va fi șubredă și se va prăbuși mai devreme sau mai târziu, după o perioadă de nemulțumire, criză, suferință și agonie.

Dar cum poate o ființă „sentimentală” să supraviețuiască în mijlocul unei lumi guvernate de „reguli”? Cum este posibil să împăcăm legea cu preferința personală, care de multe ori este posibil să meargă în sens opus?

Realitatea este că dacă fiecare dintre noi ar face ceea ce îi place, sau ceea ce se simte îndemnat, atunci rezultatul ar fi o confuzie generală, iar construcția socială nu ar mai fi posibilă, instaurându-se anarhia și domnia bunului plac. Tocmai de aceea, soluția nu constă în a merge la extreme prin impunerea rigidă a regulilor și nici în urmarea lipsită de discernământ a instinctelor și emoțiilor. Dobândirea capacității de a armoniza aceste două aspecte, în mare măsură contradictorii,

reprezintă fundamentul unei adevărate educații, ce te conduce în final să deprinzi arta de a trăi o viață plăcută și utilă pe pământ.

Să ne gândim la un instrument muzical, să spunem o vioară, și să înțelegem puțin regulile fizice la care aceasta se supune. De fapt, o vioară reprezintă un dispozitiv acustic, care generează sunete cu diferite tonalități în funcție de dimensiunile sale fizice și de materialul din care este realizată cutia de rezonanță a corpului ei, de lungimea coardelor, de forța cu care sunt acestea întinse, precum și de alte elemente constructive. Nu în ultimul rând, modul de aplicare a tensiunii mecanice asupra corzilor prin intermediul arcușului, determină sunetele ce vor fi emise, ca volum și tonalitate.

Din acest punct de vedere, vom intui o mulțime de reguli ce guvernează procesul de emitere de sunete, multe dintre ele fiind complicate și necesitând un proces de instruire sub îndrumarea unui maestru. Tocmai de aceea, deprinderea artei de a cânta la vioară se desfășoară pe o perioadă îndelungată, nefiind niciodată pe deplin finalizată, existând mereu loc pentru îmbunătățire.

Din ce cauză apar toate aceste lucruri? Pur și simplu fiindcă există reguli și restricții tehnice, la care se adaugă cele de natură artistică, care trebuie bine învățate înainte de a putea să cânți la respectivul instrument. De aceea, înțelegerea și deprinderea regulilor reprezintă primul pas în educație, indiferent de domeniu, precum și în cunoașterea lumii în care trăim.

De îndată însă ce toate regulile de bază sunt înțelese și însușite, se poate trece la partea cu adevărat artistică, reprezentată prin transpunerea sub formă de sunete a emoțiilor și trăirilor dintre cele mai variate. Astfel, ființa umană găsește un canal extraordinar de exprimare, de transmitere către lume și către ceilalți a celor mai intense și mai interesante sentimente.

Atât în compunerea unei partituri muzicale, cât și în interpretarea ei, există emoții, sentimente și pasiuni ce vibrează interior și exterior deopotrivă. Acest fior sacru al realizării unor linii melodice de excepție se poate manifesta nealterat, doar după ce regulile au fost bine deprinse, omul și instrumentul fuzionând în mod miraculos din punct de vedere tehnic, așa cum sufletul și emoția se unesc în exprimarea naturii profund sentimentale a ființei umane. Aici este de fapt grandoarea unei compoziții de excepție, transpuse la un nivel de înaltă clasă de un artist de valoare.

Să ne întoarcem acum către un alt domeniu, și anume cel al însușirii măiestriei de a putea juca șah. Acest gen de activitate, simplă la început, se dovedește greu de stăpânit în lipsa unei pregătiri corespunzătoare. În acest sens, orice instruire adecvată presupune înțelegerea mutărilor de bază, lucru care în câteva ore se deprinde imediat. Dar după aceea, este necesară însușirea „anostei" teorii a deschiderilor jocului de șah, unde trebuie învățate mai multe suite de mutări până la „întipărirea" lor la nivel de automatism.

A înțelege diferența dintre un joc închis și unul deschis, dintre o „apărare siciliană" și un „gambit al reginei", precum și multe alte astfel de secvențe de mutări, reprezintă o etapă fundamentală înainte de a se trece la practicarea artei șahiste. Continuând, după aceea, cu tehnicile de continuare a jocului, de anticipare a mutării următoare a adversarului, precum și de definire a strategiei de joc, urmată de mutări

tactice în acest sens, se ajunge treptat la stăpânirea tuturor etapelor prin care se trece de la prima mutare până la mult doritul „șah-mat” aplicat adversarului.

Toate aceste lucruri necesită timp, perseverență și dedicare în înțelegerea și învățarea regulilor, multe dintre ele neputând să fie transpuse în cuvinte, fapt pentru care îndrumarea unui maestru devine indispensabilă în trecerea de nivelul mediu. Dar de îndată ce regulile de bază sunt deprinse, se poate trece la partea „artistică” a jocului, la combinații neașteptate și la strategii surprinzătoare. Abia atunci creativitatea umană se poate manifesta, iar viziunea interioară se poate manifesta cuprinzător în realitatea concretă a jocului.

De fapt, însușirea regulilor și exprimarea universului lăuntric al emoțiilor, trăirilor și sentimentelor merg de multe ori împreună, conducând la o armonizarea dintre interior și exterior, dorințe și realitate, precum și la o unire creativă dintre om și lumea în care trăiește. Este o învățare și o perfecționare ce nu încetează de-a lungul întregii vieți, de fiecare dată existând o nouă posibilitate de îmbunătățire, de atingere a unui nou nivel și de relaționare la un nivel tot mai profund cu realitatea în care trăim.

Numai așa trăirea devine plenară, viața capătă culori plăcute, iar piedicile devine ocazii de dezvoltare dintre cele mai favorabile. De fapt, nu există o altă cale în afară de aceasta pentru a evita plafonarea, cenușiul și prăbușirea interioară, un scenariu nefericit ce se repetă la fiecare pas în societatea în care trăim.

Revenind la „natura ce nu cunoaște sentimente”, totuși, ea nu ne tratează cu cruzime, ci ne oferă ocazii multiple în a-i deprinde regulile, în a învăța cum să însușim deprinderile de bază în a le respecta, după care să putem să ne exprimăm creativ sentimentele, dorințele și aspirațiile într-o armonie desăvârșită. Numai pe această cale putem să fim deopotrivă noi înșine în ceea ce facem, fără a mai exista pericolul de a genera haos în jurul nostru.

Dacă ne vom însuși reguli corecte în ce privește stilul de viață, respectul pentru semeni și deopotrivă, pentru lumea în care trăim, atunci realitatea va începe să își schimbe „atitudinea” față de noi, iar viitorul se va deschide larg înaintea noastră prin oportunități neobișnuite. De fapt, putem să fim liberi să facem tot ce dorim, însă numai după ce am deprins cu adevărat regulile vieții.

Acest lucru este similar libertății de a conduce o mașină, însă numai după ce ai fost învățat asupra acestui lucru și ți-ai luat atestarea de rigoare. Numai atunci dorința ta nu va reprezenta un pericol public și nici un atentat asupra libertății altora de a trăi. Problema noastră este că dorim să fim maeștri fără să deprindem regulile, că vrem să dăm sfaturi, fără ca în prealabil să fii învățat temeinic, că vrem să vorbim, fără a ști să ascultăm, să conducem, fără a avea o cunoștință clară a ceea ce înseamnă să execuți. Și din dorința de a „arde” etapele vieții, de a o lua pe scurtături nepermise, ajungem în cele din urmă să trăim o viață confuză, contradictorie și îndreptată flagrant împotriva celor mai elementare legi ale naturii, uitând de faptul că ființa umană nu va putea niciodată să impună reguli nici universului și nici Creatorului ei!

Privind Viața cu Ochi de Copil

Rememorez cu putere clipele când copil fiind obișnuiam să cutreier la întâmplare străzile orașului în care m-am născut. Eram fascinat de noutatea lucrurilor ce mi se ofereau la fiecare pas. Perspectivele inedite și unghiurile neașteptate ale cartierului în care locuiam mă determinau să caut o astfel de experiență. Nu de puține ori mă rătăceam în labirintul de străzi și alei înguste, pentru ca în final să disting din nou un drum cunoscut. Uneori, pentru a nu relua experiența panicii celui ce se simte rătăcit, îmi notam pe o bucată de hârtie numele străzilor și îmi întocmeam o mică schiță a locului, astfel încât să evit unele situații neplăcute. Cel mai dificil era să țin piept animalelor ce vagabondau pe trotuare sau găștilor de cartier, formate din copiii la fel ca mine, dar care te agresau imediat ce nu le îndeplineai cerința de a plăti dreptul de trecere.

Cu bune sau rele, vârsta copilăriei a trecut mai repede decât mi-aș fi dorit, iar maturizarea precoce adusă de feluritele evenimente din viața mea a lăsat în urmă una dintre cele mai frumoase perioade ale vieții. Astfel, nu pot să uit senzația de mirare în fața necunoscutului pe care o experimentam în fața oricărui lucru nou și uimirea că un anumit lucru există sau este posibil. Toate aceste trăiri am continuat să le simt cu putere de-a lungul vieții, dar niciodată ca atunci.

Revăd cu privirea minții clădirile vechi de câteva secole din centrul orașului și străzile pavate cu piatră cubică datând din perioade de multe apuse. Este ca și cum ieri am fost pe acolo, deși au trecut peste patruzeci de primăveri. Nu pot să nu fiu nostalgic privind timpul care a trecut, dar care a lăsat urme adânci în mine, în ființa mea. Aș vrea uneori să fac să renască acea perioadă, să trăiesc din nou mirarea în fața unei lumi copleșitoare, precum și credința că întotdeauna Cineva, chiar nevăzut, intervine în favoarea mea, îmi vorbește și mă ia de mână pentru a merge mai departe.

Când suntem mici comunicăm ușor aproape cu orice lucru. Obiectele din jur ni se par însuflețite, animate de o viață tainică pe care numai noi știm să o privim. Adulții sunt insensibili la astfel de detalii. Viața i-a bătucit și au pierdut facultăți prețioase în genul celei de a se bucura pentru o nouă zi sau de a tresălta interior la vederea copacilor înfloriți și a cerului nespus de albastru. Inocența pe care oamenii maturi au avut-o și-a pierdut albul imaculat, căpătând o culoare tot mai cenușie.

Într-o societate care treptat, dar sigur, îți ucide sufletul prin o mie și una de reguli, imaginea copilului începe să pălească, să se estompeze și în cele din urmă să dispară. Adolescentul va mai păstra pentru o vreme amprenta copilăriei, dar în scurt timp așa zisa maturitate îl va împietri sub forma unei anumite măști, pe care o va purta tot mai ferm până la sfârșitul zilelor.

Dar a rămâne în atmosfera copilăriei, a avea în continuare prospețimea simțurilor în fața unei realități aflate în continuă mișcare, reprezintă o performanță la care puțini oameni ajung. Fiindcă aici este o taină mare, și anume că în adâncul sufletului rămânem până la capăt copii. Undeva, acea bucurie a începutului de viață rămâne vie, însă ascunsă sub straturi groase de „steril” prăfuit, ce ne îmbătrânesc și ne curmă în cele din urmă puterea de a mai trăi, de a mai fi viu.

Puterea de a fi copil, de a renaște în ciuda vicisitudinilor vieții, reprezintă un lucru necesar pentru a putea intui sensul existenței, al rostului nostru pe acest pământ. Ei bine, o mare bucurie am avut-o, atunci când eram copil, să întâlnesc o persoană a cărei inocență a rămas aceeași de-a lungul existenței terestre. La început am simțit-o asemenea unui fior lăuntric ce îmi zicea prin idei și gânduri lămurite, aș

putea spune chiar din primele momente ale conștiinței mele, că nu mă va lăsa singur vreodată. Mai târziu, această persoană m-a însoțit când mă jucam cu diferitele obiecte din jur și a stat lângă mine în zilele când febra mă determina să văd deformat toate lucrurile. Ulterior, l-am redescoperit când mă plimbam pe străzile și aleile nenumărate din cartierul în care locuiam.

Și mare mi-a fost surpriza să descopăr involuntar acea persoană prezentă, dar invizibilă pentru ochiul de adult, pe un chip, pe o idee, care m-a urmărit întreaga viață. De fapt era vorba de mai mult decât doar de o imagine, ci de o realitate a răstignirii de către cei mari a Celui care a rămas mereu cu inocența și bucuria de copil în fața marelui mister al universului.

Dacă adulții ar rămâne cu inima plină de sensibilitate a unui copil, atunci multe dintre problemele cu care se confruntă ar dispărea subit. Încremenirea în suficiența acelui „știu eu mai bine" aduce după sine invariabil crucificarea lui Dumnezeu în interiorul tău, distrugerea a ceea ce este imaculat și de valoare. Prin afecțiuni greșit orientate, printr-o viață dezordonată și ambiții lipsite de măsură, ajungem să ne vindem puterea de a trăi, acea capacitate de a da nume și sens realității în mijlocul căreia evoluăm într-un fel sau altul. Devenind mai puțin divini, devenim de fapt mai puțin umani, până când monstruozitatea devine o regulă, iar aberația un principiu.

Undeva, am crezut că putem să ne vindem puritatea simțămintelor pentru că așa face toată lumea. Am crezut ca apostolul Iuda, că putem controla acest proces al vinderii și cumpărării, fără să realizăm că vom ceda pe nimic ceea ce este de cea mai mare valoare și anume frumusețea sufletului. Alteori, am cedat de frică, asemenea lui Petru, dorind să ne scăpăm „pielea", fără a realiza nedreptatea cumplită pe care ne-o provocăm atunci când acceptăm doctrina compromisului. Sau poate, am fugit fără să mai schițăm un alt gest, când Maestrul era dat afară din viața noastră prin ateismul celor ce ne înconjurau și ne convingeau demagogic asupra faptului că este mai bine așa. Dar El nu are cum să rămână singur, ci doar noi ne-am însingurat. Când fugim de El, fugim practic de adevărata noastră identitate. Când Îl lăsăm singur, de fapt noi ajungem să fim singuri într-un spațiu lipsit de viață, într-o existență amorfă și lipsită de sens. El nu pierde nimic, însă noi pierdem totul.

De aceea, când privești amintirea sacrificiului Său de fapt te uiți în viitor la ceea ce va fi cu tine, dacă nu revii la inocența de copil pe care ai avut-o dar ai lăsat-o pradă uitării. Cel care uită copilul din el va deveni în scurt timp un adult lipsit de viață. Este ca și cum trunchiul de copac și-ar uita rădăcina care îl ține. Sau ca lacul ale cărei izvoare au secat.

Dar există speranță. Niciodată ea nu dispare cu totul. Să încercăm prin urmare să ne întoarcem cu o inimă de copil la Cel care ne-a purtat cu bunătate și iubire de-a lungul întregii vieți și să reluăm legătura cu Acela căruia îi datorăm totul. Să nu uităm acest lucru niciodată și să redevenim copii în simțire, purtând inocența bucuriei în suflet.

„Ucenicii s-au apropiat de Isus și L-au întrebat: "Cine este mai mare în Împărăția cerurilor?" Isus a chemat la El un copilaș, l-a pus în mijlocul lor și le-a zis: "Adevărat vă spun că, dacă nu vă veți întoarce la Dumnezeu și nu vă veți face ca niște copilași, cu niciun chip nu veți intra în Împărăția cerurilor. De aceea, oricine se va smeri ca acest copilaș va fi cel mai mare în Împărăția cerurilor."

Religia între Teatru și Circ Roman

Religia reprezintă un spațiu sacru, în cadrul căruia se manifestă sentimentul prezenței lui Dumnezeu. Bineînțeles, acest spațiu poate fi public sau privat, conform cu natura exercitării lui într-o întrunire religioasă sau în mod individual, ascuns privirii altora. Însă indiferent de forma sub care se prezintă, spațiul sacru trebuie să fie determinat de ideile și conceptele care fac referință la Persoana divină, precum și la modul în care ea se manifestă într-o relație dinamică și dinamizatoare cu cei care I se închină, în speță credincioșii. Fără a intra în amănunte care țin de specificul unei anumite orientări religioase, totuși, religia are drept scop să comunice într-un mod clar și pe înțeles celor credincioși, ba chiar și celor necredincioși, făgăduințele și amenințările ce decurg din intervenția divină asupra universului în general, și a societății, în special.

Acum mă voi întoarce spre o altă noțiune ce ține de o spiritualitate ancestrală, și anume mă voi referi la teatru. Originile sale sunt împletite cu religia, așa cum se poate constata din istoria Egiptului antic, în acest sens fiind semnificativ cultul zeului Osiris și a zeiței Isis, lucruri ce se petreceau undeva cam la anul 2500 înainte de Hristos. Povestea mitologică a acestor zeități făcea obiectul diferitelor festivaluri și reprezentări anuale. Poate nu este lipsit de interes și modul în care religia mozaică, a preluat o anumită încărcătură teatrală prin simbolistica gesturilor și a ritualurilor de aducere de jertfe, la început într-un sanctuar mobil, iar ulterior prin realizarea templului de la Ierusalim.

Mai departe, înflorirea cu totul deosebită, precum și laicizarea actului teatral, s-au produs în cadrul civilizației grecești, iar ulterior elenistice, fapt benefic într-un anumit sens și pentru artă și pentru religie, fiindcă la urma urmei, religia nu trebuie să fie confundată niciodată doar cu aspectul ei exterior, chiar teatral de multe ori, accentul trebuind să fie totdeauna pe partea interioară, de suflet. Însă în orice caz, separarea fermă a teatrului de religie, atât în cadrul culturii iudaice, cât și a celei elenistice, s-a produs prin apariția creștinismului, un curent spiritual auster, axat strict pe Cuvântul descoperit în cadrul Sfintelor Scripturi, care de la început s-a concentrat pe aspectul interior, de suflet, denumit într-un mod metaforic prin cuvintele de „naștere din nou”.

Totuși, teatrul, chiar independent de religie, a menținut într-o mare măsură dimensiunea spiritualității demersului artistic, lucru valabil și pentru teatrul modern, care sub o formă nouă și dinamizatoare reapare în perioada Renașterii și ulterior. Însă nu am făcut această incursiune în trecut, doar pentru a spune din nou lucruri știute, ci în primul rând pentru a contura faptul că teatrul și civilizația au mers mână în mână, și de asemenea, teatrul a conservat și a transmis într-o manieră ușor de înțeles pentru mase, noțiuni și concepte ce întreceau experiența comună, obișnuită.

Mai departe și venind însă dintr-o cu totul altă sursă, lumea antică a cunoscut, mai ales în cadrul civilizației latine, ceea ce s-a numit a fi circul, sau locul în care se desfășurau curse de care de război, precum și luptele crude dintre gladiatori. Din acest punct de vedere, circul roman se află la polul opus teatrului antic elen. Primii care au avut astfel de circuri pentru delectarea maselor, au fost regii etrusci ai Romei, unde la început s-a încercat imitarea jocurilor publice și a festivalurilor din lumea elenistică, cunoscută romanilor prin faptul că o mulțime de colonii grecești se aflau în sudul peninsulei italice.

Cursele de care de luptă erau similare curselor auto din perioada modernă, fiind necesare abilități speciale pentru a putea să conduci într-un circuit competițional dificil, alături de alți concurenți dornici să obțină mult râvnitul trofeu. În plus, romanii au preluat și construcția gen amfiteatru de la greci, pentru a putea construi adevărate stadioane în care să încapă o mulțime de oameni, cu scopul de a urmări luptele și întrecerile, care în perioada de glorie a imperiului, nu mai aveau de-a face cu spiritul olimpic din întrecerile grecești.

Ce este tulburător în această istorie, reprezintă faptul că deși la început s-a încercat imitarea teatrului și olimpiadelor grecești, în final s-a ajuns la circul de gladiatori, un loc în care oamenii erau trimiși la măcel spre deliciul publicului. Și poate nu întâmplător, unii dintre cei mai folosiți pe post de „animal de jertfă", erau chiar creștinii, cei care sub o formă sau alta separaseră atât teatrul cât și circul de religie, fiindcă nu trebuie uitat că toate aceste întreceri barbare din inima celei mai avansate civilizați, se făceau în numele zeilor, sau al religiei.

Circul roman nu a dispărut cu totul din istorie, fiindcă în perioada evului mediu el a fost înlocuit de turniruri și lupte sângeroase între cavaleri. În perioada modernă avem variante mai „soft" în genul întrecerilor sportive de masă, în care nu mai apare sângele, dar violența, mai ales de natură verbală și comportamentală, se manifestă din belșug. Sau să nu mai vorbesc de lumea filmelor de acțiune, în care „sânge fals" curge din belșug, însă cu senzația aproape deplină a realității.

Este foarte straniu, cum cinematografia, desprinsă inițial de teatru, a evoluat atât de rapid către circul roman, preluând aspectele violente, barbare și dezumanizante ale acestuia. Dar unde doresc să ajung? De ce am nominalizat și religia ca titlu de articol? Fiindcă nici religia nu a rămas fermă în distincția, necesară, față de teatru și mai ales de circul roman abrutizant. Atunci când religia devine un teatru, atunci cei care participă devin niște actori, care la fel ca orice actori, trebuie să poarte o mască, să joace un rol și să obțină niște beneficii de faimă sau chiar de natură material-pecuniară. Nu mă refer aici la adevărata actorie, care necesită efort, dedicare și mult profesionalism, și care își are locul în cadrul teatrului așa cum este el. Ci mă refer la teatru acolo unde nu ar trebui să fie teatru.

Când actul religios este golit de conținutul spiritual, când spațiul sacru este invadat de persoane care nu știu la ce se referă acest sacru, atunci vom asista la o desacralizare teatrală. Astfel, este posibil să ai sala plină de credincioși, să ai cei mai buni prezentatori ai Cuvântului, dar dacă spațiul sacru public nu este umplut de către spațiul sacru individual, se va ajunge la un teatru ieftin, neprofesionist, ba de multe ori chiar absurd. Desacralizarea societății contemporane este într-o mare măsură o consecință directă a teatralizării actului religios, o nesfântă pervertire a sacralității prin golirea de sens a noțiunii de religie. Ori, ceea ce s-a întâmplat în interiorul bisericii, s-a continuat în afara ei, în cadrul societății.

Acum există și o altă extremă, și anume circul. De-a lungul perioadei evului mediu, biserica a oferit maselor flămânde de priveliști barbare circul pedepsirii ereticilor, vrăjitoarelor, păgânilor și a altora în felul acesta. Lăsând de o parte principiile spiritualității creștine, conform cu învățăturile lui Hristos, religia a devenit invadată de violență, bigotism și răutate. În perioada modernă, religia evoluează către circul roman, ori de câte ori dă dovadă de intoleranță față de păreri diferite, sau când dorește din nou sceptrul puterii politice. Dar până a ajunge la acest nivel, atmosfera de circ roman se încinge ori de câte ori cei credincioși ajung să se lupte unul cu celălalt pentru putere, funcții sau interese, când sunt abandonate principiile

milei, îndurării și bunăvoinței, când adevărul este ascuns și afaceri murdare se desfășoară sub adăpostul veșmântului religios.

Cert este că spațiul sacru este simplu să fie invadat atât de teatralitate, cât și de circul roman, cu ușurință atunci când păzitorii nu veghează, fiindcă aceste degenerări ale exercițiului religios nu sunt altceva decât roadele nefaste ale semințelor aruncate de către un vrăjmaș al cărui nume îl știm, chiar dacă masca i se schimbă de la o epocă la alta. Până la un nou editorial, sugestia mea este de a ne evalua fiecare dintre noi, atât la nivel personal, cât și colectiv, pentru a vedea cât de curat este spațiul religiei, atât acolo unde ne întrunim, dar mai ales în locul cel mai sacru, mai sfânt cu putință, ce se află în inima noastră.

LITERATURĂ

Bariera se Ridică după Trecerea Trenului

Trenul se apropia cu viteză de bariera plasată la marginea acelui cartier mărginaș al orașului. Locomotiva se profila tot mai clar având drept fundal o imagine de un pitoresc aparte al munților aflați la limita ce separă cerul de pământ, ca o linie neregulată ce se pierde în infinit. Bariera era așezată în poziția de interzicere a circulației autovehiculelor, astfel silite să se încoloneze unul după altul într-un șirag de carcase metalice întins pe o distanță de mai multe sute de metri.

Însă nimic nu împiedica traversarea căii ferate de către pietonii grăbiți, ce ignorau pericolul iminentei coliziuni cu sutele de tone de oțel ce alcătuiau garnitura feroviară compusă din locomotivă și vagoanele, ce supus o urmau într-un alt șirag, alergător de data aceasta, avansând cu repeziciune către gara aflată la doar o jumătate de kilometru față de barieră. Din această cauză întotdeauna rămâneam încremenit lângă lămpile semnalizatoare până când trenul trecea, iar interdicția de traversare era ridicată pentru mașini și oameni, deopotrivă.

Când a trecut trenul am simțit curentul de aer generat de mișcarea sa cum mă lovește asemenea unei tornade silindu-mă să mă prind de lemnul umed al barierei, ce îmi oferea un inedit reper fără de care aș fi amețit cu siguranță sau mi-aș fi pierdut echilibrul. Vagoanele se succedau cu o repeziciune de carusel ce se învârte tot mai repede într-un dans circular fără de sfârșit. Fragmente de nisip se desprindeau din containerele umplute la refuz ce erau transportate de către trenul pe care-l contemplam cu bucurie și frică în aceeași măsură.

Undeva, în jocul alchimic ce însoțește conștientizarea oricărui sentiment, se află de fapt o combinare stranie și specifică a mai multor tonuri fundamentale, un fel de ingrediente de bază din care ulterior sunt fabricate într-o manieră personalizată trăiri dintre cele mai diferite. Și poate nu este întâmplătoare această alăturare de tonuri contradictorii ce te determină să te apropii și să o rupi la fugă într-un gest ce se fragmentează progresiv pe măsură ce se încearcă punerea sa în acțiune.

Ce bine ar fi să ne putem filtra emoțiile și să extragem tonurile lor fundamentale! Atunci am fi capabili să intrăm în laboratorul trăirilor și să realizăm cele mai fascinante experimente, ce ar aduce o notă proaspătă clipelor pe care le petrecem în lumea materială din jurul nostru. Poate astfel am putea percepe mai bine relația dintre trăire și exprimare, dintre ceea ce simțim și ceea ce exteriorizăm într-un exercițiu al armonizării progresive cu diversitatea naturii ce se manifestă nestingherit. Și nu în ultimul rând, poate am interacționa mai bine unii cu alții, fiindcă am ști să ne alegem mai bine gesturile și cuvintele față de cei ce ne înconjoară.

Dar trenul nu oferă o nesfârșită durată de contemplare. El este finit, având un număr de vagoane ce nu poate depăși limita tehnică oferită de tehnologia de realizare a „monstrului” metalic. Și de aceea, am dorit să-i imortalizez trecerea ca într-un videoclip, încercând să memorez secvențial cât mai multe imagini din scurta lor succesiune ce nu a durat decât vreo zece secunde.

Dilatând percepția se poate obține o incredibilă rezoluție și o adâncire a orizontului de expresie reliefând detalii semnificative ce refuză să se descopere privirii grăbite, ce nu selectează decât ceea ce o interesează, cu un pragmatism reducționist și superficial. Este ca și cum ai atașa un teleobiectiv la o cameră de luat vederi, fapt ce îți permite să pătrunzi dincolo de aspectul comun al realității pentru a observa tonurile fundamentale ce o compun.

Când am privit cu atenție mișcarea trenului am putut observa tampoanele plasate la capetele vagoanelor, cablurile de legătură și cârligele de prindere ce realizau un tot unitar din module ce altfel s-ar fi mișcat independent. Folosind un sistem simplu de cuplare mecanică și altul de transmitere a aerului comprimat, ce realizează îndepărtarea saboților de blocare a roților, se putea obține coordonarea întregului ansamblu într-o masă metalică de mari dimensiuni, capabilă prin forța de tracțiune a locomotivei să transporte mărfuri dintre cele mai variate, aduse din toate părțile lumii.

Unde este locomotiva ce ne trage înainte pe coridoarele nesfârșite, dar cumplit de finite pentru noi, ale timpului? Nu îi disting aburul aruncat de motor, zumzăitul inconfundabil al compresorului de presiune sau scrâșnetul metalic al acționării mecanice de putere. Nu o pot vedea, fiindcă o mulțime de vagoane îmi stau în față împiedicându-mă să-i disting silueta. Și atunci, la rândul meu, mă simt asemenea unui vagon încorporat în marele tren al existenței, al cărui straniu motor este numai timpul ... Iată, ultimul vagon tocmai a trecut, iar bariera deja s-a ridicat!

Castele de Nisip pe Țărmul Mării

Mă plimbam pe malul mării într-o dimineață plină de soare. Sezonul estival începuse, însă la acea oră doar câteva persoane se aflau pe plajă. Oricum, îmi convenea acest lucru fiindcă mă puteam bucura în liniște de ambianța plăcută creată de mișcarea necontenită a valurilor, dirijată de bagheta nevăzută, dar totuși simțită, a vântului.

„La ce te gândești?” mă întrebă Diana atingându-mă blând cu degetele sale într-un gest ce mă îndemna la reverie privindu-i ochii la fel de albaștrii ca ai mării.

„Nu am un anumit subiect care să îmi atragă atenția. Pur și simplu privesc, ascult și simt. Las ca impresiile să vină asupra mea asemenea valurilor; să îmi inunde sufletul cu imagini și sunete felurite,” i-am răspuns întinzând la rândul meu mâna și atingându-i brațul într-un gest plin de prietenie.

O minge a trecut pe lângă mine. Un copil a apărut râzând și alergând în încercarea de a urmări obiectul rotund, care acum se rostogolea în mijlocul apei. Mai departe, alți copii se jucau făcând mult zgomot ce se amesteca intermitent cu vuietul valurilor ce se izbeau de un promontoriu artificial, care se întindea către largul mării. Un ocean de gânduri venea asupra mea pe măsură ce priveam dincolo de orizontul apelor nesfârșite.

„M-ai uitat din nou?” îmi strigă Diana de la distanță. Zâmbind a mers mai departe în timp ce eu, covârșit de imensitatea clipei prezente, rămăsesem suspendat în efemeritatea trecerii timpului.

I-am făcut semn cu mâna să mă aștepte. Pentru ea timpul trecea foarte repede. Nu avea niciodată suficientă vreme pentru tot ce își dorea să facă. Pentru mine, însă, lucrurile aveau o dinamică diferită. Puteam rămâne în repaus minute sau ore în șir. Fiecare obiect din jur îmi vorbea prin senzații mai grăitoare decât o mie de cuvinte.

Soarele vibra plin de viață. Unde pline de armonie simțeam venind din partea unui pâlc de copaci, care își fremătau frunzele în bătaia vântului. O iubeam mult pe Diana. Nu erau suficiente cuvintele pentru a-mi exprima sentimentele pe care le aveam față de ea. Dar mereu spațiul și timpul se interpuneau între noi, chiar și în clipele când eram unul lângă celălalt.

„Nu pleca!" i-am strigat la rândul meu. „Viața este multe prea scurtă," am murmurat mai mult pentru mine, „ca să o cheltuiești nesăbuit. Nu te grăbi să ajungi la capătul ei."

Ea a râs și a continuat să se îndepărteze. Mă forța să alerg, să uit de nenumăratele impresii ce veneau după mine atrăgându-mi atenția cu detalii nesfârșite. Acum treceam repede pe lângă niște castele de nisip abandonate cu o zi în urmă de niște copii, care le zămisliseră cu multă trudă în încercarea de a oferi durabilitate unui vis ce dispărea sau se surpa la cea mai firavă atingere. Castelele de nisip m-au fascinat dintotdeauna. Fără să vrei, intri într-un joc în care știi că astfel de creații efemere nu sunt făcute să dureze, dar cu toate acestea te încăpățânezi să le adaugi cât mai multe detalii.

M-am oprit și m-am apropiat de o astfel de construcție trecătoare. Îi simțeam tot mai puternic vibrația. Un fior lăuntric mă traversa asemenea asemenea unui curent electric pe măsură ce mă apropiam. Cumva cei care-l realizaseră își lăsaseră amprenta asupra a ceea ce lucraseră. Nu știu de ce, dar aveam senzația că acel castel nu fusese ridicat de către niște copii, ci mai degrabă de către niște adulți ce încercaseră să retrăiască farmecul apus al copilăriei.

Dar de ce să fiu mirat? De câte ori nu am experimentat și eu acest lucru? De exemplu, când după mult timp mi-am revăzut școala generală, de care mă leagă nenumărate amintiri, am avut senzația că sunt din nou elevul de clasa a VII-a ce se întorcea acasă după o zi istovitoare de predare la clasă. Cumva acele locuri din vecinătatea școlii fuseseră amprentate cu propriile mele trăiri, iar acum ele ieșeau la suprafață doar la simpla atingere a privirii. Însă această retrăire nu era decât un castel de nisip. Realitatea ce zămislise acele trăiri dispăruse de mult. Fotonii amintirii mai subzistau încă, dar contextul ce îi generase fusese șters de mantia necruțătoare a timpului.

Aparent de nicăieri, Diana a apărut din nou lângă mine. Și ea privea în tăcere castelul de nisip și explora cu același interes amănuntele sale de construcție.

„Am impresia că l-am construit chiar noi," îmi șopti misterios. „Da, sunt sigură că a fost făcut de niște adulți ce își retrăiau copilăria. Este mult prea elaborat. Dureros de real aș putea spune," adăugă în timp ce dădea ocol pentru a-l surprinde din mai multe unghiuri.

„Exact așa m-am gândit și eu," am confirmat. „Nu îmi dau seama de ce avem această tendință de a încerca să retrăim ceea ce a apus de mult timp. Nu este posibilă întoarcerea. Chiar și imaginația cea mai bogată nu poate reda prospețimea realității care a trecut dincolo de orizontul prezentului."

„Da și nu. Imaginația este mult mai puternică decât îți dai seama," mă contrazise prompt Diana. „Realitatea trecutului nu poate fi adusă înapoi, dar prospețimea ei continuă să rămână, așa cum parfumul mai persistă multă vreme după ce persoana care l-a folosit a ieșit din cameră."

Logica Dianei mi s-a părut corectă. Castelele de nisip ale amintirilor pot avea ceva din savoarea clipelor ce au trecut. Deși rămân ca niște simple plăsmuiri ale imaginației, ce aproximează schematic ceea ce ai trăit, totuși amprentele vremurilor apuse, ce vibrează prin ele, va mai persista o lungă perioadă de timp după dispariția evenimentelor ce le-au produs.

Deja plaja începea să se umple de oameni. Mulțimi nenumărate luau cu asalt fiecare petic liber al plajei. O nouă zi începea cu mult zgomot, cu râsete și izbucniri descătușate de voioșie.

Am luat-o de mână pe Diana și am plecat mai departe urmărind linia sinuoasă a țărmului. Am lăsat în urmă castelul de nisip al zilei precedente fără să ajung să îi cunosc autorii. De regulă îmi plac misterele și nu caut să le clarific decât dacă este absolut necesar. Ce farmec ar mai avea viața pe care o trăim dacă totul ne-ar fi clar de la bun început?

Castelele de nisip fac parte din textura tainică a lumii ce ne înconjoară. Ele modelează dorințele, visele și aspirațiile noastre; dau culoare momentelor de singurătate și formă clipelor de melancolie; au aspecte diferite. Sunt iluzii care ne atrag, ne emoționează, dar se fărâmă la cea mai mică atingere. De multe ori ele refac un întreg context ce de mult a pierit, însă niciodată nu pot lua locul realității pe care mereu o vom trăi cu adevărat doar la timpul prezent. Și totuși, care este castelul de nisip pe care-l clădești în clipa de față? Ce vibrații lăuntrice sunt reverberate prin trăirile care îi dau viață și îi zămislesc un chip ce refuză să dispară în oceanul fără de sfârșit al timpului? Poate fi acest lucru un ecou al nemuririi?

Copacul Viu își Leapădă Frunzele Veștede în Bătaia Furtunii

„Îmi este tot mai greu să mă înțeleg," spuse Cristian în timp ce își turna o porție bună de cafea în ceașcă. „De mai multe zile am impresia că totul îmi stă împotrivă, deși încerc să fac tot ce pot să îmi controlez gesturile și gândurile," continuă aparent într-un monolog ce se închidea asemenea unui cerc din locul de început.

„Fii mai concret," răspunse Mihai. „Nu este indicat să controlezi în detaliu ceea ce simți, fiindcă mereu vor fi lucruri pe care involuntar le vei omite. Mai degrabă îți recomand să evidențiezi ce anume îți cauzează suferința, iar după aceea să te concentrezi pentru identificarea unei posibile soluții."

„Nu înțelegi că nu există soluție? De îndată ce aș exprima ceea ce simt cei din jur ar reacționa împotriva mea fără să le pese de furtuna pe care o port în suflet," replică Cristian plimbându-se nervos prin mijlocul camerei. „Sunt prins într-un joc fără ieșire, iar acest lucru mă deprimă fiindcă nu intuiesc nicio rezolvare, ci doar o continuă suferință până la disoluția deplină a propriei mele persoane."

Vântul bătea cu putere în fereastra ce dădea către un parc în care zăreau mai multe alei pe care nu se plimba nimeni la acea oră târzie când noaptea lua în stăpânire orașul cu tot ce cuprindea el. Norii se strânseseră, iar picuri mari de ploaie începeau să cadă ștergând suprafața netedă a drumului din fața casei și trotuarele flancate de copaci plini de frunze ce foșneau ca într-un cor de glasuri ce vorbeau prin sunete continue ce țineau loc de cuvinte.

„Cauți o soluție?" simți nevoia să intervină Mihai. „Dacă așa stau lucrurile, atunci ești pe calea cea bună! Deseori, drumul către ieșirea dintr-o circumstanță defavorabilă începe prin simplul efort de a depăși barierele ce te înconjoară, chiar dacă pe moment nu ai încă viziunea continuării jocului vieții," continuă el. „Îți spun din experiență, că de fiecare dată când ajungi în 'locul fără ieșire' la scurt timp se produce o schimbare majoră și se trece într-un nou cadru."

„Vorbe, vorbe și iar vorbe! Tu crezi că exagerez când spun că nu mai identific vreo soluție? Că în jur nu întrezăresc nicio ieșire? Și cel mai grav este faptul că nu mai suport acest joc al dedublării prin care îmi maschez simțămintele. Cât timp pot să merg în felul acesta?" izbucni Cristian lovind fără să vrea colțul unui scaun ce se răsturnă cu zgomot pe podea.

Un fulger străluci prin mijlocul cerului. Imediat, glasul unui tunet anunță începerea furtunii. Vântul bătea în rafale ce îndoiau copacii, smulgea frunzele și târa crengi rupte pe mijlocul străzii. Ploaia devenea tot mai puternică, iar stăvilarele cerului se deschiseră pentru a permite râurilor nevăzute să se reverse peste pământ, locuri și oameni, mai precis asupra acelor nefericiți ce subestimaseră forța furtunii și se aventuraseră pe jos sau cu mașina să iasă prin oraș.

„Nu sunt doar vorbe," răspunse Mihai. „După cum știi, dinamica naturii se reflectă prin alternanțe ce contrastează violent precum noaptea față de zi sau iarna față de vară. Această alternanță este normală, dar noi, oamenii, avem tendința să ne construim sisteme de gândire ce ignoră alternanța contrariilor. De exemplu, avem o gândire de 'vreme bună' pe care o construim cu atenție și migală, dar ignorăm venirea principiului contrariu pentru care nu ne pregătim defel," continuă el. „Din această cauză, în loc să ne întărească experiența alternării principiilor, ajungem să fim slăbiți tot mai mult, fiindcă pregătirea noastră rămâne unilaterală."

„Ce vrei să spui?" replică tăios Cristian. „Cum să îmi construiesc o viziune de 'vreme rea' fără să ajung să mă deprim? Tu crezi că este simplu să ți se distrugă universul interior datorită trecerii prin experiențe demoralizatoare? Sau subestimezi forța adevăratelor încercări ce îți șubrezesc până la limită resursele interioare? Nu cred că ești realist în ce afirmi, ci mai degrabă oferi niște sfaturi aparent logice, dar lipsite de temeiul experienței."

„Nicidecum," răspunse Mihai. „Am o experiență apreciabilă în a înțelege logica alternării fenomenelor în propria mea viață. Pe parcursul mai multor zeci de ani am observat cum trecerea de la o extremă la alta a contextului în care mă aflam nu și-a schimbat vreodată maniera de manifestare. Dacă te raportezi doar la o perioadă scurtă, într-adevăr, lucrurile par dezechilibrate; dar dacă mărești scara timpului, atunci vei remarca o interesantă armonie, ce scapă percepției de moment."

Norii trecuseră, iar luna apăru pe cer în toată splendoarea ei. Nu era complet plină, dar contururile sale ovale confereau grandoare stelelor ce o înconjurau asemenea unor jerbe întinse pe suprafața netedă și mată a cerului. Vântul devenise calm, continuu și mângâia coroanele copacilor. Liniștea se așternu peste întreaga

zare, în timp ce luminile orașului licăreau timid asemenea unor licurici împrăștiați printre firele de iarbă.

„Vrei să spui ca dacă voi privi dintr-o perspectivă mai amplă, atunci voi putea distinge o soluție oferită chiar prin schimbarea ce va veni?" răspunse Cristian de data aceasta pe un ton calm. „Da, ai dreptate când spui că există o alternanță a principiilor, iar închiderea perspectivei preced deschiderea sa ulterioară. Îmi aduc aminte când în adolescență am vrut să îmi pun capăt zilelor din cauza unor suferințe, pe care acum le consider de-a dreptul ridicole. Doar instinctul de conservare m-a scăpat în acea ocazie, dar revizuind experiența după treizeci de ani, îmi dau seama că lipsa de perspectivă îmi îngusta viziunea și nu îmi oferea nicio altă soluție."

„Îmi pare bine că ai înțeles acest lucru," spuse Mihai în timp ce privea pe fereastră către cerul bogat de stele. „Din perspectiva prezentului este imposibil să distingi viitorul. Însă dacă vei lua în considerare toată experiența vieții prin care ai trecut, atunci vei identifica principii ce animă întreaga existență și care nu se schimbă vreodată. Astfel, când ajungi la o limită de netrecut, cu siguranță că urmează un salt neașteptat pentru ca jocul să continue mai departe. Nu trebuie decât să aștepți în liniște și cu răbdare schimbarea situațiilor din jur; dacă vrei, este asemenea furtunii, ce nu poate dura la nesfârșit, ci după un timp de dominație, se retrage în tăcere pentru a lăsa loc derulării normale a lucrurilor."

Cristian renunță să mai bea o nouă ceașcă de cafea. Privi cerul și remarcă frumusețea naturii după trecerea furtunii și adăugă ca pentru sine: „Cred că este timpul să mergem la culcare. În fond, mâine va începe o nouă zi și nu am de gând să o împovărez cu greutățile lucrurilor prin care am trecut!" răspunse el în timp ce părăsea camera și își abandona îndoielile asemenea copacului ce își leapădă frunzele veștede și crengile moarte în bătaia vântului furtunii.

Cu Gândul la Harry Potter

De curând am avut ocazia să vizionez „Harry Potter și Talismanele Morții – partea a doua" , fiind mai degrabă curios să văd care este finalul acestei saga ce a durat atât de mult. Practic, urmărind evoluția conflictului dintre bine și rău, mai precis dintre copilul Harry Potter și atotputernicul Lord Voldemort, nu poți să nu te gândești la asimetria forțelor aflate în opoziție, cel puțin la nivel aparent.

Dincolo de efectele speciale, mult mai abundente decât în episoadele trecute, componenta umană pare să fii căpătat teren în realizarea acestui ultim film. Se poate constata o „umanizare" a tratării subiectului, o trecere în fundal a „magiei" albe sau negre, o reliefare a conflictului de nerezolvat între două personalități total opuse, practic între doi oameni ce își dispută practic totul: viață și moarte, pământ și cer, prezent și eternitate, fiindcă în lumea magiei orice limită impusă de realitate dispare cu totul.

Ori aici este de fapt problema. Dacă Lord Voldermort câștigă, atunci binele va fi exclus pentru totdeauna din univers. Atingând nemurirea prin aceste „talismane ale morții" , având o baghetă „invincibilă" , atunci nimic nu s-ar mai putea opune domniei acestei dictaturi a întunericului, binele trebuind să se retragă în lumea „de dincolo" . Sloganul „ori treceți de partea mea, ori veți fi nimiciți" reprezintă de fapt singura opțiune oferită de către un sistem totalitar, dus la cea mai întunecată extremă.

Tocmai din acest punct de vedere, tenebroasa evoluție a conflictului ajunge la apogeu izbucnind în notele știute ale războiului total, în care una din părți dispare cu desăvârșire. Cred că într-o mare măsură J.K. Rowling s-a inspirat din tipologia conflictelor moderne, având rădăcini ancestrale, chiar arhetipale, în lupta dusă la limită de către forțele întunericului pentru obținerea dominației totale.

Radicalizarea conflictului se datorează tocmai acestei lipse de „limită" în pretențiile întunericului, care nu poate concepe doar o stăpânire parțială. Iar o dată cucerită lumea „magiei" , atunci nimic nu mai are cum să stea împotrivă.

Poate anumiți telespectatori vor fi fascinați de efectele speciale, de strălucirea „focurilor" de artificii ce izbucnesc din baghete mânuite cu măiestrie de către maeștrii în ale magiei, însă ar fi indicat să trecem dincolo de această abordare superficială. Există ceva profund, un abis al conflictului în care viața și moartea se confruntă dramatic. Nu este vorba despre moartea ca fenomen natural, ci de acea „moarte vie" , în care aceasta exclude atributele vieții manifestate prin bunătate, adevăr și frumusețe.

Răul este diform, plin de brutalitate, contorsionat și distructiv. Cu un „abracadabra" rostit cu ură, Lordul întunericului își distruge chiar și partenerii. Nimic nu scapă dorinței sale devoratoare, dominatoare, având conotații bestiale întruchipate prin hidoșenia chipului și adresările laconice, dominatoare, tenebroase chiar.

În opoziție, tânărul Harry, ajuns deja la vârsta maturității, trebuie să se confrunte de unul singur cu acest adversar de temut, însă nu înainte de a distruge talismanele morții, din care Lordul întunericului își trăgea puterea. Amestec de imaginație bogată, dar și de simboluri în mare măsură creștine, condiția biruinței este dată de sacrificiul voluntar al eroului, care în mod paradoxal prin moarte este eliberat de legătura malefică dintre el și Lordul Voldemort. Exploatând tematica sacrificiului și a jertfirii eroice, Harry reprezintă tipologia celui care renunță la propria sa viață în favoare altora, înțelegând cu numai așa poate să învingă.

Este interesantă secțiunea „descoperirii" că de fapt Severus Snape, temutul profesor de la Colegiul Hogwarts, este de fapt de partea binelui, realizând o frumoasă tranziție spre o imagine finală pozitivă a acestui personaj, în mare măsură controversat. Într-un fel sau altul, se demonstrează că un plan mult mai bine pus la punct, implicând bineînțeles sacrificii, ajunge să anuleze înaintarea sistematică a răului.

Există și momente dramatice, cum ar fi solidarizarea profesorilor și colegilor cu Harry Potter, sacrificiul oferit de adolescenți aflați la limita vârstei maturității murind în luptă cu „troli hidoși" sau cu tot felul de bestii, căpcăuni sau păienjeni mamut. Nu lipsește nici tensiunea dinainte atacului final sau surprinderea momentelor de îndoială, teamă sau suspans. Cu alte cuvinte, un conflict ajuns la maturitate, dar și o evoluție semnificativă în tratarea cinematografică.

Iar la final, imaginea unui Harry Potter trecut de patruzeci de ani, împreună cu soția sa, precum și a celor două personaje principale Ron și Hermione, căsătorite și ele, conducându-și copii pe faimosul peron 9 1/4, ne oferă senzația unui happy-end, o evoluție la un „normal" superior celui de dinaintea derulării conflictului. De fapt, finalul este în acord cu dorința noastră ca „după noapte să fie zi" , iar binele să triumfe în cele din urmă.

Ce anume mi-aș fi dorit deopotrivă de la suita de cărți Harry Potter, precum și de la filmele realizate, ar fi fost o conturare mai clară a laturii transcendente a binelui și răului. Lumea magiei „umanizează" tărâmul de dincolo, populându-l cu oameni care transferă inerent tensiunile din lumea aceasta și în acel spațiu. Într-un anumit sens, aș fi simțit nevoia existenței unui spațiu al „divinității" , fiindcă altfel tot misterul existenței se banalizează sub impactul a ceea ce noi putem experimenta și cunoaște.

Rațiunea răutății Lordului Voldemort nu depășește pe cea a persoanei obsedate de putere, care folosește orice mijloc pentru a o avea. Dar în felul acesta se dă o explicație mult prea simplă la ceva ce nu este chiar așa de clar, acea inexorabilă atracție a răului, care pornește din ura împotriva nu atât a binelui, care este de fapt un concept, ci împotriva Celui ce personifică binele, adică Dumnezeu.

Fără acest element divin, conflictul fundamental se simplifică în concepte familiare, dar bagatelizând ceea ce de fapt constituie adevărata problemă: răzvrătirea împotriva Autorității divine. Ori, divinul nu înseamnă magie, ci reprezintă ceva cu totul superior.

Însă oricum, filmul merită să fie vizionat, măcar o dată, și apreciat pentru sublinierea adevărului că fără sacrificiu nu există biruință, iar binele are totdeauna nevoie de eroi care să își dea viața pentru el. Vrei să fii și tu un Harry Potter?

Dincolo de Negura Prezentului

- Negura prezentului cuprinde perspectiva viitorului și amintirea trecutului, spuse Ștefan privind către cei prezenți. Iar dacă lucrurile sunt lăsate în voia lor, distrugerea este sigură, continuă el având aceeași sobrietate stranie a exprimării. Prezentul nu mai reprezintă o noțiune sigură pentru noi, fiindcă ajunge să ne împiedice să mai discernem corect ceea ce va veni; deopotrivă ne perturbă evaluarea corectă a tot ce a fost mai înainte de noi, punctă mai departe ca o concluzie.

M-am rezemat de spătarul scaunului devenit deodată un sprijin de nădejde. În mare măsură discuția evoluase la întâmplare, în timp ce fiecare dintre noi își expunea un anumit punct de vedere. Subiectivismul era inevitabil, însă de aici decurgea și farmecul jocului ca în orice controversă de idei ce animă mai mulți tineri aflați la vârsta dialogului despre tot ce poate exista sau imagina în această lume.

Tema supusă dezbaterii se referea la raportul ce se poate stabili dintre timp și spațiu în condițiile transformării continue ce afectează fiecare lucru prin impunerea unei durate finite de manifestare. Prin urmare, teza lui Ștefan căuta să clarifice incertitudinea și haosul ce se pot distinge în orice manifestare prezentă supusă observării, atât științific, cât și la nivel de experiență cotidiană.

- Dar de ce asociezi noțiunea prezentului cu o imagine atât de descurajatoare? întrebă mirat Adrian din celălalt colț al încăperii, un loc din care se putea distinge un superb apus de soare prin fereastra larg deschisă. Oare nu cumva prezentul reprezintă tocmai acea secțiune a timpului asupra căreia avem cu adevărat un oarecare control, fiind o conexiune esențială cu realitatea, fapt ce ne permite să existăm?

- Da, are dreptate Adrian prin cele spuse, a intervenit Mihai. Trecutul și viitorul sunt doar niște noțiuni abstracte, un fel de proiecții ale imaginației filtrate prin starea de spirit a fiecăruia dintre noi. Bunăoară, cineva poate percepe sub o formă optimistă timpul care îi stă înainte, acest lucru fiind conform cu modul său de a fi și cu experiența sa prezentă. Dar altcineva poate manifesta un pesimism întunecos, chiar dacă înaintea sa se deschid cele mai promițătoare oportunități. Prezentul este ceea ce contează cu adevărat! Da, sunt în totul de acord cu această idee.

Antiteza lui Adrian mă punea și ea pe gânduri, fiindcă prezentul ne oferă acea nișă prin care putem „întinde mâna" și acționa asupra „butoanelor de comandă" ale universului. Dacă nu ar fi așa, atunci am fi doar niște simpli spectatori, sau poate niște marionete, asistând neputincioși la un joc ce ne depășește. Experiența obișnuită ne oferă elemente să credem că omul are o anumită putere de influențare a prezentului. Cel puțin așa se proiectează iluzia că deținem un oarecare control asupra sa, mărturie stând tot ceea ce s-a realizat pe suprafața planetei Pământ.

Atmosfera devenea tot mai animată în încercarea de a se discerne cumva taina „triadei temporale", cum o numisem eu într-o ocazie precedentă, care cuprinde: trecutul, prezentul și viitorul. Cumva, intuiam o armonie cu „triada spațială": lungimea, lărgimea și înălțimea, ambele concepte exercitând o atracție aproape mistică doar la simpla lor pronunțare. De fapt, nu era vorba doar de o simplificare conceptuală, ci de o manieră de a alinia două lucruri ce prezintă o structură similară, așa cum cristalele din același zăcământ seamănă cumva între ele.

- Triada spațială oferă vehiculul de organizare a existenței, fiind baza ordinii la toate nivelele prin intermediul unor forțe ghidate în raport cu respectivele dimensiuni, adăugă Adrian. De exemplu, ne aflăm pe suprafața pământului, dar puterea ordonatoare a gravitației conferă sens noțiunilor de „sus" și „jos", fapt ce permite raportarea tuturor lucrurilor la „nivelul solului". Dacă ne-ar lipsi aceste concepte, atunci toată ordinea de pe pământ ar fi spulberată, continuă el.

- Iar triada temporală, interveni Mihai, se constituie ca un motor puternic ce pune în mișcare acest vehicul existențial, permițând curgerea, transformarea și devenirea. Prin urmare, spațiul reprezintă caroseria, iar timpul motorul, care funcționează în trei pași: trecut, prezent și viitor, finaliză ideea plin de încântare.

- Prezentul reprezintă doar o singură clipă dintre trecut și viitor, reluă Ștefan cursul propriilor sale gânduri. El este doar o simplă fâșie de separație dintre acestea două aspecte ale timpului, o secțiune de interferență maximă, dar nu mai mult de atât. Și pentru a fi mai clar înțeles, continuă Ștefan accentuând pe fiecare silabă, prezentul rezultă din coliziunea acestor două mari sfere de manifestare a ceea ce noi numim prin cuvântul: „timp".

- Și cum orice gen de coliziune produce o explozie ..., adăugă cineva șoptit.

- ... tot astfel rezultă și negura despre care am vorbit mai devreme, concluzionă cu fermitate Ștefan conferind o aură cu totul specială afirmațiilor sale.

Teza aceasta a „coliziunii temporale", cum ulterior am denumit-o, mi se părea a avea un caracter turbulent, capabil să demonteze pilonii viziunii urmate de către umanitate de-a lungul perioadei istorice. De la un motor în „trei timpi", se trecea la unul în „doi timpi", dar care în aceeași măsură se aflau într-o permanentă dispută asupra prezentului. Era ca și cum „ceea ce va fi" se războia necurmat cu „ceea ce a

fost", o contradicție dintre nou și vechi purtând germenii unui conflict imposibil de rezolvat.

În acel moment am simțit nevoia să intervin în apărarea triadei temporale pe care o iubeam atât de mult. De asemenea, nu îmi plăcea acest reducționism la doar două dimensiuni ce se ciocnesc neîncetat generând tumultoasa traversare a prezentului. Undeva, aveam impresia că se războiesc noțiunile de ordine și haos, dar de data aceasta disputându-și terenul de mijloc al timpului prezent.

- Eu cred că de fapt prezentul este chiar secvența fundamentală care intră în atingere cu trecutul și viitorul într-un joc al conversiei multiple, am intervenit plin de hotărâre. Prin intermediul său avem acces la celelalte două secțiuni temporale, precum și la „cutia tridimensională" a spațiului, am continuat pe același ton. Dacă nu am avea acces asupra existenței prin intermediul prezentului, atunci orice efort de cunoaștere și transformare ar fi imposibil de realizat.

- Dar de ce te deranjează dualismul propus de mine? mă abordă intrigat Ștefan. De ce nu îți place o ecuație cu două necunoscute și preferi una cu trei? reluă el îngăduitor.

- Fiindcă astfel se oferă ocazia hazardului să domnească în zona de maximă interferență a prezentului, interveni Mihai. Acest lucru distruge imaginea unei ordini bine stabilite, generând incertitudine și nesiguranță în secțiunea de suprapunere dintre două intervale temporale bine determinate.

- Adică este ca și cum ai fi prins la mijloc între două forțe colosale ce își dispută supremația, adăugă Adrian, într-un fel de zonă crepusculară în care luminile și umbrele se amestecă năucitor până la deplina confuzie.

- Nu m-ați înțeles deloc, reveni Ștefan. Eu vorbesc despre prezentul pe care îl trăim în clipa de față, despre acest timp intermediar creat între un trecut și un viitor ce sunt bine delimitate conceptual. Despre un provizorat ce ne afectează în cel mai înalt grad, fapt care cauzează sfârșitul, mai devreme sau mai târziu, al oricărui lucru din această secțiune a universului.

- Chiar nu înțelegeți faptul că prezentul pe care îl trăim este perisabil din cauză că și-a pierdut clara sa distincție în raport cu trecutul și viitorul, fapt care transformă timpul într-un agent coroziv al universului lucrând împotriva a tot ceea ce există până la deplina extincție? concluzionă el în cele din urmă.

De îndată ce a terminat ce avea de spus am înțeles cu adevărat ce dorea Ștefan să ne transmită. În adierea crepusculului de dinaintea apusului de soare îmi dădeam seama că toată realitatea în care trăim este supusă presiunii extreme a celor două secțiuni temporale, dintre care prezentul, secțiunea de echilibru, a fost în mare parte redus la rolul de zonă de dispută dintre cele două sfere ce îți continuă mișcarea lor distructivă până la capăt. Să existe totuși o ieșire din această dilemă spațio-temporală?

Germenul Vieții în Așteptarea Primăverii

„Sentimentele pozitive se cer a fi exprimate și nu îngropate în adâncul sufletului," îmi spuse Sonia având o privire care strălucea de căldura unei lumini interioare, ce rămânea ascunsă în tumultul zilei. „Dacă încerci să reprimi manifestarea lor, atunci îți rănești singur sufletul cu durere și suferință," a continuat încercând să mă convingă să ies din „carapacea" mea.

„Nu ai cum să înțelegi modul meu de a fi," m-am mărginit să îi răspund. „Singurătatea mi-a fost mereu refugiul în fața unei lumi ostile și lipsite de sensibilitate. Nu este ușor să îți porți povara de gânduri și sentimente prin mijlocul unor colectivități fie indiferente, fie doritoare de câștig material și nimic mai mult," am adăugat fără intenția de a-mi promova punctul de vedere.

Îmi era indiferent ceea ce alții credeau despre mine și ignoram cuvintele pe care le auzeam șoptite în urma mea de către diferitele persoane pe care le întâlneam uneori pe stradă sau alteori în locurile publice pe care le frecventam. Niciodată nu mi-am întemeiat imaginea de sine pe reacția celor din jur. Străin față de propriile mele rude, însingurat în mijlocul colectivităților de tot felul prin care am fost forțat să trec și stingher când eram propulsat în centrul atenției, mi-am continuat drumul vieții fără să încerc să câștig bunăvoința semenilor.

„De ce ești atât de dur cu tine însuți?" reluă Sonia. „Ar fi atât de simplu dacă ai da pe față simțămintele nobile pe care le ai în suflet. Cu siguranță că ai multe de spus, iar oamenii ar reacționa pozitiv la mesajul tău. Nu încerca să te însingurezi mai mult decât este cazul. Este o cărare dureroasă, ce nu duce nicăieri și care sfârșește în disperare," adăugă cu căldură încercând să îmi câștige bunăvoința.

Dar pe mine nu mă mai interesa să continuăm discuția pe acest subiect. Cumva, simțeam că nu eram în stare să depășesc un anumit prag de comunicare cu Sonia. Aveam temperamente diferite, iar mediile sociale din care proveneam se aflau într-o totală contradicție. Ea beneficiase de privilegiile sistemului pe care eu îl uram, părinții având funcții importante în diferitele instituții ale statului. Eu eram copil de țărani, crescut împreună cu proletariatul urban al marilor orașe anexate platformelor industriale ridicate pe datorie și la repezeală în toate colțurile țării.

Întâmplarea determinase întâlnirea noastră pe băncile facultății, dar separarea era clară, din moment ce repartiția avea să mă trimită undeva în mediul rural, în timp ce Sonia avea să-și continue evoluția în vreun institut de cercetare sau poate chiar într-o înaltă demnitate publică. Tocmai de aceea, consideram lipsită de logică o discuție ce conducea inevitabil către rădăcinile durității mele, mai precis spre ura pe care o aveam față de sistemul de privilegii al nomenclaturii de partid, bazate pe ierarhii de slugărnicie și plecăciune în fața unor indivizi lipsiți de demnitate și competență.

Ca și cum mi-ar fi ghicit gândurile ce îmi frământau mintea, Sonia continuă: „Să știi că mereu sunt posibile mai multe drumuri pe care poți să mergi. Nu există o cale unică de la începutul și până la sfârșitul vieții. De aceea, chiar dacă pentru o vreme ai avut o anumită rațiune să îți reprimi emoțiile, totuși contextul este posibil să se fi schimbat. Ești de acord cu mine?"

„Da și nu," i-am răspuns fără să mă împotrivesc. „Uneori deprinderile pe care ți le-ai însușit în copilărie te pot ajuta să răzbești mai departe când treci prin situații similare. La ce bun să se știe ce gândești? De ce să lași să te trădeze propriile tale trăiri? De ce să te autodenunți în fața celor din jur? Cred că este mai bine să nu lași

să se vadă ceea ce te-ar dezavantaja în raport cu regulile mediului în care ești silit să trăiești."

„Nu, nu ai dreptate," răspunse cu repeziciune Sonia. „Trebuie să ai încredere în colectivitatea din care faci parte, în valorile societății în care te-ai născut pe care cumva ești dator să le susții până la capăt. Individualismul devine periculos în situația în care te conduce la separarea conceptuală față de ceilalți. De ce încerci să fii altfel? De ce insiști asupra liniilor de despărțire ignorând legătura care ne unește pe toți?"

Îmi era tot mai greu să mă exprim. Autocenzura pe care mi-o impuneam funcționa tot mai dificil. Aproape că ajunsesem la limita de a exploda și de a lăsa să se reverse revolta pe care o mocneam în suflet de atât de mulți ani. Dar nu, nu era bine să cedez. Chiar dacă Sonia mă provoca, totuși trebuia să rămân pe aceeași poziție vigilentă, chiar dacă acest lucru mă costa emoțional foarte mult. Deși ea părea că ține la mine, totuși nu aveam voie să uit faptul că în același timp ea era o parte a sistemului, a acelei caracatițe ce distrugea individualitatea, gândirea liberă și dorința de libertate. Agenții inconștienți pot fi de multe ori mai periculoși decât cei care își propun să acționeze în mod deliberat ca susținători ai sistemului.

Privirile noastre s-au întâlnit pentru o clipă. Fără să vreau, am distins o strălucire aparte în ochii ei de un verde asemănător cu smaraldul. Da, era frumoasă Sonia, cel puțin atunci când își propunea acest lucru. Trăsăturile fine ale feței, datorate în mare măsură unei eredități citadine, confereau o noblețe demnă de o altă epocă. Mi-ar fi plăcut să ne plimbăm ținându-ne de mână prin Bucureștiul interbelic sau poate chiar pe străzile romantice ale Parisului. Poate ne-am fi sărutat îndelung pe o bancă din Cișmigiu, sau mai bine, din Grădinile Tuileries privind monumentalele clădiri ale Palatului Luvru.

Ne-am fi îmbătat de aroma nenumăraților copaci înverziți de-a lungul bulevardului Champs-Elysee și am fi trecut Sena în dreptul Insulei Cetății către Cartierul Latin. Da, ar fi fost minunat să trăim în alt timp și în alt spațiu, uitând de toate sistemele totalitare care au mutilat istoria lumii. O evadare dintr-un prezent anost și lipsit de gust, care la tot pasul duhnea de mirosul greu al prostului gust, incompetenței și răutății lipsite de sens. Cât de multe aș fi avut să îi spun lui Sonia și să îmi descopăr adevăratele mele preocupări.

Tulburarea mi s-a citit pe față, iar ochii meu au transmis acest mesaj tumultuos, ce nu putea fi exprimat în cuvinte. De fapt, nu trebuia să fie comunicat vreodată către cei care ar fi putut pune în mișcare sistemul de represiune. Nu trebuia să se știe mai mult despre mine decât că sunt un individ singuratic, mai bine zis un neadaptat, care își trăiește drama propriei sale neînțelegeri și se destramă în propriul său conflict.

„Despărțirea este inerentă în jocul etern al facerii și prefacerii universului," m-am mărginit să îi răspund. „Granița dintre individ și societate rămâne mereu dinamică, supusă schimbării, dar undeva, în esența lucrurilor, fiecare dintre noi are o independență pe care nimic și nimeni nu o poate distruge. Este acel spațiu al libertății interioare, inaccesibil chiar și la cele mai puternice presiuni exercitate din exterior."

Am făcut o pauză de mai multe secunde, după care am reluat: „Sonia, tu aparții unei alte lumi decât mine și nu ai cum să înțelegi sentimentele care mă animă. Oricât de mult ai încerca, amprenta pusă de către sistemul în care ai fost crescută te determină și te îndatorează să îl susții. În ceea ce mă privește, eu nu aparțin niciunui

sistem; nu susțin și nu sunt dator vreunei colectivități pentru ceea ce sunt, fapt pentru care îmi asum un spațiu al libertății pe care îl țin în mine așteptând vremuri mai prielnice, așa cum sămânța poartă germenul vieții de-a lungul iernii până la venirea primăverii."

„Și pentru tine acea primăvară nu a venit?" m-a întrebat îngândurată Sonia. „Cât va mai trebui să aștepți până când te vei deschide asemenea florilor atunci când anotimpul cel cald a sosit?"

„Nu știu exact timpul și locul," i-am răspuns privind către albastrul zării. „Poate nu va mai trece multă vreme sau poate niciodată nu va veni, iar taina pe care o port în suflet se va reîntoarce în țărână. Nu pot să spun decât că timpul meu nu a venit, iar până atunci individul din mine va rămâne în starea latentă a hibernării în fața unei societăți ale cărei valori și idealuri fie nu le înțeleg, fie nu pot să i le împărtășesc."

O ultimă imagine, o scurtă atingere și o privire de rămas bun, iar drumurile ni s-au despărțit în labirintul întortocheat al viitorului. Ea a urmat calea bătătorită a unui sistem ce își recompensează supușii devenind în timp o persoană de renume, în timp ce eu m-am scufundat în anonimat, lăsând în urmă doar file de jurnal scrise de multe ori neglijent pe bucăți de hârtie găsite la întâmplare. Destinul meu nu s-a împlinit, iar germenul vieții îl port încă în suflet în așteptarea mult doritei primăveri, ce poate va sosi sau poate niciodată nu va mai veni.

Glasul Roților Rostogolite Peste Falia Timpului

Trenul se strecura pe firul văii pe măsură ce se afunda în întunericul nopții ce tocmai începuse. Sunetul roților metalice călcând în cadență se auzea cum răsuna de-a lungul vagonului în timp ce admiram desfășurarea maiestuoasă a asfințitului. Cumva acel ceas de crepuscul mă îndemna să visez la timpuri care au fost sau care ar fi putut să fie. La granița dintre realitate și imaginație se plăsmuiau cele mai stranii forme desprinse din arealul fantasticului, dar care dobândeau aspecte concrete de îndată ce te apropiai de ele. Și astfel, am început să rememorez întâmplări ce păreau uitate în colțurile nebăgate de seamă ale memoriei.

Distingeam orașul copilăriei mele, Brașovul, cum prindea chip așa cum îl știam când îi admiram covorul de clădiri întretăiate cu străzi ce înconjura dealul Tâmpei. Din punctul cel mai înalt de observare, îmi plăcea să admir această înșiruire aparent ordonată de siluete multicolore ce trădau etapele succesive de dezvoltare a urbei. Cumva, originea medievală din partea veche a fostei cetăți conferea un aer de noblețe întregii așezări pornind undeva de la poalele acestui masiv stâncos. Dar asemenea curgerii unui fluviu în drumul său către șes, deschiderea construcțiilor ulterior adăugate acestei vetre de așezare omenească te copleșea cu diversitatea stilurilor de epocă modernă de la sfârșit de secol XIX.

Amintirea epocii imperiale dăinuia prin planul bine schițat al străzilor flancate de case înalte, frumos ornamentate, în stil habsburgic târziu și cu elemente din scurta perioadă austro-ungară. Învăluind colinele Warthe și Cetățuia acest strat de clădiri, acum afectate de trecerea vremii, te făcea să te simți undeva mai aproape de inima continentului european și să uiți de așezarea la granița dintre Occident și Orient a întregii așezări. Somptuozitatea și spiritul îndrăzneț al acelei epoci rămânea

însă consemnat pe fețele grave ale diferitelor planuri arhitecturale, care conturau cumva tendințele vechiului burg săsesc numit Kronstadt.

Mai departe, se adăugau clădirile de factură interbelică mai compacte și schematizate conform cu tendințele acelei tumultoase perioade de prefacere reliefând cumva tranziția către necunoscutul ce avea să vină nu peste mult timp. Mai simple, dar mai eficiente în privința realizării construcțiilor, aceste case și blocuri ofereau un punct de convergență cu tendințele manifestate la sud de Carpați cumva influențate de gustul celor ce veneau de la București. Burgul săsesc pălea, iar atmosfera imperială era dată uitării prin străzi întortocheate și fațade nu tocmai bine armonizate ce semănau tot mai mult cu casele din Vechiul Regat. Și așa jumătate din arcul de deschidere al dealului Tâmpa se oprea cu o răsuflare menită să ofere răgazul necesar pentru tăvălugul ce urma să vină nu peste multă vreme.

Aici amintirile mi se opreau preț de mai multe clipe. Observam fiecare detaliu al așezării cu pasiunea unui artist îndrăgostit de o capodoperă pe care cumva și-ar fi dorit să o scape de cruzimea hoardelor barbare ce inevitabil trebuiau să apară de undeva de la Răsărit, dar și din colțurile întunecate ale inimilor omenești. Acesta era Brașovul pe care îl iubeam și în care mi-aș fi dorit să trăiesc. Fără suburbii impersonale și fără mahalale în care să fie aruncate de-a valma destine și suflete cu o neglijență lipsită de noimă asemenea mâlului zvârlit de un râu ce nu își mai găsește matca.

Dar nu mă puteam opri aici, iar umbrele întunericului se întindeau tot mai mult peste întreaga zare în timp ce cuprindea munții, pădurile și tot ce era primprejur. Observam fumul, praful și zgomotul construcțiilor ridicate la repezeală cu un elan demolator pe măsură ce se iveau marile cartiere muncitorești de două sau chiar trei ori mai întinse decât tot ce însemna Brașovul până la acea dată. Străzi extinse peste imense spații de teren agricol și clădiri adăugate în ritm accelerat înconjurau cu repeziciune cealaltă parte a Tâmpei pe măsură ce se întindeau până departe în zare. Nenumărate fabrici și platforme industriale erau parașutate pe câmp pe măsură ce se adăugau numeroase blocuri de beton din cartierele „dormitor” ale noului oraș.

Vechea ordine era dată la o parte în timp ce ecourile noii orânduiri se făceau simțite inclusiv prin schimbarea numelui orașului devenit peste noapte un avanpost al imaginii marelui tătuc din stepele Asiei. Numele său gravat cu brazi pe Tâmpa în chiar partea sa istorică, alături de statuia sa imensă, se dorea să schimbe memoria locurilor și să disloce strălucirea trecutului. Cu un elan demn de o cauză mai bună, trecutul era aruncat la gunoi, oamenii erau deportați spre alte locuri, iar venetici de peste tot erau aduși să schimbe definitiv identitatea acestei așezări urbane.

Iar după tumultosul debut al perioadei roșii, a urmat explozia urbană și industrială prin care Brașovul, deși revenit la vechea denumire, totuși a fost prefăcut într-un rezervor uman impresionant din care trebuiau să se nască oamenii noi, modelați după chipul unui stalinism asiatic ce se desfășura bestial la scara întregii țări. Privind de pe Tâmpa această parte recentă a așezării puteam să disting discontinuitatea evidentă și falia rupturii dintre epoci istorice diferite. Din păcate, în mijlocul acestui tumult m-am născut și mi-am petrecut copilăria până la vârsta adolescenței, când cu părere de rău am ales să plec mai departe către un orizont necunoscut.

Roțile trenului se auzeau cum se rostogoleau cadențat de-a lungul șinelor de cale ferată. Trenul se scutura sub propria sa greutate ce trebuia să învingă înclinarea

ce îl trăgea înapoi pe măsură ce se topea în adâncimile miazănoaptei. Timpul devenea tot mai fluid, iar imaginile celor două orașe: Vechiul și Noul Brașov se profilau tot mai clar în jocul proiecțiilor multiple răsfrânte printre grămezi de amintiri. Cu trupul am aparținut Noului Brașov, dar cu sufletul mi-am dorit mereu să rămân alături de vechea urbe de care m-am simțit dintotdeauna legat.

Dar nimeni nu poate înțelege alchimia îmbinării gândurilor pe măsură ce ele se ridică asemenea aburului în răcoarea serii când stropii de ploaie zăbovesc puțin după o zi caniculară. Tot astfel, nimeni nu poate explica de ce mai avem nevoie să distingem sensurile ascunse ale unei perioade de multe apuse din propria viață. Poate rațiunea să ne ofere un răspuns la tensiunile prin care am trecut? Iraționalul poate fi exprimat prin cuvinte care să îi dezvăluie sensul său ascuns? Greu de răspuns! Însă am învățat să las toate aceste tensiuni să se exprime liber și să le privesc asemenea unui spectator interesat doar de aspectul metaforic și artistic. Părăsind scena plină de actori ce încearcă să iasă în evidență în absurdul joc al vieții, am înțeles că paradoxurile lumii în care trăim sunt mai degrabă destinate contemplării și mai puțin explicării, care indiferent de efort, va întârzia să vină asemenea așteptării unui oaspete necunoscut ce nu va mai apărea vreodată.

În Vizită la Negustorul de Iluzii

În prăvălia negustorului de iluzii sunt multe articole de interes pentru oricine dorește să dea o altă culoare lumii în care trăiește. Etichetate frumos, cu denumiri dintre cele mai năstrușnice, cutiile cu produse sunt așezate pe rafturi încăpătoare fără a se respecta o anumită ordine. După cum mirajul îmbracă formele cele mai neașteptate plăsmuind imagini de vis acolo unde nu se află decât un pustiu prăfuit, tot astfel licori nenumărate radiau sclipiri atrăgătoare pentru cunoscători și profani.

Într-una din aceste zile m-am decis să merg și eu la faimosul negustor pentru a afla mai multe despre leacurile pe care le oferea la un preț adaptat oricărui gen de client. Nu îi știam numele, cum dealtfel nu l-am aflat nici ulterior, și de aceea îl voi denumi pur și simplul „negustorul”. Dacă nu îl știi încă, nu te mira. Cu siguranță că te-ai întâlnit și tu cu el, dar poate nu ți-a fost clară identitatea sa. Însă fără îndoială, deja ai folosit multe dintre produsele sale.

Prin urmare, am intrat în modesta sa prăvălie cu aerul celui care știe exact ce caută. De aceea, de îndată ce l-am zărit în spatele tejghelei l-am abordat direct:

„Te salut cu deosebită stimă dragul meu negustor! Iată, m-am întors să te rog să-mi recomanzi din leacurile tale pentru cea mai recentă problemă cu care mă confrunt.”

„Ce anume te preocupă, iubitul meu client? După cum bine știi, magazinul meu este deschis tot timpul. Ba chiar, de mai mulți ani m-am extins în toate colțurile lumii grație noilor posibilități ce mi-au fost oferite.”

„Te referi cumva la noile tehnologii de comunicații?” l-am întrebat intuind într-o mare măsură răspunsul. „M-am gândit eu că nu vei rata ocazia, epocală i-aș spune, de a intra în casele tuturor oamenilor de pe planetă folosind Internetul. Marketingul direct este mai eficient în zilele noastre decât utilizarea unei nesfârșit de ramificate rețele de intermediari.”

„Da, corect!” mă aprobă zâmbitor. „Mă adaptez situațiilor schimbătoare de la o epocă la alta. Nu stau niciodată pe loc. Comerțul cu iluzii trebuie să continue. Fără el istoria nu ar mai fi posibilă. Îți dai seama,” continuă el, „că istoria nu ar mai fi interesantă dacă nu ar exista posibilitatea de a vinde și cumpăra iluzii. Ce anume ar mai anima pe dictatorii din toate timpurile, dacă nu ar avea mereu înaintea lor Iluzia Puterii pe care au comandat-o din belșug de la mine?”

„Sau,” am continuat eu, „ce ar face toți oamenii influenți ai planetei, dacă nu ar avea Iluzia Bogăției la îndemână? O licoare ca aceasta nu cred că se mai poate găsi pe pământ!”

„Mă bucură faptul că mi-ai înțeles jocul. Ca de fiecare dată, îți ofer ocazia de a te alătura acestui negoț prosper. Vei avea o parte consistentă și poate, vei deveni și tu un mare negustor, așa cum sunt eu.”

„Poți să îmi oferi Iluzia Nemuririi? Cred că aș putea folosind-o să instaurez o nouă religie. Deja văd cum mulțimile ar alerga spre mine dând năvală călcându-se în picioare și dorind să pună mâna pe conținutul ei. Cu cât ar bea mai mult, cu atât ar deveni mai dependenți, iar în final aș putea să îmi întemeiez o afacere subsidiară interesantă, nu-i așa?”

„După cum poți singur observa, ți-aș putea vinde acest prețios articol în schimbul unui anumit procent din afacerea pe care ți-ai deschide-o. Dar fiind nesigură viața, chiar și pentru un modest negustor de iluzii, ar trebui să îmi garantezi cu ceea ce ai tu mai scump o astfel de tranzacție,” răspunse calm negustorul.

„Îți mulțumesc pentru ofertă, dar cred că nu sunt încă pregătit să mă angajez în această direcție. Mai degrabă aș avea nevoie de un sfat din partea ta.” Am făcut o pauză după care am reluat: „Mai precis, am observat faptul că oamenii din jurul meu au devenit insensibili la tot ceea ce încerc să le transmit în scris sau prin viu grai. De fapt, nu este vorba numai de valorile pe care încerc să le transmit, ci în principal constat o crasă ignorare a unor subiecte de maxim interes pentru viața pe care o trăim.”

Negustorul de iluzii a zâmbit larg, iar ochii i-au strălucit cu ironie. După aceea râse discret, afișând o calmă condescendență:

„Nu cumva ai încercat să vinzi acele articole lipsite de iluzie și de interes numite: Bine, Adevăr și Frumos? Dacă așa ai făcut, atunci ai cuvântul meu că nu mă miră faptul că nu ai avut succes!”

„Dar le-am ambalat frumos și cu grijă! Am alcătuit cu meticulozitate, răbdare și multă trudă materiale bine gândite și atractiv întocmite. Inițial m-am gândit că sunt prea serios în exprimare și am trecut la o abordare mai dinamică. Am schimbat de zece ori forma, dar degeaba. Am studiat zeci de cărți, unele procurate cu mare cheltuială din cealaltă parte a lumii, dar în zadar! Audiența a rămas nesemnificativă. În plus, cu cât depuneam mai mult efort, cu atât se micșora numărul celor care îmi citeau articolele sau îmi ascultau videoclipurile.”

M-am oprit din vorbire fiindcă instantaneu s-au aprins lămpile din tavan inundând cu lumină întreaga încăpere. Rafturile pline cu iluzii străluceau și mai puternic. Culori de curcubeu se revărsau din toate părțile și o muzică plăcută se

auzea venind din niște difuzoare plasate undeva în partea superioară a încăperii. Ambianța era plăcută. O senzație de căldură te învăluia primitoare asemenea brațelor unei curtezane iscusite. Toate simțurile erau încântate și atâtate de proiecția conținutului ciudatelor sticluțe cu licori felurite. Fără însă a da atenție acestor detalii, am continuat:

„De fapt, nu am dorit să apelez la jocul iluziei. Am crezut că expunerea directă și sinceră va genera un binevenit impact. Spune-mi, te rog, unde am greșit? De ce anume suferă semenii mei și de ce sunt complet ignorat? Un autor fără cititori este ca un actor ce joacă în fața unei săli fără spectatori. Este o imagine deprimantă și cred că voi abandona în cele din urmă acest meșteșug."

„Ai venit pentru un sfat, dar cred că mai degrabă ai nevoie de remediile mele," îmi răspunse cu bunăvoință negustorul. „De ce încerci să pui în lumină Binele, când ai putea să oferi pur și simplu licoarea numită Iluzia Binelui? Toți ți-ar fi recunoscători! Nu îți dai seama? Ai aduce alinare la mulți oameni prin cuvinte meșteșugite și idei atrăgătoare pe înțelesul tuturor!"

„Dar în ce constă această Iluzie a Binelui? Nu este de fapt doar proiecția unor lucruri desprinse de realitate? Nu este doar o amăgire?" am întrebat dorind să aflu răspunsul până la capăt.

„Nu neapărat," reluă negustorul. „Sugestiile sunt la fel de valabile ca realitatea însăși. Imaginația se interpune mereu în evaluarea lumii în care trăiești. Ce poate fi rău în a-i oferi puțină culoare și astfel să o faci mai interesantă?"

„Deja mă duce gândul la toată industria aservită spiritului monden, sau vedetismului, cum i se mai zice," am replicat reflectând la cele spuse. „Astfel, faima devine lucrul cel mai de dorit. Succesul ia imediat locul efortului de a progresa moral pe parcursul vieții. Se mai adaugă vanitate din belșug și este gata licoarea miraculoasă!"

„Trebuie să înțelegi că fără acest miraj, oamenii ar muri de plictiseală," accentuă negustorul. „Există o nevoie continuă după divertisment. Lucrurile inventate plac, în timp ce Adevărul este dureros. Mai bine ai oferi Iluzia Adevărului. Ai putea afirma și cea mai mare nerozie. Cu toate acestea oamenii te-ar asculta și te-ar urma. Astfel, ai deveni un mare lider de opinie și ai accede în structurile superioare ale societății."

„Da, dar astfel aș promova falsitatea, iar în final eu însumi aș fi prins în capcana obținerii succesului cu orice preț," am murmurat lipsit de convingere.

Imediat a apărut înaintea mea o femeie deosebit de frumoasă. Talia ei era subțire și unduioasă. Picioarele erau lungi și armonioase. Părul era bogat, iar mâinile aveau o delicatețe aparte. În plus, hainele erau croite după ultima modă. Însă nu am putut să observ prea multe detalii, fiindcă deodată chipul ei s-a transformat și am zărit în schimb o persoană încercănată, cu multe riduri pe față, prematur îmbătrânită și cu pielea zbârcită. Hainele au căpătat imediat o tentă demodată și învechită. Tot aspectul ei devenise respingător.

Contrariat, negustorul dispăru pentru câteva clipe din încăpere ieșind pe o ușă știută doar de el. Nu trecură decât vreo câteva minute și frumoasa femeie reapăru în toată splendoarea ei. Chipul zbârcit dispăruse ca prin farmec. Între timp negustorul se întorsese în cameră:

„Cineva a aprins din greșeală Lampa Adevărului," se scuză el, „și astfel a anulat efectul Iluziei Frumuseții," continuă el. „Ce poți să faci cu ucenicii din ziua de astăzi? Sunt curioși nevoie mare și cum văd un buton, imediat îl apasă pentru a vedea ce se întâmplă," spuse mai mult pentru sine. „Și când te gândești că pot să am clienți în salon, iar toată joaca aceasta la butoane îmi poate ruina întreaga afacere. Câtă indisciplină!" murmură nemulțumit mai departe.

Am înțeles de îndată că succesul marilor și micilor producători din industria cosmetică se bazează în principal pe folosirea Iluziei Frumuseții, încorporată în toate produsele lor. De fapt, în loc să caute căi autentice de înfrumusețare a ființei umane, acești oameni de afaceri se mărginesc doar să corecteze superficial aparențele, oferind o iluzie în locul realității.

„M-am lămurit," i-am răspuns cu promptitudine. „Este clar că îmi oferi doar iluzii pe care să le inoculez semenilor mei. Nu voi face acest lucru. Prefer să rămân singur asemenea Casandrei, decât să fac așa ceva. Totuși, sfatul tău este interesant, cel puțin dintr-un anumit punct de vedere. Abia acum reușesc să îmi explic succesul incredibil al mediocrității, ascensiunea socială a persoanelor lipsite de caracter și atracția irezistibilă a vedetelor ce își expun fără rușine nuditatea corpului și lipsa de inteligență a minții!"

„Faci așa cum dorești," îmi răspunse negustorul fără a fi afectat de afirmațiile mele. „După cum bine știi, eu sunt un negustor de iluzii. Nimic în afară de iluzii nu vei găsi în magazinul meu. Însă nu uita," continuă el, „că gustul realității este amar, suprafața ei este aspră, priveliștea ei este dezolantă, iar sunetele emise de ea sunt sinistre! Puțini pot să o privească în față, adică așa cum este ea de fapt. Realitatea este o femeie urâtă și lipsită de atracție. Fără jocul abil al iluziei va fi greu să trăiești împreună cu ea, să o strângi în brațe, să o iubești și să i te dăruiești!"

Am plecat în grabă fără să îmi iau rămas bun, tulburat de aceste ultime cuvinte. În oglinda din fața prăvăliei am avut însă impresia că preț de o clipă am zărit o personalitate impunătoare, însă imediat a dispărut și nu a rămas decât imaginea obișnuită a ceea ce sunt de fapt. Cineva din greșeală aprinsese Lampa Adevărului la intrare și uitase să o mai stingă. Cu toate acestea, mi-am iubit de o mie de ori mai mult înfățișarea de om aflat la „vârsta de mijloc", decât proiecția cosmetizată a ceea ce nu am fost și nici nu voi fi vreodată.

Am făcut bine respingând oferta negustorului? Nu îmi pot da seama, însă din acea clipă m-am decis să întreb pe toți cei din jurul meu, indiferent de persoană: „Care sunt iluziile pe care le hrănești în viața ta?"

Magia Fulgilor de Zăpadă

Cu părere de rău el privea pe fereastră în fiecare zi cu speranța că va începe să ningă cu fulgi mari și albi. Își amintea cu drag cum mergea pe străzile copilăriei sale din Brașov în timp ce ningea abundent până acolo încât nu mai distingea nimic în jurul său. Covorul gros de omăt se îngroșa necontenit și îi îngreuia pașii pe măsură ce înainta plin de curaj prin viforul care nu mai contenea. Deseori îi venea să se tăvălească prin zăpadă și să se lase acoperit complet de albul imaculat al fulgilor care tot veneau din cer fără să se mai oprească. Alteori se bucura nespus pe măsură ce înălța oameni de zăpadă și rostogolea bulgări ce deveneau tot mai mari folosiți ulterior în acest scop.

Nu putea să uite cum uneori vântul îi bătea în față cu o răsuflare geroasă, dar plăcută, asemenea unui sărut venit din partea Crăiesei Zăpezii. Alteori fulgii de nea se transformau în bucăți mari de beteală albă, ce părea că nu se mai termină și al cărei capăt se afla undeva sus în cer. Totul era plin de farmec în astfel de zile și frigul nu îl mai simțea.

În alte ocazii își imagina că se plimba împreună cu o fată frumoasă, care la fel ca el, simțea fascinația albului zăpezii și farmecul primordial al naturii aflate în plină regenerare lăuntrică. Uneori simțea cum ea se materializa lângă el și cum o ținea strâns de mână. Printre valurile nesfârșite de zăpadă care veneau din cer avea impresia că îi vedea chipul, îi atingea brațul și îi simțea răsuflarea în timp ce îi vorbea.

Iar alteori se rotea asemenea unui derviș în mijlocul potopului imaculat și avea aceeași viziune a acelei fete frumoase. Avea impresia că se țineau în brațe și nu se mai opreau din acel dans fără de sfârșit până la deplina contopire cu întregul univers. Acestea erau clipele cele mai frumoase ale iernii cu o chemare pe care o auzea asemenea unor șoapte de fiecare dată când privea de la fereastră către munții și dealurile albite de zăpadă din jurul Brașovului. Din păcate, el nu s-a întâlnit niciodată cu acea fată frumoasă nici în timpul copilăriei și nici mai târziu, dar această imagine a revărsării necontenite a albului ceresc l-a urmărit mereu și încă îi mai revenea în minte de fiecare dată când privea zăpada cum se așternea plină de grație pe pământ.

Însă astăzi el privea cum se așternea zăpada pe drumurile și blocurile din București, dar nu mai simțea aceeași trăire ca în trecut. Nu numai vârsta, care era cu totul alta, dar și locurile erau altfel constituite. Ceea ce era frumos la Brașov, nu mai avea farmec în altă parte fiindcă muntele lipsea. Nu putea zări decât clădiri înalte, cenușii și impersonale, iar cerul cu greu îl putea distinge pentru a-i oferi un spațiu liber în care să își oglindească mulțimea nesfârșită de gânduri. Da, timpul trecuse, iar locurile erau altele, dar farmecul impresiilor pe care le culesese în acei ani de început încă îl mai urmărea cu puterea unor trăiri primordiale, ce nu puteau să se stingă vreodată.

Iarăși revedea străzile și casele din orașul său natal. De câte ori nu a trecut pe același drum în timp ce mergea către școală? Sau alteori revedea ulițele din centrul vechi, de care involuntar se legase prin impresii profunde, ce refuzau să se șteargă din memoria sa. Iar când se plimba printre casele albite de vreme, Dealul Tâmpa, străjuind ambele „flancuri” ale marelui oraș, îl fascina cu semeția unui vârf de munte ce domina peste tot ce se afla în jur. Din orice parte îl privea, perspectiva sa rămânea maiestuoasă și încărcată de misterul unei taine, ce nu a fost vreodată dezlegată pe deplin.

Lângă el, Dealul Melcilor își dezvăluia măreția frântă de o fostă carieră de ciment, rezultatul fiind concretizat printr-o imensă „cavitate” ce mărturisea despre agresiunea omului împotriva tezaurului naturii. De multe ori se oprea la buza de sus a dealului și privea către hăul amețitor ce se deschidea la doar câțiva pași în fața mea. Chiar și într-o astfel de condiție mutilată de nenumăratele explozii ce îi agresase ființa, acest deal – de fapt o măgură muntoasă la fel ca Dealul Tâmpa – îi oferea încă prilejul de a contempla înălțimea sa abruptă și întinderea până aproape de orizont a Țării Bârsei.

Mai departe, la hotarul dinspre miazăzi se distingeau munții înalți și plini de zăpadă cea mai mare parte anului, ce semănau cu zidurile crenelate ale unei cetăți medievale. Cât de mult îndrăgea acea priveliște pe care o distingea până departe, în zare, în timp ce se afla pe unul sau altul dintre cele două dealuri în jurul cărora s-a țesut în timp întinsa urbe a Brașovului! Și astfel, el a rămas mereu atașat de acele imagini sensibile, ce încă mai aveau putere să îi redea bucuria acelor ani chiar și în acele clipe când simțea mai mult decât oricând condiția sa de exilat în pustiul de beton și asfalt al capitalei.

De aceea, nu putea să privească cerul fără să zărească munții. Chiar dacă ei nu mai existau în prezenta condiție, mintea sa îi crea și astfel, îi distingea ca și cum niciodată nu ar fi părăsit meleagurile sale natale. Cumva, printr-un joc al transfigurării, avea deseori impresia că mergea din nou pe străzile învechite de vreme ale copilăriei. În astfel de împrejurări, nu mai distingea cerul plumburiu și noroiul nesfârșit din jur, ci doar imaginile senine ale muntelui ce îi odihneau privirea și ale cerului cristalin ca suprafața unei oglinzi perfect netede. Printre gazele de eșapament ale orașului i se părea că putea distinge aerul curat al pădurilor de brazi ce înveșmântau nenumăratele creste de munte, precum și întinsul șes al depresiunii intramontane din locul în care apăruse în această lume.

Și atunci, avea senzația că de fapt nu plecase niciodată de pe acele meleaguri de care se mai simțea încă legat printr-o afecțiune profundă mai presus decât condiționările de o clipă ale realității ce îl împresura cu adversități nesfârșite. Destinul îl purtase departe de locurile sale natale așa cum apele curg la vale, deși izvorăsc din inima munților. Însă interiorul său continua să rezoneze la acele sunete și imagini ce și-au pus definitiv amprenta asupra începutului vieții sale. Privind mai departe distingea zăpada cum se așternea pe drumuri și case ascunzând detaliile ce îi provocau durere din lumea în care se afla. Observa cum straturi dense de nea se interpuneau între el și realitate, iar undeva, tainic, distingea chipul fetei pe care o zărise deseori dansând în mijlocul zăpezii ce venea necontenit din înaltul cerului. În fond nimic nu se schimbase în afară de timpul și de locul în care se afla, dar esența rămăsese mereu aceeași, indiferent de vreme.

Mirajul Fericirii Reflectat în Oglinda Timpului

„Ce este fericirea?” întrebă profesorul pe elevii unei clase de liceu în timpul unei ore de filozofie. O tăcere adâncă se așternu peste toți fiindcă nimeni nu găsea cuvinte potrivite pentru a exprima natura acestei misterioase stări mereu râvnite de către toți oamenii din toate timpurile. Însă, după mai multe clipe de tăcere, se auzi o voce timidă de undeva din băncile din spate: „Fericirea înseamnă să poți sta fără teamă față în față cu tine însuți și să fii eliberat de orice fel de tensiune interioară sau exterioară; mai precis, să te poți bucura sincer și simplu de jocul vieții!”

Profesorul tresări cu emoție la auzul acestor cuvinte. Surprinderea se putea citi cu ușurință pe fața sa. În mod clar, nu se așteptase la un răspuns atât de complex din partea unui simplu elev. „La urma urmei, un adolescent nu poate fi profund în ceea ce spune sau gândește,” obișnuiau să spună între ei profesorii în cancelarie. Cu toate acestea, răspunsul inedit determină o mulțime de alte opinii în rândul elevilor,

fapt ce se traduse imediat printr-un fel de murmur general, fiecare dorind să își exprime propria sa cugetare.

Era ca și cum alunecarea unei pietre de mici dimensiuni determinase o dislocare masivă de roci de toate felurile determinând un vacarm general al ideilor ce se cereau a fi exprimate. De aceea, profesorul îi rugă pe toți elevii să înceteze să mai vorbească, opiniile urmând a fi expuse pe rând cu scopul de a fi ascultate cu atenție de către toți.

Imediat, un alt elev interveni: „Fericirea reprezintă acea stare de bine, ce urmează dobândirii lucrurilor pe care ți le-ai dorit." Dar nu după puțină vreme altcineva întrebă: „Și dacă nu vei reuși să obții ceea ce îți dorești, înseamnă că vei fi mereu nefericit?"

Altcineva adăugă în scurt timp: „Fericirea nu trebuie să depindă de împrejurări. Ea conferă o anumită independență în raport cu circumstanțele exterioare ale vieții." Dar întrebarea următoare puse sub semnul îndoielii această afirmație: „Poți să fii fericit dacă ești privat de libertate sau dacă te găsești într-o situație de dependență în raport cu diferite circumstanțe sau colectivități?"

Profesorul luă din nou cuvântul și propuse ca la orice exprimare făcută să se prezinte și o alternativă opusă acesteia. „De fapt, vom încerca să dăm din nou viață genului de discuții ce animau școlile de filozofie în lumea antică. Am convingerea că această modalitate de dezbatere este deosebit de utilă în timpul pe care îl trăim deoarece are puterea de a pune în mișcare gândirea stereotipă și pasivă a generației prezente."

O mână se ridică solicitând dreptul de a vorbi și imediat se auzi o altă opinie: „A fi fericit înseamnă să poți iubi și să găsești persoana potrivită pentru a putea trăi acest sentiment."

Tăcerea se lăsă pentru mai multe clipe, dar un alt glas răspunse: „Dacă fericirea depinde de găsirea persoanei iubite, atunci ea ajunge să fie sub influența unor factori exteriori și imprevizibili. Ce se va întâmpla dacă nu vei întâlni pe cineva care să îți împărtășească sentimentele?"

O altă mână ridicată și un nou enunț: „A fi fericit presupune să te poți bucura de tot ceea ce este plăcut în viață și să te delectezi prin activități care să îți încânte simțurile și imaginația." Dar nu trecură mai mult de câteva secunde că replica sosi prin cuvintele: „Dar dacă nu vei putea întreprinde ceea ce dorești de-a lungul vieții? Dacă vei fi prins într-un lanț de circumstanțe neplăcute, de care nu te vei putea desprinde niciodată?"

După multe alte exprimări similare, elevii încetară să mai vorbească așteptând un fel de concluzie din partea profesorului. Plin de îngăduință acesta privi către fiecare chip al elevilor aflați în clasă. Sub o formă sau alta recunoștea propriile sale trăiri din perioada în care fusese elev la rândul său într-un liceu de provincie în acele vremuri tulburi ale „tăcerii" impuse de regimul comunist. Atunci nimeni nu își punea astfel de probleme. Cel puțin nu se vorbea deloc despre fericire și tristețe, fiindcă toți „oamenii muncii" erau angajați cu entuziasm revoluționar în clădirea societății multilateral dezvoltate.

A pune întrebări era un păcat, iar a gândi cu voce tare reprezenta un delict de neiertat. Fericirea decurgea din programarea riguroasă realizată de către activiștii de partid, care știau cel mai bine ce înseamnă acest lucru. Propaganda astupa orice

reflecție logică și obiectivă asupra realității, iar școala reprezenta nimic altceva decât un instrument de programare colectivă a roboților ce urmau să construiască o societate supusă voinței unui grup restrâns de persoane aflate în vârful piramidei sociale.

Cu dificultate putea să-și procure cărți de valoare, care să exprime fundamentele nevoii umane după fericire și căile posibile pentru dobândirea acesteia. Uneori parcurgea sute de file îngălbenite ale unor lucrări din perioada interbelică uitate în fundul vreunei biblioteci neatinse de furia stalinistă a revoluției culturale. Mai târziu, optase pentru facultatea de filozofie, deși era conștient de îndoctrinarea marxistă ce se realiza în acest domeniu. Niciodată nu își imaginase că avea să trăiască într-o societate post-comunistă și din această cauză a înțeles cel mai bine că libertatea reprezintă fundamentul obligatoriu al adevăratei fericiri.

„Dragii mei elevi," începu el să spună, „de-a lungul acestei ore am avut ocazia de a parcurge mai multe definiții ale fericirii. Problema nu este simplă, dar nici extraordinar de complicată. Dacă ar fi prea simplă, atunci nu ar fi necesar să căutăm mereu această stare greu de atins și ușor de pierdut. Dar dacă ar fi prea complexă, atunci omul de rând nu ar putea ajunge vreodată să o experimenteze, fiind rezervată doar celor special inițiați, ceea ce este fals."

Se opri pentru mai multe momente privind din nou peste chipurile tinere din fața sa, după care reluă: „În esență, nu se poate oferi o definiție completă a fericirii. Mereu va fi ceva de adăugat sau de eliminat, indiferent de perfecțiunea formulării. De ce? Fiindcă fericirea reprezintă mai mult decât o dogmă sau o teorie ingenios alcătuită. Este chiar mai mult decât o stare a minții. De aceea, fericirea este dificil să fie transpusă în cuvinte, dar este simplu să fie trăită. Ea este o experiență în care te poți plasa fără a putea reda complet profunzimea ei."

După mai multe clipe de tăcere și reflecție adăugă: „Fericirea este asemenea mirajului ce se reflectă în oglinda timpului cu imagini și proiecții efemere, dar care în final se armonizează deplin prin jocul amintirilor, trăirilor și dorințelor într-un tot contradictoriu și deopotrivă armonios. Distingi un chip de femeie, mereu frumos, mereu tânăr, mereu unduitor în chemarea sa, dar care își schimbă mereu poziția pe axa temporală de îndată ce viitorul devine prezent. Este o amăgire care te împinge mereu înainte și niciodată în trecut."

Iarăși momentele de liniște se așterneau în clasă pe măsură ce profesorul vorbea mai departe: „O iluzie care se hrănește din ea însăși. O dorință ce se alimentează prin propria sa trăire. Așa este fericirea. Când o atingi nici nu îți dai seama că dispare. Când revine nu poți să o oprești. Dar de fiecare dată când trece prin ființa ta, îi simți fiorul, reverberația și suflarea, fapt ce te determină să mergi mai departe, să nu abandonezi."

Deja soneria ce anunța începerea pauzei suna cu putere, dar ultimele idei ale profesorului se răspândiră în nuanțe clare asemenea razelor de soare înainte de încheierea unei zile: „Iar din acest foc lăuntric generat de trecerea fericirii sunt alimentate toate trăsăturile nobile ale ființei umane în genul speranței, credinței și perseverenței de a înainta mereu către idealul perfecțiunii. Sub o formă mai concretă, așa este hrănită bucuria de a trăi și de a nu te da bătut niciodată indiferent de circumstanțele exterioare ale vieții."

Ușa se deschise cu putere împinsă fiind din afară de către elevii aflați deja în pauză. Imediat aerul încins de pe coridoare pătrunse în clasă, dar cuvintele, ideile și trăirile acelor clipe aveau să dăinuie mult timp în mințile agile și tinere ale elevilor. Și astfel a trecut acea oră de neuitat de filozofie, când o simplă întrebare a generat un număr nesfârșit de răspunsuri posibile. Cu toate acestea, cum putem experimenta pe deplin mirajul fericirii?

Orice Drum Se Parcurge Pas cu Pas

Drumul prăfuit se întindea șerpuind printre dealuri până departe în zare. Mergeam de multă vreme și totul părea lipsit de sens. Încercam să îmi coordonez fiecare pas pe care îl făceam. Mă sileam să nu dau atenție detaliilor și să mă concentrez strict asupra traseului pe care îl urmam aproape instinctiv. Harta o consultam din când în când cu scopul de a consemna poziția mea ce se schimba de la o oră la alta.

„Ce se întâmplă cu tine?” m-a întrebat cu mirare Sebastian. „Încă puțin și vom ajunge în vreun sat sau vreo comună din împrejurimi. Nu ai de ce să te îngrijorezi. Ai încredere în mine. Am mai trecut prin situații similare. Crede-mă!”

În sinea mea nu îmi venea să îi dau crezare. De multe ori am auzit cuvinte de încurajare bazate pe așa numita „gândire pozitivă” și menite să îți ofere suport moral când treci prin momentele dificile. Realitatea este că de multe ori am încercat astfel de tehnici, însă rezultatul nu a fost niciodată pe măsura nevoii pe care o aveam.

„De unde să știu că nu îmi oferi din nou niște încurajări fără suport real?” i-am răspuns direct. „Mai degrabă aș dori să îmi spui care este părerea ta și mai puțin mă interesează să îmi adresezi cuvinte de încurajare fără suport real.”

„Ar trebui să mă crezi,” se limită să îmi spună Sebastian. „Uneori încrederea îți rămâne singurul lucru de care te mai poți prinde cu nădejde,” continuă enigmatic. „Nu știu dacă m-ai înțeles, dar faptul că am parcurs douăzeci de kilometri pe jos nu înseamnă mare lucru, dacă nu ai ales și direcția cea bună. În ceea ce ne privește, te asigur că ne îndreptăm spre o localitate care în curând va apărea la orizont.”

„Dar harta pare să spună altceva. Privește punctele pe care le-am marcat. Nu este nicio așezare umană pe o rază de șaptezeci de kilometri, cel puțin conform estimărilor mele făcute până în clipa de față.”

Nu îl înțelegeam deloc pe Sebastian. El a insistat să plecăm la drum numai cu o hartă turistică de uz general, fără busolă, GPS sau ceva asemănător. De dimineață totul părea în regulă, dar după ce am parcurs o anumită distanță am început să sesizez o discrepanță tot mai mare dintre hartă și ceea ce observam pe teren.

Mereu am căutat să ocolesc, atât cât este posibil, situațiile de incertitudine. Nimic nu este mai supărător decât să nu știi unde te afli și încotro te îndrepți. Pierderea direcției are un impact direct asupra moralului indiferent de acțiunea pe care o întreprinzi. Îmi aduc aminte cum în timpul efectuării stagiului militar am trecut prin multe situații neclare cauzate de ordine confuze și lipsite de logică. Nu doream să mai repet astfel de experiențe.

„Nu este vorba de o aplicare a tehnicilor de gândire pozitivă," continuă Sebastian ca și cum mi-ar fi ghicit părerea pe care o aveam. „Eram convins că drumul va dura mai mult decât am estimat inițial. Tocmai de aceea, după cum poate ai observat, am luat o cantitate mai mare de hrană și apă decât ar fi fost normal pentru o distanță de douăzeci de kilometri, cât părea inițial până la destinație privind doar pe hartă. Însă marja de eroare pe care mi-am asumat-o conducea la o distanță de treizeci de kilometri! De aceea, cred că am parcurs două treimi din drum și până la asfințitul soarelui vom ajunge cu bine unde ne-am propus."

M-am limitat să-l ascult fără a mai da vreun răspuns. Cumva, prins de jocul „mersului automat", adică fără să mă mai gândesc la pașii pe care îi făceam, începusem să mă detașez de situația prezentă și să privesc la detaliile din jurul meu. Munții se întindeau cât vedeai cu ochii la dreapta și la stânga mea. Dealurile înverzite veneau în întâmpinarea privirii sugerând calm și odihnă prin forme unduitoare ce se pierdeau în zare. Vântul bătea cu rafale scurte schimbându-și direcția la fiecare sfert de oră, luându-mă de fiecare dată prin surprindere.

„Îmi place mult acest peisaj," am schimbat brusc subiectul discuției. „Formele de relief au o simplitate nobilă indiferent de unghiul din care le privești. Când le contempli, ai impresia a ceva provizoriu și în același timp finalizat. Este ca și cum temporarul și definitivul s-ar fi unit pentru totdeauna în structura unor obiecte pline de măreție."

„Mă bucură faptul că ai început să nu mai privești atât de mult către tine și ai observat minunata realitate din jurul nostru," îmi răspunse zâmbind Sebastian. „Interiorul poate fi cel mai serios obstacol în a discerne exteriorul!" continuă fără să ofere alte amănunte.

Da, avea dreptate! Copleșit de ceea ce simțeam, îmi fusese imposibil să observ lucrurile din jurul meu. Concentrat pe urmărirea atentă a traseului, pierdusem din vedere frumusețea naturii ce mă înconjura cu bunăvoință. Mă aflam în mijlocul unui spectacol grandios, dar cu toate acestea acordam atenție exclusivă trăirilor interioare, fiind incapabil să primesc lecțiile de valoare pe care universul mi le oferea cu mare generozitate.

„Credeam că lucrurile stau invers. Mai precis, exteriorul te împiedică să vezi interiorul," i-am răspuns la rândul meu. „Nu aceasta este regula de bază a înțelepciunii? Să discerni ce se află dincolo de aparențe reprezintă un demers plin de curaj și dificil de realizat!"

„Depinde la ce anume aplici această afirmație," încercă să mă lămurească Sebastian. „Când este vorba despre un obiect pe care îl observi, exteriorul se interpune între tine și ceea ce se află în interiorul său. Este ca și cum ai avea în mână o conservă etichetată atractiv, să zicem înfățișând o mâncare delicioasă, însă realitatea ce se află în interior se va dezvălui privirii doar după ce îi vei deschide capacul." Și spunând aceste cuvinte, îmi întinse o conservă din rucsacul pe care îl purta. Eticheta părea să indice un file de hering de cea mai bună calitate. Dar știam din experiență că de multe ori conținutul era diferit ca aspect, fiind inferior din toate punctele de vedere „pozei" din reclamă.

„Pe de altă parte," continuă el, „când este vorba despre cel care contemplă un anumit lucru, interiorul său reprezintă cel mai mare obstacol în cunoașterea a ceea

ce se află în exteriorul său. Astfel, întregul său bagaj de trăiri, emoții și gânduri se va interpune zgomotos încercării de a discerne corect realitatea înconjurătoare."

„Cu alte cuvinte, o astfel de persoană în loc să realizeze o observare obiectivă a realității, de fapt va ajunge să emită opinii subiective, superficiale și limitate de prejudecățile pe care le are. Corect?" am întrebat plin de entuziasm.

Sebastian, la vârsta sa onorabilă de șaptezeci de ani, avea o experiență de viață mult mai bogată decât a mea. Îl admiram foarte mult. Era o persoană ce reunea armonios calmul și cutezanța. De regulă, oamenii de acțiune nu știu să aibă suficientă răbdare, fiind mereu în căutarea unor noi provocări. Dar în cazul lui Sebastian, lucrurile stăteau diferit. Mai precis, chiar în mijlocul celei mai tumultoase acțiuni, liniștea sa interioară nu părea să fie tulburată în vreun fel, asemenea unei stânci de neclintit în mijlocul furtunii.

„Ai înțeles ideea!" se bucură el privindu-mă cu bunăvoință. „Zgomotul interior al gândurilor, planurilor de tot felul și amintirilor te va distrage mereu de la cunoașterea autentică a ceea ce se află în jurul tău. Vei ignora oameni de valoare. Îți vei pune încrederea în persoane lipsite de caracter. Nu vei da atenție părții frumoase a lucrurilor. În schimb te vei hrăni cu tot ce este rău, cu minciuni și zvonuri lipsite de fundament," continuă Sebastian plin de patos. „Și știi de ce?"

Am ridicat din umeri cu nedumerire. În sfârșit discuția dintre noi devenise cu adevărat interesantă. De mult așteptam o astfel de ocazie să îl văd pe Sebastian spunând lucrurilor pe nume, fără să mai afișeze acea politețe distantă, ce îl caracteriza cea mai mare parte a timpului.

„Fiindcă ignoranța se naște mereu din excesiva concentrare pe sine," continuă el. „De aceea, toate religiile autentice ale lumii au adus mereu în atenție nevoia renunțării de sine pentru a putea cunoaște deopotrivă pe Dumnezeu și pe semeni. Fără o înțeleaptă renunțare la sine, nu ar fi posibilă existența familiei, comunității și societății. Însă când egoismul pune stăpânire pe inimi, atunci ordinea adevărată se prăbușește, valorile se inversează, răul se întinde, iar societatea devine crudă și lipsită de inimă, fundamentele ei fiind puse în pericol. Așa au pierit națiuni și popoare puternice. Istoria consemnează multe situații de acest gen, însă din nefericire, ele se repetă periodic la intervale de timp ce nu pot fi niciodată estimate cu precizie."

Dialogul nostru s-a încheiat la fel de brusc cum și începuse. Am privit din nou în jurul meu. La orizont soarele se pregătea să apună. Stelele începeau să se vadă pe cer ca niște mici luminițe aprinse în depărtare scânteind intermitent. Vântul bătea acum dintr-o singură direcție, temperatura lui fiind într-o continuă scădere. Îmi era tot mai somn și mă întrebam dacă vom mai ajunge la destinație. Din rutină am privit de-a lungul drumului, să văd dacă se zărește ceva la orizont. Nu mică mi-a fost mirarea când am început să disting luminile aprinse de pe străzile unei localități ce fusese ignorată pe harta de uz general pe care o aveam la îndemână. M-am întors către Sebastian să îl întreb dacă el știa acest lucru, dar din privirea sa mi-am dat seama imediat că de la început el știuse acest „amănunt" pe care l-a lăsat, ca de obicei, să îl descopăr de unul singur.

Podul se Sprijină pe Maluri

Podul se afla în fața mea unind cele două maluri ale râului de munte ce se revărsa cu mândrie la vale având vuietul pătrunzător al torentului ce nu admite obstacole în fața sa. Culoarea sa tulbure, de mâl proaspăt adus de undeva de dincolo de cuprinsul privirii, mă fascina prin nenumăratele sale nuanțe de gri mai mult sau mai puțin întunecate. Era ca un tablou ce se desena continuu de un artist nevăzut interesat de formele neobișnuite ce se conturau pe suprafața apei cu șerpuiri line urmate de vârtejuri neașteptate ce îmi creau un sentiment de permanentă surpriză.

Primordialitatea forțelor naturii ce mereu se transformă, își schimbă chipul, de fiecare dată purtând o altă înfățișare, se împletea cu tumultul curgerii generând un spectacol unic având un singur mare protagonist în acele clipe: Râul. În opoziție cu el, parcă desprins dintr-o poveste, un pod, construit peste măreția adâncului de ape, încerca să unească ceea ce natura fie a ignorat, fie nu a dorit să o facă, mai precis cele două maluri.

Cu un efort prometeic, podul se străduia să realizeze o corespondență spațială între cele două tărâmuri delimitate de curgerea apelor, un gest făcut cumva împotriva așezării inițiale a lucrurilor. Pentru aceasta, mai mulți piloni erau plasați chiar în mijlocul șuvoiului nemulțumit de aceste obstacole străine aflate chiar pe domeniul stăpânirii sale. Acești piloni, greu încercați de-a lungul timpului, își înălțau talia lor zveltă către cer, susținând, ca niște coloane de templu, planșeul de beton armat al podului, care astfel întărit, putea să realizeze imposibilul comunicării dintre cele două maluri.

Dar să nu ne închipuim că râul accepta supus noua sa condiție prin această uzurpare a puterii și negare a misiunii sale de a despărți spațiul acestui pământ. Dacă în trecut s-a mulțumit doar să inspire teamă celor ce nu i-ar fi respectat curgerea în timpul traversării cu bacul, pluta sau barca, de data aceasta a trecut la o cu totul altă strategie, și anume, de a nărui de la rădăcină trufia acestei construcții, mușcând adânc la baza pilonilor, surpând cât mai mult posibil din cele două flancuri ale sale și punând astfel în primejdie întreaga structură a mărețului pod.

Însă nici oamenii nu s-au lăsat mai prejos, după fiecare stricăciune comisă revenind cu forțe proaspete și mânuind invențiile lor cele mai năstrușnice în materie de construcții: betonul armat și oțelul forjat în piese de rezistență dintre cele mai diferite. Astfel, folosind strania adeziune a particulelor de calcar transformate în praf de ciment, omul reușea de fiecare dată să își susțină fragila sa invenție, în timp ce râul părea că nu are nicio șansă de câștig.

Înzestrat cu macarale puternice și buldozere capabile să mute munții din loc, Omul înfrunta eroic Natura, încercând să îi pună chingi și legături prin care să o controleze, așa cum se îmblânzesc fiarele pământului până se transformă în animale domestice supuse voinței stăpânului lor. Cine se putea compara cu forța tehnologiei de ultimă generație prin care știința construcțiilor încerca să redefinească spațiul terestru conform cu dorințele și aspirațiile rasei umane? Cine putea să se opună lamelor de oțel ale buldozerelor și cupelor excavatoarelor, care modelau stâncile după bunul lor plac? Astfel, Omul părea că este un continuu învingător al Râului, acesta din urmă fiind adăugat pe lunga listă a sclavilor ținuți în lanțuri și mânați după dorință.

Dar toate acestea au durat până când printr-o lucrare meșteșugită, subterană și tăcută, vicleana curgere de apă a reușită să se infiltreze și să compromită în adâncime structurile de rezistență de pe ambele maluri. Astfel, cu ocazia unei revărsări de primăvară a izbutit să surpe susținerea pe care pământul o oferea podului. Cu toate că pilonii rezistau eroic, stând la datorie asemenea unor soldați credincioși în adânca beznă a nopții, podul a rămas lipsit de sprijinul țărmurilor pe care le unea.

La început a fost un moment de ezitare, în care forțele generate de tensiunea din interiorul betonului armat au încercat să se redistribuie într-o nouă configurație de echilibru. Dar ulterior, depășindu-se încărcarea proiectată pentru părțile laterale ale podului, acestea s-au frânt asemenea aripilor unei păsări lovite de gloanțele unui vânător iscusit. La scurt timp, cu un trosnet amarnic, s-au prăbușit blocuri mari de material din podul de odinioară, care de îndată au fost cu lăcomie înghițite de apele cele mari ale râului.

Din cauza tangajului structurii de dinainte de prăbușirea laturilor, pilonii și-au schimbat poziția, înclinându-se amenințător, până când târâți de forța gravitației s-au prăbușit în mijlocul apelor, ce în scurt timp i-au transformat în niște resturi puse în mișcare asemenea unor stânci rebele târâte spasmodic la vale. Și astfel, malurile au fost din nou separate pentru o lungă perioadă de timp, așezate din nou în condiția lor originară, destinată de către Natură, în armonie cu legi universale ce nu suportă schimbare.

Însă între aceste două maluri, se profilau încă rămășițele dispersate ale podului, creație de la început sortită provizoratului și distrugerii, ca mărturie a finalului înfruntării dintre Om și Natură. În zadar constructorii s-au deplasat ulterior la fața locului și au căutat o explicație la ceea ce se întâmplase. Viclenia râului fusese mai iscusită decât tot ceea ce se prevăzuse în fața planșelor de proiectare, iar mașinăriile puternice nu fuseseră de niciun folos în fața inteligenței telurice a forțelor primordiale, care de fiecare dată scăpau cumva controlului deplin. Din nefericire, considerând că are de-a face doar cu niște „obiecte neînsuflețite” și nu cu o inteligență plină de dibăcie, Omul își subestimase adversarul, din această cauză plătind consecințele.

În final, alți constructori, mai iscusiți decât primii, au realizat un pod mai trainic, dar nu înainte de a-i consolida puternic malurile, inserând în secțiunile de susținere trainici piloni de beton armat îngropați în pământ. În plus, structura nu a mai fost ridicată în zona de eroziune maximă a râului, ci acolo unde puterea sa era considerabil micșorată de profilul terenului pe care îl traversa. Acesta era podul pe care l-am revăzut câțiva ani mai târziu, având o deschidere mai largă, însă fiind mai bine așezat, forța râului fiind dispersată pe o lungime mai mare, teoretic incapabilă să mai genereze probleme ca în trecut.

Însă privind mai cu atenție curgerea râului, fără să vreau, am distins în oglinda apei mâloase proiecția podului răsturnat, fiindcă niciodată Natura nu se dă bătută. Pentru o vreme, ea pare docilă și înfrântă, însă acesta este doar un joc al ei cu muritorii, fiindcă spre deosebire de noi, ea nu se grăbește, în cazul ei timpul având o cu totul altă dimensiune. De fapt, undeva, în adâncul pământului, Râul continua să își caute noi aliați pentru dărâmarea construcției ce sfida separarea spațiului în conformitate cu harta propriul său curs. Mândria sa nu admitea ca vreodată să fie abătut de pe calea pe care în mod suveran și-o alesese, ci mereu își va croi cu temeritate propriul său drum, indiferent de obstacolele pe care le-ar putea întâlni prin înaintarea sa.

Cât va mai trece până la următoarea confruntare? Nu pot face o estimare, însă Natura are o inteligență ce nu adoarme vreodată, supunerea ei fiind doar de conjunctură, lepădându-și înfățișarea ei blândă în chip neașteptat la momentul oportun.

Partea Plină a Unui Pahar Golit de Conținut

„- Încearcă să privești partea plină a paharului, îmi spuse Ștefan, un prieten de care mă legau multe amintiri și experiențe din trecutul mai mult sau mai puțin îndepărtat. Totul nu este decât un joc al percepției, adăugă după câteva momente de tăcere, un joc al modului în care privești lucrurile, aceeași realitate putând să îți apară preponderent cu posibilitățile pe care ți le oferă sau dimpotrivă, cu amenințările și restricțiile ei.

Am rămas tăcut pentru mai multe clipe reflectând asupra ideilor pe care mi le împărtășise în cele câteva cuvinte, însă după aceea l-am întrebat într-o manieră directă:

- Dar dacă paharul este gol? Dacă nu mai există nici un fel de conținut în el? Dacă partea plină pur și simplu nu mai există?

De data aceasta, surprins de această nouă abordare, care trecea dincolo de limitele cugetării privind „partea plină a paharului”, mi-a răspuns la fel de concis:

- Dacă paharul este gol, atunci înseamnă că în privința acelui lucru fie trebuie să găsești o soluție să îl umpli, fie nu mai este nimic de făcut! De fapt, această învățătură, ca orice alt gen de cugetare, are limitele ei, iar când acestea sunt depășite, atunci trebuie să inventezi ceva care să o extindă sau dacă acest lucru nu este posibil, să o înlocuiești pur și simplu.”

Cam așa stau lucrurile cu orice fel de enunț pe care îl poți face cu privire la realitatea din jurul tău, fiindcă indiferent de forma sub care te exprimi, ideile nu pot cuprinde nenumăratele relații ce există cumva între toate lucrurile. Iar cazul particular poate fi mai general decât îți poți da imediat seama, generând confuzii dintre cele mai bizare și greu de deslușit.

Teoria „părții pline a paharului” pe care o auzi deseori citată pe parcursul vieții funcționează numai dacă paharul nu a fost golit de conținut. De fapt, când treci printr-o situație dificilă, încercarea de a vedea „binele ascuns în spatele răului” s-ar putea să nu fie încununată de succes, ci dimpotrivă să te năucească prin semnale dintre cele mai contradictorii. Uneori ai de-a face cu realități amestecate, dar alteori ele pot fi mult mai „pure” decât îți dai seama, iar răul să fie pur și simplu rău și nimic mai mult.

Îmi aduc aminte de evenimente triste din perioada adolescenței, când mă străduiam să observ partea plină a unui pahar care se golea văzând cu ochii cu referire directă la relația pe care o aveam cu sistemul militar începând cu vârsta de 14 ani. Chiar și când acest pahar s-a golit, am tot căutat să mai discern o urmă de conținut pentru a putea merge mai departe. Din fericire, evenimentele din decembrie 1989 mi-au oferit ocazia de a arunca la coș acest „pahar”, părăsind un sistem care nu avea altceva să îmi mai ofere decât depresie și suferință.

La fel se poate întâmpla și într-o relație de căsătorie, când treptat paharul relației se golește, fără a se mai adăuga nimic în el care să îl umple în sensul pozitiv al cuvântului, iar în cele din urmă, în conformitate cu legile fizicii, se ajunge la epuizarea deplină a conținutului. În zadar se încearcă refacerea prin jocul perspectivei „părții pline", fiindcă aceasta a dispărut demult, iar contemplarea golului nu poate aduce decât o neputință generatoare de suferință.

Și viața ta este un pahar care se tot golește, iar când vidul a luat locul deplin al conținutului, sfârșitul este imediat. Fie că este vorba de sentimente, gândire sau acțiune, trebuie să ai grijă să umpli paharul ori de câte ori ai ocazia, fiindcă altfel finalul stă la ușă, iar deznodământul devine repede un fapt împlinit. Și așa înțelegi mai bine de ce trebuie să veghezi mereu să realimentezi diferitele pahare pe care le ții în mână pe drumul vieții, să dai atenție realităților cu care ai de-a face și să întreții „focul" cât timp tăciunii mai sunt încă „aprinși".

„- Ești un pesimist notoriu, îmi spuse Ștefan într-o altă ocazie. Ori de câte ori îți ofer un model de gândire, tu imediat îi testezi limitele și cauți să îmi dovedești că răspunde doar parțial scopului pentru care a fost enunțat. Chiar așa de mult îți plac detaliile ce răstoarnă logica și aspectele ce inversează răspunsul unei cugetări?

Am reflectat la aceste cuvinte, iar răspunsul meu nu a întârziat prea mult:

- Nu este vorba de pesimism, ci de înțelegerea faptului că modele noastre de gândire au nevoie de o perfecționare continuă, iar schimbarea perpetuă a lumii necesită o revizuire periodică a „zicalelor" după care ne croim drumul prin viață. Cred că în momentul de față suntem confruntați cu o realitate mult mai complexă decât învățăturile ce au fost tezaurizate de-a lungul secolelor.

- Vrei să spui că nu există cugetări universal valabile? Sau cumva realitatea s-a schimbat atât de dramatic încât putem arunca la coș multe dintre învățămintele trecutului? continuă nedumerit prietenul meu.

- De fapt, nu există la modul practic enunțuri general valabile, iar orice lucru exprimat este limitat de context. Înțelepciunea antică a avut un anumit cadru de dezvoltare, cea medievală, alt cadru și așa mai departe. De asemenea, există diferențe între diferitele culturi ale lumii, și de aceea, trebuie să analizezi contextul pentru a înțelege pe deplin o învățătură. În momentul de față avem specialiști în toate domeniile, dar din nefericire, nu avem „înțelepți" pe măsură, care să integreze diferitele fragmente de cunoaștere care vin în valuri asupra noastră. Nevoia unor astfel de „gânditori" este stringentă, dar apariția lor întârzie nepermis de mult."

Criza de identitate a umanității din perioada pe care o traversăm nu va putea fi rezolvată până când nu vom avea oameni care să ofere o adaptare creativă a tezaurului de învățătură al umanității la realitățile prezente. Dacă acest lucru a fost valabil în toate veacurile, în clipa de față suntem sortiți eșecului ca umanitate dacă nu vom ști să ne desprindem de șabloanele de gândire ale trecutului și să descoperim învățături valabile pentru realități prezente. Numai așa vom putea umple paharul pentru a putea aplica îndemnul de a privi la partea sa plină. Altfel, vom privi zadarnic spre un gol ce ne va adânci și mai mult în contemplarea neantului ce trebuie evitat cu orice preț, dacă dorim să continuăm să mai existăm ca umanitate pe pământ.

Revenirea din Spațiul Cosmic pe Pământ

Naveta se apropia de planetă cu o viteză tot mai mare pe măsură ce distanța se micșora. Prin hublou se distingeau tot mai clar contururile continentelor cum se delimitau treptat de întinderea întunecat-albastră a oceanelor și mărilor. Era ca într-o poveste în care te apropiai de un alt tărâm, cu legi misterioase și necunoscute. De fapt, dificultatea principală provenea din această trecere din spațiul cosmic în cel terestru, lucru ce se realiza gradat și provoca modificarea progresivă a percepției astronauților prezenți în cabina de comandă a navetei.

În spațiul cosmic nu existau noțiunile de „jos" și „sus", totul plutind într-o masă de particule imponderabile, lipsite de o greutate proprie. Orice gen de deplasare se realiza anevoios, fiind necesară prezența a tot felul de repere pentru susținere și ghidare. Dar acum, pe măsură ce altitudinea descreștea, implacabila forță a gravitației își făcea simțită atracția sa de temut. Deja păturile dense ale atmosferei se puteau discerne printre flăcările ce ardeau pe toată suprafața obiectului venit din cer pe drumul întâlnirii cu pământul. Dar tăcerea pusese stăpânire peste toți cei prezenți. Doar trosnetele structurii metalice supuse la presiuni apropiate de limita tehnică se mai auzeau în afara scurtelor comunicări cu centrul de dirijare a zborului, ce se desfășurau într-un limbaj prescurtat cu o frazeologie predeterminată.

Undeva, la o anumită altitudine trebuia să se treacă la zborul bazat pe o propulsie similară avioanelor. Nu mai era mult până atunci, însă clipele se dilataseră semnificativ până acolo încât prezentul umpluse orice noțiune în ce privește durata. Suspendarea cuantelor de timp era similară jocului particulelor ce plutesc sub forma unor roiuri de stele sau a unor centuri meteorice prin spațiul cosmic. Era o imponderabilitate a percepției ce dura doar câteva fracțiuni de secundă, însă conferea o profunzime imposibil de atins în cursul unei experiențe obișnuite pe pământ.

Însă toată această magie a clipelor suspendate în spațiu reprezenta doar o plăsmuire temporară, un fel de iluzie de care trebuia neapărat să te desprinzi pentru a acționa conform cu mișcarea ce se continua, chiar atunci când își pierdea aparent noțiunea, iar simțurile păreau să spună contrariul. De îndată ce flăcările exterioare au încetat, naveta a devenit brusc un mare avion, care cu motoarele pornite la turația maximă a început să evolueze pe cer deplasându-se cu o viteză supersonică. Ulterior, respectiva viteză a fost redusă treptat până când plutirea navetei a ajuns sa fie reperată asemenea unui punct luminos obișnuit, de avion, pe ecranele radar. Acum, procesul de coborâre putea fi mai ușor urmărit de către cei aflați pe pământ.

Această metamorfozare din navetă în avion a marcat depășirea secțiunii intermediare, în care aceasta era doar un „bolovan" cosmic, ce se apropia periculos de pământ, un fel de meteorit prins în capcana gravitației terestre. De fapt, în interiorul secțiunii intermediare pericolul a fost maxim, pilotul fiind nevoit să aștepte până la limita zonei de la care putea converti căderea în zbor. În trecut, mai precis înainte de inventarea navetelor, granița de trecere a acestei secțiuni era marcată prin deschiderea parașutelor de frânare, moment de depășire a dificultății maxime.

În realitate, niciodată nu a fost subestimat pericolul traversării secțiunilor de suprapunere dintre aceste două medii atât de diferite: cerul și pământul. Atât la plecare, cât și la revenire, zona intermediară a reprezentat mereu principalul obstacol pus în calea călătoriilor spațiale. Dacă în secțiunea terestră gravitația ordonează totul, în cea spațială forțele centrifuge de inerție sunt cele ce preiau acest rol

prevenind prăbușirea universului. Însă în secțiunea de trecere, cele două spații nu sunt suficient de puternice în a-și impune legile și delimita teritoriul. De aceea, într-o astfel de zonă incertitudinea rămâne sigură impunând un joc la limita hazardului.

În orice gen de călătorie, partea cea mai anevoioasă este aceea în care te afli departe de locul de unde ai plecat, însă nu ai ajuns încă la destinație. Acesta reprezintă teritoriul posibilei aventuri, dar și al primejdiei ce poate veni din direcțiile cele mai neașteptate. Tot astfel, când pleci de pe pământ către ceruri, zona de mijloc dintre cele două tărâmuri reprezintă cea mai serioasă barieră. La fel se întâmplă și la revenirea dintr-o misiune spațială. Trecerea prin secțiunea intermediară este similară unei metamorfoze, prin care obiectele își schimbă dramatic proprietățile și modul de acțiune.

Realitățile crepusculare, fiindcă acest nume ar fi cel mai potrivit, au fost mereu supuse tranziției și hazardului, indiferent de natura spațiilor pe care le separă. De natură fizică, socială sau individuală, traversarea unor astfel de secțiuni presupune o echipare maximă pentru a putea rezista la turbulențe agresive și la presiunea unor forțe ce se contrapun zgomotos într-un vacarm general. Iar dimensiunea regiunii de separare dintre respectivele spații, corelată cu viteza de deplasare în direcția cea bună, va dicta nemilos timpul în care se va putea ieși din mijlocul fenomenelor distructive de tranziție.

Deja se vedeau luminile pistei de aterizare pe măsură ce naveta spațială se apropia. Flapsurile au fost extinse la maximum pentru a permite reducerea vitezei de deplasare și menținerea portanței la joasă altitudine. Trenul de aterizare a fost scos, gata să preia greutatea aeronavei. Iar după aceea, cu o manevră iscusită naveta a aterizat lin pe pistă și a rulat tot mai încet frânând progresiv până la oprirea finală.

Misiunea a fost o reușită. Spațiul și timpul terestru au primit din nou micul „obiect” rătăcitor prin univers. Încă o dată omul reușise să trimită o navetă aerospațială dincolo de secțiunea ce separă tărâmul de origine de cel spre care și-a îndreptat mereu cugetarea și visurile. Dar drumul până la o reală cucerire a spațiului cosmic a rămas încă destul de lung, misiunile fiind în mare măsură limitate doar pe orbite planetare. Dar bucuria reîntoarcerii depășea orice imaginație, iar felicitările veneau de pretutindeni. Și astfel, greutățile și pericolele au fost repede date uitării. Însă deasupra norilor, proiecția „barierei” strălucea puternic ca un avertisment continuu către viitor.

MEDIA ȘI INTERNET

„Breaking News" pe Înțelesul Tuturor

„Cineva care nu înțelege despre ce este vorba, prezintă altuia care nu știe, ceva ce nu există." (Citat din „Mic Tratat de PseudoInformare", operă cu autor necunoscut, dar mereu de actualitate)

Reporterul se afla la fața locului. Nu înțelegea exact despre ce era vorba, dar evenimentul trebuia să fie surprins în direct. Dacă rata momentul, atunci nu se știa când avea să se ofere o nouă ocazie pentru o transmisie „de ultimă oră". Cei aflați la fața locului nu știau exact ce se întâmplase, dar fiecare își dădea cu părerea după cum i se părea sau după cum auzise de la alții.

Un scurt „Vox Populi" și în câteva minute casetele s-au umplut de imagini și dialoguri de la fața locului. Câteva imagini „cover" pentru mixajul video ce obligatoriu însoțea în caseta din stânga relatările de la fața locului și deja treaba era făcută pe jumătate. Dar obligatoriu, mai era necesar un interviu cu cineva care să pară a fi în temă cu situația ce se derula cu repeziciune chiar în acele momente.

Mai lipseau doar câțiva membri ai familiei victimelor presupuse. „Măcar niște rude sau niște prieteni ar fi fost minunat să găsesc," își șopti pentru sine reporterul. Prin urmare, îl trase mai departe pe operator prin mulțime. Nimeni nu înțelegea ce se întâmplă, tocmai de aceea imaginile trebuiau transmise așa cum erau, mai precis „calde" și neretușate, astfel încât cei din studioul de emisie să le poată mixa adecvat pentru obținerea efectului maxim.

Între timp marcajul de „Breaking News" apăruse în partea de sus a imaginii difuzate oferind câteva informații preliminare despre ce anume se întâmplase. Erau înaintea altor canale de televiziune, iar audiența devenise interesată să afle detaliile. Deja se strânseseră suficiente materiale pentru o primă prezentare. Imediat, reporterul apăru pe ecran fiind întrebat în direct asupra a ceea ce a putut să afle.

Barometrul de audiență indica o creștere a interesului din partea telespectatorilor. Toți urmăreau cu interes primele informații de la fața locului. Nimeni nu înțelegea exact despre ce era vorba, dar imaginile țineau loc de cuvinte. Amestecate ca într-un joc de cărți, secvențele video se derulau obsesiv prezentând amestecat protagoniști, victime, prieteni, rude sau diferite alte persoane surprinse fugar de cameră. Din când în când, secvențele „cadru" ofereau ceva informații despre context: o stradă pustie terminată brusc cu o casă dărăpănată, ceva noroi mai încolo sau imaginea unui drum plin de gropi. O realitate în alb și negru era surprinsă pe videocasetele color. Între timp începuse să plouă, acest lucru conferind un aer dramatic la toată acțiunea.

Din casele lor, telespectatorii urmăreau cu sufletul la gură acele imagini și ascultau fragmente de interviu întrerupte la intervale scurte de vocea reporterului în dialog cu prezentatorul din platoul de emisie. Nimeni nu înțelegea exact despre ce era vorba, dar promisiunea detaliilor suplimentare care aveau să vină în următoarele ore îi ținea captivi în fața micilor sau marilor ecrane în așteptarea deznodământului. Întrucât acesta întârzia să apară, alte emisiuni urmau să fie difuzate, în timp ce

marcajul de „Breaking News” trebuia să stăruie continuu în partea de sus a ecranului atrăgând involuntar atenția telespectatorului.

În final, reporterul își finalizează activitatea de colectare a știrilor. Deja oamenii se dispersau de la fața locului. În urmă rămânea o mulțime de gunoaie, resturi menajere și hârtii aruncate de către participanți. Protagoniștii au fost preluați de către cei în drept și toți se retrăgeau spre casă. Era și timpul, fiindcă ploaia reușise să ude până la piele chiar și pe cei mai îndârjiți să rămână în frigul de afară pentru a putea oferi detalii despre ceea ce credeau că se întâmplase.

În câteva minute locul deveni pustiu, așa cum fusese și înainte de venirea carului de reportaj. Cablurile erau strânse cu grijă. Echipamentele urcate în mașină. Motorul era cald și se putea pleca mai departe. Chiar acum se primise un apel despre un alt eveniment petrecut doar la câțiva kilometri de mers pe șosea. Drumul își dezvelea cu nonșalanță gropile în timp ce vântul sufla cu putere. Scena se goli de actori și spectatori, iar în urmă doar câteva frânturi de panglici de demarcare mai mărturiseau despre ce se întâmplase.

Chiar dacă nu se oferiseră toate detaliile de rigoare, audiența nu avea să fie dezamăgită, fiindcă un nou eveniment avea să fie difuzat în curând. „Breaking News” avea să rămână, doar titlul și informațiile aveau să fie schimbate. Audiența era oricum în așteptare; barometrul privind ratingul indica o nouă creștere, iar exclusivitatea era asigurată prin rapiditatea preluării de la fața locului.

Deja mașina ce purta carul de reportaj rula cu viteză spre o nouă destinație. Reporterul nu avea habar despre ce va vorbi, dar oricum urma să se informeze la fața locului, iar telespectatorii nu aveau să fie în nici un fel dezamăgiți. Noi imagini, noi interviuri și multe alte secvențe video aveau să le capteze atenția satisfăcându-le setea, foamea sau nevoia de ceva nou și senzațional.

Între timp închid televizorul și încerc să mă relaxez privind pe fereastra larg deschisă. „Breaking News” îmi tot stăruie în fața ochilor chiar dacă îi închid de mai multe ori clipind cu putere. Nu știu de ce, un câine vagabond ce se plimba prin cadru mi-a atras atenția. Am uitat restul detaliilor, dar parcă îi disting silueta scheletică cum se strecura timid căutând ceva cu care să își potolească foamea printre resturile menajere aruncate de participanții la eveniment. Din păcate, nu găsea nimic - acest lucru îl aflam în următoarea secvență - fiindcă nu erau decât hârtii și pungi de plastic aruncate ici și colo, dar nimic consistent: vreun os, vreo bucată de carne sau vreun rest alimentar. Însă în ultimul cadru pe care mi-l aminteam, îl vedeam cum pleca abătut mai departe, cu coada între picioare, în căutare de ceva care să îi țină de foame în noaptea crudă și geroasă ce se lăsa încet, dar sigur, peste orașe, câmpuri și oameni.

Cine Are Nevoie de Pronunție Corectă?

Într-un gest încărcat de un intens dramatism, detectivul Poirot aruncă o figurină din porțelan înfățișând un arlechin către presupusul asasin, care cu o mișcare rapidă o prinde folosind în mod surprinzător mâna sa stângă. Toți ceilalți martori, aflați într-un studio de producție al BBC, rămân consternați, în timp ce dramatismul situației se transmite către ascultătorii respectivei emisiuni derulate în direct. Practic, Poirot reușește să demonstreze farsa jucată de către inculpat, care s-a substituit aproape perfect victimei, ignorând un amănunt esențial: victima nu

folosea niciodată mâna stângă pentru a scrie sau pentru a saluta pe alții, indicii hotărâtoare în determinarea celui vinovat.

Ieșind din studio, realizatorul emisiunii este întâmpinat de secretara de serviciu, care emoționată îi spune că s-a înregistrat un număr impresionant de apeluri telefonice, un indiciu clar al audienței de excepție. Din nefericire, nu este vorba despre o audiență care apreciază emisiunea, ci de nenumărate persoane îngrozite de pronunția lui Poirot, spunând că „limba engleză este făcută de rușine prin astfel de invitați, care nu știu să pronunțe corect."

Acest rezumat de final al episodului „Afacerea de la Victory Ball" din cadrul serialului de televiziune „Poirot", exprimă umorul inedit al realizatorilor, care au schimbat deznodământul povestirii față de cel scris de Agatha Christie, cu scopul de a insera o notă de dramatism ironic către publicul telespectator. De fapt, această scenă mi-a rămas cel mai bine întipărită în memorie grație realizării scenice de excepție a actorului David Suchet, devenit un simbol viu al personajului Poirot.

Nu știu în ce măsură publicul englez interbelic ar fi reacționat atât de vehement împotriva pronunției stâlcite a unui invitat în cadrul unei emisiuni radiofonice, însă nu trebuie omis faptul că limba și expresiile utilizate de către realizatorii și producătorii din cadrul BBC sunt supuse unui control atent definind ceea ce se numește „BBC English", sau mai precis „acea pronunție a limbii engleze britanice, bazată pe vorbirea clasei educate din sud-estul Angliei, oficial utilizată ca standard de difuzare în media britanică."

Întâmplător sau nu, îmi place să audiez ore în șir emisiunile realizate de către BBC, obicei ce îmi oferă ocazia informării corecte și delectării prin urmărirea unor subiecte de maxim interes din lumea științei, artei și politicii internaționale. Un beneficiu suplimentar îmi este oferit și de faptul că astfel pot să îmi perfecționez capacitatea de a asculta și exprima cât mai corect în limba engleză, lucru deosebit de important pentru momentul istoric pe care îl trăim prin mondializarea preocupărilor ce țin de întreaga societate umană.

Depinde. Pentru cei mai mulți dintre noi, exprimarea îngrijită se pare că nu reprezintă o prioritate, toate cunoștințele acumulate fiind deprinse de-a lungul școlii generale și a liceului la orele de limba și literatura română. Acest lucru se poate constata cu ușurință observând vocabularul sărac de expresie al prezentatorilor de emisiuni radiotelevizate și al invitaților din platourile de emisie, fapt perpetuat la nivelul limbajului stradal plin de invective, expresii argotice, mai precis înjurături, și false neologisme preluate dintr-un fel de engleză internațională de pe net, cert fără vreo legătură directă cu engleza din țara ei de origine.

Mă amuz când vizionez la televizor emisiuni în care vedetele se întrec în a folosi un limbaj cât mai ridicol, mai stâlcit și mai „cool", cel puțin din punctul lor de vedere. Nici invitații nu se lasă mai prejos, fiind cel mai adesea aleși după aceleași reguli ale stupidității de exprimare, care la rândul ei generează un efect de avalanșă asupra publicului neavizat. Dar ce pot spune în plus despre pronunția oribilă a cuvintelor, multe dintre ele prelungindu-se neglijent cu un „..ăăă" mai mult sau mai puțin definit în funcție de timpul necesar rostirii următorului cuvânt?

Aceste „..ăăă-uri" sunt un deliciu la toate emisiunile, fie ele de radio sau de televizor, fiindcă denotă o coborâre semnificativă a standardului de limbaj, la fel ca „î-ul" final pus la anumite cuvinte pentru a le întări cumva semnificația. De aceea, nu de

puține ori a fost necesar să îmi ajut semenii să se debaraseze de „î-urile” finale, cu ecouri de protoistorie, adică din vremea omului de peșteră, când limbajul nu depășise prea mult nivelul interjecțiilor, răcnetelor și exprimărilor primitive înrudite cumva cu regnul animal.

Urmărind degenerarea formelor de exprimare din societatea modernă la nivel de mass-media, nu pot decât să trag concluzia că undeva în interiorul nostru s-a produs o resuscitare a mult apuselor trăsături specifice omului de peșteră, sau de Neanderthal, acel strămoș violent, ce se exprima mai mult prin răcnete decât prin limbaj. Să ne aflăm oare la capătul unui ciclu istoric ce se apropie inexorabil de finalul civilizației și de începutul unei noi ere de barbarie? Nu aș putea răspunde cu siguranță, însă peisajul urban al zilelor noastre este din plin caracterizat de grobianism, înstrăinare și violență, fapt ce ar putea indica o astfel de evoluție.

Dar pe de altă parte, multe rele sunt cauzate de folosirea constantă a unor exprimări neîngrijite, indolente și contrare celor mai elementare noțiuni de cultură generală. Ca orice altă deprindere, vorbirea nu se poate menține la un nivel ridicat, dacă nu este în mod constant educată și cultivată. Pentru mulți dintre noi, universul exprimării se aseamănă cu o grădină în care am plantat mai multe răsaduri frumoase undeva în trecut, dar ulterior am neglijat să ne mai ocupăm de întreținerea lor și de smulgerea buruienilor care inevitabil apar într-un loc nelucrat.

Și de aceea, am convingerea că o principală cauză pentru multe probleme din societatea contemporană derivă din lipsa de preocupare pentru cultivarea unei exprimări îngrijite, a unui limbaj ales și a simțului artistic. Acest lucru nu se rezumă doar la parcurgerea la școală a orelor de limbă și literatură, ci se extinde la scara întregii vieți, făcând parte din „toaletarea” zilnică a oricărei persoane cu adevărat civilizate. În lipsa unui astfel de exercițiu, genele omului de Neanderthal ajung să se manifeste nestingherit instaurând un climat de violență verbală și fizică, care pune în pericol întreaga construcție socială.

Este de-a dreptul șocantă realitatea de a vedea oameni care investesc foarte mult în îmbrăcăminte și în achiziția de articole scumpe, cum ar fi mașini și case de tot felul, în timp ce de îndată ce vorbesc se face simțită educația precară, vulgaritatea și prostul gust. Să fie aceasta o cauză posibilă, grație mediatizării excesive, pentru pierderea interesului față de adevăratele valori artistice, în special din partea tinerilor?

Sau ce se poate spune despre faptul că în multiplele emisiuni cu „rating” se prezintă cu precădere mulțimea banilor și mai puțin a educației? Sau se promovează mai degrabă dezvelirea corpului ignorându-se, voit sau nu, valoarea inteligenței? Dar în felul acesta se ignoră exact acele lucruri care conferă valoarea reală a unei persoane. Nici mulțimea banilor și nici frumusețea trupului nu pot să recomande un om care altfel este lipsit de educație și de bun-simț. Nici un fel de cosmetizare a înfățișării exterioare nu va putea schimba aspectul interior, care se va trăda la prima ocazie printr-o exprimare neîngrijită, lipsită de stil și incorectă la capitolele de gramatică și de pronunție.

De-a lungul întregii vieți ființa umană este chemată să evolueze către noțiunea de „om”, în acest sens unealta principală fiind educarea exprimării. Cu cât aceasta este mai elevată, cu atât crește și calitatea gândurilor, implicit a percepției realității. Din nefericire, de cele mai multe ori avem tendința de privi numai partea negativă a lucrurilor, fiindcă limbajul nostru s-a restrâns dramatic, iar registrul de expresie s-a

redus atât de mult încât în minte nu ne mai vin decât cuvinte ce au o încărcătură întunecată.

Astfel, dacă ar fi să contabilizăm cuvintele pe care le spunem pe parcursul unei zile, nu mică ne-ar fi mirarea să constatăm că am hrănit prin intermediul exprimării exact acele trăsături de caracter ce ne aduc nefericire, angoasă și nemulțumire. Din această cauză, cred că este necesară o educare continuă a exprimării, care să se continue de-a lungul întregii vieți. Este nevoie de parcurgerea din nou a cunoștințelor de gramatică, vocabular și fonetică, însoțite obligatoriu de studiul literaturii pe care o consider „regina" exprimării artistice. Un astfel de demers ar fi capabil să înalțe ființa umană din animalitate și să-i transmită cele mai nobile idealuri pentru devenirea sa obligatorie către statutul de „om".

Emoticonul ca Subsitut al Emoției Comunicării Non-Verbale

Îmi place să mă amuz privind ingeniozitatea și realizarea artistică în format electronic ale așa numitelor „emoticoane" . Inițial vizibile doar pe rețelele de „chat & dating" (adică „flirt & întâlniri romantice"), ele s-au extins treptat ca întrebuințare chiar și pentru trimiterea de mesaje electronice sau la postarea / publicarea de comentarii pe diferitele pagini de Internet. Indiferent însă de locul lor de utilizare, nu pot să nu remarc mesajul emoțional nostim, romantic sau patetic, după caz, atașat trimiterii sau primirii unor astfel de simboluri grafice.

Mai nou, și grație tehnologiei tot mai perfecționate, aceste emoticoane sunt realizate din imagini animate, care prin repetiție sugerează o anumită atitudine sau diferite sentimente, ce ar fi fost imposibil să fie descrise pe deplin în cuvinte. Compensând dialogul sumar, chiar întretăiat de diferite semne de punctuație aruncate la final de cuvinte pe „mess" , emoticonul dă dintr-odată viață întregului mesaj, adăugând un plus de sens.

De aceea, am convingerea că utilizarea lor în comunicarea prin Internet nu face altceva decât să suplinească lipsa semnalelor non-verbale pe care le transmitem prin gestică, mimică sau atingere atunci când suntem față în față cu persoana cu care discutăm. În plus, aceste simboluri grafice animate ne permit de multe ori să exprimăm chiar lucruri ce ne-ar fi creat o anumită sfială în raport cu situația în care ar fi trebuit să emitem un anumit mesaj în mod direct.

De câte ori un adolescent îndrăgostit nu a avut probleme să își exprime sentimentele față de persoana iubită, fiindu-i în același timp rușine să facă acest lucru în mod public de teamă că va fi refuzat sau chiar umilit. Însă prin intermediul unor emoticoane emise progresiv în diferitele etape ale comunicării, acest joc al tatonării sentimentelor celui cu care se vorbește poate să fie un avantaj pentru a ști dacă poți merge mai departe sau trebuie să te oprești. Acest lucru este valabil și pentru alte genuri de relații ce implică o emoție profundă, în genul discuțiilor cu persoanele dragi sau cu prietenii.

Analizând paleta de opțiuni ce ți se oferă, ai ocazia de a-ți exprima sentimentele prin pictograme ce acoperă cele mai variate sentimente, de la bucurie la tristețe, de la interes la plictis, de la iubire la supărare, de la sentimente pozitive la cele negative. De exemplu, de multe ori îmi place să utilizez emoticonul numit „Smile" („Te invit să râzi"), însă nu de puține ori am apelat la „Wink" („Îți fac cu ochiul"), fiindcă mi s-a părut ingenios și foarte amuzant. De regulă am căutat să evit „In love"

(„Sunt îndrăgostit”) sau „Kiss” („Te sărut”), intens folosite de către persoanele de sex feminin pentru a-și exprima mai direct sentimentele față de cel drag. În cazul meu prefer „Heart” („Inimă”), pentru a spune persoanei pe care o iubesc că țin la ea în mod profund și sincer.

Nu pot uita nici emoticoanele de sărbătoare, cum ar fi „Cake” („Tort”) și „Flower” („Floare”) oferite celor cunoscuți de ziua lor sau cu ocazia diferitelor evenimente. „Coffee” („Cafea”), „Drink” („Băutură”) sau „Beer” („Bere”) sunt și ele sugestive mai ales pentru reuniunile între prieteni, cunoscuți sau colegi de serviciu. Prin urmare, în funcție de ceea ce dorești să transmiți ca emoție, motivație sau atitudine ai la dispoziție un întreg set de pictograme animate ce te pot ajuta ca printr-un simplu gest să exprimi ceea ce nici o mie de cuvinte nu ar fi întotdeauna suficiente.

Trebuie menționat că în istoria dezvoltării sistemelor de comunicare în scris cu mult înainte de structurarea primelor alfabete fonetice, la care semnele sunt atașate sunetelor produse vocal, a existat un sistem de transmitere a informației prin imagini, numite pictograme sau alteori ideograme, făcându-se asocierea dintre semnele grafice și diferitele stări sau sentimente. Scrierea alfabetică a permis o compactare a comunicării permițând o eficiență crescută, dar în același timp fără imagini conținutul a devenit tot mai sărac în ce privește exprimarea sentimentelor sau emoțiilor.

De ce oare copiii se bucură de cărțile bogat colorate cu imagini felurite ce le stimulează imaginația și reveria, procese fundamentale în dezvoltarea ființei umane? Sau de ce adulții selectează, de multe ori involuntar, acele materiale sau documente ce au alături de textul scris și anumite imagini sau simboluri grafice? De ce alegem cărțile pe care le vom cumpăra uitându-ne în primul rând la copertă, grafică și după aceea la conținut?

Este clar că putem vorbi de un aspect emoțional, non-verbal al comunicării, ce face parte integrantă din modul în care ființa umană comunică, întregind paleta de exprimare nu numai cu informații, ci și cu sentimente sau atitudini. Nu în ultimul rând, memorarea are la bază tot un proces de asociere dintre imagine și conținutul informațional ce se cere a fi reținut.

Prin urmare, nu pot decât să mă bucur de revenirea în forță a pictogramelor alături de caracterele extrase dintr-un alfabet ce reproduce mai mult sau mai puțin fonetica sau vorbirea umană. De fapt, în scrierea veche egipteană, sau ieroglifică, erau deopotrivă stilizate elemente ce țineau de sunetele vorbirii, precum și de partea emoțională, imposibil de descris pe deplin în cuvinte articulate. De multe ori un ochi de șoim sau imaginea unui anumit obiect sau animal era mai potrivită decât expunerea plicticoasă și plină de simboluri grafice a ideilor comunicate.

Scrierea pur alfabetică a constituit o simplificare a acestei vechi scrieri cu scopul comunicării cu națiuni străine pentru ei la acea dată, în genul popoarelor semitice, inclusiv cu evreii. Dar îmbinarea dintre caractere fonetice, sau fonograme, și imagini, sau pictograme, reprezintă o transpunere corespunzătoare a componentelor informaționale dar și emoționale ale comunicării umane.

Prin urmare, vă invit să folosiți aceste simboluri grafice, însă fără a abuza de ele, fiindcă oricât de multe sentimente am avea de exprimat, totuși cuvintele sunt cele care conturează în cele din urmă sensul. Și de asemenea, invit pe toți fanii de „messenger” să folosească propoziții complete atunci când au de spus ceva și să nu se mărginească doar la limbajul de peșteră, parțial articulat, lipsit de predicat, în

genul „Eu, Tarzan. Tu, Jane” . Frumusețea comunicării se atinge atunci când îmbinăm informația cu sentimente și atitudini, când cuvintele sunt exprimate pe fundalul celor mai calde emoții, care aduc în cele din urmă nu numai cunoștință, ci și bucurie în inima celor care iau act de ceea ce noi exprimăm.

Să facem comunicarea umană cât mai frumoasă cu putință, aceasta este dorința mea, iar viața noastră să fie plină de sentimente pozitive și luminoase. Atunci nu ne va părea rău că trăim, suferim sau plecăm din această lume. Trăim unii prin ceilalți, acest lucru fiind valabil pe întreaga durată a vieții noastre. Să nu fim egoiști în exprimarea bucuriei, solidarității și atașamentului dintre noi și semenii noștri.

Farmecul Scrierii Gândurilor, Trăirilor și Emoțiilor

Nimic nu se compară cu scrisul, această așezare ordonată de cuvinte și litere în serii succesive de propoziții, fraze sau paragrafe. Asemenea unei simfonii a gândurilor și trăirilor felurite, îmbinarea exprimării prin intermediul simbolisticii scrierii conferă adâncime opiniilor transpuse sub forma unor linii melodice ce se întrepătrund, se sprijină reciproc sau se opun dramatic într-un joc feeric fără de egal. Iar rezultatul este de fiecare dată sublim prin orizontul pe care îl descrie, sau mai bine zis, ce se deschide înaintea cititorului, ca o priveliște de un pitoresc aparte având un farmec plin de atracție.

Și de aceea, când scriu aceste rânduri, retrăiesc diferitele experiențe de viață prin care am trecut, fapt ce m-a determinat în cele din urmă să rup cenzura tăcerii și să încep așternerea prin intermediul cuvintelor a reacțiilor pe care le-am avut în fața unei realități contradictorii și inexplicabile. Fără să vreau îmi aduc aminte de acele clipe din copilărie, când colindam fără țintă străzile Brașovului în timpul orelor de școală, de care îmi doream să scap cu orice chip. Imediat, se juxtapun impresiile culese mult mai târziu, când mă plimbam pe bulevardele prăfuite ale Bucureștiului, un oraș în care nu aș fi dorit să ajung vreodată, dar în care mi-am petrecut cea mai mare parte a vieții. Mai departe observ cum se întinde necunoscutul a ceea ce va fi, acel spațiu transcendent ce mă atrage inexorabil cu speranță și teamă, sau cu bucurie și tristețe, în același timp.

Dar această întretăiere de trăiri și gânduri durează foarte puțin, fiindcă în scurt timp alte imagini prind chip în câmpul conștiinței, de data aceasta prezentul captivându-mi atenția prin ceea ce încerc să exprim într-un efort de autoanaliză, mai bine zis de evidențiere a proceselor misterioase ce se ascund în spatele folosirii cuvintelor. Surprinzător, cu cât încerc să observ mai bine izvorul trăirilor lăuntrice, cu atât el pare să se estompeze mai bine dincolo de perdeaua densă ridicată de alte gânduri, ce se ridică asemenea aburilor de apă dintr-un pământ încălzit de razele soarelui după trecerea unei ploi abundente ce a udat în profunzime întinsul solului.

Unde se află acea sursă plină de mister a trăirilor ce se revarsă în orizontul interior al sufletului? De unde provin acele dorințe ce se luptă spasmodic în încercarea de a-și disputa spațiul îngust al atenției prin irezistibila putere a seducției? Profunzimea universului lăuntric pare să fie asemenea unui ocean abisal și fără contururi clare, acestea pierzându-se în negura continuă a imensității spațiului și timpului.

Poate din această cauză, scrierea generează un straniu fenomen de polisemantism, de exprimare a unor idei ce trec dincolo de intenția autorului și de

redescoperire a sensurilor profunde în exercițiul interpretării a ceea ce a fost smuls efemerului prin așezarea în corpuri de literă tipărite pe hârtie sau încorporate în mediile de stocare electronice. Citesc aceleași rânduri scrise de un autor care a trăit în urmă cu mai multe sute sau mii de ani, dar înțelesul pare a fi mereu altul. Observ detalii ce nu îmi erau clare la prima vedere sau amănunte ce răstoarnă înțelesul unor învățături ce păreau a fi bine așezate pentru veșnicie.

Și tocmai de aceea, ajung să detest dogmatizarea oricărui gen de învățătură, adică acea betonare a conceptelor sub forma unor exprimări ce nu vor putea fi modificate vreodată. Acest exercițiu, util pentru creatorii de sisteme totalitare, îmi este cu totul străin, fiindcă în căutarea esenței gândurilor nu poți să te cantonezi în spatele zidurilor unei fortărețe invincibile, fiindcă pur și simplu astfel de ziduri nu există, ci doar te amăgești cu existența unor lucruri ce teoretic ai impresia că nu pot și nu au dreptul să fie schimbate vreodată. Dacă totuși mergi pe o astfel de cale, urmează invariabil dezamăgirea și abandonarea completă a ideii de spiritualitate, recursul la materialitate fiind inevitabil, profanul înghițind pe nedrept ideea de sacru în cel mai scurt timp.

Fiindcă în jocul dialectic al cunoașterii prin intermediul noțiunilor aflate mereu în mișcare, a rămâne pe loc înseamnă pur și simplu a regresa, iar a fi inflexibil se traduce prin a deveni ignorant. Și mă amuz din această cauză de acei veșnici inchizitori, în fapt urmași ai mult huliților farisei, cunoscători a tot ce există, în fapt fiind doar niște neștiutori cu pretenții de mari învățători. Și toate acestea se întâmplă din cauză că exercițiul cunoașterii este flexibil și dinamic, asemenea curgerii unui râu dinspre înălțimile abrupte ale unui munte către malurile unduioase ale marelui ocean.

Iar dacă reușești să exprimi armonios unduirile gândirii în exercițiul sublim al cunoașterii, atunci acel izvor tainic începe încet să se descopere dincolo de vălul dens al impresiilor de o clipă, ce obturează și fascinează pe cei care nu reușesc să treacă de materialitatea înșelătoare a lumii în care trăim. Și de aceea, am convingerea că atingerea acelui plan lăuntric fundamental va conferi profunzime trăirii, seriozitate exprimării și consecvență acțiunii, indiferent de natura lor. Adică se va constitui ca un răspuns valabil la multiplele nedumeriri și provocări în mijlocul încercărilor felurite ale vieții.

Dar până atunci, perdeaua densă a gândurilor de o clipă se va multiplica tot mai mult sub impactul unor medii de comunicare ce inundă conștiința cu imagini fără sens și cu dialoguri lipsite de consistență ale mediilor sociale din care facem parte. Iar izvorul tainic va rămâne neștiut, în adâncime și în beznă până la finalul vremelnicei noastre treceri prin acest univers, în care din rațiuni misterioase am apărut undeva, în trecut, iar altundeva, în viitor, vom dispărea fie în neant, fie în alt univers mult mai bogat.

Și din această cauză, ori de câte ori aleg să îmi transpun în scris gândurile, trăirile și emoțiile, ajung să experimentez bucuria de a privi dincolo de aparențe și de a adânci prin contemplare ceea ce este aparent ascuns. Poate gândurile pe care le exprim nu sunt și nici nu vor fi vreodată populare, dar ele vor accentua întotdeauna importanța cunoașterii de sine, ce mereu se îngemănează cu descoperirea fascinantă a marelui univers. Dar poate nici nu mai contează această popularitate lipsită de noimă, fiindcă numai bucuria de a privi sursa trăirilor lăuntrice îți poate aduce o pace sufletească durabilă în mijlocul trecerii în neființă a tuturor lucrurilor din jurul tău. Este ca și cum un mărgăritar de mare preț s-ar afla chiar în inima ta, dar tu niciodată nu ai știi acest lucru, căutând în zadar fericirea în aspectele trecătoare ale

existenței, ce își aruncă iluziile și umbrele prin mreje ce îi prind pe cei neștiutori cu atracții fatale pentru destinul lor veșnic.

Forța Gândurilor Exprimate prin Cuvinte

Un gând rostit devine o forță, o putere teribilă spre zidire sau spre dărâmare. Când exprim acest lucru nu pot decât să fiu uimit de bogăția ideilor sau sugestiilor ce se desprind prin pronunțarea unui singur cuvânt. De fapt, un gând neexprimat va muri mai devreme sau mai târziu, fiindcă îi va lipsi „trupul", acea materializare extraordinară prin intermediul mantiei cuvintelor rostite. Însă de îndată ce gândul „se îmbracă" în cuvinte, forța lui se amplifică în mod considerabil asemenea unei avalanșe declanșate de un bulgăre mic de zăpadă ce se rostogolește la vale. Atunci măreția lui se vede, se manifestă, atrăgând după sine și alte simțiri ce se exprimă plenar prin ceea ce vorbim sau întreprindem. Și pot să te asigur că toate gândurile doresc să se manifeste cumva prin cuvânt și faptă, lucru ce trebuie bine reținut în legătură cu ceea ce cultivi în adâncul sufletului tău!

Și totuși? Cum se naște gândul? Cum apare? Care îi este taina genezei sale lăuntrice prin intermediul căreia se produce zămislirea sa? De unde vine, unde merge și care este scopul său? Am putea trăi fără gânduri? Am putea să ne imaginăm existența altfel decât prin intermediul acelor trăiri tainice ce ies la iveală prin curenți subterani uneori intuiți, dar niciodată cunoscuți în întregime?

Dacă ai reușit să îți sondezi propria ta experiență interioară prin amintiri și retrăiri semnificative, ai vedea că întotdeauna gândul a fost însoțit de un anumit limbaj de exprimare. Niciodată el nu s-a aflat singur atunci când a produs urme în memoria ta. Chiar dacă impresia s-a reținut sub formă vizuală, în spatele ei s-a aflat mereu un gând, o trăire asociată cu anumite exprimări cheie. Și astfel, ori de câte ori acele exprimări sunt sugerate, imaginile primordiale ies din nou la iveală sub felurite forme conferind sens cuvintelor pe care le folosești.

De exemplu, când pronunți cu glas tare sau în gând cuvântul „acasă", automat îți vor apărea în minte, ca într-un album cu fotografii, imaginile, uneori delimitate, iar alteori suprapuse, ale locurilor în care ai stat pentru perioade mai îndelungate de-a lungul vieții. Iar atunci când vei exprima acel gând, de îndată vei începe să simți din nou sub o formă sau alta senzațiile și trăirile asociate experiențelor din acele locuri. De aceea, gândurile își vor dobândi sensul lor doar atunci când trecând prin sanctuarul „limbajului" vor ajunge să se manifeste prin intermediul cuvintelor. Iar aceste cuvinte nu vor face altceva decât să exprime experiența ta de până la acea dată în legătură cu ceea ce vrei să spui sau lași să se înțeleagă. Prin urmare, chiar dacă nu vei putea distinge cu exactitate izvorul gândurilor tale, acesta va putea fi totuși reperat prin intermediul impresiilor sau simțămintelor pe care le-ai tezaurizat în suflet, prin amintirile ce îți revin mereu în memorie, uneori chiar obsesiv. Dar ce se întâmplă cu „gândul" exprimat prin cuvinte? Ce anume atrage după sine exprimarea dorințelor lăuntrice? La ce se ajunge în final?

Orice cuvânt rostit produce invariabil consecințe sau urme asupra realității în mijlocul căreia trăiești sub o formă directă sau indirectă. De exemplu, dacă vei exprima gânduri legate de realizarea unui anumit obiectiv, cuvintele spuse te vor orienta și deopotrivă vor influența pe ceilalți să contribuie la finalizarea acestuia. Dacă ai o funcție de răspundere, atunci când dai ordine subalternilor, te aștepți ca aceștia să materializeze ceea ce tu ai exprimat, să transpună în realitate gândul pe

care l-ai avut. Dacă ești părinte, atunci în momentul când îți exerciți autoritatea asupra propriilor copii, te aștepți ca aceștia să se conformeze gândirii tale și să facă întocmai. Dacă ești un lider, indiferent de organizație, prin cuvinte vei încerca să determini transpunerea viziunii pe care o ai, practic a gândurilor pe care le deții și care te domină la un anumit moment.

Cu alte cuvinte, rostirea unui gând are drept scop transpunerea sa în realitate sub o formă sau alta. Chiar dacă de multe ori doar „stai de vorbă" cu cineva, de fapt prin comunicare tu urmărești să determini un anumit curs al evenimentelor, al realității, încercând să o influențezi sub o formă sau alta. Este ceva greșit în acest lucru? Bineînțeles că nu, fiindcă aici este forța extraordinară a ființei umane, și anume aceea de a putea materializa ceea ce gândește, ce dorește și spre ce năzuiește.

Dacă așa stau lucrurile, înseamnă că prin rostirea unui simplu gând deja ai devenit responsabil sub o formă sau alta de ceea ce va urma. Multe evenimente rele din istoria umanității, și deopotrivă din viața ta, ar fi putut fi evitate dacă s-ar fi spus cuvintele care erau necesare la un anumit moment. Câte greșeli ai fi putut evita în viață, dacă un sfat bun ți-ar fi fost dat atunci când te pregăteai să iei niște decizii pe care le-ai regretat amarnic mai târziu. Dar ce se întâmplă atunci când gândurile nu pot fi transpuse în realitate? Ce se întâmplă cu ele? Dispar pur și simplu, cedând în fața unui destin implacabil?

Nicidecum, fiindcă o altă „resursă" importantă le stă la dispoziție, constituindu-se ca un fel de anticameră a realității. Numele acesteia este „imaginația". Ori de câte ori realitatea refuză materializarea gândirii tale, imaginația va prelua cu generozitate această sarcină, oferind un spațiu „virtual" suficient de mare pentru măreția ideii exprimate. Și nu întâmplător se numește „imaginație", fiindcă forța extraordinară a acestei facultăți interioare constă în exprimarea vizuală și uneori chiar auditivă, a gândurilor ce nu și-au împlinit rolul manifestării exterioare depline. În acest laborator tainic al minții umane, gândirea își stochează conceptele până când realitatea oferă o oportunitate pentru transpunerea lor.

Mai precis, retragerea din fața unei realități potrivnice este doar parțială pentru gândurile pe care le ai, totul fiind doar un joc al așteptării, fapt care într-un mod surprinzător rămâne valabil și pentru persoanele aflate la final de existență terestră. Imaginația reprezintă de fapt un refuz interior de acceptare a realității, lucru benefic sau nu în funcție de circumstanțele în care te găsești. Dar are vreun sens tot acest joc al gândurilor care exprimate fiind nu aduc o schimbare a realității, ci doar o returnare a efectului lor asupra imaginației? La ce bun să îți mai faci planuri sau să mai dorești un anumit lucru, mai ales atunci când acest lucru pare imposibil? De ce să forțezi realitatea dincolo de ceea ce ea pare că îți poate oferi?

Un răspuns direct este acela că niciodată realitatea nu poate fi modelată decât prin exercitarea unei anumite forțe asupra ei. Niciodată ea nu cedează ușor în fața voinței tale, totdeauna oferind o anumită rezistență la schimbare, iar alteori imprimând o inerție ce te abate dramatic de la ținta pe care o urmărești. Însă prin intermediul acestui război dramatic dintre imaginație și realitate se cizelează deopotrivă gândirea și existența exterioară oferind ocazia devenirii, transformării și progresului autentic. Realitatea filtrează gândurile ce sunt aberante prin exercițiul unei selecții dure ce se întinde pe întreaga scară a timpului, iar imaginația conduce la forme noi de manifestare a existenței, intuind posibilități noi și conducând la actul suprem al cunoașterii. În cele din urmă cunoașterea reprezintă lucrul pe care îl dorești sau îl intuiești ori de câte ori exprimi ceva, indiferent de conținut.

Forța gândurile exprimate prin cuvine este asemenea torentului ce vine cu putere la vale, modelând totul în curgerea sa, dând la o parte obstacole aparent imposibile, testând mereu posibilitățile nebănuite și niciodată explorate pe deplin ale realității. Iar imaginația conferă acea înmagazinare lăuntrică a forței primordiale a năzuințelor ce se află mereu în spatele gândurilor, oferindu-ți tăria de a o lua de fiecare dată de la capăt atunci când existența îți refuză sistematic materializarea dorințelor. Prin urmare, mecanismul exprimării a ceea ce gândești reprezintă un dar extraordinar pe care trebuie să îl exerciți cu responsabilitate, de fiecare dată întrebându-te înainte de a spune ceva: Va aduce zidire sau dărâmare, bine sau rău, ceea ce voi spune? Voi aduce fericire sau tristețe, bucurie sau amărăciune prin ceea ce voi da glas?

Dacă ai face acest lucru în mod constant, ai vedea că discrepanța dintre imaginație și realitate s-ar reduce drastic, fiindcă în cele din urmă existența nu este un adversar în care lovești cu pumnii și picioarele, ci temeiul în baza căruia gândirea poate să se manifeste. Gândul nu reprezintă altceva decât mijlocul fundamental în dobândirea cunoașterii și nicidecum o manieră grosolană de impunere a aberației, nebuniei sau ignoranței. Și ca un final promițător al forței cuvintelor exprimate, poți observa cât de puternice pot fi cuvintele atunci când sunt rostite de către Marele Autor al Universului!

Goana după Audiență și Masificarea Individului

Trăim într-un timp în care dimensiunea audienței contează cel mai mult indiferent de mijlocul media utilizat. Cu privirile fixate pe „barometrele" sau „altimetrele" de estimare a impactului media, politicieni, prezentatori, invitați, companii sau instituții publice, cu toții încearcă să se poziționeze cât mai sus, fără a se gândi că oamenii nu sunt numere, iar audiența reală nu are de-a face cu numărarea brută a celor care își fixează ochii pe ecranul de televizor la o emisiune sau alta. Același lucru este valabil și pentru media electronică, unde contoarele de pagină mestecă monoton numărul de intrări pe un anumit articol, timpul de rămânere sau alți parametrii interesanți în definirea metricilor de succes pentru o anumită publicație, blog sau portal.

Însă această febră a vizionărilor sau accesărilor trădează deopotrivă și o slăbiciune a modului în care sunt construite aceste canale de comunicare. Practic, persoana „devoratoare" de informații este asimilată unui fel de ciclu de producție, distribuție și consum, ignorându-se natura profundă din constituția oricărui om ce se bazează pe reflecție, gândire și evaluare a datelor prezentate. Într-o avalanșă de fraze, idei și cifre care nu se mai termină, nefericita persoană ce stă în fața televizorului sau a calculatorului, nu are nici măcar cea mai mică șansă să „digere" ceea ce îi este pus înainte.

Prin dopaj informațional, creierul celui expus la aceste fluxuri de știri mai mult sau mai puțin relevante, dar agregate astfel încât să producă impactul maxim, ajunge să fie în scurt timp saturat, persoana în cauză devenind doar un spectator automat la un show ce nu îi spune mare lucru. Și astfel, idei de tot felul ajung să fie primite de către un subconștient obosit, incapabil să mai opună cea mai mică rezistență și în a mai ordona ceea ce i se prezintă.

Poate că lucrul cel mai nefast în timpul de față nu se mai referă la penuria de informații, ci la prea multe lucruri spuse într-o manieră dezordonată și într-un ritm mult prea alert fără a se lua în considerare criteriul relevanței a ceea ce se prezintă public. Plecând de la talk-show-uri cu aceleași vedete ce nu au prea multe de spus, trecând la emisiuni de prezentare a evenimentelor de actualitate mereu polarizate de interese mai mult sau mai puțin evidente și finalizând cu analize ce degenerează în discuții plicticoase în contradictoriu, se ajunge practic la o ignorare a logicii de bun simț și a ceea ce ar fi cu adevărat important. Însă lucrul cel mai nociv se concretizează în opacizarea conștiinței colective, în alunecarea spre grotesc și senzațional, cu consecințe dramatice asupra mesajului pozitiv ce ar trebui să fie transmis.

Mă întreb pe bună dreptate de ce se întâmplă aceste lucruri? De ce se ignoră calitatea unor emisiuni bine alcătuite sau a unor articole bine scrise pentru ceea ce este vulgar, lipsit de gust și fără folos pentru spectator sau cititor? De ce oamenii sunt transformați în numere și se ignoră dimensiunile relaționale și constructive pe care ar trebui să le realizeze orice comunicare reală?

Îmi aduc aminte de mai multe lucrări de referință în care se vorbea despre efectul de masificare produs de către mijloacele moderne de comunicație, adică de transformarea diferitelor grupuri în mase anonime, numărabile, dar lipsite de capacitatea de reflecție și judecată proprie. Pot spune că masificarea reprezintă un pericol real prin faptul că alterează gândirea celor care sunt sub influența acestor canale de comunicare. Însă o societate în care dispare individualitatea nu are cum să mai prospere, fiindcă orice valoare reală are la bază un act de creativitate, ce presupune logică și bun simț.

Prin urmare, goana după audiență nu poate să producă decât un balast nefast de informații inutile pe care societatea ajunge să le poarte în conștiința colectivă împiedicând dezvoltări creative ulterioare. Din acest punct de vedere, am ferma convingere că soluția ieșirii din orice fel de criză, inclusiv cea economică actuală, se poate realiza doar prin descătușarea energiilor creativității indivizilor ce compun diferitele grupuri componente ale umanității, inclusiv la nivel de popoare sau națiuni.

În contrast cu această goană nebună, pot spune că o abordare bazată pe o exprimare la un ritm care să permită captarea sensului a ceea ce se prezintă de către utilizator ar fi mult mai utilă și mai profitabilă. În plus, prin structurarea pe categorii de importanță a difuzării sau expunerii publice, s-ar putea mări atractivitatea emisiunilor televizate sau a paginilor publicațiilor electronice. Sunt convins că doar estimarea în cifre nu este suficientă pentru a putea declara un anumit program ca fiind de succes. Există lucruri ce nu pot fi numărate așa de ușor, dar care au un impact major asupra reușitei unui demers mediatic, ce se reflectă în influențarea pozitivă a ascultătorilor sau cititorilor sau în construirea unei relații de încredere între prezentatori și segmentul țintă al expunerii.

Calmul, bunul simț, dialogul civilizat și coerența ideilor expuse sunt cerințe de bază pentru o prezentare de succes, iar acest lucru nu poate fi ignorat dacă dorești să ai o comunicare reală și de durată. Fidelitatea audienței se obține prin respectarea ființei umane ca individ și nu ca o entitate amorfă aflată într-o masă cenușie, lipsită de capacitatea de reflecție. Numai așa vom putea progresa ca indivizi, societate, națiune și umanitate, lucru nu reprezintă doar o cerință opțională, ci este o premisă fundamentală pentru supraviețuirea rasei umane pe planeta Pământ. Goana după audiență trebuie, prin urmare, să se transforme într-o reală perseverență în a construi o lume mai bună, mai plină și mai frumoasă, în mijlocul căreia inteligența umană să

fie pusă în valoare la cotele ei maxime. Numai așa Pământul va deveni un loc în care merită să trăiești și să te bucuri de beneficiile diferitelor colectivități în mijlocul cărora ne-am născut sau am ajuns să locuim.

Haosul Informațional în Bazarul Numit Internet

Cât de simplu sau cât de greu este să asculți și să înțelegi mesajul naturii noastre lăuntrice, nimeni nu poate spune în afară de cel care a ajuns să cunoască profunzimea vieții. Însă nu este greu de constatat cum cel mai adesea omul trăiește la un nivel superficial, înșelat fiind de amănunte nesemnificative ce ignoră ansamblul și ceea ce este cu adevărat important. Dacă lucrurile nu ar sta astfel, atunci fenomenul hazardului ar fi cu mult diminuat atât în societate, cât și în viața de zi cu zi. Bineînțeles că superficialitatea reprezintă o caracteristică aproape constantă a mediilor de comunicare ce ne asaltează cu informații neesențiale în încercarea de a construi evenimente majore din ceea ce este secundar și lipsit de o valoare reală. De fapt, în dorința de câștigare a audienței, actorii media ignoră aspectul educativ pe care ar trebui să îl aibă aceste mijloace de comunicare în masă. Astfel, tot avantajul tehnologiilor moderne de comunicație este anulat printr-o folosire ce compromite scopul nobil pentru care au fost realizate.

Am avut speranța că trecerea la comunicațiile electronice prin intermediul Internetului va provoca o mutație semnificativă în informarea corectă a miliardelor de oameni ce populează planeta Pământ. Grație posibilității de a se putea selecta ce anume se dorește să se vizioneze, Internetul a permis pentru prima dată un control direct al utilizatorului asupra informației comunicate. Din nefericire, în clipa de față am ajuns să constat că Internetul a devenit un fel de bazar uriaș unde sunt amestecate la întâmplare toate informațiile posibile. Simțământul pe care îl ai atunci când deschizi „net-ul” este similar celui generat de vizionarea unei grădini unde sunt amestecate la întâmplare tot felul de soiuri de plante, fără nicio legătură între ele.

Iar în ce privește explozia rețelelor sociale în genul Facebook sau similar, pot spune că acestea nu au făcut decât să sporească și mai mult haosul informațional ce ne asaltează zilnic, asemenea norilor de praf și a noxelor aruncate în atmosferă de către activitatea industrială. De aceea, aș putea spune că poluarea electronică devine în timp la fel de nocivă ca poluarea mediului înconjurător și nu va trece mult timp până când vom constata că impactul nebulos al expunerii informaționale necontrolate ne va afecta profund gândirea într-un sens negativ.

Cred că nu este exagerat să spun că generația tânără a ajuns să uite ce înseamnă să scrie folosind stiloul și să citească apelând la materiale tipărite în genul cărților. Sunt de acord că noile medii de comunicare aduc un progres în privința scrisului, dar să nu uităm că marile capodopere au fost realizate pe hârtie și cu cerneală, fiindcă numai astfel mintea umană are răgazul să reflecteze. Din nefericire, calculatorul nu ne lasă timp pentru reflectare, ci doar ne oferă noi și noi perspective până când ajungem să nu mai putem să îl controlăm, iar el devine stăpânul vieții noastre. Capacitatea sa acaparatoare este practic fără margini și nu pot decât să fiu de acord cu versurile hitului de succes al formației Modern Talking cu numele „Mrs. Robota”, unde un utilizator virtual își declară neputincios dependența în fața inteligenței „fără suflet” personificată de către calculator: „În fiecare dimineață când mă trezesc // Apăs butonul pentru a porni un nou joc // Nu pot să trăiesc fără tine și îmi este rușine să recunosc // Îți aud vocea și îți văd fața // Nu pot să cred, dar mi-ai

bulversat mintea // Nu am nici un răspuns, dar ce pot să spun // Este faptul că din ce în ce mai mult te plac mai mult decât la început.”

Dacă vom examina conținutul paginilor care sunt în "top", vom vedea că acestea nu ne oferă un bun exemplu de utilizare a informației, fiindcă de multe ori aceste site-uri promovează comportamente vătămător ce aduc atingere celei mai elementare noțiuni de moralitate și conduc inerent la extinderea viciilor. De fapt, platformele electronice oferă un mediu ideal pentru coruperea morală a utilizatorilor și pentru denaturarea valorilor. De aceea, cred că este necesară redefinirea modului în care ne raportăm la aceste mijloace de comunicare. Mai precis, este necesar să rejudecăm maniera de a le utiliza cu scopul de ajunge la o formă adecvată nivelului de civilizație al secolului XXI.

Dorința de a cunoaște este normală și legitimă pentru ființa umană. Nu este nimic rău să te informezi și să acumulezi cunoștințe de-a lungul vieții. Alternativa ignoranței va fi mereu inacceptabilă. Însă lipsa de discernământ asupra a ceea ce vizionăm sau citim aduce după sine consecințe nefaste comparabile cu neștiința. De fapt, în multe situații o cunoaștere greșită poate fi mai periculoasă decât ignoranța. Din acest punct de vedere aș considera necesară definirea unor cursuri de formare a deprinderilor pentru o utilizare pozitivă și constructivă a Internetului, de realizare a obiceiurilor de selectare și utilizare a informațiilor cu scopul evitării poluării electronice. În caz contrar, haosul informațional de pe "net” se va muta în interiorul nostru cu consecințe devastatoare.

Conștiința umană prezintă o sensibilitate deosebită în fața datelor ce îi sunt furnizate. Lipsa de discernământ va fi prin urmare catastrofală. Nu cred într-o apocalipsă informațională, dar am convingerea că slăbirea puterilor minții și ale trupului printr-un contact prea strâns cu „inteligența artificială” ne va contamina serios, degradând puterile nobile ale sufletului omenesc. Va învinge sau nu inteligența umană în cele din urmă?

Învierea ca Expresie a Dorinței de a Trăi

Sunt o mulțime de cuvinte magice pe care le ignorăm în vorbirea noastră zilnică, dar care au capacitatea de a ne smulge din atmosfera negativă în mijlocul căreia trăim. Aceste cuvinte, trimise la periferia limbajului de către o mass-media agresivă, au o nuanță binefăcătoare și chiar simpla lor pronunțare aduce căldură și lumină lăuntrică. Gândește-te cât de des folosești expresii ce aruncă întuneric în realitatea înconjurătoare, pentru ca ulterior să suporți consecințele unui mediu poluat de atâtea trăiri negative ce vin asupra ta fără milă.

Astfel de cuvinte magice ar fi: bunătate, adevăr, compasiune, încredere, speranță și viață, ele fiind expresia unei realități superioare ce se reunește în jurul conceptului de înviere. De fapt, de ce ești atât de interesat de această noțiune? Poate ai o gândire atee și nu crezi în Dumnezeu. Sau poate pentru tine Dumnezeu reprezintă forța impersonală a naturii. Sau poate ești atașat unor simboluri și tradiții de sorginte creștină. Sau poate ai o altă opțiune. Însă indiferent de situație, tema învierii este adânc săpată în tine nu numai prin cultură și tradiție, dar prin chiar exprimarea vieții ce refuză să se plece supusă în fața teribilului sfârșit.

Chipul lumii reflectă în final modul tău de a fi și el poate să exprime nemulțumirea, conflictul, durerea și suferința. Dar în același timp, acest chip poate fi

modificat dacă vei ști să-ți ridici privirea, să zâmbești și să invoci în vorbire sau gândire cuvintele dătătoare de viață uitate de către cei mai mulți dintre noi. Mai mult chiar, asistând la gestul sinucigaș al unei lumi ce se autodistruge prin trăiri negative, această exprimare a ta ar reda speranța unei învieri a umanității.

De multe ori, în perioada adolescenței, stăteam și cugetam la temele „mari" ale vieții și morții, ale iubirii și urii, precum și altele în felul acesta. Privind cerul plin de stele în mijlocul tainei nopții, când toți ceilalți dormeau de mult timp, îmi puneam acele întrebări specifice vârstei care încep cu eternul „De ce?". De ce trăim atât de puțin pe pământ? De ce oamenii sunt nefericiți? De ce privirile sunt atât de întunecate, iar vorbirea atât de murdară? De ce nu putem să trăim altfel?

Stând pe marginea ferestrei, depănam astfel de gânduri și eram decis ca în dreptul meu, cel puțin, să refuz contaminarea cu tezele compromisului și ale conformării cu tipare care nu exprimau ceea ce sunt și ceea ce doream să devin. Înălțarea de sine, disprețul față de semeni sau mediul înconjurător, precum și ignorarea lui Dumnezeu într-o lume atee, mă izbeau cu o putere care mă făcea să-mi dea lacrimile. Mi se spunea că sunt prea sensibil, că astfel de lucruri trec cu vârsta, că este doar o etapă a vieții și mai ales că voi deveni într-o zi la fel ca toți ceilalți, adică nepăsător la astfel de întrebări, ce oricum nu au răspuns. Însă știam că de îndată ce acest spirit va pune stăpânire pe mine, el va ucide în primul rând copilul din mine, că voi ajunge să fiu crud și rău, insensibil, mergând mai departe pe cărarea cenușie a unei vieți ce se termină abrupt, asemenea unei fraze ce se întrerupe brusc la mijlocul ei.

Anii au trecut, iar într-un fel sau altul am gustat din cupa oferită de spiritul nuanțelor gri, însă cu toate acestea copilul din mine a refuzat să moară. Mai mult, am descoperit că apărarea naturală a acestuia era mult mai puternică decât credeam. Astfel, am înțeles că ideea de înviere, ce apare sub o formă sau alta în toate religiile pământului, reflectă în mare măsură dorința, ce nu poate fi înfrântă, de a trăi.

„La început era Cuvântul, și Cuvântul era cu Dumnezeu, și Cuvântul era Dumnezeu. El era la început cu Dumnezeu. Toate lucrurile au fost făcute prin El; și nimic din ce a fost făcut, n-a fost făcut fără El. În El era viața, și viața era lumina oamenilor. Lumina luminează în întuneric, și întunericul n-a biruit-o. Lumina aceasta era adevărata Lumină, care luminează pe orice om, venind în lume. El era în lume, și lumea a fost făcută prin El, dar lumea nu L-a cunoscut."

Când am citit prima dată aceste cuvinte, am fost străpuns interior de forța extraordinară a gândului vieții pe care îl aveam în suflet încă de când am devenit conștient de propria mea existență. Mai precis, am înțeles că forța vieții nu decurge doar din niște principii biologice, ci ea izvorăște din eternitate, aflându-se la baza apariției întregului univers. Atunci, copilul din mine a recunoscut însemnele cerești ale originii acelei conștiințe care refuză moartea, întunericul și compromisul în fața falsului și minciunii de orice fel.

Sunt sigur că aceste cuvinte pot realiza o revoluție puternică în gândirea ta, fiindcă puterea vieții decurge din realități ce o depășesc pe cea pe care o putem vedea. Iar expresia supremă a forței izvorului primordial al vieții se află în înviere. Puterea vieții este de așa natură încât refuză sfârșitul sau neantul, dispărând doar pentru a apărea din nou cu și mai mare tărie.

„Isus a zis: Eu sunt Învierea și Viața. Cine crede în Mine, chiar dacă ar fi murit, va trăi. Și oricine trăiește și crede în Mine nu va muri niciodată. Crezi lucrul acesta? Eu am venit ca să fiu o lumină în lume, pentru ca oricine crede în Mine să nu rămână în întuneric."

Cuvintele rostite de către Hristos sunt asemenea unor semințe semănate în pământ, ce au capacitatea de a da naștere unor plante pline de prospețime. De aceea, să nu faci niciodată economie în însușirea lor, fiindcă bunătatea, adevărul, speranța, iubirea și viața nu reprezintă articole pe care să le vinzi la bursa de schimb a acestei lumi. Copilul din tine încă mai trăiește. Știu acest lucru fiindcă nu are cum să moară cât timp mai ești încă în viață, iar el are nevoie doar de scânteia divină a Cuvântului pentru a renaște în interiorul tău și a te propulsa în eternitatea învierii și nemărginirii prin Cel care ne iubește și nu ne-a uitat vreodată. Poți să reprimi acest gând? Eu cred că nu, fiindcă numai astfel învierea Sa va fi una cu învierea ta.

Depășind faza expunerii istorice a jertfei lui Hristos, puterea vieții ce nu moare se va transfera astfel în inima ta. Copilul din tine crede acest lucru, dar trebuie doar să îi dai voie să se manifeste, să nu îl mai îngrădești în dorința sa de a prelungi la nesfârșit nespusul dar al vieții. Aceasta înseamnă să privești învierea prin „ochi de copil" și să te bucuri cu adevărat de ceea ce a realizat Cuvântul pentru tine. „Și după cum a înălțat Moise șarpele în pustiu, tot așa trebuie să fie înălțat și Fiul omului, pentru ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viața veșnică. Fiindcă atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, că a dat pe singurul Lui Fiu, pentru ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viața veșnică."

Limbajul de Dincolo de Cuvinte

Armonia cuvintelor generează nebănuite rezonanțe lăuntrice prin exprimarea lor. Astfel, asemenea atingerii coardelor unui instrument muzical ce produce sunete melodioase, vibrații pline de emoție se transmit de îndată ce pronunți chiar și cele mai elementare silabe. Cu o claritate de excepție, reverberațiile adăugate prin expresivitatea feței și gesturile trupului adaugă nuanțe simbolice profunde la orice fel de cuvânt rostit. La rândul lor, ele trezesc în cel care ascultă trăiri luminoase sau întunecate în funcție de intenția ta lăuntrică ce se trădează astfel fără putință de a fi ascunsă.

Aceste emoții demască adevăratul conținut al gândurilor ce se află în spatele cuvintelor și dacă ai puțin simț de observație, vei desluși cu ușurință sinceritatea sau falsitatea celor exprimate. Prin vorbire tu vei semăna bunătatea sau răutatea în lumea în care trăiești. Instrumentul muzical interior va emite tonuri de trâmbiță apocaliptică însoțite de tunere și fulgere, sau dimpotrivă, va exprima farmecul unui sunet de harpă ce inspiră blândețe și calm. Numai de tine depinde ce fel de instrument muzical alegi să-l găzduiești în camera interioară a sufletului.

Cu siguranță că te fascinează privirea unui copil care încearcă să-și transpună gândurile în cuvinte pe înțeles. Efortul său pare lipsit de noimă, fiindcă el nu poate încă să-și articuleze cuvintele, dar emoția pe care o transmite radiază din toată ființa sa ca niște raze de soare. De aceea, mama recepționează imediat ceea ce dorește el să comunice, în timp ce o persoană străină nu percepe mare lucru, decât dacă posedă o anumită sensibilitate de a pătrunde dincolo de suprafața aparențelor.

Similar, în fiecare om din jurul tău se află un copil care dincolo de cuvinte transmite ceea ce se află adânc săpat în straturile profunde ale sufletului. Și de aceea, este suficient să distingi razele care pornesc din inimă și transpar în jur prin limbajul nearticulat al tonului pentru a distinge ceea ce de fapt cineva dorește să comunice. Un zâmbet oprit înainte de capăt, asemenea unei linii ce se întrerupe brusc, dezvăluie imediat tristețea ce se află în spatele ei. Un simplu clipit din ochi poate să indice nesinceritatea celor spuse. Iar o schimbare bruscă a trăsăturilor feței grăiește instantaneu despre greutatea de a menține un timp îndelungat o anumită mască.

La fel de bine, te poți gândi că te afli în Japonia și vezi pentru prima dată o păpușă Daruma. Specificul ei constă în faptul că oricum ar cădea, ea se ridică înapoi în poziția verticală. Practic, este imposibil să o faci să stea în poziție orizontală fiindcă ea revine de fiecare dată încălcând aparent legea gravitației. Povestea vine din vremuri străvechi și ilustrează relatarea mitică a vieții fondatorului budismului Zen cunoscut sub numele de Bodhidharma. Acest sfânt al religiei budiste a dovedit o perseverență ieșită din comun, păpușa în cauză ilustrând caracterul său de neclintit, mai precis acea capacitate de a reveni de fiecare dată pe Calea cea Dreaptă indiferent de împrejurări.

Nu întâmplător, ochii lipsiți de sprâncene ai păpușii te privesc cu o hotărâre de nezdruncinat, dorind să îți transmită îndemnul de a nu abandona niciodată să mergi înainte pe calea vieții. Această stranie păpușă fără picioare te cheamă de fiecare dată să rămâi vertical, chiar dacă aparent orice sprijin a dispărut. Și nu întâmplător, ea a fost asociată cu îndeplinirea dorințelor exprimate la început de an ca o garanție a împlinirii lor. De fapt, șovăiala, lipsa de perseverență și lipsa de voință sunt cei mai mari dușmani pe drumul împlinirii destinului tău. De aceea, păpușa Daruma îți va spune de fiecare dată să nu te lași bătut niciodată.

Și dacă vei rămâne pentru mai mult timp în „Țara Soarelui Răsare”, în mod sigur cineva îți va spune despre proverbul „De șapte ori cazi și de opt ori te ridici”. Acest gând profund semnifică dinamica progresului oricărui luptător pe drumul către perfecțiune. Astfel, pentru un inițiat, căderea de șapte ori echivalează cu o prăbușire extremă sau cu o situație aparent fără ieșire. Nu întâmplător, samuraii erau antrenați în condiții extreme pentru a face față situațiilor de excepție care puteau să apară în acele vremuri tulburi ale istoriei medievale japoneze.

Pe de altă parte, simbolistica budistă a cifrei opt se asociază ferm cu învățătura „Nobilei Căi”, care face referință la opt fundamente cheie ce trebuie perfecționate continuu. Chiar dacă nu erai un războinic, totuși o luptă spirituală stătea înaintea ta solicitând pe deplin: percepția, intenția, trăirea, vorbirea, acțiunea, perseverența, sensibilitatea și conștiința. O listă cam lungă, nu-i așa? Dar există o logică profundă în enumerarea lor fiindcă la început se află percepția, sau vederea lucrurilor. Ulterior, ea generează intențiile și dorințele ascunse ale inimii, de care nu ai imediat cunoștință.

Mai departe, asemenea pârâului care devine râu în curgerea sa, intențiile declanșează trăiri de care în parte începi să devii conștient, ce se vor concretiza în scurt timp prin cuvinte și acțiuni. Dar lucrurile nu se opresc aici, însă devin mult mai condiționate și mai pline de rafinament. Pe măsură ce avansează aceste trăiri primordiale, ele încep să cheme marea putere a voinței manifestate prin perseverență. Concomitent se adaugă candoarea sensibilității, fără de care voința rămâne ca un schelet de oțel lipsit de ornamente. Iar pe toți acești piloni se așeza

grandios într-o descoperire supremă conștiința a ceea ce ești cu adevărat, adică identitatea ta autentică ce îți dezvăluie locul tău în univers.

Și astfel, orice cădere, chiar și de șapte ori, nu reprezintă o pierdere a războiului vieții cât timp mai există posibilitatea celei de-a opta ridicări în planul profund al conștiinței.

De aceea, cuvintele tale rezonează profund în jurul tău și sunt pline de viață. Ele pot da naștere, dar tot ele pot ucide prin violența limbajului sau prin subînțelesuri otrăvite, ce se disimulează în spatele oricărui gen de retorică distructivă. Astfel, lumea devine mai rea sau mai bună în funcție de utilizarea diferitelor registre de exprimare. Prin demagogie ziua se întunecă chiar dacă soarele se află pe bolta cerească. Prin înjurături și vulgaritate atmosfera se umple de o pâclă densă, chiar dacă peisajul din jur reflectă curcubeul paradisului.

Dar frumusețea și stilul vorbirii conferă mereu bucurie în mijlocul încercărilor dramatice. De câte ori de-a lungul istoriei nu au existat oameni plini de noblețe și curaj care au îmbărbătat societatea din jurul lor în timp ce ea părea că se prăbușește? Asemenea unui combatant care știe să-și susțină moral camarazii, cuvintele tale pot genera chiar acum o forță cu un impact emoțional capabil să-i ridice pe cei trântiți la pământ de nedreptatea luptei vieții. De ce nu ar merita să încerci și tu o astfel de cale?

Magia Cuvintelor în Jocul Vieții și Morții

Trăim într-o lume în care cuvintele sunt utilizate cu mult prea mare ușurință de parcă nu ar însemna nimic dacă exprimăm o idee de valoare sau doar ne mărginim să repetăm diferitele nimicuri lipsite de conținut. Confruntați cu abundența de nestăvilit a informațiilor nerelevante, suntem în cele din urmă împresurați în citadela interioară a sufletului de sentimente contradictorii induse în mod malefic de către o mass-media aservită intereselor de manipulare a opiniei publice. Astfel, este suficient să deschizi televizorul și întreg câmpul vizual se umple de imagini grotești, în care oamenii se ceartă între ei, își aduc tot felul de acuzații și se jignesc reciproc.

Ne întoarcem spre calculator, și dacă nu suntem atenți, de îndată ecranul se umple și el cu informații lipsite de relevanță însoțite de o mulțime de imagini lipsite de noimă, ce nu ne interesează în vreun fel, dar care insistă să intre în raza privirii, să ne captiveze și să ne răpească niște minute prețioase din viață, din această viață atât de scurtă încât până și sensul ei ne rămâne până la urmă un mister de nepătruns. Și astfel înțelegem faptul că toate cuvintele au o putere aparte în a zidi sau distruge, în a da viață sau ucide fără a lăsa o urmă vizibilă a punctului în care otrava lor penetrează învelișul interior al sufletului.

Și din această cauză, nicio probă balistică ulterioară nu va putea pune în evidență pe „făptașul" nevăzut, care la adăpostul anonimatului „împușcă" victime nevinovate. Similar, „zidul" de rețele electronice ajunge să separe eficient pe cel care aruncă informații otrăvitoare de victima care le „absoarbe" și în cele din urmă este ucisă moral sau fizic. Însă aceste imagini barbare nu reprezintă o exagerare, fiindcă deja violența mediatică s-a impus ca un standard „de facto" pe care îl respectă orice trust sau organizație care dorește să fie în topul evaluărilor de audiență în baza cărora se încheie profitabile afaceri de publicitate sau de promovare a imaginii.

Dar așa ceva nu reprezintă în vreun fel o comunicare reală dintre cel care prezintă și cel care privește sau ascultă, fiindcă lipsesc acele ingrediente obligatorii ale sincerității, deschiderii și bunei intenții. Fără aceste elemente, simpla exprimare nu reușește să depășească nivelul demagogiei și al discursului lipsit de conținut. Nimic nu este mai tragic decât să folosești darul „cuvântului" pentru a împroșca cu noroi în ceilalți și pentru a vehicula idei vătămătoare în interiorul societății. Dar din nefericire, aceasta este situația în spațiul mediatic românesc, devenind o regulă de la care aproape nu mai găsești nici un fel de excepție.

Iluzia comunicării pornește de la falsa premisă că dacă ai audiență, atunci înseamnă că ai reușit în demersul de a-ți impune un anumit punct de vedere fără a ține cont în vreun fel de adevărul sau falsitatea celor prezentate sau de opiniile alternative ale celor care te ascultă. Și tocmai de aceea, producțiile media sunt de regulă exprimări cu sens unic, în care opinia publicului țintă este cel mai adesea ignorantă sau eșantionată corespunzător pentru a corespunde ideilor prezentate. Acest monolog al canalelor de comunicare conduce la o alienare progresivă a capacității de reflectare a celor care se „hrănesc" zilnic din conținutul lor, rezultatul fiind o amorfizare treptată a societății și o scădere per ansamblu a capacității acesteia de a reacționa inteligent și creativ la schimbările dramatice ale mediului în care trăim.

O altă tehnică nefastă prin consecințe din arsenalul mediatic „garantat" pentru succes constă în a plasa insinuări dintre cele mai josnice la adresa unui anumit personaj luat în discuție și relativ la motivațiile sale. De fapt, niciodată nu vom ști cu siguranță ceea ce se petrece în interiorul unui om, cât de mult este răuvoitor sau doar incapabil în a-și discerne propriile sale motivații. A prezenta mereu imagini terfelite în mocirlă și a nu oferi niciodată modele pozitive atrage după o sine o scădere progresivă a încrederii în semeni și o șubrezire pe termen lung a construcției sociale. Fără a cădea în capcana prezentării numai a „realizărilor", totuși viața reprezintă un amestec de lumini și umbre, iar a insista doar pe partea negativă răpește capacitatea de a aprecia ceea ce este pozitiv, valoros și de urmat din ceea ce constituie comportamentul uman.

În ce privește calomnia, ea reprezintă articolul cel mai bine vândut pe micile și marele ecrane, alături de bârfe și de presupuneri, constituind un „tort" din care se hrănesc milioanele de telespectatori sau de utilizatori ai Internetului. Dacă la o emisiune de maximă audiență - de obicei plasată la ore în care suntem cel mai susceptibili de a primi informații pe care să nu le putem cenzura prin rațiune, adică la ore târzii sau imediat după program de lucru - lipsește acest ingredient, atunci imediat audiența își comută atenția pe un alt canal care oferă acest gen de produs. Nu contează cât de adevărate sau de false sunt afirmațiile făcute, presupunerile fiind considerate argumente de netăgăduit, iar jocul cu informații și cifre de pe „surse" anonime completând tabloul apocaliptic al unei zile obișnuite și înnegrind cât mai dramatic diferitele personaje ale zilei.

Ne-am obișnuit atât de mult cu acest mod de prezentare a realității încât nu ne mai simțim bine fără acest ingredient nefast al negativismului. Alături de mondenități, adică de amănunte intim – publice din viața unor reale sau false vedete, omul modern se hrănește cu „gunoaie" informaționale, cu „resturi" din tomberoanele mereu proaspete de conținut ale diferitelor canale media care ne invadează spațiul privat generând o imagine urâtă, tristă și pesimistă asupra vieții. Nu întâmplător, efectul pe termen lung al expunerii la astfel de producții se poate concretiza în scurtarea speranței de viață, creșterea nivelului de stres și accentuarea tendințelor depresive,

atât de caracteristice spațiului românesc traumatizat extrem de comunism și postcomunism.

Iar dacă există totuși canale alternative, ele sunt doar trecător explorate, fiind „consumate" între două reprize cu „hrănire" din gunoaiele mediatice, care se alimentează mereu din scandalurile publice sau private aflate voit sau nu la ordinea zilei. În zadar încerci să te aduni pentru a urmări o emisiune bine realizată de pe „National Geographic", fiindcă deja mintea a fost orientată către dispută și ceartă, iar somnul a pierit de pe gene la ore târzii aflând noi informații despre „potlogăriile" celor care sunt în poziții de frunte sau despre scandalurile personale ale unor personaje mediocre, dar vizibile datorită influenței financiare, economice, politice sau de altă natură.

Cuvintele pot da viață sau ucide prin exprimarea lor, pot aduce fericire sau înnegura viziunea prin simpla percepere a lor, pot induce bucurie sau teamă, încredere sau disperare, realitatea rămânând de multe ori aceeași. Prin cuvinte suntem educați să devenim ființe umane, depășind regnul animal la nivelul căruia cu toții ne naștem, progresând mereu către sfere spirituale tot mai înalte. Dar tot prin cuvinte reușim să stricăm totul, să aruncăm în mocirlă și derizoriu cele mai nobile idealuri, să mințim, să ne suspectăm și să ne otrăvim viața. Cuvintele au puterea „magiei" în a crea și distruge, conferi viață și răpi dreptul la existență, prin ele se instigă masele să comită lucruri rele, dar tot prin ele oamenii pot fi înnobilați sufletește pentru a deveni asemenea îngerilor cerești.

Și tocmai din această cauză, apariția unor canale media alternative în spațiul românesc o disting ca pe o necesitate de prim rang. Nu este vorba de a încerca să exprimăm pozitiv ceea ce este în mod clar negativ, sau de a ignora asperitățile, durerea și suferința vieții de zi cu zi. Ci fac referință la producții care să prezinte echilibrat „luminile și umbrele" existenței noastre, care să promoveze speranța, încrederea și colaborarea dintre oameni, astfel încât construcția socială să fie sprijinită, iar spiritul comunitar să ia locul „atomizării" în indivizi care nu știu nimic unul de altul.

Să nu fiu înțeles greșit, nu mă refer la religie sau la promovarea de doctrine spirituale mai mult sau mai puțin ezoterice sau mistice. Dimpotrivă, mă gândesc la o prezentare obiectivă, profesionistă, lipsită de patos a bunelor și relelor societății în care trăim, totuși cu o tentă ascendentă prin promovarea laturii pozitive, de stimulare a potențialului spre bine care există în inima fiecărui om, de cultivare a sensibilității interioare față de ceilalți și față de universul în care trăim. Adică un demers laic, dar profund umanist, aducător de încredere și oferind modele de creștere pentru tânăra generație și de corectare necesară a generațiilor mai vârstnice, educate într-un sistem care a cultivat neîncrederea, suspiciunea, invidia și turnătoria. Numai așa comunismul și postcomunismul vor dispărea definitiv din istoria umbrită de „negativ" a ultimelor șapte decenii, iar România se va putea „deștepta" din amorțirea indusă de cei care nu au avut alt interes decât să o desfigureze și să o transforme într-o masă amorfă, lipsită de personalitate, creativitate și putere lăuntrică.

Și numai astfel, am convingerea că „magia cuvintelor" va zămisli viață pentru cei care prezintă și pentru cei care ascultă, aducând speranță, încredere și viitor pentru societatea în mijlocul căreia trăim, sentimentele de înstrăinare și însingurare dispărând progresiv fiind înlocuite de simpatie și cooperare la nivel de familie, comunitate și națiune în ansamblul ei. Pare utopic, dar totdeauna marile schimbări sunt precedate de „visători" care îndrăznesc să vadă lucrurile dintr-o altă perspectivă. Și chiar dacă cu „o floare nu se face primăvară", totuși apariția unei „flori" poate

însemna apropierea unui nou anotimp al regenerării, renașterii și apariției unui nou început. Suntem cu toții victimele unui experiment social care ne-a marcat în profunzime mai mult decât ne dăm seama, însă niciodată nu este prea târziu pentru a ne regăsi adevărata identitate, ce nu poate fi alterată pe deplin vreodată de nici un fel de regim totalitar.

Nevoia de Evadare din Spațiul Media Autohton

Sunt zile călduroase de vară tropicală, cu o vegetație arsă de lumina unui soare nemilos și cu oameni agresați de un anotimp ieșit din limitele sale firești. Sunt săptămâni de când norii nu au mai apărut decât trecător pe deasupra pământului și doar pentru a fugi imediat alungați de vântul torid, ce nu suportă blânda lor prezență. Și sunt luni de zile de luptă și ceartă nesfârșită între oameni pentru diferite lucruri de-a lungul și de-a latul întregii lumi, fapt care te face să îți îndrepți cugetarea către vremelnicia plăsmuirilor de orice fel de pe pământ.

Când privesc scenele din orașul Alep, Siria, sunt cutremurat de imagini de o rară violență, mulțimi de cadavre de bărbați, femei și copii zăcând claie peste grămadă sub cerul deschis denotând o ură viscerală, de neînțeles. Cu siguranță, aceste atrocități nu stârnesc nici un ecou în media românească, preocupată exclusiv de reglările de conturi dintre partidele politice de diferite coloraturi. Nimic nu ne determină să schimbăm canalele de propagandă pentru a vedea nenorocirile ce se întâmplă cu adevărat în lume, ce întrec și cea mai diabolică imaginație a producătorilor de filme.

Chiar acum, când meditez la aceste lucruri, citesc despre 47 de oameni uciși de un foc izbucnit într-un tren de pasageri din provincia Andhra Pradesh, India, acest eveniment adăugându-se nenorocirilor ce lovesc necontenit acest subcontinent plin de dileme ce nu vor putea fi rezolvate vreodată. Nu pot să nu mă gândesc la groaza și suferința celor surprinși într-un tren din care nu puteau să scape decât cu mare greutate. Dar nici un român nu rezonează la astfel de știri, fiindcă ochii sunt mereu ațintiți pe „știrile de la ora 5” și mai nou, la estimările electorale ale momentului. Nicio grijă, după ce trece și acest divertisment estival, atenția se va îndrepta natural spre subiectele mondene ale zilei, care reușesc să umple spațiile de emisie ale canalelor de televiziune și paginile de Internet.

Nici Africa nu se lasă mai prejos la capitolul știrilor cu impact umanitar, în sudul Kenyei peste 20.000 de persoane părăsindu-și casele din cauza luptelor interetnice, care afectează puternic regiunea. Toți acești oameni sunt nevoiți să doarmă sub cerul liber, fiindcă nimic și nimeni nu poate să le mai garanteze viața. Dar nimeni din spațiul românesc nu are astfel de preocupări, fiindcă mediocrele subiecte autohtone ce aparțin triadei nefericite a politicului, mondenului și divertismentului nu mai lasă spațiu pentru ceea ce se întâmplă în lume, bulimia prostului gust ocupând toată atenția.

Trăim într-o lume în care informația circulă foarte ușor de-a lungul și de-a latul întregului mapamond, iar selectarea devine obligatorie pentru ceea ce este relevant. Internetul a produs o mutație profundă, oferind posibilitatea de a lua cunoștință de ceea ce se întâmplă în diferitele colțuri ale pământului, dar preocuparea noastră rămâne preponderent orientată spre noi înșine, spațiul virtual reproducând mai mult sau mai puțin această tendință egoistă de a ignora ceea ce ni se pare că nu ne

privește. Și tocmai din această cauză, spațiul media românesc este atât de sărac în privința conținutului, având o calitate dubioasă în ce privește informația oferită.

Din această cauză, mi-am făcut un obicei din a accesa zilnic canale de informare mult mai diversificate și mai bine documentate, orientate pe ceea ce se întâmplă cu adevărat în mica lume în care trăim. De exemplu, postul de radio „BBC World Service" este extraordinar prin viziunea globală pe care ți-o oferă prin documentare bine puse la punct, interviuri și discuții „live" de cea mai bună calitate, dezbateri pe diferite teme de actualitate, precum și prin interactivitatea pusă la dispoziția auditoriului prin intermediul paginii de Internet. De aceea, seara, în loc să deschid canalele de știri autohtone, prefer să selectez acest post radio de pe Internet și să ascult cel puțin o jumătate de oră programele difuzate, ce includ și jurnale de actualități cu subiectele zilei.

Spre deosebire de alte canale „internaționale", „BBC World Service" nu este destinat promovării valorilor „britanice" în lume, ci surprinderii problemelor ce apar la scara întregii umanități, nicio regiune nefiind neglijată în cadrul emisiunilor sale. Mărturii, reportaje și documentare bine realizate reușesc să te informeze într-o manieră obiectivă, ce lasă loc formării opiniilor personale, fără a se impune dictatorial un anumit punct de vedere. Axându-se pe fapte și exprimând păreri dintre cele mai diverse, emisiunile acestui post de radio îți oferă posibilitatea de a converti informațiile în cunoștințe, lucru esențial atât în cultivarea conștiinței individuale, cât și a celei colective.

De asemenea, tot pe pagina de Internet a BBC-ului, pot fi accesate diferitele „canale tematice" dedicate științei, culturii, muzicii sau divertismentului, fără ca aceste genuri să fie amestecate unele cu altele. Evitând abordarea stil „bazar" și aglomerarea amorfă a diferitelor subiecte ce nu au legătură unele cu altele, BBC-ul reușește să ofere un model în stil britanic a ceea ce înseamnă cu adevărat un trust media dedicat publicului larg din întreaga lume. Pe lângă acest lucru, engleza vorbită de prezentatori este de cea mai înaltă clasă, ajutându-ne să ne perfecționăm folosirea acestei limbi, ce a devenit obligatorie pentru orice om civilizat al secolului XXI.

Dar nu doresc să înalț osanale unui anumit trust media, ci doar să ofer un exemplu pentru ceea ce se constituie ca o alternativă la situația nefericită din spațiul românesc, ce se confinează pe zi ce trece, sau mai bine zis, devine tot mai sărac și mai lipsit de conținut pentru un auditoriu tot mai prost informat asupra adevăratelor probleme ale lumii. Uneori, am impresia că ieșirea de sub umbra nefastă a comunismului nu s-a produs cu adevărat nici la peste douăzeci de ani de la decesul său oficial. Undeva, el continuă să mai existe prin prost-gust, dezinformare și izolare față de lume, totul învârtindu-se în jurul moriștii propagandistice colorate de diferitele interese ale momentului.

Deși mi se pare caraghios, ascultarea unor posturi străine gen BBC, sau citirea presei străine pe Internet, îmi generează aceeași senzație pe care o aveam când pe vremuri, cu radioul dat la minimum ca volum, ascultam pe unde scurte „Radio Europa Liberă", „Deutsche Welle" sau „Vocea Americii", din dorința de a înțelege ce se întâmplă cu adevărat în lume și din silă față de canalele propagandistice ale puterii. Nu vreau să fiu înțeles greșit, dar din punctul de vedere al informației oferite situația nu s-a schimbat prea mult, fapt pentru care aștept apariția unor trusturi media care să ofere informații autentice și cunoaștere celor care le accesează programele.

Să Scriu pe Blog sau Într-o Publicație Electronică?

În primul rând depinde de tine dacă vei opta pentru a-ți scrie un blog sau a-ți trimite articolele la o publicație electronică. Mai întâi să clarific puțin cele două concepte pentru a ști precis la ce anume fac referință. Un „blog" reprezintă o modalitate de publicare electronică gen „jurnal", ce îți oferă ocazia de a consemna diferite evenimente, de a-ți expune ideile într-un cadru mai larg și nu în ultimul rând, pentru a-ți genera link-uri de referință în cadrul rețelelor sociale gen Facebook, Tweeter sau MySpace.

Cuvântul „blog" sună destul de nefericit în limba română, acesta provenind din contragerea a două cuvinte „web" și „log" într-unul singur ce definește ideea de a te „logga" sau conecta prin intermediul unei pagini de Internet. Ulterior, expresia a dobândit conotația acceptată în momentul de față de „jurnal electronic personal". Există o mulțime de posibilități de a putea avea un blog al tău, în mod deosebit menționând Wordpress și BlogSpot ca furnizori de servicii de blogging.

Într-un sens mai extins, prin „publicație electronică" se înțelege o transpunere într-o măsură mai mare sau mai mică a conceptelor de ziar și de revistă tipărită, din acest punct de vedere ziarele sau revistele electronice devenind un bun substitut în sfera mereu mai prezentă a Internet-ului. Astfel, o publicație electronică presupune o anumită ordonare pe tematici și rubrici a articolelor publicate provenind de la mai mulți autori, o rețea de distribuție puternică și o promovare dedicată către segmentul de audiență „țintă". În plus, cel mai important lucru la o publicație electronică îl reprezintă colectivul redacțional, care permite definirea unei viziuni de difuzare ce reflectă experiența mai multor persoane cu arie de expertiză diferită. În contrast, un „blog" reprezintă în principiu „creația" unei singure persoane, iar o publicație electronică reflectă „conștiința colectivă" a mai multor persoane reunite în echipa redacțională și în cea de autori.

Din punct de vedere personal, a avea un blog al tău reprezintă ceva ce ține de eticheta noilor modalități de prezentare a ta înaintea celorlalți. Adăugând și fotografii, poți să oferi altor persoane imaginea a cine ești tu și care sunt valorile tale. De exemplu, chiar și oamenii politici apelează la blog-uri, care alături de contul pe Facebook și canalul pe Youtube reprezintă un arsenal mediatic prin care aceștia pot să facă o mulțime de „confidențe publice" ce cauzează ulterior și aproape de fiecare dată „valuri media" ce le sporesc sau mențin popularitatea ca lideri în fața maselor.

Totuși, dacă ești un autor de articole, ce aspiri la o audiență cât mai largă, cât de mult te vei putea baza pe un blog pentru așa ceva? La urma urmei, ce diferență va fi dacă postezi pe un blog sau într-o publicație electronică? Accesibilitatea din punctul de vedere al Internetului este cam aceeași, corect?

Corect și nu prea. Mai precis trebuie să înțelegi că un articol plasat pe Internet nu înseamnă neapărat că toți utilizatorii potențiali chiar vor și vizita pagina în cauză. Să mă explic puțin făcând o comparație. Să presupunem că ai o stradă ce trece prin fața casei sau blocului în care locuiești. În mod teoretic, orice persoană din localitatea în care te găsești ar putea trece pe acea stradă în decurs de o zi. Cu puțin exercițiu de imaginație, toată populația județului sau capitalei ar putea trece pe acolo, fiindcă să presupunem că nu există restricții de circulație. Cu toate acestea, așa ceva nu se va întâmpla fiindcă pur și simplu strada ta este doar una dintre sutele sau miile din localitate sau județ. Și atunci, de ce ar trece prin fața casei tale toată populația

localității, afară de situația când într-adevăr nu mai au nicio altă alternativă de circulație!

Cam așa stau lucrurile și pe Internet: blog-ul tău reprezintă doar o mică alee într-un spațiu aflat în expansiune continuă. Încă un lucru, această extindere a Internet-ului conduce la o realitate foarte dură, dar practică deopotrivă, și anume că informația pe care o expui public reprezintă în timp un procent tot mai mic din totalul informațiilor ce se adună pe Internet. La modul practic, aleea ta va deveni în scurt timp o mică potecă dacă „nu crești" în audiență, lucru ce presupune promovare, diversitate și un volum semnificativ de articole.

Dar îmi vei spune că ai înscris blog-ul tău la „motoare de căutare" gen: Google, Yahoo sau Bing, că îți trimiți fluxul RSS de noutăți și sitemap-ul tău este prezent în multe locuri sau altele în genul acesta. Oare nu garantează aceste proceduri faptul că vei avea o audiență semnificativă?

Îți voi răspunde la această provocare cu o întrebare simplă: Câte adrese de Internet ții minte și le folosești „prin scriere directă" în browser, în mod uzual? Poate unele adrese vor fi următoarele: google.com, youtube.com, gmail.com, yahoo.com, facebook.com. Adică un total de cinci. Să mai adăugăm și câteva adrese mai „locale" în genul: neogen.ro, antena3.ro, realitatea.tv, adevarul.ro la care mai adăugăm încă vreo câteva, obținând un total de zece în final. În total vom avea maxim cincisprezece sau chiar douăzeci de adrese, dar aș spune că acest lucru este valabil în medie. Poate cei mai dotați au memorat și utilizează frecvent în jur de treizeci. Însă numărul lor se oprește din păcate aici.

Da, dar îmi vei spune că de regulă mai toți apelează la Google pentru a detecta adresele pe care le vor accesa. Însă aici există o problemă, fiindcă Google reprezintă un motor de căutare care oferă rezultate diferite în timp în funcție de evoluția per ansamblu a Internet-ului. Adică astăzi vei apărea pe poziția zece la căutarea după anumite cuvinte cheie, iar mâine cu greu vei mai putea fi găsit pe la a doua sau a treia pagină. În consecință, șansa de a avea o audiență reală este limitată în primul rând de capacitatea noastră de a reține adrese de Internet, fiindcă să nu uităm că mai avem de memorat și parole pentru conturile de card, conturile de mail, numerele de telefon uzuale și altele în genul! Iar pe de altă parte, motoarele de căutare merg înainte în a explora un fond de articole aflat mereu în expansiune, fapt care impune un ritm imposibil a fi menținut de către o singură persoană. Din acest punct de vedere, pot spune că o adresă simplă, scurtă, ușor de memorat și cu semnificații pentru utilizator este cea mai bună soluție. Dar a ajunge în mintea utilizatorilor cu adresă cu tot nu este simplu, iar pentru un blog cu atât mai puțin.

Încă o realitate tristă legată de poziționarea pe Internet. De exemplu, pentru a vedea unde te situezi cu blogul tău la nivel internațional și național este suficient să consulți Alexa.com sau Quantcast.com unde introducând adresa ta vei observa la câte „milioane" te situezi în clasamentul internațional sau „sute de mii" în cel național. Ba mai mult, s-ar putea nici să nu apari, fiindcă subdomeniile în genul blogul_meu.wordpress.com nici nu se iau în calcul de către acești evaluatori internaționali.

Dar mă vei întreba: Unde vrei să ajungi? Ce vrei să spui, că este o idee proastă să am un blog al meu? În primul rând, vreau să îți spun că este o idee excelentă de a avea un blog al tău, unde să testezi diferite forme de exprimare sau să beneficiezi de o modalitate structurată și elegantă de a-ți pune în valoare talentul personal și valoarea ta. Este o idee bună pe care poți să o folosești oricând pe post

de carte de vizită. Dar pe de altă parte, blogul reprezintă o idee teribil de nefericită în a fi citit de cât mai mulți sau de a-ți promova numele pentru a ajunge cunoscut la scară extinsă. Îmi vei spune că nu te interesează acest lucru, ci doar dorești să exprimi ce gândești. În acest caz nu pot decât să te felicit pentru intenție, dar vei rămâne în zona anonimatului, ceea ce pentru un autor de valoare reprezintă un lucru frustrant.

Așadar, dacă ești autor de conținut și dorești o afirmare autentică, vei avea nevoie de o publicație electronică puternică, unde să fii acceptat și unde să poți fii cunoscut de cât mai mulți, iar numele tău să ajungă să fie știut. De fapt, cele două genuri de publicații nu se exclud. Având un blog poți experimenta, testa, fără a aduce prejudicii imaginii tale. Și putând să postezi în publicații electronice relativ consacrate, poți să preiei cele mai bune articole și să le aduci la cunoștința marelui public relativ la ceea ce poți să scrii, să exprimi și să gândești.

Din experiența mea îndelungată în ambele domenii, te-aș sfătui să nu renunți la blog, dar și să cauți o publicație serioasă pentru acele materiale care sunt de valoare. Astfel, vei putea fi „tu însuți" la modul cel mai direct pe blog și vei putea prezenta ce te avantajează la nivel mult mai larg. Poate îmi vei spune că am avut un anumit interes când am scris acest articol. Răspunsul meu va fi afirmativ. Interesul meu este ca toate persoanele care au talent și se simt îndemnate să acceadă la cercuri tot mai largi de audiență să caute să se atașeze publicațiilor electronice existente sau la cele care vor mai apărea, fiindcă „numai în unire stă puterea". O publicație electronică puternică dispune de autori de valoare, iar un autor de valoare are nevoie de o publicație puternică. Cele două de fapt merg împreună, condiția fiind de a găsi „nișa" de publicare potrivită. Mult succes și spor la scris!

Scrierea „La Comandă" și Exprimarea Dictată de Audiență

Să scrii nu este simplu și nici nu poți în vreun fel să îți dictezi momentele de creativitate sau de inspirație. Uneori o anumită stare de visare în scris te poate însoți zile în șir, dar alteori este dificil să îți exprimi chiar și cele mai simple idei sau simțăminte. De ce se întâmplă așa ceva? De ce nu poți alcătui „la comandă" un material care să te reprezinte și care deopotrivă să aducă bogăție de cunoaștere celor din jur? Dificil de răspuns, fiindcă filonul materialului de valoare se află întotdeauna la adâncime, ascuns privirii și săpăturilor superficiale ale celor care nu cunosc ce înseamnă profunzimea realității în mijlocul căreia trăiesc.

Și de aceea, nu pot înțelege scrierea la cerere, în genul „introducerii fisei și scoaterii textului solicitat". Nu îmi dau seama cum ai putea să fii autentic în ceea ce exprimi, dacă procesul creativ este ghidat de imperativul urgenței și forțat sub presiunea timpului sau a cerințelor editoriale din partea celui ce a comandat „produsul final". Dimpotrivă, înțeleg scrierea ca fiind asemenea izbucnirii la suprafață a unui izvor ce vine din adâncurile ființei. Conform cu principiul zăcământului ce a atins masă critică, adevărata creativitate, adică tot ceea ce reprezintă și exprimă gândirea profundă, se poate manifesta numai atunci când autorul este lăsat să cugete liber, să își stabilească tempoul uneori mai alert, alteori mai domol, în conformitate cu structura sa interioară și cu dinamica explorării prin reflectare pe suprafața uneori mată, iar alteori strălucitoare, a cuvintelor „săpate" în scris.

Recent, am avut ocazia să studiez mai multe cărți și materiale dedicate diferitelor forme de jurnalism. Chiar de la început mi-am dat seama cât de puternică

este dictatura audienței și cât de agresiv se manifestă presiunea editorială asupra autorilor de articole și realizatorilor de emisiuni. Aplicându-se principii violente desprinse parcă din tezele darwinismului evoluționist, prin care doar cei care se impun rămân pe scenă, se ajunge în final la producții mediocre ce poartă însemnele brutalității, kitschului și superficialității. Astfel, se ignoră faptul că marile producții artistice au necesitat timp și liberă exprimare din partea autorilor, cenzura și imperativul audienței fiind reduse la minimum. Și din această cauză, producțiile media sunt în momentul de față atât de efemere, având termene reduse de valabilitate, cel mai adesea consumându-și mesajul imediat după ce au fost prezentate.

Consider că este un lucru trist să alcătuiești materiale ce vor avea o durată de viață ce se întinde pe lungimea a câteva ore, iar după aceea să o iei de la capăt pentru a adăuga o nouă producție mediocră supusă tiraniei audienței, timpului scurt de elaborare și consumului imediat. Într-un fel, am nostalgia „clasicilor" literaturii și artei, care ne-au oferit lucrări de mare profunzime, relevante pentru mai multe secole, uneori chiar pentru milenii sau poate chiar pentru întregul ciclu al istoriei umanității.

În plus, dopajul informațional, sau mai bine zis îndoparea cu informații pregătite în grabă în regim de „fast-food", are un efect de adormire a simțurilor publicului „consumator", de alterare a bunului gust, a simțului estetic și a conștiinței valorii. Din această cauză, audiența devine tot mai violentă în așteptări și mai brutală în ceea ce ea exprimă, teatrul „grecesc" fiind înlocuit cu circul „roman", cultura fiind dată la o parte pentru monden, politică și divertisment. De fapt, acești trei „vectori" de producție media sunt „stâlpii" politicii editoriale a oricărui trust implicat activ în afacerea oferirii către public a unor emisiuni comerciale, vandabile, chiar și cu prețul compromiterii noțiunii de comunicare reală, substanțială, bazată pe explorare și cunoaștere.

La drept vorbind, am dorința redescoperirii artei de a compune frumos, cu sens și aducând cunoaștere celor care vizionează, audiază sau citesc diferitele producții media. Rabatul de la calitate în favoarea cantității nu face altceva decât să diminueze progresul societății în mijlocul căreia trăim. Trebuie să îmbunătățim relațiile dintre oameni printr-o comunicare de calitate, plină de sensibilitate și generatoare de cunoaștere, altfel societatea va involua dramatic către stadiul de „junglă", în care fiecare strigă în legea lui fără să mai asculte pe cel de lângă el.

De fapt, scandalul continuu din societatea românească este o consecință directă a acestor exerciții de „strigăt necontenit", care reprezintă nota dominantă a comunicării media din momentul de față, cu extensii nefericite la nivel personal. Nu mai există timp pentru relaxare, ci doar pentru o vorbărie fără de sfârșit derulată pe întreaga durată a zilei, ba chiar și a nopții, cu oameni încercănați dezbătând în direct în fața unui public spectator la fel de obosit, dar neputincios să apese pe tasta de închidere a televizorului sau a calculatorului. Și din această revărsare de informații de o calitate îndoielnică se nasc monștrii care ne devorează în ziua următoare prin decizii dintre cele mai hilare luate de către factorii de răspundere aflați sub presiunea unei audiențe neglijent prefabricate.

Și de aici decurge aruncarea în derizoriu a adevăratelor lucrări de valoare, precum și ignorarea autorilor care pun pasiune, suflet și talent în realizările lor. Evoluând într-un anonimat nefiresc, producțiile de calitate se sting la periferia spațiului media, centrul fiind ocupat de mediocritate și superficialitate. Compozițiile „comandate" reușesc să umple ușor intervalele de audiență, dar nu reușesc să ofere o satisfacție reală celor ce le urmăresc, fiind asemenea alimentelor impregnate cu tot

felul de aditivi pentru culoare, gust și miros, dar fără să hrănească pe cei care le consumă. Și nu întâmplător, după „consumarea" unei producții mediocre, senzația de gol te ia repede în stăpânire, determinându-te să stai la nesfârșit în fața ecranului, fără a ajunge să înțelegi capătul, sensul și scopul. Comentarii peste comentarii se tot adaugă continuu, însă fără să clarifice nimic, iar dezordinea se instalează de-a lungul întregului canal de comunicare dintre sursă și audiență.

De aceea, întrezăresc nevoia unei schimbări de abordare din partea celor care alcătuiesc programe media pentru a veni cu adevărat în slujba comunității și a indivizilor ce o compun. Emisiunile culturale și educative ar trebui să fie cele mai onorate în grila de programe sau pe Internet, alături de cele cu specific medical și social, de care este atât de mare nevoie. Nu în ultimul rând învățământul prin intermediul televizorului și calculatorului ar trebui să fie reluat prin emisiuni gen „teleșcoală", o noțiune considerată depășită în România, dar bine reprezentată în spațiul media din Statele Unite ale Americii prin programele de „Instructional Television". Doar atunci spațiul media va fi recâștigat pentru societate și pentru comunitate, conducând la progresul real al țării din care facem parte, precum și al românilor de pretutindeni.

Vrei Să Blogăm Împreună?

De multe ori este dificil să alegi dintre opțiunea de a încerca să ai un blog al tău și aceea de a colabora în realizarea unei publicații electronice. Te gândești ce ar fi mai bine de făcut: Să investești timp și efort pentru a avea propriul tău spațiu de exprimare, însă cu o vizibilitate redusă la nivelul Internet-ului? Sau să încerci să devii un colaborator al unei publicații electronice? Deși pare dificilă obținerea unui răspuns edificator, în realitate cele două opțiuni nu se exclud reciproc, existând o complementaritate a publicării de articole prin intermediul unuia sau altuia dintre modalitățile de comunicare anterior amintite.

Însă mai există și o variantă intermediară pentru exprimarea creativității personale prin intermediul Internet-ului, mai precis prin ceea ce voi numi ca fiind "blogul colectiv" său blogul cu mai mulți autori pentru a-l distinge de blogul personal, ce are în principiu un singur autor. Dacă ești pasionat de blogging, cu siguranță că ai remarcat introducerea de către Wordpress, similar și de către Blogspot, a facilității de lucru mulți-utilizator. Întrebarea care rezultă imediat este: La ce anume ar putea folosi această posibilitate de „a bloga" împreună? De ce programatorii din cadrul proiectelor anterior amintite au modificat forma de prezentare a celor mai populare platforme de blogging?

Răspunsul este relativ simplu și voi încerca să îl expun în mod concis. De fapt, orice blog are un potențial de dezvoltare în a deveni mai devreme sau mai târziu o publicație electronică. Această posibilitate de evoluție este dependentă în principal de evoluția rating-ul de accesare pe care acesta îl realizează. Pentru a-ți oferi o imagine plastică a unui astfel de progres, te invit să te gândești la imaginea unui bulgăre de zăpadă ce se rostogolește la vale pe creasta plină de zăpadă a unui versant muntos. Pe măsură ce respectivul bulgăre avansează către partea din jos a văii, există o șansă semnificativă de a antrena în mișcare o cantitate tot mai mare de zăpadă, fenomenul putând să evolueze cu rapiditate producând în final o avalanșă de proporții. La modul concret, atunci când publici materiale interesante pe Internet, este posibil să atragi atenția unui anumit segment de audiență format din persoanele

ce îți vizitează frecvent pagina pe care o administrezi, iar în timp acestea pot să îți devină colaboratori.

Dar ce avantaj vei avea dacă blogul tău va cuprinde și contribuția altor autori? Răspunsul nu este complicat și decurge imediat din faptul că tematica oferită va fi mai amplă printr-o astfel de abordare, iar conținutul va deveni mai diversificat, fapt care va extinde adresabilitatea către o audiență tot mai largă. De fapt, este clar că puterea de cuprindere a mai multor autori, atunci când este cumulată într-un singur canal de comunicare, va conduce la producția de articole de o calitate mult mai bună decât atunci când doar o singură persoană se străduiește să convingă pe vizitatori despre valoarea conținutului oferit.

S-ar putea să fii de acord cu mine, cel puțin în principiu, dar în același timp să ai o experiență nefericită în a colabora cu alte persoane. Prin urmare, ce anume ar fi recomandabil cu privire la acest subiect? Cum se poate ajunge la o contribuție pozitivă și reciproc avantajoasă în cazul în care mai multe persoane colaborează în realizarea unui blog sau a unei publicații electronice?

În acest moment am ajuns la un punct sensibil privind motivația pentru care ai ajuns să scrii și să publici diferite materiale în spațiul virtual. De aceea, te întreb la modul cel mai direct: De ce îți faci cunoscute gândurile, dorințele și aspirațiile într-un cadru public, fără a fi plătit pentru aceasta? Care îți este scopul? Ce urmărești de fapt? Unde vrei să ajungi?

Cu siguranță că sunt posibile o mulțime răspunsuri, dar în mod fundamental este clar că în principal îți dorești să comunici cu ceilalți, că vrei să te faci auzit și că aștepți o reacție, un răspuns din partea celor care îți vizitează pagina. Dacă nu există un dialog cu ceilalți, dacă nu primești comentarii, reacții, aprecieri, uneori chiar și injurii, înseamnă că totul se reduce la un monolog absurd în fața unor trecători ocazionali printr-o piață publică. Iar sentimentul trăit nu poate fi decât unul de profundă frustrare și revoltă, lucru ce devine contraproductiv pe termen lung. Cunosc bine ce înseamnă acest simțământ și pot spune că vorbesc dintr-o experiență îndelungată când afirm aceste lucruri.

De fapt, Internet-ul a apărut cu scopul de a oferi un suport de comunicare pentru diferitele echipe de cercetători formate din oameni ce se aflau pe tot cuprinsul planetei în felurite țări. Acest sistem de comunicare la distanță a fost destinat să stocheze informații din toate colțurile lumii și să adune un tezaur de cunoștințe, care să fie puse la dispoziția celor interesați. Ce vreau să spun este faptul că Internet-ul a fost gândit pentru a reflecta munca în echipă și pentru a oferi produsul rezultat la dispoziția tuturor. Prin urmare, expresiile cheie ce îl definesc sunt: "cunoaștere, comunicare și relații între oameni", iar dacă dorești să îl folosești la potențialul său maxim, atunci sub o formă sau alta este necesar să îți însușești aceste principii în cadrul procesului de elaborare și publicare de materiale în cadrul publicațiilor pe care le administrezi sau la care colaborezi.

Puterea comunicării prin Internet decurge tocmai din această posibilitate de a te exprima fără restricții în ce privește accesul la publicare și la un posibil segment de audiență. Față de manierele tradiționale de distribuire a informației, ce presupuneau un întreg sistem de editare, tipărire și publicare, prin Internet ai ocazia de a te adresa direct și fără restricții. Iar dintre toate formele de comunicare electronică, blogul reprezintă cel mai simplu, dar și cel mai accesibil canal de distribuție a creativității personale.

Însă întrebarea mea pentru tine rămâne aceeași: Vrei doar să rămâi un blogger izolat, care acționează pe cont propriu, având un anumit impact limitat în special la cei care sub o formă sau alta te cunosc? Sau dorești să evoluezi folosind potențialul maxim al Internet-ului? În acest sens, blogul colectiv poate fi o etapă intermediară interesantă, fiindcă întotdeauna prin unirea diferitelor talente individuale se poate obține un impact semnificativ de neimaginat în condițiile în care ai fi rămas singur. De fapt, prin coagularea contribuției și creativității unui grup bine constituit se poate ajunge la saltul necesar în definirea unui conștiințe comune, ce conține germenii schimbării în mijlocul societății în care ne găsim.

Primele publicații scrise ce au apărut de-a lungul istoriei umanității, au fost destinate să devină instrumente puternice în schimbarea lumii, în răspândirea de idei și simțăminte care să aducă transformare și progres. Internet-ul este similar, iar publicarea pe Internet este destinată să conducă la același rezultat, fapt pentru care în mod clar colaborarea reprezintă lucrul cel mai important în a se realiza un impact durabil și pozitiv asupra potențialilor cititori. De aceea, nu are sens atomizarea celor care simt că au ceva de spus pentru schimbarea pozitivă a lumii în care trăim, ci dimpotrivă, prin unirea celor care gândesc în aceeași direcție, se poate ajunge la definirea de curente de opinie ce vor modela evoluția viitoare la nivel planetar.

În final, pentru a-ți oferi o altă imagine asupra blogului colectiv sau de echipă, te-aș ruga să te gândești la formațiile de muzică, ce s-au impus atâta timp cât talentul mai multor persoane a acționat complementar și unitar. De fapt, vei putea identifica imediat un principiu general al dezvoltării personalității umane prin colaborarea, schimbul reciproc și evoluția în cadrul unui grup ce țintește realizarea unui scop comun. Prin urmare, la întrebarea mea: Vrei să blogăm împreună? Răspunsul pe care l-aș aștepta ar putea să fie: Bineînțeles că da, dar cu condiția ca fiecare să respecte opinia celuilalt și împreună să realizăm o completare reciproc avantajoasă. Dacă acest lucru este respectat, atunci oricând blogul – jurnal va deveni în scurt timp un blog – publicație electronică, având un potențial de creștere neașteptat. Iar beneficiul imediat va consta în faptul că experiența personală se va îmbogăți tot mai mult, integrând elemente noi și interesante, fapt ce îți va îmbogăți viața, precum și creativitatea personală.

Vrei să Publicăm Împreună?

În ultima vreme există o abundență a informațiilor difuzate prin Internet sub formă de articole, manuscrise, comentarii sau pur și simplu exprimări de tot felul realizate în cadrul diferitelor publicații electronice, bloguri sau rețele sociale. Practic, asistăm la o descătușare a energiilor de comunicare la o scară fără precedent, fapt care generează o avalanșă de idei, sugestii, opinii și sfaturi imposibil de a mai fi înțelese și „digerate” într-un mod coerent de către participanții la marea aventură a comunicării globale.

Stilul așezat și fasonat al publicațiilor tradiționale a devenit desuet pentru utilizatorul grăbit, dornic de a afla mereu ceva nou sau de a mai conversa cu încă o persoană interesantă, ce i-ar putea fi de folos. Mai mult decât atât, citirea a devenit mult mai grăbită, mai sacadată, mai mult pe lungimea decât pe lățimea ecranului, preponderent verticală decât orizontală. Din acest punct de vedere, calculatorul ne „ajută” formidabil să uităm bunele deprinderi de scriere și citire corectă.

În acest context, ce șansă mai poate avea o publicație electronică să mai supraviețuiască și să se mai afirme în spațiul virtual? Dacă nimeni nu mai este interesat de o citire atentă a gândurilor pe care le scrii, ce sens mai are să mai depui un astfel de efort? De fapt, orice autor de articole va simți frustrarea de a investi efort și timp pentru a alcătui un material de valoare, pe care ulterior puțini utilizatori îl vor accesa și mai puțini îl vor citi până la capăt, iar astfel de situații vor descuraja persoane ce au un talent real în a scrie și comunica idei sau simțăminte de valoare.

Blogul colectiv poate reprezenta o metodă mai eficientă de promovare a conținutului decât blogul sau jurnalul personal, dar deficiența majoră rezidă în principal din contribuția limitată a unui număr mic de autori, fapt care restrânge considerabil potențialul de audiență, precum și vizibilitatea pe Internet. În plus, blogul colectiv, deși are posibilitatea de a deveni în timp o publicație electronică, totuși poate să se auto-limiteze, prin faptul că autorii deja existenți să devină reticenți în extinderea colectivului redacțional cu noi persoane.

De aceea, o soluție mai bună de promovare a conținutului de valoare al unui autor este reprezentată de publicația electronică, o formă de comunicare ce reunește contribuția multor persoane, care prin talent și înclinație se completează reciproc. Din punct de vedere numeric și statistic, un colectiv de autori al unei astfel de publicații trebuie să fie format din cel puțin câteva zeci de persoane, fapt ce reclamă o abordare cu totul diferită, decât în cazul unui blog colectiv.

O publicație electronică poate prelua caracteristicile de comunicare ale unui ziar sau ale unei reviste, în funcție de actualitatea, diversitatea și ritmul de apariție al articolelor. De exemplu, un ziar electronic se va defini prin abundența de informații „perisabile” ca durată, în genul știrilor din ziua curentă, printr-un stil alert, articole de mici dimensiuni și o rată accelerată de actualizare, chiar la nivel de ore sau minute. Practic, pe parcursul unei singure zile, „ciclul de viață” al unui articol este practic parcurs, de la scriere, publicare, difuzare, citire și arhivare, prin intrarea în regiunea de „umbră” a publicației.

În schimb o revistă electronică va cuprinde articole cu o durată de perisabilitate informațională mai mare, mergându-se de la săptămâni, la luni de zile sau chiar mai mult. Astfel, genul principal de articole va fi în principal eseistic, dar binevenite vor fi și analizele mai profunde asupra diferitelor aspecte ale realității. În plus, amintirile, filele de jurnal, manuscrisele de tot felul și poeziile vor fi acceptabile în cadrul unei astfel de publicații. Ciclul de viață al unui articol este mult mai mare, existând posibilitatea „reciclării” prin aducerea în fața audienței a materialelor difuzate în urmă cu mai multe luni sau chiar ani în urmă.

Însă cel mai bine este să îmbini cele două abordări în cadrul unei publicații electronice orientate pe o rată mare de actualizare a articolelor, cu secțiuni dedicate pentru articole în funcție de durata lor de viață și de conținutul lor, încercând să oferi deopotrivă pe fluxuri diferite informații utile, precum și analize pertinente de profunzime. În principiu, utilizatorul se așteaptă la o înnoire rapidă a canalelor de comunicare reprezentate prin prima pagină sau prin rubricile de încadrare a articolelor. De aceea, publicațiile care nu au o înnoire cel puțin orară a acestora își vor pierde din potențialul de atragere a cititorilor.

Un alt aspect important se referă la recrutarea autorilor ce vor furniza conținut, care vor trebui atent selectați în funcție de talentul pe care îl au și de genul abordat. Față de publicațiile tradiționale „pe hârtie” , unde spațiul de publicare era limitat, conducând la un număr la fel de limitat de autori, în mediul virtual, ce nu mai pune

astfel de limite de difuzare, este indicat să nu se pună o limită precisă, numărul putând crește practic la nesfârșit pe măsură ce publicația se dezvoltă, cuprinzând tot mai multe articole și materiale de valoare.

Sistemul de publicare directă prin intermediul conturilor de autor, poate fi o soluție eficientă pentru a nu se limita dezvoltarea publicației, însă fiind necesară definirea unei structuri informaționale flexibile, ușor reconfigurabile a categoriilor sau rubricilor, precum și a afișării pe prima pagină. Din nefericire, multe dintre sistemele software de publicare virtuală presupun manevre complicate de inserare a conținutului, fapt care necesită un anumit nivel de instruire. Din experiență pot spune că sistemele actuale de publicare au fost gândite pentru persoane care au o bună pregătire în materie de editare online, fapt care îngreuiază implementarea unui sistem de publicare directă.

Însă pe de altă parte, prin publicarea directă se pot descătușa energiile creatoare ale autorilor, se poate câștiga o prospețime neașteptată a conținutului articolelor și o rată mare a actualizării, conforme cu așteptările utilizatorilor. Nu trebuie uitat că în decada „rețelelor sociale" în care ne găsim, potențialii cititori au fost deja obișnuiți cu „coloanele curgătoare" cu informații ce se schimbă de la o oră la alta sau chiar de la un minut la altul. În acest sens, publicațiile electronice trebuie și ele să se adapteze pentru a oferi o manieră de comunicare similară cu scopul de a deveni atractive și interesante pentru potențialii cititori.

De fapt, nu există un model bine definit pentru ce ar trebui să fie o publicație electronică, evoluția neașteptată a Internet-ului schimbând dramatic maniera de abordare tradițională, ce se baza pe o ierarhie de corectori, editori, redactori și directori de tot felul, așezați în jurul unui spațiu limitat de publicare reprezentat de suprafața hârtiei disponibile într-un număr al ziarului sau revistei ce urma să apară. Acest model este depășit în mediul virtual, fiind necesare abordări noi, care să nu mai fie tributare unui trecut limitat în ce privește spațiul de publicare.

Înainte de a încheia acest scurt articol, aș dori să mai adaug încă un element privind interactivitatea unei publicații electronice. Totdeauna mi s-au părut de prost gust comentariile ce apăreau la sfârșitul diferitelor articole ale unor ziare virtuale și mă gândeam la efortul de citire și aprobare a unor astfel de „contribuții" pe care ar trebui să îl depună colectivul redacțional.

În momentul de față, prin integrarea cu Facebook, de exemplu, se poate atașa o secțiune de comentarii la fiecare articol, care să nu mai necesite un efort moderator, acest lucru fiind realizat prin „auto-moderarea" pe care o face orice participant la această rețea socială. Explicația acestei „auto-cenzuri" rezidă din faptul că toate comentariile nu mai rămân sub semnul anonimatului, ele fiind difuzate automat la toți prietenii și cunoscuții celui care face comentarii. Astfel, afirmații ușor de făcut sub masca unui nume fictiv, devin știute de către toți cei care îi ai în rețeaua ta, fapt pentru care auto-cenzura se impune de la sine. Din experiență, pot spune că afirmațiile răutăcioase și vulgare sunt mult mai puțin frecvente prin integrarea cu rețeaua Facebook, decât în cazul sistemului de comentarii tradițional, care umplea la propriu și la figurat paginile publicațiilor electronice cu un limbaj vulgar și suburban în spatele unor nick-name-uri fictive, imposibil de urmărit.

Prin urmare, întrebările mele pentru toți potențialii autori sunt următoarele: „Vrei să publicăm împreună? Vrei să fii propriul tău editor? Vrei ca talentul și creativitatea ta să se manifeste nestingherit având drept țintă potențialul cititor? Vrei

să ne extindem fără limită în spațiul virtual pe măsură ce Internet-ul se dezvoltă tot mai mult?” . Dacă da, atunci vă recomand să vă atașați acelor publicații ce nu și-au pus limite de creștere în privința fondului de articole, diversității subiectelor sau al colectivului de autori, care au ales să se adapteze dinamic la un mediu de comunicare aflat mereu în schimbare.

NOTE DE CĂLĂTORIE

Arcul de Triumf și Piața Charles de Gaulle

De fiecare dată când am ocazia să călătoresc în străinătate, am obiceiul de a viziona programele de televiziune naționale, inclusiv cele de știri, cu scopul de a surprinde specificul locului. Bineînțeles, acest lucru presupune o relativă cunoaștere a limbii vorbite în țara respectivă și o familiarizare cu problemele caracteristice regiunii în cauză, ceea ce presupune o minimă pregătire prealabilă. De aceea, înainte de a pleca în direcția respectivă obișnuiesc să mă „blindez" cu informații legate de istoria și obiceiurile zonei în care îmi voi petrece mai multe sau mai puține zile de expunere la o cultură „străină", lucru fascinant și obositor, deopotrivă.

Astfel, am avut ocazia de a mă afla în Paris în plină campanie electorală pentru alegerile prezidențiale în care candidații diferitelor partide aveau ocazia de a-și expune „oferta" politică și de a discuta „față în față" în cadrul emisiunilor de televiziune dedicate acestui eveniment. Mă așteptam la ceva în genul discuțiilor în contradictoriu de la noi sau eventual la „show-ul" american, însă, în mod surprinzător, dezbaterile erau civilizate, fără elemente teatrale și serioase cu privire la subiectele puse în discuție. Chiar dacă uneori discursul electoral devenea ușor bombastic, totuși se putea observa faptul că „temele" erau riguros pregătite înainte de a se intra în platoul de emisie și de a începe lupta argumentelor și contraargumentelor.

Acest lucru m-a determinat să reflectez mai atent la specificul politicii franceze interne și internaționale, fapt care involuntar m-a condus la amintirea „creatorului" celei de-a Cincea Republici în cursul anului 1958, mai precis a generalului Charles de Gaulle. Deși acest sistem de guvernare, cu atribuții extinse acordate președintelui republicii, a fost amplu criticat peste hotare, totuși, a permis ieșirea din criza războiului din Algeria și lansarea Franței ca putere mondială independentă, devenind un actor important internațional și permițând lansarea proiectului „Uniunii Europene".

În ceea ce mă privește, sunt un profund admirator al Generalului, care a reușit să relanseze Franța ca mare putere, oprind căderea aparent iremediabilă produsă de înfrângerea din timpul celui de-al Doilea Război Mondial și de ascensiunea puterilor din afara Europei, mai precis a Statelor Unite ale Americii și a Rusiei. De multe ori, citind și recitind documente cu privire la viața sa, am trăit un sentiment de apreciere sinceră a unui om care niciodată nu s-a lăsat descurajat, indiferent cât de neprielnice ar fi fost împrejurările. Motivat de un profund patriotism și de viziunea unei Franțe puternice, demne de trecutul său regal, Charles de Gaulle a reușit să concentreze energiile dispersate ale națiunii și să redea strălucirea pe care acest spațiu cultural unic îl merită. Tocmai de aceea, în mod personal, mi-aș dori ca persoanele care ajung să ocupe scaunul prezidențial de la Palatul Elysee, să fie animate de aceeași viziune și să demonstreze o pasiune similară cu a marelui General în promovarea spațiului politic și cultural francez.

Dar înainte de a vorbi mai multe despre Charles de Gaulle, mă voi întoarce „la pas de promenadă" pe bulevardele Parisului, acest oraș fascinant, pentru a merge în piața care poartă numele acestui mare erou al națiunii. Mai precis, avansând pe Boulevard des Batignolles, urmat de Boulevard de Courcelles, trecând pe lângă Parcul Monceau, un fel de Parc Cișmigiu în stil parizian, și făcând „stânga" pe Avenue de Wagram am ajuns în cunoscuta Piață Charles de Gaulle – Etoile. De fapt,

cred că nu mai există ceva similar pe mapamond din punctul de vedere al construcției urbanistice. Practic, din această piață pleacă făcând unghiuri relativ egale douăsprezece mari bulevarde către toate direcțiile din interiorul orașului Paris. Din această cauză, această piață a ajuns să poarte denumirea de „Etoile", adică de stea, având douăsprezece raze, cu nume care amintesc de evenimente sau personalități marcante din istoria Franței moderne.

Creatorul acestei piețe a fost Georges-Eugène Haussmann, cunoscut și ca baronul Haussmann, o personalitate puternică și un bun planificator de arhitectură urbană, însărcinat de către Napoleon al III-lea să inițieze un amplu proiect de modernizare a Parisului începând cu anul 1860. De fapt, ceea ce noi admirăm astăzi în Paris reflectă în mare măsură viziunea pe care acest om plin de talent și rafinament a avut-o cu privire la aspectul pe care urma să îl aibă una dintre cele mai mari metropole ale lumii la început de epocă modernă. Dar despre ceea ce a realizat baronul Haussman voi reveni cu o altă ocazie, fiindcă de data aceasta mă voi mărgini să admir Piața Etoile și să mă „învârt" în jurul centrului ei, care găzduiește cel mai cunoscut monument al Franței, mai precis Arcul de Triumf.

Dorința de a avea un arc de triumf pe sub care să defileze cu onoare trupele franceze biruitoare a avut-o nimeni altul decât Napoleon Bonaparte, care a comandat realizarea sa încă din cursul anului 1806, la scurt timp după victoria de la Austerlitz asupra trupelor austriece. Însă durata execuției a fost mai lungă decât s-a estimat inițial, finalizarea lucrărilor realizându-se în anul 1836, în timpul domniei regelui Ludovic-Filip, rămășițele inițiatorului proiectului, adică ale lui Napoleon Bonaparte, trecând pe sub arcada Arcului pe un ultim drum înainte de a fi depuse la Domul Invalizilor.

Ideea de a avea un arc de triumf în Paris i-a fost inspirată lui Napoleon Bonaparte de tradiția cezarilor romani de a ridica astfel de construcții cu ocazia finalizării cu succes a diferitelor campanii militare. De exemplu, Arcul lui Titus din Roma a fost utilizat ca model pentru cel care avea să fie realizat în capitala Franței, scopul fiind de a servi ca monument de aducere aminte, precum și pentru defilarea trupelor învingătoare cu mult fast și sub privirile admiratoare ale mulțimii. Tocmai de aceea, Arcul de Triumf din Paris a fost dedicat în principal victoriilor din timpul războaielor napoleoniene și ale Revoluției Franceze. Și astfel, stând sub arcada imensă a Arcului de Triumf, am putut descifra o mulțime de locuri de bătălie unde trupele franceze au repurtat biruințe răsunătoare, precum și numele generalilor care l-au servit pe „împărat" de-a lungul campaniilor sale din Europa sau din Egipt.

Înălțimea de 50 de metri a acestui monument oferă o imagine impresionantă indiferent de unghiul din care privești, fiind de două ori mai mare decât cel din București în această privință, putând să fie admirat de-a lungul întregului bulevard Champs-Élysée. De mai multe ori, privind din dreptul porții de acces în Grădina Tuileries, îmi închipuiam cât de frumos trebuie să fi fost când trupele franceze au defilat dinspre Arcul de Triumf ori de câte ori au fost învingătoare în diferitele conflagrații la care au luat parte. Din nefericire, nu doar francezii au defilat prin dreptul acestui monument, ci și adversarii lor istorici, mai precis trupele germane din timpul primului cancelar de „fier", Otto von Bismarck, adică în anul 1871 după înfrângerea Franței, sau cele ale celui de-al doilea cancelar tot de „fier", Adolf Hitler, în anul de tristă amintire 1940.

Cu toate acestea, Arcul de Triumf strălucește prin amintirea victoriei din Primul Război Mondial gravată prin inscripții comemorative, dar mai ales prin Mormântul Soldatului Necunoscut, unde se află depuse rămășițele unui soldat francez anonim

mort pentru apărarea patriei în decursul acestei mari conflagrații. De fapt, o dată cu plasarea acestui mormânt s-a interzis în mod simbolic defilarea pe sub Arc, această regulă fiind respectată de către toți cei care au defilat prin acest loc după anul 1919, când a fost acesta realizat. Pe mormânt este aprinsă o flacără continuă menită să nu se stingă niciodată, ca o amintire veșnică a sacrificiului oferit pentru supraviețuirea Franței de către nenumărații eroi „anonimi". Privind acest monument, nu am putut să îmi stăpânesc lacrimile gândindu-mă la toți acei eroi necunoscuți care și-au dat viața pentru ca Mica Românie să devină România Mare, în linii mari cea pe care o avem în momentul de față, în decursul aprigelor lupte din Transilvania, Muntenia și Moldova în timpul Primului Război Mondial.

Dar ultima mare defilare istorică a fost realizată de către trupele franceze după eliberarea Parisului în cursul anului 1944, sub comanda directă a generalului Charles de Gaulle, care a dorit ca acest gest simbolic să marcheze renașterea națiunii franceze după ocupația germană de tristă amintire. Deși criticate de către aliații anglo-americani pentru acest lucru, Parisul nefiind în întregime curățat de trupele inamice, ba chiar aflat încă sub focurile de armă ale miliților paramilitare ale colaboraționiștilor, trupele Franței Libere, conduse de către generalul Charles de Gaulle au trecut prin dreptul Arcului de Triumf pe Champs-Élysée până la Piața Concorde, asemenea unui fluviu ce nu poate fi oprit de nimic și nimeni. Îmi pare rău că nu am avut cum să fiu martor la acel eveniment istoric din 26 august 1944, dar prin fotografiile de epocă și prin exercițiul imaginației am căutat să retrăiesc ceva din măreția acelor clipe.

De fapt, geniul lui Charles de Gaulle a fost acela de a avea curajul conferit de viziunea unui destin cu totul deosebit acordat națiunii franceze, inclusiv acela de a renaște din propria sa cenușă și de a merge înainte în ciuda vitregiei condițiilor istorice. Această dârzenie „celtică" l-a făcut respectat chiar de către adversarii săi, nu puțini la număr, care din diferite rațiuni sau din lipsă de viziune nu l-au putut accepta sau înțelege. Spre deosebire de generalul Francisco Franco din Spania, Charles de Gaulle nu a instaurat o dictatură, cum poate mulți s-ar fi așteptat, ci a crezut într-o construcție democratică autentică a Franței și a Europei. Din acest punct de vedere, el a fost o excepție de la regula generalilor care ajung dictatori, așa cum s-a întâmplat în multe alte locuri din lume.

Pentru a avea o minimă înțelegere a perioadei sale, este nevoie să citești mai multe informații despre viața sa, care a început în orașul Lille, din Flandra franceză, în anul 1890, plasat într-o regiune caracterizată de interferența culturilor franceză, flamandă și germană, din partea de nord-est a Franței. Influența educației din familie a fost importantă pentru cariera sa ulterioară, aceasta urmând o linie naționalist-progresistă, tatăl fiind descendent al unei linii aristocratice din Normandia și Burgundia. Astfel, simțul nobleței și onoarei a devenit o caracteristică definitorie a personalității sale, împreună cu dorința intensă de renaștere a Franței, recent înfrântă în cursul anului 1870. Acest lucru s-a împletit și cu o bună cunoaștere a istoriei Franței, a momentelor de apogeu atinse de-a lungul nenumăratelor veacuri pornind din perioada celtică.

Alegerea carierei militare a fost continuarea logică a intenției sale de a contribui la redobândirea demnității naționale de către o Franță înfrântă și tratată cu superioritate de către marile puteri ale vremii. Era o perioadă tulbure din timpul celei de-a Treia Republici Franceze, când disensiunea, neîncrederea și promovarea non-valorii erau la ordinea zilei. Trăind în acea perioadă istorică dificilă, Charles de Gaulle s-a decis ca dacă va avea ocazia, să schimbe chipul Franței, pentru a-i reda

demnitatea sa de odinioară. Ca militar, nu a fost un soldat „docil", ci dimpotrivă, a criticat plin de curaj regimul dezumanizant, demodat și lipsit de eficiență al instruirii recruților. Cu toate acestea, s-a distins prin comportament, inteligență, caracter și însușirea artei militare.

A participat la Primul Război Mondial, având curajul să ia atitudine împotriva strategiei învechite adoptate de către comandamentul militar francez, fapt care a condus la pierderi umane inutile și la prelungirea ostilităților pe un termen foarte lung, dus chiar dincolo de limita suportabilității. A fost rănit de mai multe ori, iar în final luat prizonier, dovedind un eroism exemplar pe câmpul de luptă. După război, a insistat asupra modernizării armatei franceze prin introducerea tancurilor și a vehiculelor blindate, precum și prin schimbarea tacticilor de luptă, având în vedere iminența începerii unui nou conflict cu Germania.

Neînțeles, chiar marginalizat, a fost totuși chemat să ocupe o poziție importantă în armata franceză, fiind avansat ca general de brigadă în timpul bătăliei pentru Franța împotriva invaziei armatei germane din cursul anului 1940. Fiind adeptul continuării luptei și al necapitulării, a fost forțat să se retragă în Anglia, de unde a continuat să organizeze forțele Franței Libere și să transmită prin intermediul emisiunilor radio ale BBC-ului mesaje de încurajare către cei rămași în țară.

Implicat activ în operațiunile militare din nordul Africii și din sudul Franței, va participa și la marea debarcare din Normandia din vara anului 1944, pentru ca ulterior să organizeze eliberarea Parisului și a întregii Franțe de sub ocupația germană. Astfel, trupele Franței Libere aveau să participe activ alături de aliații anglo-american în înfrângerea Germaniei naziste. Între anii 1944-1946 a ocupat funcția de prim-ministru în cea de-a Patra Republică, însă după aceea s-a retras brusc din politică din cauza neînțelegerilor politice, fiind rechemat în anul 1958 să preia conducerea țării, inaugurându-se astfel cea de-a Cincea Republică cu o formă de guvernare ce a adus un prestigiu incontestabil Franței la nivel internațional. S-a retras din politică în cursul anului 1969 și a trecut în neființă în 1970, cu puțin timp înainte de a împlini vârsta de 80 de ani.

De ce am făcut această trecere în revistă a vieții lui Charles de Gaulle? De ce am acordat un spațiu atât de larg personalității sale? Răspunsul este relativ simplu, fiindcă plimbându-mă în jurul Arcului de Triumf am înțeles că adevărata grandoare revine nu atât celor care inițiază războaie de cucerire trans-continentale, așa cum a fost Napoleon, ci eroului anonim, cum este cel înmormântat sub arcada renumitului Arc, precum și „anonimului" născut în Lille, care a urmărit de-a lungul întregii sale vieți nobilul scop de a reda demnitatea și onoarea pierdute pentru una dintre cele mai nobile națiuni de pe pământ.

De aceea, pentru mine Arcul de Triumf reprezintă în final victoria renașterii în ciuda condițiilor vitrege ale istoriei, triumful sacrificiului anonim și gloria unei vieți închinate realizării operei de refacere din temelii a chipului colectivității din care faci parte. Iar imaginea trupelor franceze defilând în acea zi de august din 1940 este cea mai triumfătoare ilustrație a ceea ce înseamnă hotărârea, curajul și sacrificiul. Aceasta este de fapt amintirea cea mai importantă pe care o port în urma vizitării Arcului de Triumf și a Pieței Charles de Gaulle – Etoile.

Lăsând aceste gânduri în urmă, m-am întors, tot pe jos, pe drumul pe care îl făcusem către Piața Etoile, având în suflet sentimentul că mă aflu într-un fel de sanctuar viu, în care impresiile diferitelor epoci continuă să se proiecteze cu putere pentru cine este dispus să le primească și să le descifreze. Deschizând din nou

televizorul și urmărind canalele de știri nu am mai fost mirat să constat că trecutul reprezintă deschizătorul de drum al prezentului către orizontul viitorului. Există însă o condiție, și anume să existe persoane care să fi întrezărit prin inspirație și viziune chipul a ceea ce va fi sau a ceea ce ar trebui să fie. Numai atunci destinul poate să își găsească împlinirea, sau sensul, punându-și definitiv o amprentă distinctă în „lutul" istoriei.

Champs-Élysée sau Eternul Bulevard de Promenadă

A trecut ceva timp de când m-am întors din Paris, dar imaginea acestui oraș continuă să mă urmărească și să mă fascineze. Nu pot indica exact ce anume generează acest sentiment de atracție plin de simpatie și emoție față de un loc pe care îl vizitezi doar câteva zile, după care ești nevoit să mergi mai departe. Este ceva misterios, asemenea zâmbetului unei persoane de care te îndrăgostești la prima vedere, știind în același timp că nu o vei mai revedea cu siguranță niciodată. Cam așa este și Parisul, iar melancolia retrăirii nu face decât să amplifice farmecul dureros și plăcut al aducerii aminte a trecerii printr-un loc ce a inspirat atâtea generații de artiști, dar și de oameni obișnuiți, dintre care mă consider a face parte și eu.

Deși am citit despre multe dintre străzile, clădirile și monumentele din Paris, totuși senzația pe care am avut-o privindu-le direct a fost copleșitoare, conferind o adâncime a percepției ce întrecea cu mult tot ceea ce aș fi putut viziona prin alte mijloace. Într-adevăr, nu există un lucru pe care să îl poți înțelege cu adevărat dacă nu l-ai experimentat nemijlocit, dacă simțurile tale nu au intrat în contact cu experiența sau realitatea respectivă. Și chiar dacă acest lucru se derulează fulgerător, impactul său rămâne undeva în structura interioară a memoriei, îmbogățind și rafinând trăirea sufletească.

În acest sens, îmi este imposibil să îmi amintesc Parisul fără să am înaintea imaginației mele deschiderea inegalabilă și elegantă a celui mai cunoscut bulevard din lume având un nume ce îndeamnă la o meditație și o visare desprinsă din „Câmpiile Elizee", adică „Champs-Élysée". Pentru amatorii de mitologie, aceste câmpii descriau locul în care mergeau eroii și oamenii special aleși de zei pentru a petrece o eternitate binecuvântată după ce părăseau această lume tristă și plină de suferință. Cu alte cuvinte, un fel de paradis al desfătării, bucuriei și plăcerii continue, derulate de-a lungul veșniciei.

Nu știu exact dacă acest lucru a fost avut în vedere atunci când s-a realizat extinderea aleii de copaci din Grădina Tuileries, însă ulterior „nemurirea" avea să îi fie consacrată prin delimitarea precis realizată de către două monumente celebre: Arcul de Triumf și Obeliscul Egiptean, între care se întinde faimosul bulevard. Și nu întâmplător, traiectul-ul descris între aceste două puncte cheie din arhitectonica Parisului poartă denumirea de „axă istorică", un fel de coloană vertebrală de la care pornește întreaga rețea de bulevarde, străzi și alei din cuprinsul întregii metropole.

Având o lungime de aproape 2 kilometri și o deschidere de 70 de metri, coborând dinspre Piața Charles de Gaulle – Etoile, cu Arcul ce Triumf în fundal, bulevardul Champs-Élysée generează o senzație unică de măreție, gust și frumusețe naturală datorată abundenței vegetației îmbinate armonios cu un urbanism elegant și plin de stil al epocii imperiale. Sunt sigur că există în momentul de față și alte bulevarde celebre prin dimensiuni sau localizare, dar Champs-Élysée oferă mereu o prospețime a percepției ce nu se mai regăsește în nicio altă parte a lumii.

Pe de o parte, există un anumit aspect al clădirilor ce îl flanchează înspre Arcul de Triumf, care sunt parcă desprinse dintr-o altă epocă, dar fiind în continuare la fel de pline de viață ca atunci când au fost construite. Practic, între cele două ronduri, cel din Piața Charles de Gaulle cu 12 „raze", sau bulevarde, și cel de la intersecția cu bulevardul Franklin Roosevelt, ai ocazia de a admira magazine pline de mărfuri ale unora dintre cele mai renumite mărci la nivel mondial. Din acest punct de vedere, „shopping-ul" reprezintă o activitate de bază pe acest segment al bulevardului, prețurile fiind pe măsura localizării în chiar „inima" Parisului. Cu toate acestea, aspectul exterior al clădirilor continuă să fie de „epocă", fără a exista dorința ridicării de „zgârie nori" din sticlă și oțel în locul lor.

Poate această grijă continuă a edililor parizieni de a păstra specificul orașului „imperial" a fost cea care a stopat dorința de câștig ieftin pe care o au toți „comercianții", dar cu siguranță că și opinia publică franceză a vegheat cu atenție ca nu cumva Parisul să fie desfigurat prin clădiri necorespunzătoare, care i-ar fi distrus definitiv farmecul său aparte. Se pare că nu tot ceea ce este vechi este neapărat depășit, cu condiția însă de a-l întreține și de a-i menține „tinerețea" prin lucrări de restaurare corect efectuate și bineînțeles, făcute la timp. Cred că vizitând Paris-ul și alți edili sau primari ar avea ce învăța cu privire la menținerea specificului locului, fapt benefic economic și social, deopotrivă.

Dar dacă prima jumătate a bulevardului este flancată de clădiri, a doua jumătate, adică de la Rondul Champs-Élysée până la Piața Concorde, este „păzită" de copaci falnici, încolonați asemenea unor soldați disciplinați pe ambele laturi, având coroanele ajustate la aceeași înălțime, înconjurați de multă verdeață provenind din parcurile și arterele paralele, fapt ce conferă o imagine plină de prospețime în chiar mijlocul orașului. Și de aceea, se poate vorbi despre o îmbinare realizată cu stil dintre natural și artificial, vechi și nou, dimensiune și încadrare, adică de o eleganță urbanistică în cel mai înalt grad.

Cât de mult mi-aș fi dorit ca arhitecții grăbiți ai „Epocii de Aur" să se fi uitat puțin și la machetele altor orașe cu trecut istoric din Europa, înainte de a fi desenat uneori neglijent, iar alteori barbar artere ce distrugeau identitatea și farmecul localităților României. Toate aceste experimente pline de diletantism au dus la crearea unei senzații apocaliptice, pline de disconfort și dezordine în mai toate orașele României, primul pe listă fiind chiar Bucureștiul.

Însă atunci când pășești prin Paris, senzația de firesc, de revenire în lumea normalității, îți aduce o calmare blândă a simțurilor agresate de urbanismul haotic și de prost gust al comunismului. Chiar dacă societatea interbelică din România a avut problemele ei serioase de natură socială și economică, totuși nimic nu a justificat desfigurarea plină de ură „proletară" a chipului și sufletului unei țări ce în trecut era o Mică Franță, având drept capitală un Mic Paris. De fapt, plimbându-mă prin Paris, vedeam în paralel adevărata identitate a Bucureștiului și prin extensie, a întregii României.

Atât de multe „experimente" cu specific balcanic și sovietic au cauzat pierderea legăturii vitale dintre România și Occident, cea mai importantă fiind cea cu Franța, căreia îi datorăm atât „mica", cât și „marea" unire. Tocmai de aceea, cred că o resincronizare, care să continue linia interbelică, ar fi binevenită pentru ca țara noastră să revină la viață și să își redobândească deopotrivă identitatea și demnitatea.

Revenind la urbanismul „imperial”, care a condus la aspectul din prezent al bulevardului Champs-Élysée, pot spune că decizia de a moderniza Parisul a fost benefică pentru aspectul ulterior al marii metropole. Până la data marii „sistematizări urbane” din timpul lui Napoleon al III-lea, Parisul păstra mult din aspectul unei cetăți medievale aglomerate, pline de străzi întortocheate, desfundate și murdare, cu clădiri necorespunzătoare în privința igienei, dar și a siguranței construcției. De aceea, era necesară demararea unui proiect de modernizare, care să ofere posibilitatea dezvoltării economice a unei națiuni aflate în plină ascensiune.

În plus, din rațiuni militare, mai precis pentru prevenirea revoltelor urbane, construirea unei rețele de mari bulevarde oferea o mai mare siguranță împotriva elementelor destabilizatoare ce activau din plin în perioada turbulentă a sfârșitului secolului al XIX-lea. Coordonator al acestui mare proiect de modernizare a fost desemnat renumitul arhitect Georges-Eugene Haussmann, care a avut ocazia de a oferi un model de planificare urbană, care ulterior a fost urmat de multe alte capitale ale lumii.

Îmbinând în mod armonios dispunerea spațiilor verzi, trasarea arterelor de circulație și amplasarea clădirilor destinate activității economice, Georges-Eugene Haussmann, înnobilat ulterior cu titlul de baron, a reușit să ofere o identitate modernă Parisului, menținând în același timp monumentele importante al evului mediu, în genul palatelor, bisericilor sau clădirilor consacrate pentru capitala Franței. În acest sens, ceea ce mă frapează este tocmai acest gust special al îmbinării dintre stiluri caracteristice diferitelor epoci istorice, astfel încât în final totul apare unitar, logic și bine închegat. De aceea, indiferent din ce unghiuri privești, ai un sentiment de desfătare și grandoare rezultat în principal din măiestria formelor arhitectonice.

Practic, o senzație de confort te învăluie indiferent cât de obositoare ar fi fost promenada pe străzile Parisului, totul comunicând bucuria armoniei dimensiunilor arhitectonice și prospețimea formelor utilizate. Iar la final, impresia devine puternică, dar și plăcută, chiar dacă deja te-ai obișnuit cu ea. Nu observi clădiri prea înalte, care să nu te mai lase să privește cerul, iar palatele au un aer decent, de bun gust, nu de castel din povești care își înalță sfidător turlele către cer, așa cum este așa-zisa „Casă a Poporului” din București. Nimic din toate acestea, ci proporție, îmbinare inteligentă și stil, adică bun gust.

Revenind la bulevardul Champs-Élysée, pot spune că îl poți parcurge la nesfârșit fără a te plictisi vreodată, iar mulțimea de bănci dispuse pe toată lungimea sa te invită la repaus și contemplație, ce îți aduc un plus de impresii asupra acestei artere unice de circulație. De aceea, pe această „axă istorică” dintre „triumf” și „concordie”, ai senzația plimbării pe „Câmpiile Elizee”, ca o pregustare a nemuririi ce îi așteaptă pe eroi, precum și pe toți cei care iubesc cu adevărat umanitatea.

Fiindcă până la urmă, un adevărat erou nu este cel care mânat de ambiții personale și egoism caută să deformeze fața unei națiuni, ci acela care aduce un model de valoare pentru umanitate. Iar din acest punct de vedere, generația modernizării Parisului a fost plină de oameni de valoare din toate domeniile majore de activitate în genul științei, artei sau economiei. De aceea, nu poți admira cu adevărat Parisul fără a te împărtăși cumva de spiritul acelor timpuri „eroice” și de crezul într-un viitor strălucit pentru societate prin folosirea cuceririlor științei, dar deopotrivă și prin respectarea demnității ființei umane.

Privesc harta Parisului și sunt fermecat de armonia formelor ce îți sugerează silueta perfectă a unei femei frumoase atât ca proporții, cât și în privința stilului. De ce oare m-am simțit „acasă” în acest oraș străin, aflat la mare distanță de țară? De unde a provenit acel sentiment, numit „deja-vu”, care m-a însoțit mereu de-a lungul întregii călătorii? De ce oare m-am simțit ca și cum aș fi continuat să fiu în România, deși eram la mii de kilometri depărtare? Nu am un răspuns foarte clar în această privință, dar cred că întâlnirea cu Parisul a avut pentru mine valoarea descoperirii unui filon lăuntric, a unei „matrici stilistice”, care mi-a restaurat identitatea de a fi român și de a aparține spațiului românesc pentru totdeauna.

Cu Trenul de Sărbători

Nu pot spune că îmi plac surprizele, mai ales când acestea vin în momente nepotrivite și când reușesc de minune să îmi termine cu repeziciune rezerva de bună dispoziție de care dispun. Însă ideea de a călători cu trenul în perioada sărbătorilor poate fi la fel de nefericită ca aceea de a folosi automobilul pentru a ieși din București în această perioadă.

Astfel, într-o frumoasă zi de decembrie, mai precis cu două zile înainte de Crăciun, m-am decis să merg la Brașov, comandându-mi în acest sens un bilet de tren prin Internet. Încântat de această posibilitate relativ nou introdusă de către căile ferate romane, am trăit iluzia civilizației ajunse în sfârșit și pe meleagurile țării noastre. Însă din nefericire, și aici este doar vină mea, am uitat de specificul autohton, mai precis de modul deficitar în care sunt onorate serviciile de transport în România. Sau cu alte cuvinte, nu mi-aș fi putut imagina că această rezervare de loc reprezenta mai degrabă o intenție decât o garantare reală din partea administrației căilor ferate pentru naivul călător.

Nu este de mirare că surpriza cea mare nu a întârziat să apară, ba chiar a venit la momentul în care ajuns la tren, mai precis la vagonul unde aveam făcută rezervarea locului, am constatat că îmi era imposibil să mă pot urca din cauza numeroaselor persoane ce aveau "locuri în picioare", ocupând până la refuz coridorul de trecere și spațiile de la ușile de acces. Brusc, am retrăit senzația unui vis urât, mai precis al perioadei comuniste, când călătoria cu trenul presupunea îngrămădirea până la refuz pe mijloacele de transport în comun, o bulucire de oameni și bagaje într-un amestec lipsit de logică. De fapt, suprimarea spațiului libertății personale, mai precis a individualității, prin forța brută a masei amorfe, reprezenta cheia de boltă a susținerii regimului despotic al acelor timpuri. Și de aceea, retrăind pe peronul Gării de Nord această experiență a vagonului umplut la refuz, mi-am dat seama cât de puțin s-a evoluat în acest interval de douăzeci și doi de ani de la căderea comunismului.

Nici nu am știut cum să reacționez și pe moment m-am gândit să abandonez, să plec pur și simplu, să arunc la coș biletul electronic pe care îl aveam asupra mea și să uit toată această poveste urâtă. Ideea de a mă lupta cu compania căilor ferate știam că era lipsită de sens. Ascunsă în spatele a tot felul de acte normative, birocrația de resort m-ar fi tratat ca pe un specimen venit de pe o altă planetă, în consecință trimițându-mă ferm și fără drept de apel "la plimbare".

Dar cel mai mult îmi era ciudă că am fost atât de naiv și m-am lăsat din nou păcălit de sistemul de transport feroviar. Se pare că în spațiul românesc orice idee

valoroasă se deformează grotesc zămislind monstruozități de sorginte suprarealistă, cu diformități imposibil de ajustat.

Cu toate acestea, m-am hotărât să încerc să îmi dobândesc "dreptul" conferit prin rezervarea de loc, fapt pentru care am luat cu asalt scara de urcare în vagon și am solicitat politicos de la persoanele ce formau "dopul" de la intrare să mă lase să ajung la locul meu. Însă vorbele mele au rămas fără ecou, iar în urma insistențelor mele cineva mi-a răspuns în final că oricum nu am cum să înaintez pe culoar, acesta fiind umplut până la refuz fără a exista vreun spațiu de manevră. Imediat am realizat situația, iar ideea de a fi blocat ca într-o conservă mi s-a părut a fi cu totul neatractivă, fapt pentru care am coborât spășit pe peron, privind neputincios trenul care ar fi trebuit să mă ducă la destinație.

Pe când mă retrăgeam "înfrânt", am observat pe șeful de tren pregătindu-se să dea semnalul de plecare și în câteva cuvinte i-am expus situația. Omul în cauză, cu o figură blajină, obișnuit fiind cu astfel de situații, mi-a indicat să mă urc la un vagon de clasa I, unde aglomerația era ceva mai redusă. Astfel, la sugestia sa am urcat în tren, acceptând să călătoresc în picioare în ciuda biletului cu rezervare de loc pe care îl aveam asupra mea. Și iată cum am pornit la drum, înghesuit fiind în spațiul de acces dintre vagoane, dezgustat și transpirat în fața unei realități cu neputință de schimbat.

Lucrurile ar fi fost acceptabile până la un punct, dacă nu ar fi intervenit "capcana" întinsă de controlorii din tren celor care călătoreau fără bilet constând în blocarea ușilor de acces între vagoane chiar acolo unde eu mă aflam. Practic, în câteva minute spațiul limitat de la capătul vagonului s-a umplut brusc cu persoane ce călătorea fără bilet care fugeau de "nași", prinse în capcana ușii blocate la trecerea dintre vagoane.

Nu pot descrie atmosfera încărcată, plină de înjurături și blesteme, senzația slinoasă a atingerii de alte persoane, lipsa aerului de respirat și duhoarea ce venea prin ușa deschisă de la toaleta vagonului. Această experiență neplăcută a zăbovit asupra mea timp de trei sferturi de oră, care mi s-au părut la fel de bine ca fiind echivalente cu cel puțin trei ore printr-o ciudată dilatare a timpului într-un spațiu comprimat la extrem.

Pregătindu-se de confruntarea cu nașii, toate aceste personaje se agitau vociferând și amenințând într-o hărmălaie de nedescris. Stau și mă întreb, de ce nu s-au gândit cei ce administrează căile ferate să instituie un sistem care să permită accesul în tren doar persoanelor cu bilet în locul armatei de „nași” și „supranași” pregătită să se lupte cu "delincvenții" ce au urcat fără bilet, al căror număr va fi întotdeauna copleșitor? În felul acesta pierderile cauzate sistemului de transport feroviar de călători s-ar reduce semnificativ. De ce nu se iau măsuri de protejare și încurajare a călătorilor care își iau în mod cinstit biletul? De ce nu se aplică o astfel de metodă simplă, însă eficientă în cel mai înalt grad?

De asemenea, ce noțiune mai este și aceasta de a se emite locuri "în picioare"? O astfel de procedură conduce inerent la blocarea culoarelor de acces și la creșterea disconfortului persoanelor care și-au rezervat locul din timp pentru călătorie. De fapt, această practică arbitrară, ce transformă vagonul într-un fel de troleibuz, aduce după sine o imagine proastă pentru transportul feroviar. În trecut nu era posibilă emiterea de bilete cu loc în timp real, dar acum, grație sistemelor informatice rapide, acest lucru a devenit posibil. Viteza de melc a trenurilor din

România transformă într-o privelişte complet neatractivă perspectiva de a călători ca în autobuz pe distanţe nu neapărat lungi, dar a căror parcurgere necesită mai multe ore.

Din fericire, la Ploieşti "clandestinii" au coborât, fiind posibil astfel să beneficiez de un spaţiu de manevră mult mai mare, iar de la Câmpina am putut chiar să avansez pe culoarul vagonului. În cele din urmă de la Comarnic am reuşit să ocup un loc şi să călătoresc în condiţii suficient de bune până la Braşov.

Coborând din tren am înţeles că mai trebuie să treacă timp până când va dispărea proiecţia "barbariei" cultivate de comunism prin domnia indolenţei şi a prostului gust. Chiar şi acum când scriu aceste rânduri, venind înapoi la Bucureşti, privesc la feţele resemnate şi triste ale persoanelor care călătoresc înghesuite la capătul vagonului şi la culoarele aglomerate de oameni şi bagaje ce trădează dezordinea ce a devenit o caracteristică a acestor meleaguri. Însă poate lucrul care m-a pus pe gânduri cel mai mult a fost agresivitatea celor care călătoreau fără bilet şi duritatea conflictului cu naşii de tren anunţând o renaştere a barbariei în cazul în care ţara noastră nu îşi va reveni din "picajul" economic şi moral în care se află în momentul de faţă. În orice caz, nu recomand să plecaţi la drum lung în ajun de sărbători. Poate aici a fost de fapt greşeala mea, pe care oricum nu o voi mai repeta. Cel puţin, nu prea curând!

Despre Farmecul Prefecturii Fukushima

Am ezitat mult timp înainte de a începe să scriu despre un subiect atât de fierbinte cum este cel legat de prezenta criză din Japonia cauzată de explozia circuitelor de răcire ale reactoarelor nucleare de la Fukushima. Fiindcă informaţiile despre ceea ce se întâmplă acolo ne vin într-o cadenţă ce ne împiedică să mai înţelegem cu adevărat situaţia reală, am preferat să mă orientez către anumite aspecte ce vor fi cu siguranţă ignorate de către presa internaţională.

Mai întâi vreau să îmi declar respectul şi admiraţia pentru cultura japoneză, precum şi pentru această naţiune care a ştiut să se adapteze atât de bine circumstanţelor fluctuante ale istoriei. De aceea, sunt sigur că poporul japonez va învăţa lecţii utile şi din acest incident nedorit, care este posibil să schimbe definitiv cursul actual al societăţii nipone.

În primul rând, pot spune că numele Fukushima nu îmi spunea nimic înainte de acest incident, la fel cum nici Cernobîl nu era ştiut înainte de catastrofa nucleară din timpul Uniunii Sovietice. Din acest punct de vedere, am constatat că pe Wikipedia după un scurt paragraf ce descrie amplasarea oraşului Fukushima, urmează o mulţime de relatări despre tragedia nucleară din regiune. Este trist ca un loc de pe planetă să devină cunoscut doar după un eveniment nedorit, dar aşa se scrie istoria, mai ales când te afli în locul nepotrivit, la momentul nepotrivit.

Curios fiind de acest loc, am început să citesc materiale care să îmi spună ceva despre specificul locului, istoria sa, oamenii din regiune şi cultura lor. Cred că orice demers jurnalistic serios ar trebui ca atunci când explorează evenimentelor dintr-o anumită zonă de interes, să prezinte deopotrivă câte ceva şi din specificul locului. Bineînţeles că nu mă refer la acel jurnalism de senzaţie şi „creator de evenimente” care să ţină prima pagină a ziarelor sau destinat să atingă cele mai mari

cote de audiență. Mai precis mă refer la menirea comunicării jurnalistice de a ne oferi informații corecte, pline de miez, obiective și mai ales în context.

Vizionăm o mulțime de emisiuni despre acest eveniment din Fukushima, dar nu ne întrebăm de exemplu: Cine sunt acești oameni? Care este istoria lor? Ce fel de cultură au? Cum gândesc? Cum se bucură? Cum se întristează? Ne postăm în fața televizoarelor în timp ce se aruncă în mod haotic în noi cu informații trunchiate pe care le receptăm într-un mod barbar, primitiv, în nuanțele de gri ale temerii, îngrijorării și senzaționalului. Iar după ce „show-ul" mediatic s-a încheiat, aruncăm la coș toată chestiunea pentru a trece la un alt subiect „fierbinte", din care marile trusturi media își culeg profituri deloc lipsite de importanță.

Să uităm acum aceste lucruri și de aceea vă voi propune câteva date sintetice despre prefectura Fukushima, culese din mai multe surse de pe Internet. Mai jos voi indica și câteva link-uri pentru cei interesați să extindă orizontul pe care l-am creionat în câteva cuvinte. Mai întâi, Fukushima înseamnă „insula bunului destin" ("good-fortune island") și este capitala prefecturii cu același nume din regiunea Tohoku a Japoniei. Orașul se află la 250 km nord de Tokyo și la 80 km sud de Sendai. Deși orașul este localizat în interiorul insulei, prefectura are mai multe porturi la oceanul Pacific, câteva dintre ele numindu-se Onahama și Soma. La nivelul anului 2003, populația orașului era estimată la 290.866 de locuitori la o suprafață de 746 km pătrat rezultând o densitate de 390 de oameni / km pătrat.

Fukushima City este înconjurată de o mulțime de izvoare termale și are nenumărate resurse naturale în regiune, fiind una dintre cele mai mari zone turistice din Tohoku. Plasarea orașului permite accesul către multe alte regiuni ale Japoniei prin intermediul unui sistem de transport bine pus la punct. În numai o oră și jumătate poți ajunge în Tokio folosind căile ferate, iar aeroportul orașului, deschis din anul 1993, permite turiștilor să viziteze orașul venind nu numai din zonele metropolitane ale regiunii, dar chiar și din celelalte insule ale arhipelagului nipon.

Prefectura Fukushima este bogată în festivaluri unice ce se desfășoară în fiecare anotimp de-a lungul întregului an, având o semnificație profund religioasă îmbinată cu practici agricole specific japoneze, reflectând istoria locală și diferitele tradiții culturale. Astfel, marele festival Ryozen celebrează perioada turbulentă Nanbokucho (1336 – 1392), când conflictul dintre două curți imperiale rivale au divizat națiunea. Sau festivalul Soma – Noomaoi, ce datează de peste 1000 de ani, se desfășoară pe fostele proprietăți ale clanului Soma și recreează atmosfera din perioada Statelor Războinice (1467 – 1568). În jur de 500 de călăreți costumați în samurai purtând steaguri medievale specifice oferă un spectacol de luptă deosebit în sunetul și lumina focurilor de artificii, fiind unul dintre cele mai reprezentative astfel de festivaluri din Japonia.

Lista poate continua, dar mă opresc aici fără a uita faptul că pot fi întâlnite o mulțime de meșteșuguri specifice locului. Astfel, lemnul de bună calitate se găsește în calități abundente în Fukushima fapt ce permite realizarea de obiecte artizanale de excepție. De asemenea, o mulțime de obiecte din lut ars pot fi procurate reflectând cultura locală a regiunii.

Nu pot să mai adaug decât că pe măsură ce exploram aceste informații am uitat în cele din urmă de isteria mediatică și fără să vreau am înțeles gestul acelor muncitori eroi, care au preferat să își dea viața pentru a salva o țară, o națiune și un patrimoniu de excepție. Am înțeles de fapt că ei aveau pentru ce să moară, aveau ce

să apere și într-un fel am găsit o explicație pentru spiritul de sacrificiu al japonezilor. Oare noi ca români am avea ce apăra sau mai bine zis, am putea proceda la fel dacă destinul ar cere un astfel de sacrificiu?

Diversitate și Armonie în Peisajul Urbanistic al Municipiului Cluj-Napoca

Priveam de la fereastra hotelului imensa panoramă oferită prin desfășurarea multicoloră de case și blocuri ale Clujului. Încercam să discern cu privirea detalii care să îmi descopere sufletului unui oraș cu rezonanță din istoria Transilvaniei. Undeva, către stânga puteam distinge turla bisericii romano-catolice din Piața Unirii. Mai la dreapta observam cupola catedralei ortodoxe din Piața Avram Iancu. Iar la mică distanță de aceasta remarcam structura de construcție a unei catedrale greco-catolice, un fel de replică destinată să aducă simetrie în peisajul urbanistic al orașului.

Căutam centrul orașului, dar îmi era dificil să poziționez acea zonă în jurul căreia s-a constituit și a evoluat orice gen de așezare umană. În schimb, aceste trei repere de arhitectură păreau să indice o tripolaritate confesională și o relativă tensiune între trei tendințe aflate în competiție pentru identitatea proprie. De fapt, chiar și numele renumitei Universități „Babeș-Bolyai" indica o bipolaritate etnică aflată într-un echilibru relativ ce trebuia continuu menținut printr-un efort constant depus de toate părțile implicate.

Mai departe, compoziția imaginii dezvăluia o mulțime de case medievale relativ bine conservate, alături de construcții din perioada Imperiului Austro-Ungar, continuate cu imobile de epocă interbelică, cumva similare celor din Brașov, orașul meu natal. La acestea se adăugau oarecum haotic blocurile turn și de patru etaje ale perioadei comuniste, care stânjeneau privirea cu arhitectonica „baroc stalinistă" lipsită de gust și cu aspect de șantier, ca peste tot în restul României. Spre deosebire de alte locuri, totuși curățenia stradală și îngrijirea spațiilor verzi recomanda spiritul de gospodar al primăriei, care se pare că știa mai bine decât în alte părți să se ocupe de administrarea marii urbe.

Al treilea „strat" de locuințe, de data aceasta de factură post-decembristă, se răspândea în neorânduială pe dealurile din vecinătatea orașului cu o mulțime de vile și blocuri scumpe la cumpărat, însă dificil de estimat în privința rezistenței construcției. În mare parte, ele ofereau acel sentiment fantomatic, specific clădirilor parțial locuite, dar ridicate în grabă de o lăcomie imobiliară alimentată de credite ieftine oferite în urmă cu câțiva ani clienților creduli. Ca să ajungi în această zonă trebuia să iei obligatoriu un taxi, care costa dublu față de București, adică era foarte scump. Sau puteai să îți propui un exercițiu de drumeție montană, panta de urcare sau coborâre solicitând la maximum, ceea ce putea fi o alternativă la sala de gimnastică.

În zare, către răsărit, se putea observa pista aeroportului internațional, unde aterizau și decolau avioane de mică sau mare capacitate, zgomotul ambalării motoarelor auzindu-se până departe printr-un joc de ecou multiplu reflectat de dealuri. Observam Boeing-urile uriașe cum se ridicau în văzduh și virau strâns către dreapta înainte de a se încadra pe culoarele de zbor către diferitele destinații ale lumii. Cumva, acest pol al modernismului aeronautic se adăuga disonant la celelalte

elemente ce relevau structura cosmopolită a unui oraș mare aflat într-o expansiune continuă asupra mediului înconjurător.

Alte repere mai noi se adăugau și ele prin profilurile postmoderniste, cu aspect de hale industriale, ale unui Auchan megalomanic dispus undeva către miazănoapte și ale lui Iulius Mall aflat ceva mai aproape, care în noapte marcau asemenea unor balize existența unor concentrări comerciale către care se îndreptau nenumărați oameni presați de prețurile, după părerea mea exagerat de mari, din interiorul orașului. Astfel, cultura hipermarchetului dispus la marginea așezării urbane se adăuga și ea straturilor anterioare ce încă refuzau, cel puțin la nivel arhitectonic, să dispară din peisajul metropolei.

Dar privirea mi se întorcea involuntar asupra Pieței Avram Iancu, unde la mică distanță, Teatrul Național „Lucian Blaga" încerca să echilibreze demersul mult prea religios al clădirilor dominante din centrul orașului sau înălțimea uneori amețitoare ale unor monumente istorice cu statut de simbol pentru diferitele comunități etnice sau confesiuni religioase. Numele marelui filozof-poet, iarăși o dualitate greu de echilibrat, părea să releve o încercare de integrare pe calea „Marii Treceri" printr-un univers metafizic aflat mereu sub incidența unei inexorabile „cenzuri transcendente" în cunoașterea Marelui Anonim. Este posibil, ca ideea sa originală asupra conceptului de „matrice stilistică", ce parțial explica viziunile diferite ale popoarelor lumii, să fi fost rodul trăiri în mijlocul unor așezări multipolare, aflate într-o continuă competiție menită să mențină identitatea specifică fiecărei comunități etnice sau confesionale.

Mai departe, undeva, la dreapta teatrului, observam aspectul de cazarmă al cartierului general al Diviziei a IV-a, Transilvania, un fel de careu delimitat de clădirea cu aspect de comandament de garnizoană, care pe rând a găzduit armatele austriacă și maghiară, iar în cele din urmă, cea română – iarăși o tripolaritate de natură militară sugerată de arhitectura clădirii și de prezența busturilor în bronz ale unor generali omagiați în perioada postbelică. Existența unei mari unități militare aproape de centrul orașului indica o anumită îngrijorare din trecut asupra menținerii ordinii publice în perioade în care disputa dintre comunități trebuia să fie controlată atent de către oficialități.

Însă încercam din nou să cuprind cu privirea marele oraș și să îl cuprind cu brațele în dorința de a strânge laolaltă toate aceste fragmente de timp sau istorie și de a integra armonios toată disocierea generată de o diversitate competițională ce conduce la tensiuni inerente, care chiar dacă nu sunt mărturisite explicit, totuși continuă să mineze buna înțelegere dintre oameni. Căutam să identific un reper integrator pentru ceea ce distingeam prin privirea atentă a orașului, dar îmi era dificil să îl găsesc. Blestemul fragmentării, care urmărește specia umană de la inventarea limbajului articulat, părea să nu îmi ofere nicio șansă.

Și totuși, o dată cu lăsarea întunericului, când umbrele nopții s-au lăsat peste oraș, am remarcat nenumăratele lumini de pe străzi sau bulevarde și din casele oamenilor. Pe măsură ce soarele asfințea, toate detaliile zilei dispăreau oferind imaginea armonioasă a liniilor punctate luminos ce se întretăiau asemenea arterelor ce poartă sânge proaspăt într-un imens organism. În fața nopții toate diferențele dispăreau oferind o imagine compactă și armonioasă asemenea stelelor de pe cer. Un fel de constelație misterioasă părea să se fi revărsat pe pământ oglindind armonia spațiilor nesfârșite ale universului.

Iar pe măsură ce orele treceau, iar luminile se stingeau în case, semn al trecerii de la veghe la somn, mă gândeam că această comuniune blândă a odihnei și visării oferea în fiecare noapte ocazia să se unească laolaltă toți cei care dintr-o rațiune sau alta se aflau împreună doar prin locuire în acest oraș. Astfel, aveam în față viziunea unei singure ființe și a unui singur om prin ale cărui vene circula aceeași energie dătătoare de viață indiferent de timp, loc, istorie sau orice alt gen de apartenență, ce vremelnic ne marchează scurta noastră trecere prin acest mic univers.

Farmecul Stațiunii Baden-Baden

Partea de sud - vest a Germaniei, mai precis zona land-ului Baden – Wurttemberg, este similară ca relief și climă cu podișul Transilvaniei, oferind posibilități de cultivare a diferitelor soiuri de plante începând cu cerealele, continuând cu anumite sortimente de legume, adăugând pomii fructiferi și încheind cu vița-de-vie. Practic, natura oferă posibilități bogate de producție agricolă, zona împădurită întinzându-se către sud până la munții Pădurea Neagră.

Casele au un aspect preponderent interbelic, iar uneori chiar de sfârșit de secol al XIX-lea, fiind bine întreținute în ciuda trecerii timpului. Un fapt îmbucurător este acela că războiul nu a trecut prin aceste locuri spre deosebire de alte regiuni ale Germaniei.

Privind cu atenție din trenul de mare viteză ICE, ce mă purta tot mai mult către sud, am putut să observ profilul economic, în mare măsură neindustrializat al regiunii, fapt confirmat oarecum și de "explorarea aeriană" prin hubloul avionului. Astfel, cu excepția unor orașe mai dezvoltate gen Manheim sau Karlsruhe, în rest, land-ul pare a avea o mulțime de localități de rang rural, industrie puțină și agricultură multă. De asemenea, pădurile ocupă o suprafață însemnată până acolo încât ai impresia că o armată nesfârșită de arbori au invadat interiorul localităților. Iar alteori, granița dintre așezările umane și pădure devine cu neputință de stabilit din cauza bogăției vegetației și mulțimii copacilor.

Într-un fel sau altul, iar acest lucru se poate verifica prin dialog direct cu oamenii din partea locului, nemții au în continuare, cel puțin în partea de sud, conștiința lungii comuniuni dintre om și natură ce a caracterizat într-o mare măsură stilul de viață al triburilor germanice în această regiune. Munții Pădurea Neagră au oferit astfel un puternic suport mitic simțământului de apartenență la aceste meleaguri, având reprezentarea unui fel de sanctuar străbun de unde au coborât sau descălecat cei care au pus bazele națiunii germane.

Chiar și acum când rememorez impresiile de călătorie din regiunea Pădurea Neagră, trăiesc uneori senzația că am avut șansa de a vedea și simți tărâmul fermecat, element de inspirație extraordinară pentru basmele culese sau alcătuite de către frații Grimm. Cu siguranță că decorul auster, dar totuși primitor al naturii înconjurătoare, și-au pus în mod hotărâtor amprenta asupra spiritului german, în care inocența se împletește cu rigoarea sau lumina cu umbra într-un joc original al imaginației ce alcătuiește o țesătura originală a sufletului unui popor unic din multe puncte de vedere.

Legat de acest joc uneori straniu dintre lumină și umbră sau realitate și iluzie, de îndată ce am trecut de gara Manheim, însă mai ales din Karlsruhe, am trăit preț de vreo două zile un sentiment copleșitor al confluenței dintre prezent și evenimentele din trecutul tenebros al ultimului mare război mondial. Nu am talentul clarviziunii, însă privind locurile din jur, deodată aveam impresia că imaginile pe care le vedeam erau înlocuite instantaneu cu altele provenind din timpul acelor ani teribili, culorile prezentului fiind înlocuite de scurte video-clipuri în alb și negru înfățișând acele vremuri.

Astfel, privind anumite case din tren, deodată apăreau pentru scurte perioade de timp, cât ai clipi din ochi, imagini în alb și negru ale acelor locuri, populate uneori cu personaje îmbrăcate în haine militare coborând din mașini blindate, iar alteori vedeam scene dureroase și auzeam strigătele de disperare al multor civili scoși din locuințele lor și încolonați pentru a fi duși în lagărele de muncă sau de exterminare. Uneori, privind chipul tinerilor din prezent, îi vedeam brusc îmbrăcați în uniforme de război, trimiși să moară pe frontul de răsărit sau pe cel de apus.

Ajuns în Baden-Baden am retrăit această experiență în anumite locuri ale orașului, vizualizând detalii ce m-au impresionat profund. Simțeam o durere sfâșietoare și nespusa groază a celor trimiși să moară înainte de vreme și în mod atât de îngrozitor în lagărele de concentrare. De aceea, cred că forma cea mai mare de agresiune în timp de război este cea exercitată de către militari asupra diferitelor grupuri de civili neînarmați, mai ales împotriva femeilor și copiilor abandonați la cheremul celor ce au avantajul armelor de partea lor.

În zilele următoare am căutat mult timp pe Internet pentru a înțelege în ce măsură persecuțiile anti-evreiești au avut amploare în zona Baden-Baden și am descoperit fotografii din epocă ce înfățișau coloane nesfârșite de evrei deportați și case devastate în timpul întunecatei "Nopți a cristalelor sparte", când a început aplicarea rapidă a "soluție finale", confirmând "video-clip-urile" lumii spectral pe care am intuit-o. Nu cred în prezența spiritelor după moarte în locurile în care s-au produs masacre sau nedreptăți strigătoare la cer, dar cred în memoria atașată fiecărui colț de realitate, care sub o formă sau alta dă mărturie asupra trecutului pentru a nu mai apărea niciodată în viitor ceea ce a fost rău.

Așa cum am mai zis, nu am putut găsi o explicație satisfăcătoare pentru ceea ce a fost acum șaptezeci de ani și continui să cred că adevăratul spirit german nu s-a regăsit în respectiva perioadă dramatică pentru întreaga lume. Din fericire, aceste impresii m-au părăsit în următoarele zile și am putut să mă bucur de frumusețea locurilor din stațiunea Baden - Baden.

Acest oraș poate fi descris ca o revărsare multicoloră de străzi, alei și case de-a lungul nenumăratelor văi, culmi de deal și păduri ce se întretaie uneori simplu, alteori năucitor, însă mereu neașteptat atunci când începi să mergi într-o direcție sau alta. Aș putea spune că majoritatea construcțiilor din oraș sunt în gen vilă, însă aspectul lor trădează un stil arhitectural de cel puțin o sută de ani. Uneori ai impresia că ai intrat în alt timp și te aștepți să vezi o mulțime de nobili urcând treptele cazinoului, renumit la acea dată în întreaga lume. Alteori, traversând centrul plin de magazine elegante, ți se pare că vor apărea imediat în rochii lungi doamne din aristocrația acelor vremuri, venite la cumpărături sau să privească la mărfuri frumos așezate în vitrine, provenind de la case de modă renumite de la Paris sau Berlin.

Nu în ultimul rând, denumirea localității a provenit din punerea în valoare a bogăției de ape termale prin înființarea de către romani a unui sistem de băi pentru cei care aveau mari posibilități financiare. Și astfel, începi să înțelegi că Baden - Baden a fost un loc privilegiat încă din cele mai vechi timpuri, clima mediteraneeană fiind o caracteristică specială a locului în perioada de primăvară și vară, până spre toamnă când revine sezonul umed și rece specific zonei munților Pădurea Neagră.

Acest lucru l-am simțit în mod deosebit când urcând pe un deal destul de înalt de lângă localitate, am simțit tăria vântului tăios și aspru al munților situați nu departe de localitate. Însă coborând în oraș, clima s-a schimbat brusc devenind mai caldă și mai primitoare.

Prezența unor "insule" de climă mediteraneeană (sau subtropicală) în mijlocul unei regiuni temperat-continentale reprezintă o raritate, având de regulă un caracter sezonier. Pentru cei interesați de climatologie, recomand studiul climatului mediteraneean din zona Băilor Herculane, unde prezența apelor termale și activitatea vulcanică mai puternică au creat o situație similară cu aceea din Baden-Baden, Germania.

Revenind la "antroposferă", adică la lucrurile create de om, în Baden-Baden se observă o notă dominantă a caselor de "epocă", cu motive amintind de perioada imperiului marelui Kaiser Wilhelm, când s-a atins apogeul dezvoltării și notorietății la nivel mondial. Acest specific se poate distinge prin vile somptuoase având două sau trei etaje în stil specific german, dar și cu influențe franceze, elvețiene sau chiar italiene. Era un obicei în acea epocă de aur a stațiunii, ca fiecare familie de boieri, nobili sau aristocrați din Europa să dețină cel puțin o astfel de casă în Baden-Baden. Chiar și oameni înstăriți din Țările Române și-au permis luxul sau cheltuiala de a avea o proprietate în această regiune. În mod special se distinge capela familiei Sturdza, situată nu departe de centrul stațiunii, punct de atracție pentru toți românii ce traversează aceste locuri.

Nenumăratele reședințe de vară din Baden-Baden ne uimesc prin notorietatea proprietarilor sau istoria de multe ori dramatică a respectivelor case, vile, iar alteori palate în cel mai adevărat sens al cuvântului. Profitând de clima sezonier mediteraneeană, de bogăția apelor termale, dar și minerale, precum și de locația relativ apropiată pentru toate țările din Europa, oamenii de afaceri, aristocrații și liderii politici ai vremii aveau șansa de a se întâlni într-un loc plăcut și accesibil, să se odihnească, să cheltuiască și să își negocieze diferitele interese pe care le aveau. În concluzie, aș putea vorbi despre un trecut impresionant față de un prezent cosmopolit, de așezare urbană ce încă mai trăiește din capitalul de imagine creat într-o perioadă de mult apusă. Însă despre celelalte impresii culese din localitatea Baden-Baden voi vorbi în episodul următor.

Farmecul Grădinii Tuileries și al Palatului Luvru

Cu siguranță că este imposibil să ajungi la Paris fără a vizita, măcar exterior, Grădina Tuileries și Palatul Luvru, dispuse la capătul estic al „axei istorice” a Parisului, ce pornește de la Arcul de Triumf, se continuă cu bulevardul Champs-Élysée și ajunge în Piața Concorde în locul de amplasare a Obeliscului Egiptean. Chiar dacă timpul este scurt sau programul turistic se prezintă încărcat, o traversare rapidă a parcului Tuileries se va impune de la sine, iar o privire fugară a statuilor

dispuse în exteriorul aripilor castelului îți va evoca într-o clipă istoria zbuciumată, dar fascinantă a Franței. De aceea, pot spune că este imposibil să ai o impresie autentică asupra Parisului fără a vizita vestigiile celor care au adus glorie Franței în timpul evului mediu și au pregătit evoluția ulterioară din timpurile moderne și contemporane. La cine mă refer? Bineînțeles, la regii Franței și la dinastia Bourbonilor, fără de care niciodată nu am fi avut aceste lucrări arhitectonice fascinante din inima Parisului și fără de care statul francez nu ar fi putut să apară vreodată așa cum îl știm din cărțile de istorie.

Dacă până la vizitarea Parisului am fost un republican convins, având mereu în față idealul „libertății, egalității și fraternității", dacă acest spirit m-a însoțit de-a lungul vizitării „axei istorice", imediat după ce am păsit în Grădina Tuileries am avut percepția unei epoci în care aristocrația era un factor de progres pentru societatea franceză. De fapt, acest parc minunat întins pe o suprafață de 25 de hectare exprimă cel mai bine simetria, perspectiva și ordinea grădinilor franceze în stil renascentist, oferind confort și bucurie indiferent de anotimp. Privind din dreptul terasei dinspre Sena acest ansamblu de copaci și grădini, am retrăit, preț de mai multe clipe, perioada de aur a regalității din timpul regelui „soare", adică a lui Ludovic al XIV-lea.

Deodată, tot republicanismul meu a dispărut pentru a face loc viziunii strălucitoare a unei perioade de maximă înflorire a Franței, când frumusețea și rafinamentul acestei țări unice ajunsese să fie cunoscut până la marginile lumii. Fără să vreau, am avut sentimentul pierderii iremediabile a unor valori impresionante descoperite cu puțin timp înainte de apusul brutal al regalității. Nu aș putea preciza foarte exact ce anume m-a determinat să îmi schimb perspectiva, dar cred că „secretul" se afla în armonia pe care am putut să o discern prin farmecul inconfundabil al acestui parc vorbind mai bine decât o mie de cuvinte despre strălucirea acelor vremuri.

Mergând de-a lungul aleii principale, privind fântânile arteziene cu motive neoclasice, observând copacii „tunși" la aceeași înălțime și admirând varietatea vegetației din interiorul grădinii, mi-am dat seama cât de nedreaptă a fost acea revoluție care a distrus din temelii o epocă glorioasă pentru a face loc unei perioade lungi de distrugere și de continuă tranziție, care poate nu s-a încheiat pe deplin nici în prezent. Se pare că istoria nu admite astfel de discontinuități fără a încărca „nota de plată" a generațiilor următoare, fiindcă deși revoluția a eliberat energiile mulțimii, anarhia și convulsia oarbă rezultată nu a condus la un efort constructiv decât după ce noua ordine s-a înfiripat la capătul multor experimente sociale mai mult sau mai puțin fericite.

În principiu, Grădina Tuileries se compune din mai multe sectoare dispuse simetric la dreapta și la stânga aleii principale, care începe din dreptul Pieței Concorde și se încheie în Piața Caruselului, chiar în fața Palatului Luvru, mai precis în locul în care odinioară a existat Palatul Tuileries. Practic, imediat după intrarea dinspre „axa istorică" se poate admira o imensă fântână arteziană, după care se pot observa la dreapta și la stânga sectoare rectangulare cu vegetație felurită compusă din arbuști sau plante armonios dispuse în interiorul acestora. Există o varietate încântătoare în maniera de dispunere, precum și în prezența diferitelor specii de plante, fapt care conferă farmec și savoare, ca o mărturie a stilului și rafinamentului francez. Iar la capătul dinspre Palatul Luvru se poate admira un bazin de apă octogonal, care încadrează simetric toate aceste sectoare de grădină, oferind o perspectivă unică atunci când privești de-a lungul aleii principale.

Numele de „Tuileries” a fost preluat de la destinația inițială a locului în care a fost amplasată ulterior grădina, mai precis aceea de a găzdui o „fabrică” medievală pentru producerea țiglelor din lut ars folosite la acoperișurile clădirilor din Paris, „tuile” însemnând „țiglă”. Fiind chiar pe malul Senei, lutul de culoare roșiatică folosit pentru manufacturarea acestor elemente de construcție era prezent din abundență, fapt care explică denumirea în limba latină de „rubras” – teren roșiatic, din care a derivat în franceză cuvântul Luvru printr-o transformare fonetică ingenioasă. Nu sunt lingvist de profesie, dar cel puțin aceasta este opinia specialiștilor, deși pentru Luvru, adică Louvre, aș fi propus o variantă mai directă pornind de la destinația militară inițială a amplasamentului în care se află în momentul de față palatul.

Acest parc a devenit renumit în urma evenimentelor din fatidica zi de 10 August 1792, când a fost luat cu asalt Palatul Tuileries de către mulțimi de oameni nemulțumiți, instigați de către iacobini cu scopul de a detrona pe rege. Locul a mai fost marcat și de masacrarea gărzilor elvețiene ce asigurau paza palatului, care au avut nefericita inițiativă de a trage în manifestanți, provocând moartea multor zeci sau chiar sute dintre aceștia. Parcurgând la pas toată această grădină, am căutat să identific acel moment trist, când ultimul Bourbon a fost condus la eșafodul înălțat în Piața Concorde. Deși nu am avut o părere neapărat bună despre acest rege șovăielnic, totuși tragismul situației m-a urmărit de-a lungul tuturor aleilor, având uneori senzația că zăresc scene sângeroase și pline de dramatism din acea perioadă.

De fapt, Parisul poartă cicatricele acelor vremuri dureroase, când revoluția a luat locul evoluției, iar experimentul hazardat s-a impus în locul măsurilor raționale de redresare a națiunii. Chiar dacă prin urbanizarea extensivă din timpul Celui de-al Doilea Imperiu, vestigiile timpurilor medievale au fost în mare măsură distruse, Grădina Tuileries și Palatul Luvru ne vorbesc în continuare despre barbaria schimbării iraționale și despre furia oarbă a gloatelor ațâțate de fanatici, anarhiști și oameni dornici de răzbunare. Ce poate ieși bun din așa ceva? Realizând toate aceste aspecte, am simțit o nostalgie profundă și o compasiune greu de exprimat în cuvinte pentru sutele de mii de oameni uciși în evenimentele tulburi ale Primei Republici.

Pășind mai departe spre ieșirea dinspre palatul Luvru, am fost întâmpinat de Arcul de Triumf al lui Napoleon Bonaparte, mult mai mic decât cel din Piața Etoile, care comemorează victoriile „Marii Armate” împotriva coaliției puterilor europene, în mod deosebit fiind amintită victoria de la Austerlitz asupra trupelor imperiului habsburgic. Am citit cu atenție cuvintele scrise de o parte și de alta a monumentului, regăsind frazeologia bombastică din timpul Primului Imperiu. Nu sunt un admirator al lui Napoleon Bonaparte, iar plasarea acestui arc de triumf în interiorul complexului creat de regii Franței mi-a apărut ca o intruziune istorică neavenită a unui „om din popor” ajuns împărat printr-un complicat șir de evenimente. Cu toate acestea, monumentul este bine încadrat pe „axa istorică”, fiind aliniat cu marele Arc de Triumf dispus la câțiva kilometri în „amonte” față de acesta.

De la Piața Caruselului am putut admira direct Palatul Luvru dintr-o rațiunea foarte simplă și anume aceea că Palatul Tuileries nu mai există în clipa de față. Cum se poate așa ceva? Mă așteptam să găsesc o inscripție monumentală în amintirea acelui faimos palat construit la ordinul Caterinei de Medici, însă nimic de felul acesta nu am putut identifica prin preajmă. În afară de micul Arc de Triumf al lui Napoleon Bonaparte, nimic nu mai încadrează această piață, care pare cu totul inoportună în fața marelui palat Luvru. De aceea, „am răscolit” Internet-ul și cărțile de istorie pentru

a afla ce s-a întâmplat palatului luat cu asalt de gloatele Parisului, urlând cuvinte pline de ură împotriva regelui Ludovic al XVI-lea.

Ceea ce am putut afla m-a întristat profund, fiindcă acest palat, care a fost ultima reședință a regalității, precum și locul în care s-au înscăunat „împărații din popor" în genul lui Napoleon Bonaparte și a lui Napoleon al III-lea, a fost distrus în timpul evenimentelor Comunei din Paris. Mai precis, pe data de 23 mai 1871, în timpul reprimării revoltei din Paris, în mod deliberat mai mulți comunarzi au incendiat palatul, acesta neputând să fie stins nici după mai multe zile de luptă a numeroaselor brigăzi de pompieri din Paris cu flăcări imposibil de oprit. Din fericire, palatul Luvru a scăpat ca prin minune de acest gest absurd și plin de ură al comunarzilor, care din rațiuni de răzbunare s-au decis să radă de pe fața pământului vestigiile neprețuite ale Parisului.

Cugetând la gestul lor, nu am putut să nu regăsesc peste timp ura „revoluțiilor culturale" din Rusia, din China sau din estul Europei conduse cu un elan satanic de către urmașii lor din timpul regimurilor comuniste. Disprețul față de trecut, lipsa de respect pentru valoare și frumos, au fost elementele definitorii ale comunarzilor din toate veacurile, mărturia distrugerii anarhice însoțindu-i mereu. Nu mă pot opri să nu mă gândesc și la demolările lipsite de rațiune ale centrului istoric al Bucureștiului, precum și la construirea de monstruozități arhitectonice, care poartă pecetea urii comunarde, ce a ras de pe față pământului Palatul Tuileries. Având aceste impresii, am pășit cu tristețe peste locul care nu mai aduce aminte cu nimic despre acel palat, pentru a putea admira în schimb Palatul Luvru și aripile care îl legau odinioară de fostul Palat Tuileries.

Palatul Luvru a fost inițial o fortăreață de apărare a cetății Parisului, fiind construit după un plan similar cu cel al castelului de la Vincennes și cu al altor castele de pe Valea Loarei, adică urmând o structură rectangulară, cu turnuri rotunde dispuse la colțuri și cu un turn înalt în interior, poziționat central, numit „donjon". Luvru a fost inițial una dintre numeroasele reședințele ale regilor Franței, pentru ca din anul 1546, adică din perioada Renașterii, să înceapă să fie modificat și adaptat ca palat de locuit, confortul și estetica luând locul funcției de apărare. Însă ideea „marelui proiect" de îndepărtare completă a rămășițelor fortăreței medievale și de unire a palatelor Luvru și Tuileries a avut-o Henric al IV-lea, care a inițiat multiple modificări începând cu anul 1589, lucrări ce au fost continuate pe o perioadă ce s-a întins pe o durată de mai multe sute de ani.

Studiind istoria construirii Palatului Luvru, am înțeles că un astfel de complex nu se putea realiza peste noapte, ci au fost necesare mai multe generații de arhitecți și de suverani, care au urmat principii estetice similare. Acest lucru se poate urmări și în Viena, precum și în alte capitale europene, fiind cu totul de neînțeles dorința și susținerea „regilor din popor", care au dorit să apară peste noapte „castele din povești" cu turnuri înalte, crescute grotesc peste ziduri ridicate la repezeală de ingineri constructori cu pretenții de arhitecți. A construi cu stil presupune timp, efort și dedicare, fiind rezultatul transmiterii de la o generație la alta a experienței acumulate prin observație, finețe în execuție și experiment atent dirijat pentru a nu strica niciodată perspectiva de ansamblu. Arhitectura autentică este o artă ce presupune o relație maestru-discipol și nu doar o absolvire grăbită a unei facultăți de profil. De aceea, mă întreb pe bună dreptate: Unde sunt elitele de altădată? Unde sunt maeștrii și școlile de artă arhitecturală, care au zămislit Micul Paris și centrele istorice ale orașelor României? De ce nu mai avem astfel de oameni în generația actuală?

În fața Palatului Luvru este amplasată o mare piramidă în stil post-modernist realizată din plăci de sticlă, prinse cu arce de oțel, construită după planurile unui renumit arhitect de origine chineză. Deși controversată la început această inițiativă, ulterior ea s-a dovedit a fi benefică în fluidizarea traficului de vizitatori, folosindu-se conceptul de „atrium" subteran, preluat din arhitectura de construcție a caselor nobiliare din vremea imperiului roman. Intrând în această piramidă, am avut brusc senzația că mă aflu într-un mare terminal de aeroport foarte ingenios gândit pentru a permite accesul simultan spre mai multe direcții prin intermediul multiplelor scări rulante ce urcau sau coborau spre sau dinspre nenumăratele încăperi ale palatului.

Asocierea dintre aspectul piramidal post-modernist și arhitectura medievală a palatului este interesantă, alinierea realizându-se de-a lungul cunoscutei „axe istorice", care în principiu trece prin mijlocul piramidei și deopotrivă prin mijlocul palatului, oferind simetrie, ordine și perspectivă, la fel ca în Grădina Tuileries. În plus, motivul „piramidei" completează interesant cel al „obeliscului" din Piața Concorde, încadrând într-o manieră „egipteană" Grădina Tuileries, cu o referință simbolică spre Valea Regilor, o comemorare tipologică a perioadei de glorie a unei civilizații ajunse la apogeu.

De fapt, Palatul Luvru are la bază o construcție rectangulară, urmărind preferința pentru simetrie din arta renascentistă târzie, la mijloc fiind dispusă o fântână rotundă ce oferă o perspectivă interesantă atunci când privești spre oricare dintre laturile clădirii. Partea interioară delimitată de această construcție poartă numele de „Curtea Careului", în exterior fiind prelungită către apus prin două aripi de clădire ce se întindeau până la fostul Palat Tuileries. Pe aceste structuri sunt dispuse spre interior la nivelul acoperișului statui în mărime naturală reprezentând numeroase personalități din istoria medievală și modernă a Franței, această lucrare fiind realizată în timpul lui Napoleon al III-lea în stilul neobaroc. Dar cel mai interesant este muzeul adăpostit de către Palatul Luvru, impresionant prin nesfârșitele colecții de artă expuse publicului larg. A vizita doar o secțiune a acestui muzeu necesită mult timp și efort, fapt pentru care nu voi intra în relatări suplimentare pe această temă, rămânând deschisă invitația de a veni și de a vedea neprețuitele obiecte de artă colecționate de către regii Franței.

Ajuns la capătul dinspre răsărit al palatului, mai precis dinspre Pont Neuf, am pășit melancolic spre ieșirea din acest palat fascinant pentru a admira preț de mai multe minute aripa exterioară dinspre Sena și pentru a cugeta asupra evenimentelor sinuoase, aberante și crude ce au marcat sfârșitul domniei regilor Franței. Am intrat în Grădina Tuileries ca un republican convins, am avansat impresionat de splendoarea locului pe aleile acestui parc simțind ceva din gloria regalității. M-am cutremurat în fața locului unde a fost distrus Palatul Tuileries, am retrăit agonia aristocrației ucise de furia oarbă a maselor și tristețea frumoasei regine Maria Antoaneta, ce a avut nesansa istorică de a trăi în acele veacuri.

Mai departe, am parcurs rutele de acces către Palatul Luvru și am admirat motivele medievale și romantice ale acestui complex arhitectural unic, pentru ca la plecare să înțeleg că niciodată revoltele populare nu au adus ceva bun atunci când acest lucru a însemnat distrugerea ordinii anterioare și revenirea barbariei la putere sub forma „împăraților proletari". Să fii devenit regalist în urma acestei introspecții, imposibil de trăit doar prin lecturarea cărților de istorie? Nu aș putea spune cu precizie acest lucru, dar cu siguranță ceva din sufletul meu a rămas pentru totdeauna atașat de aceste „relicve" ale unei glorii apuse pentru totdeauna și ale unui timp când ordinea, simetria și perspectiva constituiau pecetea inconfundabilă a Renașterii, un

lucru radical opus mâniei oarbe a maselor aţâţate de instigatori lipsiţi de orice fel de scrupul, dar mai ales de omenie.

Impresii Gotice din Baden-Baden

Când scriu aceste rânduri am impresia că retrăiesc din nou perioada scurtă de timp pe care am petrecut-o în Germania, în localitatea Baden-Baden, însă mai ales am simţământul unui „deja-vu” al unor peisaje pe care cumva le ştiam dinainte de a fi mers prin acele locuri. Într-un fel rezonanţa pe care am avut-o la evenimente petrecute în urmă cu mai multe decade în acea regiune, precum şi percepţia aparte asupra trăsăturilor ce definesc naţiunea germană, m-au determinat în cele din urmă să îndrăgesc acel colţ de lume şi să port cu mine ca o realitate vie tot ceea ce am putut observa şi simţi în modul cel mai direct.

Exprim aceste simţăminte într-un mod mult mai profund decât atunci când în grabă mi-am strâns bagajele pentru a merge la gară şi a reveni în România. La acea dată pot spune că nu am avut nici un fel de sentiment de părere de rău că plec, ba dimpotrivă, am avut senzaţia că voi părăsi un spaţiu apăsător pentru un străin nefamiliarizat nici cu clima şi nici cu temperamentul locuitorilor regiunii. Însă prin această alchimie a rememorării, îmi dau seama că aş fi dorit foarte mult să mai fi rămas în acele locuri şi să fii explorat mai în adâncime trăsăturile spiritului german şi farmecul naturii în care acesta s-a dezvoltat de-a lungul veacurilor.

Însă lăsând la o parte toate aceste impresii generale, voi reveni la redarea uneia dintre cele mai nostime întâmplări trăite în perioada de o săptămână cât am stat în localitatea Baden-Baden. Cele ce vor fi relatate s-au petrecut la restaurantul hotelului unde eram cazat în prima dimineaţă când am mers la micul dejun.

Astfel, am coborât la primele ore ale dimineţii, mai precis în jurul orei şapte, şi am intrat în restaurantul hotelului, unde mi-am luat cuminte farfuria pentru a o umple cu tot felul de sortimente oferite pentru micul dejun. Am remarcat cu bucurie diversitatea de specialităţi bine aşezate, gătite exemplar şi ordonate aşa cum nu am mai văzut decât în Austria.

După ce am selectat ceea ce mi s-a părut că mi se potriveşte mai bine, am aşezat respectiva farfurie pe o masă liberă, pe care se aflau mai multe ceşti de porţelan de mărime medie aşezate cu gura în jos pe nişte farfurioare din acelaşi material. Fiindcă doream să îmi pregătesc o cană de ceai, am luat una dintre aceste ceşti şi am plecat în căutare ceaiului şi a apei clocotite necesare preparării.

Însă imediat, nici eu nu ştiu de unde, a apărut o fraulein ce se ocupa de servirea micului dejun şi m-a întrebat:

- Ce doriţi să serviţi domnule?

- Nişte ceai, bineînţeles, fiind surprins de privirea ei mirată.

- Ei bine, nu puteţi servi ceai cu această ceaşcă, şi spunând acest lucru îmi luă fără alte comentarii ceaşca şi farfuria din mână. Pentru ceai se folosesc doar aceste căni şi îmi indică un loc unde era aşezate mai multe pahare de sticlă, fiecare având o toartă destul de mare.

Nu am mai zis nimic, ci m-am conformat regulii prezentate atât de calm și de strict, astfel că am luat un pahar din locul indicat și am preparat ceaiul în el. Mai târziu, am dorit să servesc și niște suc de fructe. Având lecția învățată că numai pentru cafea se folosesc ceștile de pe masă și fără să mă mai gândesc că ar putea exista vreun alt gen de pahar, am luat o cană de sticlă folosită pentru ceai și m-am îndreptat către recipientele ce conțineau sucuri de fructe.

De niciunde, aceeași fraulein a apărut înainte de a schița prima mișcare de umplere a cănii și imediat mi-a zis:

- Nu puteți să serviți suc în pahare de ceai!

- Bine, dar atunci în ce pahare se poate servi? am răspuns nedumerit.

Mi-a arătat un alt loc unde erau așezate mai multe pahare de sticlă, dar fără toartă. Am înțeles lecția, am pus paharul de ceai înapoi și sub privirile atente ale doamnei în cauză, mi-am umplut un pahar de suc folosind recipientul adecvat.

A doua zi, știind lecția, am mers să îmi iau ceai, dar în locul pe care mi-l arătase cu o zi înainte nu mai erau pahare de sticlă cu toartă, ci fără toartă, însă de un alt tip decât cel folosit pentru a fi servit sucul. Neavând de ales, mi-am preparat ceaiul în acel pahar, însă de îndată ce am ajuns la masă, doamna Fraulein a apărut lângă mine:

- Pentru ceai se folosesc paharele cu toartă, îmi spuse pe o notă severă și dezaprobatoare.

- Bine, dar la locul indicat ieri de către dumneavoastră am găsit numai pahare de felul acesta, i-am răspuns imediat.

- Imposibil, mi-a zis pe un ton ce nu admitea replică și îmi arătă un alt loc unde, într-adevăr se aflau paharele de ceai. Paharul pe care l-ați folosit este pentru cafe express de la automat.

Am vrut să îi spun că nu așa stăteau de fapt lucrurile, dar mi-am dat seama că ar fi fost în zadar să o conving altfel. În final, a treia zi mi-am luat paharul de ceai de unde trebuia, cel de suc de la locul său, iar după aceea doamna Fraulein a apărut având în sfârșit o notă zâmbitoare și îmi spuse satisfăcută:

- Este totul în regulă domnule? Mai doriți ceva?

Abia atunci mi-am dat seama cât de multă bucurie i-am adus prin faptul că încă un "barbar" învățase normele elementare ale civilizației. Și în plus mi-am dat seama cât de importante sunt detaliile pentru națiunea germană.

În altă zi am avut ocazia să folosesc un funicular ce te urca mai multe sute de metri înălțime prin tractarea unui vagonet uriaș, similar unei telecabine ca dimensiune, diferența principală fiind doar mijlocul de propulsie prin tragere cu un troliu dispus între șine. De fapt, ingeniozitatea folosirii acestui mijloc de locomoție era dată de panta deosebit de abruptă similară ca dimensiune și dificultate cu cea traversată de telecabina de urcare pe colina Tâmpa din Brașov.

Însă acest funicular nu era deservit de vreun personal angajat, ci intrarea se făcea prin cumpărarea de la un automat electronic a unui bilet, ce era ulterior scanat înainte de intrarea în coridorul de acces la funicular. După ce treceai de punctul de scanare și ți se permitea accesul, urcai pe un culoar până la rampa de legătură cu platforma funicularului, unde te puteai îmbarca, dacă acesta era prezent în stație. Când nu mai venea nici o altă persoană, cineva dintre cei prezenți apăsa pe butonul de plecare și imediat se auzea o voce de avertizare în limba germană, se închideau ușile, iar funicularul se punea în mișcare.

Senzația experimentată era deosebit de interesantă, fiind generată pe de o parte de deplasarea pe șine ce îți dădeau impresia de tren aflat în mișcare, iar pe de altă parte de tractarea incredibilă sfidând aproape legile gravitației ce te făcea să te gândești la un fel de telecabină atârnată de capătul unui troliu nu prea gros, însă incredibil de rezistent. De curiozitate, m-am uitat pe plăcuțele ce dădeau diferite indicații, dispuse în interiorul cabinei, și am descoperit că data de fabricație era undeva în decada anilor '70, mai precis în urmă cu patruzeci de ani. Aceeași constatare am făcut-o și la hotel cu privire la ascensorul utilizat în clădire, de fapt și el fiind tot un fel de funicular, însă tractat pe verticală.

Privind către punctul de sosire din vârf, am observat cum panta devenea tot mai abruptă, întrebându-mă dacă nu cumva vom ajunge să urcăm pe verticală din cauza înclinării tot mai pronunțate a cabinei pe roți în care eram. În plus, atârnarea de un cablu ce nu mi se părea mai gros de doi centimetri în diametru, te determina să te întrebi involuntar dacă acesta va rezista la o așa de mare tensiune. Cel mai interesant a fost momentul în care șina s-a bifurcat și am putut observa cabina de coborâre trecând pe lângă noi, pentru ca ulterior aceasta să se înscrie pe șina unică pe care urcasem.

Aici era partea cea mai interesantă și anume că de fapt era o singură șină de sus și până jos, însă existau două bifurcații, ce permiteau trecerea și revenirea la două linii, unde în mod automat prin intermediul unui ingenios sistem mecanic de comutare, cele două cabine, una în urcare, iar alta în coborâre, treceau una pe lângă alta, fiind tractate distinct de către două trolii de oțel monolit, adică realizat prin tragere directă din laminor și nu prin torsadare de fire de oțel. Dar ajunge cu atâtea detalii tehnice, fiindcă în fond nemții sunt cei mai buni mecanici din lume!

Din vârf peisajul se deschidea maiestuos spre toate zările oferind privirii nenumărate locuri impresionante și detalii de neuitat. Vântul puternic de pe culme și turnul semeț dispus pe cea mai înaltă cotă având o vechime de cel puțin o sută de ani, îmi sugerau atmosfera unei alte epoci de mult apuse, mai precis perioada romantică a secolului al XIX-lea, când cu siguranță în acel loc funcționa un punct de observare către câmpia Rinului spre Franța la apus și spre răsărit către alte landuri învecinate. Peisajul variat amintea de "măgurile" din podișul Transilvan sau din zonele subcarpatice din țara noastră, iar câmpia Rinului semăna foarte mult cu cea a Tisei, ce se poate observa dinspre partea de nord-vest a munților Apuseni. Prin urmare, decorul oarecum familiar, însă altfel dispus, mi-a creat o bucurie a regăsirii formelor de relief cunoscute din copilăria mea sau observate în diferitele călătorii prin țară.

Cred că într-un fel, spațiul românesc m-a urmărit pe toată durata călătoriei, conferindu-mi o senzație de siguranță într-o țară străină, aflată la mii de kilometri distanță. Să fie oare matricea tainică pe care o primești prin naștere și educație, mai ales în primii ani de viață, din partea culturii în mijlocul căreia ai apărut? Nu aș putea

spune, însă pe măsură ce trece timpul constat că întregul univers începe să capete culorile spațiului românesc pe care sub o formă sau alta l-am îndrăgit atât de mult. Dacă ar fi existat și spiritul deschis al românilor, atunci aș fi putut spune că mă aflu chiar acasă, iar dacă limba noastră aș fi putut să o aud mai des, atunci cu siguranță m-aș fi gândit că spațiul românesc s-a întins și peste acel colț de lume.

Revenind la relatarea mea, pot spune că întoarcerea cu funicularul a fost la fel de spectaculoasă ca și urcarea însă totul fiind dispus acum cu susul în jos, tractarea fiind înlocuită cu frânarea. Privind frunzele ruginii căzute peste tot locul sub copaci înalți de stejar, brazi nefiind prin acele locuri, am retrăit clipele când mă plimbam, copil fiind, pe Valea Cetății în Brașov, pe Dealul Melcilor sau pe aleile de la poalele Tâmpei. Aveam impresia că sunt un elev de liceu străbătând după ore acele alei sau chiar poteci de munte, iar alteori de student la universitatea de pe Dealul Cetățuii, unde atât de mult mi-aș fi dorit să îmi petrec anii de facultate. Poate apartenența pentru câteva sute de ani la spațiul gotic a Transilvaniei mai ales în anumite regiuni incluzând Brașovul, au făcut să îmi renască astfel de impresii în suflet. Însă oricum, nu am putut privi Germania altfel decât prin ochii unui român. Dar despre alte impresii voi vorbi în episodul următor.

Insula Cetății și Catedrala Notre Dame din Paris

Am părăsit „axa istorică” a Parisului de îndată ce am pășit afară din Palatul Luvru și m-am îndreptat de-a lungul Senei către binecunoscutul Pont Neuf, care leagă cele două maluri ale acestui fluviu, dar care deopotrivă îți permite să ajungi pe renumita Insulă a Cetății, în franceză: „Île de la Cité”. Acest loc găzduiește mai multe obiective turistice obligatorii atunci când vizitezi Parisul și anume: catedrala Notre Dame, Palatul de Justiție și închisoarea de tristă amintire unde a fost întemnițată Maria Antoaneta înainte de a fi executată într-un mod barbar de către revoluționarii acelei epoci.

Insula Cetății alături de insula Saint-Louis sunt singurele „bucăți de pământ” constituite natural în mijlocul Senei ca urmare a depunerii numeroaselor aluviuni purtate de apele învolburate ale fluviului. Acest fapt sporește atractivitatea locului parcă anume pus în mijlocul Parisului cu scopul de a evoca într-un spațiu relativ îngust diversitatea de timpuri și epoci care și-au pus amprenta de nești într-o simbioză deopotrivă stranie și contradictorie. În acest sens, relicve din perioade succesive ale istoriei se întrețes într-o structură unică fascinantă, având impresia că distingi pe rând siluetele galilor din tribul Parisii luptând cu trupele lui Iulius Cezar, pentru ca ulterior să distingi umbrele regilor merovingieni confruntându-se cu vikingii invadatori alături de proiecțiile sumbre ale asediilor, nu puține la număr, suferite de această renumită cetate a Franței.

De fapt, poziționarea centrală a Insulei Cetății în inima Parisului a condus la definirea kilometrului „zero” chiar în piața ce se întinde la apus de catedrala Notre Dame, de aici calculându-se toate distanțele din interiorul orașului. Și chiar aceasta este senzația pe care o ai atunci când parcurgi la pas străzile de pe mica insulă separată fizic, dar nu și funcțional, de restul metropolei. Este ca și cum te-ai afla în centrul unui imens carusel ce se desfășoară pe o întindere mărginită doar de către orizont. Sau ca și cum ai atinge un loc cu o gravitație maximă, în jurul căruia se mișcă tot ce este în jur. De aceea, impresiile culese de pe această insulă

completează armonios tot ceea ce am putut admira pe întinsa axă istorică a Parisului ce începe de la Arcul de Triumf și se termină la Palatul Luvru.

Această insulă cu aspect de corabie plasată în mijlocul apelor îți oferă o senzație de protecție față de malurile foarte apropiate ale Senei, un fel de loc de refugiu, care a inspirat scrierea romanului „Cocoșatul de la Notre Dame" de către Victor Hugo. Trăirea pe care o ai când pășești în interiorul ei este similară intrării pe un teritoriu ce nu mai aparține omului, ci doar lui Dumnezeu, aflat sub protecția cerului în fața năvalei apelor și a pământului. De o parte și de alta se află mulțimile nenumărate ale urbei, dar pe această insulă regulile se schimbă brusc oferind senzația de eliberare și ocrotire providențială.

La extremitatea de apus a „corabiei" se află Palatul de Justiție, construit în timpul „împăratului" Napoleon al III-lea, obturând frumoasa Capelă a lui Ludovic al IX-lea. Într-un efort de schimbare a identității Parisului, manie împărtășită de către toți dictatorii din toate timpurile, Napoleon al III-lea a dorit să își impună prezența sa de mare judecător cu un palat aflat nu departe de Palatul Tuileries, unde își avea vremelnica sa reședință ca împărat autoproclamat al francezilor.

Chiar „lipită" de Palatul de Justiție se află și acea închisoare faimoasă din descrierile evenimentelor Revoluției, unde și-au petrecut ultimele momente ale vieții mulți nobili uciși în numele „poporului" de către tribunale încropite la repezeală de persoane zeloase pentru noua orânduire. Atât Palatul de Justiție, cât și această închisoare, se pot vizita la anumite ore și în anumite zile de către cei interesați. În ce mă privește, am căutat să evit o asemenea „plăcere", spiritul regalist din timpul vizitării Palatului Luvru determinându-mă să detest pe moment o astfel de „distracție".

Însă către extremitatea de răsărit a „corabiei" se află renumita catedrală Notre Dame, care conferă un sens unic și o strălucire cu totul deosebită Insulei Cetății. Aspectul arhitecturii acestei construcții oferă perspectiva punții de comandă a unei nave cu două turnuri gemene ce se înalță elegant și demn pe frontispiciu într-un stil gotic francez, având o vechime de aproape opt sute de ani, ultimul retuș al primei etape de ridicare a edificiului fiind făcut în jurul anului 1240. Și tocmai de aceea, nu poți vorbi despre Insula Cetății fără a face referință la această catedrală care încorporează o atât de îndelungată istorie.

În momentul în care am stat în fața catedralei Notre Dame am simțit cum întregul înțeles al locului capătă un sens cu totul nou, diferit de cel pe care îl percepusem de-a lungul malurilor Senei. Mi-am dat seama că privind din mijlocul pieței, întreaga perspectivă a Parisului devenea armonioasă, fiind centrată pe Insula de la care s-a dezvoltat întreaga urbe de-a lungul multor veacuri de existență. Oferind o simetrie în raport cu „axa" naturală a cursului Senei, Insula Cetății realizează o translatare a orizontului istoric către o perioadă mult mai veche și deopotrivă către primordialitatea așezărilor umane care s-au întemeiat sau au dispărut în acest spațiu geografic unic.

Dacă „axa istorică" a Parisului conturează grandoarea regalității și ulterior a imperiului ajuns la apogeu, axa naturală a Senei, față de care este aliniată Insula Cetății, conferă simțământul permanenței și veșniciei formelor de relief peste care s-a suprapus zbuciumul comunității umane, mereu tulburată de imperfecțiuni și prefaceri continue. Mai mult chiar, am avut percepția timpului absolut, care nu cunoaște schimbare, iar alegerea acestui loc pentru înălțarea unui templu spre gloria Creatorului universului mi s-a părut a fi o foarte bună alegere.

Intrând în interiorul catedralei, simțământul de sacru m-a străbătut ca un fior lăuntric în timp ce pășeam cu sfială de-a lungul coridoarelor de acces și al spațiilor special delimitate pentru circulația vizitatorilor. Știam despre faptul că o altă biserică fusese clădită în acel loc înainte ca Notre Dame să prindă chip, dar gândul m-a purtat și către vechile altare romane sau celtice de pe Insula Cetății, care au precedat creștinarea francilor sub regii merovingieni. Există puține astfel de locuri în care religiile să se suprapună armonios peste veacuri cu temple succesive comemorând o aceeași idee de divinitate ce transcende spațiul și timpul. Din acest punct de vedere, amplasarea catedralei Notre Dame corespunde noțiunii de loc sacru, conferit de aspectul geografic al așezării respective, putând spune că astfel am avut ocazia de a mă afla în chiar inima spirituală a Parisului.

Atmosfera interioară, marcată de un amestec interesant de lumină și întuneric, avea un aspect fascinant și terifiant, deopotrivă, așa cum paradisul și infernul se proiectau prin vitralii imense încastrate în ferestre ogivale sau rotunde. Iar coloanele înalte, ce susțineau acoperișul clădirii, induceau senzația de sublim pentru toți vizitatorii ce se încolonau disciplinat și tăcut pe măsură ce treceau prin dreptul diferitelor compartimente ale clădirii. Din acest punct de vedere, pot spune că în nicio altă biserică nu am avut un sentiment de o evlavie așa de profundă ca în această catedrală în care rafinamentul și stilul se îmbinau armonios.

Fără să vreau, gândul m-a purtat în perioada revoluției din 1790, când acest așezământ a fost desacralizat sălbatic de către gloatele barbare ale Parisului și când așa-zisul „cult al rațiunii” a fost instaurat, catedrala devenind un templu al ateismului declarat. Cât de trist trebuie să fi fost în acele clipe, când reprezentările creștine au fost distruse cu un elan plin de cruzime. Nu întâmplător, în catedrala Notre Dame s-a desfășurat cea mai mare ceremonie de instaurare a acestei mișcări întunecate, care a proclamat zeificarea acelei „rațiuni” nimicitoare de credință.

Acest simțământ l-am trăit intens și dureros de-a lungul perioadei tulburi a comunismului, când propaganda ateistă a căutat să distrugă credința în Dumnezeu, iar bisericile și casele de rugăciune au fost distruse cu un elan proletar. Ceea ce s-a întâmplat la Notre Dame avea să se repete ulterior în Rusia, China și Europa răsăriteană ca un scenariu trist, desprins din întunericul iraționalității oarbe. Nu întâmplător, am avut convingerea că dacă gloatele Parisului ar fi avut simțul rațiunii, atunci istoria ar fi fost cu totul alta, fiindcă indiferent cât de mult s-a greșit prin religie, nimic nu justifică desființarea credinței în Dumnezeu.

La Tuileries ateismul agresiv a detronat pe rege, dar la Notre Dame acest curent tenebros s-a încumetat să îl detroneze pe Dumnezeu într-o sfidare plină de semeție, care a devenit laitmotivul revoluțiilor din secolelor următoare. „Axa istorică” a fost alterată de către oameni rău intenționați, iar „axa naturală” a fost deviată de la cursul ei firesc, oamenii uitând de Creatorul lor. De fapt, la Notre Dame nu a fost o reacție doar împotriva catolicismului, ci o contestare a Marelui Creator, indiferent de religie. Aici a fost locul unui sacrilegiu care a cutremurat din punct de vedere spiritual toate veacurile, iar ecourile sale nu se vor stinge vreodată.

M-am retras din catedrala Notre Dame, dar nu înainte de a admira ultimele raze ale soarelui din acea zi de primăvară revărsându-se asupra celor care ieșeau din clădire, oferind imaginea veșniciei Celui pe care oamenii L-au batjocorit și L-au nesocotit în atât de numeroase ocazii de-a lungul istoriei. M-am îndepărtat la suficientă distanță pentru a admira încă o dată silueta elegantă a catedralei și pentru a-mi lua rămas bun de la kilometrul „zero” al Parisului. La Luvru am fost impresionat

de măreția regalității și de bogățiile nenumărate acumulate în spațiile sale generoase, însă la Notre Dame am avut descoperirea gloriei lui Dumnezeu, a unei dimensiuni spirituale mai prețioase decât orice alt lucru din această lume.

Distrugerea regalității a fost un act lipsit de rațiune, însă încercarea de nimicire a credinței a demonstrat pe deplin caracterul întunecat și răzvrătit al unei mișcări pretins „iluminate", care de fapt nu a condus decât la dezordine și haos. Istoria are multe momente de descătușare a tendințelor negative din natura umană, dar așa cum apele Senei trec învolburate mai departe, și astfel de evenimente ajung în cele din urmă un trecut, de care tot mai puțini își mai pot aduce aminte. De aceea, am lăsat și eu ca aceste impresii să își urmeze cursul, pe măsură ce asfințitul și răcoarea serii mă grăbeau către stația de metrou cea mai apropiată. Oricum, eram fericit fiindcă descoperisem axa spirituală a Parisului, acea identitate lăuntrică transcendentă peste spații și veacuri din chiar inima Franței, ascunsă trecătorului grăbit și ferită de privirile indiscrete ale celor ce sunt doar curioși, dar care nu pot ajunge niciodată la profunzimea căutătorului de comori ce au o valoare veșnică.

În Drum spre Coasta Dalmației

De curând am avut ocazia să călătoresc în Croația și să vizitez orașul Split. Impresiile trăite cu această ocazie au fost dintre cele mai variate, lucru datorat și faptului că era pentru prima oară când urma să ajung în Croația, despre care doar citisem din cărți și de pe Internet. În primul rând, și acesta este un element comic al povestirii, dacă dorești să ajungi "pe calea aerului" din București în Croația, vei constata că nu există niciun fel de zbor direct până în Zagreb, capitala acestei țări relativ vecine. Rutele de zbor sunt dintre cele mai variate cu escale în "unghi ascuțit" la Budapesta, Viena sau Munchen, sau în zig-zag prin Torino sau alte "hub-uri" mai vestice. Cu alte cuvinte, deși țara este apropiată, companiile cu care vei zbura vor fi obligatoriu din străinătate. Zborul meu era programat prin Viena și prin urmare mă așteptam la un total de trei ore de călătorit prin "văzduh" .

Prin urmare, am plecat la drum într-o dimineață frumoasă de iunie ajungând la aeroportul internațional Otopeni cu două ore înainte de decolarea avionului. Toate bune și frumoase până când m-am uitat la tabela cu plecări, unde spre marea mea mirare am recunoscut nesuferita etichetă de "zbor anulat" în dreptul cursei de Viena pentru care venisem. Atunci simțul meu interior a intrat în acțiune prevestindu-mi o evoluție nu tocmai plăcută a călătoriei.

La drept vorbind, prefer să se anuleze un zbor, decât să am parte de un incident neplăcut pe durata călătoriei. Dar pe de altă parte, orice anulare de genul acesta generează o perturbație în lanț, fiindcă toți pasagerii respectivei curse trebuie să fie realocați la alte zboruri, fără să se fi făcut o rezervare prealabilă. Mai precis, ajungi în situația nedorită a cumpărării biletului de călătorie din "gară" , cu puțin timp înainte de plecarea trenului. Însă cum la avion nu există locuri în picioare, concluzia este simplă: riști să rămâi pe aeroport pe o durată nedefinită.

Am căutat ghișeul companiei Austrian Airlines, însă nu a trebuit să întreb prea mult, fiindcă o coadă imensă, pe mai multe rânduri mi-a confirmat temerile. Amestecați, îngrijorați și grăbiți se buluceau "grămadă" câteva zeci, pentru început, dar sute ulterior, de călători frustrați și nemulțumiți de situația creată. Din discuțiile purtate mi-am dat seama că eram un caz fericit, mulți dintre aceștia călătorind pe rute "exotice" în genul China, Rusia sau Uzbekistan. Însă acest lucru nu mă consola cu

nimic. Retrăiam impresiile îmbulzelii la coada de bilete în Gara de Nord în vremurile apuse ale comunismului “victorios” . La drept vorbind, cred că într-un fel sau altul orice gen de criză este similară indiferent de epocă. Penuria de resurse, adică lipsa, te îndeamnă să adopți comportamentul omului primitiv, ce se înghiontește la ușa peșterii pentru a dobândi dreptul la hrană sau la ceva similar. În situații ce ies din cadrul normalității, omul de peșteră își “ițește” fruntea aspră, își ridică vocea și își agită măciuca amenințător. De data aceasta supărarea s-a revărsat cu toată forța asupra angajatelor de la casa de bilete a companiei, însă calmul lor “nemțesc” și eficiența cu care au lucrat a readus totul la starea de normalitate. Nota bene pentru austrieci în alegerea personalului companiei!

În mai puțin de o oră eram deja “rutat” prin Munchen cu un zbor Lufthansa, iar drept consolare am primit un bon de 30 de lei noi la restaurantul aeroportului. M-am bucurat imediat, fiindcă plecând devreme de acasă eram flămând cu totul, iar pe avion urma să am doar gustări “carnivore” , pe care eu, ovo-lacto-vegetarian convins, nu puteam să le consum decât cu prețul inacceptabil al indigestiei în zbor, experiență pe care nu o doresc nici măcar dușmanilor.

Impresia mesei de la restaurantul aeroportului Otopeni a fost dintre cele mai bune. Practic, în cifra enunțată m-am încadrat foarte bine alegând un meniu complet de prânz, apreciind deopotrivă calitatea mâncării, amabilitatea personalului angajat și curățenia la nivel occidental. Cred că voi mai reveni doar pentru acest lucru și sper să nu fie doar o minune “mioritică” , ce dispare în trei zile.

Zborul cu Lufthansa a fost precis și ordonat. Aproape că nu îmi mai amintesc decât că m-am urcat și am coborât din avion. Sau poate nici măcar atât. De regulă, țin minte anumite detalii din timpul zborului în genul feței vreunei stewardese zâmbitoare, culoarea tapițeriei scaunelor sau mirosul odorizantelor de cabină ce se amestecă amuzant cu izul înțepător și ușor dulceag al papornițelor autohtone. Nici pomeneală de așa ceva la Lufthansa, totul fiind pus sub zodia normalului și firescului în toate amănuntele. Poate totuși a fost o excepție, dar involuntară, prin sandvișul generos ca aspect, dar descurajant pentru mine din cauza conținutului excesiv de carne. Însă nu era vina lor, așa că nu le port pică în vreun fel.

Aeroportul din Munchen este curat, ordonat, îngrijit și cu nesfârșite spații comerciale. Spre deosebire de alte aeroporturi, aici la terminalele de plecări sau veniri se ajunge foarte ușor. Pentru mine a fost suficient să merg la poarta alăturată, dar cu siguranță că a fost o excepție. Prețurile mi s-au părut însă destul de pipărate, mulțumindu-mă cu o sticlă de apă minerală la vreo 4 euro. Cam scump, dar nu aveam ce face. Iar toaletele erau dispuse la distanțe destul de mari, solicitându-mi la maximum agilitatea și simțul de orientare. Nu am ratat ocazia de a cumpăra “linguriță cu stema orașului” la preț de ofertă, adică vreo 5 euro, dar cum nu știi când mai revii prin anumite locuri, renunți până la urmă la un sandviș pentru a avea o parte de o amintire.

Zborul spre Split a fost realizat de către o companie regională, ceva în genul Augsburg Airlines. Același pachet de gustare, mai redus ca dimensiuni, cu conținut carnivor a trebuit să îl evit. Preț de oră și jumătate am regretat trecerea în regnul erbivorelor, dar gândul unei mese copioase în Split m-a liniștit imediat. Pe scaunul alăturat a stat o tânără adolescentă, încântătoare aș putea spune, iar preț de o oră am purtat o conversație plăcută, ce m-a făcut să mă simt din nou la vârsta de 17 ani. La drept vorbind, chiar așa mă și simt interior, exteriorul însă nefiind în stare să mai redea acest lucru cu acuratețe.

Am apreciat la această tânără fără nume calitatea limbii engleze vorbite, cunoștințele de franceză și lipsa oricărei forme de naționalism sau șovinism, cum uneori mai credem că sunt nemții. Nu doresc să generalizez, dar impresia mea a fost că generațiile ce se ridică în Germania sunt tot mai deschise și mai capabile să se sincronizeze creativ cu marile tendințe ale momentului, fără a mai fi în vreun fel tributare trecutului. Mai precis, convingerea mea este că națiunea germană are în prezent o puternică deschidere către viitor. Dar nu vreau să greșesc, fapt pentru care mă opresc aici cu aceste gânduri. Totuși, nu pot să nu remarc faptul că la nemți este normal ca lucrurile să meargă bine, evenimentul fiind când se întâmplă contrar, pe când la noi este un eveniment când ceva merge bine, iar a nu merge este normal. Soartă? Destin? Nu aș putea spune, dar cred că adevăratul răspuns ține de educația unei națiuni, de capacitatea ei de a învăța, a se adapta și a se deschide mereu către viitor, așa cum florile își etalează petalele mereu către soare.

În ce privește imaginea Croației din avion, ea se concretizează într-o mulțime dezordonată, dar plăcută la privit, de petece de vegetație având o tentă de un verde pal pe un fundal de stâncă uneori cenușie, alteori albă sidefiu. Marea este de un de un albastru mai deschis decât la noi, iar puzderia de insule cu aspect de amoebe sau de pete gălbui aruncate pe întinderea apei, îți creează impresia unui tablou tridimensional desenat pe o suprafață de sute de kilometri pătrați. Cu adevărat, coasta dalmată, fiindcă în vechea provincie Dalmația se află orașul Split, te impresionează și se impune înaintea ta prin eleganța formelor și armonia culorilor.

După manevrele stânga - dreapta ale avionului, care întotdeauna mi-au produs un fel de greață în stomac, am reușit să disting din zbor silueta cenușie a aeroportului ce deservea orașul Split. La puțin timp după aterizare, am coborât cu fața senină, dar ușor obosită, pe teritoriul croat. “Dobroe deni” , îmi venea să spun într-o rusă aproximativă, dar în puțină vreme aveam să fiu întâmpinat cu un “Vholah” , adică “Bună” , spus direct și la obiect.

Construcția aeroportului, ca dealtfel întreaga infrastructură urbană, a orașului Split mărturisește din plin despre perioada înfloritoare a fostei Iugoslavii, având un aspect de anii '70 - '80 cu mici îmbunătățiri. Uneori ai impresia că se produce o falie temporală, iar perioada de după 1989 dispare cu totul, așteptându-te să întâlnești oameni din acea vreme apusă. Însă totul este încremenit, la fel ca marile instalații portuare, acele macarale gigant ce stau nemișcate în bătaia vântului sub soarele torid al Adriaticii.

După aceea, am stat la o coadă lungă - lungă până când am ajuns după o jumătate de oră să îmi prezint cartea de identitate. Abia după finalizarea acestui ritual am ajuns să pășesc oficial pe teritoriul croat. În coada imensă de care am reușit să scap nu am auzit decât cuvinte în limba germană, însă la ieșirea din micul terminal de aeroport am văzut tronând maiestuos ghișeul “secerei și ciocanului în zbor” al Aeroflotului, fapt ce m-a determinat să concluzionez că alături de nemți, sunt suficient de numeroși turiștii ruși. Interesantă combinație!

Însă simțământul meu de singur valah între slavi și germanici a fost repede depășit în momentul în care am constatat un amănunt interesant, dar important pentru mine. Mai precis, constituția mea de 66 kg / 180 cm corespundea unei bune părți din populația croată, fapt pentru care mai peste tot mi s-au adresat direct cuvinte în limba croată din partea băștinașilor, iar străinii îmi cereau mereu tot felul de indicații lămuritoare. Din acel moment m-am simțit ca acasă. La acest amănunt am mai adăugat și o regulă de la care nu am constatat vreo excepție, ce s-a

concretizat prin manifestarea unei atitudini de căldură, bunăvoință și simpatie față de mine, lucru ce în mod surprinzător creștea atunci când spuneam că sunt din România.

În taxiul în care m-am urcat am avut impresia că am mers cu un fel de Logan îmbunătățit, iar șoferul îmi aducea aminte din nou, după modul în care era îmbrăcat și stilul în care conducea, de filmele “made in Yugo” pe care ocazional le vizionam în anii '80. Am avut senzația unei întoarceri în trecut, dar nu în “Epoca de aur” , ci în perioada prosperă a mareșalului Tito, care a demonstrat că socialismul poate fi diferit de varianta bolșevică de la Moscova. Pentru o clipă mi s-a părut că retrăiesc, privind la drumuri, case și forme de relief, un trecut pe care de fapt nu l-am trăit niciodată. Însă cel mai pregnant mi s-a amplificat simțul că undeva, nu pot preciza cum, există o legătură profundă, ce nu a fost explorată pe deplin dintre români și popoarele fostei Iugoslavii.

Pe drum am vorbit puțin pe telefonul celular în țară, pentru a-mi informa familia că am ajuns cu bine. Nu după multă vreme, șoferul m-a întrebat curios dacă nu cumva am vorbit în limba română. Surprins, i-am răspuns că sunt român, iar imediat chipul său s-a luminat, el devenind foarte volubil într-o engleză aproximativă. Dacă ar fi să redau în câteva cuvinte ceea ce am constatat ca elemente caracteristice ale națiunii croate, atunci aș putea rezuma prin: amabilitate, voioșie, deschidere, curățenie, hărnicie, ordine și foarte multă simpatie. Toate persoanele cu care am avut de-a face, în magazine, la hotel sau pe stradă, nu știau cum să îmi explice mai bine și să mă ajute ori de câte ori le solicitam o informație utilă. Să nu se creadă că sunt un popor bogat.

Uneori lipsa și sărăcia se ghicesc cu ușurință privind la ferestrele fără balcoane la care sunt atașate sfori cu scripete de care se atârnă haine într-o manieră sud-italiană. Sau alteori poți observa străzile “plombate” cu material de umplutură, cam ca la noi, diferența constând în “retușul” funcțional și durabil, ceea ce la noi nu este cazul, traficul și ploaia necesitând nesfârșite reparații în stil balcanic-românesc. Există un fel de ordine nemțească în Croația, poate și din cauză că acolo au stăpânit pentru mult timp austriecii. Și încă un amănunt: nu există cerșetori, deși uneori lipsa este evidentă. Nu am găsit altă explicație decât în faptul că pur și simplu așa sunt croații. Și tocmai de aceea, în săptămâna mea de ședere am ajuns să îi respect, să îi prețuiesc și poate chiar să îi iubesc pentru acele trăsături pe care le-aș dori să ajungă să le aibă și nația română.

Nu vreau să fiu greșit înțeles, dar cred că dacă am învăța din experiența pozitivă și valoroasă a altor națiuni, dacă am deveni deschiși către viitor și dacă ne-am adapta creativ la tendințele momentului, atunci chipul României ar ajunge cu totul altul, iar obstacolele ar deveni oportunități binevenite. Cred, și îmi place să afirm mereu acest lucru, că dacă am renunța la suficiența de sine a ignorantului care știe totul, ar exista o șansă reală pentru renașterea țării noastre și reintrării în rândul națiunilor civilizate ale Europei și ale omenirii. Cred în destinul final al României, iar despre impresiile trăite în Croația voi continua cu următoarea ocazie.

În Palatul lui Dioclețian și în Drum spre Casă

Orașul Split s-a constituit treptat în jurul palatului unuia dintre cei mai cunoscuți împărați ai Romei, cunoscut sub numele de Dioclețian. Dacă vei avea curiozitatea să răsfoiești o carte de istorie, vei constata că acest împărat a devenit

cunoscut pentru introducerea unui sistem descentralizat de administrare numit tetrarhia. Mai precis, în locul unui singur "comandant suprem" , care să conducă destinele Romei, Diocleţian a înfiinţat un sistem de patru conducători, numiţi tetrarhi, fiecare dintre aceştia administrând o parte distinctă din teritoriu. Această măsură a anunţat de fapt împărţirea vastului imperiu în epoca de mai târziu a lui Constantin cel Mare.

Ceea ce însă nu ştiam de la lecţiile de istorie universală, dar am aflat cu ocazia călătoriei în Croaţia, era faptul că Diocleţian a fost singurul împărat care s-a retras din viaţa publică în mod voluntar, ieşind "la pensie" , cum am zice noi, şi încredinţând soarta Romei în mâinile succesorului său. Pentru aceasta, încă din timpul când deţinea funcţia supremă, el a rânduit construcţia unui monumental palat, practic o adevărată cetate, pe coasta dalmată, construcţie ale cărei ziduri mai dăinuie şi astăzi. Poziţionarea acestui palat a rămas bine precizată de-a lungul veacurilor, adăpostind populaţia romanizată de năvălirile barbare. Şi încă un amănunt interesant despre Diocleţian pe care l-am aflat cu această ocazie, mai precis, după ce a trecut un anumit timp de la retragerea sa din viaţa politică, Senatul Romei i-a cerut să revină ca împărat, însă răspunsul său a fost ferm, spunând că nu ar renunţa la farmecul vieţii din palatul său pentru a se întoarce din nou la viaţa agitată din Roma.

Fiind inclus în patrimoniul universal al umanităţii sub egida UNESCO, acest palat are un aspect fascinant, care te va fermeca de îndată ce vei păşi în interiorul său. Cu toate acestea, palatul a fost modificat în mai multe rânduri, cea mai puternică amprentă fiind lăsată din perioada dominaţiei veneţiene, ce a durat mai mult sute de ani.

Practic, în interiorul zidurilor cetăţii vei putea constata un amestec de stiluri de construcţie din diferite perioade istorice. Astfel, vei surprins cum lângă o clădire antică vei vedea un aşezământ din perioada medievală timpurie sau târzie. Alteori vei intra într-o biserică având în exterior un aspect renascentist, dar în interior constatând că de fapt este o bazilică bizantină modificată. Cel mai interesant este atunci când intri într-un templu păgân de sorginte grecească, vezi statuia unui zeu dominând interiorul, însă în mijloc stă aşezat un vas imens de piatră folosit pentru botez în timpul creştinismului primar, cu însemne ce datează din timpul lui Constantin cel Mare. Sau este posibil să cobori într-o fostă temniţă utilizată în special pentru creştini înainte de a fi executaţi şi de la intrare să fii întâmpinat de un frumos altar ridicat mai târziu în cinstea credinţei creştine. Astfel, atmosfera antică romană se întrepătrunde cu cea bizantină şi cea veneţiană într-un amestec unic şi neasemuit.

Străzile din cetate sunt foarte înghesuite şi întortocheate generând senzaţia de labirint. Uneori lăţimea unei astfel de "poteci printre ziduri" ajunge la un metru, iar recordul este de o jumătate de metru, astfel încât abia te mai strecori. Totuşi există piaţete rectangulare cu diferite statui comemorative puse la mijloc. De asemenea, sunt şi străzi mai late, amintindu-mi de zona Lipscani din Bucureşti sau stradă Republicii din Braşov. Amprenta autenticităţii se poate observa pe zidurile învechite de vreme, renovate doar în ce priveşte rezistenţa, însă patina timpului fiind lăsată să se vadă în continuare. Există şi hoteluri în cetatea cea veche şi locuinţe, deopotrivă. De asemenea, la parterul tuturor imobilelor sunt plasate magazine strălucitor luminate de unde poţi cumpăra tot felul de suveniruri sau alte articole dintre cele mai variate de îmbrăcăminte, parfumuri sau cărţi. Sunt şi o mulţime de terase, restaurante şi pizzerii deschise până seara târziu, iar unele chiar şi în timpul nopţii. Varietăţile de pizza sunt impresionante ca diversitate a compoziţiei, multe dintre ele având un caracter specific locului, cu amestecuri de plante şi varietăţi de brânză

autohtone. Tentația a fost mare și de aceea, în fiecare seară mi-am cumpărat o felie mare de pizza cu ierburi de tot felul, la preț de 10 kunas, ceea ce însemna în jur de 1,4 euro, adică destul de scump, însă pentru un sejur scurt a meritat o astfel de cheltuială.

Un punct de atracție distinct îl constituie așa numitele "pivnițe ale lui Dioclețian" , unde într-o atmosferă romanizată la maximum se poate fugi de căldura de afară și se pot servi produse delicioase din bucătăria specifică locului. Prețurile sunt pe măsură, dar ambianța rămâne de neuitat.

Plimbându-te pe străzile frumos pavate cu piatră ale cetății integrate armonios în ambianța medievală, vei avea simțământul că te afli pe tărâm italic, doar limba croată mărturisind despre adevărata sa locație. La malul mării cetatea se termină brusc, lăsând loc unei faleze cu terase de tot felul și cu un spațiu suficient de larg ce permite desfășurarea de reprezentații publice ale diferitelor formații muzicale, în special de muzică rock. Nu lipsesc și întrecerile sportive adresate turiștilor temerari în încercarea săriturilor la înălțime sau alte jocuri similare.

O plimbare după lăsarea serii pe această faleză, lungă de vreo câteva sute de metri, devine imediat o experiență de neuitat, iar indiferent de oră animația nu scade până spre miezul nopții. Cât despre turiștii prezenți, cei provenind din Germania sunt majoritari, însă am remarcat multe persoane vorbitoare de limba engleză. Nu sunt sigur de proveniența lor britanică, dar în orice caz afluența turiștilor străini este evidentă, limba croată fiind pusă net în inferioritate în interiorul cetății. Nu lipseau nici binecunoscutele chipuri asiatice din Japonia, Coreea sau China. În plus, deși croații nu descind din imperiul roman, totuși ca "brand local" imaginea Romei rămâne prezentă prin ambianță, însemne și prezența uniformelor de legionari romani purtate de tineri bine făcuți, având pe cap faimoasele coifuri romane și fiind înzestrați cu tot echipamentul de luptă aferent incluzând sabia și sulița.

Remarcând aceste lucruri, m-am gândit că dacă și noi am ști să profităm la modul practic de descendența noastră latină, folosind mijloace similare de promovare similare, atunci am avea un "brand" turistic de cea mai înaltă calitate. Mă refer doar la nenumăratele vestigii antice de sorginte greacă și romană din Dobrogea, unde s-ar putea organiza un turism de calitate sub însemnele Romei și ale împăratului Traian, pentru a nu mai vorbi despre marele poet Ovidiu și cetatea Tomisului, locul său de exil. Dacă s-ar renova centrul istoric al Constanței într-o manieră croată, dacă legionarii romani ar putea fi văzuți pe străzile sale, dacă faleza de la cazinou ar fi renovată, atunci am avea un punct de atracție extraordinar. Dacă ar fi integrate în circuitul turistic vechile cetăți grecești de la mare, dacă am adăuga și niște plaje curate, fără muzica de proastă calitate de la discotecilor de plajă, în fine, dacă am avea legături de feribot cu destinații peste Marea Neagră și un aeroport de rang cu adevărat internațional la Mihail Kogălniceanu, atunci România ar deveni o destinație turistică binevenită pentru întreaga lume.

Ca o încheiere a imaginii cetății lui Dioclețian aș mai adăuga imaginea turnului bisericii metropolitane a vechii cetăți, ce se ridică semeț peste toate celelalte clădiri, permițând o vedere panoramică a întregii cetăți. Dar pentru a înțelege cel mai bine acel loc, este recomandabilă "lipirea" la nenumăratele grupuri de turiști călăuzit de ghizi amabili și inteligenți din partea locului. Sunt multe alte lucruri de povestit despre cetatea lui Dioclețian, dar mă opresc aici, invitându-te să călătorești pe meleagurile însorite ale Croației. Astfel, vei descoperi mult mai mult decât am putut relata în puține cuvinte în această suită formată din câteva articole.

Drumul de întoarcere a fost lipsit de peripeții, fiind realizat de către Croatian Airlines până la Viena și de către Austrian Airlines până la București. Am lăsat astfel în urmă o săptămână plină de impresii de neuitat, învățând de la acest popor mic în ce privește numărul, dar perseverent și demn, lecții prețioase privind ordinea, curățenia, patriotismul și prețuirea trecutului prin promovarea unui turism de calitate, recunoscut în întreaga lume civilizată. Îți doresc o vacanță plăcută și cât mai plină de amintiri de neuitat! Și oriunde vei merge, te invit să consemnezi tot ce este de valoare și să ne împărtășești ulterior toate aceste lucruri. Pe curând!

Liniile de Forță ale Turnului Eiffel și Câmpului lui Marte

Simbolul cel mai reușit al arhitecturii moderne a Parisului rămâne în continuare Turnul Eiffel, o sinteză strălucită a conceptelor de urbanism elegant al acestei mari metropole. Dispus la capătul de nord-vest al Câmpului lui Marte (Champs de Mars), acest Turn continuă să impresioneze prin silueta sa impunătoare pe toți turiștii care se înghesuie pe terasele ingenios proiectate ale esplanadei Trocadero, care mereu oferă o experiență unică și de neuitat diferitelor generații care au avut ocazia să o viziteze. Echipat cu cele mai performante „accesorii" tehnologice, Turnul Eiffel strălucește în noapte asemenea unui far în mijlocul cerului, prin sute de becuri de mare putere luminând nopțile unui oraș fascinant și mereu seducător.

În momentul când am ieșit din stația de metrou Trocadero într-o seară de aprilie, am fost convins că voi avea parte de o experiență cu totul deosebită. Nu era vorba doar de un presentiment născut din sonoritatea acestui nume spaniol utilizat pentru un punct de referință din Paris, cât mai degrabă de aspectul cu totul aparte al acestui loc fermecător, din care poți ajunge imediat pe esplanada cu același nume, de unde poți admira în toată splendoarea ei frumusețea aparte a unuia dintre cele mai cunoscute monumente de artă urbană din lume: Turnul Eiffel.

Deși ploua destul de puternic, esplanada era plină de turiști dornici să admire iluminarea cu totul specială a turnului, care grație sutelor de becuri montante la toate nivelele oferea o priveliște de neuitat. M-am uitat în jurul meu și am putut distinge persoane din toate colțurile lumii așteptând evenimentul special al orei fixe, când dintr-odată întregul turn își schimba brusc aspectul datorită trecerii pentru mai multe minute la o iluminare intermitentă, becurile stingându-se și aprinzându-se rapid într-o feerie asemănătoare sărbătorilor de sfârșit de an. Surpriza era la fel de mare, chiar dacă te așteptai că se va produce, fiindcă de fiecare dată silueta arcuită a turnului părea să explodeze într-o jerbă de lumini ce se proiectau mirific pe cerul de deasupra Parisului.

Astfel, preț de mai multe clipe am avut impresia că mă aflam într-o altă dimensiune a spațiului și a timpului, iar simțământul participării la un spectacol cu totul unic îl trăiau toți participanții printr-o legătură interioară ce trecea dincolo de distanțele geografice ale locurilor de origine. De aceea, vizionarea spectacolului de lumină și culoare a Turnului Eiffel de pe esplanada Trocadero reprezintă mereu o experiență profundă și tulburătoare, conferind Parisului un aspect aparte între toate capitalele lumii.

În privința numelui „Trocadero", el amintește despre o bătălie purtată de către trupele franceze pe suprafața insulei cu același nume din sudul Spaniei în cursul anului 1823, având drept scop restaurarea autorității regelui Ferdinand al VII-lea de Bourbon, contestată de către o revoltă puternică îndreptată împotriva sa. Printr-o

ironie a istoriei, la acea dată Franța a ajutat la menținerea regalității în Spania, după ce în urmă cu doar o decadă înainte ea căuta să impună fără succes regimul republican în întreaga peninsulă Iberică.

Dar acest nume nu este întâmplător în peisajul cosmopolit al Parisului, fiindcă piața și esplanada Trocadero se află în prelungirea unei „axe" imaginare care începe din dreptul vastului complex de clădiri al Școlii Militare, se continuă de-a lungul unui spațiu verde amenajat ca un parc imens cunoscut sub numele de „Champs de Mars", sau „Câmpul lui Marte", la capătul căruia se află dispus Turnul Eiffel. Această aliniere a cel puțin trei monumente urbanistice am constatat că reprezintă o regulă în Paris, definindu-se linii de forță în peisajul original al acestei metropole încărcate de amintirea evenimentelor din istoria modernă și contemporană.

Esplanada Trocadero se află dispusă între aripile pavilioanelor ce compun actualul Palat Chaillot, care a fost construit cu ocazia Expoziției Internaționale din anul 1937, în acest sens fiind demolat un palat mai vechi datând din anul 1878, ridicat pentru Expoziția Universală din acea perioadă. Din diferitele fotografii ale vechiului palat, am putut distinge un profil similar celui existent în ce privește dispunerea pe două aripi a structurii ansamblului, la mijloc fiind însă prevăzută o clădire impunătoare într-un stil eclectic având încorporate elemente de artă maură și bizantină.

Actualul palat este diferit, fiind o construcție modernă cu o esplanadă care să permită admirarea Turnului Eiffel și a parcului Champs de Mars de către un număr mare de vizitatori. În plus, dinspre Școala Militară aspectul palatului este aparte, permițând o neașteptată perspectivă când privești către mijlocul acestui ansamblu, unde nu se află nici un fel de clădire dominantă între cele două aripi ce flanchează esplanada, conferind senzația neașteptată a saltului către cer printr-o ingenioasă sugestie arhitectonică.

În acest moment, nu pot să nu mă gândesc la lipsa de gust a celor care au ridicat un Palat al Parlamentului în București fără a respecta regulile de bun gust și de stil ale construirii unui astfel de edificiu, fiind cu totul inoportună supraînălțarea de structuri peste structuri într-o tendință megalomanică a „umbririi" cerului și perspectivei. În mod clar, doar culturile și civilizațiile avansate pot ridica palate care să își merite numele, iar la Paris orice turist român va avea ocazia de a înțelege cu adevărat ce înseamnă stilul și bunul gust în aspectul urbanistic al unui oraș.

Inițial destinat pentru a „decora" temporar Expoziția Universală din anul 1889, acest monument din oțel a fost ulterior menținut, devenind în timp unul dintre reperele unice ale Parisului. Având o înălțime de 320 de metri, silueta sa domină întreaga metropolă, fiind vizibil din multe locuri ale orașului și oferind cele mai interesante perspective. Deși ridicarea sa a fost contestată de către comunitatea artiștilor din Paris, ulterior s-a dovedit că nu a fost o greșeală construirea și amplasarea sa la celălalt capăt al parcului Champs de Mars, față în față cu Școala Militară.

De fapt, această capodoperă de artă industrială urbană te trimite imediat cu gândul la cărțile lui Jules Verne, aspectul fiind completat de jocurile de lumini dispuse în întregul turn și de „farul" puternic din vârf, care se rotește către toate direcțiile semnificând o universalitate a triumfului științei, tehnologiei și cunoașterii. Și nu întâmplător, aspectul său este destinat să ofere o perspectivă sintetică asupra acestei noi „puteri" a epocii moderne, prin sinteza unor elemente de stil arhitectonic deja prezente în peisajul parizian.

Astfel, structura turnului are trei componente majore, fiind simetrică spre toate cele patru laturi ale sale. Pornind de la nivelul solului se pot distinge patru arcuri ogivale ușor turtite, similar arcadelor clădirilor publice medievale în genul catedralelor sau palatelor regale. Aceste linii arcuite sunt încadrate lateral de patru piloni oblici așezați pe niște blocuri înalte de beton dispuse simetric asemenea tălpilor unei imense „vietăți" tetrapodice, adică având patru picioare, oferind stabilitate mecanică și comunicând o puternică impresie de siguranță ce emană din aspectul impunător al înălțimii construcției.

A doua componentă se continuă armonios, stilizând într-un mod interesant profilul special al Arcului de Triumf, într-o manieră inegală pe axa verticală, dar conferind o perspectivă artistică specială prin propulsarea către cer a conceptului arhitectonic al acestui monument. Iar a treia componentă este similară unui imens obelisc, ce se ridică puternic și îndrăzneț către cer, având în vârf o siluetă de minaret, asemenea unui punct de observare situat la mare înălțime sau chiar a unui far ce își proiectează lumina către toate direcțiile orizontului.

Cu siguranță că Turnul Eiffel nu a fost rezultatul simplei proiectări mecanice a unei structuri robuste din oțel, ci deopotrivă al contribuției stilistice a unor arhitecți de renume, care au încorporat și verticalizat simboluri deja consacrate din peisajul urbanistic al Parisului, conturând triumful științei și cunoașterii în efortul perpetuu al omului de a se înălța către ceruri prin forța tehnologiei. O astfel de concepție arhitectonică era conformă cu intenția expozițiilor universale ce s-au desfășurat la Paris de-a lungul unei perioade romantice a descoperirilor și invențiilor ce au stat la baza evoluției industriale moderne.

Istoria parcului Champs de Mars este legată de cea a Școlii Militare, care a fost construită între anii 1752 și 1760, fiind destinată instruirii cadeților ce urmau să devină ofițeri. Inițial Champs de Mars a fost conceput ca un loc de antrenament și exerciții atașat Școlii Militare, dar ulterior el a fost deschis publicului larg, în acest loc desfășurându-se de-a lungul timpului o mulțime de festivaluri, expoziții sau evenimente în aer liber. Astfel, aici s-a celebrat pentru prima dată „Căderea Bastiliei" într-o atmosferă plină de bucurie și exuberanță colectivă din neuitata zi de 14 iulie 1790. De asemenea, pavilioanele expozițiilor universale din anii 1867, 1879, 1889 și 1900 s-au înălțat de-a lungul „Câmpului lui Marte" schimbând definitiv destinația „militară" a locului.

De fapt, cele două monumente arhitectonice plasate la capetele lui Champs de Mars sugerează o tranziție simbolică de la arta războiului la progresul științei la nivel internațional. Fiindcă nu întâmplător, Turnul Eiffel este un simbol al păcii și unității întregii umanități în numele progresului, solidarității și desprinderii de violența veacurilor trecute. Acesta a fost și traseul Parisului, care de la o cetate medievală destinată apărării în fața invadatorilor a devenit ulterior o metropolă deschisă, fără ziduri, un loc destinat artei și științei, cu greu desprinse din superstiția și ignoranța veacurilor de întuneric ale umanității.

Într-un mod surprinzător, dar nu și întâmplător, marile axe urbanistice ale Parisului urmează „linia" conferită de către curgerea Senei de la punctul ei de intrare în oraș până în dreptul Pieței Concorde, de unde își schimbă imediat cursul începând un lung șir de meandre ce se continuă aproape la nesfârșit, însă urmând o aceeași progresivă avansare către nord-vest. Similar, axa istorică a orașului preia în „punctul de tangență" din Piața Concorde linia oferită de către Sena și o proiectează sintetic

către Arcul de Triumf, iar ulterior către Arcul La Defense dispus la mare distanță față de acesta.

În plus, Școala Militară, Turnul Eiffel și Palatul Chaillot sugerează o altă axă care deși nu este aliniată cu cea „istorică", menține totuși avansarea dinspre sud-est către nord-vest a Senei, mai precis către unirea cu marele Ocean Atlantic. Acest lucru l-am remarcat cel mai bine atunci când am vizitat Insula Cetății, aliniată cel mai bine cu acest curs ascendent, care imprimă sensul devenirii și progresului marii „cetăți" a Parisului. Această tendință geografică naturală a fost urmată și de arhitecții aspectului modern al Parisului, conferind convergență, simetrie și armonie trasării marilor bulevarde, precum și dispunerii diferitelor monumente sau ansambluri de clădiri care compun întreaga metropolă.

Revin la peisajul „anti-arhitectural" al Bucureștiului „revizuit" în anii comunismului, când forme artificiale de relief au fost adăugate, iar regula conformării cu tendințele naturale a fost în mod sistematic ignorată de către cei care se credeau egali cu zeii, mai presus decât sărmanii muritori. De aceea, lecția de urbanism pe care ne-o oferă Parisul unește bunul gust cu decența și cu integrarea construcțiilor în cadrul liniilor naturale ale formelor de relief, ce conferă sensul primordial al oricărei așezări omenești.

Mă opresc cu gândurile și impresiile trăite în preajma acestui monument al modernității, dar nu înainte de a evidenția axa verticală a Turnului Eiffel, care sugerează o devenire ascendentă și progresivă, un triumf al spiritului uman asupra vicisitudinilor unei realități ce se opune mereu efortului de ridicare a umanității. Din acest punct de vedere, secțiunea medievală a pregătit fundamentele dezvoltării moderne, care la rândul ei ne conduce la saltul către infinit al civilizației contemporane, care sub o formă sau alta va continua la nesfârșit.

Mergând pe sub arcadele imense ale Turnului Eiffel, am retrăit elanul pionierilor științei și tehnologiei moderne, am simțit imensele sacrificii depuse pentru depășirea ignoranței acumulate de-a lungul mileniilor de istorie întunecată marcate de durere, disperare și neputință. Și atunci am realizat mai bine decât oricând imensul potențial al creativității umane, această forță de excepție ce poate schimba fața naturii și transforma un mediu neprielnic într-un adevărat paradis. Într-un fel sau altul, acesta cred că reprezintă sensul existenței rasei umane, iar vizitarea Parisului mi-a oferit lecții prețioase privind legătura simbiotică dintre om și natură, precum și unirea indisolubilă care subzistă dintre etapele trecute, prezente și viitoare din evoluția civilizației umane.

Lumea de Dincolo și de Dincoace de Barieră

Ajuns sub soarele torid de la malul mării Adriatice, am retrăit preț de mai multe clipe atmosfera sezonului estival de la Constanța. Dar imediat am început să disting diferențele majore dintre cele două tărâmuri. Mai întâi, căldura era mult mai uscată, mai suportabilă, decât la noi, deși marea înconjura șerpuitor uscatul creând premisele pentru creșterea umidității. Chiar și în miezul zilei, când zăduful era maxim, senzația pe care o simțeai era mult diferită de ceea ce știm de pe la noi. Însă la fel de adevărat era faptul că în toată perioada șederii mele, nu am sesizat niciun fel de briză dinspre mare, așa cum eram obișnuit de pe litoralul românesc.

Din rațiuni de economie am ales un hotel de trei stele la care să stau timp de o săptămână. Acesta era situat la propriu, dar și la figurat, dincolo de calea ferată ce deservește orașul Split. Acest “dincolo de linia de cale ferată” a desemnat dintotdeauna frontiera dintre zona rezidențială și cea industrială, iar în trecut conceptul de “dincolo de barieră” genera o delimitare în spațiu și timp dintre partea centrală și cea periferică a unui oraș.

Chiar acum când scriu, îmi vine să zâmbesc când îmi aduc aminte de timpul în care mergeam la bunica mea din partea mamei, ea locuind “dincolo de barieră” , într-un cartier mărginaș al orașului Petroșani, rămas pentru eternitate cu numele “Colonia” , o prescurtare a denumirii “Colonia minieră a Văii Jiului” dată de austrieci primei așezări de mineri-țărani din acel bazin carbonifer. Ori de câte ori treceai de barieră într-un sens sau altul aveai impresia că treceai dintr-o lume în alta, fiind un fel de poartă între două orizonturi diferite.

În cazul orașului Split, atmosfera era la fel de veselă și curată în ambele “lumi” , fără urmă de mahala sau ceva în genul acesta. Însă din păcate perspectiva pe care o puteai avea de la geamul camerei de hotel avea doar două opțiuni. Prima variantă consta din imaginea clară, cu detalii, a unor depozite industriale asezonată cu macarale imobile pe un fundal interesant de podiș dalmat. Cealaltă opțiune era de a privi mereu calea ferată, cu gară cu tot, în registrul superior profilându-se în chip semeț blocurile din timpul construcției socialiste. Prin urmare, nu aveai ce să vezi cine știe ce, fapt pentru care de dimineața până noaptea târziu îmi făceam “veacul” prin partea istorică a orașului, despre care voi vorbi mai târziu. De aceea, vă recomand să vă informați cât mai exact cu putință atunci când vă alegeți un hotel și mai ales asupra micilor detalii privind localizarea acestuia sau priveliștea pe care o veți avea dacă veți fi cazați într-un anumit loc, pentru a evita surprize neplăcute. Prețul nu trebuie să fie singurul criteriu și nici construcția nouă a unui hotel.

În ce privește prestația serviciilor hoteliere, pot spune că au fost de bună calitate, personalul fiind deosebit de amabil, engleza fiind bine cunoscută la recepția hotelului, mai puțin însă în rest. Dimineața micul dejun, sub chip de bufet suedez, nu oferea prea multe sortimente, dar specific pentru Croația rămâne calitatea deosebită a produselor lactate autohtone, care aduc în mare măsură cu gustul pe care îl știam că trebuie să le aibă astfel de articole, conform cu decada de referință a anilor '70 din secolul și mileniul trecut. Ar mai fi un amănunt gastronomic, mai precis dulciurile și produsele de patiserie au un conținut mult mai redus de zahăr și grăsime decât la noi, fapt benefic în suportarea căldurii subtropicale din regiune.

Am avut ocazia să iau prânzul și cina la mai multe restaurante din oraș. Specifice pentru această regiune sunt nenumăratele feluri de mâncare bazate pe amestecul de paste făinoase, un fel de spaghete, cu diferitele varietăți de pește sau “fructe de mare” . Știind bine de acest specific mediteraneean, am fost atent la ceea ce am consumat, întrebând de fiecare dată asupra conținutului mâncării servite. Sepii, caracatițe sau alte genuri de moluște marine erau tocate mărunt după rețete necunoscute pentru mine, dar cu un efect vizual și gustativ deosebit. În alte ocazii, felurile de mâncare au constat dintr-o mulțime de legume fierte amestecate cu respectivele sortimente de vietăți marine, observând o anumită preferință pentru un gen de “ghiveci” , cu o compoziție mereu schimbătoare.

Carnea de pui era mai puțin prezentă, însă friptura de vită cu sosuri de tot felul era nelipsită, ca dealtfel și peștele fript, care era un adevărat deliciu, de care am profitat ori de câte ori am avut ocazia, ca o excepție binevenită de la vegetarianismul

strict. Pot spune că am remarcat o anumită evitare a grăsimii de orice fel, precum și a substanțelor picante. Brânzeturile erau și ele prezente ca articole de sine stătătoare, pe care puteai să le combini după dorință cu alte feluri de mâncare.

Aș putea spune că specific pentru bucătăria croată este tocmai această naturalețe a gustului și o anumită simplitate în evitarea unor amestecuri prea complicate. În final, amintirea acelor meleaguri mi s-a contopit armonios cu savoarea naturală a unor mâncăruri ce m-au hrănit fără a-mi crea somn sau senzația de sațietate indiferent de ora la care le-am consumat, o dietă adecvată atmosferei toride din perioada în care am vizitat Croația.

Înainte de a trece mai departe și cu scopul de a încheia definitiv secțiunea impresiilor din hotel, vă voi mai împărtăși un amănunt important privind luarea în considerare a nivelului de zgomot, atunci când vă alegeți o cameră de hotel. Așa cum am precizat, hotelul era plasat în zona industrială, care în mod paradoxal și din cauza crizei economice post-comuniste, era neașteptat de liniștită. În afară de zumzăitul potolit al unor moto-stivuitoare, ce nu dura mai mult de câteva ore dimineața, și de sunetul cadențat al unor trenuri ce se înșirau fără vlagă o dată la trei ore în stația centrală, tăcerea era deplină.

Toate bune și frumoase, însă de îndată ce intrai în hotel, zgomotul sistemului de climatizare îți punea serios răbdarea la încercare, mai ales dacă aveai nesansa de a avea camera la etaj, undeva în vecinătatea agregatului central. În ce mă privește, totdeauna sunt echipat cu “dopuri siliconate antifonice” de 26 dB pentru situații neprevăzute. Nu știu de ce, dar chiar de la recepție am simțit din privirea amabilă a recepționerei că mă aștepta o mică surpriză. Nu era vorba de o premeditare, ci poate doar de o prioritizare a alocării camerelor în funcție de țara de origine.

Luptând-mă să îmi car bagajul pe scări la etajul 2 și ultim al hotelului, care din întâmplare nu avea lifturi, am sesizat zgomotul deloc primitor al climatizorului central cum creștea în intensitate. Iar pe măsură ce mă apropiam de ușa camerei, în loc să scadă, acesta devenea tot mai grav, mai serios. Spun acest lucru nu ca pe o figură de stil, dar zgomotele de frecvență joasă sunt cel mai greu de filtrat de către orice fel de “ear-buffer” , pe românește dopuri pentru urechi.

Cert este că timp de două nopți am avut de dat o luptă psihologică serioasă în a-mi convinge simțurile, cu “doapele” bine înfipte în urechi, că zgomotul nu dăunează sănătății, ci este doar o formă acustică de exprimare a entuziasmului creator de tonalități al unei instalații lucrând pentru binele obștesc al turiștilor obosiți din hotel. Din fericire, iar aici nu a trebuit să recurg nici la tupeul și nici la bacșișul tradițional românesc, de îndată ce am comunicat situația la recepție, mi s-a promis mutarea într-o cameră mai bună de îndată ce occidentalii aveau să plece. Astfel, printr-un concurs fericit de evenimente, următoarele nopți după primele două, au fost petrecute în cea mai bună, mai mare și mai liniștită cameră a hotelului. “Ocien spasiva” , adică mulțumesc mult!

Din rațiuni practice ce țin de un buget “de criză” , dar și din curiozitate, am căutat un hypermarket de unde să îmi mai procur diferite articole necesare pentru un sejur cât mai confortabil cu bani cât mai puțini. Am remarcat lipsa marilor lanțuri de magazine în genul Carrefour, Metro sau Auchan. Mai peste tot vedeai doar branduri autohtone, între care cel de “Konzum” era cel mai des întâlnit.

Am remarcat nu departe de hotel un astfel de magazin și înarmat cu câteva sute de “kunas” , moneda autohtonă croată, am trecut la atac. Ca un amănunt, un euro valora cam 7,2 kunas, iar schimbul valutar îl recomand să nu îl faceți la hotel, așa cum din grabă am făcut eu. De asemenea, dacă aveți carduri Visa sau Mastercard, puteți fie să plătiți direct, fie să vă extrageți direct de la bancomat atât cât vă trebuie pentru cheltuit. Faptul că întreg sistemul bancar croat a fost “privatizat” se poate vedea prin prezența bine-cunoscutelor sigle de Societe Generale, Erste Bank sau similar, lucru însă util în recunoașterea rapidă a card-urilor emise în România.

La supermarket am observat abundența produselor “made în Croația” în special în sfera articolelor agro-alimentare. Nu am găsit roșii turcești, piersici grecești, cartofi austrieci sau mere nemțești. Majoritatea fructelor proaspete erau autohtone, iar la capitolul brânzeturi, carne sau articole de panificație, aproape în totalitate erau produse în țară. Chiar și la brand-uri străine, scrierea în croată era pe primul loc, așa cum se cuvine unor articole destinate unei anumite piețe naționale și nu unei vagi regiuni sud-est-europene cum se întâmplă la noi. Varietatea de vinuri autohtone era impresionantă și la prețuri dintre cele mai accesibile.

Astfel, am înțeles că o țară de 4 milioane de locuitori poate suscita mai mult interes pentru mediile de afaceri, decât o altă țară de 20 de milioane, care însă nu știe să se facă respectată în relațiile comerciale și să își mențină industria autohtonă. Și tot la capitolul respect, am avut ocazia să observ modul în care croații își serbau zilele eliberării de Germania nazistă. Spun “zile” , fiindcă de fapt sunt două, iar atmosfera de sărbătoare a fost întregită de afișarea a tot felul de portrete ale eroilor autohtoni. Fiind zile libere, magazinele au fost închise, inclusiv cele particulare. În plus, deși era o mulțime mare de turiști din Germania, croații nu s-au sfiit să își manifeste bucuria eliberării, deși acest lucru genera o reacție de ușoară supărare din partea urmașilor invadatorilor din ultimul mare război.

Cred că demnitatea este mai bine apreciată de un fost adversar, decât slugărnicia și ascunderea sărbătorilor naționale din rațiuni “globaliste” sau din servilism în fața marilor puteri. Ordinea, curățenia și demnitatea sunt un capital inestimabil în dialogul cu străinii de orice fel. Am putea învăța multe lucruri utile de la această națiune mică și poate restaurarea ca sărbători naționale a unor anumite zile de la sfârșit de august, ar fi utilă și pentru noi în dobândirea respectului și demnității naționale.

Mergând foarte mult pe stradă am remarcat vegetația specifică zonei, într-un sens special observând la fiecare colț de stradă arbori de smochini la fel de mari ca pomii fructiferi din România. De asemenea, palmierii erau nelipsiți având o coroană maiestuoasă și o talie deosebit de înaltă. Am mai remarcat tot felul de “vegetale” gigantice cu frunze lungi de ordinul metrilor ce semănau izbitor cu planta de aloe, însă la o scară mult mărită.

Pe stradă nu am prea văzut gunoaie și nici oameni care să curețe locurile publice. De fapt, nimeni nu aruncă pe jos și nici nu scuipă pe unde apucă. Nu se mănâncă semințe, iar resturile menajere se aruncă la coșurile dispuse la fiecare colț de stradă, precum și la fiecare 10 metri. Cu riscul de a divaga, îmi aduc aminte de un polonez aflat în vizită în România, și care nu s-a lăsat până nu a găsit un coș de gunoi unde să arunce un ambalaj de hârtie, spunându-mi că preferă să țină în mână toată ziua deșeul menajer, decât să îl arunce pe stradă sau într-un loc dosnic. Cam așa sunt și croații, fiind tot o națiie slavă occidentalizată la fel ca polonezii sau cehii. Nu-i așa că am avea ceva de învățat?

Dar să revenim la povestirea noastră și să mai culegem câteva impresii. Orașul Split se constituie ca un amestec imens de blocuri din era iugoslavă, aliniate în formație soldătească pe mai multe rânduri și o mulțime de case dispuse în principal către partea istorică amintind tăcut de prosperitatea perioadei interbelice. M-a impresionat aspectul ușor colonial cu tentă mediteraneeană al acestor locuințe având de regulă un etaj sau două cu mansarde generoase, flancate obligatoriu de vegetația specifică locului sub formă de arbuști tropicali sau de plante cățărătoare. Mă simțeam uneori în Italia, iar alteori în Grecia, sinteza celor două tărâmuri fiind deplină. Tocmai de aceea, uneori aveam impresia că această țară, având o formă atât de bizară pe harta lumii, se învecinează la nord cu Italia și la sud cu Grecia, lucrul uimitor fiind doar limba de sorginte slavă a locuitorilor.

Litoralul croat este însă diferit de cel românesc în primul rând prin absența plajelor ce ne sunt atât de familiare. Există însă o excepție pe care am zărit-o în plimbarea mea, mai precis am văzut o plajă lată de câțiva metri întinzându-se pe lungimea unei laturi de stadion, unde se îngrămădeau o mulțime de turiști zgomotoși și fericiți. Dar în rest, apa începea abrupt la marginea falezei brăzdate de stânci calcaroase, albe sau cu o tentă de gri.

Totuși erau mulți turiști care se "bălăceau" în apa puțin adâncă a bazinelor naturale cu aspect de lagună și cu bolovani în loc de nisip atât pe mal, cât și pe fundul apei. Limpezimea acesteia era uimitoare, încât am putut privi cu ușurință dincolo de suprafața de un albastru-pal a marii, lipsită însă, cel puțin la mal, de vietăți acvatice sau alge. Inițial am crezut că fundul apei este colțuros, dar imediat mi-am dat seama că pietrele pe care le zăream aveau un aspect plat, fiind așezate ca într-un fel de mozaic, iar o mulțime de copii alergau voioși fără probleme țopăind în această apă puțin adâncă. Geamandurile de siguranță erau departe în larg, iar salvamari nu am văzut prin preajmă, fiindcă oricum era destul de greu să te înneci într-o apă ce îți venea puțin peste genunchi.

Am mai remarcat zecile de ambarcațiuni de agrement sub formă de iahturi sau bărci cu vele de toate tipurile și mărimile, ancorate în mici porturi ce urmau traseul sinuos și dantelat, devenit deja familiar, de lagună. Pentru a explica puțin această formă de relief, este suficient să vă gândiți la un lac înconjurat de uscat, dar cu o deschidere către o mare pe o anumită lungime. Sau mai pe înțeles, o lagună este asemenea unei "pungi" de apă avansând în interiorul uscatului, conferind un aspect sinuos, ba chiar șerpuitor, liniei de demarcație dintre pământ și mare.

În portul Split am remarcat siluetele gigantice ale feribot-urilor de cursă lungă pe care era scris echivalentul în croată sub numele de "Iadrolinia" . Aceste nave imense aveau o înălțime cât un bloc cu șase etaje și o lungime cât două laturi de stadion. Ele asigurau legătura cu orașele Italiei de dincolo de Marea Adriatică. Am privit îndelung mașinile ce se înșirau pentru îmbarcare, intrând ulterior în "burta" navelor mamut, iluminate puternic în interior și generând iluzia unei zile ce nu se mai sfârșește vreodată.

O plăcere deosebită pentru turiștii cu ceva bani, este vorba cam de 50 de euro per voiaj, era aceea de a călători "din insulă în insulă" pe mici vase de croazieră și de a te delecta de priveliștea de vis a țărmului croat. Nu am avut acești bani, dar data viitoare, dacă mai ajung pe acolo, nu voi mai rata ocazia.

Am lăsat impresiile din partea istorică a orașului pentru următorul episod, fiindcă orașul Split s-a constituit în jurul uneia dintre cele mai faimoase și mai bine

conservate vestigii ale antichității ce poartă numele de palatul lui Diocleţian. Pagini dramatice de istorie au fost scrise la umbra zidurilor sale, iar fascinația epocii romane încă mai stăruie în ciuda trecerii timpului.

O Plimbare Fermecătoare prin Cartierul Latin

În urmă cu aproape o jumătate de an am avut ocazia de a vizita Parisul, din punctul meu de vedere cea mai frumoasă capitală a Europei, un oraș modern cu o arhitectură de sfârșit de secol al XIX-lea. În ciuda trecerii timpului, atmosfera de „epocă" te învăluie la fiecare pas conducându-te undeva la granița dintre fantezie și realitate, dintre miraj și tangibil într-un amestec fascinant și de neegalat de orice alt loc al lumii. Revăzând toate aceste impresii am ajuns să intuiesc filonul nesfârșit de inspirație pe care l-a reprezentat atmosfera pariziană pentru atâtea generații de romancieri, prozatori și artiști dintre cei mai strălucițiai generațiilor ce s-au succedat de-a lungul ultimelor veacuri. Și astfel, Parisul are un farmec aparte asemenea unei doamne elegante, care continuă să arate bine, chiar seducător, o realitate ce acționează invers mișcării acelor de ceasornic, ce ne determină derularea firului efemer al vieții.

În plus, o revelație extraordinară pe care am trăit-o ca român în acest mare oraș a fost de a redescoperi identitatea pierdută a Bucureștiului interbelic, aceea de a fi un „Mic Paris" la periferia balcanică a Europei. Cu siguranță că în momentul de față întoarcerea la acel moment reprezintă un ideal utopic, depășit în mare măsură de realitate prezentă, totuși, redobândirea aspectului parizian ar putea fi un proiect ce ar merita atenție din partea celor care se calcă în picioare pentru a pune mâna pe pârghiile de comandă ale instituțiilor statului român. Nu îmi fac iluzii, dar pentru orice persoană din România ar fi utilă vizitarea Parisului și înțelegerea impactului pozitiv pe care o are o arhitectură cu stil și de bun gust asupra calității vieții de zi cu zi.

Revenind la impresiile pe care le-am cules din această metropolă de excepție, voi reaminti faptul că în ocaziile precedente am străbătut „virtual" diferite locuri celebre din Paris cum ar fi Piața Charles de Gaulle având faimosul Arc de Triumf plasat în centru și Piața Concorde cu Obeliscul Egiptean stăpânind aievea spațiul și timpul. De asemenea, am parcurs bulevardul Champs – Élysée ce unește aceste două mari obiective turistice stilizând „axa istorică" a Parisului ce se prelungește prin Grădinile Tuileries pentru a se opri în dreptul piramidei de sticlă din fața Palatului Luvru. Nu în ultimul rând, am mers la pas de-a lungul și de-a latul Insulei Cetății și am vizitat catedrala Notre Dame, un monument ce evocă vremurile încărcate de istorie ale Evului Mediu, când Parisul a dominat spiritual întreaga Europă Occidentală. Am putut admira modernitatea îmbunătățirilor aduse acestui celebru monument, ce schițează o „axă spirituală" de neșters de-a lungul malurilor învolburare ale Senei.

Având această succintă recapitulare a călătoriei prin inima Parisului, vom continua cu o plimbare prin Cartierul Latin, o zonă renumită, menționată în multe creații literar-artistice, ce se constituie ca un loc de referință pentru diferitele evenimente ce au marcat istoria Franței și a Europei. Însă înainte de a face primul pas, voi căuta să clarific numele acestui cartier, mai precis de unde provine adjectivul de „latin" asociat ca o etichetă precisă și lipsită de ambiguitate. La drept vorbind, în momentul de față când spui despre un lucru că este „latin" te gândești la proveniența dintr-o țară în care se vorbește o limbă de origine latină din Europa sau din spațiul latino-american. Mai precis, te aștepți să întâlnești persoane din aceste părți ale lumii

printr-o similaritate cu sintagma de „cartierul chinezesc”, ce precizează faptul că este o zonă în care se află persoane de etnie chineză. Însă nimic mai fals decât acest raționament, fiindcă acest nume a fost folosit pentru o lungă perioadă de timp desemnând un cartier în care se vorbea frecvent latina din rațiuni „universitare”.

Să nu uităm faptul că în timpul Evului Mediu latina era limba folosită în toate cancelariile europene și era deopotrivă limba în care se desfășura procesul educațional în special la nivel universitar, Cartierul Latin adăpostind cea mai celebră universitate specializată în drept și teologie, adică Sorbona. Prin urmare, Cartierul Latin desemnează zona fostului campus universitar al Sorbonei, loc renumit pentru dezbateri aprinse sau controverse, dar și pentru libertatea de exprimare a cadrelor didactice sau studenților în procesul de educare a viitoarelor elite ale Franței. Așadar, un loc în care s-au pus la cale cele mai intransigente mișcări, s-au definit cele mai îndrăznețe proiecte și s-au născut cele mai utopice idealuri, adică un loc viu, plin de dinamism și culoare, așa cum este și vârsta studenției petrecute într-un adevărat campus, ce reprezintă mai mult decât o structură administrativă dedicată procesului de învățământ.

Însă în momentul de față fervoarea studențimii dornice de schimbare democratică nu mai este atât de evidentă, cartierul găzduind multe alte obiective ce nu mai au o legătură directă cu activitatea universitară alături de o mulțime de bistrouri și restaurante atractive prin oferta lor continuă la orice oră din zi și din noapte. Chiar dacă amintirea faimoaselor greve studențești din cursul anului 1968 mai dăinuie în amintirea celor care le-au fost contemporani, prezentul a „înghițit” totul printr-o normalitate plăcută, dinamică și odihnitoare.

Drumul meu prin Cartierul Latin a început prin vizitarea Grădinii Luxemburg, obiectiv turistic important pentru înțelegerea specificului parizian diferit de la un cartier la altul, de data aceasta impactul fiind similar cu cel produs de parcurgerea Grădinii Tuileries. Astfel, de îndată ce treci de poartă se petrece o schimbare neașteptată a ambianței, fiind repede transportat în alt timp cu reguli diferite dictate de un profund simț al armoniei și ordinii din perioada Renașterii. Nu întâmplător am aflat ulterior că această renumită grădină și palatul cu același nume plasat în interiorul acesteia au fost realizate la cererea Mariei de Medici, planul de construcție fiind inspirat din arhitectura florentină a acelui timp.

Fără a oferi detalii disponibile din alte surse, pot spune că am fost încântat de diversitatea rondurilor florale, de întretăierea aleilor în unghiuri neașteptate însă totuși plăcute, de aspectul copacilor sau tufelor ornamentale, nici un detaliu nefiind lăsat la întâmplare. Ca o lecție pentru întreținerea parcurilor, am înțeles faptul că nu este suficientă doar curățenia în locurile publice pentru a obține un efect odihnitor și regenerator, ci deopotrivă design-ul, sau cultivarea aspectului, trebuie să fie în mod continuu avut în vedere. Să nu uităm faptul că grădinile au apărut din nevoia de a oferi un spațiu de divertisment și relaxare, lucru ce nu se poate obține prin simpla „aruncare” de copaci, arbuști și plante într-un anumit perimetru desemnat cu titulatura de „parc”. Prin urmare, elementul fundamental avut în vedere în definirea unui „spațiu verde” este cel al înfățișării, fiind necesară respectarea regulilor ce privesc armonia, perspectiva și ordinea, efectul final fiind cel de plăcere, desfătare și bucurie.

În partea de nord a acestei grădini se află dispus Palatul Luxemburg constituit dintr-un ansamblu de clădiri dispuse în careu în jurul unei curți interioare, cu pavilioane ce se unesc armonios la capete prin structuri ce stilizează tematic ideea de bastion, însă fără elemente militare care să genereze o barieră invizibilă față de privitor. Deschiderea dinspre Grădina Luxemburg este și ea „flancată” de două astfel

de structuri rectangulare de bastion cu „ferestre”, oferind un bun venit celui care avansează de-a lungul aleii principale către palat. Înălțimea clădirii este de bun gust, având doar două etaje, acoperișul fiind adăugat ca o structură care oferă o identitate demnă, dar neostentativă, așa cum se cădea unei regalități conștiente de propria sa putere, ce nu avea nevoie de extravaganță pentru a-și face simțită prezența.

Aspectul palatelor din Paris prezintă o diferență semnificativă față de imensitatea „Palatului Parlamentului” din București, sesizând bunul gust, rafinamentul, stilul și „modestia” arhitectonică a clădirilor ce adăpostesc cele două camere ale Parlamentului Franței, mai precis Palatul Bourbon, unde se află Camera Deputaților și Palatul Luxemburg, care găzduiește Senatul. Dacă o țară de dimensiunea Franței folosește astfel de clădiri care cumulat au un volum cel mult egal cu un sfert din cel al Palatului Parlamentului din București, atunci ne dăm seama de tragedia urbanistică desfășurată în ultimii ani ai „Epocii de Aur” printr-o grandomanie lipsită deopotrivă de gust și de utilitate. Este pur și simplu trist să faci constatarea, lucru intuit și prin bunul simț, că diferența dintre ordine și haos, sau dintre relaxare și disconfort, derivă din înțelegerea faptului că orice obiect mare sau mic trebuie integrat în spațiul înconjurător urmând legile perspectivei și armoniei, evitând sub orice formă disonanța și contrastul abrupt dintre elementele alăturate.

Ieșind pe poarta de lângă palat, am parcurs mai multe străzi pentru a ajunge în Piața Panteonului, unde se înalță demn o clădire construită în stil neoclasic, având coloane dorice ce se impun de la mare distanță insuflând o atitudine de respect și reverență. Impresia de templu este bine redată, chiar dacă în interior nu este amplasat nici un fel de simbol religios al vreunei zeități. Deși inițial construită pentru a fi un locaș de cult creștin, în perioada Revoluției s-a decis schimbarea destinației pentru a deveni un mausoleu, o clădire dedicată marilor oameni ai Franței. Ceea ce te impresionează privind acest monument magnific este sinteza originală dintre antichitate și modernism, aceasta fiind esența neoclasicismului arhitectural, o reînviere a marilor teme grecești sub o formă specific franceză. Un panteon lipsit de zeități și închinat geniului uman reprezintă cu adevărat o formulă cu totul inedită, generând aparent o contradicție dintre denumire și conținut. Cu toate acestea, efectul este extraordinar, chiar grandios, fiindcă sub o formă sau alta omul reprezintă proiecția cea mai fidelă a divinității, iar atunci când dăm la o parte latura negativă și accentuăm virtuțile ce sălășluiesc în el, putem cu adevărat avea o imagine mai clară a noțiunii de sacru.

Avansând către partea din spate a Pieței Panteonului, ai plăcerea să descoperi catedrala Saint Étienne du Mont, care echilibrează spiritual atmosfera accentuat umanistă a acestui loc din Paris. Intrând în această biserică ai ocazia de a fi transportat în timpul ce a precedat marea Revoluție și să ai o experiență lăuntrică de excepție. Prin urmare, spre deosebire de turiștii grăbiți să facă poze în stânga și în dreapta, m-am așezat liniștit pe o bancă pentru a putea admira minunatele vitralii dispuse în față sau lateral, precum și liniile gotice ale arhitecturii clădirii. Cel puțin o jumătate de oră m-am lăsat invadat de impresiile profunde sugerate de coloanele interioare, care aparent sprijină cerul, de lumina ce se proiecta multicolor asupra spațiului de deasupra altarului și de bolta arcuită abrupt deasupra simbolurilor jertfei lui Hristos. În interiorul acestei catedrale am cugetat involuntar asupra caracterului efemer al tuturor lucrurilor și cât de lipsite de valoare sunt toate ambițiile omenești atunci când ele nu țintesc către înălțarea condiției umane sau spre împlinirea destinului ei de a fi chip al lui Dumnezeu.

Mai departe, am ieșit din această minunată clădire și m-am plimbat de-a lungul străzii Clovis intrând în interiorul ansamblului de clădiri cu aspect medieval ale liceului Louis le Grande, aflat vis-a-vis de Sorbona. Ca de obicei, totul se grupa în jurul unei curți interioare de dimensiunea unui mic teren de fotbal dedicat comunicării rapide între diferitele pavilioane dispuse pe cele patru laturi. Înălțimea acestora nu depășea două etaje, legătura făcându-se prin mai multe grupuri de scări dispuse către cele patru colțuri ale respectivei curți interioare. Atmosfera de Ev Mediu era însă rapid înlăturată de grupurile de liceeni ce se îndreptau spre diferitele săli de clasă, precum și de aspectul modern al dotării tehnice.

Preț de cel puțin o oră am stat pe o bancă dintr-o altă curte interioară, unde era posibil să te recreezi în pauza dintre diferitele cursuri, observând motivele renascentiste ale arhitecturii și odihna oferită de zidurile îmbătrânite de timp, dar deopotrivă viguroase ca atunci când au fost ridicate în timpul regilor Franței. Deasupra se vedea cerul de un albastru curat și limpede cum nu se poate distinge din București, sub adierea încântătoare a vântului de primăvară. Am stat și m-am gândit cât de frumos ar fi fost să mă fi născut în acest magnific oraș, cât de multă suferință inutilă aș fi evitat. Simțeam cum ecourile „Epocii de aur” se stingeau încet, dar sigur, din sufletul meu, iar o stare de calm mă cuprindea sub spectrul normalității pe care mi-am dorit-o dintotdeauna. Dincolo de schizofrenia spațiului balcanic-românesc descopeream un alt gen de identitate, care mi s-ar fi potrivit mult mai bine și sub influența căreia m-aș fi putut împlini.

Tinerii din jurul meu erau plini de respect și nu se manifestau zgomotos, având o atitudine destinsă și politicoasă mult diferită de ceea ce se poate vedea în liceele din România. Privind aceste grupuri de liceeni mi-am dat seama că modelarea generației aflate pe băncile școlii depinde foarte mult de starea de normalitate a societății, de existența unui cadru care să permită afirmarea tendințelor pozitive ale ființei umane, lucru se nu se poate obține peste noapte, dar se poate pierde relativ ușor prin ignorare și nepricepere. Am cugetat adânc la aceste lucruri, după care m-am ridicat cu părere de rău și am plecat din acest „sanctuar” al educației, care datează de câteva secole.

De partea cealaltă a străzii se află Sorbona, renumită pentru nivelul de excepție al absolvenților ei și standardul înalt de pregătire al profesorilor. Deși clădirea are un aspect medieval, ușor modernizat, totuși prestigiul ei străbate veacurile până la capătul lumii. Nimic extravagant nu am observat în interiorul sau exteriorul ei, totul fiind definit de bun gust, stil și modestie. Iar studenții, mulți dintre ei cu siguranță absolvenți ai liceului Louis le Grande, aveau un aer jovial, dar plin de respect, încrezător, dar fără obrăznicie, sesizând același contrast față de unitățile de învățământ din România. Impresia de loc sacru al cunoașterii și științei m-a cuprins imediat, completând armonios sentimentul religios din catedrala Saint Étienne du Mont din vecinătatea Panteonului sau încântarea „mistică” din Grădina Luxemburg, toate acestea fiind circumscrise unei mari „axe educaționale” ce le unește la un loc într-un concept unic al dezvoltării plenare a personalității umane.

Mă opresc aici cu impresiile culese din Cartierul Latin având însă convingerea că acest tur „virtual” a putut să transmită ceva din emoțiile, trăirile și sentimentele pe care le-am experimentat în urmă cu aproape șase luni. Timpul a trecut, dar prospețimea amintirilor a rămas aceeași fiindcă în interiorul Parisului am regăsit adevărata identitate a ceea ce ar trebui să însemne apartenența la spațiul cultural european. În loc să ignorăm oportunitățile oferite de intrarea în Uniunea Europeană, ar fi bine să învățăm de la marile națiuni ale lumii acele lecții de cultură și civilizație ce vor permite renașterea și relansarea României. Trebuie formată o nouă generație

care să încorporeze în societatea românească acele principii de valoare care au permis Occidentului să se dezvolte și să se ridice din ruinele dureroase produse de ultimele două războaie mondiale. Și nu în ultimul rând, trebuie să învățăm să privim și să înțelegem farmecul locurilor prin care avem ocazia să trecem, indiferent de plasarea lor pe mapamond, fiindcă rezultatul va fi întotdeauna înălțător și mai presus de așteptări.

O Vacanță pe Valea Jiului

În urmă cu câteva săptămâni am avut ocazia să vizitez din nou Valea Jiului, un loc pe care l-am îndrăgit încă din timpul copilăriei. De fapt, începând cu vârsta de doi ani am călătorit frecvent în această regiune, mai precis în orașul, acum municipiul, Petroșani. Nu pot să uit mirosul specific de cărbune ars în cuptoare de fontă sau de teracotă, unele dintre ele mărturisind din plin de perioada de dinainte de război. Era o notă specifică zonei, ce conferea o atmosferă aparte întregii regiuni. Acest lucru încă îl mai simți atunci când treceai cu trenul sau cu mașina prin defileul Jiului venind dinspre Târgu Jiu și constați că întreaga ambianță se schimbă imediat ce ai intrat în Valea Jiului.

Erau nopți reci când coboram pe peronul gării, cu un aspect încremenit în timp în ciuda trecerii vremii, și stăteam preț de mai multe minute să simt aerul tare de munte, combinat cu acel miros de cărbune, care ți se părea că poartă în el seva munților din care a fost scos de la mare adâncime. De fapt, încă de la începuturile moderne ale acestei așezări, cărbunele a fost miza, sensul și inima întregii comunități umane din regiune.

Austriecii au fost primii care au gândit un sistem ordonat de dezvoltare a coloniilor de țărani-minieri aduși în Valea Jiului pentru scoaterea la suprafață a prețiosului minereu, esențial pentru funcționarea industriei de orice fel. De aceea, nu întâmplător un cartier din Petroșani a primit numele de Colonia, fiindcă acolo, în case tip, duplex am spune noi, adică având două intrări pentru două „apartamente" distincte, au fost aduși să locuiască minierii veniți ca forță de muncă pentru Societatea Anonimă a timpului.

Am locuit la bunica mea în această Colonie și am putut distinge destul de bine specificul ei, astfel încât am putut înțelege atmosfera acestei interesante părți a orașului Petroșani. De aceea, ori de câte ori revin în Valea Jiului, caut sub o formă sau alta să ajung în acest loc, casele durând de peste o sută cincizeci de ani fiindu-mi într-o mare măsură familiare. De fapt, cred că nu aș putea să fac o distincție între ceea ce înseamnă acest loc pentru mine și trăirile pe care le-am înmagazinat sub semnul Coloniei.

M-am bucurat de o călătorie cu trenul în bune condiții, însă cu aceeași durată de șase ore și jumătate plecând din București. Uneori mă întreb dacă se va mai schimba ceva în această privință, dar la peste douăzeci de ani de la revoluție, nu pot să mai sper în miracole „feroviare" . Prin urmare, a ajunge cu trenul în Valea Jiului presupune ajungerea fie la o oră târzie, undeva după douăsprezece noaptea, fie la o oră extrem de matinală după o călătorie nocturnă și obositoare. Dintre aceste variante, eu am preferat-o pe prima, mai ales că pe timp de zi mai poți schimba o vorbă cu cineva, să citești sau pur și simplu să te uiți pe geam.

Orașul nu s-a schimbat prea mult în ultimii zeci de ani de după marea „sistematizare” urbanistică a anilor ’80, care a condus la distrugerea completă a centrului vechi și la ridicarea „citadelelor urbane” binecunoscute, adică a blocurilor cu patru sau zece etaje, moderne la acea dată, îmbătrânite și neîntreținute acum. Fiindcă un paradox al „privatizării” blocurilor este tocmai „împroprietărirea” pe apartamente a locatarilor, fiind însă ignorat imobilul per ansamblu. Adică, poate să se dărâme blocul lângă tine, contează doar ce se întâmplă în apartamentul tău.

Spun acest lucru, fiindcă în mod surprinzător am constatat mai mult decât în alte părți ale țării, dispariția asociațiilor de locatari, plata furnizorilor făcându-se la nivel de apartament, lucru ce împiedică desfășurarea lucrărilor de întreținere a imobilelor la timp. Sau cel mai interesant este când izolarea termică este realizată în dreptul unui apartament, iar la apartamentele alăturate se poate vedea tencuiala veche și lipsa stratului termoizolant, generând un aspect „petecit” , nu tocmai plăcut la vedere.

Pe de altă parte, drumurile, parcurile și locurile publice mi s-au părut mult mai bine îngrijite decât în alte ocazii, iar călătoria cu maxi-taxi-ul local a fost neașteptat de confortabilă, plăcută chiar, lucru realizat prin automobile relativ noi și curate. Însă cu toate acestea, aspectul urbanistic al blocurilor lasă mult de dorit, fapt ce nu poate fi imputat doar primăriei sau oamenilor, cât deopotrivă veniturilor scăzute ale celor ce locuiesc în Valea Jiului.

Fiindcă un aspect important al „politicilor economice” de desființare a mineritului în România, este și acela al condamnării unor zone gen Valea Jiului la o agonie nu tocmai plăcută, oamenii fiind siliți să plece care încotro în găsirea unui loc de muncă. De fapt, modelele de subzistență din „Vale” se referă în principal fie la plecarea în străinătate a cel puțin unuia dintre membrii familiei, fie apelarea la venitul, și așa redus de ultimele dispoziții guvernamentale, al pensionarilor.

Cu toate acestea, observi o dorință de a face față cât mai demn acestei situații nefericite, când trebuie să te descurci cu un venit de mai puțin de 75 de euro / membru de familie. Însă banii veniți din străinătate ajută, cel puțin pe unii mai norocoși, să se descurce relativ acceptabil. O dovadă sunt nelipsitele agenții bancare pe care le întâlnești la fiecare colț de stradă sau prezența lanțurilor „hypermarket” gen Carrefour, Penny sau similar.

Dar indiferent de aceste aspecte „sociale” , generația tânără ce se ridică în Vale este în mare măsură promițătoare, aspirând spre o schimbare pozitivă a peisajului zonei. Chiar cu ocazia vizitei mele, am putut să vorbesc cu un băiat în vârstă de treisprezece ani, câștigător al concursului de eseuri ce avea drept mare premiu șansa de a fi „Primar pentru o zi” . M-a încântat foarte mult prospețimea ideilor unui copil aflat la început de adolescență, maturitatea abordării și dorința de a fi de folos celor care locuiesc în Valea Jiului.

De asemenea, am observat că în mod miraculos, cel puțin așa consider, mulți tineri aflați deocamdată pe băncile școlii manifestă un talent și o inteligență deosebită, care în mare măsură întrec abilitățile avute de generațiile care s-au succedat până în clipa de față. De aceea, întrezăresc o speranță pentru viitor, mai precis pentru acel viitor când ei vor fi mari și vor avea șansa de a întreprinde ceva pentru schimbarea destinului Văii.

În acest sens, existența centrului universitar Petroșani rămâne, după părerea mea, esențială în educarea acestor tineri, având drept scop tocmai cultivarea acelor

talente și competențe ce vor conduce la îmbunătățirea situației prezente. De aceea, ideea lansată în anumite cercuri de desființare sau comasare a acestui centru de educație mi se pare complet nefericită, fiindcă atât cât este posibil, noua generație ar trebui să rămână atașată Văii Jiului pentru ca o schimbare benefică să se producă undeva în decadele următoare.

Nu de puține ori am auzit despre dezvoltarea unor segmente economice alternative mineritului în această zonă. Astfel, turismul ar putea reprezenta o puternică direcție de acțiune, și pot spune că peisajele din jurul Văii Jiului sunt deosebite, fiind caracterizate de o „sălbăticie" a naturii așa cum este ea. Am avut ocazia de urca la pasul Vulcan folosind o telecabină realizată recent prin fonduri europene. Din păcate, insuficiența promovării turistice se observă din faptul că se construiesc diferite componente, dar lipsește perspectiva de ansamblu a unei strategii durabile de dezvoltare a industriei hoteliere.

O altă ramură economică întrezărită ca alternativă la minerit, ar fi silvicultura. Însă acest lucru s-a rezumat în ultimii douăzeci de ani doar la defrișări masive ce au destabilizat natura și debitul torentelor ce vin de pe munte atunci când plouă torențial. Personal, am o mare aversiune la ceea ce se cheamă la noi silvicultură, fiindcă în loc să fie o întreținere inteligentă a naturii, se practică doar exploatarea nemiloasă ireversibilă.

De aceea, în loc de „bușteni" cărați din Vale, eu aș propune o alternativă mult mai eficientă, ce ține cont de resursa naturală cea mai prețioasă a Văii în momentul de față, concretizată prin capitalul de inteligență al tinerei generații. Prin urmare, dacă aș fi lăsat să „visez" puțin, atunci m-aș gândi la un centru universitar puternic, axat într-o mare măsură pe turism, marketing și drept, dar mai ales pe cibernetică, informatică, electronică și micro / nano tehnologie.

Acum peste treizeci de ani, în Marea Britanie s-a pus problema dezvoltării alternative a regiunilor în care s-a renunțat la minerit și la siderurgie. O dată cu dispariția acestor industrii în multe orașe mari, s-a stabilit că alternativa cea mai bună este aceea de a promova noile industrii în genul informaticii și electronicii. Astfel, copiii minerilor au devenit analiști, programatori și specialiști în informatică sau microelectronică.

Atât pentru Valea Jiului, cât și pentru alte regiuni similare ale țării, eu aș vedea drept alternativă convertirea învățământului preuniversitar și universitar din aceste locuri către industriile generației „digitale" . Prin strategii guvernamentale speciale, facilități fiscale și investiții directe în regim public-privat, s-ar putea iniția dezvoltarea unor segmente economice promițătoare, care vor capta energia tinerei generații, aflate încă pe băncile școlii.

Îmbinând un învățământ universitar performant cu centre de cercetare aplicată și cu instituții economici interesate, s-ar putea constitui nuclee de dezvoltare economică, ce ar atrage parteneri din toate părțile lumii. Alături de un turism de calitate, Valea Jiului ar putea renaște sub o nouă identitate, cu totul deosebită de tot ce a fost.

Remedierea drumurilor de acces ar fi iarăși o prioritate pentru această regiune în continuare greu accesibilă. Și poate deschiderea unui aeroport de mici dimensiuni ar fi o idee extraordinară. Nu întâmplător un cartier din Petroșani se numește

Aeroport, fiindcă în trecut a funcționat așa ceva în zonă, dat fiind accesul dificil peste munți la acea dată.

Când mă uit pe harta cu aerodromuri din Elveția sau Austria, rămân uimit de mulțimea punctelor de „aterizare și decolare" din zone montane cu mult mai primejdioase decât cele din munții Carpați. Un aerodrom înseamnă o deschidere extraordinară pentru turism și afaceri, iar dat fiind profilul special al Văii Jiului, o astfel de inițiativă mi s-ar părea foarte bună. Alături de cunoscutele pârtii de schi de pe Parâng sau de la Straja, s-ar mai putea identifica multe alte locații interesante pentru acest gen de activități de divertisment, precum și pentru alte sporturi mai mult sau mai puțin extreme, cum ar fi de exemplu planorismul, zborul cu delta-plane sau parapante.

Însă mă opresc aici cu imaginația mea „debordantă" , spunând că am întâlnit oameni minunați de toate vârstele, că am retrăit atmosfera copilăriei și adolescenței, și că dacă voi avea ocazia peste ani, mă voi întoarce cu drag să locuiesc în Valea Jiului, de care mă simt adânc legat pentru totdeauna. Pe drumul cu trenul către București am privit cu drag și dor către binecunoscutul peron al gării din Petroșani rămânând în urma mea cu toți acei ani ai copilăriei, adolescenței și studenției. Aș dori să revin cât mai des, fiindcă într-un fel sau altul ceva din mine a fost „altoit" în sufletul negru de cărbune, dar bun și primitor al Văii Jiului. Am speranța unui viitor frumos pentru această regiune și am convingerea că destinul nu va ocoli tânăra generație ce se ridică acum în a aduce mult dorita renaștere a României sub semnele civilizației, împlinirii și bucuriei de a trăi.

Parisul ca Sinteză a Istoriei Medievale, Moderne și Contemporane

Privesc de pe fereastră panorama unică a Parisului. Mulțimea clădirilor de epocă te asaltează la fiecare colț de stradă și oriunde mergi ai impresia prezenței mai multor veacuri în același spațiu fizic. Este ca și cum ai fi transportat cumva în vremea romantismului târziu și a epocii "imperiale", când prezența politică și culturală a Franței domina întreaga Europă. Această nostalgie a unui trecut impresionant și-a lăsat amprenta asupra arhitecturii clădirilor și a planurilor urbanistice care au modelat vechea cetate a Parisului într-o metropolă modernă, devenită etalon pentru multe alte orașe ale lumii. Și tocmai de aceea, o călătorie în Paris reprezintă de fiecare dată ocazia de a observa detalii noi ale acestui "muzeu viu", constituit din partea sa istorică, însă la fel de vie de parcă ar fi fost construită recent.

În ceea ce mă privește, am fost dintotdeauna un admirator al istoriei Franței, al acestui spațiu de sinteză a culturilor celtice, romane și germanice. Este cu totul tulburător fenomenul unirii acestor popoare atât de diferite, ba chiar ostile, în generarea specificului francez, care a preluat creativ tendințele lor valoroase generând o cultură unică mai târziu. Și de aceea, cred că într-un fel sau altul în acest spațiu de cultură și civilizație a existat șansa deosebită de îmbinare a dârzeniei celtice, cu ordinea romană și cu spiritul de libertate specific triburilor germanice, lucru care peste veacuri a dat rod în definirea conceptelor de democrație și de drepturi ale omului.

Revenind la aspectul exterior al Parisului, pe de o parte privind arhitectura clădirilor, vei observa prezența numeroaselor "relicve" de inspirație medievală, devenite repere unice pentru Paris în genul catedralelor Notre-Dame și Sacre-Coeur,

precum și a nenumăratelor bazilici amintind de profunzimea evlaviei catolice a francezilor în acele timpuri. Însă în mod surprinzător, în majoritatea locurilor publice și în intersecțiile marilor bulevarde vei fi întâmpinat de numeroase monumente comemorând perioada republicană și ecourile Marii Revoluții, ce a schimbat decisiv cursul istoriei întregii lumi.

Îmi aduc aminte de perioada adolescenței, când obișnuiam să citesc zi și noapte cărți sau documente despre această Revoluție surprinzătoare și unică. Rostirea Declarației Universale a Drepturilor Omului, cea mai de seamă recunoaștere a valorii umane din toate timpurile, s-a "impregnat" pentru totdeauna în atmosfera Parisului, chiar dacă acest lucru se descoperă doar celor care au avut curiozitatea să studieze ceva din istoria modernă a Franței. De fapt, aș putea spune că fiecare perioadă istorică și-a pus amprenta ei specifică, asemenea depunerii strat peste strat a diferitelor epoci, vizibile când explorezi un sit arheologic. Secțiunea medievală, gloria regalității, urmată de Revoluție și perioada napoleoniană, se amestecă și se disting într-o manieră fermecătoare. La acestea se adaugă perioada "imperială" a lui Napoleon al III-lea, epoca interbelică, pentru ca în final să apară figura inconfundabilă a arhitectului erei postbelice, adică a generalului Charles de Gaulle.

Tocmai de aceea, recomand familiarizarea, chiar și sumară, cu aceste perioade din istoria Franței înainte de a vizita Parisul, fiindcă atmosfera locurilor publice, a parcurilor, monumentelor și a muzeelor de tot felul poate fi percepută numai dacă vei avea acea capacitate de a rezona la impresiile felurite ce s-au adăugat în timp asupra acestora. Iar această înzestrare se dobândește doar atunci când nu te mărginești să bifezi vizitarea diferitelor obiective turistice marcate pe hărțile puse cu generozitate la dispoziție la aeroport sau la hotel, ci numai atunci când vei avea noțiunile de bază, aș spune alfabetul, înțelegerii fenomenului de sinteză ce s-a produs în această inimă a Franței, izvor de inspirație pentru atât de multe generații de artiști și de oameni care au promovat adevărata cultură în toate epocile recente.

În cazul meu, primul contact direct cu marea metropolă s-a realizat prin intermediul unei plimbări „kilometrice”, având curiozitatea de a gusta atmosfera încărcată de vreme a marilor bulevarde și a parcurilor publice, despre care se vorbea în cadrul lecțiilor de limba franceză, pe care o profesoară cu un mare talent mi le-a întipărit pentru totdeauna în memorie. Prin urmare, am pornit la pas din Place de la Clichy către Arcul de Triumf privind uimit arhitectura de epocă ce îmi trezea mereu amintirea centrului mutilat al Bucureștiului.

Abia acum înțelegeam de ce capitala României fusese numită „Micul Paris”, un nume având o conotație tragică după dezastrul comunist care a bântuit țara noastră timp de peste patruzeci de ani. Contemplând armonia urbanistică a Parisului retrăiam primele impresii cu privire la București, când eram profund impresionat de nenumăratele ghirlande și ornamente dispuse pe clădiri pline de istorie, având un farmec cu totul aparte. Venind din Brașov, unde în afară de centrul istoric construit de către sași în evul mediu, mai totul poartă pecetea blocurilor comuniste, intrarea în contact cu stilul urbanistic francez m-a marcat profund atunci când am pășit în București.

Însă de data aceasta, în chiar inima Parisului, acel sentiment devenea copleșitor și evocator de trăiri deosebit de profunde. Practic, regăseam identitatea Bucureștiului, oraș în care locuiesc de peste douăzeci și ani, dar căruia nu reușeam în nici un fel să îi disting chipul dincolo de mutilarea cu blocuri diforme și abandonul

în mizerie a clădirilor și bulevardelor sale croite în perioada de renaștere a României. De fapt, cred că pentru un român, aceasta este experiența cea mai profundă pe care o poate avea în Paris, precum și în Franța, de a descoperi identitatea pierdută a capitalei și a unei țări care a prosperat ori de câte ori s-a inspirat din modelul francez.

Cât despre mine, nu pot spune că sunt neapărat francofil, dar pot afirma că am ajuns să intuiesc cu acest prilej o conexiune pierdută, ce se cere redescoperită, un filon plin de inspirație, ce se cere explorat. De aceea, la fiecare sută de metri mă așezam pe una dintre nenumăratele bănci dispuse pe benzi pietonale ale străzilor și priveam timp de mai multe minute tot ce era în jurul meu, căutând să surprind cât mai multe impresii și sentimente. Într-un mod straniu, nu mă simțeam deloc străin în acest mare oraș, ci dimpotrivă, senzația de „deja-vu" mă urmărea continuu.

Mă așteptam să revăd persoane din generațiile trecute, acei oameni despre care citisem atât de multe lucruri și pe care i-am admirat într-un mod cu totul deosebit, oameni de știință, scriitori, artiști de renume sau politicieni care au schimbat fața lumii. Câte ceva a rămas în urma lor, dar bineînțeles, este asemenea unei cochilii frumoase lăsată în urmă de o epocă umanistă ce a dispărut în negura secolului trecut și a războaielor mondiale ce au măcinat fața Europei. Dar preț de câteva clipe, spectrele plăcute ale acelor timpuri au revenit printr-o stare de reverie creativă, benefică atunci când cauți „timpul pierdut".

Aș putea spune, folosind termeni deja cunoscuți, că mergeam de mai multe ore pe străzi ce semănau cu bulevardul Elisabeta, fiind însă mult mai mari și având încă aerul fermecător de epocă. Cu clădiri bine întreținute de proprietari care sunt conștienți de valoarea patrimoniului pe care îl dețin, transportarea în alt ev devenea o chestiune destul de simplă, dacă știai să ignori detaliile prezentului. Și poate aici este un alt aspect al farmecului inegalabil al Parisului, mai precis acea capacitate de a te purta peste timp în vremea „optimismului progresist", când se părea că o eră de pace avea să se deschidă pentru întreaga umanitate. Acea așteptare plină de bucurie încă mai freamătă prin intermediul bulevardelor, străzilor, clădirilor, monumentelor și piețelor ce împânzesc frumoasa capitală a Franței.

Privind în jur, nu mă mai mira sursa de inspirație pe care au avut-o marii romancieri ai secolului al XIX-lea și modul profund umanist în care au scris. De fapt, acest umanism cu lumini și umbre, expus fără ocolișuri, dar și cu farmec, este imprimat pe fiecare lucru pe care îl privești în Paris. Într-un joc al imaginației în care te lași de bunăvoie, ai impresia că istoria este la fel de vie ca în trecut, că ești în mijlocul acelui veac al inocenței moderne, că sentimentul profund, iubirea autentică și sacrificiul pentru umanitate nu sunt idealuri intangibile, ci lucruri profund de reale.

Chiar dacă am mers mai multe ore până să ajung la Arcul de Triumf, totuși efortul a fost răsplătit pe deplin, fiindcă o dată ajuns acolo am descoperit renumitul bulevard Champs-Élysée, pe care mărșăluiau mulțimi de turiști veniți să vadă această bijuterie urbană. Având o lățime mai mare decât toate artele de circulație pe care le-am văzut vreodată, cred că ar fi încăput de patru ori bulevardul Magheru, Champs-Élysée te cucerește prin clădirile care flanchează ambele laturi, ce își etalează modern oferta prin magazine felurite, deschise până târziu în miez de noapte.

Cântecul lui Joe Dassin despre Champs-Élysée descrie foarte bine atmosfera acestui loc la orice oră din zi și din noapte, un ecou ce te urmărește până la Place de la Concorde, unde obeliscul egiptean încă mai amintește de perioada de glorie a campaniilor lui Napoleon Bonaparte. În acel loc, la porțile Grădinii Tuileries ai

impresia că revezi secole de istorie într-un fel de secvență inversă, trecând progresiv de la istoria contemporană, la cea modernă, pentru ca în final să revezi ceva din splendoarea regalității aproape de apusul ei definitiv.

Și cred că într-un fel sau altul, conservarea acestui trecut într-o manieră uneori etajată, alteori succesivă, a generat de-a lungul timpului nostalgia pariziană, care învăluie pe oricine trece, chiar și preț de câteva ore, prin marea metropolă a Franței. Tocmai de aceea, voi încerca într-o suită de articole să surprind câte ceva din ipostazele sub care se prezintă acest oraș multicolor călătorului nu tocmai grăbit să surprindă sufletul, patimile, aspirațiile, dar și durerile nenumăratelor generații ce s-au succedat prin acest loc încărcat de istorie.

Așa cum am precizat la început, există o sinteză interesantă în urbanistica și viața Parisului, care ar putea foarte bine să ne servească drept exemplu în efortul de redobândire a identității pierdute pentru București și pentru România. Nu orice model are șanse de reușită, așa cum nu orice transfuzie de sânge este posibilă, fiind necesară o compatibilitate între cele două părți puse într-o legătură transformatoare. Deși plin de îndoieli cu privire la posibilitatea redobândirii demnității pierdute pentru noi ca națiune, totuși în contact cu specificul francez am avut intuiția unei posibile conexiuni salvatoare. Este un punct de vedere personal, dar cred că doar atunci când Bucureștiul va redeveni un Mic Paris, atmosfera cenușie ce îl învăluie va fi definitiv îndepărtată. Sună idealist? Este posibil, dar totuși nu văd altă alternativă, cel puțin pentru prezent.

Pe Drum spre Stațiunea Baden-Baden

Am avut ocazia de a călători de curând în Germania în localitatea Baden-Baden. A fost pentru prima dată când am avut ocazia de a vizita această țară despre care am citit sau am învățat atât de multe lucruri din felurite cărți sau de la lecțiile de istorie. La drept vorbind, pentru mine Germania a reprezentat dintotdeauna un model, ba chiar un ideal, iar culegerea unor impresii de la fața locului mi s-a părut a fi o șansă ieșită din comun.

Călătoria mea a început ca de obicei de pe aeroportul Otopeni într-o frumoasă duminică de octombrie. Zborul avea să fie realizat de către compania Lufthansa pe relația București - Frankfurt, de unde urma să iau trenul până la destinație. Toate bune și frumoase până când am ajuns la punctul de verificare și de preluare a bagajelor, unde o coadă lungă pe trei rânduri mă aștepta să mă ia în primire. Am fost puțin surprins de această primire aglomerată și sincer să fiu nu am înțeles de ce numai un singur ghișeu funcționa pentru cei care nu își rezervaseră electronic locurile în avion. Prin urmare, prima lecție la zborul cu Lufthansa este să îți faci electronic rezervarea de loc, preferabil prin Internet, sau de la ghișeele special amenajate din aeroport. În acest mod, vei putea avea siguranța unui loc în cursă dorită, lucru realizabil mai ales dacă vei profita de cele douăzeci și patru de ore înainte de plecarea avionului în care se poate face "check-in-ul” prin Internet.

După ce am trecut de această coadă aglomerată și ca de obicei, gălăgioasă, am putut să trec de punct. Am avut ocazia de a călători de curând în Germania în localitatea Baden-Baden. A fost pentru prima dată când am avut ocazia de a vizita această țară despre care am citit sau am învățat atât de multe lucruri din felurite cărți sau de la lecțiile de istorie. La drept vorbind, pentru mine Germania a reprezentat

dintotdeauna un model, ba chiar un ideal, iar culegerea unor impresii de la fața locului mi s-a părut a fi o șansă ieșită din comun.

Călătoria mea a început ca de obicei de pe aeroportul Otopeni într-o frumoasă duminică de octombrie. Zborul avea să fie realizat de către compania Lufthansa pe relația București - Frankfurt, de unde urma să iau trenul până la destinație. Toate bune și frumoase până când am ajuns la punctul de verificare și de preluare a bagajelor, unde o coadă lungă pe trei rânduri mă aștepta să mă ia în primire. Am fost puțin surprins de această primire aglomerată și sincer să fiu nu am înțeles de ce numai un singur ghișeu funcționa pentru cei care nu își rezervaseră electronic locurile în avion. Prin urmare, prima lecție la zborul cu Lufthansa este să îți faci electronic rezervarea de loc, preferabil prin Internet, sau de la ghișeele special amenajate din aeroport. În acest mod, vei putea avea siguranța unui loc în cursă dorită, lucru realizabil mai ales dacă vei profita de cele douăzeci și patru de ore înainte de plecarea avionului în care se poate face "check-in-ul" prin Internet.

După ce am trecut de această coadă aglomerată și ca de obicei, gălăgioasă, am putut să trec de punctul de verificare a documentelor de călătorie și de "percheziție", după care m-am îndreptat direct spre poarta de îmbarcare dispusă în terminalul nou al aeroportului. Avionul a venit la timp pentru a ne prelua, iar decolarea a fost conformă cu orarul afișat.

Despre zborul București - Frankfurt nu am prea multe de comentat, totul decurgând normal și precis, asemenea funcționării unui ceas bine reglat. Din avion am putut distinge peisajul minunat al munților, apelor sau câmpiilor, ce defilau liniștit prin dreptul hubloului aflat lângă mine.

Deasupra Germaniei am remarcat în mod special mulțimea de piloni pe care erau amplasate stații eoliene de captare a energiei vântului. Nu știu cât de eficiente sunt în realitate, dar aproape fiecare localitate avea în vecinătate cel puțin un parc de astfel de centrale electrice, dispuse în principal în mijlocul unor pâlcuri de pădure și la o oarecare distanță de orice așezare umană.

Aeroportul din Frankfurt mi s-a părut a fi similar ca dimensiune cu altele de o categorie similară, cum ar fi "Charles de Gaulle" din Paris. Fluxul mare de pasageri punea însă la mare încercare răbdarea personalului ce deservea aeroportul, în mod clar subdimensionat ca facilități pentru traficul actual. După părerea mea, ar fi necesar ca Germania să își definească un al treilea hub național alături de Frankfurt și Munchen. În plus, aș recomanda evitarea aeroportului din Frankfurt pentru zboruri cu durată relativ scurtă între avioane, fiindcă peste tot cozile sunt imense. Varianta de tranzit prin Munchen este preferabilă din toate punctele de vedere, lucru ce l-am verificat cu ocazia călătoriei din iunie în Croația.

O mică surpriză am avut la punctul de control al actelor de identitate din cadrul aeroportului Frankfurt. Practic, dialogul cu ofițerul de poliție de la ghișeu a fost următorul:

- Bună ziua, am spus eu, vă prezint cardul meu de identitate.

- Bună ziua, îmi răspunse ofițerul de poliție luând cardul de identitate și uitându-se la el pe toate părțile fiind nespus de mirat.

- Este vreo problema? am întrebat eu puțin îngrijorat de atenția excesivă ce îi era acordată cardului meu.

- Este cu adevărat așa ceva un card de identitate? mă întrebă brusc după ce încercase fără succes să îl scaneze prin tot felul de dispozitive ce emiteau o lumină ultravioletă.

- Bineînțeles că da, i-am răspuns cu convingere, așa arată cardurile de identitate emise în România.

- Se prea poate, îmi replică scurt continuând investigația și trecând la probe de rezistență mecanică în genul lovirii pe cant a respectivului card în speranța că va găsi vreun indiciu revelator.

Am așteptat mai mult minute, timp în care respectivul ofițer a tot dat telefoane, s-a consultat cu colegii și a mai trecut din nou prin felurite probe cardul buclucaș, după care în final a dat sentința:

- Este imposibil ca așa ceva să fie un card de identitate! Trebuie o investigație mai amănunțită.

În scurt timp a venit un alt ofițer care a luat cardul cu pricina și mi-a cerut să îl urmez. Acesta la rândul lui a mai testat mecanic respectivul card, după care a tras concluzia că totuși respectivul act de identitate nu este un fals și mi-a dat drumul să plec. Morala acestei întâmplări este că dacă doriți să călătoriți în Germania este mai bine să folosiți pașaportul decât să va bazați pe un card de identitate tratat ca un obiect exotic și neobișnuit de către alte autorități decât cele române.

De la aeroport am mers la gara de cale ferată ce îl deservește, aceasta fiind amplasată chiar în incinta unui terminal feroviar special amenajat. Grație unui sistem bine pus la punct de căi ferate, distanțele în Germania pot fi parcurse cu relativă ușurință indiferent de lungimea lor. Chiar dacă societatea ce le administrează, având numele Deutsche Bahn, este de stat, totuși calitatea serviciilor, cel puțin din punctul de vedere al vitezei, este ireproșabilă. În mod deosebit trenul de mare viteză numit ICE ce interconectează marile orașe, se distinge cu ușurință prin atingerea unei viteze medii de 220 km/h, adică de trei sau patru ori mai repede decât în România.

Aspectul lor este oarecum similar cu "săgețile albastre" de la noi, garniturile fiind însă mult mai lungi și existând posibilitatea de a merge din vagon în vagon. Singura mare problema rămâne însă aglomerația din aceste mijloace de transport. În acest sens, "antrenamentul" călătoriei în îmbulzeală din timpul "epocii de aur" mi-a fost de un real folos, fiindcă deși aveam de parcurs cam 300 de kilometri, nu am reușit nici să-mi rezerv și nici să găsesc un loc pe care să stau, așa de mare fiind aglomerația inclusiv pe culoar sau între vagoane.

Compartimente nu existau și locul era foarte strâmt pe holurile de acces. În plus, trebuia să schimb în vreo două locuri trenul, mai precis la Manheim și la Karlsruhe, fapt ce necesita trecerea de la o linie la alta cu bagaj cu tot. Din fericire, toată această distanță, care în România ar fi necesitat cel puțin șase ore, cu ICE a fost parcursă într-o oră și jumătate, fapt pentru care am considerat că practic am mers cu metroul. Iar în privința prețului, pot spune că am plătit ceva mai mult decât în țară, adică 43 de euro față de aproximativ 100 roni, viteza făcând însă diferența.

Avansând către sud și privind desfășurarea peisajului din jurul meu, am remarcat culorile limpezi și clare ale cerului, soarelui și câmpiei, acest lucru fiind dovada unui mediu curat și bine îngrijit. Precizia germană se putea observa în

alinierea soldățească a diferitelor culturi agricole ce se întindeau pe distanțe lungi până dincolo de limita orizontului. Aveam uneori impresia că mă aflam într-un avion ce zbura la nivelul solului, oferindu-mi însă posibilitatea de a distinge pe deplin detaliile din jur. Uneori aveam senzația că pierd noțiunea timpului și disting evenimente, lucruri sau oameni din alte perioade, realități ce au existat în acele locuri.

De fapt, Germania este o țară frumoasă, cu un peisaj de basm, un loc în care s-au compus opere de artă nemuritoare și s-au scris cărți de o valoare universală. De aceea, este cu atât mai greu de înțeles derapajul moral din perioada interbelică, precum și durerea sau suferința provocată în mod special în timpul ultimului război mondial, lucruri ce au plecat din aceste ținuturi extraordinare. Dar despre aceste impresii și ce a mai urmat în călătoria mea în Germania, voi vorbi în episodul următor.

Piața Ludovic al XV-lea, Revoluției și Concordiei

Nu este vorba de un nume lung dat celei mai mari piețe din Paris, ci de o succesiune de denumiri pe care aceasta le-a avut de-a lungul perioadei zbuciumate și contradictorii de dinainte, din timpul și de după evenimentele sângeroase ale Revoluției Franceze. Având o suprafață de peste opt hectare, cu un aspect rectangular, ușor octogonal datorită colțurilor „tăiate", această Piață a Concordiei te impresionează prin deschiderea sa de peste două sute de metri, precum și prin poziționarea sa între bulevardul Champs-Élysée și Grădinile Tuileries. Inițial destinată să marcheze memoria regelui Ludovic al XV-lea, în timpul căruia a fost construită, ea avea să rămână în istorie prin amintirea tristă a ghilotinării nepotului acestuia, Ludovic al XVI-lea, a reginei Maria Antoaneta și a multor aristocrați ce au avut neșansa de a se afla la curtea regală în acea nefastă zi de 21 ianuarie 1793.

Tocmai de aceea, atunci când am vizitat pentru prima dată această piață, am trăit un simțământ de tristețe, gândindu-mă la ghilotina ce se înălța în mijlocul ei pe locul unde este în prezent plasat renumitul Obelisc Egiptean. Indiferent cât de mult aș fi de acord cu necesitatea istorică a anumitor evenimente, totuși cruzimea și delirul execuției publice nu le pot înțelege nicidecum. Cel puțin din punctul de vedere al ființei umane înzestrate cu rațiune și sentimente, este cu totul incredibilă această desfătare cu imaginea sângelui ce se revarsă din trupuri decapitate în uralele de încântare ale mulțimii. Dar așa se scrie istoria, mai ales atunci când nu există suficientă înțelegere din partea conducătorilor față de nevoile supușilor, iar desfrâul și luxul nerușinat al celor bogați ajunge să sfideze masele de oameni expuse lipsurilor și mizeriei de tot felul.

În adolescență, când citeam despre evenimentele Revoluției din 1789, eram fascinat, uimit și îngrozit, deopotrivă, când observam detaliile acelei mișcări care a zdrobit Evul Mediu pentru totdeauna. Brutalitatea, spontaneitatea și dorința de a pune capăt acelei orânduiri au fost duse până la extrem, chiar până la absurd, dacă ne gândim la perioada dictaturii republicane, un concept ciudat și contradictoriu ca termeni. În mai multe rânduri, cei care ghilotinau erau după o relativ scurtă perioadă de timp la rândul lor ghilotinați ca dușmani ai poporului și ai revoluției. Victime nevinovate erau amestecate cu persoane care poate își meritau această soartă și aduse în fața „tribunalelor populare", unde verdictul nu putea fi decât cel de „vinovat", fără a exista posibilitatea de apărare. Pe de altă parte, un Ev Mediu plin de abuzuri

de tot felul din partea nobilimii și a preoțimii împotriva maselor largi ale populației nu se putea sfârși decât într-o manieră similară, conform principiului universal al acțiunii și reacțiunii.

Denumirea de Piață a Revoluției a fost acordată după abolirea regalității în Franța, conferind acel trist renume reluat în multe gravuri de epocă, fiind însă schimbată în cea de Piață a Concordiei în timpul Directoratului, mai precis după încheierea „terorii republicane". În felul acesta s-a dorit să se marcheze sfârșitul perioadei de tulburări populare dintre republicani și regaliști, dintre vechea orânduire și cea care tocmai se năștea. Și din acest punct de vedere, plasarea pe „axa istorică" a Parisului a acestei piețe este justificată, asemenea unei sinteze dintre vechi și nou, dintre perioada medievală și cea modernă a Franței. Iar în final, pentru ca amintirea ghilotinei să dispară, a fost amplasat un obelisc antic adus tocmai din Luxor în cursul anului 1829.

Cu o ironie fină din partea istoriei, acest loc a fost ocupat pe rând de către statuia ecvestră a regelui Ludovic al XV-lea, de ghilotina republicană, pentru ca ulterior un obelisc vechi de peste 3300 de ani să ne aducă aminte despre gloria faraonului Ramses al II-lea, un monarh renumit dintr-o perioadă de maximă dominație politică a Egiptului. Având o înălțime de 23 de metri și o greutate de peste 250 de tone, acest obelisc realizat din piatră de granit de culoare roșiatică oferă o imagine unică, desprinsă din Valea Regilor, ca un ecou al unor timpuri de legendă, care nu și-au pierdut farmecul în ciuda trecerii veacurilor. Prezența sa insolită în mijlocul Pieței Concorde a fost amplu dezbătută cu opinii pro sau contra, fiindcă nu există nici un specific „francez" în acest monument, generând senzația fracturării timpului și spațiului, al prezenței spațiului nord-african în chiar inima Europei.

Această contradicție dintre aspectul modern al pieței, imaginea medievală a Grădinilor Tuileries și prezența acestui artefact antic, generează ingredientele formării unui punct de „singularitate", în care se manifestă sincron spații din epoci diferite. De fapt, senzația de „poartă stelară" către un trecut mai mult sau mai puțin îndepărtat m-a însoțit de-a lungul întregii perioade de vizitare a Parisului, dar niciodată mai pregnant decât atunci când am stat în mijlocul „axei temporale" din dreptul obeliscului. Astfel, era fascinantă imaginea siluetei înalte a acestuia proiectându-se în mijlocul Arcului de Triumf, ce se distingea când priveam spre apus de-a lungul bulevardului Champs-Élysée. De asemenea, era interesant când aceeași siluetă o discerneam în mijlocul ansamblului palatelor Tuileries și Luvru, când priveam către răsărit. Iar dacă mă uitam către nord, profilul obeliscului se răsfrângea de-a lungul străzii „Regale" în mijlocul clădirii „templului" din Piața Madeleine, iar spre sud, trecând peste Podul Concorde, distingeam proiecția sa în mijlocul Palatului Bourbon, sediul Adunării Naționale a Franței. De aceea, am fost convins că Obeliscul Egiptean unea armonios toate cele patru puncte cardinale, conferind o direcție verticală, ascendentă, cursului istoric al Parisului și deopotrivă al Franței.

Spre miazănoapte și spre miazăzi de obelisc, sunt plasate două fântâni arteziene, construite în timpul domniei regelui Ludovic-Filip în perioada restaurației dinastiei Bourbon în fruntea Franței. Modelele pentru aceste fântâni a fost preluate din Italia, cea dinspre nord fiind decorată alegoric cu imagini ce evocă cele două mari fluvii ale Franței: Ronul și Rinul, iar cea dinspre sud, adică dispusă către Sena, redând imagini dinspre Marea Mediterană și Oceanul Atlantic, ce oferă o generoasă deschidere maritimă Franței. Această adăugare a celor două fântâni, aduce o frumoasă completare Pieței Concorde cu elemente de arhitectonică neoclasică și cu

răcoarea jeturilor de apă ce înviorează atmosfera uscată, ușor „egipteană”, din preajma obeliscului.

Dar satisfacția cea mai mare pentru un vizitator este conferită deopotrivă de admirarea acestor elemente de arhitectură din perioade istorice diferite și de vizionarea clădirilor dispuse pe latura de nord, realizate în perioada de dezvoltare urbană modernă din timpul perioadei celui de-al Doilea Imperiu. Și nu întâmplător, brusc te învăluie sentimentul de „rendez-vous” pe care și l-au dat mai multe epoci istorice în chiar inima Parisului, ca un gest de împăcare peste veacuri dintre tendințele ce s-au confruntat cu brutalitate și s-au opus vremelnic într-un antagonism aparent ireductibil, dus până la extrem.

De aceea, am convingerea că sufletul poporului francez nu are trăsăturile violenței ca notă dominantă, iar duritatea evenimentelor ce s-au întâmplat în perioada Revoluției din 1789 nu poate fi explicată decât prin prisma acelor tensiuni ce s-au acumulat teluric de-a lungul veacurilor, soluționarea lor fiind mereu amânată până când situația a ajuns să scape de sub control urmând un curs exploziv, de neînlăturat. Mai mult chiar, am sentimentul prezenței unei puternice tendințe spre melancolie, atunci când mă gândesc la fețele nativilor francezi din Paris, o predispoziție către visare, și poate chiar spre utopie, a acestei națiuni puternice și nobile din multe puncte de vedere.

Astfel, să nu uităm că Parisul a fost leagănul multor curente artistice din ultimele secole, iar creativitatea artiștilor săi nu a dispărut în timpurile postmodernismului pe care îl traversăm. Și tocmai de aceea, ideea de sinteză este cea care m-a urmărit mereu mergând pe bulevardele, străzile și aleile din acest mare oraș. Este vorba deopotrivă despre o sinteză a unor populații care s-au dușmănit de-a lungul timpului, dar și despre o sinteză a epocilor, care în final se realizează prin înglobarea contradicțiilor unor tendințe divergente, ce vor să se manifeste simultan, într-o imposibilitate ce generează erupții explozive de moment, dar care după aceea ajung să se unească armonios.

În final, nimic nu scapă ciclicității fenomenelor care se manifestă istoric în ere diferite, iar ceea ce este vechi revine peste o anumită perioadă de timp, iar ceea ce este nou relevă doar anumite aspecte ce nu au fost până atunci evidente ale aceleiași realități, ce ne surprinde prin transformările ei uneori line și continue, iar alteori brutale și distrugătoare. Pe marea axă a timpului suntem niște minusculi călători, vizitatori pentru o vreme a spațiilor mai mult sau mai puțin generoase ale unei imense piețe numite Planeta Pământ. Față de orice alt loc pe care l-am vizitat, Parisul mi-a oferit ocazia unei meditații profunde în care s-au întretăiat fragmente de memorie din timpul regilor Franței, ai Revoluției, dar și ai modernismului care a încercat cumva să împace dorința de schimbare cu cea de conservare a valorilor perene, ce nu pot fi alterate de timp sau spațiu.

În Piața Concorde am înțeles cât de mic este individul în fața evenimentului istoric și cât de slabă este perspectiva pe care o are pe durata vieții sale asupra lucrurilor prin care trece. Din nefericire, orice sinteză istorică presupune evoluția pe intervale de timp ce merg dincolo de ceea ce putem gusta sau experimenta în mod direct. Iar atunci, mărturia veacurilor trecute, mai precis contemplarea amintirii acelor epoci unită cu dorința construirii unui prezent armonios vor aduce acea împăcare finală a tuturor lucrurilor. Și de aceea, privind întreaga istorie în timp ce stăteam lângă Obeliscul Egiptean, am avut percepția unui sens care leagă totul laolaltă într-o țesătură unică și indestructibilă pentru eternitate. A fost un sentiment pe care nu l-am mai trăit în nici un alt loc prin care mi-a fost dat să trec și bănuiesc că o experiență

similară o va avea oricine va păși cu atenție de-a lungul și de-a latul Pieței Concorde, fostă Piață a Revoluției și fostă Piață Ludovic al XV-lea. Alte denumiri, dar în final aceeași esență a armoniei ce trece dincolo de diferențele aparent ireductibile ale prezentului. Oare când vom avea și noi o sinteză similară în spațiul românesc? Când va fi posibil ca Piața Concorde să își găsească un loc corespondent în București, redevenit „Micul Paris" din „Mica Franță" a Europei?

Sub Spectrul Munților Pădurea Neagră

Poziționarea orașului Baden-Baden la câțiva kilometri de Rin conferă locului un aspect de avanpost al spiritului german orientat către întinsa câmpie a provinciei Alsacia, teritoriu de aprigă dispută cu Franța. Și de fapt tocmai acest relief variat, care îmbină muntele, șesul și râuri repezi a furnizat ingredientele care au zămislit în timp specificul atât de deosebit al națiunii germane. La interferența cu alte civilizații, dintre care unele au apus de demult, triburile gotice au putut la adăpostul unor frontiere naturale să se apere cu ușurință, dar și să invadeze cu succes teritorii învecinate.

Într-un fel Baden-Baden încorporează ceva din simbioza involuntară a fondului germanic și a celui celtic – roman, realizând o sinteză a trei curente determinante pentru istoria ultimilor două mii de ani în această regiune a Europei. Eleganța franceză îmbinată cu rigoarea germană și cu vestigii ale civilizației romane ajung până la noi prin intermediul arhitecturii caselor, ornamentației bogate a așezămintelor publice, precum și prin amprenta inconfundabilă a amenajării orașului într-un mod care te trimite deopotrivă spre Franța, Germania și Italia. Spiritul suprapunerii dintre popoare și veacuri vizibil în toată zona Alsaciei își regăsește un corespondent perfect în orașul Baden-Baden la adăpostul protector al Rinului de o parte și al lanțului de coline sau dealuri ce se unesc maiestuos în munții Pădurea Neagră.

În privința caracterului cosmopolit al așezării localității Baden-Baden, un aspect interesant este constituit de prezența unei numeroase comunități de origine rusă, lucru mărturisit de mulțimea de localuri sau restaurante unde observi surprinzător alături de germană prezența limbii ruse în anunțuri de tot felul, incluzând meniu-ul zilei sau diferite alte amănunte legate de oferirea diferitelor servicii. Într-una din zilele ședерii mele am intrat în biserică rusă, un așezământ impresionant, plin de semnificații încă vii și de amintiri în mare parte șterse în țara natală.

Am remarcat culorile vii ale frescelor și icoanelor, bine întreținute dealtfel, conferind impresia unei prospețimi ce contrasta cu amintirea deja de mult trecută a unor evenimente, locuri sau nume de multe apuse menținută încă în interiorul acestui locaș de cult. Astfel, privind cu atenție și evlavie chipurile de sfinți de pe pereții bisericii, nu am putut să nu remarc prezența la loc de cinste a unei fotografii cu ultimii membrii ai familiei imperiale ruse. Imediat am avut senzația fizică a terorii a unei perioade teribil crude, mai precis a măcelului din Palatul de Iarnă pus la punct cu atâta răutate de către bolșevici în cursul anului 1917. Privind fețele nevinovate ale copiilor din familia țarului, precum și chipul acestuia lipsit de vanitate, exprimând o liniște și o demnitate solemnă, am realizat statutul lor de martir în mijlocul acestei biserici de diaspora.

Nu îmi dau seama în ce măsură biserica ortodoxă rusă are legătură cu această biserică, însă alături de impresiile stranii ce m-au cuprins la venirea în Germania legate de strigătul mut al evreilor deportați din land-ul Baden-Wurtemberg, această mărturie a cruzimii fără sens m-a urmărit timp îndelungat și după ce m-am retras cu sfială și reverență din acest locaș sfințit de atât de multe lacrimi. Priveam cu un viu interes persoanele care intrau sau ieșeau din biserică, precum și pe cei care deserveau acest locaș de cult, simbol deopotrivă al unității unei comunități aflate într-un veșnic peregrinaj de aproape o sută de ani. De fapt, am constatat o anumită sensibilitate a popoarelor de origine slavă ce contrastează dramatic cu comportamentul brutal al conducătorilor lor, mai ales pe perioada din ultima sută de ani. Pentru mai multe momente am fost transportat în imaginație în Rusia albă, de dinainte de apariția bolșevismului, o țară a lui Tolstoi, Dostoievski sau Turgheniev, care deopotrivă au găsit o sursă de inspirație interesantă în regiunea Baden-Baden, însă „vraja" a dispărut în momentul când am ieșit din biserică în friguroasa Germanie.

M-am plimbat mult pe străzile orașului Baden-Baden căutând să simt „energiile" locului, amprenta pusă de către o natură similară și totuși diferită ca dimensiune de cea din România. Drumurile pavate cu piatră cubică îmi aminteau ceva de partea centrală a Brașovului, casele de „epocă" trimiteau uneori către stilul palatului Peleș, alteori aveam impresia că mă aflu pe Calea Victoriei în București, pentru ca la următorul colț de stradă să fiu sigur că am ajuns la Sibiu, iar mai încolo că am intrat pe una dintre străzile acoperite de frunze de pe colina Warthe din același drag oraș Brașov. De ce oare decodific totul prin prisma sensibilității de om născut și trăit în România?

De când eram mic îmi plăcea să merg singur pe străzile orașelor în care am locuit, să gust direct atmosfera degajată de fiecare casă, de fiecare colț de stradă, să mă împărtășesc de spiritul locului, să îmi îmbogățesc experiența prin cunoașterea de persoane noi, prin vizionarea de perimetre ce ieșeau din comunul mersului între școală și acasă. Baden-Baden cu mulțimea de magazine frumos luminate, dădea impresia unei sărbători continue, a unei bucurii de a trăi exprimate prin vitrine mereu altfel aranjate, prin intersecții de străzi sau piațete pline de trecători mai tot timpul zilei. De fapt, ar fi multe de povestit despre faimoasele băi romane, unele dintre ele putând să fie frecventate de către amatorii de nudism sau de cazinoul din centrul localității, unde personaje celebre au pierdut averi imense doar din dorința de distracție. Dar pentru acest lucru, ar fi mai indicată citirea unui ghid turistic, decât relatarea într-un articol cu impresii de călătorie.

Regiunea din jurul localității Baden-Baden este preponderent rurală, cu mici „comune" sau „orășele", unde lipsesc animalele de curte, iar grajdurile servesc drept garaje pentru mașini, o zonă în care agricultura se face în mod intensiv, cum nu am mai văzut în nicio altă parte a locurilor prin care am călătorit. Însă peste tot acest podiș variat se așterne cu o tentă de legendă colinele munților Pădurea Neagră, un fel de templu precreștin, care alături de Rin cizelează un areal protejat de zei străvechi și unde este posibil să mai auzi încă glasul personajelor din Cântecul Nibelungilor.

De fapt, călătorind prin această regiune, am retrăit senzația vie a trupelor Wehrmacht-ului plasate pe aliniamentul Rinului, al blindatelor camuflate în spatele căpițelor de fân sau al trupelor poziționate în spatele „dinților de dragon" ale liniei de apărare și atac numită Siegfried de către creatorii ei. Uneori, mi se părea că văd turelele tancurilor Panzer, alteori că discern coloane nesfârșite de blindate și de autocamioane cenușii trecând încet pe aceste drumuri șerpuitoare.

Iar în final am înțeles într-un fel mândria și teama gotică, extaz-ul și agonia unei identități ce te obligă, dar și te copleșește. Atât de mult aș dori să pot înțelege sufletul acestei națiuni și al comportamentului contradictoriu din ultima conflagrație mondială, însă îmi dau seama că doar o simplă vizită nu este de ajuns.

În cele din urmă am luat trenul înapoi spre Frankfurt, lăsând în urmă amintiri de locuri, chipuri de persoane mai mult sau mai puțin cunoscute, și o mulțime de spectre desprinse din realități dure, neînțelese, dar din a căror țesătură se desprinde prezentul în care trăim. Trenul era aglomerat, iar în viteza comparabilă cu a unui avion cu elice aveam senzația că pluteam în spațiu și timp. Din nou enigmaticul Karlsruhe, tăcutul Manheim și zgomotosul Frankfurt au trecut pe lângă mine asemenea unor impresii de moment contopite în câmpia brăzdată de ape repezi și umbrită de nenumărate coline pe întreg cuprinsul ei.

Am venit cu anumite întrebări, dar am plecat cu și mai multe, fiindcă în cele din urmă orice experiență nu reprezintă altceva decât o poartă către o etapă ulterioară, un sfârșit și un început deopotrivă, o moarte și o înviere. Astfel, Baden-Baden a reprezentat pentru mine o întâlnire spirituală, chiar spectrală, cu realități despre care doar am citit în cărțile de istorie, un contact cu timpuri și epoci apuse istoric, dar vii prin prezența inefabilă a memoriei locurilor, pe care nimic și nimeni nu o va putea șterge vreodată.

SPIRIT ȘI RAȚIUNE

Agresivitatea ca Tipar Comportamental în Relații Interumane

Să vorbești despre agresivitate nu este simplu, mai ales când îți dai seama că un astfel de tipar comportamental se regăsește cu prisosință în propria ta viață. Cu toate acestea, este binevenită explorarea motivațiilor ce te animă atunci când recurgi, conștient fiind sau nu, la violență. Cu siguranță că acest subiect a făcut obiectul unor studii aprofundate de-a lungul timpului din partea celor mai ilustre personalități. Cu toate acestea, nu s-a putut epuiza bogăția de sensuri ce rezultă din examinarea acestui comportament neobișnuit al naturii umane.

Imaginează-ți că ai putea face o călătorie în trecut și ai avea ocazia să observi evoluția comportamentului uman de-a lungul veacurilor. Ar fi o completare binevenită a informațiilor dobândite în cadrul lecțiilor de istorie universală. Ai avea astfel șansa de a percepe fenomenul istoric dincolo de evenimente și date, fiindcă ai putea vedea motivațiile interioare ce au condus la anumite situații consemnate doar la nivel superficial în diferitele surse de documentare.

În ceea ce mă privește, întotdeauna am considerat că pentru a înțelege o perioadă istorică este esențial să înțelegi, atât cât îți este cu putință, oamenii care au trăit în acel timp. Însă o astfel de abordare presupune să îți dai seama că izvorul întregii suite de evenimente, la care ești martor sau despre care dobândești cunoștință, se află în adâncul motivațiilor și dorințelor sufletului omenesc.

În ce privește agresivitatea, aceasta își are originea în spiritul de competiție ce decurge din dorința de a fi mai presus decât ceilalți, de a demonstra că ego-ul tău este mai puternic și mai dominant decât al celor din jur. De aceea într-un sens sau altul, atitudinea de înălțare de sine reprezintă cauza principală a recurgerii la agresivitate. Practic, acest lucru se manifestă prin încercarea fie de a-ți menține "teritoriul", fie de a-l extinde în favoarea ta. Ceea ce ai învățat despre politica de dominație între statele lumii are aceleași cauze cu motivațiile ce te determină "să ataci sau să te aperi", consecința imediată fiind un simțământ ce nu îți mai dă pace, în termeni moderni numit stres, adică o tensiune sau întindere interioară continuă. De aceea, ca argument pentru cele afirmate, voi reda o consemnare din cuprinsul Bibliei și anume istoria celor doi frați cunoscuți sub numele de Cain și Abel.

„După o bucată de vreme, Cain a adus Domnului o jertfă de mâncare din roadele pământului. Abel a adus și el o jertfă de mâncare din oile întâi născute ale turmei lui și din grăsimea lor. Domnul a privit cu plăcere spre Abel și spre jertfa lui, dar spre Cain și spre jertfa lui n-a privit cu plăcere. Cain s-a mâniat foarte tare și i s-a posomorât fața.

Și Domnul a zis lui Cain: "Pentru ce te-ai mâniat și pentru ce ți s-a posomorât fața? Nu-i așa? Dacă faci bine, vei fi bine primit; dar dacă faci rău, păcatul pândește la ușă; dorința lui se ține după tine, dar tu să-l stăpânești.” Însă Cain a zis fratelui său Abel: "Haidem să ieșim la câmp.” Dar pe când erau la câmp, Cain s-a ridicat împotriva fratelui său Abel și l-a omorât.”

Există mai multe lecții practice pe care poți să le înveți citind această relatare străveche. Mai întâi, va fi ușor să observi că spiritul de competiție a devenit vizibil din momentul în care fratele mai mare a considerat că este nedreptățit și defavorizat în raport cu celălalt frate al său. Acest lucru părea justificat prin prisma rezultatului imediat al respingerii jertfei pe care a adus-o lui Dumnezeu. Astfel, se poate distinge un triunghi al relațiilor între cele trei personaje amintite: Cain, Abel și nu în ultimul rând, Dumnezeu, autoritatea supremă în materie de judecată și Creatorul întregului univers.

Orice relație "triunghiulară" are un potențial exploziv, fiindcă niciodată ego-ul nu permite existența unor rivali pe poziția pe care o deține. Cain era fratele mai mare și prin urmare avea întâietate în toate lucrurile. Menționez faptul că ordinea în care s-au adus jertfe a urmat această logică: mai întâi Cain și după aceea Abel.

Însă rezultatele au inversat ordinea inițială, jertfa lui Abel fiind primită, dar cea a lui Cain fiind respinsă. În triunghiul relațional creat, Cain a perceput acest lucru ca fiind o pierdere a poziției de întâietate, a "teritoriului", în favoarea fratelui mai mic. Tentația era mare în a reduce acest triunghi relațional prin eliminarea unuia dintre colțuri, adică a lui Abel.

Prevăzând acest lucru, Creatorul a oferit soluția de ieșire corectă prin asigurarea dată lui Cain, că dacă vă respecta regulile aducerii jertfei, atunci aceasta va fi primită. Practic, Dumnezeu l-a asigurat pe Cain că nu există niciun fel de triunghi relațional, decât în mintea lui. Această falsă impresie exista doar în mintea lui Cain, dar nu avea legătură cu realitatea. Iar în al doilea rând, lui Cain i s-a dat o instrucțiune bine definită în a nu lasă ca o astfel de concepție să pună stăpânire pe mintea lui conducând la dorința de eliminare a fratelui său.

Ce legătură are această relatare cu persoana ta? Părerea mea este că există o conexiune directă, fiindcă natura umană este identică. În primul rând, mecanismul producerii comportamentului agresiv se regăsește în triunghiul relațional. Cine pot fi actorii?

Un actor este propriul tău ego, ce fie se simte amenințat, fie dorește să se extindă, pe care îl voi numi Protagonistul. Al doilea actor este persoana pe care o considerăm a fi Rivalul sau Antagonistul, din punctul tău de vedere. Iar al treilea actor este Audiența, care se referă la persoanele ce sunt martore la ceea ce se întâmplă între Protagonist și Antagonist. Modelul îți va fi ușor de înțeles dacă te vei gândi la un meci de box unde Protagonistul și Antagonistul sunt cei doi luptători, iar Audiența include pe cei ce vizionează competiția. În experiența noastră Audiența este reprezentată de Ceilalți, de acel teribil gând în genul: "Ce vor spune ceilalți? Cum vor reacționa cei cunoscuți? Ce va spune lumea?" și alte impresii în genul acesta.

Soluția constă în a reduce triunghiul la o singură latură, de eliminare a Rivalului de pe ring și de a rămâne singuri în fața Auditoriului, a lumii. Ceea ce ignori într-un astfel de raționament, este tocmai falsitatea atribuirii unor astfel de roluri. În plus, "victoria" eventual câștigată va fi iluzorie, fiindcă atenția ce îți va fi acordată de către Audiență este doar pe durata spectacolului oferit. După ce acesta s-a încheiat, nimeni nu îți mai acordă niciun fel de atenție. Ai devenit banal, chiar comun, neavând ceva special.

Dubla tragedie a agresivității constă în lichidarea presupusului Rival, precum și reducerea "triunghiului relațional" la un simplu punct. Adică devii singur cu o

"comoară" ce nu își merită numele, adică cu propriul ego mereu nemulțumit și aducător de suferință. Aici stă de fapt esența oricărei forme de manifestare a ceea ce se numește ca fiind "rău".

Pe vremea când eram elev la un liceu militar, am asistat de mai multe ori la conflicte violente între colegi. Tentația celor ce nu erau implicați direct era de a deveni imediat Auditoriu. Ne plăcea spectacolul confruntării și acest lucru producea adrenalină, ceea ce sporea interesul. De aceea, prima reacție de "turmă" eră de a face loc Protagonistului și Antagonismului, de a ne poziționa ca spectatori și de a lasă show-ul să continue. Nu conta cine avea dreptate, doar spectacolul conta.

După ce se loveau cei doi implicat cu violență aruncându-și cele mai urâte injurii, mai precis când spectacolul devenea prea intens, iar sângele începea să curgă, Audiența înțelegea că există o "culpă" colectivă în a fi martor și a nu interveni, fapt ce s-ar fi tradus prin măsuri disciplinare împotriva celor prezenți, și de aceea în mod instinctiv interveneau mai mulți "arbitrii de ocazie" și îi opreau pe cei doi „luptători" înainte de a fi prea târziu. Însă spectacolul merita "toți banii". De fapt, la fel stau lucrurile și în cazul luptelor dintre animale, trecând mai departe la cele dintre oameni atât la nivel individual, cât și la cel colectiv.

Prin urmare, dacă dorești să-ți diminuezi comportamentul agresiv, atunci trebuie să ieși din cadrul triadei ego-rival-audiență încercând să dezlipești eticheta de rival pusă asupra altei persoane. În acest sens, un dialog deschis și direct ar fi binevenit. Dar dacă într-adevăr, rivalitatea este autentică și competiția este reală, iar dialogul fie nu este posibil, fie este contaminat de motive ascunse sub aparențe înșelătoare? În astfel de situații este bine să vezi dacă merită obiectul disputei, fiindcă uneori este mai bine să suferi o pierdere minoră printr-un compromis acceptabil, decât să pierzi lucruri mult mai importante în genul ruperii definitive a unei relații cu o persoană de care ești legat prin afecțiune sau prin forța împrejurărilor. Acest lucru este în mod deosebit valabil în relațiile de familie. Astfel, părăsești poziția din triunghiul relațional în dreptul tău.

Dar dacă în joc sunt lucruri la care nu se poate renunța? Dacă nu se poate ajunge la un compromis acceptabil? Abia atunci trebuie să accepți lupta, fără a merge însă până la distrugerea adversarului. Iar dacă observi că altcineva te consideră rival? Dacă ești în poziția lui Abel? Ce poți să faci? În primul rând ar trebui să încerci să ieși din încurcătură prin clarificarea lucrurilor. Însă nu totdeauna este bine să abordezi o astfel de situație de unul singur. "Greșeala" lui Abel a constat în a nu lua alături de el o persoană neutră, care să medieze situația apărută. El a încercat să rezolve de unul singur un conflict în care era etichetat drept Rival, oferind ocazia neașteptată unei clarificări violente și eliminatorii a situației apărute. Deși poate nu vei fi de acord cu mine, cred totuși că intenția a fost bună, dar metoda aleasă a fost greșită.

Însă indiferent de situația cu care te confrunți este util să conștientizezi triunghiul relațional ego-rival-ceilalți și să cauți să ieși din el fără a recurge la agresiune și fără ca vreuna dintre părți, fie ea și persoana proprie, să fie afectată, lovită sau distrusă. Este dificil, dar aici stă marea artă a vieții trăite în armonie cu Marele Autor.

„Dacă fratele tău a păcătuit împotriva ta, du-te și mustră-l între tine și el singur. Dacă te ascultă, ai câștigat pe fratele tău. Dar, dacă nu te ascultă, mai ia cu tine unul sau doi inși, pentru ca orice vorbă să fie sprijinită pe mărturia a doi sau trei martori. Dacă nu vrea să asculte de ei, spune-l bisericii; și, dacă nu vrea să asculte nici de

biserică, să fie pentru tine ca un păgân și ca un vameș. Adevărat vă spun că orice veți lega pe pământ va fi legat în cer; și orice veți dezlega pe pământ va fi dezlegat în cer."

Dincolo de Orizont Se Află Mereu Albastrul Nemărginirii

Trecerea timpului nu poate fi oprită de nimic și de nimeni, oricât de mult s-ar încerca acest lucru. În lupta împotriva trecerii clipelor vieții, perseverența nu ajută la nimic, iar încăpățânarea generează numai probleme. Cu toate acestea, refuzul interior persistă în a ignora schimbarea ce se produce continuu în jurul tău, precum și în tine. De fapt, nu există cale de a evada de sub tutela trecerii și devenirii. Ești conștient de acest lucru?

Câtă vreme ești copil, școala îți menține un tonus viu la nivelul minții prin programe ambițioase de învățământ care te țin mereu în alertă pentru a trece diferitele examene și a promova diferitele trepte de educație. Dar într-o zi, în mod abrupt, acest proces încetează și ești literalmente aruncat în vâltoarea unei vieți ce nu cunoaște o regulă precisă, în care criteriul valorii este înlocuit de cel al șansei sau relației, iar oportunitatea valorează mai mult decât tot ce ai acumulat prin studiu și perseverență.

Chiar dacă ai șansa de a avea un serviciu bun, tot rămâne nerezolvată împlinirea în viața de familie, fiindcă oricât de mult ai căuta, este greu să găsești un partener de viață pe care să îl iubești și care să te înțeleagă. Iar dacă ai întâlnit o astfel de persoană, nu ai cum să știi dacă relația va fi sau nu de durată, fiindcă realitatea crudă se manifestă printr-o schimbare continuă care poate transforma peste ani un aparent paradis într-un iad nimicitor.

Dar care este sensul? De ce se întâmplă aceste lucruri? Mintea asaltată de atât de multe întrebări nu se odihnește vreodată în căutarea unui răspuns satisfăcător. Dar poate fi cunoscut un astfel de răspuns? Și îndoiala pune încet dar sigur stăpânire pe sufletul tău, pe mintea ta, transformându-te în cele din urmă într-un sceptic convins, tot acest proces fiind doar o chestiune de timp, de durată a răbdării pe care o ai, care oricum nu are cum să fie decât finită, așa cum ești și tu.

Iar atunci când îndoiala se pune în mișcare, ea se rostogolește asemenea unui bulgăre de zăpadă pe deasupra unui strat gros de zăpadă adunând tot mai multă putere și volum pe măsură ce se deplasează către partea de jos a unei văi adânci dintr-un masiv montan. În final, forța teribilă a unui astfel de fenomen ajunge să distrugă tot ce îi stă în cale. Tot astfel, nemulțumirea și îndoiala pe care le ai în suflet, pe care inerent le acumulezi în trecerea vremii, riscă oricând să distrugă structura sensibilă a afecțiunii și minții împietrind inima, distrugând orice ideal nobil și orice speranță.

Alteori, valurile schimbării din jurul tău ajung să depășească pragul a ceea ce poți suporta, iar interiorul tău se revoltă într-o sforțare supremă de a opri potopul nimicitor sau de a pieri o dată cu el, luptând din răsputeri să te salvezi sau să scapi ceea ce ai mai drag. Talazuri înalte de griji și de durere vin peste tine și nimic din ce ai învățat nu te mai ajută, ci doar îți dai seama că ești teribil de singur și fără putere.

Realitatea este că dincolo de orice înălțime se află o vale, iar după un urcuș luminos există o coborâre pe care nu o dorești. Fluctuația evenimentelor vieții uneori te poate surprinde, iar alteori vine în împlinirea celor mai sumbre așteptări. Lumina nu de puține ori este înghițită de întuneric, iar ploaia urmează repede unui cer senin, care ai crezut că va dura o veșnicie. Cine a trăit la munte știe mai bine acest lucru, dar chiar și așa, nu poți să fii mulțumit cu explicații ce nu țin loc de rezolvarea situației defavorabile în care te găsești sau care va veni.

Dar ce este timpul? Cum poți transcende deșertăciunea lui? De ce natura are această atitudine schimbătoare? Cum se poate trece dincolo de clipa prezentă ce nu îți aduce decât amărăciune?

„Doamne, Tu ai fost locul nostru de adăpost, din neam în neam. Înainte ca să se fi născut munții și înainte ca să se fi făcut pământul și lumea, din veșnicie în veșnicie, Tu ești Dumnezeu! Înaintea Ta, o mie de ani sunt ca ziua de ieri, care a trecut, și ca o strajă din noapte."

Însă dincolo de suportul mișcător al realității în mijlocul căreia trăim se află eternitatea Creatorului întregului univers. Din această perspectivă a adâncului abisal al veșniciei toate schimbările pe care le trăiești nu înseamnă mare lucru. Dacă ai putea vedea aceasta, atunci bucuria ar lua locul întristării, fiindcă până și suferința nu reprezintă decât ceva trecător. Iar dacă timpul rezolvă prin trecerea sa totul, atunci de ce să îți mai faci griji?

Dacă nu poți clădi decât pe nisip, atunci de ce să te mai temi atunci când lucrurile se desfac din nou în elementaritatea lor redevenind ceea ce au fost dintotdeauna și anume niște particule adunate temporar laolaltă. Tristețea și bucuria, faima și ignorarea, toate acestea, precum și multe altele, sunt aspecte de o clipă ale unei realități aflate mereu în schimbare. Nu poți opri acest proces al facerii și desfacerii. Nu ai cum să i te opui, însă poți să privești dincolo de ele, fiindcă deasupra lor se află mereu Marele Autor, Maestrul care nu a greșit niciodată indiferent de opera pe care a realizat-o.

„Domnul împărățește îmbrăcat cu măreție; Domnul este îmbrăcat și încins cu putere: de aceea lumea este tare și nu se clatină. Scaunul Tău de domnie este așezat din vremuri străvechi; Tu ești din veșnicie! Râurile vuiesc, Doamne, râurile vuiesc tare, râurile se umflă cu putere. Dar mai puternic decât vuietul apelor mari și mai puternic decât vuietul valurilor năprasnice ale mării este Domnul în locurile cerești."

Astfel, reușești să înveți lecția trecerii și transformării lucrurilor cu scopul unic și precis de a-ți dezvolta intuiția eternului, neschimbătorului, a ceea ce nu poate fi vreodată mistuit de vreme. Și cu cât deprinzi acest lucru mai repede, cu atât este mai bine, fiindcă în felul acesta cunoștința veșniciei va începe să se formeze tot mai puternic în interiorul tău înlocuind treptat mintea cea plină de griji. Acesta este un proces de durată, uneori plăcut și extatic, dar cel mai adesea dureros și descurajator, până când ajungi să te întâlnești cu Marele Autor pe cărarea vieții tale.

„Orice lucru El îl face frumos la vremea lui; a pus în inima lor chiar și gândul veșniciei, măcar că omul nu poate cuprinde, de la început până la sfârșit, lucrarea pe care a făcut-o Dumnezeu."

Iar dacă vei avea răbdare și nu vei ceda revoltei ce îți apare în suflet, atunci vei ajunge să Îl cunoști pe Marele Autor și să primești de la el darul veșniciei în inima

ta care va face ca toată curgerea vieții tale să aibă sens prin revărsarea ei în oceanul eternității, fiindcă în final, dincolo de orice înălțime sau vale se află mereu și dincolo de orizont albastrul neasemuit al nemărginirii. Iar atunci gândurile pline de griji și supărări nespuse se vor topi în conștiința nemuririi ce nu poate fi distrusă vreodată, asupra căreia timpul nu mai are nici un fel de putere.

„În ziua de pe urmă a sărbătorii, Isus a stat în picioare și a strigat: Dacă însetează cineva, să vină la Mine și să bea. Cine crede în Mine, din inima lui vor curge râuri de apă vie, cum zice Scriptura."

Drumul Regăsirii Speranței, Renașterii și al Unui Nou Început

Îmi plac zilele în care vremea este ploioasă, când stropii de apă veniți din înaltul cerului îți izbesc fața cu putere în timp ce mergi pe stradă, de multe ori grăbit, în căutarea unui adăpost. În astfel de ocazii trăiesc o senzație de primordialitate, un fel de întoarcere către începuturile ființei mele și ale întregului univers. Este ca și cum m-aș contopi într-o esență unică cu tot ce există, iar gândurile mi s-ar uni cu materia într-o țesătură tainică, dar plină de lumină.

De fapt, imaginea ploii și a norilor încărcați de apă, plutind într-un văzduh întunecat, a fost des folosită în cinematografie pentru a sublinia o anumită nuanță de mister ce învăluie expunerea unei anumite povestiri dramatizate. Iar alteori, forța ploii este combinată cu motivul teluric al apelor învolburate ce tind să iasă din matcă sau al valurilor mării, ce izbesc cu putere țărmul. Rezultatul este de fiecare dată garantat, mai ales dacă se adaugă și o coloană sonoră corespunzătoare.

De asemenea, îmi place să ascult ploaia, să disting acele sunete pline de tonalități nebănuite generate de picăturile de apă ce ating pământul. Aș sta ore întregi numai pentru a privi și auzi spectacolul naturii într-o astfel de ocazie, să mă minuneze de frumusețea marii creații ce mă înconjoară. În astfel de clipe simt cum toate întrebările lăuntrice se topesc în armonia sunetelor ce rezultă din unirea cerului cu pământul în gestul dăruirii fragmentelor de apă ca picuri de ploaie. În astfel de momente îmi doresc să transcend realitatea, să mă unesc cu eternitatea existenței, să depășesc orizontul imediat și limitat a ce zăresc în jurul meu.

Uneori, când eram adolescent, îmi plăcea să stau noaptea în fața ferestrei deschise și să simt adierea plină de umezeală a ploii lovindu-mă peste față asemenea unei pânze realizate dintr-o textură fină. Privirea mi se adâncea în albastrul dens al cerului întunecat de prezența norilor. Cu cât era furtuna mai mare, cu atât trăiam o bucurie extatică tot mai mare închipuindu-mi că mă aflu pe puntea unei corăbii în mijlocul oceanului. Frigul pătrunzător al nopții mă înfiora de fiecare dată în chip respingător și atrăgător deopotrivă. Dacă te-ai născut și ai crescut la munte, cu siguranță că ai trăit ceva similar pe vremea când erai copil sau tânăr.

Îmi mai aduc aminte de furtunile vijelioase ce făceau să se clatine și chiar să se rupă copacii falnici. Într-o anumită împrejurare, am stat singur într-o noapte când eram mic și am simțit cum casa în care locuiam se clătina din temelii în răsunetul tunetelor ploii dezlănțuite. În astfel de momente de teamă, dar și de venerare a puterii naturii, am început să am tot mai clar simțământul transcendentului, al existenței lui Dumnezeu, depășind impresiile cotidianului ateu și al educației nihilist comuniste. Ploaia, furtuna, fulgerele și tunetele aveau o capacitate de a predica mai elocventă decât a celui mai strălucit vorbitor. Era o putere a exprimării ce decurgea

nu din mulțimea informațiilor transmise, ci din elementaritatea simțămintele comunicate prin sunete și imagini, ce se imprimau definitiv în memoria clipei.

La acea dată nu citisem Biblia și nu eram influențat de vreo ideologie religioasă. Din acest punct de vedere, ateismul mi-a făcut un bine nesperat, prin faptul că impresiile mele despre Dumnezeu s-au format în mod natural prin contactul direct cu o realitate în genere capricioasă și lipsită de sentimente. Teama o experimentam prin nesiguranța generata în perioadelor obișnuite ale vieții prin dispoziția schimbătoare a oamenilor de care sub o formă sau alta depindeam. Dar atunci când izbucnea furtuna, îmi trecea orice fel de temere și aveam ocazia să văd cum curajoșii zilei dădeau bir cu fugiții în fata dezlănțuirii naturii. Tot orgoliul lor și toată înfumurarea dispăreau într-o clipă.

Pentru mine furtuna și stihia aveau ceva eliberator și purificator. În alte ocazii, când eram elev în diferite internate militare, dezlănțuirea naturii îmi aducea satisfacția de a vedea pe cei ce ne asupreau comportându-se bezmetic, asemenea unor copii, mai ales când primejdia era iminentă. Simțeam că în furia naturii găseam un aliat de neînvins, și astfel în spatele chipului ei am început să intuiesc un Chip inteligent, dobândind în cele din urmă conștiința despre prezența Marelui Autor. Abia după aceea am avut ocazia, la o vârstă matură, să citesc Biblia, recunoscând imediat amprenta Marelui Autor sub forma Creatorului cerului și al pământului. Atunci cele două s-au unit zămislind în mine dorința de a trăi, suferi și muri pentru El.

De fapt, în fiecare picătură de ploaie și în fiecare strop de rouă se ascundea un mesaj pentru mine, o dorință de comunicare cu ceea ce nu se putea vedea în mod direct, însă totuși Exista. De aceea, când am venit în București în acei ani când chipul sau era desfigurat de buldozerele ce îi ștergeau identitatea și trecutul, am reușit să îmi mențin conștiința prezenței Marelui Autor privind la elementaritatea lucrurilor, mai precis la picăturile de ploaie, la firele de praf și la albastrul de nești al cerului îmbrăcat de fiecare dată altfel în mantia norilor, dar mai ales a nopții. Iar mesajul era același ca atunci când îndrăgostit de imaginea de nești a munților admiram profunzimea bolții pline de stele și simțeam marama fină a ploii mângâindu-mi fața.

Și chiar acum, când prizonier sunt prin forța împrejurărilor în acest mare oraș, pot distinge încă natura vorbindu-mi prin ploaie, prin firele de praf și prin cerul înstelat, amintindu-mi de fiecare dată că nu sunt decât un simplu călător pe pământ aflat pe drumul care duce în veșnicie la Marele Autor al tuturor lucrurilor. Chiar dacă mi-aș retrăi de mii de ori această viață, cred că mesajul ploii din cer mi-ar aduce aminte de fiecare dată același lucru despre existența Marelui Autor. Iar în aceste clipe ce atârnă greu sub fațada unei false modernități, amintirea chipului Creatorului veșnic pe fața naturii nu face altceva decât să îmi dea de fiecare dată speranța regăsirii, renașterii și a unui nou început.

Esența Armoniei și Repausul Sufletului Omenesc

Când amintesc despre repaus, nu mă gândesc la inactivitate, la acea lâncezeală ce te cuprinde atunci când stai, fără să faci nimic. De fapt, prin repaus înțeleg armonia lucrurilor ce se împletesc armonios într-un fel de „efortless action” (acțiune fără efort), ce exprimă într-o manieră precisă contopirea părților în întreg prin

topirea diferințelor ce subzistă atunci când respectivele părți sunt în mișcare. Este ca și cum ai sta lângă persoana iubită în tăcere și amândoi ați simți că o unire tainică vă leagă pentru eternitate, fără a fi necesare cuvinte sau acțiuni în demonstrarea acestui fapt.

Sau ca atunci când ai stat într-o catedrală admirând arhitectura, simbolurile credinței și simțind atmosfera prezenței inefabile a Creatorului întregului univers vorbindu-ți fără cuvinte și totuși atât de mult pe înțeles. În repausul clipelor, minutelor sau orelor ai dobândit strălucirea gândului veșniciei și a cosmosului ținut în mână de către Cel Atotputernic. Un astfel de repaus, ți-a adus o bucurie ce trece dincolo de cea mai aleasă exprimare, iar în interiorul tău ai simțit ecoul certitudinii că Dumnezeu există, că El este chiar în inima ta.

Sau poate că ai trăit repausul privind orizontul de la înălțimea munților, din acele locuri din care se pot vedea norii cum se sparg de masivul muntos undeva, sub tine. Când fiind între cer și pământ, ai stat preț de mai multe zeci de minute admirând priveliștea copleșitoare a naturii prin forme de relief felurite. Atunci, până și vorbirea interioară ți s-a oprit pentru a simți plenar existența într-o manieră directă, eternă și fără de sfârșit, în acea transformare ce nu se oprește vreodată.

Sau poate ai trăit repausul admirației pentru tainele ascunse ale naturii studiind fenomene aflate la granița dintre vizibil și microcosmos, când privind prin lentilele microscopului electronic ai distins nemărginirea infinitului mic printre molecule și atomi dispuși în structuri cristaline deosebite. Când ai văzut că nici un fulg de nea nu seamănă cu altul, că nici un cristal nu este identic cu altul în ce privește forma, când ai înțeles că dincolo de ceea ce știi se află mereu oceanul cunoașterii, și doar ai cules un fragment de informație din memoria fără de limite a universului.

Sau poate ai privit prin telescop către galaxii și constelații nebănuite și imaginile te-au copleșit cu grandoarea lor, în fața cărora pălește și cea mai de seamă realizare a rasei umane. Orice umbră de trufie s-a dus înaintea unui destin ce se derulează prin spații nemărginite în care până și lumina se pierde prin hăuri de întuneric printre mega-nori de gaze și centuri de asteroizi roind în jurul sorilor fără nume, trecând pe lângă planete mai numeroase decât nisipul mării.

Și dacă astfel, sau sub o formă diferită, ai avut revelația repausului, ca o stare aparent pasivă în exterior, dar extraordinar de activă în interior, atunci înseamnă că ai avut o pregustare a armoniei care îmbracă toate lucrurile. Nimic nu scapă acestei puteri fantastice de a uni totul în tot, de a aduce laolaltă elemente aparent divergente, de a strânge ceea ce este dispersat, de a zidi din ruine un nou ev și un nou univers.

Din fragmentele experienței mele limitate și dintre ale tale, armonia creează forme noi, plăsmuiește noi variante pentru parcursul existenței. Când liniile și vectorii de forță ai devenirii mele personale și ale tale sunt atrași de acest concept, atunci se produce curbura arcului de boltă ce unifică totul în tot și conferă sens la tot ce există. Fiindcă mai presus decât orice altă afirmație, nimeni nu este perfect în sine, ci doar împreună cu toți ceilalți, noi toți fiind doar bucăți dintr-o mare oglindă ce a fost spartă cândva, cu mult timp în urmă, având drept nume „Umanitatea” .

Nu există un lucru mai frumos în ceruri și pe pământ decât acela de a fi om, de a sonda posibilitățile nesfârșite așezate în interiorul unei plăsmuiri materiale, dar cu elemente spirituale ce pornesc din inima Divinității, după al Cărei chip a fost creat.

Cu cât descoperi mai mult frumusețea noțiunii de a fi, cu atât mai mult Șavatul (Odihna) eternității ți se deschide tot mai larg pentru a vedea pe Elohim (Dumnezeirea), pentru ca în adâncul sufletului tău să oglindești o frântură din razele veșnice ale misterului existenței.

Dar întorcându-mă la viața de zi cu zi, nu pot să spun decât că armonia se regăsește în orice clipă de repaus așa cum orice fruct își poartă sămânța. În alergarea zilnică tu uiți de acest lucru și te lași purtat într-o mișcare continuă fără a înțelege că a fi om presupune să ai capacitatea de a putea sta liniștit, de a lăsa ca misterele să îți vorbească în compania tăcută a persoanei iubite, în răcoarea sfântă a locașului de închinare, privind peste munți natura înconjurătoare, studiind tainele microcosmului și macrocosmosului, pentru ca în final toate acestea să îți vorbească despre El Eloah (Domnul Dumnezeu) și despre umanitatea a cărei parte ești asemenea unui fragment de mozaic ce se regăsește în întregul unui desen armonios.

Chiar dacă vârtejul clipelor este prea mare, iar tulburarea interioară prea profundă, totuși niciodată să nu uiți că repausul autentic se află în tine, că sufletul tău tânjește după el, că această stare a minții și a trupului nu se poate cumpăra cu nimic și nu are preț. Când atingi repausul autentic, atunci cerul se apropie atât de mult, încât întreaga ta existență devine luminată de el, iar tu devii un fragment de eternitate ascuns pentru o vreme într-un timp ce inerent va trece. Iar când acest ev se va stinge, vei descoperi uimit că toți cei care s-au unit prin acest gen de repaus în armonie, se vor regăsi prin legături ce nu pot fi distruse în veșnicie.

Gândirea Pozitivă în fața Circumstanțelor Negative

Pare surprinzător, dar cea mai mare parte a impresiilor de care îți aduci aminte că au avut un impact major asupra ta sunt preponderent cele negative. Uneori simțământul copleșitor al unor astfel de impresii este atât de puternic, încât ai senzația că vei fi zdrobit sub greutatea unei poveri pe care nu îți dai seama cum o vei putea purta. De fapt, adevăratele poveri sunt cele interioare, iar dificultățile de netrecut se leagă de neputințe ce îți afectează sensibilitatea sufletească. De aceea, se poate spune că biruința sau înfrângerea se produce la nivelul percepției pe care ajungi să o ai la un moment dat cu privire la realitățile cu care te confrunți.

De exemplu, este posibil să ai înaintea ta un anumit eveniment, să spunem că un examen profesional. Dacă experiența ta a fost impregnată cu impresii negative atunci când ai trecut prin anumite examinări în decursul anilor de școală, atunci nu va fi de mirare ca perspectiva asupra acestui eveniment să apară în culori sau nuanțe întunecate. Ba chiar mai mult, impactul emoțional este posibil să fie la fel de puternic ca atunci când trebuia să învingi teama de profesorul care urma să te examineze la o anumită materie de învățământ.

Rezultatul se va simți printr-o amplificare în avalanșă a componentei negative de-a lungul tuturor experiențelor similare, până când obstacolul interior va deveni de netrecut. Consecința de durată se va traduce prin reducerea progresivă a inițiativei, a capacității de mobilizare interioară și creșterea stării de neliniște cu privire la viitor. Aș putea spune, că sugestia negativă inserată în timpul copilăriei de o educație deficitară în anumite aspecte, se va multiplica în zeci de temeri nejustificate, ce își vor purta rodul nefast la o vârstă adultă.

În alte ocazii este posibil ca evenimentele exterioare să te depășească emoțional în raport cu experiența pe care ai ajuns să o ai în depășirea obstacolelor vieții. De exemplu, te afli acum într-o țară străină, profesând o meserie mult sub calificarea pe care o ai, plin de griji legate de tine și de familia ta. Și este foarte posibil că nimic să nu te fi pregătit pentru o astfel de împrejurare, iar șocul pe care îl trăiești să fie nimicitor.

Poți într-o astfel de situație să arborezi o față plină de veselie, cu zâmbetul pe buze, în ciuda faptului că te simți zdrobit și fără vlagă în sufletul tău? Sau poate o astfel de mimică aparent pozitivă să ascundă cu totul neliniștea ta interioară și zbuciumul interior cu care te confrunți?

În ceea ce mă privește, pot spune că o astfel de soluție, oricât de mult ar fi recomandată de către diferiți autori în materie, nu va putea fi aplicată cu succes pe termen lung. Convingerea mea este că poți manifesta o atitudine pozitivă în ciuda obstacolelor interioare sau exterioare cu care te confrunți, numai dacă vei avea curajul să explorezi cât mai obiectiv cu putință acele limitări proiectate negativ asupra percepției tale.

O astfel de examinare reprezintă în esența ei un act de cunoaștere de sine, precum și a universului în mijlocul căruia trăim. Ideea de bază constă în faptul că orice formă de suferință, frică sau neliniște provine dintr-o deficiență a cunoașterii pe care o ai la un moment dat. O astfel de ignoranță - nu contează cât de justificată poate să fie ea - va conduce automat la o viziune cenușie, la pesimism sau chiar la gândire distructivă, iar uneori la un fals optimism, ce nu face altceva decât să mascheze adevăratele probleme cu care te confrunți.

Dar cum poți transforma într-un act de cunoaștere explorarea și depășirea obstacolelor ce îți împiedică avansarea pe cărarea vieții? Cum este posibil să dobândești o perspectivă pozitivă asupra drumului pe care trebuie să mergi?

Să ofer un alt exemplu preluat din experiența cotidiană. Să presupunem că s-a defectat un anumit dispozitiv de distribuție a energiei electrice, fapt ce a condus la o avarie în zona în care locuiești. În consecință, vei constata că niciun echipament electric sau electronic din casa ta nu mai funcționează. Într-o astfel de situație, mai mult ca sigur că vei reacționa anunțând telefonic pe operatorul de distribuție a energiei electrice semnalând avaria în cauză.

Rezolvarea unei astfel de situații va presupune desfășurarea unei activități de investigare a problemei semnalate de către acest operator și trimiterea unei echipe de intervenție în teren. După ce s-a stabilit ce anume s-a întâmplat, se va trece imediat la remedierea defecțiunii constatate, astfel încât în cel mai scurt timp să se reia furnizarea energiei electrice.

Într-un mod similar, atunci când simți că un obstacol se aproprie de tine, cel mai bine este să începi să explorezi respectiva situație în modul cel mai obiectiv cu putință. Instrumentul principal de investigare constă în descrierea a ceea ce simți, a dificultății cu care te confrunți. Surprinzător, vei constata că pe măsură ce exprimi problema în cauză, treptat vei începe să discerni și posibilitățile de a-l depăși. De fapt, nu există un obstacol atât de perfect, încât să nu permită cel puțin o cale de a trece de el. Nimic nu este perfect în acest univers în care trăim, încât să împiedice pe deplin avansarea conștiinței umane în devenirea ei la nesfârșit. De aceea, atunci când investighezi o situație aparent defavorabilă, este esențial să observi posibilitățile

ce ți se oferă, lăsând la o parte acele aspecte ce sunt de netrecut într-o anumită împrejurare a vieții.

Un alt aspect important în examinarea unui obstacol se referă la identificarea detaliilor ce îl compun. Este ca și cum ai contempla un anumit peisaj și după o vreme ai începe să distingi detaliile sale, acele lucruri ce au o individualitate proprie în cadrul imaginii pe care o vizitezi. Rezultatul benefic se va reflecta prin adâncirea percepției și deopotrivă prin dobândirea senzației de perspectivă, imaginea devenind tridimensională având o extindere spațială tot mai pronunțată. Avantajul obținut rezultă din câștigarea unei percepții în mai multe dimensiuni, fapt ce îți va permite să identifici conexiuni nebănuite și implicit soluții inedite, originale la problema apărută.

Voi reveni cu exemplul de la început, când apropierea unei examinări profesionale te conduce la neliniște și depresie, fiind în mare măsură o consecință a experiențelor nefericite din trecut. Prin investigarea situației apărute, vei putea eventual constata că un element principal al temerii decurge din simțământul că nu vei putea face față, lucru ce va aduce consecințe dramatice asupra carierei tale profesionale. Dacă vei analiza mai departe, vei putea eventual constata că dificultatea principală nu se află în deținerea cunoștințelor necesare, ci mai degrabă în teama absurdă, oarbă, că se va întâmpla ceva rău și neașteptat, că vei avea o dispoziție nefavorabilă sau examinatorul va fi de o severitate excesivă.

De fapt, ideea de bază se află în a ajunge la ultima rădăcina rațională a obstacolului în cauză. De îndată ce identifici această limită, pasul următor va fi să observi fie absurdul temerii respective, fie elementul rațional ce poate fi soluționat. De exemplu, s-ar putea să identifici că este necesar să asimilezi anumite cunoștințe de specialitate pentru a putea trece cu succes de respectiva examinare.

De fapt, a gândi pozitiv într-o lume negativă nu reprezintă un ideal, ci o necesitate de prim ordin. În exercițiul supraviețuirii prin care trebuie să treci de-a lungul întregii vieți, este esențială menținerea unei perspective constructive. Însă acest lucru nu este posibil decât prin intermediul cunoașterii progresive a diferitelor fațete ale realității cu care te confrunți. Astfel, orice obstacol poate deveni o ocazie de adâncire a cunoașterii pe care o deții la un moment dat. În acest sens, nu există niciodată o limită la care să te oprești pe drumul vieții.

Nu în ultimul rând, adevărata cunoaștere te va călăuzi către identificarea principiilor fundamentale ce stau la baza alcătuirii universului din care faci parte. De fapt, orice eveniment din viața ta se află într-o strânsă legătură cu aceste principii elementare ce trebuie să fie învățate obligatoriu de către orice om ce trece prin această lume. Doar așa poți ajunge la experiența “marelui salt” interior despre care voi discuta într-o ocazie viitoare. Până atunci, te invit să convertești în cunoaștere orice experiență prin care treci în decursul vieții. Acest lucru este posibil și m-aș bucura foarte mult să ajungi să nu-ți pierzi niciodată viziunea constructivă asupra vieții pe care o trăiești pe pământ.

Impresii din Labirintul Simulării Cosmice

Las gândurile să mă poarte așa cum doresc ele. Nu mă opun fluxului de impresii care mă asaltează cu un impact emoțional mai mult dureros decât plăcut. Cu toate acestea, cred că numai astfel pot să ajung la o deplină cunoaștere de sine și la

mult râvnita împăcare interioară pe care mi-o doresc mai mult decât orice alt lucru. Dar acest exercițiu nu evoluează atât de simplu pe cât pare, fiindcă de îndată ce atenția începe să exploreze aspectele sensibile, imediat senzațiile atașate respectivelor impresii ajung să mă copleșească într-o spirală al cărei capăt nu îl pot discerne cu ușurință.

Uneori tot universul meu interior pare că se comprimă, ba chiar se prăbușește, iar vârtejul gândurilor se adună într-un spațiu tot mai restrâns. Compresia rezultată tinde să explodeze exterior, dar dacă am răbdare atunci nu după mult timp urmează destinderea cosmică a acestui conținut. Alternarea dintre cele două stări se realizează dureros, dar numai astfel se oferă o mică fereastră, un interval temporal critic, în care poți să privești necenzurat abisul din suflet, să distinge lumina și întunericul ce sălășluiește în acele spații ascunse din propria ta ființă.

Mă minunez în fața miracolului genezei universului, care într-o expansiune exuberantă a împrăștiat sori, planete și sisteme în oceanul nesfârșit al spațiului. Dar procese similare se desfășoară în formidabila conștiință încorporată în fiecare ființă umană. De unde provine această proiecție a infinitului în finit? Greu de răspuns, dar cele două realități se oglindesc una în cealaltă prin intermediul simțurilor limitate pe care le avem și acțiunilor nedesăvârșite de explorare pe care le întreprindem.

Sunt ca două imagini ce se reflectă reciproc una în cealaltă îmbogățindu-se reciproc într-un joc ce pendulează între exterior și interior, o dialectică a devenirii pe o scară fără-de-sfârșit. Dar și ele se schimbă perpetuu, agentul coroziv al timpului modificând mereu suprafețele conștiinței și universului după legi greu de intuit, care la rândul lor se află într-o mișcare perpetuă. Este posibil ca timpul să fie la rândul său determinat de un alt agent transformator, care să îi altereze proprietățile în jocul contracției și dilatației ce modifică orice lucru.

Dar las aceste aspecte să se deruleze mai departe, fiindcă atenția mi se îndreaptă către trecutul ce mă împresoară cu nostalgii, ce se agață asemenea unor liane de umbra pașilor mei. În zadar încerc să le ignor, fiindcă ele continuă să se manifeste în visele pe care le am și în stările de veghe pe care nu mi le doresc în miez de noapte. Atunci strâng speranțele viitorului ca un antidot împotriva proiecției trecutului, dar acesta nu se lasă bătut. Face parte din țesătura fină a sufletului și acesta nu se poate nega pe sine. În fond, orice nădejde are la bază o experiență trecută, iar când vrei să o activezi, automat imaginea atașată îți vine în minte cu gustul amar al trecerii și neputinței întoarcerii.

Pentru mine, senzația de bucurie se agață de vremea în care, copil fiind, mă gândeam la apropiata venire a vacanței școlare sau a sărbătorilor de sfârșit de an. Speranța unui timp mai bun mă urmărește mai departe în timpul în care străbăteam străzile pline de zăpadă ale orașului meu drag, Brașov, când distingeam razele de soare printre fulgii denși de nea. Alteori, revăd grădina Cișmigiu din București, în perioada în care am venit pentru prima dată în acest mare oraș, când aveam speranța unui nou început și simțeam din plin puterea tinereții cum se manifesta nestingherit cu un elan dornic de a schimba întreaga lume.

Cum pot să manifest aceste atitudini fără să retrăiesc experiențele prin care au fost generate? Să fii încrezător fără să ai parte de contextul care te-a condus la această dispoziție? Să fii iubitor, când persoana pe care ai dorit-o cu întreaga ta ființă nu se mai află lângă tine? Să crezi în schimbarea pozitivă a lucrurilor, ba chiar și a

societății, când tinerețea elanului spre infinit nu mai se află în tine, când nebunia anilor finalului de adolescență s-a dus?

Prin ce alchimie poți separa sentimentele de experiențele prin care au fost generate? Este posibil așa ceva? Dacă da, aș fi cu totul interesat, dar la modul practic am constatat că acest lucru nu se poate realiza. În fiecare particulă din fina țesătură a minții se află prinse trăiri și experiențe de nești prin proiecția realității ce a determinat o anumită reacție în conștiință, o specială distorsiune ce a modificat substratul motivațiilor, sentimentelor și rațiunii într-un sens bine determinat.

Pe de altă parte cum să scapi de proiecțiile negative? De gândurile cenușii generate de o realitate violentă prin care ai trecut? Imaginile adulților care te-au rănit emoțional și fizic, a celor care s-au comportat cu brutalitate și fățărnicie, nu poate fi ștearsă niciodată din mintea unui copil. Sau colegii de școală sau liceu care te-au batjocorit vor putea fi vreodată uitați? Impresiile au rămas. Țesătura minții a mers mai departe. Toate evenimentele au produs deformări ce nu mai pot fi date la o parte, ci numai ignorarea voită poate să le mai țină afară din câmpul imediat conștient. Dar rănile provocate rămân pe toată durata vieții și ies la iveală în cele mai neașteptate contexte.

Universul exterior rănește și agresează periodic pe cel interior. Conștiința se află într-un proces continuu de ajustare în fața suferinței provocate de trecerea dureroasă a timpului și de evenimente care te lovesc încontinuu. Nu există excepție. Omul puternic și cel slab, cel bogat și cel sărac, cel plin de faimă și cel anonim, toți suntem supuși unei transformări radicale ce nu se află sub controlul nostru. Fiindcă în cele din urmă, conștiința se află sub tutela împrejurărilor exterioare într-o custodie de care nu poate scăpa vreodată, cel puțin în realitatea în mijlocul căreia trăim.

De aici pornește dorința evadării și controlării infinitului. Nevoia de religie, de transcendent pornește asemenea unui strigăt de eliberare de sub o tutelă ce înrobește și desființează ființa umană. Demersul căutării unei căi de ieșire și a unui Eliberator decurge logic din momentul în care analizezi raportul asimetric dintre univers și conștiință și când încetezi să te mai lași prins în jocul iluziei ce te deturnează prin proiecții amăgitor de distructive. Iar de la această nevoie, urmează Marea Căutare a Ieșirii din labirintul simulării cosmice în care ne aflăm.

Impresiile Trecutului ca Trepte de Avansare spre Orizontul Viitorului

Într-o anumită zi de toamnă, în urmă cu mai mult timp, mai precis imediat după ce am terminat liceul și îmi efectuam stagiul militar, stăteam de vorbă cu o anumită persoană despre subiecte specifice finalului de adolescență. Cu stilul meu abstract și orientat pe o logică ce scrutează îndrăzneț infinitul, mi-am exprimat opinia asupra destinului ființei umane în ce privește cunoașterea și în faptul că universul în care trăim a fost construit tocmai pentru a ne oferi nouă, oamenilor, o astfel de posibilitate. Eram entuziasmat de această perspectivă care izvora nu atât din ceea ce citisem, cât dintr-un for interior, asemenea unui râu ce vine la suprafață de la mare adâncime.

Însă pe măsură ce dialogam pe această temă, am simțit deodată că rămân singur pe un tărâm care trecea dincolo de ceea ce fusesem învățați prin educația acelor timpuri. Această experiență a însingurării o mai trăisem de mai multe ori de-a lungul vieții, dar niciodată acest simțământ nu a fost atât de dureros ca în acele clipe, fiindcă pentru prima dată cineva mi-a deslușit „taina” acestei experiențe spunându-mi

într-un mod simplu și lămurit că de fapt eu avansez într-o direcție opusă de cea a lumii din care fac parte, ba chiar mai mult, oamenii în general fug de acest drum, încercând doar „să-și trăiască viața” și nimic mai mult.

Anii au trecut și o dată cu ei am putut să înțeleg mai bine realitățile din jurul meu, însă acea „falie” despre care discutam m-a preocupat în cel mai înalt grad într-o luptă a ineditului și solitudinii în mijlocul unei realități care mă fascinează și mă înspăimântă deopotrivă. Însă indiferent de „soluțiile” de moment propuse la fiecare etapă, „tentația” cunoașterii, ca motor și finalitate a experienței vieții, m-a urmărit mereu, ca un destin pe care nu mi l-am ales și de care nici nu am putut să scap.

De fapt, nu există zi în care să nu fiu impresionat de formidabila capacitate de cunoaștere cu care a fost înzestrată ființa umană, de acea facultate ce îi este cu totul specifică, de a putea discerne limbajul naturii și al tuturor lucrurilor înconjurătoare. Ce poate fi mai frumos, decât să poți contempla realitatea și imaginația deopotrivă, sau de a zămisli gânduri ce încearcă să dea glas dorințelor ascunse ale sufletului?

Chiar de aceea, simt o bucurie plăcută atunci când destăinui aceste cugetări prin intermediul scrisului, închipuindu-mi uneori că demersul meu este asemenea copacilor pădurii ce încântă privirea sau a florilor de pe câmp, ce oferă dezinteresat mireasmă și culoare, deopotrivă. Și chiar în aceste clipe, retrăiesc cu putere amintiri și impresii felurite, culese de-a lungul unui voiaj de peste patru decenii pe tărâmul acestei lumi.

Uneori simt din nou senzațiile copilăriei, când mă bucuram îndelung jucându-mă cu tot felul de obiecte sub formă de cuburi mai mici sau mai mari confecționate din lemn colorat, pe care le așezam sub de fiecare dată diferit, gândindu-mă că într-o zi voi reuși să construiesc castele sau să înalț ziduri de felurite dimensiuni. De fapt, în acest joc al primilor ani am identificat ulterior forța gândirii în a mânui concepte mai mult sau mai puțin abstracte, preluate din cadrul lecțiilor de școală sau din lectura pe care în mod liber mi-o alegeam.

Îmi vine să zâmbesc când mă zăresc, copil fiind, cum credeam că lumea poate fi schimbată, că eroii din basm se pot materializa în realitatea în mijlocul căreia am apărut, că prinții există printre noi, iar căpcăunii pot fi lesne înfrânți prin curaj și inteligență. Niciodată nu aveam să mai fiu atât de convins că viața reprezintă un salt plin de îndrăzneală în necunoscut, o aventură a cunoașterii ce trece dincolo de aparențele de o clipă. Și deopotrivă, niciodată nu aveam să mai am acea capacitate de a intui tărâmul de „dincolo”, acel spațiu al libertății depline și al eliberării de tensiunea aspră a prezentului.

Alteori, îmi imaginez cum pășesc din nou pe diferitele străzi pe care am colindat de-a lungul vieții, unele mai lungi, altele mai scurte, unele mai largi, altele mai strâmte, unele drepte și altele cumplit de întortocheate. De fiecare dată, simt senzația de neputință atunci când încerc să privesc către capătul uneia dintre ele, asociată fiind de impresia că niciodată nu voi ajunge în acel loc.

Așa a fost drumul copilăriei, al primilor ani de școală, mai târziu al liceului și a tot ceea ce a urmat. Sunt felurite drumuri pe care le-am parcurs cu sentimentul că s-ar putea să nu ajung la capăt, să mă opresc cu puțin înainte de final, să ratez exact trecerea spre noul nivel și să rămân undeva suspendat între două stări, într-o experiență a nefinalizării veșnice.

În alte ocazii, privind toată această realitate mai complexă decât poate fi zugrăvită pe deplin în cuvinte, am impresia că mă cufund asemenea unei particule de nisip într-un ocean fără de sfârșit. Este ca și cum aș înota în adâncul mării, observând diferitele forme de viață ce trec pe lângă mine, percepția fiind deformată de straturile dense de apă, ce răsfrâng în mod diferit razele de lumină venite de la suprafață.

Tot astfel, între fiecare dintre noi și realitate se interpune o mulțime de concepții ce ne sunt furnizate în diferitele etape ale dezvoltării personale, modificându-ne percepția în mod dramatic, putându-se ajunge chiar și la extrema inversării înțelesului lucrurilor pe care le trăim. Pe un astfel proces de inversare a decodificării realității se bazează orice formă de manipulare, care încearcă să ne determine să facem parte dintr-un anumit grup sau din altul, mai presus de alegerea personală.

De fapt, orice convingere are la bază acest fenomen de programare socială, care ne furnizează un anumit tipar de gândire, o anumită metodă de a înțelege ceea ce simțim și ceea ce trăim. În acest sens, cel mai amuzant este să explorăm noțiunea de fericire, care în funcție de cultură presupune un lucru sau altul, acestea venind de multe ori într-o contradicție evidentă, dacă privim la scara întregului mapamond.

Nu există un înțeles unic pentru realitatea pe care o trăim, dar cu toate acestea încercăm să ne impunem propria viziune, fiind prea nerăbdători în a acționa imediat, în loc să ascultăm și să înțelegem specificul fiecărui lucru. Zămislind propriul sens asupra a ceea ce înseamnă împlinire, confort și fericire, suntem gata să călcăm în picioare pe cei care decodifică diferit noțiunile noastre dragi sau pe cei care ne stau în cale sau ne stânjenesc în împlinirea dorințelor.

Astfel, uităm de efemeritatea lucrurilor pe care le trăim, de condiția noastră trecătoare, de timpul mult prea scurt în care avem ocazia să ne bucurăm de soare, lume și univers. Îndârjiți în apărarea adevărului personal sau colectiv, uităm să privim cu bunăvoință unii către alții și să avansăm treaptă cu treaptă pe calea cunoașterii lipsite de prejudecată, care mereu se miră și se întreabă asupra a tot ceea ce există, fără să epuizeze vreodată tezaurul lucrurilor noi și vechi pe care le întâlnim în cale.

Revenind la ritmul alert al zilelor prezente și privind către trecerea în ritm de accelerat a clipelor, rămân cu calda impresie a copilului ce se joacă cu tot feluri de cuburi, descoperind farmecul puterii de a zămisli proiecte îndrăznețe menite să schimbe lumea și curgerea vremii. Cu o bucurie a începutului, ființa umană se aruncă astfel în vâltoarea vieții, având forța pârâului ce izvorăște vijelios din munte, ce curge la vale cu puterea dată de înălțimea de la care vine, încercând să modeleze lutul realității din care suntem cu toții alcătuiți.

Întocmită din pământ, ființa umană are capacitatea de a modela materialul din care este alcătuită, de a schimba înțelesul naturii și al mediului înconjurător, de a aduce la existență lucruri noi și de a cugeta asupra rostului existenței. Această înzestrare formidabilă aduce după sine nevoia unui control riguros în raport cu experiența cunoașterii, o necesitate de a înțelege mereu înainte de a acționa și de a ajusta de îndată ce efectele încep să devină clare.

Astfel, lipsa de flexibilitate în gândire reprezintă un păcat de căpetenie din care pornesc o mulțime de rele. De câte ori nu am constatat, la scara istoriei, cum ambițiile despotice duc în final la epuizarea sistemului social și la colapsul civilizațiilor

înfloritoare? Sau de câte ori elanul consumist nu a condus la distrugerea mediului de subzistență și la dispariția unor popoare întregi?

Cunoașterea ce se mărginește doar la aspecte superficiale, care nu caută să înțeleagă înainte de a impune, reprezintă o slăbiciune a naturii umane, o rupere de cordonul ombilical dintre noi și mediul din care am fost alcătuiți. O astfel de cunoaștere devine un blestem distructiv, care mai devreme sau mai târziu generează consecințe ireparabile.

Însă niciodată nu este prea târziu în a redeveni „copii" în ce privește percepția asupra realității în care trăim, în a aduce din nou în orizontul minții capacitatea de a privi cu prospețime fiecare clipă, de a avea noblețea de cugeta că lucrurile pot fi puse oricând în ordine, că prințul cel bun va învinge monștrii de tot felul și va reda libertatea oamenilor oprimați de un sistem obtuz și rău.

Devenind oameni „mari", de fapt ajungem niște adulți brutali și opaci la realitatea din jur, transformând în obiecte de consum tot ceea ce există, inclusiv pe semeni, încercând să ne înghițim unii pe alții într-un veșnic schimb de roluri al prădătorului și al celui vânat. Într-un joc crud al interesului personal rupt de cel al umanității, călcăm în picioare toate noțiunile și avansăm pe treptele unei cunoașteri ce coboară în abis, în loc să ajungă la stele.

Iar din abis apar mereu dragoni și tot felul de balauri care ne fac viața un infern și care ne distrug capacitatea de a ne bucura de darul vieții, de a privi cerul cu seninătate și viitorul cu încredere. Dacă acest lucru înseamnă să fii om „mare", atunci este mai bine să rămâi mereu copil, având perpetuu acea inocență ce se constituie ca o valoare supremă a tot ceea ce înseamnă să fii om pe pământ.

Când creativitatea se unește cu adevărata sensibilitate, atunci orice lucru devine posibil, fiindcă la bază se află un act de cunoaștere nealterată, un proces de evoluție interioară ce se armonizează cu legile universului și ale naturii umane, al cărei destin este ca pornind de la materia brută a „lutului" de pe pământ, să ajungă în final la cunoașterea infinitului acestui univers.

Și poate astfel, ființa umană poate să acceadă la condiția de nemurire, care în proiecția lumii în care trăim înseamnă pur și simplu să înveți să privești, să asculți, să iubești și să te bucuri înainte de a acționa pentru schimbarea lucrurilor. Este posibil ca noțiunea de infinit să însemne în condiția prezentă nimic altceva decât să dai dovadă de compasiune față de semeni, față de universul din care ai fost întocmit și de a începe să discerni legile fundamentale ale creației din care facem parte, cu dorința sinceră de a le urma pentru totdeauna. Cred că abia când se atinge acest „nivel" se poate vorbi cu adevărat despre posibila cunoaștere a sensului existenței în forma ei cea mai pură, precum și despre întâlnirea cu Marele Autor al tuturor acestor lucruri.

După un „ocol" de atâtea decade de ani față de momentul acelei conversații asupra sensului lucrurilor, nu pot decât să confirm parțial cele afirmate la acea dată, cu diferența că am descoperit că nu totdeauna drumurile bătute duc și în direcția cea bună. Fără un progres real în viața noastră, existența personală se va irosi fără rezultat, iar scopul pentru existăm nu va fi atins. Destinul uman este subsumat înnobilării prin cunoaștere, evoluție și salt în nemurire. Orice altceva este mult prea puțin, tot ce este dedesubt de această țintă reprezintă o ratare de neiertat.

Structura memoriei este delicată, fiind asemenea unei pânze de păianjen, ce se destramă la cea mai mică atingere, dar care totuși revine cu putere de îndată ce s-a părăsit locul respectiv. Și tocmai de aceea, efortul amintirii este mereu dureros și obsesiv de trist, proiectând fragmente de sine în lumea imaginației și a posibilului, adică a ceea ce ar fi putut exista și totuși, s-a topit în neant. Iar pentru ca acest exercițiu să fie și mai chinuitor, declanșarea procesului retrăirii se realizează prin venirea în contact cu detalii dintre cele mai inofensive, cel puțin în aparență, cum ar fi un miros, o atingere sau revederea unor locuri de care este atașată o anumită amprentă emoțională.

De exemplu, ori de câte ori trec prin cartiere sau pe străzi unde s-au impregnat experiențe sensibile, involuntar memoria începe să îmi proiecteze în minte un univers de trăiri ce mă năucesc la modul cel mai propriu, fenomen ce devine tot mai evident pe măsura trecerii timpului. Într-un fel sau altul am impresia că un adevărat vulcan se află în interiorul meu stând gata să explodeze la cea mai mică atingere. De fapt, potențialul emoțiilor încătușate în interiorul sufletului omenesc este enorm, trecând dincolo de cele mai utopice estimări.

Și tocmai de aceea, comportamentul uman ne surprinde prin imprecizia sa, prin tendința sa de a aluneca în momentele cele mai neașteptate spre reacții dintre cele mai extreme, de a anula și distruge într-o clipă tot ceea ce s-a clădit pe o durată lungă de timp. Iar cu cât trece vremea, constat că profunzimea conștiinței umane depășește orice imaginație, fiind asemenea unui ocean zăgăzuit în adâncul miliardelor de circuite și de combinații pe care le realizează nenumăratele celule ale creierului uman.

Revenind la mecanismul retrăirii declanșate spontan de locuri având o profundă conotație emoțională, pot spune că acesta este una dintre cele mai crude experiențe din punctul de vedere al intensității trăirii, urmând modelul „cochiliei golite”, în care doar învelișul a rămas, conținutul fiind vidat de trecerea timpului și prin devenirea tuturor lucrurilor. Spre exemplu, cine nu tresară când se reîntâlnește cu o clădire cândva îndrăgită, unde se ascundea când absenta nemotivat de la școală sau se apropie de parcul unde pentru prima dată a sărutat o persoană dragă, ce ulterior a dispărut fără urmă?

În ce mă privește, sunt câteva astfel de fragmente de memorie ce se revarsă spontan ca desprinse din scenariul unui film fantastic, de îndată ce ajung în dreptul locurilor ce au inclus în memoria lor trecerea mea efemeră atunci când am experimentat la rândul meu „iubiri de o zi”, care te lasă ulterior cu o rană deschisă pentru întreaga viață. Imposibilitatea este cea care conferă aripi imaginației ce se înalță spre cer în proiecția unui trecut care ar fi putut fi și altfel. Și cu cât structura interioară este mai sensibilă, cu atât durerea și procesul retrăirii sunt mai puternice, atingând nu de puține ori pragul unei senzații sfâșietoare, asemenea unei agonii ce nu se mai poate stinge vreodată.

Adăugând și nostalgia trecerii vremii, se intră astfel cu ușurință în acea criză existențială ce ajunge să zgâlțâie întreaga ființă din temelii, lucru ce produce mai mult sau mai puțin cedarea controlului de sine în momentele cele mai critice. De fapt, chiar și în cel mai frumos scenariu, realitatea oricum trebuia să treacă, fiindcă ne place sau nu, suntem doar niște călători prin această lume a deșertăciunii clipei. Dar mintea noastră refuză o asemenea concluzie, care ne-ar demobiliza imediat, și în

căutarea divertismentului, ea încearcă să umple golul teribil ce se zbate în inima noastră prin schimbarea continuă a orizontului vieții.

În acest sens, mi s-a oferit în urmă cu mai multe zile șansa de a putea să mă mut într-un cartier plin de amintiri din perioada studenției. Nu știu dacă acesta era lucrul cel mai bun cu putință, fiindcă de îndată ce am pășit în acele locuri, memoria a reacționat violent, generând o nostalgie cumplită pentru realități ce existau acum peste douăzeci de ani. Deși când mă uitam în oglindă îmi realizam imediat vârsta și momentul, totuși, atunci când priveam spre acel fragment plin de amintiri, aveam senzația unei călătorii în timp către un orizont în care realitățile vechi prindeau din nou contur.

Bineînțeles că acesta era un joc al imaginației, care nu de puține ori se comportă cu noi într-o manieră de „heartbreaker", adică zdrobitoare de inimi, ba chiar acționând asemenea unui „pichamăr" asupra structurii emoționale. Dar jocul o dată pornit, el continuă să evolueze asemenea unui program de calculator ce nu mai poate fi oprit cu ușurință. Cele mai neobișnuite conexiuni încep să se realizeze, neuronii ajungând să se unească în combinații neașteptate, nepermise și cenzurate cu mare grijă de-a lungul vremii, până când sistemul ajunge la „overflow", generând o revărsare emoțională dureroasă și devastatoare.

Într-un anumit sens, fiecare om suferă mai mult sau mai puțin de o anumită formă de depresie, persoane care par calme fiind adeseori mai afectate decât cele care izbucnesc imediat. Viața trece, iar acest lucru ne umple de nostalgie și de păreri de rău într-un efort aparent absurd de oprire a pendulului orologiului ce ne măsoare efemeritatea. Însă oricât de mult am încerca să ne menținem „verticalitatea" și orgoliul, materialul slab din care suntem alcătuiți se dă până la urmă în vileag, torentul reprimat devenind un fluviu pustiitor.

Nu pot spune că soluțiile „în vrac" sub forma sloganurilor filozofice, motivaționale sau religioase pot alina durerea interioară a retrăirii, fiindcă adesea acestea realizează doar o acoperire superficială a rănilor pe care le purtăm în suflet. De fapt, viața ne rănește la fiecare pas și lasă urme mai mult sau mai puțin profunde în conștiință, în acea țesătură fină ce se află într-o permanentă frământare și prefacere, fără ca acest proces să înceteze vreodată prin intermediul miliardelor de circuite ce se deschid și se închid într-un joc extenuant, dar imposibil de oprit.

Dar tocmai din această cauzalitate se naște farmecul experiențelor pe care le trăim pe drumul fără de întoarcere al acestei lumi efemere, în care am sosit fără să fim întrebați și din care vom pleca nevoiți fiind de bătăile ceasului ce ne măsoară destinul și pasul. Cred că tocmai de aceea, ar trebui să facem această trecere cât mai frumoasă cu putință, iar urma pe care o lăsăm ar trebui să aducă lumină, mai degrabă decât întuneric, pentru cei care vor veni după noi, precum și pentru cei care ne-au însoțit mai mult sau mai puțin vremelnic prin această lume. Se pare că durerea este instrumentul cel mai des utilizat în prefacerea conștiinței noastre, însă întrebuințarea sa nu ar trebui să fie făcută niciodată excesiv. Cel puțin așa gândesc că ar trebui să sune o minimă înțelepciune de ar provoca cât mai puțină suferință celor din jur pe drumul „marii treceri" prin această secvență de univers.

Motivația unei Gândiri Pozitive

Zilele trecute am petrecut mai mult timp la standul dedicat literaturii motivaționale dintr-o anumită librărie din București. De câte ori am ocazia, îmi place să mă cufund în răsfoirea cărților de acest gen, încercând să îmi dau seama cât mai bine de evoluția abordării acestei problematici complexe și obscure în același timp. Ca de obicei, imensa majoritate a autorilor era din spațiul nord-american, fapt ce exprimă o continuitate a interesului în mediul cultural din Statele Unite ale Americii.

Dintr-un anumit punct de vedere, găsesc lăudabilă această orientare către explorarea tainelor sufletului omenesc, ce se manifestă constant în această țară mare cât un continent. Dacă nu aș discerne o anumită abordare ideologică de promovare și susținere a capitalismului "victorios" , atunci aș putea spune că într-adevăr, Americii îi pasă de oameni, de ceea ce ei simt, doresc și trăiesc. Nu doresc să contest valoarea acestor cărți, mai ales că multe dintre ele sunt rezultatul unor studii laborioase și al unui efort ce nu poate fi neglijat. În plus, multe sfaturi sau recomandări făcute sunt de maximă actualitate, ceea ce se constituie ca o recomandare implicită a lor. Dar problema fundamentală este că lectura în sine nu îți va oferi capacitatea de a te motiva în realizarea unei schimbări benefice semnificative, iar alteori pot sublinia o anumită confuzie asupra clarității direcției către care este îndrumat cititorul. De fapt, de ce este bine să gândești pozitiv? Aceasta este prima întrebare importantă la care trebuie formulat un răspuns clar și explicit. Iar în al doilea rând, cum poți să ajungi la stăpânirea unei astfel de tehnici de gândire?

Poate ești surprins de noutatea conceptului de "tehnică de gândire" pe care l-am utilizat. Nu doresc să fiu greșit înțeles, dar însușirea unui anumit mod de a privi lucrurile presupune o abordare bazată pe mai multe mecanisme de tipul "cauză - efect" ce sunt declanșate pentru a se obține efectul schimbării benefice de dispoziție și de motivație. Exemple de astfel de "mecanisme" ar putea fi următoarele:

1. contemplare - detașare,
2. afecțiune - înglobare sau cuprindere,
3. evocare sau amintire - (re)descoperire,
4. exprimare - înțelegere,
5. apel sau adresare - încurajare.

Aceste scheme de reacție există în sufletul omenesc și trebuie doar o atingere corespunzătoare a lor prin intermediul unor cuvinte sau sugestii bine alese pentru a se obține un efect benefic de compensare a dificultăților interioare sau exterioare întâmpinate.

Dar pentru început, voi încerca să răspund la prima întrebare fundamentală cu privire la necesitatea gândirii pozitive. În primul rând, gândirea orientată către partea pozitivă sau luminoasă a realității, are capacitatea de a-ți oferi suport și orientare în experiența vieții. Este ca și cum ai avea în mână o lanternă puternică, lucru ce îți permite să te descurci cu ușurință în mijlocul nopții. Fără această sursă de lumină, ai fi pierdut în întuneric și toate lucrurile ar deveni obstacole dureroase și de netrecut.

Pentru persoanele care trăiesc în atmosfera cenușie a pesimismului și gândirii negative, toată existența este marcată de însemnele nefericirii și lipsei de perspectivă. Dintr-o astfel de perspectivă, chiar și cel mai banal incident devine un semn prevestitor al unui eveniment neplăcut ce pândește din viitor. Nu este de mirare faptul că o asemenea abordare conduce la depresie și la un chin sufletesc, ce nu poate fi niciodată exprimat pe deplin în cuvinte.

Totuși, dar acest lucru îl voi relua cu o altă ocazie, gândirea negativă are și avantajele ei, fapt pentru care nu trebuie să fugim cu totul de ea. Uneori, se întâmplă ca impresii cu o conotație dureroasă să vină asupra noastră declanșate prin intermediul evocării unor amintiri sau al unor sugestii descurajatoare. Trebuie bine înțeles că orice mesaj pe care îl primim are încorporată în el o anumită cantitate de energie emoțională, capabilă să declanșeze adevărate furtuni interioare sau schimbări de dispoziție surprinzătoare. Mintea umană este extraordinar de sensibilă la cele mai neașteptate sugestii, iar stăpânirea pe care o avem asupra emoțiilor și sentimentelor noastre poate să nu fie suficientă pentru a canaliza de fiecare dată astfel de energii spre partea pozitivă a percepției lăuntrice. În astfel de situații, gândirea negativă ajunge să te copleșească, însă dacă vei reuși "să bei paharul până la fund" , adică să înfrunți direct această furtună până la ultimele consecințe, energia unei astfel de experiențe se va epuiza în cele din urmă și niciodată nu va mai putea reveni din cauza imunității pe care ai câștigat-o astfel. Din păcate, la primele semne de furtună interioară este posibil să ți se facă teamă, fapt ce sporește energia furtunii, până când ea te copleșește și te face să dai înapoi, astfel rămânând într-o zonă "gri" în care ea te poate controla după voia ei.

Un alt gen de abordare este cel reprezentat de gândirea neutră, adică de întărirea capacității de a rămâne detașat sau neimplicat cognitiv și emoțional în fața manifestărilor turbulente din interiorul sau exteriorul tău. Prin intermediul cultivării unor anumite mecanisme de acțiune și de reacțiune, se poate ajunge la generarea unui fel de "scut protector" , care te va ajuta să micșorezi forța de impact a impresiilor sau sugestiilor distructive. După o astfel de blocare a energiei "de lovire" , prin gândire pozitivă se vei putea respinge atacul sau prin gândire negativă controlată se va putea consuma o dată pentru totdeauna forța de impact a acelui gen de sugestie distructivă asupra simțămintelor tale.

Cu alte cuvinte, prin gândirea neutră ajungi să construiești un zid de apărare în fața asaltului sugestiilor distructive. Prin gândirea negativă controlată ajungi să canalizezi energia distructivă ce trece "dincolo de zidul" protecției interioare. Iar prin gândirea pozitivă reușești să respingi cu succes orice formă de asalt asupra sensibilității tale interioare. Trebuie bine înțeles, că aceste abordări presupun anumite decizii constructive pe care trebuie să le iei în decursul vieții, iar ajutorul dat de ceilalți poate fi esențial în atingerea unui succes durabil. Dar asupra acestor aspecte voi reveni ulterior în articolele următoare, fiindcă este cu neputință să ajungi să gândești pozitiv, cât timp nu dovedești responsabilitate față de ceea ce faci și mai ales în raport cu consecințele acțiunilor tale.

Însă gândirea pozitivă nu reprezintă un scop în sine, fiindcă ea va fi rezultatul natural al nivelului de armonie pe care îl atingi în raport cu idealul de a fi om autentic, de a accede la conștiința globală a umanității, după aceea la conștiința universală a existenței, pentru ca în final să te întâlnești sub o formă sau alta cu Marele Autor. Dacă dorești doar un alt remediu pentru viața de zi cu zi, doar un alt gen de medicament pentru a-ți aduce bună dispoziție, trăind mai departe în ignoranță față de sine, semeni, univers și Dumnezeu, înseamnă că nu vei ajunge niciodată să guști nectarul păcii sau liniștii sufletești autentice.

Nu pot să nu polemizez cu acel gen de literatură care promite ameliorarea simptomelor de dezechilibru sufletesc sau emoțional, făcând abstracție de adevărata cauză a neliniștii, ce rezidă din nepăsarea și ignoranța față de nivelele de conștiință anterior amintite. Nu pot să fiu de acord nici cu abordarea dogmatic-religioasă, care prin impunerea de reguli și obligații împotriva firii crede că va aduce liniște unui suflet

ce continuă să sfideze conștient sau nu legile morale încorporate în ființa umană și în universul înconjurător.

De aceea, gândirea pozitivă reprezintă expresia împăcării tale cu umanitatea, cu universul, cu Dumnezeu, și nu în ultimul rând, cu tine însuți. Acest act al împăcării are la bază înțelegerea, iertarea, uitarea voluntară și cunoașterea, categorii ce nu sunt luate în calcul de literatura motivațională de consum. Fundamentele unei astfel de abordări decurg din cunoașterea în adevărata ei lumină a ideilor, tezelor și principiilor exprimate de către Marele Autor în mărturia pe care ne-a lăsat-o prin intermediul Bibliei. Dar despre toate aceste lucruri, plus multe alte aspecte concrete pe care doresc să vi le împărtășesc, vom vorbi în episodul următor.

Sufletul omenesc a fost proiectat să fie o cetate puternică, având capacitatea de a respinge orice gen de sugestie negativă, orice energie destabilizatoare și orice impresie ce tinde să distrugă lumina pusă în suflet de către Creator. Pornind de la aceste elemente de adevăr, se poate ajunge la identificarea și definirea de tehnici de gândire constructivă, care să aducă la suprafață lumina din interior și să străpungă orice gen de întuneric ce se interpune între ființa lăuntrică și manifestarea exterioară a conștiinței.

Originile Literaturii Motivaționale

În urmă cu mai mulți ani am avut ocazia să citesc câteva cărți dedicate gândirii pozitive. Curiozitatea mă împingea să studiez acest gen de literatură motivațională, ce își avea rădăcinile, cel puțin pentru perioada recentă, în mediul anglo-saxon, mai precis în Statele Unite ale Americii. Era ceva nou în peisajul pesimist autohton să intri în contact cu o abordare opusă tendințelor preponderent negativiste din spațiul cultural românesc.

Eram obișnuit cu ideea motivației pozitive, lucru predicat de mai toate religiile lumii, precum și de diferitele ei ideologii, indiferent de orientarea lor. Negativismul a fost dintotdeauna descurajat, cel puțin la nivel declarat, lucru dealtfel necesar într-o lume atât de contradictorie, însă pe de altă parte, rețeta "zâmbetului mereu purtat pe buze" nu mi se părea chiar așa de ușor de pus în practică.

De exemplu, îmi aduc aminte de o anumită ocazie când eram student al Academiei Tehnice Militare și am fost obligat să particip alături de colegii mei la festivitățile de comemorare a zilei de 23 august și de preamărire a "conducătorului iubit" . În mijlocul unei veri toride, timp de o lună de zile, am fost nevoiți să stăm toată ziua pe stadion la antrenament, desenând cu trupurile noastre tot felul de imagini stupide în stil nord-coreean, destinate a încânta perechea de dictatori ai României. Repetițiile erau nesfârșite, până când totul mergea perfect, astfel încât "nea Nicu" să fie mulțumit de adorarea ce-i era oferită de întreaga națiie română.

După astfel de exerciții chinuitoare, ne întorceam obosiți și plini de o ură mocnită, cu toții dorindu-ne să se sfârșească cât mai repede cu faimoasa "epocă de aur" . Ei bine, într-o astfel de ocazie, comandantul însărcinat cu coordonarea efectivelor de studenți militari în pregătirea marelui eveniment, a constatat că în loc să ne manifestăm entuziasmul și bucuria participării, eram mai tot timpul încruntați și cu privirea obosită, exprimând în modul cel mai clar lehamitea, dezgustul.

Fiindcă acest personaj răspundea “cu capul” de rezultatul ce trebuia să fie obținut în cele mai bune condiții, și fiind deopotrivă zelos din fire, i-a venit într-o zi o idee năstrușnică de a inventa un nou gen de ordin, neprevăzut încă de regulamentele militare. Astfel, într-o dimineață când eram prezenți la raport pentru a pleca spre stadion ne-a spus: “Ce sunt aceste priviri întunecate? De ce aveți fețele întristate? Militari, vă ordon să zâmbiți și să nu mai aveți fața posomorâtă!” .

Noi am ramă încremeniți, am crezut că nu auzim bine, dar omul a reluat ordinul ca să zâmbim, amenințându-ne cu sancțiuni disciplinare, inclusiv cu neprimirea în partid, lucru ce echivala cu imposibilitatea de a mai fi avansat ca ofițer al armatei române.

De aceea, când peste ani de zile am avut ocazia să citesc destul de multă literatură motivațională dedicată gândirii pozitive, am realizat că de fapt totul se învârtea în jurul îndemnului de a “zâmbi” și de a gândi pozitiv indiferent de ce ți se întâmplă, fapt ce semăna într-o oarecare măsură cu ordinul de ocazie al unui activist ceaușist.

Dar pentru început, ar fi bine să facem un scurt istoric al literaturii motivaționale moderne. Pentru aceasta vom face o călătorie în spațiu și timp în America, mai precis în a două jumătate a secolului al XIX-lea. În acea perioadă, Statele Unite ale Americii se aflau într-un proces de amplă expansiune economică și teritorială grație unificării politice și militare realizate prin războiul de secesiune. Avântul deosebit al societății americane avea mai multe surse. Pe de o parte, valuri nesfârșite de emigranți soseau de pe continentul european furnizând resursa umană necesară expansiunii în teritorii noi și necunoscute. Pe de altă parte, preluând modelul de extindere teritorială prin război cu vecinii, anexare și distrugere sau deportare / izolare, Statele Unite au reușit să își mărească de cel puțin 40 de ori teritoriul pe care îl dețineau la cucerirea independenței. Astfel, prin războaie asimetrice purtate cu indienii și cu mexicanii, precum și prin recentul război împotriva sudului, puterea de la Washington reușise să ocupe cel mai bun teritoriu din emisfera nordică a Americii, de la coasta Atlanticului până la cea a Pacificului. În plus, valurile de coloniști desăvârșeau cucerirea armatei distrugând cu desăvârșire populațiile autohtone din regiune. De asemenea, printr-o abilă manevră de mituire a factorilor de decizie din Rusia, profitând de lăcomia și lipsa de discernământ a țarului din acea vreme, conducerea americană a reușit un lucru incredibil pentru epoca modernă și anume cumpărarea la un preț de nimic a unui vast teritoriu bogat în aur și alte metale prețioase în nordul continentului, adică Alaska. Cu alte cuvinte, Statele Unite au ajuns să se îmbogățească rapid cu teritorii bogate și fertile, care în contextul unui sistem politic ce urmărea îndeaproape ambițiile proaspetei oligarhii financiare și industriale din New England, a condus la o prosperitate economică și la un avânt al unei dezvoltări fără precedent.

Să nu ne închipuim că această prosperitate era împărțită “frățește” cu cei ce o produceau, adică muncitorii și fermieri. Sistemul economic era exploatator și brutal, mizând pe forța de lucru ieftină oferită de emigranți, un fel de sclavi moderni ai secolului XIX.

Divizarea dintre cei bogați și cei săraci, ce atingea cote alarmante chiar și pentru acea perioadă a istoriei, a condus la închegarea unei puternice mișcări sindicale, ce avea toate șansele să se ideologizeze și să treacă la comunism. De aceea, teama oligarhiei economice și politice a condus la organizarea unui sistem de represiune cu nimic mai prejos decât instituțiile de “siguranță a statului” de pe bătrânul continent al Europei. Cumpărarea sau lichidarea liderilor de sindicat nu mai

era atât de eficientă, drepturi noi fiind câștigate de masele mari de muncitori, fapt pentru care s-a imaginat un scenariu inspirat din politica Angliei din ultimele sute de ani. Începând cu secolul al XVII-lea, mai precis după revoluția lui Oliver Cromwell, în Anglia a început să câștige teren o clasă politică nouă, formată din oameni care nu erau nici bogați, dar nici săraci, adică o clasă "de mijloc" . Apariția acestei noi clase a fost rezultatul compromisului politic făcut de conducători cu liderii noii categorii sociale precum și al luptelor pentru supremație ce au condus la un sistem parlamentar democratic în care camera "comunelor" (adică a maselor din care era formată clasa de mijloc) deținea controlul Parlamentului, care prin legile și hotărârile emise conducea marele imperiu britanic. Datorită acestui compromis politic, Anglia a putut să evite toate tulburările sociale moderne, ce au generat nesfârșite conflicte și războaie pe continentul european.

Datorită legăturilor puternice dintre Statele Unite și fosta metropolă, liderii americani au înțeles că prin realizarea unei clase de mijloc, dorul de revoltă al maselor exploatate ar putea fi în mare măsură controlat. De aceea, s-a căutat realizarea unei parțiale împroprietăriri a coloniștilor mai întreprinzători folosindu-se o parte a teritoriilor cucerite de la indieni și mexicani, astfel apărând o categorie de mijloc, rurală, de mici fermieri, motivați în a susține regimul capitalist american. În plus, prin întărirea zonelor rurale, s-a putut reduce presiunea din marile orașe exercitată de marile mulțimi de muncitori exploatați nemilos, oferindu-se o alternativă ce ulterior a căpătat denumirea de "visul american" .

Tema visului american a dominat o lungă perioadă de timp literatura și cinematografia nord-americană, fiind într-o mare măsură o proiecție utopică a unei societăți de consum ce își făurea o mitologie modernă. În esență, acest ideal se regăsea în posibilitatea de a avea o casă frumoasă în mijlocul naturii, cu recolte bogate obținute deopotrivă prin muncă și dărnicia mediului înconjurător, de a întemeia o familie fericită trăind lipsită de grija zilei de mâine. Acest ideal rural se suprapunea tulburător peste curentele de orientare tradiționalistă din Europa. Varianta urbană a visului american înfățișa pe omul întreprinzător, creator de invenții năstrușnice, generatoare de bogăție și progres.

Succesul unor oameni de afaceri celebri din epocă era prezentat sub forma posibilității oferite oricui de a deveni bogat, acest lucru fiind sub semnul lui "încearcă și vei reuși" , "spune 'pot' și vei putea" sau "gândește pozitiv și soarta îți va surâde"

Pornind de la aceste elemente ideologice, în scurt timp a apărut o literatură înfloritoare în oferirea de rețete de succes, preluându-se mitologia "făcutului de avere" pornind doar de la o idee în genul povestirilor cu miliardarii Rockefeller, Colgate sau istoria plină de umor a colonelului Sanders și a faimoaselor sale rețete de gătit pui prăjiți. Autori de tot felul au apărut peste noapte, oferind tot felul de sfaturi practice pentru afaceri sau diferite modele de gândire pozitivă, ce se potriveau foarte bine cu interesele editorilor aflați în strânsă legătură cu oligarhii vremii.

Acest gen de literatură, menită în a crea un "om nou" , supus docil și susținător al capitalismului, nu diferea prea mult de scrierile ideologizate ale unei vremi când deopotrivă extrema stângă și extrema dreaptă se pregăteau să ia cu asalt societatea îmbătrânită a Europei. Existau totuși anumite diferențe importante și anume că în loc să fie promovată puritatea de rasă și originea socială "sănătoasă" , literatura motivațională americană urmărea strict ideologia șansei de a deveni bogat prin dovedirea unei atitudini pozitive, care avea să atragă "ca un magnet" avuția mult dorită.

Înainte de a încheia acest episod, aș dori să reliefez faptul că principala problemă a acestui gen de literatură motivațională constă în încercarea de a se oferi modele generale pornindu-se de la simple cazuri particulare. Este ca și cum te-ai adresa jucătorilor la loterie spunându-le că oricine poate fi câștigător dacă va gândi pozitiv și va persevera continuând jocul, realitatea fiind însă că întotdeauna câștigătorii vor reprezenta un procent infim din numărul celor care au jucat vreodată. De aceea, încercarea de a lua în serios astfel de sfaturi, te va conduce în scurt timp la dezamăgire și apatie, prin inducerea gândirii că ești sărac sau nu ai succes doar din cauza ta și nu datorită unei societăți nedrepte, în care o mică oligarhie profită în mod nerușinat de pe urma majorității.

Însă pentru a crea o punte de legătură către următorul articol, voi enunța faptul că bazele adevăratei literaturi motivaționale vor avea în centru iubirea de om, iubirea întregului univers și iubirea Marelui Autor, adică a lui Dumnezeu.

Proiecția Pozitivă a Imaginației

Imaginația poate da naștere la îngeri sau demoni, poate înălța castele sau dărâma citadele, poate să străpungă negura neștiinței sau să adâncească în ignoranță pentru totdeauna cele mai strălucite minți. Ea poate aduce frumusețe sau urâciune, geniu sau nebunie, în funcție de cum este ea folosită, de maniera în care este cultivată, înnobilată sau dimpotrivă, maltratată, urâțită până la desfigurare. Totul depinde de educarea ei, de rafinarea prin intermediul a ceea ce este bun, frumos și luminos.

Să ne imaginăm că ne plimbăm pe un bulevard cunoscut al unui mare oraș, că parcurgem din nou un traseu pe care l-am repetat de mai multe ori pe parcursul vieții, astfel încât straturi nenumărate de impresii s-au asociat locurilor pe care le vedem în aceste clipe. Este foarte posibil ca o anumită clădire, un cinematograf, o biserică sau un restaurant să declanșeze procesul evocării diferitelor senzații pe care le-am trăit trecând prin dreptul lor.

Poate este emoția așteptării rezultatelor la un examen școlar de care depindea soarta noastră viitoare, poate este senzația inconfundabilă a primului sărut sau al primei strângeri de mână a unei persoane dragi, poate fi atmosfera apăsătoare a așteptării unei vești neplăcute, poate fi bucuria anunțului că ai fost angajat la o mare companie, sau poate este amintirea drumului parcurs când te îndreptai către restaurantul unde urma să îți sărbătorești căsătoria cu persoana iubită. Câte astfel de amintiri ar putea să îți vină în minte privind doar un colț de clădire, doar un fragment de arhitectură, ce poartă peste timp pecetea atâtor taine pe care le porți zăvorâte, în cea mai mare parte a timpului, în propriul tău suflet?

Sau să ne mutăm acum undeva pe aleile unui parc prin care ne-am plimbat atât de multe ori și de care se leagă indisolubil impresii din copilărie, adolescență, prima tinerețe sau poate chiar de mai târziu, către zenitul vieții. Practic, aspectul nu s-a schimbat foarte mult, încât poți distinge vechile alei sau poate chiar locul băncilor unde ai stat uneori cugetând tăcut la destinul vieții, alteori râzând de glumele prietenilor ce te însoțeau, iar alteori pur și simplu ai strâns puternic la piept persoana de care te-ai îndrăgostit nebunește, dar care ulterior a dispărut din viața ta.

Sau poate impresiile se leagă de cele ale copiilor cu care te-ai jucat alergând pe sub bolta verde a copacilor proaspăt ieșiți din iarnă, având mireasma și gustul

unui nou început, al unui nou an, al unor noi speranțe ce te-au determinat să crezi că totuși viața are un sens bine definit, că există un scop în tot ceea ce trăiești, iar viitorul își deschide larg porțile înaintea ta. La fel de adevărat este faptul că respectivele alei poate au fost pavate de senzația suferinței, a trecerii inexorabile a timpului, a neputinței de a aduce lucrurile înapoi, de convingerea asupra caracterului efemer al tuturor lucrurilor și al deșertăciunii acestei lumi.

Care anume este elementul distinctiv în toate aceste relatări? Deși locurile sunt practic aceleași, trăirile sunt atât de diferite într-o paletă ce nu poate fi epuizată niciodată pe deplin, dependentă de profilul interior al fiecăruia dintre noi, de starea de spirit în care ne aflăm și de viziunea cu privire la viață la care am ajuns. Practic, emoția trăirii este cea care dă glas și culoare la ceea ce ne imaginăm, direcționând-o într-un sens sau altul, alternând uneori între bucurie și tristețe, speranță și deznădejde, lumină și întuneric. Atât de amestecate sunt uneori aceste trăiri, încât nici nu poți să mai distingi cu claritate încotro se îndreaptă ele, fiind asemenea unui râu subteran ce te poartă neputincios într-o direcție sau alta, înălțându-te către cer sau aruncându-te în abis.

De fapt, tot acest mecanism al evocării are la bază un proces de proiecție a gândurilor, de afișare a lor pe diferite „ecrane" interioare plasate în „regiuni" ce au o sensibilitate diferită. Fiecare dintre noi posedă astfel de „regiuni" sau registre formate în baza unor transformări succesive deosebit de complicate. De exemplu, un copil care a fost încurajat de către părinți sau educatori să continue, chiar și atunci când greșea, va avea un registru mai bogat în zona speranței, încrederii și a trăirilor pozitive. În sens opus, un copil care a fost descurajat sistematic, căruia i s-a amintit mereu faptul că nu este bun de nimic, va avea un registru bogat în zona deznădejdii și a trăirilor negative, astfel că atunci când gândurile vor căuta un „ecran de proiecție", vor găsi mai la îndemână acest „panou mare" plin de emoții negative, pe care se vor revărsa generând trăiri dureroase și crude, chiar dacă evenimentele s-au petrecut undeva în trecut.

Fiindcă un lucru de care trebuie să ținem cont totdeauna, este acela că practic nimic din ceea ce am trăit nu se uită cu adevărat, ci amintirile se stochează definitiv în ființa noastră interioară, indiferent de caracterul pozitiv sau negativ al acestora, de lumina sau întunericul prin care am trecut, de bucuria sau durerea pe care am experimentat-o. Și de aceea, nu există niciodată o ștergere a ceea ce a fost negativ, ci doar o posibilă contextualizare mai largă a experienței trăite, precum și posibilitatea extinderii registrelor de proiecție pozitivă din cadrul „lumii" pe care o purtăm în suflet mereu, la fel de complexă și de contradictorie ca lumea exterioară în mijlocul căreia trăim.

Este foarte posibil ca „ecranul trăirilor pozitive" să fi fost în mod voit și samavolnic subdezvoltat de către persoane lipsite de umanitate, de către părinți nedrepți, educatori lipsiți de milă sau de către un soț sau o soție care în mod sistematic te-a asuprit de-a lungul vieții. Este la fel de posibil ca registrul trăirilor pozitive să fi fost uitat undeva în zorii copilăriei sau ai adolescenței, ca mecanismul dezvoltării emoționale să fi fost blocat undeva într-un anumit trecut, după care totul a luat un drum descendent.

Din acest punct de vedere, există blocaje ale registrului de trăiri pozitive pe care trebuie să le rezolvăm, altfel cenușiul și tristețea vor deveni compania noastră permanentă, otrăvindu-ne la fiecare pas. Practic, trebuie să cultivăm paleta de trăiri luminoase, să adăugăm „panouri" noi pe care să se poată proiecta constructiv și plin

de speranță gândurile noastre, oferind astfel o șansă dezvoltării noastre interioare dincolo de „asfaltul” impresiilor întunecate.

Premisa de la care plec în această „reconstrucție” interioară se referă la extraordinara capacitate de reconfigurare și de „reprogramare” a modului nostru de a gândi și de a reflecta realitatea. Practic, nu există o vârstă la care această însușire să dispară cu totul, de fiecare dată existând șansa unui nou început. De exemplu, în momentele marilor „transformări” ce se succed cam la o distanță cuprinsă între șapte și zece ani, avem șansa să o „luăm” de la capăt, să reevaluăm experiența vieții într-o nouă perspectivă.

Poate copilăria fost întunecată, dar adolescența ți-a oferit șansa de a ieși „la lumină”, anulând „programarea negativă” din prima perioadă. Poate adolescența a fost umbrită de trăirile dintr-un anumit cămin de elevi sau de persoane ce au abuzat fizic sau emoțional de noi, dar perioada primei tinereți a fost caracterizată de fericirea întâlnirii unui partener de viață potrivit și de găsirea unui loc de muncă adecvat aptitudinilor tale.

Este posibil ca prima tinerețe să fi fost ratată, dar după vârsta de treizeci sau poate chiar patruzeci de ani să fi găsit un tovarăș de viață adevărat sau să fi putut să ai în sfârșit casa ta și să scapi de datorii contractate în urmă cu mai mulți ani. Și exemplele pot continua, fiindcă după un anumit interval de timp se poate produce prin acumulare „saltul” interior, iar ceea ce a fost negativ să poată fi dat la o parte, așa cum râul, în curgerea lui, lasă pe maluri deșeurile și obiectele voluminoase ce i-au îngreuiat cursul.

Registrul trăirilor pozitive se cultivă prin mijloace oarecum „tradiționale” și aflate mereu la îndemână, mai precis prin reeducarea vorbirii, exprimării, acțiunii și gândirii. Trebuie să învățăm să zâmbim, să ne descrețim frunțile, să vedem și partea luminoasă a vieții, să începem să fim amabili unii cu alții, să nu mai presupunem lucruri urâte, când nu avem dovezi suficiente și să avem mereu speranța unui viitor mai bun.

Suntem trecători prin această lume, dar contează enorm de mult cantitatea de lumină sau de întuneric pe care ajungem să o purtăm în suflet, fiindcă acest lucru va dicta fericirea sau nefericirea noastră. Nu mulțimea de „bogății” materiale va decide în final acest lucru, ci modul în care privim, seriozitatea cu care iubim și bunătatea pe care o oferim. Aceste trei elemente determină calitatea vieții pe care o trăim și sensul pe care vrem să i-l dăm trecerii noastre prin univers.

Nu apelez la religie pentru a contura importanța acestui lucru și nici la noțiunile de „rai” și „iad” pentru a motiva în direcția cea „bună”. Nu pot judeca experiența niciunui om și „forțarea” unui anumit mod de a fi nu este recomandabilă, chiar dacă intențiile pot să pară onorabile. Însă fiecare dintre noi poate percepe „avantajele” unei vieți în care registrul trăirilor pozitive este cu mult extins față de cel al trăirilor negative, că a te putea bucura și a privi cu speranță valorează mai mult decât tristețea și apăsarea așteptării unui final întunecat. Există totuși un „bun simț” pe care îl avem cu toții, însă există o foarte mare lipsă de a ne educa să îl ascultăm de-a lungul vieții.

Și acum, să ne reîntoarcem pe aleile parcului de odinioară, să privim cu nostalgie dar și cu bucurie către momentele când sărutam persoana iubită, când o strângeam la piept dansând de fericire, fără să ne pese prea mult de ceea ce spun

ceilalți rotindu-ne în ritmul unei melodii eterne, pe care doar cei care sunt tineri în suflet o pot auzi mereu și până la capăt. Nimic din ceea ce am trăit nu se pierde, ci doar se adaugă „zestrei" de emoții și simțăminte pe care le purtăm în ființa noastră, având undeva făgăduința renașterii într-o lume nemuritoare și plină de lumină sub privirile blânde și protectoare ale Marelui Autor.

Proiecția Tulburătoare a Neliniștii asupra Drumului Vieții

Este ușor să ni se tulbure inima atunci când trecem pe drumul vieții, fiindcă nu știm ce anume ne va aduce clipa următoare sau ziua de mâine. Astăzi suntem în putere și ne credem stăpâni pe destinul nostru, dar nu peste mult timp tot universul nostru se prăbușește în neant, fiind copleșiți de tragedia condiției umane.

Fiindcă indiferent cât suntem de conștienți sau nu de această realitate, totuși existența umană stă sub semnul unui sfârșit, poziționat undeva pe axa timpului asemenea unui musafir nedorit, care abia așteaptă să ne viziteze și pe care nu îl putem evita. Finalul nu poate fi amânat, iar când clipa fatidică a sosit, nimic nu mai poate să oprească derularea deznodământului unei vieți trăite pe pământ.

Tocmai de aceea, omul încearcă să uite de condiția trecătoare, angrenându-se într-o mulțime de activități, mai mult sau mai puțin folositoare, dar care la un loc ajung să îi umple tot timpul și toată cugetarea. Astfel, el devine plin de o mulțime de gânduri, ce freamătă nerăbdătoare în a-și găsi materializarea prin nenumărate proiecte. Orice clipă ajunge să fie folosită la maximum, fiindcă astăzi trăim, dar mâine nu se știe exact ce va fi.

Iar dacă vin momente de singurătate sau de liniște, imediat devenim neliniștiți și căutăm companie, tocmai fiindcă în aceste clipe devenim împresurați de golul lăuntric, pe care nimic nu îl poate umple. Și astfel, într-o atmosferă de agitație, dusă uneori până la extrem, ne îndreptăm către sfârșitul inexorabil, fără a avea vreo perspectivă a ce va fi și mai ales, fără a fi în vreun fel pregătiți.

Cu toate acestea, nu putem fugi la nesfârșit de această realitate, ce reușește adeseori să ne tulbure cugetarea și inima, adică simțămintele. Iar durerea generată de această conștientizare creează o suferință ce nu poate fi niciodată pe deplin a fi descrisă în cuvinte. Și atunci, mai este ceva de făcut?

În urmă cu patruzeci și patru de primăveri, am apărut în această lume într-o frumoasă Duminică de Florii, la mijlocul lui aprilie, în inima țării, la Brașov. Acest lucru, precum și farmecul inconfundabil al primăverii, m-au determinat să am mereu în minte faptul că nu exist la întâmplare, că un sens se află în spatele tuturor lucrurilor, iar mai presus de toate veghează un mare Demiurg și Creator.

A fost o credință instinctivă, rezultată în urma unui proces misterios, interior, nedirijat din afară prin educație sau ceva similar. Erau vremuri atee, iar a vorbi despre Dumnezeu devenea rapid un lucru primejdios. Despre El se povestea pe ascuns, iar la biserică oamenii erau notați, pentru a fi identificați ulterior dacă lucrurile deveneau prea serioase în ce privește credința.

De fapt, „a crede" era un păcat capital față de o societate ce refuza în mod fățiș existența unei instanțe superioare în fața căreia este responsabil fiecare om. Și

tocmai de aceea, afirmarea încrederii în El reprezenta un act de sfidare a regimului, un lucru ce trebuia oprit și pedepsit, ca un exemplu ce nu trebuie urmat.

Dar puterea combinată a primăverii și a Floriilor m-a urmărit de-a lungul unei copilării sinuoase, a unei adolescențe chinuite și a unei tinereți marcate de frustrare și neîmplinire din multe puncte de vedere. Acea energie înviorătoare a vieții ce nu se naște la întâmplare, ci este rezultatul voinței unui Creator Atotputernic, m-a împins mereu înainte, chiar și atunci când slăbiciunea mă copleșea sau temerea mă topea în fața unui viitor imprevizibil.

În felul acesta, am înțeles că singurul antidot pentru „tulburarea inimii" este credința ce se prinde ca o ancoră de către divinul Susținător. Fiindcă indiferent cât de universali sau de ecumenici am dori să fim, nu putem să avem credință decât prin Cel trimis a fi deopotrivă om și Dumnezeu.

Cu respect mă aplec să studiez orice ideologie și orice religie. Cu reverență deschid cărțile sacre ale tuturor popoarelor de pe pământ, lipsit fiind de răutate sau de orice gen de prejudecată. Însă în același timp, sunt profund conștient că numai prin Cel trimis putem să fim răscumpărați, numai prin El putem să depășim orizontul finit al vieții de pe pământ, numai prin El și prin cuvântul Său.

Și tocmai de aceea, am ajuns să iubesc numele Său, să fiu tot mai convins că dincolo de negura ce înconjură lumea în care trăim, sunt așteptat în veșnicia lumii Sale. Iar trecerea prin labirintul lucrurilor prezente nu reprezintă decât ocazia de a cunoaște tainele providenței Sale, de a avea o tot mai mare pătrundere asupra modului în care este alcătuit acest univers, asupra legilor care îl determină și care în final, asemenea unui arc de boltă, mă trimit direct la Creatorul lor.

În felul acesta, am ajuns să prețuiesc momentele de tăcere, clipele când stau față în față cu mine însumi, însă nu singur, ci împreună cu El! Acea temere stranie în fața repausului mi-a fost anihilată de simțământul prezenței Sale împreună cu mine, de acea intervenție continuă a Celui trimis să fie Mântuitorul meu. Iar ocaziile când stau singur în fața marelui univers nu mă mai tulbură, fiindcă mereu prin intermediul său disting chipul Celui care le-a chemat la existență.

Însă pentru o societate modernă, tehnologizată și orientată spre câștig, asemenea meditații par lipsite de noimă. În iureșul unui program zilnic tot mai ocupat, ajungem să uităm de condiția noastră trecătoare și astfel nu băgăm de seamă cum zilele trec, iar etapele vieții sunt lăsate în urma noastră cu viteza unui avion ce trece pe deasupra feliuritelor orașe în drumul său. Distanțați la o mare altitudine, privim detașați la pământul de sub noi, prinși într-o mulțime de ambiții și planuri, unele dintre ele riscante, fără a remarca faptul că trupul nostru se modifică imperceptibil, dar sigur, că ridurile devin tot mai adânci, că suplețea de odinioară a și trecut, iar la orizont se vede Marea barieră ce separă lumea noastră de veșnicie. Această uitare de sine nu aduce bucurie, ci doar o satisfacere de moment a simțurilor, însă niciodată un confort al conștiinței lăuntrice.

De la ateismul declarat la cel implicit, societatea noastră a trecut de la o extremă la alta, pentru ca în final să nu găsească odihnă în niciunul dintre aceste sisteme de gândire și acțiune. Fiindcă dincolo de tentația câștigului de moment și de distracția prezentă, se află mereu repausul și liniștea unui cosmos ce nu își deschide porțile decât pentru cei care au ajuns să Îl cunoască pe Marele Autor. Nu există tristețe sau teamă pentru omul care a ajuns să distingă zâmbetul plin de compasiune

al Creatorului, care s-a deprins să distingă tonul vocii Sale și să simtă prezența Sa înviorătoare, care indiferent de etapa vieții îți spune mereu: „Nu te teme! Sunt împreună cu tine și voi fi mereu alături de tine până la capăt!”.

Puterea Contextualizării în Dobândirea Controlului Emoțional

Să facem un exercițiu de imaginație și să ne închipuim că suntem undeva, pe malul mării, ascultând zgomotul plăcut al valurilor ce se izbesc de țărm, simțind briza ce vine dinspre larg cum ne mângâie fața și observând razele soarelui răsfrânte blând din spatele unor nori pufoși pe un cer de un albastru curat. În fața acestui peisaj ce ne răsfață simțurile, ar fi interesant să exprimi ceea ce trăiești, impresiile care te străfulgeră uneori sub pecetea tăcută a liniștii, iar alteori prin aglomerarea nedeslușită a gândurilor sub forma unor impresii și amintiri felurite.

Lăsând acum acest decor maritim, să ne imaginăm că suntem deodată undeva, pe culmea unui munte, privind cum se desfășoară sub noi maiestuos o vale flancată de pâlcuri de păduri verzi, bogate în frunziș, observând răul care se rostogolește tumultuos trecând peste stânci și trunchiuri căzute de copaci, croindu-și drum către orizontul de dincolo de limita la care cerul se unește cu pământul. Și în mijlocul acestei naturi care vibrează în șuieratul vântului puternic venind de la mari înălțimi, ai simți cum tot interiorul tău se golește de tensiunile acumulate de-a lungul vieții, cum erupe plină de forță furia împotriva nedreptăților îndurate, alternată de clipe de liniște când totul devine misterios de tăcut, dar plăcut deopotrivă, ca o dulce împăcare finală a tuturor lucrurilor.

În continuare, să ne imaginăm că suntem într-un oraș aglomerat, prăfuit, cu străzi întortocheate, unde oameni și mașini se amestecă în neorânduială, zămislind o țesătură plină de angoasă și grabă, care nu îți oferă nici un fel de reper interior față de care să experimentezi repausul. În trepidațiile sonore generate de zeci de mii de motoare și din tot felul de agregate, trăind în mod industrial în fiecare zi, copleșit de tensiune și teamă într-o lume lipsită de predictibilitate, simți cum sentimentul de confuzie devine tot mai dramatic, mai copleșitor, până când ai impresia că va exploda ceva în interiorul tău, că nu vei mai putea suporta această forță de torsiune emoțională pusă asupra ta.

Iar acum, revăzând toate aceste descrieri, nu pot să spun decât că elementul fundamental care le deosebește se referă la context, la mediul în care subiectul este plasat pentru a se raporta la ceea ce vede, pentru a exprima ceea ce simte și astfel, fiind constrâns să emită judecăți de valoare asupra tuturor acestor lucruri. De fapt, contextul este determinant în zămislirea universului interior în care trăim, fie că este vorba de cel fizic, fie de cel ideatic, sau spiritual, acesta manifestându-se ca un mijloc de transmitere a energiei și informației către privitor.

În viața de zi cu zi, contextul ne este în mare măsură determinat de casa în care locuim, de munca pe care o desfășurăm, de oamenii pe care îi întâlnim, precum și de orice alt element de care ne ciocnim în decursul vieții noastre și care are un anumit impact asupra noastră. Astfel, dacă ești copil, vei fi marcat de tovarășii tăi de joacă, precum și de colegii de școală. Într-un fel sau altul, alături de mediul fizic, toate aceste persoane te vor influența și îți vor contextualiza experiența interioară, orientând-o într-o direcție sau alta.

Dacă ești adolescent, atunci alături de forța anturajului, vei experimenta cu putere pe cea a impactului canalelor de comunicație în genul Internetului și al televiziunii, precum și forța exemplului sau contraexemplului oferit de către adulți, toate acestea alterând și modificând valorile și comportamentul tău aflat într-un plin proces de formare.

Dacă ești student, atunci mediul oferit de către facultatea pe care o urmezi, precum și de localitatea în care trebuie să stai, își vor pune în mod cert amprenta cu toate tensiunile și impresiile de rigoare, țesând matricea interioară a spiritului tău, fapt ce va deveni vizibil atunci când va trebui să treci la etapele ulterioare ale vieții. Și în mod similar, ca adult aflat în prima sau a doua tinerețe, pentru a nu mai aminti faza de amurg a vieții, vei fi influențat progresiv și cumulativ de mediile sau contextele în care se va desfășura epopeea trecerii tale prin această lume.

Dar ce au de-a face toate aceste lucruri cu tema destul de vastă a controlului emoțional? Există vreo conexiune între impactul contextului vieții și ceea ce se întâmplă interior, mai precis la nivelul sentimentelor, motivațiilor și atitudinilor?

Mai întâi, experiențele prin care trecem, iar aici contextul are un rol covârșitor, ne marchează la modul cel mai direct, generând secvențe de emoții în toate registrele afective posibile, fapt cu impact pozitiv sau negativ, în funcție de modul în care reușim să trecem de secțiunile critice ale acestora. În al doilea rând, limbajul și exprimarea a ceea ce simțim își vor împrumuta întotdeauna simbolurile și semnificațiile din ceea ce am văzut și însușit în raport cu diferitele contexte prin care am trecut de-a lungul anilor, acestea devenind o „zestre” de concepte fundamentale de care ne vom folosi până la sfârșitul vieții.

Și de aceea, elementele contextuale ne vor ajuta sau nu în ordonarea acestei acumulări interioare de emoții și sentimente, fapt cu impact direct asupra creșterii sau descreșterii calității vieții pe care o trăim. De exemplu, un copil traumatizat în perioada formării sale, va purta elemente de tensiune interioară de-a lungul întregii vieți, chiar dacă acel context nefericit a dispărut de mult. De ce? Pur și simplu fiindcă acel context și-a transferat „codurile informaționale”, adică simbolurile și sensurile, în lumea interioară a copilului, folosind acea deschidere largă care a fost prevăzută în primele etape ale vieții.

Nu întâmplător marea descoperire a psihologiei s-a realizat tocmai prin exprimarea acestui principiu al impactului emoțional al trăirilor din perioada formării, adică a copilăriei, care poate conduce la tensiuni ireductibile în viața de adult de mai târziu. Însă dincolo de această punere în evidență, psihologia nu a reușit întotdeauna să formuleze metode pentru depășirea acestor handicapuri interioare, lucru în mare măsură din cauza faptului că nu este suficient doar să conștientizezi aceste tensiuni, dar deopotrivă este necesar să oferi un suport puternic pentru „reprogramarea” interioară, lucru ce nu se poate realiza decât folosind forța extraordinară a contextualizării.

Ce este contextualizarea? În câteva cuvinte, contextualizarea reprezintă acel proces de cunoaștere prin intermediul căruia sunt adăugate elemente de context realității în mijlocul căreia trăiești. Este ca și cum ai adăuga o nouă cameră vieții tale, un nou acoperiș gândirii tale sau un nou orizont speranțelor tale. Nu întâmplător, religia a oferit dintotdeauna un suport puternic contextualizării, oferind perspectiva vieții viitoare, când toate lucrurile rele din prezent vor dispărea, când cei drepți își vor primi răsplata, iar cei răi vor fi nimiciți. Sau literatura, iar ulterior cinematografia, a

oferit posibilitatea de „ieși” din mijlocul realității în care te găsești, de a evada într-un spațiu în care poți să uiți de tine și de toate probleme tale.

Cu siguranță, viața nu este simplă pe pământ, iar misterul care înconjură existența noastră nu a putut fi străpuns nici de cele mai strălucitoare minți, însă pe de altă parte, contextualizarea într-un spațiu lărgit poate oferi repere interioare puternice în dobândirea controlului emoțional și în eliminarea tensiunilor acumulate. Prin extinderea orizontului vieții noastre, prin cunoașterea de lucruri noi, care să ne câștige atenția, spiritul uman poate găsi elemente de compensare a contradicțiilor generate de imperfecțiunile mediului în care trăim.

Și de aceea, ori de câte ori vei mai fi atins de către fumul cenușiu al emoțiilor negative insuflate de tot felul de „balauri” cu care ai de-a face, ar fi bine să îți aduci aminte de impresiile culese pe malul mării, pe culmea unui munte sau de ce nu, din exercițiul credinței în faptul că undeva, în viitor, dreptatea va învinge și pe pământ. Acest lucru pare oarecum mistic, însă efectul este benefic, chiar dacă până la acea vreme va mai fi necesar să ne mai „târâm” încă mult timp prin „tina” acestei lumi. Viitorul nu poate fi decât al celor care s-au deschis larg pentru el, așa cum petalele florilor de mai se deschid pentru a îmbrățișa nemărginirea albastră a cerului.

Puterea Gândului în Modelarea Realității

Ce este gândul? Cum poate fi înțeles el, ca proces de manifestare a lumii interioare, a facerii și prefacerii conștiinței în contactul dur cu realitatea? Bineînțeles, că nu reprezintă un lucru simplu să sondezi adâncimea acestui fundament al ideilor din care izvorăsc toate noțiunile și se zămislesc toate conceptele.

Într-un fel, mintea noastră urmează un traseu ascendent al manifestării gândirii până la o anumită vârstă, după care, conform unei reguli implacabile a naturii, au loc procesele de regresie, estompare și ștergere. Din acest punct de vedere, perioada cea mai prolifică a gândirii se regăsește în perioada în care se desfășoară procesul educațional de acasă și în diferitele unități de învățământ.

Cu toate acestea, gândirea nu reprezintă doar o reflectare pasivă a realității, ci deopotrivă se manifestă ca un factor modelator al acesteia prin intermediul uneia dintre cele mai formidabile puteri ce sălășluiește în om: imaginația. Ce ar fi lumea noastră, dacă nu am putea să visăm, să ne imaginăm lucruri existente sau nu, dacă nu am putea să avem acest salt în necunoscutul posibil sau chiar probabil?

Blamată de multe ori, anatemizată de-a lungul a multe secole, adulată în altele, sau ignorantă în perioadele de opresiune totalitară, imaginația reprezintă acea stare primordială, rebelă, din care se nasc ideile, conceptele și visarea sub toate formele ei. Astfel, ființa umană se poate manifesta ca atare tocmai datorită acestei facultăți unice pe care o posedă și care o distinge de orice altă formă de viață de pe pământ.

Gândirea conduce voluntar sau nu la imaginație, generând o țesătură de noțiuni ce se prind unele de altele, aducând înaintea conștiinței trecutul, prezentul și posibilitățile din viitor. De fapt, nici nu putem gândi altfel decât prin imagini ce se succed uneori liniștit și candid, iar alteori vulcanic, spasmodic, erupând în mod necontrolat până acolo încât conduc la zguduirea profundă a întregii ființe.

Nicio altă ființă nu trăiește în spațiul imaginației așa cum o face omul. Având posibilitatea de a formula prin intermediul limbajului această stare de visare, conceptele gândite de o persoană ajung să călătorească prin spațiu și timp generând noi și noi idei în procesul propagării prin societate și univers.

Din gândire se nasc revoluții, lumea este schimbată conform unor forme mai evoluate, trecutul este abandonat, iar porțiile viitorului sunt deschise pentru noi posibilități de extindere a individului și societății, deopotrivă. De aceea, dictatorii urăsc gândirea liberă și în dorința lor absurdă, încearcă să suprime această forță căreia nimeni nu i se poate opune pe deplin.

De aceea, o adevărată democrație permite dialogul și comunicarea ideilor, fiindcă numai prin cumularea gândirii individuale societatea poate progresa. Cineva poate avea sugestie pozitivă într-un domeniu, altcineva un plan ingenios pentru depășirea unei situații de criză sau o altă persoană poate avea o viziune deosebită pentru viitor. Fiindcă indiferent cât de mult ne deranjează sau nu părerile altora, evoluția individuală este interdependentă de cea colectivă.

Nu pot să am suficiente cuvinte pentru a aprecia darul gândirii și al imaginației, al acestei fântâni din care pot să izvorască nestematele unei concepții înalte despre lume și univers. Cu o forță ce este comparabilă cu cea a atomului, ideile pot preschimba realitatea înconjurătoare transformând-o în paradis, aducând fericire și împlinire tuturor oamenilor de pe pământ.

În același timp, gândirea poate fi negativă, plină de angoasă și teamă, poluând prin atingere orice lucru cu care vine în contact. Ea poate zămisli monstruozități distructive, poate aduce la existență închisori ale spiritului și poate ridica teroarea în mijlocul prosperității. Acțiunea ei este neutră moral, așa cum sunt și forțele naturii, putând acționa spre zidire, dar și spre distrugere.

Prin imaginație putem ridica o lume armonioasă, dar tot prin ea putem aduce la existență arme de distrugere, ce vor provoca suferință și multă durere pe pământ. De aceea, cultivarea gândirii reprezintă una dintre cele mai nobile lucrări pe care o avem de realizat de-a lungul întregii vieți.

Printr-o exprimare aleasă, plină de simțire, gândirea se purifică pe ea însăși, se preschimbă în forme tot mai înalte de interpretare a realității. Printr-o gândire ce filtrează tendințele negative, omenirea poate progresa în cunoaștere și știință, îndepărtând acele forme care o țin în sclavia lucrurilor de nimic.

Dar acest lucru presupune efort și educarea permanentă a modului de a gândi, ceea ce nu este simplu atunci când te-ai obișnuit să te lași în voia simțurilor și când ai delegat altora cultivarea minții prin abandonul în fața televizorului, calculatorului sau a telefonului mobil. Similar, gândirea nu se va dezvolta când te vei mărgini să fii doar un receptor de informații, consumând fără a produce, privind fără a experimenta, mărginindu-te la ceea ce au spus alții și prea puțin încercând să exprimi ceea ce ai tu de spus.

De aceea, modelarea realității poate deveni benefică doar atunci când forța imaginației este lăsată să se exprime liber și în același timp direcționat către propulsarea unor valori eterne din patrimoniul gândirii universale. Numai astfel,

lumea în care trăim va deveni mai bună, iar darul de neprețuit al conceptualizării va propulsa ființa umană spre viitor.

În ceea ce mă privește, întotdeauna am dorit ca forța gândirii să îmi propulseze viziunea asupra existenței către nivele tot mai înalte. Chiar dacă sistemul educațional nu mi-a oferit multe elemente fundamentale, totuși prin efort personal am căutat să am o înțelegere tot mai amplă a lumii în care am avut șansa de a mă naște. Depășind stadiul noțiunilor „moarte" expuse într-o programă de învățământ, am căutat să îmi formez propria mea părere asupra lucrurilor pe care le întâlnesc în viața de zi cu zi, dar și a celor care sub o formă sau alta mi-au fost aduse la cunoștință.

În acest sens, cred că orice persoană trebuie să pornească pe această cale miraculoasă a descoperirii de sine prin cultivarea gândirii, exprimării și acțiunii, adică a modelării deopotrivă a realităților interioare și exterioare. Nu este vorba de o cale mistică, ascunsă, ci pur și simplu de descătușarea puterii ce a fost pusă în noi prin condiția de ființe umane trăind pe acest pământ.

Saltul Interior al Bucuriei

Ce este bucuria? Cum poate fi ea definită, înțeleasă și trăită? Cu siguranță că nu este simplu să dai răspuns la astfel de întrebări, dar fără să îți dai seama, de multe ori gândirea te poartă către acele momente, din nefericire puține la număr, când acea senzație extraordinară a bucuriei te-a cuprins pentru câteva clipe. De ce durează atât de puțin ce este frumos? De ce fericirea este efemeră pe pământ? Mă simt asemenea unui copil în fața unui vast univers pe care nu pot să îl cunosc, dar care mă copleșește, mă sfărâmă chiar prin greutatea sa imensă, densă și lipsită de sentimente. Viața este dură, iar provocările te asaltează la fiecare pas, dar cu toate acestea imaginea bucuriei nu trebuie să te părăsească vreodată.

Bucuria reprezintă un „salt interior", o desprindere de sine, de orizontul strict al lumii fizice în mijlocul căreia trăiești, o percepție amplificată în spațiul dorințelor celor mai frumoase ale sufletului tău. Uneori se împletește cu imagini din copilărie, cu acele senzații tainice pe care le-ai experimentat acasă, la școală sau printre prieteni, iar alteori se asociază pur și simplu cu imaginea unei flori, a mării, a unui asfințit sau chiar cu chipul celui drag.

Pentru mine fericirea este asociată cu străzile pavate cu piatră din centrul istoric al Brașovului, cu dealul Tâmpa ce domină întregul oraș al copilăriei mele sau cu mirosul de cărbune ars în cuptor din Valea Jiului unde am locuit de asemenea o bună perioadă de timp. În mod straniu, deși am stat atât de mult în București, imaginile memorate în acest loc nu sunt deloc asociate cu ideea de bucurie, păstrând doar o tentă fără formă și cenușie.

De asemenea, bucuria îmi rămâne asociată cu așteptarea vacanțelor din perioada când eram elev, mai ales a celei de primăvară, care deși dura cel mai puțin, totuși se împletea cu mirosul proaspăt al florilor și al ramurilor înmugurite ale copacilor „treziți la viață". Mai departe, „văd" la modul cel mai concret munții, acei munți de care pur și simplu m-am îndrăgostit atunci când eram mic, ce înconjoară din toate părțile Țara Bârsei. Nu pot să uit nici cerul, de un albastru ce nu poate fi descris în cuvinte, ce îl poți vedea atunci când urci pe munții Bucegi sau verdele crud al pădurilor de pe Valea Prahovei.

Abia acum îmi dau seama cât de frumoasă este țara în care ne-am născut și cât de fericiți am putea să ne simțim în ea, dacă am ști să o prețuim și să fim buni unii față de ceilalți. Iar atunci când îmi las gândul să se înalțe asemenea unui zmeu de hârtie ridicat de vânt, toate experiențele nefericite se estompează, toată cruzimea inutilă de care am avut parte de-a lungul vieții își pierde puterea de a-mi mai otrăvi prezentul. Sunt sigur că ai nevoie de o astfel de experiență, de acest salt interior al bucuriei, de această renaștere ce numai ea îți poate oferi împlinire și sens pe acest pământ.

Puterea întunericului se regăsește în capacitatea sa de a-ți răpi amintirile bune și frumoase din sufletul tău, de a-ți distorsiona percepția și de a te otrăvi cu un prezent plin de cenușiul problemelor de tot felul. În măsura în care vei lăsa ca mintea ta să devină captivă acestui mod de a gândi, tot universul interior se va comprima, se va condensa pe câteva preocupări obsesive ce îți vor distruge viața. Experiența pe care o acumulezi în această lume este direct influențată de capacitatea de a surprinde deopotrivă detaliul și ansamblul, de a vedea atomul și stelele cerului, de a pătrunde în adâncul lucrurilor și de a surprinde armonia a tot ce există. Însă atunci când mintea îți este afectată de experiența nefericită a prezentului, perspectiva dispare, detaliul se estompează, iar tu devii captiv influenței morbide a neantului, care nu are altă culoare decât un cenușiu ce alunecă spre întuneric.

„Ochiul este lumina trupului”, spunea Isus Hristos, iar acest lucru se referă deopotrivă la claritatea percepției pe care o ai asupra a tot ceea ce există. „Trupul” în înțelesul deplin al acestei învățături se înțelege în mod deosebit prin impactul impresiilor asupra minții, care pot fi „lumină” sau „întuneric”. Niciodată o percepție întunecată sau cenușie asupra existenței nu va aduce un câștig pentru a învăța lecțiile acestei vieți, care includ obligatoriu și tema „bucuriei”.

Chiar și formulările cele mai meșteșugit alcătuite pe care le poți memora pentru „vremuri întunecate” nu te vor putea ajuta. Biblia va rămâne lângă tine deschisă, dar fără putere, dacă nu vei avea lumina bucuriei în suflet. Adevărații sfinți au fost oameni fericiți indiferent de ceea ce le-a fost dat să pătimească în lume. Bucuria interioară autentică nu poate fi răpită de nimic și de nimeni, iar ea este izvorul puterii pentru întreaga ființă în a face față prezentului.

În Evanghelia după Ioan 16.22 citim „Tot așa și voi, acum sunteți plini de întristare, dar Eu vă voi vedea iarăși, inima vi se va bucura și nimeni nu vă va răpi bucuria voastră vreodată.”. Să nu rămâi doar la aplicația istorică atunci când citești aceste cuvinte. Isus a promis că îți va oferi bucuria întâlnirii cu El chiar în mijlocul vieții prezente. Acest lucru se produce ori de câte ori din fragmentele memoriei se reconstituie imaginea lucrurilor ce ți-au inspirat putere de-a lungul vieții sau din experiențele ce ți-au oferit șansa de a face „saltul interior al bucuriei”.

O secvență dintr-un film din seria Harry Potter îmi vine acum în minte, când în lupta cu magia neagră Harry este instruit să rostească o formulă salvatoare, cu condiția însă de a menține mereu imaginea celui mai frumos moment din viață pe care l-a trăit. Trecând dincolo de ficțiune, cuvintele inspirate ale Scripturii vor avea putere să înfrângă orice formă de întuneric ce vine asupra ta în măsura în care ele vor fi asociate impresiilor pozitive pe care le-ai adunat de-a lungul vieții.

Dacă vei strânge mereu tot mai multe amintiri plăcute sau impresii ce ți-au oferit încurajare, dacă vei insista în retrăirea lor, atunci vei putea avea o temelie puternică în a face față dificultăților de tot felul, precum și în înțelegerea cuvintelor

tainice ale Scripturilor Sfinte. Natura umană tânjește după înțelegere, compasiune și bucurie, ea are nevoie de cuvinte, gânduri și impresii care să îi hrănească dorul interior după împlinire.

Răul într-un anume sens este străin naturii tale, reprezentând un intrus periculos, un virus nimicitor care prin impresii întunecate îți murdărește simțirea și viața. De fapt așa îl și poți recunoaște. Orice fum înecăcios își impune rapid prezența prin senzațiile pe care le provoacă. Dar dacă impresia puternică a bucuriei va rămâne în suflet, asemenea unei candele ce nu se stinge, puterea întunericului nu va putea să pună stăpânire pe tine. Saltul interior al bucuriei îți va conferi putere de a rezista și de a trece prin mijlocul oricărui fel de încercare, fiindcă în cele din urmă orice formă de bucurie cuprinde în ea gândul eliberării și intrării într-o zi într-o lume nespus mai bună și mai minunată. Aici este de fapt puterea bucuriei și de aceea, oricine o menține pe cărarea vieții devine un biruitor al oricărei forme de „magie".

Sensibilitatea Interioară – Dovadă a Slăbiciunii sau Puterii?

Trăim într-o lume în care sensibilitatea este reprimată sistematic. Duritatea este văzută ca un lucru de dorit, fără să ne gândim că astfel nu facem altceva decât să cultivăm violența în mediul în care trăim și dăm naștere la situații ce se vor întoarce împotriva noastră. Am citit mai demult din Upanișade, că lucrurile exterioare sunt o proiecție a celor interioare. Ori dacă în interiorul nostru nutrim valori ce ne împing spre lipsă de sensibilitate, și chiar de omenie, atunci să nu ne mirăm că în scurt timp realitatea din jur începe să reproducă monștri, ce vor căuta să ne devoreze în întregime. Ceea ce se întâmplă în afară are în cele din urmă o cauză interioară, ce trebuie găsită și soluționată.

Puterea minții este extraordinară în a modela tot ce există, dar din nefericire, exercitarea ei se realizează mai mult spre direcția impunerii și a forței, decât a înțelegerii, toleranței și milei. În acest sens îmi aduc aminte de o anumită împrejurare în care cineva dădea „sfaturi de viață" copilului său, îndemnându-l să fie lipsit de scrupule, să nu acorde încredere nimănui și să meargă înainte cum s-ar zice „călcând peste cadavre". Cu siguranță, puțini poate dintre noi, au cinismul de a proceda atât de explicit, dar dacă vom analiza mai cu atenție exemplul pe care îl oferim tinerelor generații, vom constata în cele din urmă, că le-am oferit de multe ori un model violent de viață. Însă cei care sunt în putere astăzi, mâine vor fi generațiile ce vor fi aruncate la coș, la modul propriu, de către cei ce vor veni, fiindcă acest lucru l-au văzut și l-au învățat, ba chiar l-au perfecționat urmașii lor privind la cei care sunt părinți, educatori sau conducători de orice fel. Recentul val de reducere a costurilor cu persoanele aflate la pensie, are o directă legătură și cu o anumită atitudine față de persoanele în vârstă, care sunt văzute ca un balast inutil. Dar să nu ne mirăm dacă nu cumva chiar aceia care au ajuns să depindă de bugetul de pensii, nu cumva au generat și întreținut de-a lungul vieții acest joc violent, care în cele din urmă se întoarce ca un bumerang. Aici este un avertisment și pentru generațiile tinere, care acum se simt „în putere", dar nu se gândesc la viitor.

Secolul trecut a fost marcat de violențe și vărsări de sânge fără precedent, ce au tocit foarte mult din sensibilitatea interioară, pe care ar trebui să o avem în mod natural. Din nefericire, educația nu a lucrat pentru a compensa mediul social violent, marcat de existența timp de o jumătate de veac a unui război rece la nivel mondial, iar după aceea, modelat de economia agresivă de creditare și consum hrăpăreț, care

acum își arată roadele, după ce a distrus orice provizie pentru viitor. Majoritatea oamenilor au trăit pentru prezent, fără a se gândi la viitor, aruncând la gunoi orice prudență sau înțelepciune minimă de a face provizii și de a nu te hazarda dincolo de ceea ce ai la momentul de față. Nu este întâmplător faptul, că generațiile tinere au fost crescute într-un mediu violent, lipsit de sensibilitate. Deplângem dependența de Internet și de pornografie, lipsa de valori a celor din jur, dar în primul rând ar trebui să ne gândim în dreptul nostru, asupra exemplului pe care l-am dat, asupra a ceea ce am proiectat în afara noastră.

Revenind la tema sensibilității interioare, care aparent reprezintă o slăbiciune, aș dori să ofer o idee din Sfânta Scriptură care spune că „Dumnezeu este milos și plin de îndurare”, sau în altă parte că „Dumnezeu este iubire”. Mergând pe o astfel de logică, strâmbă dealtfel, am putea spune că Dumnezeu dă dovadă de slăbiciune, lăsându-se condus de sentimente.

Dar dacă nu ar fi fost astfel, ce logică am putea acorda jertfei Fiului Său de pe Golgota, unde se spune că „atât de mult iubit Dumnezeu lumea că a dat pe Singurul Său Fiu?”. Dacă nu există sentiment, dacă nu există sensibilitate interioară, atunci nu rămâne decât raționamentul dur al judecății și mâniei față de o lume ce nu Îl recunoaște. De aceea, adevărata sensibilitate interioară este un semn al puterii și nicidecum al slăbiciunii. Se cere o putere extraordinară pentru a trăi și acționa în lumina acestor sentimente. Se cere viață abundentă în suflet, pentru a putea oferi viață și putere celor din jur, pentru a străluci asemenea unei lumini în lume, pentru a fi sare a pământului.

Sistemele religioase, indiferent care sunt acestea, nu pot să ofere așa ceva, ci numai relația directă și vie cu Dumnezeu prin intermediul Sfintelor Scripturi. Cea mai mare nevoie a noastră constă în renașterea unui adevărat creștinism biblic, trans-denominațional, la nivel individual, o descoperire personală din Biblie a lui Dumnezeu, a planului Său de mântuire și a lui Hristos. Toate sistemele religioase, inclusiv creștine, au căzut de la marele standard al neprihănirii și al prezentării corecte a lui Dumnezeu, însă Biblia rămâne ca o mărturie eternă a iubirii nemuritoare, a sensibilității fără de seamăn a Creatorului nostru. Să ne întoarcem dar la Scriptură, să îl căutăm pe Dumnezeu cu toată puterea noastră, și El se va lăsa descoperit, ba chiar va veni în întâmpinarea noastră.

Nu în adunări în care oamenii își repetă crezuri, ci în relația directă cu Dumnezeu se află forța închinării, fiindcă El se află acolo unde te găsești. La locul de muncă, acasă, pe patul de suferință sau în clipele de bucurie, El este acolo așteptându-L să Îl recunoști, pentru ca astfel bucuria să îți fie deplină. Iar atunci, exercițiile de închinare colectivă vor dobândi forță, substanță și sens, iar Dumnezeu ni se va descoperi pentru a ne conduce afară din labirintul acestei lumi, afară din crepusculul de civilizație în care ne găsim.

Sensibilitatea interioară este semnul puterii divine descătușate în noi, care realizează acea „inimă de carne”, ce înlocuiește duritatea „inimii de piatră”. Cu adevărat, semnul lui Cain stă asupra noastră de la începutul vieții, prin lipsă de omenie, duritate și violență, dar este posibil ca atunci când deschidem Biblia, să trăim experiența comuniunii cu Dumnezeu și să înțelegem că a fi sensibil, înseamnă a fi puternic, iar a fi violent reprezintă nimic altceva decât o slăbiciune ce își va primi răsplata.

Viața ca Amestec de Lumină și Culoare

Nu ești întrebat dacă dorești să te naști în această lume și nimeni nu dorește să îți spună taina pentru care ai apărut în univers. A fost hazard? O șansă de manifestare a vieții? Sau mai mult decât atât? Cu siguranță că răspunsul sigur nu îl vei afla în cursul scurtei existențe pe care o ai în acest colț de univers. Dar cu toate acestea, nimic nu se compară cu darul vieții, cu această „nebunie" de a trăi într-o lume în care ordinea și haosul se amestecă năucitor plăsmuind forme ce durează o clipă, iar altele câteva zeci de ani. O astfel de plăsmuire ești și tu, un amestec de lumină și culoare pe suprafața întinsă a pământului, din care printr-o alchimie ce trece dincolo de cuvinte ai fost întocmit.

Undeva, în urmă cu un timp egal cu durata vieții tale, a existat cineva care te-a dorit sau poate a fost surprinsă de apariția bruscă a unei scântei de viață în trupul de femeie al celei ce ți-a devenit dintr-odată mamă. Ai venit de nicăieri sau poate te-ai materializat din gândul Demiurgului întregului cosmos, ca expresie a luminii ce nu se lasă învinsă de întuneric, amestec de curcubeu răsfrânt în șapte culori unite în esența lor într-un alb imaculat și strălucitor.

Ai intrat în lume pe o poartă mai strălucitoare sau mai umilă, ți-ai petrecut primii ani într-un pat bogat ornamentat sau poate într-un pătuț „refolosit" rămas de la frații mai mari sau de la rude. Cu toate acestea, te-ai născut pentru a da culoare lumii, pentru a duce lumina vieții mai departe fie ca bărbat, dar mai ales ca femeie. Undeva, în adâncul sufletului tău ai descoperit, poate, că viața înseamnă mai mult decât materie, mai mult decât bani, mai mult decât acumularea de bunuri, și astfel cu siguranță ai înțeles că sensul indescifrabil al vieții constă în a lăsa ca bucuria lăuntrică să se manifeste într-un șuvoi de lumină și de culoare către ceilalți, pentru ca la rândul tău să oferi darul vieții mai departe. Și dacă ai ajuns la o astfel de concluzie, înseamnă că ai înțeles ceva din marea lecție pe care trebuie să o înveți pe planeta Pământ.

Ai avut poate șansa de a urma școli de mare prestigiu sau poate nu ai reușit decât să parcurgi câteva clase la o „generală", însă în orice caz, lecția vieții nu se predă în școli, iar sensul existenței nu se descifrează studiind manuale. Experiența ta este unică, irepetabilă, inconfundabilă, de mare preț, fiindcă ea se bazează pe ceea ce trăiești clipă de clipă cu toate simțurile tale.

Poți lăsa ca lumina și culoarea din tine să se îmbogățească sau dimpotrivă, să stingi culoare pură a inocenței, devenind întunecat și rece. Este posibil ca aripile spiritului tău să se întindă peste orizont în infinit sau te poți închide într-o existență cenușie, limitată de propriul tău ego. Poți lăsa ca viața să se reverse prin tine sau poți trece de partea haosului ce șterge totul în calea sa, asemenea unui potop distrugător. De ce toate acestea? Fiindcă viața în esența ei este un amestec de lumină și culoare, cuprinzând albastrul cerului, verdele copacilor, roșul aprins al sângelui ce își continuă curgerea în tine, portocaliul răsăritului de soare și toate celelalte nuanțe ce vor exista vreodată. Iar în „lumea" sufletului, toate acestea se traduc prin iubire, generozitate, dăruire, abnegație, puritate și tot ce înseamnă armonie.

Exiști fiindcă undeva în trecut, o ființă a decis să te primească, să te poarte, să investească viața sa în tine. O ființă de sus, un Demiurg, și una de pe pământ, adică acea femeie ce a dorit să te nască au făcut acest lucru posibil. Fie că ești bărbat, fie că ești femeie, ai apărut pe pământ când cele două gânduri s-au întâlnit, iar pentru

aceasta ești dator ca la rândul tău să nu lași ca lumina din tine să devină întuneric, iar culoarea vieții să se manifeste cu putere în sufletul tău mai departe. Suntem cu toții „copii" ai acestui mare univers, iar datoria noastră este de a aduce ordinea iubirii în haosul cosmic ce ne împresoară din toate părțile.

Iar a fi femeie este o provocare extremă într-o lume abrutizată de o falsă masculinitate, iar a fi mamă reprezintă o încercare a suferinței ce te traumatizează în mod voit, dar fără de care nu ar fi posibil ca lumina și culoarea să se nască mai departe în lumea haosului, întunericului și morții. Sunt mame care se zbat la limita neputinței pentru a face față unei existențe barbare. Sunt femei care sunt exploatate fără milă de cei care se cred stăpânii lor. Cu toate acestea, viața ca amestec de lumină și culoare va continua să mai existe pe pământ atâta vreme cât vor mai exista femei și mame ce aleg să permită ca gândul Creatorului să se materializeze în viața lor. Nu este acesta un lucru minunat, nu reprezintă un dar ceresc de neprețuit acela de a da viață din viața ta pentru ca niciodată să nu se stingă frumusețea și iubirea pe pământ?

„De aceea vă spun: nu vă îngrijorați de viața voastră, gândindu-vă ce veți mânca sau ce veți bea; nici de trupul vostru, gândindu-vă cu ce vă veți îmbrăca. Oare nu este viața mai mult decât hrana, și trupul mai mult decât îmbrăcămintea? Uitați-vă la păsările cerului: ele nici nu seamănă, nici nu seceră și nici nu strâng nimic în grânare; și totuși Tatăl vostru cel ceresc le hrănește. Oare nu sunteți voi cu mult mai de preț decât ele?" (Matei 6:25-26)